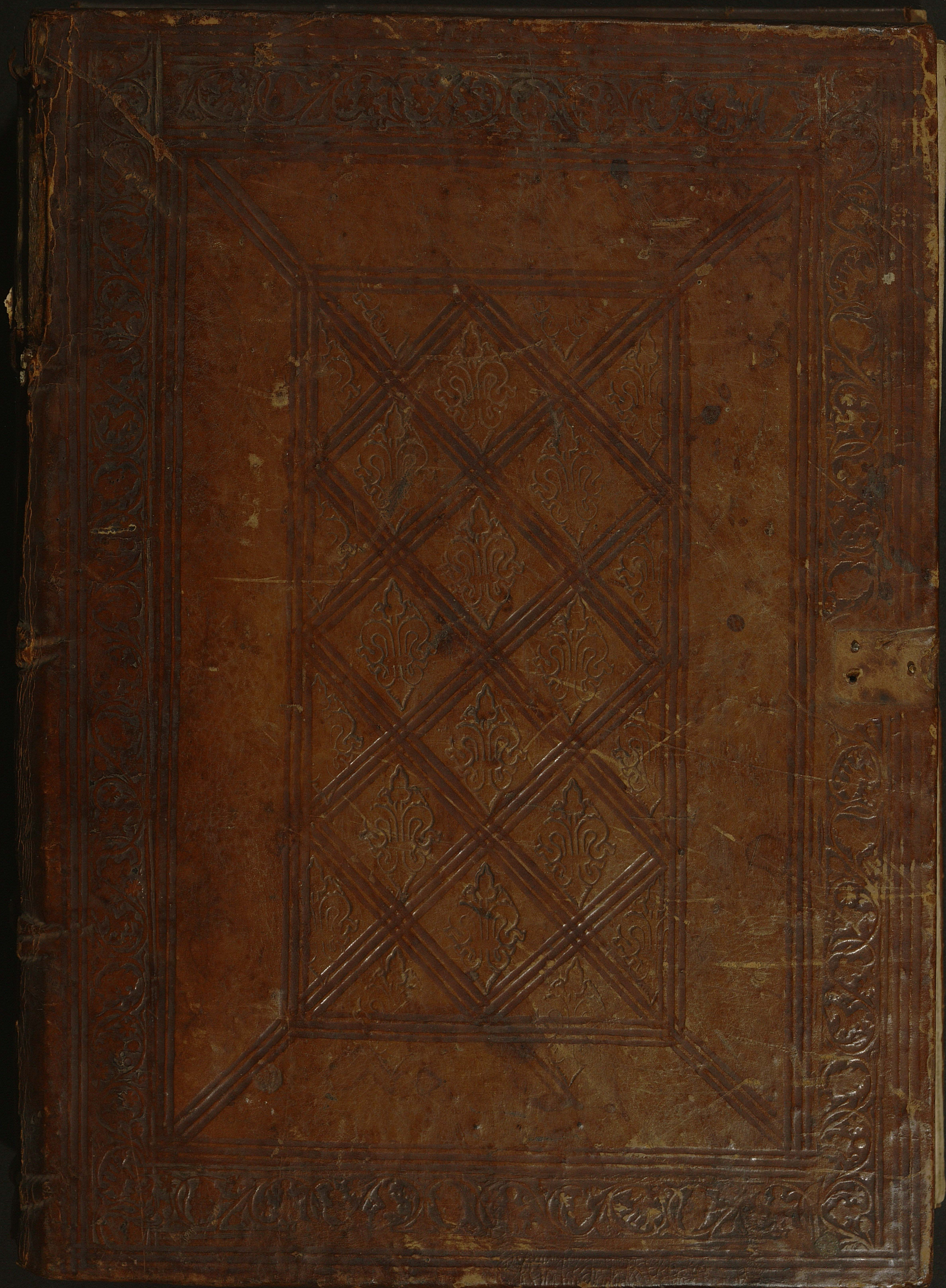

LIBRARIÆ UNIVERS IAGELL CRACOV

Gesta romanorum cū
applicationibus mo=
ralisatis & mysticis

Hystoria de rege sagittantibus
corpus eius filiis .. folio 20

Ex gestis romanorum historie notabiles de vicijs virtutibusq3 tractantes cu3 applicatōnibus moralisatis et misticis incipiunt feliciter.

De dilectione
Capitulum primum

Pompeius regnauit diues valde et potens qui filiam vnicam et pulcrā habebat quam tenerrime diligebat ita q pro eius custodia quinq3 milites ei assignauit vt cōtra omne periculum sub pena graui ea3 custodirent. Milites vero diebus ac noctibus armati eam custodiebant. et ante hostium camere lampade3 ardentem ordinabāt ne aliquis de nocte ad eam accederet: ipsis dormientibus vel eis ignorantibus. Et quēdam caniculum bene latrantem habebant: per cuius latratum excitari possent. Puella ista tenerrime nutrita erat que multu3 anhelabat mūdi spectacula videre. Cum autē semel foras perspexisset venit quidam dux qui cum oculos impudicos in eā iniecit statim captus est in amorem eius: quia pulcra nimis et oculis omnium erat gratiosa ac imperatoris filia vnica: que post morte3 patris iure hereditario imperium obtineret. Dux iste multa ei ꝓmisit vt eius ꝯsensum obtineret. Illa vero sperans de promissione cōsensit: statim caniculum paruum occidit. lāpadem extinxit et de nocte ducem est secuta. Mane vero facta est questio vbi deuenit. Erat tunc in palacio regis pugil fortis qui semp pro iusticia imperij pugnauit: qui cum audisset q filia patrem ꝯtempsit agili cursu post eam currebat. Dux vero cū eu3 armatum vidisset venientem duellum cum eo cōmisit. Sed pugil preualuit et caput eius amputauit et puellam ad palacium reduxit. tamen faciem patris multo tempore nō vidit: cōtinue gemitus et suspiria emittebat. Hoc audiēs quidam sapiens in curia imperatoris qui semper mediator inter imperatorem et alios erat constitutus motus pietate: per eum est patri recōciliata ac nobilissimo viro desponsata. Quo facto varia dona ria a patre recepit. Primo tunicam talarē polimitam vndiq3 intextam: hoc habentem Dimisi tibi ne adijcias vltra. A rege quandam coronam aureā habuit sic insculpta3 Ex me tua dignitas. A propugnatore habuit annulum vnum cum hac scriptura. dilexi te. disce diligere. A sapiente mediatore alium annulum. frecepit sic sculptu3. Quid feci. Quantum. Quare. A filio regis etiam annulum sic scriptum. Nobilis es: nobilitatem tuam ne contemnas. A germano proprio alium annulum recepit in quo erat scriptum. Accede ad me ne timeas frater tuus sum. A sponso sigillum aureum: quo sibi hereditas sponsi cōfirmabatur collata est: cuius scriptura erat. Jam coniuncta es noli amplius errare. Puella post q ista dona receperat ea q̄diu vixerat custodiuit et est ab oībus dilecta et dies suos in pace finiuit.

Moralisatio

Karissimi. Imperator iste est ipse pater celestis qui vocauit nos p passionem filij sui de fauce diaboli. Ipse est rex regum et dominus dominātium. Deutro. xxxij. Nunquid ipse est pat tuus qui possedit fecit et creauit te. Filia vnica est anima rationalis que traditur quinq3 militibus id est quinq3 sensibus ad custodiē dum: qui sunt armati per virtutes quas homo in baptismo recepit. Isti sensus sunt visus. auditus et cē. qui habent contra dyabolū mundum et carnem eam custodire. Lampas ardens est voluntas deo in oībus subiecta: que debet semper ardere in bonis operibus vt peccato non consentiat. Caniculus paruus bene latrans est conscientia que h3 contra peccata recalcitrare. sed heu proch dolor anima volens mundi spectacula vidē sepe pergit foras totiens quotiens cōtra diuinum preceptum agit. statim a duce. id est a raptore infernali voluntarie est deducta et sic lampas bonorum operum extinguit: et caniculus conscientie occidit. et sic anima in nocte peccati sequitur dyabolum. Hec cum audisset pugil noster. s. deus quia non ē alius qui pugnat pro nobis nisi tu deus noster statim contra ducem dyabolum pugnauit et victoriam obtinuit et animam ad palacium r̄gni celestis adduxit. Sapiēs mediator erat christus dicente apostolo. j. Thi. ij. Unus deus mediator dei et hominu3 homo Jesus christus. Filius regis est christus. Unde psal-

mista. Filius meus es tu ego hodie genui
te. Frater noster christus. Genes.xxxvij.
Frater noster est. Sponsus noster est chri
stus. Juxta illud Osee.ij. Sponsabo te mi
bi in fide. Et iterum sponsus sanguinum tu mi
hi eris: per ipsum reconciliati sumus celesti
patri ⁊ ad pacem vocati. Ipse enim est pax
nostra qui vtraque fecit vnum: ad Ephe. Ab
ipso predicta donaria recipimus. primo tuni
cam talarem scilicet cutem suam dignissimam
⁊ certe polimitam: quia flagellatione cruore
liuore ⁊ aliis variis liuoribus intextam: cuius
textura nihil aliud nisi quod dimisi tibi quia r
demi te ne adiicias vltra malum agere. va=
de inquid noli amplius peccare. Hec est tu
nica Joseph tincta in sanguine hedi Gene
sis.xxxvij. Iste christus rex noster dedit no
bis coronam gloriosissimam: scilicet dum pro no=
bis voluit coronari: ⁊ vere ibi inuenimus.
Ex me tua dignitas. De ista corona Jo=
hannis.xix. Exiuit Jesus portans coronam
spineam. Christus etiam est propugnator no
ster qui dedit nobis vnum annulum scilicet
foramen dextre manus ⁊ vere ibi possumus
percipere sicut scriptum est. dilexi te. disce di
ligere. Apoca.j. Dilexit nos ⁊ lauit nos a
peccatis nostris in sanguine suo. Christus
mediator noster dedit nobis alium annulum
scilicet foramen sinistre manus vbi videre
possumus scriptum Quid feci. quantum quare
Quid feci. Meipsum exinaniui formam serui
accipiens. Quantum deus feci hominem quare vt
hominem perditum redimerem. De his tribus
Zacha.xiij. Que sunt iste plage in medio
manuum tuarum. Et respondet. His plaga=
tus sum in domo illorum qui me dilexerunt.
Christus frater noster est ⁊ filius eterni re
gis. Dedit nobis tercium annulum scilicet fora
men dextri pedis: ⁊ quid ibi nisi nobilis es:
nobilitatem tuam ne contemnas. Similiter
christus est germanus noster: ⁊ dedit nobis
quartum annulum scilicet foramen sinistri
pedis in quo scriptum est. Accede ne time=
as: frater tuus sum. Christus est noster spon
sus: dedit nobis sigillum quo sponsi heredi=
tas confirmabatur collata. id est vulnus la
teris sui cum lancea perforatum propter ni
mium amorem quo te dilexit: ⁊ quid ibi ni
si iam coniuncta es mihi per misericordiam
noli amplius peccare. Studeamus ergo ca

rissimi dona sic munda custodire quod possu=
mus dicere illud Math. Domine quinque
talenta tradidisti mihi: ⁊ sic sine dubio pote
rimus regnare in celesti gremio. Quod no
bis prestare ⁊c. De misericordia. Capi.ij.

Titus regnauit qui statuit pro lege
sub pena mortis quod filij parentes
suos alerent. Accidit casus quod erant
duo fratres ex vno patre: vnus filium habe
bat ⁊ vidit auunculum suum egentem statim
secundum legem eum aluit contra voluntatem pa
tris: ⁊ ideo pater eius a societate eum expu
lit. Ueruntamen hoc non obstante non di=
misit quin auunculum suum egentem aleret
⁊ necessaria ei in omnibus dedit. post hec
auunculus eius diues factus est ⁊ pater ei
us cepit egere. Filius vero hoc videns pa=
trem aluit prohibente auunculo: ideo a so=
cietate auunculi est expulsus dicensque ei. Ca
rissime tibi constat quod aliquando egenus e=
ram ⁊ contra voluntatem patris tui mihi ne
cessaria in omnibus ministrasti. ⁊ ido te iam
in filium meum ⁊ heredem accepi. Ingra=
tus filius hereditatem non sequitur sed fili=
us adoptatus: sicut tu ingratus fuisti: quia
contra preceptum meum patrem tuum alui=
sti: ideo hereditatem meam non obtinebis. Fi
lius respondit auunculo. Nullus debet pu=
niri pro eo quod lex statuit ⁊ compellit. sed lex
naturalis ⁊ scripta compellit filium parenti
bus subuenire in necessitate maxime eos ho
norare: ido expelli ab hereditate de iure non
debeo Moralisatio

Carissimi duo fratres sunt filius dei
⁊ mundus qui ambo a patre cele
sti processerunt. filius dei per genera
tionem: mundus per creationem. Inter istos fuit et
est discordia ab initio intantum quod qui est ami
cus vnius est inimicus alterius. Juxta illud
Jaco.iiii. Quicunque voluerit esse amicus
huius seculi inimicus constituetur dei: sed filius
vnus est quilibet xpianus qui est filius xpi.
quia ei adheret per fidem. Non ergo debemus
alere mundum per superbiam. auariciam ⁊ sic de cete
ris. si volumus filij dei esse ⁊ si contrarium fece
rimus certe a societate xpi expellimur quan
tum ad hereditatem celestem. Si xpm alere vo
lumus per opera pietatis mundus odio nos ha
bebit. Uerumtamen melius est mundum odire
quam hereditatem celestem amittere

Justum iudicium Capitulum.iij.

Quidam imperator regnauit qui statuit ꝙ si mulier sub viro adulterata esset sine misericordia de alto monte precipitaretur. Accidit casus ꝙ quedam mulier sub viro suo erat adulterata. statim sm legem de alto monte erat precipitata. scȝ de monte tā suauiter descendit ꝙ in nullo lesa erat. Ducta est ad iudicium. Judex videns ꝙ mortua non esset sententiam dedit iteꝝ precipitari ⁊ mori. Ait mulier. Domine si sic feceritis contra legeȝ agitis. Lex vult ꝙ nullus debet bis puniri pro vno delicto. Ego eraȝ p̄cipitata quia semel adulterata ⁊ deus me miraculose saluauit ergo iterato non habeo precipitari. Ait iudex Satis prudenter rn̄disti vade in pace: sic saluata est mulier.

Moralisatio

Carissimi. Imperator iste ē deus noster qui facit istam legem ꝙ si quis in anima pollutus fuit sub christo qui est sponsus est anime per peccatuȝ mortale debet precipitari de alto monte. id est. de regno celesti. sicut erat primus pater adam sȝ deus per filij sui passioneȝ saluauit. Homo cum peccat deus non statim ꝓpter infinitā suam misericordiam eum damnat sed per gratiam suam saluat vt non precipitaretur in infernum.

De iusticia iudicantium Capitulum.iiij.

Cesar regnauit qui statuit ꝓ lege ꝙ quis mulierem raperet ⁊ vi cā opprimeret in electione mulieris esset vtrū mori deberet vel eam sine dote in vxorem duceret. Accidit casus ꝙ quidam rapuit nocte simul duas mulieres. vna petijt mortem ⁊ alia nuptias. Raptor captus est ⁊ ductus coram iudice vt duabus mulieribus sm legem responderet. Prima mulier instanter sm legem mortem eius petijt: secunda euȝ in virum habere clamauit. Et dixit prime mulieri. Uerum est ꝙ lex dictat ꝙ petitionem tuam obtineas ⁊ eodem modo lex ꝓ me clamat. Sȝ quia mea petitio est minor ⁊ magis charitatiua: ideo mihi videt̄ ꝙ iudex pro me sententiam dabit. Ambe mulieres iudici sunt conqueste: ⁊ quelibet beneficium legis postulabat. Judex cum vtrāqȝ parteȝ audisset secunde mulieri concessit vt eum in virum obtineret ⁊ sic factū est.

Moralisatio

Carissimi Imperator iste est dominus noster Jesus christus. raptor quilibȝ peccator qui rapit. i. violat duas mulieres. s. iustitiam ⁊ misericordiam. que sunt ambe filie dei. raptor conuocatur coram iudice quando anima separat̄ a corpore. Prima scilicȝ iustitia contra peccatorem allegat eternaliter mori per legeȝ iustitie. Sed altera scilicȝ misericordia diuina allegat ꝙ per ꝯtritionem ⁊ confessioneȝ saluabit̄. Ideo studeamus sic deo placere.

De sectanda fidelitate Capitulum.v.

Rex quidem regnauit. In cuius imperio eart quidam iuuenis a piratis captus qui scripsit patri suo ꝓ redemptione. Pater noluit eum redimere sic ꝙ iuuenis multo tempore in carcere erat maceratus. Ille qui eum in vinculis habebat quandaȝ pulcram filiam ab oculis omnium gratiosaȝ genuerat: que nutrita erat in domo quousqȝ viginti ānos in etate sua compleuerat. que sepius incarceratum visitauit ac consolabatur. Sed ille tantum desolatus erat ꝙ nullam consolationem recipere poterat sed suspiria ⁊ gemitus continue emittebat. Accidit quodam die ꝙ cum puella eum visitaret: ait iuuenis ei. O bona puella vtinā velles pro mea liberatione laborare. Que ait. Quomodo potero hoc attemptare: pater tuus qui te genuit nō vult te redimere ego vero cum sim tibi extranea quomodo deberem hoc cogitare. ⁊ si te liberarem offensionem patris mei incurrerem: quia tuam redemptionem perderet pater meus. Ueruntamen mihi vnuȝ concede ⁊ liberabo te. ait ille. O bona puella pete a me quid tibi placuerit si mihi est possibile ꝯcedam. At illa Nihil aliud peto pro tua liberatione nisi ꝙ me in vxorem ducas tēpore opportuno qui ait. Hoc tibi firmiter promitto Statim puella patre ignorante ipsum a vinculis liberauit ⁊ cum eo ad patriam suam fugit. Cum vero ad patrem suam venisset. ait ei pater. O fili de tuo aduentu multum gaudeo. sed dic mihi qualis est ista puella quam tecum duxisti. Ait ille. Filia regis est quaȝ in vxorem habeo. Ait pater. Sub pena amissiōis

hereditatis tue nolo vt eam in vxorem ducas. At ille. O pater quid dicis. plus ei teneor ꝙ tibi quando captus eram in manus inimici ⁊ fortiter vinculatus tibi ꝓ mea redemptione scripsi: noluisti me r̄dimere. ipsa vero non tantum a carcere sed a mortis periculo me liberauit: ideo eam in vxorem ducere volo. Ait pater. Fili dico tibi ꝙ nō possis in eam confidere: ⁊ per consequens nullo modo in vxorem ducere. Patrem proprium decepit quando ipso ignorante te a carcere liberauit. pro qua liberatione pater eius multa perdidit que pro tua r̄demptione habuisset: ergo videt̄ ꝙ non possis in eā confidere. ⁊ per consequens nullo modo in vxorem ducere. Item alia ratō est. Ista licet te liberauit hoc fuit causa libidinis vt te posset in virum habere: ⁊ ideo quia eius libido erat causa liberationis tue: nō mihi videt̄ ꝙ vxor tua erit. Puella audiens istas rationes ait. Ad primaȝ respondeo quando dicis ꝙ ego decepi patrem meum propriuȝ ꝙ non est veruȝ Ille decipit̄ qui in aliquo bono diminuitur: sed pater meus tam locuples est ꝙ alicuius auxilio nō indiget cum hoc ꝑpendi iuuenem istum a carcere liberaui: ⁊ si pater meus pro eo redemptioneȝ accepisset non multum propter hoc ditior fuisset. ⁊ tamen per redemptionem depauperatus esses: ergo in isto actu te saluaui ꝙ r̄demptionem non dedisti: ⁊ patri meo nullam iniuriam feci. Ad aliam rationem quando dicis ꝙ ego ex libidine hoc feci. Respondeo hoc nullo modo potest fieri quia libido aut est propter pulchritudineȝ aut propter diuitias aut propter honores aut propter fortitudinem. sed filius tuus uulluȝ istoꝝ habuit quia pulcritudo eius per carcerem erat anihilata. Nec diues fuit: quia non habuit vnde seipsum redimeret. Nec fortis quia fortitudinem perdidit per carceris macerationē Ergo sola pietas me mouebat ꝙ ipsum liberaui. Pater hoc audiens non poterat filium arguere vlterius. Filius ergo cū magna solennitate eam in vxorem duxit ⁊ in pace vitam finiuit.

Moralisatio

Carissimi. Filius a piratis captus erat totum genus humanuȝ captum per peccatum primi parētis in carcere demonis. s. in eius potestate. pater qui noluit eum redimere ē mundus iste qui nullo modo volebat hominem iuuare a carcere dyaboli sed potius euȝ tenere. Filia que eum in carcere visitauit est diuinitas anime coniuncta que humano generi compatiebatur: que post passionem suam ad infernum descendit ⁊ hominem a vinculis dyaboli liberauit. Pater vero celestis de nostris diuitiis non indiget: quia sup̄ omnia est diues ⁊ summe bonus. Ideo christus motus pietate ad nos de celis descendit: nos visitauit: quando carnem nostraȝ assumpsit: ⁊ tamē nihil aliud petijt pro nostra redemptione nisi ꝙ sit hoīni despōsatus. Juxta illud Osee ij. Desponsabo eam mihi in fide. Verūtamen pater noster mundus cui multi obediunt: cōtra hoc semper murmurat ⁊ allegat Si deo adhereas: hereditatem meam id est mundanam non habebis. quia impossibile est deo seruire ⁊ māmone. Mat. v. Sȝ melius est nobis spernere mundum ꝙ societatem dei amittere. Juxta illud Mat. Qui reliquerit patrem ⁊ matrem vxorem aut agros propter me centuplum accipiet ⁊ vitā eternam possidebit. Quam nobis tribuere dignetur Jesus christus filius dei viui qui cum patre ⁊ spiritusancto regnat in sempiterna secula Amen.

De sequenda ratione Capitulum. vj.

Erat quidam imperator potens sed tyrannus qui quandam puellam regis filiam pulcram despōsauit. Facta desponsatione ambo ad inuicē iuramentum fecerunt ꝙ si quis eorum prius moreretur alter pre nimio amore seipsuȝ occiderȝ. Accidit semel ꝙ imperator iste ad partes longinquas se transtulit ⁊ diu ibidē moram traxit: volens probare vxoreȝ ad eā nuncium destinauit vt ei de morte sua diceret. Audiens hoc vxor propter iuramentuȝ quod ante fecerat viro suo de alto mōte se precipitauit vt moreretur. Verūtamē mortua non est. sed infra breue tempus sanitati est restituta. Deinde iterato seipsam volebat precipitare vt moreretur propter iuramentum quod fecerat. Pater eius hoc audiens precepit vt precepto ⁊ iuramento viri non obediret. Illa vero nolebat ꝯsentire

Ait pater. Ex quo non vis mihi consentire ⁊ obedire celeriter extra societatem meam exeas. At illa. Nolo: ⁊ hoc per talem ratio nem probo. Cum autem quis iuramento ē obligatus tenetur adimplere. ego iuraui vi ro meo ꝙ pro eius amore meipsam occide rem: ideo non deliqui si iuramentum imple re volo: ergo extra societatem tuam non de beo expelli. Item nullus debet puniri ꝓ eo quod est cōmendabile Sed cum vir ⁊ vxor sint vnum in carne ſꝫm deum cōmendabile est ꝙ vxor pro amore sui viri moriatur. vn de in india erat aliquando lex ꝙ vxor post mortem viri sui pre dolore ⁊ amore seipsam comburere deberet vel viua cum in sepul crum poni: Et ideo vt mihi videtur non de liqui quando meipsam interficio ꝓpt amo rem viri mei. Ait pater. Quando prius di xisti ꝙ obligata iuramento fuisti ⁊c̄. tale ob ligamentum non valet quia pretendit ad fi nem malum scꝫ ad mortem. Iuramentum semper debet esse rationabile. ⁊ ideo iura mentum tuum nullum est. Ad aliam ratio nem quando dixisti ꝙ istud est cōmendabi le ꝙ vxor moriatur pro viro non valet. quia licet sint vnum in corpore per carnalē affe ctionem. tamen in anima duo sunt que ab inuicem realiter differunt. ⁊ ideo non valet quod allegasti Puella hoc audiens nō po terat vlterius arguere sed dictis patris ad hesit nec seipsam vlterius precipitare vole bat. nec amplius viro suo copulari

Moralisatio

KArissimi. Rex iste est dyabolus. Puella est anima tam gratiosa ad dei similitudinem creata quā dyabolus ei per peccatū desponsauit. Vn de in peccato cōmisso facta conuentio ē ꝙ si ipse mortuus erat per peccatum ⁊ in lon ginquis partibus .i. in inferno per superbiā suam pollicitus est. sic vult ꝙ anima pecca trix de alto monte id est de celo se precipitet in infernum. ⁊ sic erat ante aduentum chri sti. sed per christi passionē est sanitati resti tuta. Veruntamen adhuc sepius intendit se precipitare quotiens contra diuinum prece ptum perpetrat. sed deus pater noster non vult vt precipitemur per peccatum sed vult per contritionem ⁊ confessionem vt totalit̄ ad ipsum conuertamur ⁊ firmiter nos in i pso teneamus ⁊ vitam eternam possidea mus

De inuidia maloꝝ aduersum bonos Capitulum. vij.

DIoclecianus regnauit. In cuius imperio erat quidam miles generosus qui duos filios habebat quos multum dilexit Senior filius contra voluntatem patris me retricem in vxorem duxit. Cum pater hoc audisset contristatus est valde. ⁊ illum a so cietate sua expulit. Iste sic expulsus in ma gna miseria est positus. tamen de meretrice vxore sua filium formosum genuit ⁊ ad ma gnam egestatem peruenit: misit nunciū ad patrem suum vt misericordiam dē eo habe ret. Pater vero cum audisset de eius mise ria cōmota sunt omnia viscera eius. miser tus est ei ⁊ cum eo reconciliatus est. Ipso reconciliato patri suo filium quē de vxore sua meretrice genuerat recōmendauit. pa ter vero ipsum quasi in filium propriū enu triuit. Hec audiens frater senior indignatus dixit patri suo. Tu es demens. ⁊ hoc ꝓbo tali ratione. Ille est demens qui filiū in he redem accipit ⁊ nutrit qui ei iniuriam ma gnam fecit. sed frater meus qui illum puer͛ genuit fecit tibi magnam iniuriam quando meretricem contra tuum preceptum despō sauit. ergo videtur ꝙ tu es demens ꝙ filiū eius nutris ⁊ ei pacem dedisti. Pater ad hoc r̄spondit. Fili frater tuus est mihi recō ciliatus per magnam ꝯtritionem quam ha buit ⁊ propter preces alioꝝ: ido oportet me filium suum diligere plus q̄ te. Hac ratōe. Tu sepius contra me fecisti ⁊ nunq̄ recon ciliatus es mihi: quia culpam tuam humili ter recognoscere noluisti. iam tu es ingra tus fratri tuo. ex quo velles ipsum a societa te mea expellere. imo potius deberes gau dere ꝙ mihi est reconciliatus. ⁊ quia ingra tus es hereditatem meam non obtinebis. ⁊ illam quā de iure habere debuisses: frater tuus occupabit: ⁊ sic factum est.

Moralisatio

KArissimi. Per patrem istum pa trem celestem intelligemus. per duos filios naturam angelicam ⁊ humanam. Humana coniuncta erat me retrici. id est. iniquitati: quando de pomo ve tito contra diuinum preceptum comedit. vn

de a patre celesti erat homo expulsus. Fili
us meretricis. id est. totum genus humanū
quod per peccatum peruersum perierat Jl
le filius eger factus est. quia post peccatuꝫ
in hac lacimarum valle positus est. Juxta
illud in li. Gene. ca. iij Jn sudore vultus tui
vesceris pane tuo. Sꝫ hic per christi passio
nem est deo patri reconciliatus. ⁊ continue
reconciliatur per opera meritoria ⁊ per pre
ces sanctoꝝ qui quotidie pro genere huma
no preces fundunt in celo. Psalmista. De
siderium coꝝ est oratio coꝝ. sed alius frater
scilicꝫ dyabolus qui semper ē ingratus sem
per nos impūgnat ⁊ de nostra r̄conciliatōe
murmurat ⁊ allegat ꝙ propter peccatū he
reditatem regni celestis non debeamus cō
sequi. sed sine dubio si sancte iuste ⁊ munde
in hoc seculo vixerimus alegatio sua nihil
nobis nocebit imo partem suam. id est locū
quem ipse in celis perdidit obtinebimus

De vana gloria
Capitulum. viij.

Eo r̄gnauit qui miro modo pul
cras mulieres delectabatᷣ videre.
Unde fecit fieri in quodam tem
plo tres imagines stantes ⁊ precepit omni
bus in imperio vt eas adorarent. Prima
imago habebat manum ad populum extē
sam ⁊ in vno digito anulum aureum ⁊ su-
per digito erat superscriptio talis. Ego suꝫ
generosus in digito . Secunda imago bar-
bam aureaꝫ habebat. ⁊ in fronte sic scriptū
Ego suꝫ barbatus si quis caluus fuerit ad
me veniat ⁊ de pilis meis accipiat. Tercia
imago clamidem aureaꝫ habebat ⁊ tunicā
de purpura. ⁊ in pectore eius erat scriptum
caracteribus aureis. Ego sum qui neminē
timeo. Jste tres imagines erant interius la
pidee. Cum autem fuissent cōplete ſm im
peratoris voluntateꝫ statuit pro lege ꝙ qui
cunqꝫ annulum vel barbaꝫ auream ⁊ cla-
midem aufferret morte turpissima condem
netur. Accidit quodam tempore ꝙ quidam
tyrannus templum intrauit: vidēsqꝫ primaꝫ
imagineꝫ cum digito extenso anulum de di
gito extraxit. Deinde ad imaginem secun-
dam accessit ⁊ barbam auream ab ea ab-
stulit. Post hoc ad imaginem terciam ac-
cessit clamidem ab ea tulit ⁊ de templo re
cessit. Populus cum imagines spoliatas
vidisset statim imperatori denunciabat. Cū
imperator hoc audisset contristatus est val
de: transgressorem scilicet tyrannum coram
se vocauit ⁊ super tali delicto arguebat ꝙ
imagines contra preceptum suum spolia-
uit: At ille. Domine licitum est mihi respō
dere. Qui ait: Mihi bene placet. Quādo
templum intraui prima imago manum ad
me extendit: habensqꝫ in digito anulum ac
si diceret: istum annulum accipe. Tamē ad
extensioneꝫ manus nolui recipere quousqꝫ
in digito superscriptionem legi. scꝫ. Ego suꝫ
generosus. ecce anulus. Statim sup̄scriptio
nem intellexi ꝙ voluntas eius esset vt anu
lum acciperem. ⁊ ideo accepi. Deinde ad
secundam imaginem accessi: ⁊ cum eā bar
bam auream habentem vidissem in corde
meo cogitaui ⁊ dixi. Patᷓ istius nunꝙ̄ ta-
lem barbam habebat quia sepius euꝫ vidi.
⁊ ꝙ sit altior ꝙ̄ pater ratio non dictat. Bo
num est ⁊ vtile barbam eius auream aufer
re. Ueruntamen hoc non obstante barbaꝫ
volui extrahere quousqꝫ superscriptioneꝫ le
gi. Ego sum barbatus quia si quis caluus
fuerit ad me veniat ⁊ de pilis meis accipi-
at sicut videtis caluus sum. Et ideo barbā
auream propter duo abstuli: Unum est vt
patri suo esset similis: ⁊ de barba aurea nō
nimis superbiret. Secundo vt per pilos ei-
us capiti meo caluo subuenirem: Deinde
ad terciam imaginem accessi que clamideꝫ
auream habebat. Clamidem abstuli eo ꝙ
in hieme aurum est frigidum ⁊ imago est
lapidea naturaliter lapis est frigidus. idō si
haberet clamidem auream esset addere fri
giditatem frigido quod esſꝫ graue imagini
Jtem si in estate clamidem haberet esset ni
mis ponderosum . Adhuc ei propter ista nō
abstulissem. donec superscriptioneꝫ frontis
legissem: Ego sum qui neminem timeo. cū
vero tantam superbiaꝫ inᷓ ea vidisseꝫ vt hu
miliaretur abstuli clamidem Ait imperator
Carissime quando lex erat data vt nullus
imagines spoliaret. Nam erat in lege pro-
mulgatum ꝙ nulllus ꝑpter aliquam cau-
sam imagines spoliaret: Et ideo quia te in
tromisisti de eis que ad te non pertinebant.
do ꝑ iudicio vt hodie in patibulo sis suspen
sus. Et sic factum est

Moralisatio

Carissimi. Iste imperator est dominus noster ihesus xpus. Tres imagines sunt tria genera hominum in isto mundo in quibus deus delectatur iuxta illud. Delicie mee sunt esse cum filiis hominum. Si sancte et iuste viuamus deus nobiscum permanebit. Per primam imaginem que habet manum extensam debemus intelligere pauperes ac mundi simplices qui si deberent in curia principum ac dominorum aliquid expedire. oportet vt manum extensam habeant ad dandum iudici munera. Unde munera oculos iudicum excecant. Si vero dicatur iudici vel suis ministris. quare a paupere accepisti. statim respondet. Nonne ego potero cum bona consciencia recipere quod mihi gratis offertur. Curialis erat in offerendo si munus suum non accepissem mihi esset pro rusticitate imputandum. et ideo ne talia de me dicerentur munus eius accepi. Per secundam imaginem intelligere debemus mundi diuites qui per gratiam dei ad diuitias sunt exaltati. Unde Ps. De stercore erigens pauperem. statim ab emulis iudicatur. Ecce iste miser habet barbam auream id est plures diuitias quam habuit pater eius. opprimamus eum siue per phas siue per nephas iustum talem opprimunt et spoliant dicentes. Nos sumus calui id est diuitiis priuati bonum est vt rusticus iste diues nobis diuitias suas participet. imo sepius illum iugulant vt bona sua auferant ad Thi. Cupiditas est radix omnium malorum. Per terciam imaginem cum clamide aurea debemus intelligere homines in dignitate constitutos sicut sunt prelati ecclesie et iudices terreni qui habent leges custodire. virtutes inserere et vicia extirpare. Unde malefactores qui noluerunt subiici discipline contra prelatos suos et seniores se erigunt ac conspirant dicentes. Nolumus hunc regnare super nos Luce. Iudei videntes christum miracula facientem et eos arguere quod contra legem committerent statim de morte eius conspirabant. Tales conspiratores et similes morte morientur. Studeamus ergo vitam nostram sic corrigere vt vitam eternam possidere mereamur. quod nobis prestare etc.

De naturali malicia per mansuetudinem superanda

Capitulum. ix.

Alexander regnauit prudens valde qui filiam regis syrie in vxorem accepit que filium pulcerrimum ei peperit. Creuit puer et cum ad etatem legittimam peruenisset patri suo semper insidias fecit et per omnia mortem eius quesiuit Imperator de hoc admirabatur venit ad imperatricem et ait. Carissima dicas secure sine timore secretum cordis tui mihi vtrum de aliquo preter me polluta fuisti: at illa. O domine quare a me talia queris: qui respondit Filius tuus semper mortem meam querit miror quod si esset filius meus talia non attemptaret: at illa. Nouit deus quod nunquam ab alio preter te sum polluta: et hoc parata sum per omnem viam probare. Iste est verus filius tuus: sed quare te persequitur penitus ignoro Rex cum hoc audisset cum omni mansuetudine filio suo locutus est dicens. O bone fili mi ego sum pater tuus: per me mundum intrasti et heres meus eris quare mihi mortem minaris. in deliciis nutriui te et omnia mea tua sunt. desine inquit ab ista iniquitate et noli me occidere: Filius non acquiescens dictis eius de die in diem malicia eius contra patrem crescebat et nitebatur semper occidere eum: publice et priuate insidias ei imponere. Pater hoc videns in locum desertum perrexit et filium suum secum duxit: portansque gladium in manu sua dicens filio suo. Accipe gladium istum et interfice me hic: quia minus scandalum est tibi in occulto me occidere quam in publico. Filius hoc audiens statim gladium a se proiecit et coram patre genua flexit cum fletu magno misericordiam ab eo petens ait. O bone pater peccaui in te quia male egi: iniquitatem feci. Iam non sum dignus vocari filius tuus: peto vt remittas mihi et me diligas: amodo ero filius tuus dilectus et per omnia secundum tuam voluntatem ministrabo tibi Pater hec audiens cecidit super collum eius osculatus est eum et ait. O fili dilectissime amodo non pecces esto mihi fidelis filius et ero tibi graciosus pater. et hoc dicto induit eum vestimentis preciosis et eum secum ad domum duxit et magnum conuiuium satrapis imperij fecit. Post hec per paucos dies vixit et vitam in pace finiuit.

Moralisatio

Charissimi. Imperator iste est dominus noster ihesus christus. Filius qui patrem persequitur est malus christianus qui est filius dei legitimus per virtutem baptismi. Mater pueri est sancta ecclesia a qua baptismum et nostram salutem accepimus quibus peccator peruersus et a deo per peccatum elongatus querit mortem christi. quod ipse sit pater patet Deuter. xxxij. Nonne ipse est pater tuus etc. Totiens ergo christianus querit mortem christi quotiens contra preceptum dei perpetrat. Unde duxit te in desertum huius mundi in quo deserto non tantum obtulit se mori: sed mortuus est propter peccata nostra Unde propter eius amorem et tue anime salutem deberes resistere peccatis et ei fideliter seruire. Pater dedit ei gladium vt eum occideret. Sic deus dat tibi gladium hoc est liberum arbitrium portantem scilicet amorem eius et gratiam: vel simpliciter eum a te expellere. Fac ergo tu sicut fecit ille filius. proiice a te gladium iniquitatis et malicie: sicut fecit ille de quo legitur in euangelio. Filius peregre profectus est in regionem longinquam. Sic peccator cum carnales voluptates diligit a domino peregrinatur. Et quanto peccando ipse fit dissimilior: tanto magis a domino suo elongatur. substantiam suam consumit dum vitam et cogitationes turpibus actibus impedit. et sic in euangelio dicitur de filio quod egere cepit et adhesit vni ciui regionis illius qui misit illum in villam suam vt pasceret porcos etc. Filius ille egere cepit quando virtutes per peccatum amisit. vnde Ps. Diuites egu erunt et esurierunt. Adhesit vni ciuium scilicet dyabolo. quia demones sunt ciues et rectores tenebrarum huius mundi iuxta Apostolum. Non est nobis colluctatio aduersus carnem et sanguinem etc. Porcus immundum est animal quia in sordibus delectatur. et ideo porcis demones comparantur. quia sordibus peccatorum saturabuntur. illos pascit peccator sordibus criminum suorum et ipse est opus illorum. Silique sunt cibus peccatorum. sic fornicatio ebrietas et gulositas cibus demonum. De siliquis cupit peccator implere suum ventrem. quia nemo dat ei saturitatem. quia voluptas semper habet famam suam. et dyabolus multotiens non dat homini sui desiderij facultatem. sciens autem eum esse mortuum per peccatum. Sed tamen dominus sepius per gratiam suam vibrat ab eo gladium iniquitatis et dicit. Miserere mei dum peccata recognoscit et dicit. Delictum meum cognitum tibi feci. sed deus misericordia motus est et occurrens cecidit super collum eius et osculatus est eum. dixitque ad seruos. Cito afferte stolam primam et induite illum et date anulum in manu eius et calciamenta in pedibus eius et adducite vitulum saginatum et occidite et manducemus. quia hic filius meus mortuus fuerat et reuixit. perierat et inuentus est. Sic pater celestis vidit errantem cum ad penitentiam se mouet. et iniecit se super collum eius quando onus penitentie sibi imponit. eum osculatur quando verbis oris sui delectatur in peccatore iuxta illud. Osculetur me osculo oris sui. Stola prima induitur quando amor christi per penitentiam habetur. anulus in manu signat signaculum similitudinis christi in bonis operibus. Ille ergo anulum in manu portat qui in nullo opere a christo deuiat. Calciamenta in pedibus sunt exempla sanctorum qui mortui sunt. quia sicut calciamenta in pedibus animalium defendunt pedes ita exempla sanctorum animas. Uitulus saginatus est christus pro nobis immolatus in ara crucis. quia saginatus id est spiritussancti gratia repletus. et tunc poteris per ciuitatem cordis tui ostendere vexillum boni militis christi scilicet vbi erat scriptum: Omnia preterierunt preter amare deum id est omnia peccata mea mala per penitentiam sunt deleta et iam dei timorem et gratiam eius mecum porto per quam vitam eternam obtinebo. ad quam nos perducat ihesus christus marie filius qui in vnitate cum deo patre etc.

De sponsatione anime fidelis Capitulum. x.

Uespasianus regnauit qui diu regnauit sine prole. tandem per consilium sapientum quandam pulcram puellam de longinquis partibus mundi in vxorem duxit et cum ea in patria extranea diu remansit prolem ex ea genuit. post hec ad imperium suum accedere volebat. sed nullam licentiam poterat obtinere sed semper

dicebat. Si a me recedis meipsaȝ occidere volo. Imperator cū hoc audisset fecit fieri duos anulos optimos et sculpsit imagines in gēmis huius efficacie vt eēt imago memorie et altera imago obliuionis. Cūqȝ paribus anulis eas inseruisset vnum anulum scȝ obliuionis prebet vxori. alterū ipse tulit vt sicut pari amore sic paribus anulis scȝ insignerentur. Uxor cum anulum accepisset statim cepit obliuisci amoris viri. Impator hoc videns ad imperiū cum gaudio se transtulit. nec vlterius est ad vxorem reuersus. et sic in pace vitam suam finiuit.

¶ Moralisatio

CArissimi. Per istū imperatoreȝ debemus intelligere animā humanam quaȝ oportet assumi ad propriam patriam hoc est ad regnū celeste ad hoc vt saluteȝ finalem consequatur. ideo ait. Ps̄. Saluum me fac deus ⁊c̄. Uxor est nostra caro que retinet animā in multis delectationibus per q̄s non poterit ad vitaȝ eternam transire vbi anime conuersatio est et imperium eius et totum desiderium. Et quare non permittit eam. quia caro concupiscit aduersus spiritum et econuerso. Fac ergo tu sicut fecit impator. Fac duos anulos scȝ memorie ⁊ obliuiōis Isti duo anuli sunt oratio et ieiuniū. Utrunqȝ enim in effectu suo caret termino. Signum infallibile in multis terris est ꝙ mulier si portat anulū desponsata est. Et reuera quando homo se dat orationi et ieiunio signum est ꝙ anima eius est sponsa christi. Oratio auteȝ est anulus memorie. qꝛ precepit apostolus dicens. Sine intermissione orate. Utitur ergo hō oratione dominica vt deus memoriam eius habeat. imo angelus eam presentabit. Exemplo Thobie. Ieiuniū potest dici anulus obliuionis. qꝛ retrahit et refugit ipsaȝ carnē ne impediat vsū rationis et opus meritoriū per que itur ad deum. Studeamus ergo istos anulos sic nobiscum retinere vt vitam eternam consequi mereamur

¶ De veneno pc̄ti quo quotidie nutrimur

Capitulum. xj.

ALexander regnauit potens valde qui magistrū Aristoteleȝ suū doctoreȝ habebat qui eum in oī sciencia instruebat. Hoc audiens regina aquilonis filiam suā a tēpore sue natiuitatis veneno nutriuit. ⁊ cum peruenisset ad legitimam etatem erat tam pulcra ⁊ oculis hominum gratiosa ꝙ multi per aspectuȝ eius infatuati sunt. Regina eaȝ ad Alexandrum misit vt eius concubina fieret. Uisa puella statim captus est in amorē eius et dormire cū ea volebat. Hoc percipiens Aristoteles dixit ei. Nolite talia attemptare que si feceritis in ꝯtinēti moriemini eo ꝙ ipsa sit toto tempore vite sue veneno nutrita. Qȝ auteȝ verum sit probabo statim. Hic est quidam malefactor qui per legem debet mori cum ea dormiat et tunc si verum est videbitis. ⁊ sic factū est. Malefactor osculatus est eaȝ corā omnibus statim cecidit ⁊ mortuus est Alexander hoc percipiens magistruȝ miro modo laudauit qui eum a morte liberauit. puellam matri remisit.

¶ Moralisatio

CArissimi. Iste alexander potest dici quilibet xp̄ianus bonus fortis ⁊ potēs per virtutes quas in baptismo recepit. qui potens est et fortis ꝙ diu manet in caritate et puritate vite cōtra dyabolum mundum et carnem. Regina aquilonis est abundantia rerum que hoīem querit occidere spiritualit̄ aliquando sepius corporaliter. Puella ītoxicata est luxuria et gula que nutriuntur ex cibariis delicatis que sunt venena anime. Aristoteles est tua cōscientia siue ratio que semper murmurat ⁊ contradicit illis que sunt anime nociua ⁊ te impedit ne cū talibus īmiscearis. Malefactor est vir ꝑuersus deo inobediens qui magis sequit̄ delicias carnis ꝙ diuina precepta. talis tota die in peccatis dormit osculando id est tangendo gulaȝ et luxuriā per quos tactus spiritualiter occiditur. vnde sapiens. Qui tangit piceȝ coinquinabitur ab ea. Studeamus ergo sobrie viuere ꝙ poterimus ad eternam peruenire vitam.

¶ De malo exemplo

Capitulum. xij.

OTto regnauit. In cuius imperio erat quidā sacerdos lubricus qui propter hoc multotiens subditos suos ꝑturbauit. et per hoc scādalisati multū erant. Erat vnus parrochialium suorū qui nunꝙ interesse voluit misse ipsius dū cele-

brauit. Accidit quodaz die festiuo ꝙ tēpore
misse eius solus in campo deambularet et
miro modo sitiebat intantum ꝙ videbatur
ei nisi sitim extingueret moreretur. Accidit
dum ambularet venit ad quendaz riuulum
purissimi fontis in quo viso incepit haurire
et fortiter bibere. sed cum gustasset quanto
plus bibit tanto plus sitiebat. intra se admi
rabatur dicens fontez huius riuuli querere
volo vt de fonte bibam. Dum autē ambu
lasset obuiauit ei quidā senex pulcer valde
et ait ei. Carissime quo tendis. qui ait. Ul
tra ꝙ̄ credi potest sitio. inueni vnum riuulū
aque de quo bibi et quanto plus bibi tanto
plus sitiebā. ideo fontez huius riuuli quero
vt de fonte bibam si sitim extiguere possim
ait senex. Ecce hic est fons de quo riuulus
procedit. sed dic mihi quare cum aliis chri-
stianis ad audiendā missam ecclesiam non
intrasti. qui respondit. Uere domine sacer-
dos noster execrabilē vitam duxit ꝙ ipsum
non credo missas mundas celebrare et deo
placidas. ad quē senex. Sit ergo vt tu dicis
Ecce fons de quo tā dulcis aqua riuuli ꝓ-
cedit de cuius riuulo bibisti. Respexit ille.
vidensqz canem fetidissimum habentem os
apertū per cuius os et dentes totius fontis
scaturitio emanabat mirabiliter. Quod dū
ille perspicacius agnouisset mente cōfusus
expauit toto corpore pertremescēs propter
fetorem nō audebat gustare et miro modo
sitiebat. Quem senex intuens ait illi. Noli
timere quia potasti de riuulo huius fontis.
nullam enim molestiaz tibi generabit. Ille
hoc audiens gustauit sitim extinguit et ait.
O domine tam dulcem aquā homo nunꝗ̄
bibit. ait senex. Uide modo quemadmodū
hec aqua per os canis fetidi obseruato co-
lore proprio et sapore nec polluitur nec mu
tatur. Carissime sic ē de missa per indignū
sacerdotem celebrata. Et ideo ꝗ̄uis tibi di
splicecat vita talium sacerdotū. tamē missas
illoruz debes audire. His dictis senex eua-
nuit ab eo. et quod viderat aliis reuelauit.
Et post hoc missas deuote audiuit. et hanc
vitam transitoriam et instabilez ad quietem
terminum deduxit. quia a corruptibili vita
ad incorruptibilez translatus est. Qd nobis
concedat ihesus christus marie filius.

Moralisatio

Karissimi. Iste imperator est do-
minus noster Ihesus christus in
cuius imperio scz in mūdo est sa
cerdos lubricus id est christianus ꝑuersus.
Quia sicut sacerdos habet animas parro-
chiarum custodire. sic et christiani virtutes
quas in baptismo receperūt habent regere
ac diligenter custodire ne polluantur. Iste
malus sacerdos multos perdit malo exem
plo Unde beatus Gregorius. Quot mala
exempla coram subditis cōmittunt tot aīas
perdunt. sic malus christianus verbo ⁊ ope
multos ad infernum trahit. Si talis fueris
fac sicut fecit ille parrochianus. ambula per
campos id est per regna et castra donec ve
nias ad vnū quem diligit anima tua scz illū
senem. Senex est christus quem inuenies
per opera misericordie. sed prius oportet te
bibere de riuulo licet non extinguas sitim.
Riuulus iste de quo bibimus ē baptismus
qui tantum sitim originalis peccati extinxit
sed si iterato incideris in peccatuz amplius
per eū extingui non poteris donec ꝓcedas
ad istum fontez. Fons iste est dominus no
ster ihesus christus sicut de seipso ait. Ego
sum fons aque viue salientis in vitā eternā
Iohā. iiij. Riuuli vel vene istius fōtis sunt
verba sacre scripture. quia sepius ꝓcedūt per
os fetidissimi canis. hoc ē sacerdotis predi
catoris peccatoris. Querendū est ergo. cur
scaturitio puri fontis ꝑ os fetidi canis ⁊ nō
alterius aīalis manauerit. Responsio. Se
pius in sacra scriptura sacerdotes compa-
rantur canibus. Et sicut in cane sunt q̄tuor
bona iuxta versus istos. In cane bis bina
sunt et lingue medicina. Naris odoratus a
mor integer atqz latratus. Sic ⁊ sacerdotes
ydonei circa salutem animarum in foro pre
dicationis penitentie ⁊ cōfessionis quatuor
has proprietates fideliter debent obseruare
Primo ꝙ sint medici in lingua mulcendo
videlicet et lingendo vulnera peccatorū ne
nimis aspere detergentur Uulnera enim ⁊
vlcera canes lambunt. Secundo sicut canis
per odorem narium vulpem siue leporē in
uestigat. sic sacerdos in odore confessionis
vulpinas caliditates id est hereticas ꝑuersi
tates siue falsitates quo ad pcti detentionez
et leporinas timiditates quo ad peccati de-
testationē aut venie desperatione. et lupinā

et leoninam ferocitatem quo ad venie contemptū. et alia huiuscemodi solerter et subtiliter inuestigat. Tercio sicut canis fidelissimum animal esse scitur. quia pro domino suo ac pro familia domini et eius aīalibus ac contra malos homines periculose exponit. Sic sacerdotes pro fide catholica et pro salute animarū non solum parrochialiū suorum sed etiam omnium fidelium christianorum corpus et animam debent expendere confident iuxta verbū domini Johā. x. Bonus pastor animam suam ponit pro ouibus suis Item Johā. j. Christus animam suam posuit pro nobis. ita et nos debemus animas pro fratribus ponere. Quarto sicut canis suo latratu fures prodit et thesaurū domini sui ipsos tollere non permittit. Sic sacerdos fidelis est canis summi regis. latratu predicationis. vigilantia iugis orationis. furtum id est insidias et dyabolicas machinationes de thesauro domini sui id est de anima proximi sui quam summo thesauro id est precioso sanguine suo redemit dominus ihesus christus propellere non desistit.

De amore inordinato Capitulum. xiij.

Quidam imperator erat qui pulcram vxorem habebat quā miro modo dilexit. Ipsa primo anno concepit et peperit filium quē mater multū dilexit intantum quod singulis noctibus in vno lecto iacebat cum eo. Cum autem in etate tres ānos compleuisset mortuus est rex de cuius morte factus est dolor magnus. Regina multis diebus mortem eius planxit. Cum aūt sepulture traditus fuisset regina per se in castro quodam vixit. habensque filiū suum secum. dilexit tantum puerum quod eius presentia carere nō posset. ambo simul continue iacebant donec puer. xviij. annos in etate cōpleuisset. Videsque dyabolus amorem tantum inter matrem et puerū eius eos ad opus nepharium solicitauit intantum quod filius matrem cognouit. Regina vero statim concepit. Cum autem impregnata esset filius totum regnum pre dolore dimisit et ad partes longinquas accessit. Mater vero cum tempus pariendi esset filium pulcerrimum peperit vidensque puulum natum statim illū iugulauit scindens guttur eius per medium et sanguis gutturis ipsius puuli in palmam sinistre manus regine cecidit. Et facti sunt quatuor circuli rotundi in hac forma oooo Regina nulla arte potuit circulos euellere de manu et propter hoc intantum verecundabatur quod semper habuit in illa manu cirothecam ne circuli viderentur. Regina ista beate virgini erat satis deuota et tamen tantum verecundabat quod ex proprio filio conceperat et filium propriū occiderat quod nullo modo de hoc confiteri volebat et tamen oī quindena de ceteris peccatis erat confessa Regina ista largas elemosinas pro amore beate virginis marie distribuit et ab oibus erat dilecta quia omnibus gratiosa. Accidit vna nocte quod cum eius confessor corā lecto suo flexis genubus quinquies Aue maria dicebat apparuit ei beata virgo et ait Ego sum virgo maria habeo tibi aliqua secreta dicere Cōfessor gauisus est valde et ait. O domina carissima dic seruo tuo que tibi placent. que ait. Regina regni istius tibi confitetur tamen vnum peccatum cōmisit quod tibi nō audet pandere pre nimia verecūdia Die vero crastina veniet ad te causa confessionis dic ei ex parte mei quod elemosine sue et orationes in conspectu filij mei sunt presentate et accepte. precipio ei quod de illo pcto confiteatur quod priuate in camera sua cōmisit quia filium vnicum occidit. rogaui pro ea et remissum est ei peccatum si confiteri voluerit. Si vero dictis tuis noluerit acquiescere roga eam vt cirothecam de manu sinistra deponat et in palma eius peccatum cōmissum non confessū videbis. si hoc noluerit cirothecam vi extrahe. His dictis btā virgo maria euanuit. Manē vero regina satis humiliter cōfitebatur de omnibus pctis excepto illo peccato Cum autem omnia ei dixisset que ei placuerunt. ait confessor. Domina et filia carissima multi multa loquuntur. quare semper in manu sinistra vteris cirotheca audacter mihi manum ostende si potero videre si liceat aliquid quod deo non placeat. At illa. Domine manus mea non est sana et ideo vobis eam ostendere nolo. Ille hoc audiens per brachium eam accepit et ea inuita cirothecam extraxit: et ait.

Domina noli timere beata virgo maria q̄
te intīe diligit mihi hoc agere precepit. Cū
vero manum apertā vidisset vidit quatuor
circulos sanguineos ac rotūdos. In primo
circulo erant quatuor cccc. In secūdo qua
tuor dddd. In tercio quatuor mmmm. In
quarto circulo q̄tuor rrrr. In circuitu circu
lorum ad modū sigilli erat talis supscriptio
rubea continens que hic sequunt̄. Item de
litera c scȝ. Casu cecidisti carne cecata De
d. Demoni dedisti dona donata. De m.
Monstrat manifeste manus maculata.∴
De r. Recedit rubigo regina rogata. Do
mina regina cum hoc vidisset ad pedes cō
fessoris cecidit et cū lacrimis humiliter con
fitebatur de illo peccato cōmisso. Accepta
absolutione et pn̄ia completa post paucos
dies obdormiuit in domino. de cuius morte
factus est planctus magnus in ciuitate.

Applicatio

Karissimi Imperator iste est ihesus
christus qui desponsauit filiā pul
cram scȝ naturaȝ humanā quādo
carnem nostraȝ assumpsit. sed prius eam in
amasiam accepit quando pater filio et spūi
sancto loquebatur dicēs. Faciamus hoīem
ad imaginem et similitudineȝ nostraȝ. Sed
heu prochdolor postꝙ dominus nr̄ ihesus
christus genuit nobis pulcerrimū filium id
est animam ab omni contagione mundatā
per suam passionem et virtutem baptismi.
Anīa in nobis per pc̄m est occisa quantuȝ
ad vitam eternaȝ. Sed dic mihi quomodo.
Ecce viā vobis ostendo. Homo habet pro
prium filium secum ⁊ cū eo iacet in deliciis
id est in carnali concupiscentia intantum ꝙ
te sciente et consentiente proprium filiū tuū
id est aīam siue rationem iugulas per quā
deberes sensus tuos dirigere. sed sāguis id
est peccatū semper in manu remanet. iuxta
illud. Anīa mea in manibus meis semper.
hoc est dictuȝ. Si bene vel male fecerimus
ita manifeste sicut in manu corā iudice su-
premo ostendetur.

Alia applicatio

Ista regina est natura humana q̄ in primo
parente scȝ adam erat plantata que cōcepit
ex filio hoc est ex delectatōe carnali quādo
de pomo comedit. tunc genuit filium id est
totum genus humanū quod ipsa per pc̄m
occidit. Unde sanguis noster id est peccatū
nostrum tam notorium erat ꝙ nullo modo
celari poterat nisi per cirothecā id est nr̄aȝ
fragilitatem et dyaboli deceptionē. ⁊ nunꝙ
poterat per nos deleri nisi per xp̄i passionē
Et quomodo. Ecce via ista. Confessor id
est spiritussanctus beatam virginē visitauit
de quo ipsa concepit filium id est christum
dominū nostrum per quam saluati sumus
tamen in manu erant quatuor circuli. Pri
mus est cogitatio que peccatū precedit. se-
cundus est delectatio. tercius est consensus
q̄rtus est actus peccati. Istis circulis erat
adam signatus quādo peccauit. et nos oēs
quando peccatū cōmittimus. In primo cir
culo erant quatuor c que dicebāt. Casu ce
cidisti carne cecata. Casus erat dyabolus.
quia totum genus humanum erat perditū
Cecidisti. vbi. Ecce in infernum. Carne id
est cū frigore infirmitate et miseriis multis
In padiso fuisti creatus sine omni defectu
et propter primi parentis peccatum in istis
miseriis es inuolutus. Cecata id est cecus
factus es. Ubi dum homo in paradiso iam
propter peccatum illa visiōe caret. In sc̄do
circulo erant quatuor d. que dicebant. De
moni dedisti dona donata. Quid ei dedisti.
Certe animā tuam quando mortaliter pec
casti. Hec primus parens dedit quando de
pomo vetito comedit dona donata id ē vir
tutes cū quibus te deus ornauit ī baptismo
illas dyaboli dedisti per quatuor m. que di
cebāt. Mōstrat manifeste id est iam satis
aperte patet in qua miseria sumus positi. qr̄
primo creati eramus vt nunꝙ moreremur.
sed propter peccatū mortales facti sumus.
Manus maculata id est oīa opera nostra
quantumcunqȝ bona. quoniam per christi
passionē non poterunt nos defendere quin
totum genus humanum ad infernū descen
dat. In quarto circulo erāt quatuor r. que
dicebant. Recedit rubigo regina rogata id
est recessit onus peccati per christi passiōȝ
rubigo id est pc̄m originale per baptismū.
Regina id est virgo maria per sanctā con-
ceptionem quam concepit de spiritusancto
Rogata quia ipsa est mediatrix inter deuȝ
et hominem. Deinde per conceptioneȝ filij
sui. per eius natiuitatem circumcisionem et
passionē. necnon per sanctam resurrectionē

et ascensioñe ad vitam eternã nos pducat.

De honorandis parentibus Capitulum.xiiij.

Dorotheus regnauit: et statuit ꝓ lege ꝙ filij parentes suos alerent et sustentarent. Erat in imperio tunc tpis quidam miles qui vxorem pulcrã et honestam acceperat ex ea filium genuit. Profectus est miles ad peregrinanduz in via est captus et fortiter ligatus: statim scripsit vxori sue et filio pro redemptione sua: vxor hec audiens cõtristata est valde: fleuit amare intantum ꝙ ceca facta est. Ait filius matri. Uolo ire ad patrem meum vt eum redimam a vinculis: respondit mater. Non ibis qꝛ tu es vnicus filius meus et gaudiuz meum et dimidiuz anime mee et posset tibi contingere sicut ⁊ sibi: malles tu patrẽ abeuntem redimere q̄ꝫ matrem presentez alere Quotiens ita est ꝙ aliquid est equale duobus ei qui est presens magis est adherendũ. tu es filius meus et patris tui: ego vero sũ presens et pater tuus absens: cõcludo ergo ꝙ nullo modo debes recedere a me ⁊ visitare patrem tuũ. Filius respondit et multũ bene. Licet sum filius tuus tamen pr̃ meus est causa principalis generationis mee: ille agens tu patiens: pater profectus est pgere tu vero domi sedes. Ille vero captus ⁊ fortiter vinculatus est: tu libera. Ille in manibus inimicorum: tu inter amicos. Ille inclusus: tu soluta. Tu vero es ceca: tamen ille lucem nõ videt nisi cathenas vulnera et miserias: et ideo ad eum pergere volo et ipsuz redimere: ⁊ sic factum est. vnde omnes filiũ laudabant quia sic pro redemptione patris laborauit.

Moralisatio

Carissimi. Imperator iste est pr̃ celestis qui statuit ꝓ lege ꝙ filij parentes sustentẽt in omnibus ⁊ eis obediant. Sed quis est pater noster et mater. Certe pater noster xpũs est Deut. xxxij. Nunquid non iste est pater tuus. ipse habet ad nos affectum paternum non maternum. Scitis ꝙ quando puer transgreditr̃ pater dure eũ corrigit verberat ⁊ flagellat: sed mater eũ dulciter leniter et suauiter tractat. Christus autẽ permittit nos flagellari et angustiari propter defectos nostros: ipse enĩ pater noster spiritualis: sed mater nostra est mundus iste qui dulcia nobis promittit et dat delectabilia: sed pater noster christus pgere profectus est: vnde ps̃. Extraneus factus sum fratribus meis. Adhuc christus ligatur et flagellatur non in se sed in membris suis ẜm apostolũ ad Hebr. Quicunqꝫ est in peccato mortali ipse iacet in carcere dyaboli: sed pater noster vult vt laboremus pro redemptiõe: vnde Lu.xij. Sinite inquit dominus mortuos sepelire mortuos suos. tu autem vade et annuncia regnum dei: et hoc est christum redimere Quicunqꝫ enim fructuose verbũ dei predicat lucratur frẽm suum et redimit in fratre christum Math xxj. Qd̀ vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Sed mater id est mundus non permittit hominez sequi christũ in paupertate: sed promittit diuersa et allegat. Non possũ viuere in abstinentia si eligas viã penitẽtie vt sequaris christũ: et sic de multis que hoĩ proponit: sed non cõsenties ei. Uere mater ista ceca est ipsa dicit tibi. Fruamur bonis que sunt et vtamur creatura tanq̄ꝫ in iuuentute celeriter. Sed carissime si tu es bonus et gratus filius responde sic mr̃i id est mũdo Pater meus est principalis causa generatiõis mee id est anime: ⁊ omnia que habeo ad eius voluntatez sunt: sed mater est causa secundaria id est patiens: hoc est diuitie et superbia huius mundi. Consulo vt non expectes senectutez in penam et cecitatem: qꝛ in senectute mũs relinquet te tu nõ mundũ si diutius possis seruire sibi ipse te retinet. Studeamus ergo cum omni diligẽtia vitã nostram emendare ꝙ poterimus ad vitam eternam peruenire. ad quam nos perducat deus qui viuit et regnat ⁊c̃

De vita sancti Allexij filij Eufemiani imperatoris Capitulum.xv.

Quidam imperator erat in cuius impio scꝫ in ciuitate romana fuit quidã iuuenis nomine Allexius filius Eufemiani nobilissimi romani: et in aula imperatoris primus. cui tria milia puerorum assistebant: et zonis aureis cingebantur: et vestimentis sericis induebantur.: Erat autem predictus Eufemianus valde misĩcors: ⁊ singulis diebus ĩ domo sua tres

mense pauperibus.orphanis. peregrinis et
viduis parabantur quibus strenue seruie=
bat.ꝛ hora nona ipse cum viris rligiosis ci
bum in timore domini capiebat. Cui vxor
nomine abael eiusdem eius religionis ac ꝓ
positi erat.Cum autem filium non haberet
ad preces tamen suas domino contulit eis
filium.post quem ipsi deinceps in castitate
viuere firmauerunt.Traditur igitur puer li
beralibus disciplinis imbuendus cum om=
nibus philosophie artibus ipse floreret ꝛ iā
ad puberem etatem veniens.puella de do=
mo imperiali eligitur ꝛ ei in ꝯiugem copu
latur. Venit nox in qua cum sponsa susce=
pit secreta silentia:tunc sanctus iuuenis spō
sam suam cepit in dei timore instruere. ac
ipsum ad virginitatis prouocare pudorem.
deinde anulum suum aureum ꝛ caput bal=
tei quo cingebatur sibi seruandum tradidit
dicens:Suscipe hec ꝛ serua donec deo pla
cuerit:ꝛ dominus sit inter nos. Post hec
de substantia sua accipiens ad mare disces=
sit.Ascendensqꝫ occulte nauium laodiciam
vsqꝫ aduenit.inde pergens in edissam ciui=
tatem syrie profectus est.Ubi imago domi
ni nostri Jesu christi sine humano ope fa=
cta in syndone habebatur. Quo perueniēs
omnia que secum detulerat pauperibus di
stribuit ꝛ vestimenta vilia induens cum ce
teris pauperibus in atrio dei genitricis ma
rie sedere cepit ꝛ de elemosynis quantuꝫ si
bi sufficere poterat sibi retinebat.cetera ve
ro aliis pauperibus erogabat.At pater de
cessum filij ingemiscens per vniuersas mū
di partes pueros suos misit qui eum inqui
rerent diligenter:Quoꝝ dum aliqui ad ci=
uitatem edissam peruenissent ab eo cogniti
minime eum cognoscentes eidem cum cete
ris pauperibus elemosinas tribuerūt quas
ille accipiens deo gratias agit dicens.Gra
tias ago tibi domine quia a seruis meis ele
mosynam recipere me fecisti.Reuersi pueri
nunciant ꝙ nusqꝫ reperiri valeat.Mater i
gitur sua a die recessus sui saccum in paui=
mento cubilis statuit:vbi eiulans lamenta=
biles voces dabat dicens. Hic semper in lu
ctu manebo donec filium meum recupera
uero. Sponsa vero ad socrum suum dixit.
donec audiaꝫ de sponso meo dulcissimo ad
instar turturis manebo tecum. Cum ergo

Alexius in predicto atrio.xvij.annis in ser=
uitio dei permansisset. imago tandem bea=
te virginis qua ibidem erat custodi ecclesie
dixit. Fac introire hominem dei quia di=
gnus est regno celoꝝ ꝛ spiritus dei requie
scit super eum.Nam oratio eius sicut incen
sum in conspectu dei ascendit.Cum autem
custos de quo diceret ignoraret.iteruꝫ dixit
ei. Ille qui sedet foris in atrio ipse est.Tūc
custos festinus exijt ꝛ ipsum in ecclesiā du
xit Quod factum est cunctis innotesceret.
ꝛ ab omnibus venerari cepisset humanam
gloriam fugiens inde recessit: Ibiqꝫ nauiū
ascendens cum in tharsim cicilie vellet per
gere:dispensante deo nauis a ventoꝝ pulsa
tione portum deuenit.Quod cernens Ale=
xius ait intra se In domo patris mei igno
tus manebo nec alteri onerosus ero. Pa
trem vero a palacio redeuntem multitudie
obsequentium circumdatum obuium habu
it ac post eam clamare cepit.Serue dei me
peregrinum in domo tua suscipi iubeas:et
de micis mense tue nutriri facias vt tui quo
qꝫ peregrini dominus digneẗ misereri.Quō
audiens pater ob amoreꝫ filij sui eum susci
pi iussit ꝛ locum proprium in domo sua tri
buit ꝛ cibum de mense sua ꝯstituit ꝛ mini=
strum proprium delegauit:Ipse aūt in ora
tionibus ꝑseuerabat ꝛ corpus suuꝫ ieiuniis
macerabat. Famuli auteꝫ domus ipsuꝫ de
ridentes aquam vtensilium domus sup ca=
put eius frequenter fundebāt.sꝫ ipse ad oīa
valde patiēs erat.Alexius.xvij.annis in do
mo patris eius ignotus manebat.vide ergo
ꝑ spiritum ꝙ terminus vite appropinqua=
ret cartam cum atramento petijt ꝛ totuꝫ or
dinem vite sue scripsit. Dominica igiẗ die
post missaꝝ solennia in sanctuario de celo
vox intonuit dicens. Venite ad me omnes
qui laboratis ꝛ onerati estis ꝛc.Quod au=
dientes omnes in facies suas ceciderunt.et
ecce vox secundo dicens Querite homineꝫ
dei vt oret pro roma. Querentibus illis et
minime inuenientibus iteꝝ dictum est. In
domo Eufemiani querite. Requisitus ille
nihil se scire dicebat.Tunc imperatores Ar
chadius ꝛ Honorius vna cum summo pō
tifice Innocentio ad domū predicti viri ve
nerunt.ꝛ ecce vox ministri alexij ad domi=
num suū venit dicens.Uide domine ne ille

peregrinus noster sit qui magne vite ⁊ pa-
tientie homo est. Currens igitur Eufemia
nus eum defunctum inueuit ⁊ vultū eius
tanq̄ vultum angeli rutilantem vidit. volu
itq; cartam quam in manu habebat accipe
re sed nequiuit. Exeunte ergo eo cum hoc
imperatoribus ⁊ pontifici retulisset ⁊ illi ad
eū intrassēt dixerūt q̄uis peccatores sumus
gerimus tamē regni gubernacula ⁊ habe-
amus curā vniuersalē r̄gimis pastoralis. da
ergo nobis cartā vt sciamus que scripta sūt
⁊ accedens pontifex. cartam in mauu sum
psit ⁊ statim dimisit. fecitq; eam legi coram
omni populo ⁊ multitudine ⁊ patre eius.
Eufemianus hoc audiens nimio timore cō
turbatus resolutisq; viribus in terram ceci-
dit. Cum vero ad se aliquantulum redisset:
vestimēta sua scidit: cepitq; canos capiti sui
euellere barbam trahere atq; semetipsum
discerpere ac sup filium suum cortuens ex-
clamauit. Heu me fili miquare me sic con-
tristasti: ⁊ per tot annos dolores ⁊ gemitus
ac suspiria incurristi. Heu me miserrimum
quia video te custodem senectutis mee in
grabato iacentem ⁊ non mihi loquentem.
Heu me qualem de cetero consolationem
habere potero. Mater vero hoc audiens
quasi leena rumpens rete: ita scissis vesti-
mentis coma dissoluta ad celum oculos le
uabat ⁊ cum pre nimia multitudine ad san
ctum corpus adire non posset clamauit di-
cens. Date mihi aditum vt videam conso-
lationem anime mee qui suxit vbera mea.
⁊ cum peruenisset ad corpus incumbēs su
per istud clamabat. Heu me fili mi carissi-
me lumen oculorū meorū quare sic nobis fe
cisti: quare tam crudeliter nobiscum egisti.
Videbas patrem tuum ⁊ me miseram la-
chrimantes: ⁊ non ostendebas teipsum no-
bis serui tui: iniuriabant̄ tibi ⁊ sustinebas. ⁊
iterū atq; iterū, p̄sternebat se super corpus
⁊ nunc brachia super illud extendebat: nūc
autem manibus vultum angelicum cōtre-
ctabat osculans clamabat. Plorate mecū
omnes qui adestis: qui per. xvij. annos eū
ī domo mea habui ⁊ nō cognoui quia vni
cus meus esset. Serui enim eius deluciabā
tur ei alapis eū percutiebant. Heu me quis
dabit oculis meis fontem lacrimarū, vt plan
gam die ac nocte dolorem anime mee. Spō

sa vero eius induta veste adriatica cucurrit
plorans ⁊ dicens. Heu me quia hodie deso
lata sum ⁊ appareo vidua. iam non habeo
in quem prospiciam: nec in quē oculos me
os leuem nunc raptum est speculum meū
perijt spes mea: ammodo incepit dolor que
finem non habet: populus autem audiens
hec lacrimabiliter flebat. Tunc pontifex cū
imperatoribus posuerunt corpus in hono-
rato feretro ⁊ duxerunt in ciuitatem mediā
⁊ nunciatum est populo inuentum esse ho
minem dei quem ciuitas tota querebat. Et
omnes obuiam querebant sancto. Si quis
infirmus illud corpus sacratissimum tange
bat p̄tinus curabat̄. Ceci visum recipiebāt
Demoniaci liberabantur: ⁊ omnes infirmi
a quacunq; infirmitate detenti tacto corp̄e
curabant̄. Imperatores tanto miracula vi-
dentes ceperunt per se cum pontifice lectū
portare vt ⁊ ipsi sanctificarent̄ ab eodē cor
pore sancto. Tunc imperatores iusserūt co
piam auri ⁊ argenti in plateis spargi vt tur
be occuparent̄ amore pecuniarum ⁊ sine-
rent corpus sanctum perduci ad ecclesiam:
sed plebs amore pecuniarū deposito magis
ac magis ad tactum sanctissimi corporis ir
ruebat: ⁊ sic cum magno labore ad templū
sancti Bonifacij martyris tandem ipsū p̄-
duxerunt: ⁊ sic per septem dies in laudibus
dei persistentes opati sunt monumentū ex
auro ⁊ gēmis preciosisq; lapidibus in quo
sanctissimum corpus cum magna venene-
ratione collocauerunt. De ipso quoq; mo
numento ita suauissimus odor flagrauit: vt
omnibus videret̄ aromatibus plenū. Obijt
circa annum domini. cccxxviij.

Moralisatio

Carissimi. Eufemianus iste pōt
dici quilibet homo mundanus:
qui habet filium quem miro mo
do diligit: ⁊ quem studet die ac nocte p̄mo
uere: dat ei vxorem scz mundi vanitatem in
qua delectetur sicut sponsus cū sponsa imo
sepius magis delectatur cum mundi vani-
tate q̄ vir cum vxore: quia sepe p̄pter mun
dana homo vitam suam amittit. Mater ē
mundus iste qui miro modo diligit filios
mundanos. Sed filius bonus sicut beatus
Alexius magis studet deo placere per oia.
q̄ parentibus ⁊ mundi vanitatibus vt pote

rit illud mereri quod dicitur. Qui dimiserit
agrum aut domum patrem aut matreꝫ aut
vxorem ꝓpter me centuplum accipiet ⁊ vi
am eternam possidebit. Alexius nauim ac
cepit ⁊c. Nauis ista est sancta ecclesia per
quam nos oportet ascendere si volumus vi
tam eternam obtinere: ⁊ vestimenta p̄ciosa
scꝫ seculi pompas deponere: ⁊ inter paupe-
res. i. humiles residere verbo ⁊ ope. custos
qui eum in ecclesiaꝫ introduxit est discretus
confessor qui habet peccatorem instruere.
ad noticiam sacre scripture introducere Ut
melius poterit a nociuis anime precauere.
sed sepe ventus surgit ⁊ ducit hominem ad
patriam ꝓpriaꝫ sicut fecit sancto Alexio: vē
tus iste est temptatio dyabolica que nititur
die ac nocte hominēꝫ a bono ope impedire
Si ergo sentias te per aliquam temptatōeꝫ
inuolutum: fac sicut fecit sanctus alexius: in
duas te forma peregrini: hoc est vtutes ve-
ri peregrini debes habere vt non posses a
patre carnali nec a mundo aliter cognosci.
nisi ꝙ homo dei sis: Sꝫ sepe cum talis vitā
pnie eligit dolent parentes ⁊ multum tri-
stant̄ cum viderint filios eoꝝ mundū sper-
nere: ⁊ paupertatem ꝓ amore dei diligere.
Sed tutius est eos offendere ꝙ viam pfe-
ctionis derelinquere. Quere ergo cartaꝫ. i.
testimonium ↄ̄scientie qd̄ deo fideliter mini
strasti: tunc venit sumus pontifex cum impa
toribus. i. xp̄s cum multitudine angeloꝝ: ⁊
duceut animaꝫ tuam ad ecclesiam sancti bo
nifacij. i. ad vitam eternaꝫ vbi abundat om
nis bonitas scilicet gaudium

De vita exemplari Ca. xvj

Legitur de quodaꝫ impatore ro
mano ↄ̄struoute sibi basilicaꝫ op
timam ⁊ fodiens in fundamento
palacij inuenit sarcophagum aureum tri-
bus circulis circumdatuꝫ ⁊ super sarcopha
gum erat supscriptio. Expendi. donaui: ser
uaui habui. habeo. perdidi. punior. Primo
quod expendi habui quod donaui habeo:
Jmperator cum hoc audisset satrapas im
perij vocauit ⁊ ait. Jte ⁊ inter vos ↄ̄sulite:
quid ista superscriptio significꝫ. At illi: Do
mine Nihil aliud erat supscriptio nisi istud:
Erat vnus imperator ante te qui alijs exē
plum dare volebat vt eius vitam sequeren
tur. Expendi vitam meam recte iudicando
alios regulando. meipsum scd̄m rationem
donādo. Donaui militibus necessaria. pau
peribus victualia. ⁊ vnicuiqꝫ ⁊ mihijpsi ꝭm
merita seruaui in omnibus opibus iustitiaꝫ
indigentibus misericordiaꝫ: opantibus mer
cedem habui cor largum ⁊ stabile: ⁊ vnicui
qꝫ mihi seruienti diuitias dare in necessita-
te: ⁊ gratiaꝫ omnibus omni tempe. Habeo
manum ad donandum ad ꝓtegendum et
manum ad puniendum: perdidi stulticiam:
perdidi inimicoꝝ amiciciam: ⁊ perdidi car-
nis lasciuiam: punior iaꝫ in inferno quia nō
credidi vni deo eterno. Punior heu quia
non est redemptio. Jmperator cum hec au
disset ⁊ ꝙdiu vixit magis prudenter seipsuꝫ
⁊ alios regulabat ⁊ sic in pace vitaꝫ finiuit.

Moralisatio

Karissimi: Jmperator iste potest
dici quilibet christianus qui debꝫ
⁊ tenet̄ ↄ̄struere basilicam: id est
cor suum deo paratum vt eius voluntatem
p omnia faciat ⁊ effodere cor suum p viaꝫ
ↄ̄trtionis ⁊ sic poterit sarcaphagum aureū
inuenire. i. animam deauratam virtutibus
plenaꝫ mediante diuina gratia: cum tribus
circulis aureis. s. fide spe ⁊ charitate circū-
datam: Quid ergo erit inscriptum. Certe
primo expendi: sed dic mihi carissime quid
expēdisti. Respondeo at bonus christianus
Corpus ⁊ animam in dei seruitio. Si quili
bet vestrum sic vitam expendit de magno
premio in vita eterna securus erit. Secun-
dum est qd̄ scribit̄ seruaui. Dic mihi caris-
sime quid seruasti. Respondeat bonus xp̄ia
nus. Cor contritum ⁊ humiliatuꝫ: ⁊ deo in
omnibus opibus preparatum ꝓ voluntate
sua ad faciendum quicquid placet ei. Ter-
cium est quod scribit̄ Donaui: Dic mihi
carissime quid donasti. Respondeat bonus
christianus Dilectioneꝫ deo ex toto corde
⁊ ex tota anima ⁊ ex tota mente: ⁊ amoreꝫ
proximo ꝭm diuinum preceptum. Jn his
duobus pendet lex ⁊ prophete: Quartum
quod scribitur est Habui. Dic mihi carissi
me quid habuisti. Respondeat bonus chri
stianus ⁊ dicat. Certe miseraꝫ vitam quia
in peccato conceptus ⁊ in peccato origina
li natus ⁊ de vili materia plasmatus. Quin
tum quod scribitur est habeo. Dic mihi ca
rissime quid est quod habes. Respondeat

bonus christianus. Certum baptismū ⁊ fa
ctus sum christi miles: vbi eram seruus dya
boli ꝑ virtutes quas mihi deus dedit in ba
ptismo: Sextum quod scribit̃ est perdidi: dic
mihi carissime quid est quod perdidisti: cer
te per dei gratiam. Respondeat bonus cri-
stianus: omnia delicta que contra dominū
dimisi per pn̄iam emendaui: quia pn̄ia mun
dat nos a peccatis: Septimum quod scribi
tur est punior. Dic mihi carissime: q̃re di-
cis punior. Respondeat bonus christianus:
quia ꝓ delictis ⁊ peccatis meis semꝑ affli-
gitur sp̄us meus ⁊ caro pn̄iam patit̃. Octa-
uum quod scribit̃ est expendi quod habui:
Dic mihi carissime. Expendi tempus me
um in opibus misericordie per gratiam quā
accepi a domino meo iesu xp̄o. Nonum qd
scribit̃ est: quod donaui habeo. Dic mihi
carissime quid donasti quod iam habes. Re
spondeat bonus christianus. Certe donaui
toto tp̄e vite mee ꝯsilium ⁊ assensum ⁊ to-
tam voluntatem meam in voluntatem pre
lati mei: ideo in celo habeo vitam eternam.

De perfectione vite
Capitulum. xvij.

Quidam imperator statuit ꝓ lege
ꝙ quicūq; volebat ei ministrare
ministerium ab eo obtineret. Ita
ꝙ tres ictus in porta palacij daret: ꝑ quos
cognosceret̃ ꝙ ministerium desideraret. Ac
cidit casus ꝙ erat quidam pauꝑm in ciuita
te romana nomine guido: qui cum de lege
audisset intra se cogitabat. Pauper sum ⁊
de vili sanguine ꝓductus: melius est mihi
ministrare ⁊ diuitias acquirere ꝙ sic semꝑ
viuere in egestate. Accessit ad palaciū tres
ictus s̄m legem in porta dedit. Janitor sta
tim ostium aperuit ⁊ eum introduxit: Jlle
vero flexis genubus impatorem salutauit.
Ait ei imperator. Dic mihi carissime quid
petis. Domine seruitium. Qui ait. De quo
ministerio scires mihi ministrare. At ille. do
mine de sex ministerijs sum expertus. Pri
mum ministerium: scio corpus magni prin
cipis die ac nocte custodire: lectum eius pa
rare: cibaria ei preparare: pedes eius laua-
re. Secundum ministerium est: scio vigilare
q̃ndo alij dormiunt ⁊ dormire q̃ndo alij vi
gilant. Tercium ministerium est. Scio bo-
num potum gustare: ⁊ s̄m gustum quemli
bet potum iudicare. Quartum est: scio inui
tare homines ad ꝯuiuium ad honorem inui
tantis: Quintum ministerium est: scio ignem
facere sine fumo circumdantes ⁊ sedentes
calefacere. Sextum ministerium est: Scio
homines docere bonam viam versus ter-
ram sanctam: sic ꝙ cum sanitate redibunt.
Ait imperator. Jsta sunt pulcra ministeria
⁊ multis vtilia mecum remanebis: ⁊ primo
experiri volo de corꝑe meo. Corpus meū
custodies isto anno. Ait ille. Domine p̄sto
sum voluntati satisfacere. Guido omni no-
cte lectum satis honeste parauit: lintheami
na lauit: ⁊ sepius mutauit singulis noctibus
ante ostium camere armatus iacuit: habēs
q; secum paruum caniculum bene latrantē
vt si casu aliquo dormiret: ⁊ aliquis subito
veniret: per latratum canis excitatus esset.
Semel omni hebdomoda pedes eius lauit
in omnibus tam prudenter ⁊ viriliter ei mi
nistrauit ꝙ in nullo defectus inueniri possꝫ
Unde imperator per omnia eum laudauit
Finito autem anno eum senascalcum fecit:
vt impleret secundum seruitium suum scꝫ:
Scio vigilare. Guido iste sic institutus per
totam estatem laborat ⁊ vigilabat: ⁊ omnia
necessaria pro hyeme ꝓuidit. Dum vero
adesset hyems ⁊ alij inciperent vigilare et
laborare: ipse vero quiescens dormiebat sic
ꝙ impleuit secundum ministerium suū scꝫ
Scio vigilare quando alij dormiunt. Jm-
perator cum vidisset ꝙ tam prudenter duo
ministeria compleuisset: gauisus est valde:
vocauit pincernam ⁊ ait ei. Carissime po-
nite in calice meo acetum vinum optimum
⁊ mustum ⁊ detis Guidoni ad bibendum:
quia istud est tercium ministerium suū: scit
enim gustare bonum potum ⁊ sic factum ē.
Dum aūt gustasset ait. Guido. Fuit bo-
num est bonum: erit bonum: hoc est dictum
mustum erit bonum: vinum est bonum: ace
tum fuit bonum. Jmperator cum vidisset:
ꝙ tam prudenter iudicasset potum dixit ei.
Carissime vade per regna ⁊ castra ⁊ inui
ta omnes amicos meos ad ꝯuiuium: quia
iam instat festum natalis domini: quia hoc
est quartum ministerium tuum. Ait ille. do
mine: presto sum. Perrexit igit̃ per castra
⁊ regna ⁊ nullum amicum imperatoris in
uitabat: sed omnes inimicos eius itaq; in

vigilia natalis domini aula imperatoris de inimicis impleta esset. Imperator cum omnes inimicos suos vidisset cõmota sunt oia viscera eius: vocauit Guidonẽ ⁊ ait ei: Carissime nonne mihi dixisti ꝙ scires hoies inuitare ad ꝯuiuium. At ille. Etiam domine Cui imperator. et ego dixi tibi inuitare omnes amicos meos ⁊ tu inuitasti inimicos ar ille. Domine licitum est mihi respondere. Quocũqȝ tpe vel quacunqȝ hora in anno amici tui ad te venerint cum gaudio recipiuntur. Non sic est de istis quia sunt inimici tui. Unde eos huc duxi vt per bonum vultum ⁊ bonũ ꝯuiuium de inimicis fiant amici. Et sic factum est: anteꝗ̃ erat ꝯuiuium factum facti sunt omnes amici eius. Imperator gauisus est valde ⁊ ait. Charissime benedictus dominus inimici mei facti sũt amici. Impleas quintum ministeriũ tuum. fac mihi ⁊ amicis meis ignem sine fumo. At ille. Domine presto sum. Quid fecit ille guido. In estate ligna ponebat in ardore solis ⁊ tantum erant desiccata ꝙ ꝗ̃cito ardere incipiunt statim dabant ardorẽ flamme sine fumo: ita ꝙ calefactus est imperator cũ omnibus amicis suis: Deinde ait impator guidoni. Jam restat vltimum ministerium si hoc prudenter adipleueris te ad diuitias ⁊ honores ꝓmouebo. At ille. Domine quot quot voluerint ad terram sanctam pergere ad litus maris me sequant̄. Viri mulieres ac paruuli hec audientes quasi infiniti secuti sunt. Cum autem illic venisset: ait populo. Charissimi videtis in mari ea que ego video. At illi ignoramus. At ille. ecce in mari rupes est magna leuate oculos ⁊ videte: At illi dixerunt. Domine nos satis aperte vidimus sed cur hoc dicitis ignoramus. At ille. In illa rupe est quedam auis continuo in nido suo residens que semper habet in nido septem oua in quibus multum delectat̄ Natura auis est talis ꝗ̃diu in nido residet: totum mare est tranquillum: sed si ꝯtingat auem extra nidum volare totum mare perturbat̄ intantum ꝙ tunc si aliquis mare per transierit sine dubio submerget̄: sed ꝗ̃diu residet in nido si quis tũc transiret sine periculo ibit ⁊ rediret: Et illi. Quomodo poterimus scire quando auis residet in nido suo. ⁊ quando non. At ille. nunꝗ̃ niduȝ dimittit nisi ꝓpter vnam causam: Est enĩ alia auis que est inimica eius que die ac nocte laborat vt eius nidum fedet ac oua eius violet. Auis vero que est in nido cum viderit oua fedata aut nidum deturpatum statim extra nidum pre dolore volat. ⁊ tunc mare perturbatur ⁊ ventus valde impetuosus excitatur Et nullo modo tunc temporis ad mare intrandum festinare debetis. At illi dixerunt. Domine ⁊ q̃d remediuȝ poterit ad hoc fieri ꝙ auis que est inimica nõ appropinquat nido suo: ⁊ sic per cõsequens poterimus secure transire. At ille. Non est res sub celo quam illa auis que est inimica tantuȝ odit sicut sanguinem agni: nidum exterius ⁊ interius cum dicto sanguine aspergite: ⁊ ꝗ̃diu ibi gutta vna illius sanguinis r̃manear auis que est inimica nũꝗ̃ audeȝ nido eius appropinqre. ⁊ sic auis in nido suo remanebit: Et tunc mare erit in tranquilla pace: poteritis ad terram sanctam transire ⁊ secure redire. Ista audientes sanguinem agni acceperũt et nidum interius ⁊ exterius cum dicto sanguine aspergebant: ad terram sanctam perrexerunt ⁊ sani ⁊ incolumes redierunt omnes: Imperator videns ꝙ omnia negociatam prudenter adimpleuisset. eum ad miliciam ⁊ diuitias magnas promouit

Applicatio

Carissimi: Imperator iste est pater celestis qui legẽ edidit vt quicunqȝ tres ictus in porta dederit: scȝ orationem. ieiunium ⁊ elemosinaȝ in introitu ecclesie militantis miles poterit esse: ⁊ per consequens vitam eternam obtinere. Guido pauper põt dici quilibet homo pauper ⁊ nudus de vtero matris sue egressus. qui dat tres ictus i ecclesie porta quãdo baptismum petit. Unde quilibet christianus deo ꝓmitit de sex ministerijs ministrare. Primum ẽst custodire corpus principis. i. christi. Et quõ. Sicut fecit Guido. Prio debet esse ornatus bonis virtutibus ne aliq̃ temptatio intret cameram cordis sui ⁊ offedat dominum nostrum Jesum. ⁊ ꝯuum caniculum bene latrantem habeat. ꝯscientiaȝ sanaȝ que continue contra vicia murmurat Et ideo dicit Apostolus Omne quod fit contra conscientiam edificat ad gehennam Secundũ est lectuȝ cordis bene preparare:

⁊ per opera misericordie linthеamina mutare. id est. vicia in virtutes omnino variare ⁊ sordes peccatorum lauare per cordis contritionem. cameram cordis sui semꝑ mundam custodire: vt nihil sit ꝙ offendat oculos principis .s. corporis domini nostri Jesu christi: cui corpori nos obligamur seruire munde: deinde bis in hebdomoda pedes lauare .s. per confessionem ⁊ satisfactionem ⁊ ꝑ bonas affectiões ei placere. istud est primum ministeriuꝫ quod promittit quilibet christianus in baptismo deum secum munde custodire. Sed est aduertendum. de corpore istius principis scilicꝫ domini. ab illis qui sub specie panis digne debent sumere ⁊ custodire ex proprietatibus panis visibilis attendant. Est igitur hostia inscripta vt sic notetur ꝙ omnes debent esse inscripti per eucaristiam sunt reficiẽdi: Jlli autem sunt inscripti in quorum cordibus per veram fidem inscriptum est nomen christi. vt a christo dicantur christiani. Unde dicit dominus per Hieremiam. Scribam legem meam in cordibus eorum: Prima autem lex qua cum deo obligamur est fides. Secunda spes. ⁊ tercia charitas. Jtem hostia post litteras circulum continet: in quo notatur eternitas que nec principium nec finem habet. Jtem hostia habet latitudinem que charitatem figurat que circumquaqꝫ dilatatur. Jtem hostia est tenuis ⁊ sicca ꝑ que notatur duplex abstinentia: per tenuitatem ciborum parcitas. per siccitatem contra humidorum superfluitatem sobrietas: potatores autem huius sint sobrij. Qui igitur pane p̄dicto volunt refici sint inscripti per fideꝫ circulum habentes per eternorum contemplationem dilatati per charitateꝫ. Jtem hostia est alba sic ⁊ nos contra luxuriam. Jtem ē leuis sic ⁊ nos contra accidiam: Jtem modica: id est humilis contra superbiam: Si autem tales sumus tunc paneꝫ nostrũ quotidianum nobis ad vtilitatem nostram dari petimus. Alioquin non pro nobis sed contra nos est Quoniam dicit Apostolus .j. ad Corinth: xj. Qui manducat indigne iuditiũ sibi manducat. Jtem hostia est azima sine fermento contra amaritudineꝫ inuidie: que spiritualiter nequicia dicitur. Unde Apostolus prima ad Corinth. xj: Epulemur nõ in fermẽto malicie ⁊ nequicie sed in azimis sinceritatis ⁊ veritatis. Jtem frumenticca ē ⁊ hoc contra iram: Granum cuim frumenti leue est ⁊ planum sine asperitate: ita ꝙ ꝓpter suam asperitatem vix aliquis eum tangere audeat. Jtem hostia est impermixta: ⁊ vniformis: Et hoc contra cupiditatem et auariciam. Jtem rotunda contra accidiam Sicut enim panis naturalis pre ceteris cibis corpus reficit ⁊ sustentat: ⁊ vinum pre ceteris potibus hominem letificat ⁊ inebriat: sic caro christi pre ceteris interiorem hominem reficit: ⁊ saginat: ⁊ sanguis pre ceteris letificat: ⁊ sic inebriat vt sobrium reddat Unde psalmista. Calix meus inebrians ꝙ preclarus est. Jtem panis est cibus generalis ⁊ vinum potum vsualis omnibus ⁊ omni tempore: sic christus se in cibuꝫ omnibus fidelibus ⁊ omni tempore exhibet pauperibus ⁊ diuitibus sine acceptatione: propter quod ⁊ panis quotidianus dicitur. Jteꝫ panis sicut dicunt philosophi: precipue habet virtutem nutriendi. cuius signum est: quia eius comestio non parit fastidium comedẽdi. Sic est panis christi de quo Eccle. xxiiij. Qui edunt me adhuc esurient. Jtem sicut panis triticeus est cibus adultoruꝫ nõ ꝑuulorum: sicut dicit Apostolus: ita corpus christi est cibus spiritualis eorum qui creuerũt in fide ⁊ virtutidus. Deinde querit quomobo panis christi potest conuerti ni corpus christi. Ecce ratio est nutrix que nutrit puerum. Si nutrix famen pateretur ⁊ lacte careret puer inebiam sustineret vel cito deficeret. Si vero in tanta penuria dentur ei feces ab bibenbum ille feces per os potate mutantur in sanguinem robur mulieris: et in lac ad nutrienbum puerum. Et sic hoc facit natura in muliere: quanto magis virtus suprema naturam in sacramento altaris per os sacerdotis loti. id est. christi: per verba de ore exeũtia: mutatur panis in carnem ⁊ vinum in sanguinem: Sed de indigne sumentibus potest dici illud Gene. Fera pessima deuorauit filium meum. Psal. Os peccatoris ⁊ dolosi super me apertum est. Unum est sanabile homini sano vel infirmatum homini egroto: imo poterit esse causa mortis. Eodem modo corpus christi anime sane ē vita: anime peccatrici ē mors

Item percussi sunt de bethsamitis.lxx.viri
famosi ⁊ duo milia plebis.eo ꝙ vidissent ar
cham nudam:⁊ potest dici ꝙ non peccarũt
videns quibus non erat prohibitum vidẽ
Videamus ergo vt mũde ⁊ honeste custo
diamus corpus principis.id est.christi:Se-
cundum ministerium quod promisimus est
vigilare in bonis opibus quando alij dor-
miunt in peccatis:sicut scriptum est.Vigi-
late quia nescitis qua hora filius hominis
veniet.⁊ paulus dicit ad Ephe.Surge qui
dormis ⁊ exurge a mortuis:⁊ illuminabit
te christus. Vnd̄ charissimi debetis scire ꝙ
viatores aliqui surgunt ad primum gallicã
tum:aliqui ad secundum.⁊ aliqui ad terciũ
⁊ aliqui in aurora:quando pulli clamant et
dicunt.Non est amplius dormiendum.Ec
ce pulli clamãt surgamus.Primi galli fue
runt prophete qui surrexerunt vt christum
in carne viderent ⁊ non viderunt. Secundi
galli sunt apostoli ⁊ euangeliste:qui christũ
viderunt.Tercij galli sunt predicatores:Et
alij qui verbum dei predicant.Isti sunt pul
li qui clamant ⁊ dicunt. Surgite:vigilate si
cut domino promisistis in bonis operibus:
dormite quando alij vigilant:hoc est a pec
catis cessate.quando alij in malis operibus
vigilant:sicut latrones:fures:⁊ luxuriosi.vi
gilate in estate.i. Cum vita nostra fuerit in
corpore ⁊ prouideatis omnia necessaria ꝑ
animabus vestris:⁊ cum hyems mortis ad
uenerit poteritis cũ domino feliciter requie
scere. Tercium ministerium est gustare bo
num potum.Potus iste est penitentia siue
martyrium pro dei amore. Vnde saluator
Mat.Potestis bibere calicem quem ego
bibiturus sum.At illi.Possumus.s.calicem
penitentie aut martyrij Fuit bonum tempe
suo acetum.i.bonũ erat sanctus in celo qui
in hoc mundo vixerunt qui penitentiam fe
cerunt carnem suam domabant.⁊ ideo in ce
lo iam regnant.Est bonum vinum:s. Hoc
est dictum:Bonum est nobis vt penitentiã
agamus.per quam poterimus ad eternam
gloriam peruenire.Erit bonum:scz quãdo
caro cum spiritu die iudicij resurget:⁊ vitam
eternam intrabit.Dominus habet vnam ta
bernam de optimo vino:scz celeste gaudiũ
⁊ signum pulcrum ante tabernam.s.crucem
Sed quando ita est ꝙ multitudo ementium
confluit:tunc tabernarius care vendit vinũ
⁊ quando cessant emendi venientes:Tunc
oportet ꝙ vendant ꝑ leui precio:vel ꝙ reti
neat omnino sibi .Dominus vero post re-
surrectionem suam cõmunicauit vinum suũ
mittendo spiritumsanctum.⁊ tunc confluxe
runt euntes caternatim scz per predicationẽ
apostolorum ⁊ aliorum sanctorum conuer
si sunt ad fidem:⁊ tunc tabernarius.i domi
nus noster Ihesus christus care vendit vi-
num suum.i:gloriam paradisi.Nonne pe-
trus qui crucifixus fuerat valde care emit
illud vinum:⁊ paulus ⁊ laurentius:ceteriqz
martyres qui morti tradiderunt corpa sua
pro fide christi.sustinenda ⁊ multiplicanda.
Sed modo cessat multitudo ementium Et
ideo oportet ꝙ christus pro leui precio ven
dat gloriam suam:vel omnino retinebit sibi
Et ideo gustemus in presenti vita potum pe
nitentie vt veniamus ad brauium vite eter
ne.Quartum ministerium est inuitare ho-
mines ad conuiuium.Ille inuitabat amicos
⁊c.Sic quilibet nostrum tenetur inuitare
inimicos ad christi vitam eternam. Iuxta il
lud:Nõ veni vocare iustos sed peccatores
Sic tu debes per bona exẽpla ⁊ bona ope
ra peccatorem instruere ⁊ deo reconciliari.
Sed aliqui peccatores sunt lapides mola-
res qui non poterunt de leui moueri.Imo
sunt quasi cathenati:sicut herodes misit pe
trum in carcerem:⁊ in ipsa nocte erat Pe
trus dormiens inter duos milites vinctus
duabus cathenis ⁊ custodes ante hostium
custodiebant carcerem.Actuũ.xij. Dormi
tio petri potest figurare dormitionem pec-
catoris in peccati consuetudine. Duo mili
tes possunt dici mors ⁊ dyabolus. Quia
mors insidiatur vite ⁊ diabolus anime:due
cathene sunt voluptas carnalis ⁊ vanitas
temporalis.Custodes possunt dici spes le-
uioris venie ⁊ presumptio longioris vite.et
quando dyabolus sic tenet peccatorem:tũc
habet eum in pace. Ideo cum summa cu-
stodia laborandum est verbo ⁊ ope.Tales
ad conuiuium eternum inuitare.Quintum
ministeriu. est: ignẽ facere sine fumo.ignis
est charitas quam quilibet tenetur habere:
si desiderat vitam eternam obtinere:⁊ hoc
sine fumo iracundie vt aliud non ostendas
in ore ꝙ̃ sit in corde. Sicut multi dicunt se

aliquos diligere ⁊ odium habent in corde. Ista enim est vera charitas Sed est ignis plenus fumo. Unde oportet odium ex corde expellere. In figura huius dicitur scd'm plinium. Est quidam piscis qui transglutit hami partes interiores scilicet omnia interiora sua foras ꝑ os euomit donec hamus exeat: ⁊ deinde reducit ad loca sua: Sed sic videtur peccator iram vel odium siue aliquod peccatum cum incidit tanquam hamum deglutire: Eccle. ix. Sicut pisces capiuntur hamo: ⁊ sic auis comprehenditur laqueo: sic capiuntur homines tempore malo. Debꝫ ergo tunc per os omnia interiora deijcere donec exeat hamus. odium scilicet vel peccatum aliud: quia omnia interiora reuelanda sunt scilicet per confessionem donec perfecte liberetur a peccato: tunc poterit ignem sine fumo preparare. per quem deus erit calefactus. s. contentus: Sextum ministerium est: docere homines viam versus terram sanctam: s. celum: sed ad celum oportet ꝑ mare transire. Mare dicitur mundus iste ꝓpter multas rationes. Primo quia sicut in mari est conflictus ventorum: ita ⁊ in mundo conflictus est multiplex bellorum. Item sicut in mari est tempestas fluctuum: ita ⁊ in mundo inundatio aduersitatum. Iteꝫ sicut in mari est amaritudo aquaruꝫ: ita ⁊ in mūdo amaritudo viciorum. Et sicut in mari ꝓfunditas aquarum: ita ⁊ in mundo profunditas miseriarum. Et sicut in mari belluarum est immatutas: ita ⁊ in mundo principuꝫ seueritas. Item oportet propter ista pericula ⁊ multa alia pertransire per nauem tamen solent homines propter quattuor nauē ascēdere. Primo propter diluuium. Gene. ix. Sic nos debemus propter diluuium viciorum. Unde Osee. iiij. Mendacium maledictum homicidium ⁊ furtum ⁊ adulteriū inundauerunt: ⁊ sanguis sanguinem tetigit propter quod lucebit tibi infernus: ⁊ omnia que habitant in eo: ⁊ ideo necesse est nobis nauem ascendere bone vite. Secundo ascēditur nauis ad transfretandum Math. ix. Ascendit ihesus ⁊ transfretauit sic ⁊ nos volumus in ciuitateꝫ venire: nō habemus hic manentem ciuitatem: ideo necesse est nauē ascendere. Stultus est qui debet mare transire per nauem: ⁊ non vult naueꝫ ascendere

Stultus est qui habet tempus congruum ⁊ differt. quia a mane vsqꝫ ad vesperaꝫ immutabitur. Stulti autem sunt nautis clamātibus intrare: qui tunc differūt. Tercio ascēditur nauis ad mercandum Prouer. vlti. Facta est q̄si nauis institoris: ⁊ anima sancta est quasi nauis bona que abūdat in terris. s. que sunt gemitus: suspiriuꝫ. paupertas humilitas: charitas: que bona venit dominus noster ihesus christus querere in terra nostra. Et quando anima nostra sic onerata venit ad portum optime recipitur a domino terre: ⁊ bonis acceptis onerat illaꝫ nauem bonis patrie. scilicet honore ⁊ diuitijs. Quarto ascenditur nauis ad piscandum sicut petrus: sic debemus ascendere nauem ad piscandum peccatores de aqua peccatorum attrahendo eos bonis operibus ⁊ exemplis. Cauendum tamen nobis est: ne si nimis lucro aliorum intendamus ⁊ negligentes nos metipsos submergamus: sicut contingit aliquando piscatoribus: Sed sunt multi non piscatores sed predones qui submersos querunt non vt eos eripiant sed et vestes querant ⁊ quod peius est homines nauigantes propter spolia: submergunt isti ⁊ aliquando sunt qui nauem dei regendaꝫ recipiunt. Unde est notandum ꝙ ad saluationeꝫ nauis in magna tempestate alius nauem exonerat: alius aquam exhaurit: alius anchoram iacit: alius velum deponit: alius gubernaculum tenet: alius nauigando vndas suas sepat: ⁊ ita nullus est ociosus: sed quilibꝫ de sua salute solicitus ⁊ sic nauis saluatur ⁊ non perit. Ista spiritualiter ad temptationis euasionem debent hic fieri: ⁊ sic saluabitur a periculo mortis eterne. Sꝫ qui in aliquo istorum negligens fuerit peribit: Unde Paulus ad Thimo. j. Qui volunt diuites fieri incidunt in laqueum per temptationem in interitum ⁊ perditionem. Si ergo vis saluari exonera cor tuum diuitijs que sunt valde graue onus. Secundo humilitas anime nauem exhaurit aquam peccati lingue euacuatorie eijciendo. Iuxta illud Hiere. Effunde sicut aqua cor tuum. Tercio rupturas obstruit. Qui enim timet nihil negligit. Hic obstruit foramina sensuū per que abscondit mors. Iste autem timor oritur ex consideratione diuine potentie et

iusticia iudicis. ex defectu aduocati vel testi-
monij. ⁊ ex multitudine accusantium. Un-
de Job. ix. Si fortitudo querit̃ robustus ē.
si equitas iudicij nemo audet pro me testi-
monium reddere si iustificare me voluero.
os meũ condemnat me in conscientia que
semper loquitur: Quarto spes anchoraꝫ ia
cit. Quinto sapientia velum deponit Sexto
prudentia regit gubernaculum vt recte fu-
men dirigit. Septimo iusticia vndas sepat.
Nauis est anima sancta. euis merces sunt
opera caritatis. fumes diuina precepta: ma
lus pacientia velum perseuerantia ancho-
ra fides remus gubernaculum charitas. gu
gernator spiritussanctus. naute ducẽtes na
uem exempla sanctorum. De tali naui scri
bitur Prouer. xxxj. Facta est quasi nauis
institoris in qua sunt omnia ista: nauis ista
portat poma. i. opera sancta redolentia co-
ram deo ⁊ hominibus: de quibus debes fa
cere exuuiũ ipsi deo. ⁊ sicut poma dantur
post prandium in delectationem ⁊ in solaci
um. ⁊ ita fructus ⁊ fruitio bonorum operuꝫ
dabitur nobis in celo post hanc vitam. In
mari scꝫ in mundo est rupes magna. i. cor-
pus humanum ex quattuor elementis com
posituꝫ: ⁊ in ipse corpore est nidus. s. cor hu
manum: in quo corde auis scꝫ spiritussan-
ctus per virtutes baptismi residet que conti
nue habet septem oua. s. septem dona spiri-
tussancti: ꝙdiu auis ista scꝫ spiritussanctus
in corde tuo residet secure transire poteris
ad terram sanctam. i. ad vitam eternam. Sꝫ
si contingit auem per peccatum extra nidũ
volare. Mare. i. mundus dyabolus caro
propria erunt contra te. ⁊ surgent tempesta
tes graues quas euadere non potes ⁊ ideo
oportet te cor tuum bene ⁊ munde prepa-
rare ad modum domus materialis. de do-
mo tollitur fuligo per quaꝫ significat̃ ama
ritudo peccati que tolli debet. Item tollen-
dus est puluis. i. amor terrenorum: In quo
maxime nutriunt̃ pulices. i. supbi saltantes:
Item mulier mundans domum purgat et
congregat pulueres. ⁊ post eijcit per hosti
um. ⁊ post arcam mundataꝫ apponit aquã
⁊ tandem sacramentum sic volens munda
re domum. i. cor congregat puluerem cogi
tando omnia mala que feit. oĩa bona que
amisit. post emittat ꝑ plenaꝫ confessionẽ ap
ponat aquam ꝑ lacrimaꝝ effusionem. Or-
net domum sacramento ꝑ dignaꝫ satisfactō
neꝫ. ⁊ sic in domo bene preparata libent̃ ho
spitabit̃ dominus. Unde videmus ꝙ ex ad
uentu boni hospitis tota domus emundat̃.
sꝫ eo recedente non remanet de bonis eius.
in domo nisi fimus iumentoꝝ. Sic ex aduẽ
tu dei ꝑ gratiam sustentat̃ corpus ⁊ anima
sꝫ recedente gratia eius non remanet nisi fi
mus. i. tpalia: qꝛ quãto plus amplectit̃ quis
fimum in prachijs tãto minus hꝫ de eo nec
forcior efficit̃: qꝛ quanto quis plus amat di
uitias ⁊c̃. Unde Eccle. Qui amat diuitias
fructum non accipiat ex eis. Nihil peius ꝙ
amare pecuniam: auis que est inimica est
dyabolus qui circuit querens quem deuo-
ret qni die ac nocte nitit̃ spiritumsanctuꝫ a
cordibus nostris expellere ꝑ peccatum. Si
velis spũmsanctuꝫ tecum hr̃e fac sicut fecit
guido. Aspergas nidum cuꝫ sanguine agni
. i. sꝑ debes hr̃e recentem memoriam in cor
de tuo de xp̃i passionie quaꝫ ꝓpter te susti
nuit. ⁊ sic auis inimica. i. dyabolus sine du-
bio non audet a te appropinqr̃e. ⁊ ꝑ conse-
quens spũssanctus remanebit in te ⁊ pote-
ris secure ad terram sanctaꝫ. i. ad vitaꝫ eter
nam peruenire. Ad quam ⁊c̃.

Item omne peccatum ꝙuis predestina
torie grauissimum nisi desperatōis baratro
subiaceat ⁊ remissibile

Capitulum. xviij.

Quidam miles erat nomiue Ju
lianus qui vtrũqꝫ parenteꝫ nesci
ens occidit. Cum eniꝫ Julianus
iste nobilis ac iuueuis q̄dam die venatōi in
sisteret ⁊ quendaꝫ ceruum repertuꝫ inseque
ret̃ subito ceruus versus eum se vertit atqꝫ
dixit. tu me insequeris qui patris ⁊ matris
tue ocisor eris. Quod ille audiens vehemẽ
ter extimuit ne forte sibi contingeret quod
a ceruo audierat. Relictis. omuibus claꝫ de
cessit: ⁊ ad regioneꝫ valde remotaꝫ ꝑuenit:
Ibiqꝫ cuidam principi gratulanter adhesit
Ille vero tam strenue vbiqꝫ taꝫ in bello ꝙ
in palacio se habuit ꝙ princeps militeꝫ cuꝫ
fecit. ⁊ quandam castellaꝫ viduam in coniu
gem ei tradidit: ⁊ castellum pro dote acce-
pit. Tunc parentes Juliani pro amissione
filij nimium dolentes vagabundi vbiqꝫ per
gebant Et filium suum solicite querebant.

Tandem ad castrum vbi iulianus preerat venerunt: quos cum vxor iuliani videbat: et iulianus non affuerat quinam essent inquisisset: et illi oia que filio suo acciderant enarrarent: intellexit q̄ parētes viri sui essent vt pote que hec a viro suo frequenter forte audierat. Ipsos igitur benigne suscepit: et pro amore viri sui lectum suū eis dimisit: et ipsa sibi lectū alibi preparabat. Facto aūt mane castellana ad ecclesiam perrexit. et ecce iulianus mane veniens in talamū quasi excercitatus vxorem suam intrauit: duos pariter dormientes inuenit: vxorem cū adultero suspicatus silenter extracto gladio ambos pariter interemit. Exiens autē domum vidit vxorem ab ecclesia redeuntē: et admiratus interrogauit. Quinam essent illi qui in lecto suo dormirent: at illa ait. Parentes vestri sunt qui vos diutissime quesierūt: et eos in nr̄o thalamo collocaui. Quod ille audiens pene exanimis effectus: amarissime cepit flere et dicere. Heu miser quid faciam quia dulcissimos parentes meos occidi. Et ecce impletum est verbū cerui quod dum vitare volui miserrimus adimpleui. iam nunc vale dulcissima soror: q2 de cetero non quiescam donec sciam q̄ deus penitentiam meam acceperit: cui illa. Absit dulcissime frat̄ vt me deseras et sine me abeas: sed que fui tecum particeps gaudij: ero particeps et doloris. Tunc insimul recedentes iuxta quoddam magnum flumen vbi multi periclitabantur quoddam magnum hospitale statuerunt vt ibi penitentiam facerent. Et omnes qui vellent flumen transire incessant̄ transueherēt: et hospicio vniuersos pauperes reciperent. Post multum tempus media nocte dum iulianus fessus quiesceret et gelu graue eēt audiuit vocem lamentabiliter clamantē ad iulianū vt se traduceret voce lugubri inuocantem. Quod ille audiens ocius surrexit et iam pre gelu ipsum deficientem inuenit: et in domū suam portauit et ignē accendit et ipsum calefacere studuit: sed calefieri nō potuit: et ne ibi deficeret timens ipsum in lectum suum portauit et diligenter cooperuit. Post paululum ille qui sic infirmus et q̄si leprosus apparuit splēdidus ad celum scandit: et hec hospiti suo dixit. Juliāe dominus misit me ad te mandans tibi q̄ tuā pniam acceptauit: et ambo post modicū in domio requiescetis: sicq3 ille disparuit: et iulianus cū vxore sua post modicū plenus operibus bonis et elemosinis in domino requieuit

Moralisatio

Carissimi. Iste miles iulianus potest dici quilibet christianus bonus et prelatus qui debet debellare viriliter contra dyabolum mundum et carnem: et debet venationi insistere sc3 deo animas acquirere: sequi ceruū id est xp̄m vnde Ps. Sic ceruus desiderat ad fontes aquarū rc̄. Si vero fideliter prelatus sequit̄ christum audire potes et videre in sacra scriptura q̄ debes parentes tuos occidere id ē ꝓpter dei amorē illos simpliciter relinquere iuxta illud. Qui dimiserit patrem et matrem propter me centuplū accipiet: et vitā eternā possidebit. Miles iste perrexit in regionem longinquam rc̄. Sic prelatus in regionem longinquam hoc est longe transire debet a mundo et ab illis que in mundo sunt sancte et pure viuendo et seruire pricipi sc3 christo et cum eo diuersa bella cōmittere ꝯtra dyabolum mundum et carnem. Christus cum perceperit sic militem suū triumphare dabit tibi vxorem castellanam sc3 gratiam suam que custodiat castrum cordis tui vt poteris deo ꝑ omnia placere. Sed sepius ꝯtingere videmus q̄ parētes carnales et mundi vanitates talem sequunt̄ ipsum ad malū instigando: et ponuntur in cordis tui lecto te ꝓbare sicut fecerat iob: sed resistito fortiter et cū gladio penitētie eas deleas: vt dicitur in figura huius q̄ absolon persequens patrē per capillos suspensus est in quercu: et ioab infixit tres lanceas in corde suo. Quercus ista est concupiscentia: capilli carnalia desideria: vulnus trāsiens est caro moriēs: ioab dyabolus tres lanceas dum viuit sc3 cogitationes operationes et ꝯsuetudines infigit et in morte tres angustias sc3 iram dei quā offendit: carentiam celi quod amisit: penam infernalem quā meruit. Istos parentes debes occidere gladio penitētie: et post hec ad flumina sacre scripture pergere et ibi domū salutis erigere sc3 orationē ieiunium et elemosinam perpetrare: et sic per consequens deum in lecto cordis tui poteris requirere: et ad vitam eternam peruenire: ad quā rc̄.

De peccato superbie
Capitulum.xix.

Egitur in gestis romanoꝝ ꝙ
erat quidam princeps romanoꝝ
nomine pompeyus. Hic duxerat
filiam cuiusdam nobilis qui cesar vocabať
Hic duo ꝯuenerunt inter se ꝙ totius orbis
dominum suo imperio subiugarét. Accidit
vt pompeyus mitteret cesarem ad expug-
nandum plagas diuersas: quia iuuenis erat
⁊ ipsum decuit laborare. Ipse autem tanꝙ
principalis ciuitatem romanā a plagis illis
custodiret: prefixit tamen sibi terminum re-
deundi sub spacio quinqȝ annorum quod si
non faceret iure suo ꝑpetuo priuaretur. Ce
sar autez exercitū collegit: et ad illas partes
ꝑrexit: inueniens homines bellicosos quos
non poterat in prefixo termino supare: mal
lens pompeyum offendere ꝙ̄ bellum dimit
tere ex capite ꝓprio alienauit se aliis quiqȝ
ānis quod grauiter portabat pompeyus in
terdixit sibi ciuitatem romanam: ita ꝙ non
auderet ad eum vlterius appropinquare.·:
Cesar vero finito bello iter arripuit versus
romam venit per quandā aquam cum ex-
ercitu suo: que quidem aqua vocabatur ru
bicen: et ibi apparuit ei quedam imago ma
gna stans in medio aque et loquebať ei di
cens. Cesar si veniasᷓ ꝓ pace romana liceat
tibi vsqȝ huc venire: sin autē non presumas
intrare: cui cesar respōdit. Semper militaui
et paratus sum omnes labores sustinere ꝓ
honore et cōmodo ciuitatis romane ampli
ando: et semꝑ volo diis meis testibus quos
adoro. His dictis imago disparuit: post hec
statim cesar ꝑcusso dextrario flumen tran-
siuit: sed cum pertrāsito flumine stetisset ex
alia parte mox ait. hic pace temerata quia
iura relinquo: et ab illo die nō cessauit pom
peyum ꝑsequi: et inquantū potuit destruere
nitebatur.

Moralisatio

Carissimi. Per hunc senem pom
peyum intelligitur deus creator
omniuʒ qui semper fuit ab inicio
et erit sine fine. Per cesarem intelligo adā
qui fuit princeps omnium hominum: cuius
filiam id est animaʒ deo desponsauit in fide
Osee.ij. Despōsabo te mihi in fide. Deus
igitur volens probare adam posuit eum in
paradisum vt operaretur ⁊ custodiret illud
qui stati de statu suo superbiens volens sue
vxori placere et dyabolo acquiescere vnicū
preceptum quod deus ei dederat violabat:
propter quod deus eum expulit non solum
de ꝑadiso: sed etiaʒ de celesti imperio. Adā
tamen sperans se posse recuꝑare quod per
diderat ad hoc postea inquantum potuit la
borabat: sed vere attingere nō valebat vsqȝ
ad aduentū domini nostri ihesu christi ima
ginis nostri qui aꝑꝑuit baptisatus in aquis
iordanis. Dominus vero et saluator noster
dixit omnibus nobis ad celum tendere vo-
lentibus Iohā.iij. Nisi quis renatus fuerit
ex aqua et spiritusancto ⁊c̄. Multi autem
cū veniunt ad hanc aquaʒ promittunt corā
testibus deo seruire: et peccata vitare: viriliť
contra dyabolum pugnare: sed heu proch-
dolor ⁊ timeo ⁊ timendum est de multis ꝙ
cum fecerūnt vota sua obliuiscuntur et pre
cepta contemnunt: sicut absolon.iij. Reguʒ
postꝙ̄ fuerit reconciliatus patri suo dauid:
occiderat fratrem suum: videns ꝙ populus
pronus erat ad constituendum eum regem
dixit patri suo. Vadam et reddā vota mea
domino que voui domino in ebron: et dixit
ei pater suus. Vade in pace: perrexitqȝ in
ebron et populus constituit eum regem: ab
illo die vsqȝ in dieʒ mortis non cessauit per
sequi patrem suum: sed cesar et absolon in-
terfecti sunt a seruis suis. Eodē modo mali
christiani non desistunt deū patreʒ persequi
per mala opera eoꝝ: ideo tradentur mini-
stris gehennaꝝ quos timebant et colebant
Sed attendite postꝙ̄ absolon occiderat fra
trem suum fuit exaltatus: et cesar postꝙ̄ fre
gerat preceptum pompey. Sed ioab faciēs
pacem inter ipsum et patrem reduxit eum:
sed videns honorem suū impugnauit patrē
et colligens sibi gentem constituit se regem
sed in bello suspendit seipsum per crines: et
ioab qui fecerat pacem inter ipsum ⁊ patrē
infixit tres lanceas in cor eius. Iste absolon
signat peccantem mortaliter qui occidit fra
trem suum id est animam suam. Christus
autem fecit pacem: sed multi reconciliati ac
cipiunt bellum contra deum. Et tunc venit
christus qui pacem fecerat et figit tres lan
ceas ī cor peccatoris. Prima est separatio
a deo. Secunda est maledictio. Tercia est
ignis eternus.

De miseria et tribulatione Capitulum.xx.

Conradus regnauit: in cuius im-
perio erat quidā comes nomine
leopoldus qui irā regis metuēs
cum vxore sua in siluam fugiens in quodaʒ
tugurio latitabat. In qua silua memorata:
dum cesar conradus venaret̄ nocte super-
ueniente in eodem tugurio ipsum oportuit
hospitari. Cui hospita pregnans vicina exi
stens partui decenter vt potuit strauit et ne
cessaria ministrauit. eadē nocte mulier filiū
peperit: et cesar vocem audiuit dicenteʒ. Ac
cipe: accipe: accipe. Expergefactus ipse a
somno totusqʒ timidus et tremefactus ait in
tra se. Quid signat ista vox: accipe: accipe:
accipe: quid debes accipe cogitabat: et statī
obdormiuit. et ecce secunda vice audiuit vo
cem dicentē ad ipsum. Redde: redde: redde
Cesar expergefactus a somno contristatus
est valde: et ait intra se. Quid ē hoc. primo
audiui. Accipe: accipe: accipe ⁊ nihil accepi
modo dicit Redde redde redde: quid debeo
reddere exquo nihil accepi. Cesar iterum
incepit dormire: et ecce tercia vice audiuit
voceʒ dicentē sibi. Fuge fuge fuge: quoniā
hic puer primogenitus gener tuus erit. Ce
sar vero cum talia audisset commota sunt
omnia viscera eius. Mane vero surgens
duos armigeros suos secum secretarios ad
se vocauit dicens. Ite paruulum illum de
manibus matris violenter auferte ⁊ ipsum
per medium scindētes cor eius mihi appor
tate. Contriti euntes de gremio mr̄is pueꝝ
rapuer̄t: quē videntes elegantissime forme
misericordia moti ipsum super quandā ar-
boris superficiem ne a feris deuoraretur re
posuerunt: et leporem scindens cor eius ce
sari detulerunt. Eodeʒ die dum quidā dux
inde transiret et puerum vagienteʒ audiret
ipsum in gremio suo priuatim nullo sciente
accepit: et dum filium non haberet vxori at
tulit et eum nutriri fecit a se ⁊ vxore sua ge
nitum fingens Hainricum vocauit. Cum
puer iā creuisset erat corpore pulcer nimis
ore facundus et omnibus gratiosus. Queʒ
cum tam decorum et prudenteʒ vidit cesar:
a patre petiit et ī curia sua manere fecit: sed
cum videret puerum omnibus gratiosum:
et ab omnibus commendari dubitare cepit
ne post se regnaret: et ne iste sit queʒ occidi
mandauerat. Volens igitur esse securus li
teras manibus suis scriptas vxori dirigit in
hunc modum. Inquantuʒ est tibi cara vita
tua mox vt istas literas receperis puerum
hunc necabis. Dum vero pgens in quadā
ecclesia hospitatus fuisset et super bancum
quiesceret: et bursa in qua erat litera depen
deret: sacerdos curiositate ductus bursaʒ a-
peruit et legens scelus abhorruit et radens
subtiliter vbi dicebatur pueꝝ hunc necabis
scripsit. filiam nostram in vxoreʒ ipsi dabis.
Cunqʒ regina istas literas legisset ⁊ regis
sigillo munitas videret de manu impatoris
scriptas esseqʒ cognosceret: duocatis prin-
cipibus nuptias celebrauit: et suam filiam
eideʒ in vxorē dedit: que nuptie aquisgrani
celebrate sunt. Dum auteʒ cesari conrado
narraret̄ ꝙ solenniter nuptie filie sue essent
celebrate ille obstupuit: et cū a duobus ar-
migeris et duce ⁊ sacerdote veritatem com
perisset: ordinationi dei resistendū non esse
vidit: et ideo pro puero mittens eū esse suū
generum approbauit: et post in imperio re
gnare instituit

Moralisatio

Carissimi. Iste impator est deus
pater qui propter peccatuʒ primi
parentis iratus erat et eum a pa
radiso expulit: qui fugiebat in siluam huius
mundi: sed deus volēs venari circa animas
misit filium suum in siluam huius mundi:
quando carnem assumpsit de virgine glo-
riosa et in nocte natus. Rex qui audiuit vo
cem dicentem sibi: accipe accipe accipe po-
test dici quilibet homo qui deberet esse rex
suiipsius seipsum ad regendum quantuʒ ad
salutem corporis et anime sue. Unde cuili
bet nostrum dictum est: accipe accipe ⁊c̄.
Per primum debemus intelligere primo
ꝙ accepisti animā ad dei similitudinem cre
atam. Per secundum accipe corpus cum
quinqʒ sensibus ⁊ omnia quatuor elemēta
parata tibi ad ministranduʒ. Per tercium
accipe ꝙ si fideliter deo ministraueris vitaʒ
eternā accipies. Carissimi attēdite diligent̄
ad hec tria accipe. Unde celū dicet tibi q̄ ē
pria vox: mīstro tibi lucē per diē vt vigiles

tenebras per noctem vt penses: alterno tibi
tempora vt varietates tollat. Terra dicet:
te porto: te nutrio: te pane ɔforto: et te vino
letifico: diuersis animalibus mensam tuam
repleo. Aqua tibi dicet. Potuȝ tibi prebeo
sordes tuas lauo: et diuersa genera piscium
ad vsum tuum ministro. Aer dicet. Vitaleȝ
flatu tibi prebeo ⁊ omne genus auium tibi
mitto ad tuū obsequium. Vox admonentis
est mundus cum dicit. Vide homo quomo
amaui te qui propter fecit me: seruio tibi et
factus sum propter te vt tu seruias illi qui
fecit te et me propter te. Accipe benignitatē
redde caritatem. Vox comminantis est cum
dicit ignis. A me combureris. Aqua. A me
submergeris. Terra: a me absorberis. In-
fernus: a me deglutiris. Secunda vox quā
imperator iste audiuit tribus vicibus fuit. red
de redde ⁊c̄. Quid reddere debes. Primo
certe deo animaȝ mundam quam deus ad
suaȝ similitudine creauit: et per eius passioȝ
redemit. Per secundum redde. quid debes
reddere. Certe diuina precepta seruādo: de
cimas oblationes: et totum corpus in eius
seruicio voluntarie te offerendo vt poteris
dicere cum Ps̄. Reddam tibi vota que di
stinxerunt labia mea. Per tercium redde:
intelligas ꝙ deo debes reddere totum cor-
pus tuū vt eum diligas toto corde tota aīa
tota mente vt sis paratus pro eius amore oīa
patienter tolerare. Secundū est diligas ꝓ-
ximum tuū sicut teipsum. Tercia vox fuge
⁊c̄. Per primum fuge debes intelligere ꝙ
fugere debes dyabolum per opera miseri-
cordie et humilitatis: mundum per pauper
tatem: carnem per ieiunium et castitatem.
Per secunduȝ fuge intelligas vt inquantū
poteris vitabis peccata: et propriam volun
tatem: et mundi vanitateȝ: ⁊ consortium ma
lorum. Per tercium fuge intelligas ꝙ fu-
gere debes infernū et eius penam per con
tritionem et confessionem ⁊ satisfactionem
quia puer natus est nobis cuius imperium
super humerꝫ eius. Puerum istum ihesuȝ
christuȝ multi persequunť et ipsum quantū
in eis est cum viciis et concupiscentiis occi
dunt. Sed duo armigeri scȝ potētia diuina:
et sua gratia a cordibus taliū puerū ihesuȝ
rapiunt: quia puer ihesus non libenter quie
scit nisi in loco mundo. Puer ihesus ponitꝰ
in arbore scȝ in ecclesia vbi dux bonus pre
latus eū inueniet per opera meritoria et nu
trit munde: sed homo miser non timens deū
accipit eū in altari: ⁊ tunc poterit de eo dici
qd̄ dicitur Genes de ioseph. Fera pessima
deuorauit filium meum id est christum. Si
vis ergo tute procedere occide leporem scȝ
carnem tuā id est carnales affectiones per
orationem et ieiunium et elemosinam: ⁊ sic
extrahe cor tuum vt puer ihesus poterit sal
uari et tecum manere: et filiam tuam id est
animam desponsare Sed sepius contigit ꝙ
homo recidiuat: et literas scribit manu pro
pria ⁊c̄. Litere iste sunt cogitationes male
⁊ peruerse ad perpetrandum mala per que
puer ille omnino a te extinguatť: et quoniaȝ
scribit vxori id est carni appetendo gulaȝ ⁊
luxuriam: sed sacerdos discretus scȝ ɔfessor
atqȝ predicator debet apire sacrā scripturaȝ
per stilum iratuȝ id est mala opera mutare
per penitentiaȝ: et tunc puer ihesus sine du
bio animaȝ tuam desponsabit: ad quam de
sponsationem principes erunt vocati scȝ vir
tutes cardinales: et sic poteris cum christo
regnare.

De dolo et conspiratiōe et cautela ipsis
contraria

Capitulum. xxj.

Vastinus refert ꝙ ciues lacedemonie simul
conspirauerunt contra regem suum: et pre-
ualentes contra eum de ciuitate sua euȝ in-
digne expulerūt et a toto regno. Accidit tūc
temporis quia rex persarum eandeȝ molie
batur destruere ciuitatem cum magno ex-
ercitu ciuitatē obsedit. Rex auteȝ expulsus:
ciuitatem suam ꝗuis ingratam non potuit
non amare: sed misertus est eius. Cum aūt
explorasset et didicisset machinationem re
gis persarum contra ciuitatem suam lace-
demoniam: cogitauit quomodo posset la-
tenter et prudenter totam imaginationeȝ in
timare ciuitati predicte: acceptis tabulis scri
psit in eis totam imaginationem: et vna cū
hoc informationem specialem quō possent
resistere: ⁊ ciuitatem contra eum defendere
et cum totum scripsisset quod voluisset: su-
perliniuit scripturam suam cera: et accepto
nuncio fide digno direxit eas ad magnates
ciuitatis: sed tabulis receptis et diligēter in
spectis nulla litera apparebat: sed tantūmō

cera plana. Questio inter omnes satrapas
facta est de tabulis in cōmuni vt vnusquis-
qȝ diceret imaginationem suam quid esset
de tabulis faciendum: sed non est inuentus
qui eoꝝ potuit aperire intellectum. Accidit
autem ꝙ soror predicti regis audita perple
xitate istarum literaruȝ petiit a magistratu:
vt posset eas videre: quibus diligenter in-
spectis cepit caliditate feminea paꝝ de cera
de tabulis eleuare: apparuitqȝ statim litera
occulta. Cunqȝ plus de cera eleuasset plus
de litera apparebat. sicqȝ tota cera de litera
legi poterat quicquid ibi erat scriptum. Sa
trape hoc videntes gauisi sunt valde: ꝯsiliū
literarum fecerunt: et ciuitatē fortiter defen
debant: et ab omni obsidione liberabant:

Moralisatio

Carissimi. Per istum regeȝ deū
omnipotentem intelligo qui ex-
pulsus fuit de ciuitate sua id est
societate humana quando primi parentes
nostri ꝯspirauerunt in paradiso: et eius pre
cepta transgressi sunt tanꝙ qui dicerēt. No
lumus hunc regnare super nos. Hoc auteȝ
non obstante rex dominus nr̄ ihesus chri-
stus ciuitatem predictam scȝ totum genus
humanum nullo modo potuit non amare.
naȝ dilexit nos cum inimici sui essemus: qꝛ
sicut dicit apostolus ad Roma. Cū inimici
essemus reconciliati sumus deo per morteȝ
filij eius. Rex iste dominus nr̄ ihesus xp̄ūs
ꝑpendens ꝙ dyabolus qui est rex super oēs
filios superbie: omnes quasi infinitis machi
nationibus moliretur destruere accepit ta-
bulas: de quibus ad literaȝ dicitur Exo. iij.
tabulas videlicet moysi: scripsitqȝ in eis in-
formationem sufficientem contra demoneȝ
et machinationem eius. sicqȝ per nuncium
fidelem scȝ moysen ciuitati humani generis
destinauit. Sed scripta ista fuit sic sublinita
quadam cera id est cerimoniis quibusdam
ita ꝙ moralia legis non potuerunt plane ⁊
aperte legi ab vnoquoqȝ tempore legis scri
pte: nec bene intellecte fuerunt questiones
multe inter veteres super intellectum istaꝝ
tabulaꝝ. Sed certe nunꝙ aliquis inuentus
fuit qui istarum tabularū intellectum apire
potuit: donec vna puella soror regis veniret
valde prudens ac de nobili genere ꝓducta
Domicella ista erat beata virgo maria mr̄
dei et hominis scȝ benedicta et sanctificata:
soror etiaȝ regis christi: nam cum ipsa esset
filia regis dauid ꝯm carnem: ipsa etiam est
filia dei spūaliter loquendo: iuxta illud Lu.
Huic erat soror nomine maria: hec itaqȝ scȝ
virgo maria tabularuȝ legis antique apuit
intellectum. Sed quomodo: certe delendo
ceraȝ. Scitis enī ꝙ veniente lumine recedit
vmbra: et igne calefaciente defluit cera. mō
iste cerimonie fuerunt q̄si vmbra. Christus
autem deus fuit ignis: et maria mater eius
illuminatrix: in die purificationis sue sponte
et humiliter subiecit se cerimoniis legis: licȝ
non indigeret vt filium suum ignem diuinū
in templum presentaret Necesse ergo est ⁊
fuit vmbrā recedere: et cerā ipsam defluere
et auferri: vnde Ps. Sicut fluit cera auſe
rentur: supcecidit ignis et non viderunt solē
et quia in die purificationis sue cerimonias
abstulit et sic legem impleuit: et nos a serui
tute dyaboli per natiuitatē filij sui liberauit
et ad vitam eternam deduxit: ad quam nos
perducat ihesus christus marie filius ⁊c̄

Timor mundanus
Capitulum. xxij.

Narrat Augustinus ꝙ quando e
giptij olim volebant deificare ysi
dem et serapem isto modo pro-
cesserunt: Primo legem statuerunt ꝙ qui
cunqȝ eos diceret esse homines: vel aliquis
de eorū genealogia narraret capite plecte-
retur. statuerunt duas imagines. Secundo
vt lex predicta nullum lateret in oī templo:
vbi eorū imagines colebantur: et iuxta eos
ponebatur vnum paruū dolum habens di
gitum suum labiis applicatum: vt per hoc
faceret signū silencij ingrediētibus ista tem
pla: et sic veritas ab omnibus taceretur.

Applicatio

Carissimi. Reuera homines mun
dani ista faciūt tenebrosi oppres
sores veritatis: et subuersores ec
clesiastici status quando volunt deificare ⁊
glorificare semetipsos vel alios consimiles
ponunt statim quoddam ydolum coram o-
culis prelatorū facientes signum silencij ita
videlicet vt nullus audeat eos arguere. nec
de eorum factis exprimere veritatē: sed ma
gis eoꝝ errores dissimulare vel potius ma
gnificare vt sic propter defectū ꝯtradictiōis

videantur apud populum esse iusti. et certe istud ydolum est timor mundanus propter quē nullus audet dicere veritateꝫ: nec mori propter veritatem: nec nimiam persecutiōꝫ sustinere: imo propter istud ydolū illi quoꝝ principaliter interest ꝓ suo grege mori sunt ita timidi sicut lepores: imo quod peius est ipsi sūt aliis ydolum silencij: quia si ipsi nō essent alij defenderent veritatem ⁊ deū qui est veritas pre oculis haberent in omnibus operibus.

De spirituali medicina Capitulum. xxiij.

Beatus augustinus refert ꝙ mos antiquitus erat ꝙ corpora imperatorum post mortem eoꝝ comburerent̄: et cineres in eminentiori loco collocarentur. Contigit autem ꝙ quidam moriebatur cuius cor non potuerat comburi. Multis autem super hoc mirantibus oēs rethores ⁊ sapientes illius ꝓuincie citauerūt et ab eis causaꝫ inquirentibus: tandē dixerūt ꝙ impator fuit intoxicatus: et propter latēs venenum accendi non poterat cor eius. tūc illi extrahentes cor de igne apposuerunt tyriacam: sicqꝫ venenum fugauerunt: et cum iterum cor in igneꝫ poneret̄ mox in cineres est redactum.

Moralisatio

Carissimi. Sic spiritualiter de hominibus veneno peccati mortalis intoxicatis: impossibile est vt coꝝ corda igne spiritussancti accendantur nisi ꝑ tyriacā id est per confessionē et ꝯtritionem prius peccati macula deleatur.

De suggestione dyaboli per temporalia Capitulum. xxiiij.

De quodā mago narratur qui habuit quendaꝫ ortum pulcerrimū in quo erant tot flores redolētes tot fructus suaues: tot diuitie et delicie ꝙ valde delectabile fuit ibi esse. Hunc locum nullis volebat ostendere nisi fatuis et inimicis suis. Et cum essent introducti viderunt tot ⁊ tanta gaudia ꝙ mirabantur: instanter querebant vt in illo poterant manere. Ille vero nulli consentiebat nisi qui hereditateꝫ eius ei concederet. Fatui vero credebant ꝙ esset paradisus in quo semper deberēt permanere: et hereditatem illorum concesserūt magus vero de nocte surgebat et eos dormientes inueniebat et occidit: ⁊ sic per ortū istum quasi infinita mala perpetrauit.

Moralisatio

Carissimi. Iste magus cum orto suo est mundus iste cum diuitiis suis ⁊ gloria sua. Magus dicit̄ quia per incantationes suas multos seducit sicut isti ioculatores faciūt. Talis ponit scutellaꝫ et nihil ponit intus: interim fabulatur ⁊ trufat ⁊ ludificat circūstantes: postea querit quid est ibi et apparēt denarij: distribuit et dat circumstantibus: accipiunt gratanter ⁊ cū clauserint manus: credentes se habere denariū: postea aperientes manus nihil inueniunt. Sic mūdus iste multos decipit incautos et illudit: et sic est de multis ꝙ diu nihil est de re sub scutella vel disco: hoc est ꝙ diu nihil habet nisi ea tantū que victui sunt necessaria modicū curat de mundo. Quod videns mūdus volens eos decipere eleuat patellā et ostendit quod latet id est modicū eleuat personam et exaltat sup̄ vite necessaria vt ad ecclesiam vel prebendā: et tunc incipit ostēdere diuitias et delicias: statim miser homo appetit ⁊ concupiscit ea que sunt contra saluteꝫ anime sue: et dantur ei multa et credit ille ditari et ī optimo statu esse: sed si aperiat manus eius nihil in fine inueniet: teste ps. Nihil inuenerunt omnes viri diuitiarum ī manibus suis. Studeamus ergo mundum istum spernere si desideramus ad vitam eternaꝫ peruenire: ad quam nos perducat ihesus christus marie filius ⁊c̄.

De beneficiorum obliuione et ingratitudine. Capitulum. xxv.

Quedā domina nobilis patiebat̄ multas iniurias a quodā tyrāno qui vastabat eius terrā. Illa hoc audiens quotidie lacrimas emisit: et in amaritudine est aīa eius posita. Accidit a casu ꝙ venit quidam peregrinus iuxta eam vbi manebat: vidensqꝫ eius angustiam pietate motus bellum pro ea dedit eo pacto ꝙ si in bello moreretur: baculum eius et peram priuatim in camera eius custodiret vt memoriam de eo haberet: et sibi grata esset.

Illa vero fideliter ei concessit: peregrinus bellum attemptans tyrānum deuicit: ⁊ ipse in bello vsq; ad mortē vulneratus est. Puella cum de morte eius audisset fecit quod promisit: baculum et peram in camerā suā ante lectum suum pependit. Accidit ꝙ per regna ⁊ castra fama volabat ꝙ ista nobilis domina omnia regna amissa recuperasset. Hec audientes tres reges et ad eā venerūt cum magno apparatu vt eam visitarent et in vxorē peterent. Illa statim ornauit se et in occursum illorum ambulabat: eosq; satis honorifice recepit intra se cogitabat. Forte isti tres reges cameram intrare proponunt erit mihi opprobrium si ante lectum meum inuenirent peregrini peram et baculum: et iussit ea amoueri nec vltra ibi comparere. Sic pacti sui oblita et ingrata reperta est.

Applicatio

Carissimi. Domina ista est aīa humana. Tyrānus dyabolus qui eā priuauit hereditate regni celestis per multa tempora: vnde ipsa multū dolebat. nec mirum: quia in inferno diu posita erat donec peregrinus venerat scʒ xp̄us qui de celo descendit et in peregrinationem istius mundi. Pera eius caro mundissima in qua latuit diuinitas in q̄ recepit vulnera. Baculus est lignū crucis in quo pependit pro nobis peccatoribus. Unde pro anima fecit victoriā feria sexta vt nos liberaret a pena: et vt ei restituerentur omnia amissa. Petit ergo instant̄ a te vt pro eius amore peram et baculum custodias hoc est vt recentem memoriā continue de eius passiōe habeas infra cameram cordis tui. Tres reges sunt dyabolus mundus et caro qui veniunt ad hominem suggerendo delectando consentiendo miser homo nō premeditatus de futuris ornat se cum viciis et ↄcupiscentiis: et occurrit eis ꝙcito cōsentit: et sic amouet memoriā christi: et per consequens oblitus dei est. Studeamus ergo eius beneficia recolere si volumus ad eternū brauium peruenire.

De humilitate
Capitulum. xxvj.

Regina quedā nobilis de seruo rustico ↄcepit filiū. Filius post hoc viciose et male se habuit in ↄspectu principis patris sui putatiui. Princeps vero a regina diligenter quesiuit an filius suus esset: qui tandem per confessionē regine inueniens non esse filium suum: nolens tamen propter hoc eū priuari a regno regnum suum dedit sibi: sed sic ordinauit ꝙ pannos suos diuersi generis et coloris faceret: medietatē de vili panno et aliam de precioso vt quādo vilem respiceret a superbia et omni vicio quocūq; retraheret. quando vero nobilē pannum ne omnino deiceret sed per ista discretum se exhiberet.

Applicatio

Carissimi. Sic spiritualiter caro nostra ad modū vxoris carnalia diligens vult nos retinere ne pergamus ad terrā promissiōis quotiens peccatum mortale cōmittimus. Quid ergo est nobis faciendū. Certe debemus dare carni anulū obliuionis vt abstrahatur a delectationibus que sunt ꝫm sensum vt sic obliuiscatur delectationes carnales. Sed anulū memorie debet anima sibi retinere vt videlicet in memoria iugiter habeat penas infernales et nouissimum vite sue vt sic caro obliuiscatur peccare: vnde scriptum est. Memorare nouissima tua et ineternum nō peccabis Eccle. vij. Tunicā debemus habere quia sumus filij rustici hoc est terre Job. xvij. Putredini dixi pater meus es ⁊c: vnde si a nobis queratur quid est homo: certe dicemus ꝙ homo est paup̱ aut debilis aut stultus aut rusticus id ē ignobilis ⁊ turpis. Pauper es si indiges potentia: rusticus si indiges nobilitate: et stultus si sapientia. ꝙ paup̱ sis probo. Nihil habes de te nisi peccatum: si enim reddas oui lanam: boui calciamenta: terre segetes nihil tecū manebit nisi peccatum. Secundo tu es debilis: quia nil boni operis potes de te. vnde homo cōparatur flori qui mane est pulcer et splendens de sero marcescit. itē fumo Ps̄. Sic deficit fumus: sic deficiant peccatores a facie dei. item vanitati Ps̄. Homo vanitati similis factus est. Tercio tu non es sapiens quia non cognoscis teipsum Quomodo ergo alia cognoscere potes. Quarto tu non es de magna parentela: sed de qua dicitur

Genes. xvij. putredini dixi. Pat̃ meus es:
tu mr̃ mea et soror mea vermibus. Quinto
tu nō es pulcer: quia cito transis ⁊ vana est
pulcritudo tua. ideo vna pars pāni est caro
vilissima: alia pars nobilissima scz anima q̄
ad imaginem summi regis condita et vilo
corpori infusa est: per quaz homo redditur
supercelestium socius ⁊ creaturarum digni
ssima. ergo si ista duo ꝫm eorum naturam
voluerimus obseruare ad regnum eternuz
poterimus ꝑuenire. quod nobis ꝯcedat ⁊c̃.

De iusta remuneratione
Capitulum. xxvij.

Quidā impator erat diues valde
⁊ potens qui vnicam filiam ha-
bebat pulcrā valde: et oculis ho
minum gratiosam: quaz miro modo dilexit
intantuz ꝙ quinqz milites ei ꝓ sua custodia
assignauit. Milites vero isti quasi ꝯtinue
armati incedebant et certam prebendaz sin
gulis diebus de thesauro regis ꝓ custodia
filie accipiebant. Rex vero senescalcum et
canem habebat quos multū dilexit. Canis
vero tribus cathenis erat ligatus: qr valde
crudelis erat: et quos potuit apprehendere
occidit Accidit semel ꝙ cū rex in stratu suo
iacuisset terram sanctam visitare proposuit
mane surrexit et senescalcū ad se vocari fe-
cit: et ait ei. Terram sanctam visitare volo
sub tua custodia filiam meam vnicam cum
militibus dimitto et canez quem diligo: pre
cipio tibi sub pena capitis ꝙ nullū defectuz
filia mea habeat. Oia necessaria militibus
ꝫm ꝙ decet ministres. Canem vero ꝯtinue
in cathena habeas et ei non laute admini-
stres sed potius famem sustineat vt sic eius
crudelitas atqz ferocitas anihilet̃. Senescal
cus vero omnia adimplere fideliter ꝓmisit.
Rex vero terram sanctā adiit ⁊ senescalcus
omnia que promisit et totum preceptum in
contrarium egit. Nam carnē de melioribus
cibariis semper pauit: nec eum sicut debuit
custodiuit: puelle necessaria subtraxit: et mi
lites prebenda priuauit intantū ꝙ dispersi ⁊
vagabuudi per mundum ibant: puella sine
custodia sic relicta plorans ⁊ eiulās ambu-
labat in aula sua. Canis cum eam solaz vi
disset tres cathenas fregit cum quibus liga
tus fuit et puellam occidit: de cuius morte
factus est planctus magnus ĩ ciuitaie. Rex
vero cū audisset de morte filie sue cōmota
sunt omnia viscera eius: senescalcum ad se
vocari fecit ⁊ cur filiam suam sine custodia
dimisit: ⁊ milites sine prebenda: ⁊ canē ꝯtra
preceptum eius pauit. Ille vero obmutuit
nec aliquid pro eius excusatione allegauit.
Rex vero tortoribus precepit vt ligatis pe
dibus et manibus eum in fornacez ardentē
proiicerent: omnes regez laudabant ꝙ tale
dedit iudicium

Moralisatio

Carissimi. Imperator iste est do-
minus noster ihsus christus. filia
tam pulcra est anima ad dei simi
litudinem creata pro cuius custodia quinqz
milites id est quinqz sensus ordinauit vt cō
tinue bonis operibus essent armati et pre-
bendam gratie dei reciperent. Canis vero
est caro misera que die ac nocte nititur per
turbare spiritum et animā occidere. Unde
de necessitate requiritur ꝙ tribus cathenis
sit caro continue ligata scz per timorem dei
per eius amorē et pudorez peccandi. Pro
pter timorem: quia deus est iustus et iuste
peccatorem iudicat ad penam perpetuam.
Hec est cathena prima cū qua caro misera
ligetur ne deum offendat: et salutez propriā
perdat. Secūda cathena est amor dei: quia
homo tenetur ipsum super omnia diligere:
etiam plus q̄ seipsum: propter eius amorez
teipsum debes refrenare a viciis ⁊ concupi
scentiis cauere. Et q̄re debes ipsuz intantū
diligere: certe quia te creauit: te plasmauit:
te ad similitudinem suam fecit: te redemit ⁊
vitam eternaz dabit. Tercia cathena est pu
dor hominis peccare in conspectu dei: quia
omnia videt etiam minimam cogitationez
quā in corde habes. propter ista tria homo
debet seipsuz cohibere nullo modo deū per
peccatuz offendere. Senescalcus est homo
cui tradidit animaz cum quinqz sensibus: et
carnem sic dedit ad regendum vt pro eis re
spondeat quando dominus nr̃ ihesus xp̄us
ad iudiciū venit. Sed miser homo qui non
diligit deum cathenas frangit: qr postponit
dei timorem: non curat cogitare ꝙ iusto iu
dicio hominē eternaliter damnat: postponit
dei timorem: non curat pensare quanta iu-
dicia amoris ei ostendit ꝙ eū de nihilo plas
mauit ad eius similitudinem fecit: eum sua

imagine diuina decorauit. p eo se humiliauit: naturam nostram assumpsit: pprio sanguine eum redemit. nec pudorem pecandi coram domino deo suo habuit. omnia in cotrarium perpetrat & animam suam occidit Ideo cum venerit dies iudicij tunc apparebit peccator & non poterit ad obiectu3 respondere. Tunc deus tradet eu3 tortoribus infernalibus sicut ipse testat Mat. xv. Ite maledicti in ignem eternum. Saudeamus ergo ante omnia animam a peccato custodire si desideramus ad eternam vitam peruenire:

De inexecrabili dolo vetularum Capitulum. xxviij

Imperatrix queda3 erat in cuius imperio erat quidam miles qui nobilem vxorem et castam atque decoram habebat. Contigit q miles ad peregrinandu3 perrexit sed prius vxori dixerat. Nullum custode3 vltra te dimitto quia satis credo q non indiges: parato comitatu abiit. vxor vero caste viuendo domi remasit. Accidit semel q precibus compulsa cuiusda3 sue vicine epulandi causa domus eius ingrederetur quo pacto ad propria remeauit quam quida iuuenis aspectam arti amore cupit amare & plurimos nuncios ad eam direxit cupiens ab illa quantum ardebat amari. Quibus ptemptis ea3 penitus spreuit. Ille vero se omnino ptemptum videns adeo dolens efficitur q infirmabatur. Sepe tamen illuc ibat sed nihil ei valuit eo q domina cum per omnia spreuit Accidit quadam die q versus ecclesiam p rexit dolens ac tristis; obuiam ei habuit vetulam quandam in proposito sancta3 reputatam que cum iuuene3 tristem vidiss3 causam tante tristitie ab eo quesiuit. At ille. qd pcest mihi tibi narrare. At illa. Oportet q vulnus tuum detegas si operam medicantis expectes. Ideo ostende mihi causa3 tanti doloris cum dei adiutorio te curabo. Iuuenis cum hoc audisset ostendit ei quomodo dominam dilexit. Ait vetula. Perge cito ad domum tuam quia infra breue tempus te curabo His dictis iuuenis ad domu perrexit & vetula ad propria remeauit. Vetula ista quandam caniculam habebat qua duobus diebus ieiunare coegit & die tercia panem sinapi confectum canicule ieiunanti dedit: quem cum gustasset pre amaritudie oculi eius lacrimabantur tota die. Tuc vetula ad domum domine perrexit cum canicula quam iuuenis dilexit intantum statim a domina est honorifice suscepta eo q spu tabatur sancta. Dum autem ad inuicem sederent domina paruam canicula3 lacrimatem respexit admirabat multum & quesiuit causam. Ait vetula. O carissima amica noli querere quare lacrimat quia tantam dolorem habet q vix poterit tibi intimari. Domina vero magis ac magis istigabat vt diceret. Cui vetula. Hec canicula erat filia mea casta nimis & decora qua iuuenis quidam vehementer adamauit: sed adeo casta erat vt omnino sperneret illum amore3 vnde iuuenis tantum dolens predolore mortuus est pro qua culpa deus conuertit filia meam in caniculam sicut tu vides. His dictis incepit vetula flere dicens. Quotiens filia mea recolit q tam pulcra puella erat: et modo canicula flet: & consolari nequit: imo omnes ad fletum excitat pre nimio dolore. Audies hec domina intra se cogitabat: heu me simili modo quidam iuuenis me diligit pro amore meo infirmat: & totum pcessu3 vetule narrauit. Vetula hec audiens ait O carissima domina noli amore iuuenis spernere ne forte & tu mutaberis in caniculam. sicut filia mea quod esset damnum intollerabile. Ait domina vetule. O bona matrona date mihi sanum consilium vt no sim canicula. Que ait. Cito pro illo iuuene mitte: & voluntatem suam sine vlteriori dilatione facias. At illa. Rogo sanctitate3 tuam vt tu pergas ad eum & tecum ducas. scandalum posset esse si alius ad eum accederet. Cui vetula. Tibi compatior: libenter tibi eu3 adducam. Perrexit & iuuenem secum duxit. & cum domina dormiuit. Et sic per vetula domina adulterium comisit

Moralisatio

Carissimi. Iste miles est christus Uxor casta & decora anima per baptismum lota: cui deus dedit liberum arbitrium & sue voluntati tradidit: quomodo de hoc mundo ad patrem ascendat. Mulier ista scilic3 anima inuitatur ad conuiuium quotiens inclinat ad carnalem concupiscentiam. Quia conuiuiu3 hominis

carnalis est semper in delicijs viuere. Stati
iuuenis .i. mundi vanitas eã inq̄ntum pōt
alicit vt ei adhereat: Si vero non ꝯsenserit
adest vetula scȝ dyabolus qui circuit que-
rens quem deuoret aiãȝ scȝ principalit̄ quã
tum potest solicitat vt peccato consentiat ⁊
quomodo. Certe ostendit sibi caniculã flē
tem. Canicula est spes longe vite ⁊ nimia
de dei misericordia presumere quam multi
habent intantum ꝙ cito ad peccatum incli
nant̄. Quia sicut ista canicula ex sinapi la-
crimabat̄: sic spes sepius animãȝ affligit ne
ad veritatem attingat intantū ꝙ homo pec
cato consentit. Si ergo volumus castitateȝ
aie seruare: ⁊ mundi deceptioneȝ precauere
fugiamus munduȝ sumope: quia omne qd̄
est in mundo aut est suꝑbia vite aut concu-
piscentia oculoꝝ aut ꝯcupiscentia carnis: et
ideo summum remedium est illum derelin-
quere si volumus premiuȝ eternū obtinere

Nota de iudicibus malis
Capitulum. xxix.

ERat quidem imperator qui sta-
tuit ꝓ lege ꝙ sub pena graui qui
libet iudex recte iudicaret: ⁊ si cō
trarium faceret nullo modo misericordiam
inueniret. Accidit casus ꝙ quidã iudex mu
neribus corruptus falsuȝ iuditiū dedit. Im
perator cum hoc audisset seruis suis prece
pit vt eum excoriarent: ⁊ sic factum est: pel
lem eius in loco vbi iudex sedere deberet:
posuit ad significandum ꝙ ille iudex cogi-
taret ꝙ amplius iuditiuȝ falsum non daret;
Rex vero filium iudicis defuncti iudiceȝ cō
stituit dicens ei. Sedebis super pellem pa-
tris tui vt iudices populum meuȝ. Si vero
aliquis afficit tibi domuȝ vt declines a via
recta ad pelleȝ patris tui respice ne tibi hoc
idem contingat

Moralisatio

CArissimi. Imperator iste est do-
minus noster Jesus christus qui istam le-
gem edidit. Unde de utro. Judices ⁊ ma-
gistratus ꝯstitues ⁊c. ipse vero recte ⁊ om
ni tempe nos iudicat: quia pater noster ce-
lestis totum iuditium filio dedit. Judex qui
male iudicauit est quilibet homo qui habet
seipsum q̄ntum ad vite rectitudinē iudicare
quid ⁊ q̄ntum ꝯtra deum deliquit. Si vero
aliquis vestrum sit muneribus .i. malis hu-
moribus corruptus debet excoriari .i. in om
nibus vicijs suis ꝑ penitentiam denudari:
vt poterit dicere verbum illud Job. Pel-
lē pro pelle: ⁊ quidqͥd homo haet dabit
pro anima sua. Pellis que ponit̄ ꝓ memo
ria in sede est christi passio: quam homo de
bet habere retentã in sede cordis sui. ne con
tra deum ⁊ salutem anime sue delinquat si
cut scriptuȝ est. Memorare nouissima tua
⁊ in eternum non peccabis Xp̄s non tantū
pellem in sede crucis ꝓ nobis dedit: sȝ etiaȝ
vitaȝ. ⁊ ideo si veri filij sumus eum per pec
catum offendere non debemus. ⁊ si contin
git nos labi respiciamus ad crucem q̄ntum
pro nobis sustinuit vt emendemus cū operi
bus misericordie: ⁊ per consequens vitam
eternam obtineamus

De peccato ⁊ iudicio Ca. xxx.

ERat quidam rex qui statuit ꝓ le
ge ꝙ victori de bello redeunti fie
ret triplex honor: tres molestie.
Primus honor ꝙ victori obuiabat popu
lus cum leticia. Secundus ꝙ omnes capti
ui currum eius ligatis manibus ⁊ pedibus
retro sequebant̄. Tercius honor ꝙ indutus
tunica iouis sedebat in curru quem trahe-
bant quattuor equi albi: ⁊ ducebat̄ vsqȝ ad
capitolium. Ne cum his honoribus obliui-
sceret̄ sui triplicem molestiam oportebat il
lum sustinere. Prima est ꝙ cum eo pone-
bat̄ in curru quidaȝ seruilis conditionis vt
daret̄ spes cuilibet quantumcūqȝ vilis con
ditionis peruenire ad talem honorem si ꝓ-
bitas mereret̄. Secūda molestia erat ꝙ iste
seruus eum colaphisabat ne nimis superbi
ret ⁊ dicebat. Gnotoseauton .i. nosce teipsuȝ
⁊ noli suꝑbire de tanto honore: respice post
te: hominem esse memento. Tercia mole-
stia erat ꝙ illa die licebat cuilibet dicere in
personam triumphantis quidquid vellet: s.
omnia opprobria

Moralisatio

CArissimi. Iste imperator est pa
ter celestis: victor de bello domi-
nus noster iesus christus qui con
tra dyabolum victoriam obtinuit. Unde in
die palmaꝝ triplex honor ei fiebat. Prio
ꝙ ei obuiabit populus q̄ndo omnes contra
hierusalem prexerunt cū palmis ramarum
⁊ vestimentis: ⁊ pueri clamabant. O sanna

filio dauid. Secundus honor ꝙ omnes captiui ⁊c̃. Isti captiui erant iudei ⁊ peccatores in peccatis ligatis qui currum humanitatis eius sequebant̃ videntes signa ⁊ ꝓdigia que faciebat. Tercius honor ꝙ victor indutus erat tunica iouis. Tunica ista erat diuinitas humanitati interius ꝯiuncta queꝫ trahebãt quattuor equi albi. i. quattuor euãgeliste qui de eius diuinitate ⁊ humanitate loquebãt̃. Contra istos honores triplex ei molestia fiebat. s. ꝙ vnus seruilis conditõis ponebat̃ cum eo. s. latro pessimus. Secũda molestia erat ꝙ serui eum colaphisabant. Sic iudei christo fecerunt dicentes. ¶Prophetisa nobis quis est qui te percussit. Tercia molestia ꝙ omnia opprobria ei dicebantur: sic iudei in faciem eius expuerunt ⁊ opprobria dixerunt

¶De rigore mortis
Capitulum. xxxj

Legitur de morte Alexandri: cuꝫ sepultura eius fieret aurea plurimi philosophi ad eum venerunt. De quibus vnus dixit: Alexander heri ex auro fecit thesaurum: ⁊ nunc econuerso aurum ex eo fecit thesaurus. Alius dixit Heri non sufficiebat alexandro totus mũdus: hodie sufficiunt ei tres vel quattuor vlne panni. Alius dixit. Heri alexandro populo imperabat: hodie populus imperat illi: Alius dixit. Heri alexander potuit a morte multos liberare: hodie ipse iacula mortis nõ potuit vitare. Alius dixit: Heri terraꝫ p̃mebat hodie ab ea premit̃. Alius dixit: Heri alexãdrum omnes timebant: hodie eum vilẽ omnes reputant. Alius dixit. Heri alexander multos amicos habuit: hodie nulluꝫ. Alius dixit Heri alexander duxit exercitum: hodie ab illis ducitur sepulture

¶Moralisatio

Carissimi. Iste alexand̃ potest dici quilibet diues istius mũdi qui laborauit totaliter in mundanis. Aliqui magis laborant quando moriuntur circa funeralia sua cum magno pompa ꝙ circa animam que iacet in penis. i. philosophi adducti sunt: doctores ac sacre scripture expositores qui dicunt̃ diuites huius mundi ex auro mundano. Modo diues huius mundi facit thesauꝝ: hoc est dictum Homo tenetur de bonis mundanis impleri. i. bonis virtutibus sicut est dare elemosynam: vestire nudum ⁊c̃. ⁊ sic facit de eo qntuꝫ ad animam in celo thesauꝝ. Item dicunt. Nõ sufficit auaro mundus. quia quãto plus habꝫ tanto plus cupit habere. ⁊ hoc est fatuitas. quia mundus deficiet sibi in morte. Sꝫ si de omni labore suo duas vel tres vlnas vilis panni obtinuerit multuꝫ est. Iteꝫ dicunt diuites dum viuunt imperant: sed post mortẽ quilibet pauper ei imperat: ⁊ ꝙdiu viuit diues multos potest a morte liberare: ⁊ tamen nullus diues q̃ntumcũqꝫ potens in necessitate iacula mortis euader potest. Item homo terre dominat̃: sed in morte ei dominatur: quia totum corpus hominis per terram ꝯsumit̃: ⁊ ꝙdiu homo viuet timet̃. Sicut scriptum est. Facies hominis facies leonis. sed in morte vilis ab omnibus reputat̃. Item ꝙdiu viuit amicos habet: sed in morte omnes recedunt ⁊ ipsum soluꝫ delinquũt ꝙdiu homo vixit potuit multos secum acquirere ⁊ docere. sed in morte ab alijs ducetur. Unde christus dixit petro. Alius cinget te ⁊ ducet quo tu non vis

¶De inspiratione bona
Capitulum. xxxij.

Refert Seneca ꝙ in corporibus venenosis ꝓpter malitiam veneni ⁊ nimiam frigiditatem nullus vermis nascitur sed si percussa fuerint fulmine post paucos dies vermes ꝓducunt

Expositio

Carissimi. ¶Per corpora venenosa intelligo homines in peccato mortali venenatos tales pre frigiditate peccati vermẽ ꝓducere non possunt ⁊ ideo percutit eos deus fulmine dum talibus infundit gratiam quam si peccator recipere voluerit cito conuerti potest. Et idõ sanum consilium est vt cito per contritionẽ conuertamur ad christum Quod nobis dignetur prestare dominus noster Iesus cristus ⁊c̃:

¶De iactantia
Capitulum. xxxiij.

Refert enim Ualerius ꝙ homo quidam nomine parantinus flẽs dixit filio suo ⁊ omnibus vicinis suis. Heu heu mihi: habeo in ortu meo ar-

borem infelicem qua vxor mea prima se su
spendit: postmodum secunda: modo tercia.
Et ideo dolor ē mihi miserabilis. Ait vnus
cui nomen Artius. Miror te de tantis suc
cessibus lacrimas emisisse Da mihi rogo
tres surculos illius arboris: quia intendo in
ter vicinos diuidere vt quilibet arborez ha
beat ad vxorem suam suspendendam

Moralisatio

Carissimi Hec arbor est crux san
cta in qua pependit christus: hec
arbor debet poni in ortu homi-
nis dum anima habet iugem me
moriam de passione christi. In ista arbore
tres vxores suspenduntur .s. superbia vite:
concupiscentia carnis: ⁊ concupiscentia ocu
lorum. Homo enim datus mundo tres vxo
res ducit. Vna est filia carnis que vocatur
voluptas. Alia filia mundi que vocatur cu
piditas. Tercia filia diaboli que vocatur su
perbia: Sed cum peccator gratia dei adhe
ret penitentie: iste vxores voluptates suas
non habentes suspendunt. Cupiditas se su-
spendit fune elemosyne: superbia fune hu-
militatis. Voluptas se suspendit fune ieiu-
nij ⁊ castitatis. Iste qui quesiuit surculos ē
bonus christianus: qui toto conamine hoc
debet appetere ⁊ querere. non tantum pro
se sed ⁊ alijs vicinis. Ille qui fleuit est mi-
ser homo qui magis diligit carnē ⁊ ea que
carnis sunt ꝙ ea que sunt spiritussancti. ta-
men sepius talis ad informationem boni vi
ri ad rectam vitam poterit duci. ⁊ sic vitam
eternam obtinebit.

De ponderatione vite
Capitulum. xxxiiij.

Legitur de rege Alexandro qui
habebat Aristotilem magistrum
de cuius doctrina multum profecit. ⁊ mul-
tas vtutes ab eo didicit. Inter cetera a ma
gistro suo quesiuit aliqua sibi ⁊ alijs profi
cua dici. Ait magister. Fili ausculta diligen
ter ⁊ si meam doctrinam tenueris ad ma-
gnuz honorez peruenies. Septem sunt que
te docebo. Primum est: stateram ne transi
lias. Secundum est: ignem cum gladio ne
foueas. Tercium est: coronam ne carpes:
Quartum cor auicule ne comedas. Quin-
tum: cum profectum fueris non redeas. Se
xtum: per viam publicam ne ambules. Se
ptimum: irundinem garrulantem in domo
non permittas: Rex in istis septez miro mo
do studeat ⁊ profecit ꝙdiu vixit

Expositio

Carissimi: Statera ista ē vita hu-
mana: Duo in pēsis sunt ingres
sus in mundu ⁊ egressus ab eo
Ponatᷣ ergo homo in vna pen
se scilicet in paupertate cum qua ingressus
est. ⁊ in alia paupertate cum qua egredietᷣ
⁊ inueniet ꝙ eque ponderabit: sicut pauper
ingreditur sic pauper egreditur: Eccle. ij.
Sicut egressus est nudus de vtero matris
sue: sic reuertitur ⁊ nihil aufert secum de la-
bore suo Item pone in vna parte statere tē
pus in quo peccasti: ⁊ tunc quero sicut chri
stus quesiuit a prē filij infirmantis q̄ndo ei
accidit. Respondet ei pater. Ab infantia ⁊c̄.
Et ego quero a te quando incepisti pecca
re. Heu respondebis. Non heri nec pridie.
sed ab infantia. Pone ergo tempus pecca
ti in vna parte ⁊ minus ponderabit. Nō er
go transilies stateram sed bene pensa. quō
pone ad aliam tempus penitentie. sed ne-
scis ꝙdiu possis penitere. Ideo multiplica
opera penitētie vt eque ponderent tuis ma
lefactis: sicut dixit Zacheus. Si quid aliquē
defraudaui reddo quadruplum. Non ergo
transilias vltra istam stateram. hoc est: non
nimis cupias vltra que sūt necessaria victui:
sicut legitur de vulture. Vultur cum cepe-
rit predam probat an totam predam possit
secum portare: ⁊ cum ea volare vel non: si
non diuidit ⁊ tantuz secum portat ꝙ possit
secum volare: ⁊ sic tantum habet de preda
quod sibi sufficit: Eodem modo homo de-
beret facere. Multi sunt qui diuitias pro
preda ponunt vt diuites fiant nocte dieqz la
borant. aliena rapiunt: ⁊ cum habuerint in
absconditio ponunt. ⁊ per illam detinentur:
ꝙ ad deum volare non possunt: ⁊ hec est
magna fatuitas ꝙ illis vtuntur que secum
portare non possunt. Diuidatur ergo pre-
da. id est. diuitie ꝙ sibi necessarium teneat.
residuum det pauperibus. ⁊ sic poterit ad
deum volare. Secundum est: Ignem cum
gladio ne foueas. id est. iracundum cuz ver
bis asperis ne prouoces. Ira enim compa
tur igni: quia cum aliquid iracundo deficit
statim inflamatur Iste ignis non est fouen

dus gladio. Gladius vero est ligua hominis que ad modum gladij materialis lata e et acuta ex vtraqz parte. Psalmista. Lingua eorum gladius acutus. Est enim de ira cundo sicut de calce. In calce est odor sopitus: sed si supponatur aqua statim inflama tur et fumum exire facit: Sic est cum iracun do in quo est ira sopita cum audierit verba aspera statim inflammatur: et fumum ire et rixe exire permittit: et ideo ignem non debemus fouere cum gladio. Tercium est: Coronam ne carpas. id est. leges ciuium ne reprebendas. Ciuitas in qua sumus est ecclesia: leges huius ciuitatis sunt doctrine ecclesie: quas nullus sapiens debz reprehendere sed humiliter audire et imitari: sed ista doctrina multos habet reprehensores. Quod patet ex eo q habet paucos auditores. Et ideo nobis est necesse verba dei audire et eius precepta: et nobiscum firmiter retinere si intendimus ad eternam patriam venire. Quartum est cor auicule ne comedas. id e nulli aduersitati temporali tristitiam odium inuidiam in corde tuo habeas. Quia puerbiorum. xv. dicitur. Sicut vermes ligno et tinea vestimento sic tristitia viri nocet cordi: Homo ergo se iungat deo per bonam vitam et semper habeat in corde recentem memoriam et nullum dolorez sentiet: imo plus de aduersitate gaudebit. Ibant apostoli gaudentes et c. Quintum est. Cum profectus fueris non redeas: id est. cum a statu culpe recesseris non redeas ad vomitum peccati De ista sapientia habetur Ecle: xxj. Fili peccasti non adijcias vltra. Sed timeo q multi sunt ad modum canis de quibus loquitur Petrus Sicut canis reuersus ad vomitum suum: sic peccator qui iterat vias suas malas. Item est de multis sicut de vipera. Vipera enim volens copulari cuz lãpreda fugit venenum: tunc vipera in quodam loco venenoso euomit: et sic copulatur ei: et postea redit ad venenuz Sic multi volentes christo copulari in altari euomũt venenum dum peccata confitentur: sed postea redeunt ad illud. Sextum est. per viaz publicaz ne ambules. Via publica est via peccatoris: per quam maior pars mundi transit: quia lata est Mathei. vij. Spaciosa est via que ducit ad perditionem: et multi sunt qui ambulant per eam. Unde notanduz est q alique sunt bestie que nunq per viaz rectam ambulant vt canes fugiant. Sic debet homo dum eũ in mundo et in periculo propter canes infernales fugere qui euz sequuntur: sicut dicit Psalmista. Circumdederunt me canes multi. Fugiendum est de tali via: quia ibi sunt venatores dyaboli qui triplici genere venationis vtũtur. Tria enĩ sunt genera venationis. et omnia sunt dolo plena. Primum genus est qui venantur bestias fugitiuas: et isti faciunt foueas vt capiant eas. Fouee iste sunt vsure et bona tẽporalia: vt mendacia: falsa iuramenta: et deceptiones: in quibus cupidi decipiuntur. Secundum genus venationis est qui venãtur aues: isti ponunt laqueos qui sunt falsi aduocati: et placitatores ac iudices qui per munera corrumpuntur: qui faciũt leges vt capiant pauperes. Tercium genus est piscatorum: qui ponũt retia sua ad accipiendũ omne genus humanum. Isti sunt luxuriosi. Mulieres sunt retia dyaboli: per que fere de omni statu capiuntur aliqui. Septimum est: irundinem gratulantem in domo non permittas: id est. peccatum in corde: cõtra quod semper murmurat conscientia: Sicut de Jona habetur q diu erat in nauis pfunditate non poterat esse tranquilitas maris. Eodem modo q diu hospitatur peccatum in corde hominis: ratione cuius cõsurgit tempestas magna duz contra deũ murmurat conscientia: nec tranquillitas esse potest donec Jonas in nauiculo et peccatum in corde expellatur: et cessabit tempestas. i. remorsus conscientie donec peccatum in pfundo inferni demergatur. Ideo non sustineamus irundinẽ ide eũ peccatum in corde sed desideremus vitam eternam obtinere. Ad quam nos perducat et c.

De pacis reformatione et vindicta cã dissipantium

Capitulum. xxxv.

Regitur in gestis romanoruz q talis erat consuetudo q cum formari debet aliqua pax inter magnos inter quos discordia erat ascendebant montem magnum et altum: et ducebatur agnus et occidebatur: et in consortium coruz sanguis eius effundebatur in pacis refor-

mationem in signum ꝙ quicunqȝ illorum pacem dissiparet de eo magna vindicta reciperetur ⁊ sanguis eius effunderetur

Moralisatio

CArissimi .magni domini fuerunt deus pater ⁊ homo. De eo dicit Ps. Magnitudinis eius non est finis. De homine qui ad imaginē dei factus est . Ps. Omnia subiecisti sub pedibus eius ⁊c. inter istos erat magna discordia intantum ꝙ quotcunqȝ moriebant̄ ad infernum descenderunt. Postea facta ē pax magna inter deum ⁊ hominem. In cuius pacis reformatiōe ducebat̄ agnus.i.cristus sup̄ montem caluarie vbi occidebat̄ et effundebat̄ sanguis eius in signum ꝙ quicunqȝ coꝝ pacem dissiparet de eo maxima vindicta reciperet̄: ⁊ sanguis eius effunderet̄. Ideo si pactum cum deo fregerimus, grauis vindicta sequeret̄ . Quantam vindictaȝ credis te habere si ea que in baptismo promisisti fregisti.

De cursu vite hominis
Capitulum.xxxvj

LEgit̄ de quodam rege qui ante omnia naturam hominis desiderat scire. In cuius imperio erat quidam philosophus sagax valde: de cuius concilio oꝑati sunt multi. Rex cuȝ de eo audisset nuncium ad eum direxit: vt sine vlteriori dilatione ad eū veniret. Philosophus cum voluntatem r̄gis intellexisset venit ad regem. Ait ei rex: Magister a te sapientiā ⁊ doctrinam volo audire. dic mihi in principio quid est homo. At ille. Homo est miser toto t̄pe vite sue. Vide principium tuū medium ⁊ finem: ⁊ inuenies ꝙ plenus es miserijs. Unde Job. Homo natus de muliere ⁊c. Si respicis principium inuenies te pauperem ⁊ impotentem. Si mediuȝ: inuenies mundum angustiantem Et forte animam tuam condempnantem. Si finem terraȝ te suscipientem. Et ideo domine mi rex Non habeas memoriam sup̄biendi. Ait rex: magister quero a te quatuor questiones quas si bene solueris te ad dignitates ⁊ diuitias ꝓmouebo. Prima questio est: quid est homo. Secunda cui est similis. Tercia vbi est Quarta cum quibus socijs est: Ait philosophus. Domine ad primam questionem respondebo: qn̄do queris quid est homo. Dico ꝙ est mancipiuȝ mortis: hospes loci: viator transiens. Mancipium dicitur Quia manum mortis euadere non potest. Quia mors omnes labores ⁊ dies rapit: ⁊ s̄m ꝙ meruit habebit premium vel suppliciū: iteȝ homo est hospes loci: quia obliuioni tradit̄ Item est viator transicus: siue dormiendo: siue vigilando. siue comedendo: siue bibēdo siue aliud faciēdo: sp̄ ad mortē currit. Ideo debemus per viaȝ nobis ꝓuidere de victualibus. i. de bonis virtutibus. Secunda questio est. Cui homo sit similis. Dico ꝙ similis est glaciei: quia propter calorem cito dissoluit̄. Sic homo de terra ⁊ de elemētis cōpagistatus p̄ caloreȝ infirmitatis cito dissoluitur ⁊ corrumpit̄. Item similis est pomo nouo: quoniam sicut pomum nouum pendens in arbore cum debet ad crementuȝ debituȝ venire. modico tamen verme interius exorto corrodit̄: ⁊ subito corruens inutile efficit̄. Sic homo in puericia sua crescens subito orit̄ in eo infirmitas interius. ⁊ aīa expellitur: ⁊ corpus corrumpit̄ Unde ergo superbit homo. Tercia questio est. Ubi ē homo. Dico ꝙ in bello multiplici. scȝ contra mundum dyabolum ⁊ carnem. Quarta cū quibus socijs est homo. Respōdeo ꝙ cum septem socijs qui eum continue molestant. que sūt fames: sitis: calor: frigus: lassitudo: infirmitas ⁊ mors. Prepara ergo animaȝ contra dyabolum munduȝ ⁊ carnem: quoꝝ bella. i. temptationes sunt diuersa. ⁊ diuersimode preparanda est anima: vt eis resistet. Caro autem temptat nos p̄ luxuriaȝ ⁊ voluptatem. Mundus p̄ diuitiaꝝ vanitatem Dyabolus p̄ sup̄bie vilitateȝ. Si ergo caro temptat te istam adhibe medicinam: habeas in memoria ꝙ caro que te ꝓuocat ad peccatuȝ vertet̄ in cineres die ⁊ t̄pe ignoto ⁊ anima ꝓ eius delicto penam eternam sustinebit. Sap. ij. Extictus ciuis erit corpus nostrū. ⁊ sequit̄. Postea erit obliuio ⁊ nemo habebit memoriā opm nostroruȝ Et si iste ciuis sit in memoria temptatōeȝ impedict ne ꝑcedat ad actum. Si mundus te tēptat p̄ vanitateȝ adhibe istaȝ medicinā. Cōsidera diligenter ipsius ingratitudineȝ ⁊ nū ꝙ sibi seruiendi habebis voluntateȝ. Nam ita ingratus est mundus ꝙ licet p̄ totā vitā

tuam illi fideliter seruias nihil apportare te cum te permittit nisi peccatum. est enim de mundo sicut de perdice. Perdex habens pullos suos sciens venatorem appropinquare nido vt venatorem retrahat a pullis venit prope venatorem ⁊ fingit se posse non volare. quod venator credens esse verum insequitur paulatim. Illa volat ⁊ ipse post illam vadit sperans illum cape: ⁊ sic sp̄ facit donec elongatus est a pullis. ⁊ sic decipitur venator ꝙ nec perdicem nec pullos hȝ. Sic ē de mūdo. Venator qui nido pullorum appropinquat est bonus christianus qui victum ⁊ vestitum ⁊ alia cum labore acquirere nititur. Sed mundus hominem libenter sustinet tali applaudit ⁊ simulat ac si sequi vellet et semper cum honore manere. quod videns homo sepe ab opibus bonis recedit: ⁊ mundi vanitatem sequitur: ⁊ tunc mundus illū ab amore dei ⁊ bonis operibus elongat. Deinde mors illum subtrahit a seculo ⁊ manet ille miser deceptus. q2 non hȝ mundum quē sequatur: nec fructum bonorum opm a quibus elongatur. Ecce quō mundus suis seruitoribus reddit mercedem. Et hoc est quod dicitur Jacobi. ij. Totus mundus in maligno positus est. Omne quod est in mundo: aut est supbia vite ⁊ reliqua. Tercio si te temptauerit dyabolus ad bibe istam medicinā Habeas in memoria passionem christi: per quam superbus ceditur ⁊ non hȝ potestatem resistendi. Unde Apo. Induite vos armaturam vt possitis stare. Unde refert Solinus de mirabilibus mūdi ꝙ alexāder equū quendā habuit qui vocabatur bucefalus cuius erat consuetudo ꝙ qn̄do erat armatus: ⁊ paratus ad bellum nullum sessorem retinebat: nisi solum alexandrum. Sed si alius cum ascenderet statim proiecit a se qn̄do vero non erat armatus famuli sup eū sedere permittebatur. Sic homo armatus christi passione nullum recipit in corde nisi imperatorem deum Sȝ si aliq̄ temptatio dyaboli cor suū ascendere velit statim virtute passionis xpi hȝ potestatem deijciendi eā Si vero ista careat armatura dei statim pronus erit ad omnes temptationes recipiēdas. Studeamus ergo bonis virtutibus armari vt tandē veniamus ad gloriam dei

De mentis in celum erectione Capi. xxxvij.

Refert Plinius ꝙ aquila in altū volat ⁊ nidificat cuius pullis insidiatur serpens quidam qui vocatur parnas. Qui videns se non posse appropinquare propter altitudinem: trahit ad se ventum ⁊ venenum emittit vt aer infectus per venenum ad pullos deductos illos occidat: Sed aquila ista ex instinctu naturali mirabilem adhibet cautelam. Portat enim lapidem qui vocatur achates ⁊ ponit in nido in illa parte que est contra ventum: ⁊ iste lapis virtute sua venenum expellit. ne ad pullos accedat. Et sic pulli saluantur ne interficiantur

Moralisatio

Carissimi. Per aquilam que est ardui volatus ⁊ acuti visus hō intelligitur: cuius vita ⁊ desiderium a terrenis debeat eleuari: vt dicere possit cū Apo Phi. ij. Nostra conuersatio in celis est. In hac altitudine conuersationis debemus pullos. i. opa nostra bona ponere: tūc serpens antiquus. i. dyabolus querit illum occidere per apositionem illius peccati mortalis: sed forte propter vite eminentiam propositum suum non potest adimplere. Tūc vadit dyabolus ⁊ temptat illos vēto inter ficere dum laudem humanā sibi cōmendat: que sibi sepius veniet: ⁊ si propter appetitum talis laudis faciat bona opa: morientur pulli quo ad meritum. Accipiamus ergo petram i. christum: ⁊ ponamus inter opa nostra: et ventum vane glorie: vt sic opa nostra dirigamus ad deum: ⁊ erit nobis retributō magna: Quia sicut vobis cōstare dȝ tres sagittas dominus iaciet in homines valde acutas: prima vocationis: secunda disceptatōis tercia diffinitionis. Sagitta vocationis qn̄do dicetur. Surgite mortui: venite ad iuditiū De ista vocatione habetur Johan. Omnes qui in monumentis sunt audiant vocem filij dei. Et etiam Hiero. Siue comedā siue bibam sp̄ videtur in auribus meis sonare. sagitta disceptationis qn̄do in iuditio dicetur peccatoribus. Esuriui ⁊ non dedistis mihi manducare. Sagitta diffinitionis erit quando iudex dicet. Ite maledicti in ignem eternum

De cautela delendi peccata Capitulum. xxxviij.

Regitur tpe Henrici imperatoris secundi ꝙ cū quedā ciuitas obsessa fuisset ab inimicis suis an

teꝙ inimici venerant ad ciuitatem quedam columba in ciuitate descẽdit: circa cuius collum inuente sunt littere quas deferebat talis sententie. Generatio canida venit ⁊ erit gens contentiosa contra quos per te ⁊ per alios legem tuam defendas

Moralisatio

Carissimi. Per istam columbaȝ quid intelligere possumus nisi spiritumsanctum qui in specie colũbe descendit super christum qui nobis confert litteras: cum nostra peccata manifestat ⁊ nunciat nobis ꝙ gens contentiosa venit: ad obsidioneȝ nos. s. homines ad perdendũ. Et ideo dum lucem habemus spiritussancti legamus litteras. i. peccata nostra ꝑ confessionem detegamus: vt legem dei seruare possimus ⁊ mortem euadere ne clause per mortem inueniantur in confessione nõ mũdate in districto iudicio. Tu ergo diues filij signum qui sua sapientia nouit diuitias distribuere ⁊ auferre habet. tu potens ⁊ fortis signum patris qui sua potentia potest te robustum facere: ⁊ in infirmitatem deijcere Habes tu peccata obstat signuȝ spiritussancti qui sua clemẽtia vult peccata nostra ad memoriam reuocare nisi ante deus hec signa ostenderet homo iuditiuȝ non recte crederet fiendum Sicut ipse ait Johan. iij. Nisi signa ⁊ ꝓdigia videritis non credetis.

De reconciliatione dei ⁊ hominis
Capitulum. xxxix.

Legitur in gestis romanorum ꝙ inter duos fratres tãta erat discordia ꝙ vnus frater omnes terras alterius destruxit. Audiens hec Julius imperator grauem concepit contra fratrem ꝑsecutionem. Ille vero imperatoris offensaȝ percipiens venit ad fratreȝ suum cui tot mala intulit petens misericordiaȝ ab eo rogãs insuper eum quatenus inter imperatorem ⁊ ipsum pacem reformaret. Circumstãtes autem dixeruunt eum pacem no meruisse: sed grauem penam. Quibus ille sic respondit. Non est diligendus princeps qui in bello est mitis vt agnus in pace seuerus vt leo Licet ergo non promeretur frater meus erga me tamen reconsiliabo euȝ si potero. qꝛ iniuria quam mihi intulit satis vindicata ẽ in illo qui misericordiaȝ implorat: ⁊ sic inter imperatorem offensum ⁊ fratreȝ suũ paceȝ reformauit

Moralisatio

Carissimi. Isti duo fratres sunt filius dei ⁊ homo inter quos est magna discordia quando homo peccato mortali consentit. Et tamen tunc ꝑsequit̃ filium dei fratrem suum ꝙ quantum in eo ẽ vult iteꝝ crucifigere. Unde ad He. Iteꝝ crucifigentes filium dei ⁊c. propt̃ que offendit̃ sumus imperator pater celestis. accedamus ergo fratreȝ nr̃m. i. christum ⁊ petamus ab eo misericordiam cum contritõe cordis: ⁊ illud ꝓ vindicta sufficienti reputabit: vt nobis culpam nostram remittat ⁊ pacem inter imperatorem celesteȝ ⁊ nos reformabit. Si ergo tu times eius iustitiaȝ fuge ad eius misericordiã: qꝛ maior est eius mĩa ꝙ̃ nostra miseria. Unde Ps̃. Misericordia eius super omnia opera eius

De modo temptationis ⁊ peritia
Capitulum. xxxx.

Legit̃ vt dicit macrobius ꝙ erat quidam miles qui habuit vxorẽ suam suspectam ꝙ plus aliuȝ dilexit ꝙ̃ ipsum propter aliqua audita ⁊ visa sepius: ab vxore quesiuit si verum esset. illa simpliciter negauit ꝙ nullum alium preter ipsum intantum dilexit. Miles eius dictis non acquieuit quendam clericum peritum adijt: cum eo conuenit vt de hoc veritatem ei ostenderet Qui ait Hoc non potero temptare nisi dominam viderem ⁊ cum ea fabulareȝ. Et ille. Rogo te cuȝ affectu vt hodie mecum cibum gustes ⁊ ego te cuȝ vxore mea collocabo. Clericus autem accessit ad domum militis: hora prandij venit. Juxta dominam est collocatus. Finito prandio clericus incepit cum domina de diuersis negocijs habere colloquia. hoc facto clericus manum domine accepit ⁊ pulsum suum tetigit deinde sermonem de eo fecit cuȝ quo erat scandalisata ⁊ vehementer suspecta: statim pre gaudio pulsus incepit velociter moueri ⁊ calefieri ꝙ̃diu sermoneȝ de eo traxit. Clericus hoc percipiens sermonem incepit de viro suo habere: ⁊ pulsus statim ab omni motu. ⁊ calore cessabit. Ex hoc ꝑcepit clericus ꝙ alium dilexit. s. de quo erat

scandalisata plus q̄ proprium virum. Et sic miles per clericum ad rei veritatem peruenit

Moralisatio

Carissimi. Miles iste est xp̄us filius dei qui p̄ nobis pugnatus ↄtra dyabolū ꝛ victoriā obtinuit vxor est aīa sibi p̄ baptismū ↄiūcta Osee.ij Sponsabo te mihi in fide. sed vxor ista sepissime plus alium diligit q̄ virum suuꝫ id est deuꝫ:et hoc satis bene poterit experiri ꝛ probari in istis diebus. Si quis loquatur sic faciūt viri ecclesiastici verbū dei predicādo salutem aīe pronunciando: statim a multis odiosus erit:et quicquid dixerit pro tedio ꝛ desolatione habebit. et quare:quia pulsus cordis preponit amorem id est delectationē carnis et mundi ante dei amorē ↄtra sacrā scripturam que dicit: Ante omnia deum diligere debes. Sed si aliqui de mundi vanitatibus inceperint dicere statim iocundi et leti sunt et tempus breue videtur.

De victoria christi et caritate eius nimia

Capitulum.xlj.

Codras imperator athenensium ↄtra dorenses pugnaturus congregauit exercitū: et sup̄ euentu belli consuluit appollinem. Cui responsum est q̄ aliter non vinceret nisi ipse gladio interiret hostili: Dorenses hoc audito dixerūt ne quis lederet corpus regis codre: quod postq̄ codras cognouit mutato regis habitu arma accepit et exercitum penetrauit. Quod videns vnus milituꝫ lancea eū vsqꝫ ad cor penetrauit:et sic per morteꝫ suam populum suum de manibus inimicoꝝ suorum liberauit. Tandeꝫ de morte eius factus est planctus magnus ex vtraqꝫ parte populi.

Moralisatio

Carissimi. Sic dilectus dominus noster ihesus christus ↄsulto deo p̄re q̄ genus humanū nō posset redimi nisi ipse moreretur. Venit igitur pugnaturus in bello isto contra dyabolū sciēs q̄ agnosceret mutauit habituꝫ suū quando naturam humanaꝫ assumpsit.j.Cor.j. Si cognouissent nunq̄ dominū glorie crucifixissent. Imminente vero die belli vnus militum stans iuxta crucem cum lancea eum vsqꝫ ad cor perforauit: et sic per morteꝫ suā totū genus humanū morti iuste adiudicatū liberauit:de cuius morte dolor est ex vtraqꝫ p̄te: hoc est demones multū dolebāt q̄ per eius mortē genus humanū erat saluatū.ex alia parte tristes erant apostoli de nece sui domini

De defectu caritatis

Capitulum.xlij.

Refert enim valerius q̄ in roma vidit in vna columna quatuor l̄ras quarum quelibet ter scribebatur tres PPP tres RRR tres SSS tres FFF. Visis literis dixit. Heu heu cōfusioneꝫ video ciuitatis istius. Satrape hoc audientes dixerunt. Magister dic ↄceptū tuum:at ille. Talis est expositio literarum. Pater patrie perditur. Sapientia secū sustollitur. Ruunt regna rome. Ferro flāma fame. quod postea sic rei probauit euentus

Moralisatio

Carissimi. Spiritualiter loquēdo pater patrie est caritas que est dilectio dei et proximi per quā quilibet homo deberet seipsum regere:quia sic scitis patrem decet filiorum necessaria prouidere. Hinc est q̄ vera caritas nobis prouidebit de diuitiis infinitis in vita eterna:q2 sine caritate impossibile ē nobis vitā eternā obtinere. Sed heu iaꝫ pater patrie perditur id est caritas in terra. Vix enī aliquis aliuꝫ diligit. Et sine dubio sapientia secū sustollit̄ quia pauci sunt qui sciūt qualiter se habere debeant erga deum et proximuꝫ.et si sciant pauci sunt qui operantur propter defectum sapientie Quid ergo sequitur postea. Ecce ruunt regna rome. Ruūt regna in diuersis partibus mundi. Ferro flamma fame:quia non est caritas in terra nec sapientia:et si dicatur sapientia humana:tamen stulticia est apud deuꝫ. Quot nobiles et proceres infra pauca tempora in bello perierūt: quot pauperes fame interierunt. Et hoc totum quia non est amor nec sapientia in terra:sed frequens maledictio et homicidium.

Qm̄ christus clausit infernuꝫ sua passiōe et voluntaria morte

Capitulum.xliij.

In medio rome in quodam loco aperta est

semel terra et byantia infra patuerunt fora
mina: super hoc dij sunt interrogati: respon
derunt. Non claudetur hec vorago nisi ali-
quis voluntarie se immergat: sed cum hoc
nemini psuadere possent: dixit marcus au-
relius. Si per annū in roma pro libitu meo
me viuere sinitis: anno elapso gaudenter et
voluntarie me immergā. Romani hoc au-
dientes gauisi sunt concorditer consenserūt
nihil sibi clauserūt. Qui rebus et vxoribus
libere vtēs: āno elapso cū nobili equo saltu
precipiti se immergit: ꝛ stati terra se clausit.

Applicatio

Carissimi. Roma mundū istum
signat: in cuius medio est īfernus
in centro: qui erat apertus ante
christi natiuitatem et infiniti homines in eo
ceciderunt. Unde a diis id est ꝓphetis rece
pimus responsū ꝙ nunꝗ clauderet donec
virgo pareret filiū qui pro genere humano
contra dyabolū pugnaret: et anima eius cū
diuinitate ad infernū descēderet: vnde scire
debetis ꝙ nunꝗ de cetero apertus erit nisi
aliquis voluerit per pc̄tm mortale apetire.

De inuidia Capitulum. xliiij.

Tiberius regnauit qui āte assum
ptum imperium erat prudens in
genio: clarus eloquio: fortunatus
in bello: sed post resolutus militie artibus:
nulla bella gerens populum romanū gra-
uiter afflixit: filios proprios pluresq; patri-
cios et consules interfecit: temperantiā ab
iecit qua antea tiberius tēperatus erat: nūc
vero ea abiecta liber vocatur. Huic quidā
artifex vitrum ductile se posse fabricare ob
tulit: quod tiberius ad parietem proiiciens
non fractum sustulit sed curuatū: ꝛ artifex
malleum proferens et velut cuprum vitrū
fabricans mox correxit. Interrogante autē
tiberio ab eo quomodo hoc posset esse: ille
dixit neminem hanc artem scire super terrā
quem tiberius mox decollari iussit dicens.
Si hec ars venerit in consuetudinē pro ni
hilo aurum et argentum reputabitur

Moralisatio

Carissimi. Iste tiberius signat ali
quos claustrales siue ceteros qui
anteꝗ ad dignitatē sunt ꝓmoti
vel diuitias satis humiles ꝛ patientes sunt:
sed cū promouent totum oppositū operant

ꝛ ideo dicitur cōmuniter. Honores mutant
mores: ꝛ Ps. Homo cum in honore esset
nō intellexit ꝛc. Artifex qui vas obtulit pōt
dici pauper qui diuiti munera offert: sed si
ei non placent proiicit nec vult recipere: sed
magis cōtra eum accenditur et spoliat: imo
ad mortem vsq; sepius punit.

Q; solum boni intrabunt regnum celoꝝ
Capitulum. xlv.

Erat quidam rex nobilissimus sa
piens atq; diues qui vxorē hūit
predilectā que debite dilectionis
immemor tres filios iuxta regē genuit qui
sp̄ erant regi rebelles et in nullo ei similes.
deinde de regis semine quartū filiū ↄcepit
et peperit ac nutriuit. Accidit autē vt finito
dierum suoꝝ circulo rex moreretᷣ: corpusq;
suum regale in sarcophago clauderetᷣ: post
cuius mortē q̄tuor supradicti pro dominio
regni inceperunt contendere. Tandē inter
se ↄcordabant vt ad quendā militē veterē
regis mortui quondā secretarium specialē
accederēt: et in iudicio suo simpliciter se po
nerent: et sic factum est. Miles autē cum
eos patienter audisset dixit. Audite ↄsilium
meum et eo facto bene erit. Expedit vobis
vt corpus defuncti regis de sarcophago ex
trahatis: et quilibet arcū cū sagitta paratū
habeat: et quicūq; profundius corpus eius
penetrauerit regnum eius obtinebit. Pla
cuit eis ↄsilium scʒ patrem de loco suo effo
dere et ad arborē ligare. Primus sagittā
iaciens manum dextram regis vulnerabat
qua de re tanꝗ heres vnicus et regni do-
minus proclamabatur. Secundus vero sa
gittam propius in os letaliter quodāmodo
sagittabat vn̄ sibi certius attribuebat. Ter-
cius autē cor ipsius sagitta perforauit qui
se pre ceteris fratribus regnū putabat sine
lite certissime possessurum. Quartus vero
cum accederet ad corpus ingemuit: ꝛ voce
lamentabili dixit. Heu me pr̄ mi ꝙ sic cor-
pus tuū a filiis tuis video vulneratū: absit
a me vt ego corpus patris mei viuum aut
mortuum vnꝗ percutiā. His dictis regni
pn̄cipes simulq; vniuersus populus eundē
iuuenem eleuantes tanꝗ verum heredē et
regni dominum in patris solium locauerūt
et alij tres omni dignitate ꝛ diuitiis sūt pri
uati et a toto regno expulsi.

Moralisatio

Carissimi. Rex iste sapiens nobilis ac diues regem regum et dominum dominantium non incongrue videtur designare: qui sibi creaturam generis humani tanꝙ sponsam predilectaꝫ speciali priuilegio sociauit: que tandem fornicata post deos alienos debite dilectionis immemor tanꝙ adultera tres filios genuit scꝫ paganos iudeos et herecticos: quoꝝ primus manū regis vulnerauit dum doctrinā christi qui sedet ad dexteram patris respuit suis famulis a deo missis: per vulnera varia mortis supplicium inferendo. Secundus filius putatiuus regeꝫ regum veraciter sagittauit cum dicerent iudei. Venite percutiamus eum lingua dumqꝫ sitim suaꝫ felle potarent pariter et aceto. Tercius filius perfidissimus cor regis summi non desinit intoxicato iaculo perforare: dum heretici nitunt̄ fideles quibus est cor vnum et anima vna in domino suis peruerse doctrine iaculis lacerare: vnde Ps̄. Exacuert̄ linguas suas sicut serpentes ꝛc̄. Idem. Parauerunt sagittas suas in pharatro. Quartus filius qui dolet nec vult sagittare ē bonus christianus qui multuꝫ timet deum et dolet de peccatis aliorum: nec vlla ratione vult deum offendere per peccatuꝫ: ꝛ si offendat paratus est satisfacere: talis in die iudicij exaltabitur in regnum eternum.

De septem peccatis mortalibus Capitulum. xlvj

TVlius narrat ꝙ in mense maio exiuit quidā in nemus in quo steterunt septē arbores plene foliis decore aspectu: et tot frōdes collegit ꝙ portare nequiuit. Venerunt tres viri potentes et eum contra nemus duxerūt. In exitu in foueam profundaꝫ cecidit et submersus est pre magnitudine ponderis. Itē narrat philosophus in libro de animalibus ꝙ si volueris facere vt coruus postꝙ nidificauerit in arbore nunꝙ ex ouis pullos ꝓducere posset pones cineres viri inter arborem ꝛ corticem: ꝛ ꝙdiu cineres ibi fuerunt nunꝙ pullos producet.

Moralisatio

Carissimi. Istud nemus est mundus iste diuersis arboribus delectabilibus id est peccatis mortalibus plantatus. In isto nemore scꝫ mundo sunt septem arbores que signant septeꝫ peccata mortalia ex quibus hō colligit et facit pondus quod portare nō pōt: nec leuare. i. de peccato suo non pergere potest: nec ad gratiam dei peruenire ꝙdiu in peccato permanet: sed ecce tres viri veniūt custodes scꝫ nemoris qui ipsum iuuant scꝫ mundus caro demonia: et ista visibilia que iuuāt hominē diuersis peccatis et ducunt vsqꝫ ad exitum nemoris id est vsqꝫ ad exitum a corpore: sed tunc demergitur in profundum inferni pre magnitudine suoꝝ peccatoꝝ. Item coruus est dyabolus. Nidus est habitatio in corde per inchoationeꝫ iniquitatis. Per vitrum quod diuersorū coloruꝫ est intelligitur caro humana. per cinereꝫ vitri mortis memoria quia vitrum ex cinere fit et in cinereꝫ reuertitur. Ponatur ergo mortis memoria inter arborem et corticem id est inter animam et corpus. Corpus est cortex quod bene regat anima: et sic dyabolus nunꝙ prolē procreabit peruerse operationis: quod nobis concedat ihesus christus marie filius ꝛc̄.

De tribus regibus Capitulum. xlvij

REx danorum ad tres reges qui stella duce ab oriēte iherosolimā venerūt: et christo nato munera obtulerunt: deuotionē habebat eosqꝫ in suū hospiciuꝫ inuocabat. Profectus ergo predictus rex coloniam cum apparatu magno vbi sacrosancta corpora eoruꝫ cum honore debito ꝯseruantur tres coronas aureas mirabiliter ac regaliter fabrefactas eis obtulit Insuper plus ꝙ sex marcarum milia cum ingenti deuotiōe ecclesiis et pauperibus distribuit sue fidei exemplum ibideꝫ fideli populo relinquens. Quadam aūt die cum ad ꝓpria remearet et membra sopori dedisset: ecce vidit in somnis tres reges cuꝫ coronis quas portauerāt in capitibus preferētes cū ingenti lumine ad se ꝓpius accedere: et audiuit singulos singularit̄ dicere talia. Primus ꝛ senior dixit. Frater mi felicit̄ venisti sed felicius ad ꝓpria remeabis. Alter dixit. Multa tribuisti sꝫ tecū pluria reportabis.

Tercius dixit. Frater mi fidem ostendisti: sed expletis.xxxiij.annis iugit in celestibus nobiscū regnabis. Primus ergo dixit offerens ei pixidem plenā auro. Accipe inquit thesaurum sapientie per quem tibi subiectū populum iuste iudicabis: quia honor regis iudiciū diligit. Secundus pixidē cū mirra ei obtulit dicens. Accipe mirram penitentie per quā etiā carnis motus illecebros effrenabis: quia optime regnat qui seipsū bene regit. Tercius similiter obtulit ei pixidē plenam thure dicens ei. Accipe thus deuotōis et deuote clementie: per quod miseros releuabis: qr sicut ros herbas irrigat vt crescat sic dulcis clementia regis vsq ad sidera puehit et exaltat. Cūq rex de magnitudine visiōis miraretur subito vigilauit ₇ pixides iuxta se collocatas reperit: qui donum dei letus accepit: et ad propria rediens que in somno viderat deuotissime adimpleuit. expleto termino supradicto regna celestia meruit possidere.

Moralisatio

Carissimi. Iste rex pōt dici quilibet christianus bonus qui tenet tres coronas afferre tribus regibus scz patri filio et spirituisancto. Patri tenet reddere coronā honoris quia potens est. non bonum est fidem frangere potenti: quia potest opprimere et te anihilare. Istā coronam fidei in baptismo fideliter reddere promisisti quando dyabolo et pompis eius abrenunciasti. Secundam coronā sapientie ac spei filio teneris reddere: quia sapiēs est et pro nobis passus: ideo spem de eo pre ceteris habere debemus. et hoc multiplici de causa. Primo quia tantū nos dilexit ꝙ de celo descendit. Naturā nostram assumpsit et victoriam contra dyabolū pro nobis obtinuit. Tercio debemus offerre coronam amoris spūisancto: quia ipse est amor patris et filij: et per eum amorem hominis et dei poterimus obtinere. Si illa tria puro corde et caritate pfecta offerimus: sine dubio ista que sequunt a patre et filio ₇ spirituisancto obtinebimus. A patre thesaurum virtutum per quas poterimus animam regere cum corpore contra dyabolum mundū et carnē et per consequens regnum celeste obtinere A filio pixidem cum mirra. Per pixidem cor mundū intelligas a peccatis mundatū Per mirram penitentiam: quia ipse prius vitam penitentie in cruce ostendit: ₇ petentibus ab eo suam gratiam dat quotidie. A spirituisancto thus deuotionis hoc est suā virtutem infundit: per quam deuoti sumus et caritate pleni: quia deus caritas est: ₇ per consequens cōmunem offensionem quam per peccatum contra deum incurrimus per eum delere poterimus: et sic vitam eternā obtinere: ad quā nos perducat ihesus xpūs

De iusta sequela malorum
Capitulum.xlviij.

Dyonisius refert ꝙ cum perillus eris artifex fallaridi regi tyranno crudeli qui argentinos depopulabatur: et exquisitis tormentis implicabat: obtulisset eius crudelitati nimis aptū quendam eneum thaurum nouiter per se factū in latere latenter habens ostium per quod immitterentur homines morte puniendi vt supposito igne cremarent. Et cum ipsi homines propter mortis amaritudinē clamarent in thauro non crederetur vox esse humana sed feralis: vt sic rex minime ad compassionem moueretur. Rex opus laudans sed inuentore eius exhortās ait. In te prius excipies ₇ probabis quod mihi crudeli crudelior obtulisti. Nulla enim equior ratio ē ꝙ necis artifices arte perire sua vt dicit Ouidius.

Moralisatio

Carissimi. Iste artifex est malus senescalcus sub tyrāno rege qui argētinos id est iustos simplices spoliat: et eos per tormēta multis modis affligit. Homo vero simplex affert munera: vt persecutionem euadat: sed nihil ei pdest thaurus eneus offertur: factum est statutū nouum: et lex per quam simplices credunt euadere: et per eā puniunt ₇ bona amittūt et tales lites cremantur per cordis amaritudinem et clamant non creditur esse vox humana: quia clamorē pauperis potentes nō libenter audiunt: sed dicunt seruus aut rusticus meus est omnia sua sunt mea: sed sepius tales qui alios affligunt in eadem vel maiori damnatione puniuntur: et male dies suos finiunt: vnde Ps: Uidi impium sup exaltatum et eleuatum sicut cedros libani. Transiui et ecce non erat.

De subtili dyaboli illusione
Capitulum.xlix.

Paulus longobardorũ hystoricus refert ꝙ conanus rex vngarorũ obsedit in foro iulij castrũ dictũ londat: quem cum de muro cerneret pulcer rimum. Rosinilla ducissa habens quatuor filios et duas filias scripsit sibi occulte. Si me in vxorem duxeris castrum hoc meum tibi dabo. Quo promittente eã se velle ducere castrum ei dedit: filijq; omnes fugerũt. Conanus aũt rex ducisse promissũ tenens et eam primo die in matrimonium sibi copulauit. secundo die. xij. vngaris tradidit eã publice illudendam. tercio die toto corpore vsq; ad gulã transfigi fecit dicendo. Talis vxor que pro libidine sue carnis ciuitatẽ ꝓpriam perdidit talem debet habere maritũ.

Moralisatio

Carissimi. Iste conanus est dyabolus qui obsedit castrũ scz cor humanum cum vicijs et concupiscentijs. Rosinilla ducissa scz que est per dyabolũ seducta respicit vltra muros id est appetit illicita: sicut vilus mulierem ad concupiscendã: et sic de ceteris sensibus. Unde miser homo tantum delectatur ꝙ castrũ id est cor suũ dat dyabolo quãdo pctõ ꝯsentit. Unde fugiunt quatuor filij id est quatuor virtutes cardinales ab eo fugiũt. et sic dyabolus animã occupet cum duabus filiabus id est delectatione mala: et volũtate iniqua. Postea tradit eam. xij. vngaris id est omnibus vicijs illudendã. Post hec eam occidit quando ad infernum eam ducit.

De laude recte iudicantium
Capitulum.l.

Refert valerius ꝙ zelongus ꝯsul edidit pro lege ꝙ si quis virginẽ deflorarit vtrũq; oculum amitteret. Accidit ꝙ filius eius filiam vnica cuiusdam vidue deflorauit. Mater hec audiens impertori occurrẽs ait. O domine legẽ quam fecistis impleri faciatis. Ecce vnicus filius vester vnicam filiam meam rapuit et vi oppressit. Rex hoc audiens cõmota sunt omnia viscera eius. Precepit vt duo oculi filij sui eruerent: dixerunt satrape domino Tantum filium vnicũ habes qui est heres tuus: toti imperio esset damnũ si filius tuus oculos amittat. at ille. Nõne vobis constat ꝙ ego legem edidi: opprobrium esset mihi frãgere quod semel firmiter statui: sed quia filius meus est primus qui contra legẽ fecit primus erit etiam qui penitentie subiacebit. Sapientes dixerunt. Domine propter deũ rogamus vos vt filio vestro parcatis. Ille vero precibus deuictis ait. Carissimi exquo ita est audite me. Oculi mei sunt oculi filij mei et econuerso. Dextrum oculũm meũ eruatis et sinistrũ oculum filij mei tunc lex est impleta: et sic factum est. Unde omnes prudentiam regis et iusticiam laudabant.

Moralisatio

Carissimi. Iste imperator est dominus noster ihesus christus qui istam legem edidit. Nam si quis deflorar et virginem id est animam per baptismũ lotã duobus oculis carere deberet: scz visionem diuinam et gloriam eternã amitteret. Iste filius regis qui legem fregit est homo qui per peccatum animã deflorauit Unde necesse est vt penam sustineat: quia nostra mater ecclesia ad deum clamat quotidie vt homo se emẽdet in hoc mortali corpore Ysa. Clama ne cesses: q̃si tuba exalta vocem tuam. Imperator vnum oculũ amisit scz dominus ihesus christus vt tantũ vnũ oculum retineret quando vitam pro nobis exposuit: ideo oportet nos eruere oculum sinistrum hoc est omnes concupiscentias id est carnis delicias: per consequens vitã eternam obtinebimus: quod nobis prestare dignetur ihesus christus marie filius ⁊c.

De iniustis exactoribus
Capitulum.lj.

Refert iosephus ꝙ tyberius cesar requisitus: cur prouinciarũ presides diu teneret in officijs. Respondit per exemplum. Uidi inquit quandoq; hominẽ infirmum vlceribus plenum muscis grauatum: cui cum per flagella muscas expellerem: dixit mihi. Dupliciter me crucias: vnde me consolari putas abigendo muscas sanguine meo plenas ⁊ remittendo vacuas et famelicas. Quis enĩ dubitet aculeũ musce famelice dupliciter affligere magis ꝙ plene: nisi ille qui cor lapideũ habet: et non carneum.

Moralisatio

Karissimi. Sic presides diu i officio teneo qui rebus post ꝙ ditati subditis magis parcat. Noui aūt rectores et vacui deserta iusticia subditos iniquis exactionibus et vexatiōibus magis ledunt

De fidelitate
Capitulum.lij.

Valerius refert ꝙ Fabius redemerat captiuos romanoruȝ pro missa pecunia: quam cū senatus sibi dare nollet ipse fundum vnicuȝ habens vendidit et promissum premiū soluit volēs se potius patrimonio priuare ꝙ in propria fide inopem esse.

Moralisatio

Karissimi. Fabius iste ē dominus ihesus christus qui ob captiuos scȝ totum genus humanū a dyabolo captum non pecuniam: sed proprium sanguinē dedit in precium volens se potius patrimonio scȝ vita ꝓpria priuare ꝙ genus humanum dimittere.

De bonis rectoribus non mutandis:
Capitulum.liij.

Valerius maximus refert ꝙ cum omnes syracusani mortē dyonisij optarent regis sicilie: quedam femina senectutis vltime sola matutinis horis deos orauit vt sibi rex superstes fieret i hac vita. cuius orationis causam dyonisius admirans ab ea quesiuit. que respondit. Cum essem puella graueȝ tyrannum habens eo carere cupiens peiorem recepi: quo iterum carere cupiens tercium peiorem recepi. Timens ergo deterioreȝ tibi succedere: et ideo pro vita tua omni die rogo. Dyonisius hec audiens: amplius ei molestiam non fecit

Moralisatio

Karissimi. In veteri testamento: deus erat valde austerus: nulli parcebat: quia oculuȝ pro oculo: dentem pro dente ꝛc̄. Sed modo per carnē nostram quam assumpsit factus est nobis pius ac propicius: et ideo ꝯtinue orare debemus vt alium dominū non habeamus ꝙ dominum nr̄m ihesum xp̄m: ad quem ꝛc̄.

De regno celesti
Capitulum.liiij.

Impator Fridericus secundus vnā portā marmoream ꝯstruxit miro opere sup fontē aque fluentis prope capuā: in qua impator sculptus fuit in maiestate cum duobus aliis iudicibus. In semicirculo auteȝ capitis dextri iudicis hic versus scriptus fuit. Intrent securi qui querunt viuere puri. In semicirculo capitis sinistri iudicis fuit scriptus hic versus Inuidus excludi timeat vel carcere trudi. In semicirculo capitis imperatoris: istud scriptū fuit. Quā miseros facio quos variare scio. In semicirculo super portam scriptum fuit. Cesaris imperio regni custodia fio

Moralisatio

Karissimi. Imperator iste est dominus noster ihesus xp̄s. Porta marmorea est sancta ecclesia: per quaȝ oportet intrare regnum celeste. et est situata super fonteȝ fluentis aque id est super mundum qui semper currit vt aqua ihesu christi cum duobus collateralibus id est cum maria matre ihesu et iohāne euangelista qui designat nobis eius misericordiā et iusticiā: tunc scriptus est versus. Intrent securi id est pagani iudei saraceni p baptismum qui querunt viuere puri id est ab oī peccato purgati sic̄ pueri innocentes: alius versus dicit. Inuidus id est peccator in peccato existens excludi timeat ab ecclesia triumphante: ꝛ sic in carne infernali trudi sine fine. In capite imperatoris erat scriptuȝ ꝙ miseri sūt qui variāt a via veritatis. et alius dicit. Cesaris imperio id est imperiū domī nostri ihesu christi erit nostra custodia ꝛ domus sempiterna

De reuocatione peccatricis anime in exilium satisfactionis misse
Capitulum.lv.

Rex quidam nobilis quendā filiū formosū sapientissimū strenuissimum gratiosū et morosuȝ hēbat Et quatuor filias habuit quarum noīa hec erant: iusticia veritas miscōia et pax. Rex iste voluit filio suo vnico sponsam tradere: destinauit nunciū ꝓ virgine que eēt decora tandē inuenit filiam regis iherusalē pulcraȝ valde que est tradita filio suo qui eaȝ miro modo dilexit. Filius iste quendam seruum hēbat et ex magna confidentia vnū ducatū ad custodiendum ei tradidit Ipse vero pro

ditor seduxit sponsaz domini sui ac violauit
ac ducatũ deuastauit. Filius cum de adul=
terio vxoris audisset contristatus est valde:
et dimisit eam et dedit ei libellum repudij ⁊
priuauit eam omni honore suo. Jpsa sic pri
uata ad magnaz egestatez peruenit intantũ
ꝙ quasi desperata hincinde ambulabat: et
panem suũ mendicabat. Hoc audiens spon
sus eius misertus est ei: nunciũ ad eaz misit
qui eã reuocaret et ei diceret. Ueni domĩa
ad dominum tuum secure noli timere. Jlla
vero renuit. et dixit. Dic domino meo ad
eum venirem libenter sed non possum. Si
querat dominus meus quare recuso: dic ei
quia lex est talis. Si vir vxorem habuerit ⁊
fornicata fuerit cũ altero dabit ille ei libellũ
repudij: et inde nõ reuertetur ad eum vltra
Ego vero iam libelluz repudij recepi: quia
fornicationẽ cõmisi: ideo redire non potero
ad eũ. ait nuncius. Dominus meus ẽ vltra
legem exquo legez constituit: et ideo exquo
misertus est tui secure ad eũ venire poteris
At illa. Quale signum dabit ipse mihi ꝙ se
cure ad eum venire potero. si tantum istud
ostenderet secura essem videlicet ꝙ veniret
dilectus meus ad me osculeturqz me osculo
oris sui: tũc sum secura ꝙ recepit me in gra
tiam suaz. Dominus cũ per nuncium hoc
audisset consilium super hoc habebat cum
omnibus satrapis curie sue et regni. tandez
consultum est vt mitteret virum sapientẽ ꝓ
ea vt reduceret eã. Et nõ est inuẽtus vnus
in toto regno qui se de hac re intromittere
vellet. Uir eius cum hoc audisset ad eam
nuncium destinauit qui diceret. Quid faciã
tibi. nõ est inuentus aliquis qui te vellet ad
me reducere. Jlla hoc audiẽs fleuit amare
ꝙ non est inuentus qui eam reduceret. Uir
eius cum audisset de eius lamentatiõe per
rexit ad patrem suum et ait. Domine mi si
vobis placet ego ibo ad sponsam meam et
a miseria et dolore suo liberabo eam: et ad
palacium vestrũ reducam. ait pater. Uade
in fortitudine tua et reduc eam. Tunc misit
nuncium ad eaz qui ei diceret. Jam gaude
q2 ecce iam venio ad te et reducã te. Soror
senior id est iusticia cũ hoc audisset ꝓcessit
ante regem et ait. Domine iustus estis et
rectum iudicium vestruz. Ego sum iusticia
filia vestra recte iudicastis illam meretricez
vt amplius non esset sponsa fratris mei: ⁊ ei
libellum repudij dedistis iusticiam ergo te
neatis. Et si contra iusticiã opatus fueritis
dico vobis non ero filia vestra iusticia. His
dictis venit secunda soror scz veritas: et ait.
Pater mi veraciter illam meretricem iudi
castis que cubile fratris nostri p adulteriuz
violauit. si eam velitis reducere facitis ꝯtra
veritatẽ: et si sic sine dubio non ero filia vr̃a
veritas. Hec audiens tercia soror scz miseri
cordia venit ad patrez et ait. Domine ego
sum miscdia filia tua. Fac ergo miscdiam
cum peccatrice que deliquit: q2 pro cõmisso
multũ dolet: et si ei misericordiã non feceris
nõ ero misericordia filia tua. Quarta soror
scz pax cum audisset tantã discordiam inter
sorores totam terram voluit derelinquere ⁊
fugã petiit. Hoc facto iusticia et veritas ex
hibuerunt gladiũ et regi tradiderũt dicentes
Domine ecce gladius iusticie ad occidendũ
illam meretricem que nos et fratrez nostrũ
ꝯfundit. Misericordia hoc videns gladiũ
a manibus earum arripuit et ait. Satis diu
regnastis et vestram voluntatẽ obtinuistis
modo tempus est vt exaudiar a patre meo
ego sum filia sua sicut et vos. respondit iu=
sticia. Uerũ est multo tẽpore regnauimus
et adhuc volumus regnare. verũtamen ex
quo inter nos est tanta discordia vocet̃ frat̃
noster qui sagax est ĩ omnibus et inter nos
iudicet. ⁊ sic factũ est. Filius vero cum ve=
nisset et audisset altricationes inter eas quõ
iusticia et veritas ex vna parte vindictã pe
tierunt: misericordia et pax veniam: ait. Ca
rissime sorores propter vestram discordiaz
soror nostra a pr̃e nostro predilecta scz pax
totum regnuz dimisit: hoc nullo modo volo
pati: quia pro sponsa mea adultera paratus
sũ pati supplicia. ait iusticia. Si hoc feceris
tibi contradicere non possumus. dixit ergo
ad misericordiam. Tu laboras pro sponsa
mea vt reducatur. Si vero eam reducaz et
iterum fornicata fuerit intendis iterato pro
ea intercedere. at illa. Non nisi penituerit.
Audiens hec filius pacẽ sororez suam redu
xit et fecit sorores ad inuicẽ osculari. Facta
concordia filius de regno descendit et bellũ
pro sponsa sua dedit: et eam cum omni ho=
nore ad regnũ patris sui reduxit. Et sic am
bo vitam in pace finierunt.

Moralisatio

Carissimi. Rex iste est pr̄ celestis:
Filius tam sapiens est dominus
nr̄ ihesus christus. Sponsa tam
pulcra est anima ad dei similitudinē creata
Quatuor sorores iusticia veritas misericor
dia et pax. Anima cum seruo domini id est
cum dyabolo adulterata est quando ei con
sensit: et ideo eā dominus suus dimisit. post
hoc pius sponsus dedit ei libellū repudij: et
dimisit eam: ꝛ priuauit eā omni honore suo
in quo erat constituta super opera manuū
domini: sicut ait ps̄. Omnia subiecisti sub
pedibus eius. Dedit etiam ei ducatū id est
paradisum: et illū etiam ab ea abstulit et in
miseriam huius mundi posuit. Unde dixit
In sudore vultus tui vesceris pane tuo: vn
de Bernh. conqueritur et dicit. Memēto
nobilitatis tue: pudeat deiectionis tue. Ipse
vero dominus misertus sponse sue misit ad
eam nuncium qui reuocaret eam et diceret
Eleuare eleuare ꝯsurge cōsurge iherusalē
solue vincula colli tui captiua filia syon. illa
vero renuit venire ꝛ dixit. Domine libent̄
redirem sed non possum: quare: qꝛ tu dixisti
per Iheremiam. Si vir habuerit vxorem et
illa fornicata fuerit cum altero: dabit vir illi
libellum repudij: et non reuertetur ad eum
vltra. ergo non audeo reuerti ad te. quid er
go faciam. tua sunt verba qui iustus es et
iuste iudicas omnia. quomodo ergo ad te
redire potero. respondit dominus ꝑ Isaiam
prophetā. Nunquid abbreuiata est manus
mea vt saluari nequeam: absit. sed sicut dixi
per Ezechielem. In quacunqꝫ hora pc̄tor
ingemuerit omnium iniquitatum eius non
recordabor. Et licet fornicata sis: tamen ad
me reuertere et ego recipiam te: vt dicitur in
Cāticis. Reuertere reuertere sunamitis ꝛc̄
Reuertere reconsiliando te deo patri: reuer
tere reconsiliando te dei filio: reuertere recō
siliando te spirituisancto: reuetere reconsili-
ando te angelis quorum consortium tu per
didisti. Illa respondit. Quod signum mihi
dabis ꝙ recipias me. Ait dominus. Pete
tibi signum a deo tuo in ꝓfundo inferni: siue
in excelsum supra. at illa dixit. Non petam
sed veniat dilectus meus ad me et osculetur
me osculo oris sui vt sim secura ꝙ me ī gra
tiam suam recipiat. cui dominus. Si mulier
oblita fuerit infantuli sui ego nunꝙ tui obli
uiscar. ego cogito cogitationes pacis et nō
afflictionis: et ideo consilium habeo. Do-
minus vero habuit consilium secretum cum
tota curia celesti quē mitteret pro liberatōe
sponse sue. Et neqꝫ inter angelos: neqꝫ inter
homines inuenit aliquē qui velit posset vel
qui dignus esset sponsam suam redimere.
Angelus dicebat. Ego libere cōditionis sū
illa seruilis: quare ego deformarē conditiōm
meā. Homo dicebat. Nō sum dignus pati
pro sponsa tua: quia homo peccator sū. hoc
videns dominus misit ad sponsam suā dicēs
Quid faciam: quia non est qui velit aut qui
posset te saluare. Illa hec audiens fleuit ꝙ
neqꝫ in celo neqꝫ in terra aliquis inuentus
est qui eam liberaret. Pater vero miseri-
cordiarum et deus totius consolatiōis con
solabitur eā dicens. Iherusalē sponsa mea
ciuitas mea noli sic flere: qꝛ cito veniet salus
tua quare consumeris: nunquid consiliarius
nō adest tibi: quia innouauit te dolor: saluet
te et liberet te noli timere. Surrexit ergo fi
lius ante patrem et dixit. Ecce ego paratus
sum pro sponsa mea pati. ego feci ego feriā
ego portabo ego saluabo. cui pater. Uade
in hac fortitudine tua et libera filiam meam
sponsam tuā de carcere madian hoc est dya
boli. Hec audiens iusticia allegauit contra
fratrem suū. superuenit veritas et tenuit cū
iusticia. sed misericordia tenuit cū fratre suo
et pax quarta soror fugit: quia nō erat pax
inter deum et hominem. iusticia dicebat mi
sericordie. Regnare volo: qꝛ dicit Salomō
Immortalis est iusticia et ꝑpetua: vnde ius
in eū nulla prescriptio includit. diuturnitas
temporis non attenuat sed potius ꝯfirmat.
respondit misericordia. Uerū est ꝙ immor
talis es et ꝑpetua: sed in futuro non modo.
Ego volo pro ea intercedere: qꝛ penitentiā
iā agit. et sicut tu es filia patris mei iusticia
sic et ego sum filia misericordia. et idō ratio
dictat vt me audiat sicut et te. Uidēs ergo
filius sapiens istam discordiam inter sorores
dixit iusticie. Paratus sum tibi satisfacere
vt preualeat oratio misericordie. ait ergo iu
sticia. Mihi placet: sed vellē scire quō ait
filius. Incarnari volo et naturam humanā
assumere. nunquid hoc sufficit. et dixit filia
iusticia. Non sufficit. dixit filius. Circūcidi

volo. Famem ⁊ sitim pati: temptari: trista-
ri: tedium pati: sanguineum sudorem stillare
Nunquid hec tibi sufficiunt: ⁊ respondit il-
la ꝙ non sufficiunt. Dixit filius iustitie. vo
lo colaphis cedi ⁊ etiã alapis flagellari. vo
lo conspui deridi ac derelinqui ⁊ despici ⁊c̃
Nunquid hec tibi sufficiunt. Respondit iu
stitia. Non sufficiunt. Crucem volo porta-
re ⁊ manibus ligari ⁊ pedibus perforari.
Nunquid hec tibi sufficiunt. Et illa. Non:
Aceto potari volo. totum sanguinem exhau
riui ⁊ in cruce mori. Mortuus lancea per
forari latus. Deinde a mortuis resurgere:
Celum ascendere: locum sponse mee prepa
rare. Nunquid hec tibi sufficiunt. Et illa di
xit. O bone frater vt video ⁊ ꝑm ꝙ audio:
plus diligis sponsam tuam ꝙ teipsum. Iam
que dixisti sufficiunt. Tunc filius dixit ad
misericordiam. Si omnia ista que dixi ⁊ que
in corde meo posui fecero: ⁊ spõsa mea ista
contempserit: nunquid iterum pro me inter
pellabis. Et illa. Non nisi egerit penitentiã
Qui ait. Mihi bene placet. Quotiens ho
mo peccauerit si penitentiam post hoc ege
rit misericordiam super eum habebo. His
dictis fecit sorores vocari: scilicet iustitiam:
veritatem: misericordiam: ⁊ pacem: ⁊ oscu-
late sunt ad inuicem. Tunc filius omnia ꝓ
missa ad impleuit: ⁊ regna celestia ei dedit.
Unde Bernardus excitans sponsam ad ꝯ
siderandum gratiam sibi a domino impen-
sam dicit. Vide o sponsa in cruce spõsum tu
um capite inclinatum ad osculum manuum
extensionem ad amplexus: lateris apertõem
ad affectum: totius corporis expositionem:
ad contemptum. Hausit igitur de proprio
sanguine suo: ⁊ obtulit patri suo minus ꝓ
dulcissima sponsa sua. Suscipies ergo pat̃
celestis preclarum munus de manu filij qđ
saluati sumus ad vitam eternam. Ad quam
nos perducat ⁊c̃.

De memoria mortis
Capitulum. lvj.

Quidam princeps erat qui mul-
tum delectabatur venari: Accidit
semel cum ad venandum perre-
xisset: casu mercator quidam per eandem vi
am secutus est. Vidensq; principem formo-
sum gratiosum vestimentis preciosis indu-
tum: ait in corde suo. O domine deus: ho-
mo iste multum tibi tenetur ecce ꝙ formo
sus ⁊ strenuus ẽ ⁊ gratiosus: ⁊ omnes qui
sunt in eius comitatu honeste sunt induti.
His cogitatis dixit vni ex familia principis
dic mihi carissime. dominus vester qualis ẽ
Qui ait. Est dominus multarum terrarum
⁊ potens valde. in auro argento ⁊ familia:
Ait mercator. Multum tenetur ipse deo:
Formosus est ⁊ sapiens inter omnes quos
vnꝙ vidi. Ille hoc audiens occulte omnia
verba mercatoris domino suo narrauit. do
minus vero circa horam vespertinam cum
domum rediret: rogauit mercatorem vt se-
cum pernoctaret. Ille contra hoc non au-
debat resistere. Cum principe ad ciuitatem
perrexit. Cum vero castrum eius intrasset
tot diuitias: tot pulcras cameras auro depi
ctas vidit ꝙ valde admirabat̃. Cum autem
hora cenandi adesset princeps mercatorem
iuxta suam dominam in mensa collocari fe
cit. Mercator autem cum dominam vidis-
set tam pulcram ⁊ tam gratiosam quasi ex
tra se raptus fuit. ⁊ ait in corde suo O deus
meus princeps omnia que desiderat cor su
um habet: vxorem pulcram filios ac filias
familiam multam nimis. Cum autem sic co
gitasset delata sunt fercula ante dominam:
⁊ eum: Et ecce cibaria optima in capite vni
us defuncti collocata. ⁊ ante dominam posi
ta ⁊ omnibus de familia in scutellis argen
teis ministrabatur in aula. Mercator cum
caput mortui ante eum vidisset commota
sunt omnia viscera eius. ⁊ ait in corde suo.
Heu mihi timeo ꝙ perdam caput meum in
isto loco. Domina vero inquantum potuit
eum confortauit. Cum vero nox adesset: du
citur in cameram honestam vbi inuenit le-
ctum paratum cortinis circumuolutum Et
in angulo domus luminaria magna. Dum
vero lectum intrasset famuli ostium clause
runt ⁊ mercator solus in camera remansit.
Respexitq; angulum vbi erat lumen ⁊ vi-
dit duos homines mortuos per brachia pẽ
dentes. Hoc viso inuasit eum timor intolle
rabilis intantum ꝙ quiescere non poterat.
Mane vero surrexit ⁊ ait heu mihi timeo
hodie iuxta illos duos pendere. Princeps
vero cum surrexisset fecit mercatorem ad se
vocari ⁊ ait. Carissime: quid tibi placet de
me. At ille. Mihi omnia bene placent: sed

ꝙ mihi ministrabatur in capite defuncti vl
tra ꝙ credi potest abhorrui tantum ꝙ co=
medere non poteraȝ. Cum vero in lecto po
situs fuisseȝ duos iuuenes pendentes in an
gulo camere vidi. Tantus timor me inuasit
ꝙ dormire non poteram. Et ideo dei amo
re permittatis me transire. Ait princeps: ca
rissime: vidisti vxorem meam nimis pulcrā
⁊ caput defuncti ante eam. Ratio est talis.
Iste enim cuius erat caput fuit quidā dux
nobilis qui vxorem meam solicitauit: ⁊ cuȝ
ea cōcubuit: ⁊ simul ad inuiceȝ commisceri
perspexi. Gladiuȝ arripui: ⁊ caput eius am
putaui. Unde in signum verecundie singu
lis diebus illud caput ante eum pono Ut
ad memoriam reducat peccatum quod cō=
misit. Filius vero defuncti illos duos iuue
nes cognatos in camera pendentes occidit
Ideo omni die corpora eorum visito vt fiā
magis feruens sanguineȝ eorum vindicare
Cum autem adulterium vxoris recolo Et
morteȝ iuuenum ad memoriam reduco nul
lum gaudium habere potero. Uade ergo
carissime in pace ⁊ amodo vitam hominis
cuiuscunqȝ non iudices quousqȝ plenius ti
bi de veritate constiterit: Mercator ei va=
lefecit ⁊ ad mercandum perrexit

Allegoria siue moralisatio.

Carissimi. Princeps iste est qui
libet christianus bonis virtutibus
per virtutem baptismi ditatus:
qui debet habere pulcram familiam scȝ sen
sus interiores ⁊ exteriores sine macula pec
cati. qui debent homini ministrare: ⁊ sepius
ad venanduȝ pergere. i. opus meritoriū opa
ri. Mercator iste ē bonus prelatus vel cō
fessor discretus qui tenetur tali associari do
muȝ cordis sui visitare ⁊ bonas virtutes ibi
plantare, sicut fecit christus duobus peregri
nis venientibus de emaus qui domum ho
spitij intrauit. Uxor taȝ formosa est anima
ad similitudinem dei creata que debȝ in mē
sa iuxta prelatum sacre scripture collocari.
vt addiscat ea que sunt salutis: sȝ sepius ista
anima cum dyabolo adulterat quando pec
catum mortale committit. Quid ergo ē fa=
ciendum. extrahe gladium lingue ⁊ ora ad
deuȝ intime. Unde Ps. Lingua coꝝ gla
dius acutus. Per istuȝ gladium lingue cū
cordis contritione ⁊ oris cōfessione poteris
hunc dyabolum deuincere. ⁊ hoc est caput
eius amputare. ⁊ ante oculos cordis tui ꝑ
ponere: quoniam gratiam tibi dabit domi=
nus eum deuincere. penitentiā perfecte age
re. hoc est misericordie opus exercere. duo
iuuenes in camera pendentes quos occidit
aduersarius tuus: sunt dilectio dei ⁊ proxi=
mi qui erant extincti per peccatuȝ primi pa
rentis. ⁊ ideo semper debes eos in camera
cordis tui tenere vt deum tota mente tota
anima diligas: ⁊ semper in eius timore per
maneas: quia nescimus si amore vel odio
digni sumus: ⁊ ad memoriam reducere q̄n
tum deus pro nobis sustinuit in cruce vt ꝑ
amarissime mortis christi iugem meditatō
nem deueniamus ad regna perpetua

De pefectione vite
Capitulum. lvij.

Titus in ciuitate romana regna
uit. qui statuit legem ꝙ dies pri
mogeniti sui ab omnibus sancti
ficaretur: ⁊ quicunqȝ dieȝ natiuitatis filij sui
per opus seruile violaret morte moreretur.
Promulgata lege vocauit magistrum vir
gilium: ⁊ ait. Carissime talem legem edidi.
Uerumtamen sepe in occulto poterunt pec
cata cōmitti: ad quorum noticiaȝ peruenire
non potero. Rogamus ergo te vt ꝰm indu
striam tuam aliquam artem inuenias: per
quam potero experiri quales sunt illi qui
contra legem delinquunt. At ille. Domine
fiat volūtas tua. Statim virgilius arte ma
gica statuam in medio ciuitatis fieri fecit:
Statua illa omnia peccata occulta in illa
die commissa imperatori dicere solebat. Et
sic per accusationeȝ statue quasi infinite ho
mines erant condemnati. Erat tunc quidaȝ
faber in ciuitate nomine focus qui ī illo die
sicut in ceteris operatus est. Cum auteȝ se=
mel in stratu suo iacuisset intime cogitauit:
quomodo per accusationē statue multi mo
riebantur. Mane surrexit ⁊ ad statuam ꝑ
rexit: ⁊ ait. O statua statua per tuam accu
sationem multi moriuntur. voueo deo meo
si me accusaueris: caput tuum frangā. His
dictis domum perrexit. Hora prima impe=
rator sicut solitus erat nuncios suos ad sta=
tuā destinauit: vt ab ea quererent si aliquis
contra legem commisisset. Cum autem ad
statuam venissent ⁊ voluntatē imperatoris

dixissent: ait statua. carissimi leuate oculos
vestros ⁊ videte que scripta sunt in fronte
mea: Illi vero cum oculos leuassent: tria
in fronte eius clare viderunt. s. tempora mu
tantur: homines deteriorantur. Qui volue-
rit veritatem dicere caput fractum habebit
Ite domino vestro nunciate que vidistis ⁊
legistis. Nuncij perrexerunt: ⁊ omnia do-
mino suo retulerunt. Imperator cum hoc
audisset precepit militibus suis vt se arma-
rent ⁊ ad statuaȝ pergerent. ⁊ si aliquis co-
tra statuam ⁊ contra voluntatem suam ali
quid faceret eum ligatis manibus ⁊ pedi-
bus ad eum ducerent. Milites ad statuaȝ
perrexerunt dicētes. Placet imperatori vt
ostendatis illos qui contra legem commise
runt. ⁊ quales erant illi qui minas fecerunt:
Ait statua: Focum fabrum accipite: Ille ē
qui singulis diebus legeȝ violat ⁊ mihi mi
nas facit. Illum comprehenderunt ⁊ coraȝ
imperatore duxerunt. Ait imperator Cha-
rissime. Quid est quod audio de te. Quare
legem editam illam violas. At ille. Domīe
legem seruare non possum: quia omni die
octo denarios oportet me habere. ⁊ illos si
ne labore non potero acquirere. Ait impe-
rator. Et q̄re octo denarios. Qui ait Om
ni die per annum duos denarios teneor da
re quos mutuaui in iuuentute. duos accō-
modo: duos perdo: duos expendo. Ait im-
perator. De istis manifestius debes mihi
dicere. Cui ait faber. Domine mi aduerte
me. Duos denarios omni die teneor patri
meo: quia cum essem puer paruulus pater
meus duos denarios super me singulis die
bus expendit: iam pater meus in egestate ē
positus: vnde ratio dictat ꝙ ei subueniam
in sua paupertate: ⁊ ideo omni die duos de
narios ei trado. Duos alios denarios filio
meo accōmodo: qui iam ad studium ꝑgit
vt si contingat me ad egestatem peruenire:
mihi illos duos denarios reddat sicut ego
iaȝ patri meo facio: Duos alios denarios
omni die perdo super vxorem meam quia
est mihi semper contraria aut proprie volū
tatis aut calide complexionis: ⁊ propt̄ ista
tria: quicquid ei dedero hoc perdo. Duos
alios denarios super meipsuȝ in cibis ⁊ po
tibus expendo. Leuius bono modo transiē
non potero: Et illos denarios non possum
obtinere sine continuo labore. Iam audi-
stis rationem. Detis ergo iudicium rectuȝ.
Ait imperator. Carissime recte respondisti
vade ⁊ fideliter amodo labora. Post hoc
cito imperator defunctus est ⁊ focus faber
propter suam prudentiam in imperatorem
eligitur ab omnibus qui imperiuȝ satis pru
denter regebat Ipso mortuo inter alios im
peratores imago eius depingit̄ ⁊ vltra ca-
put suum octo denarij.

Moralisatio

Carissimi. Iste imperator est pa
ter celestis qui statuit pro lege ꝙ
qui dieȝ primogeniti sui violaret
morte moreretur. Dies ista est dies domi-
nica siue dies festiualis ab ecclesia ordinata
Unde in veteri lege ac noua dicitur. Me
mento vt diem sabati sanctifices: Sed heu
prochdolor plures illis diebus peccata mai
ora committunt q̄ꝫ ceteris diebus. Tales po
terūt assimulari cuidā pisci in mari tamdiu
bene est sibi: quando est in mari: sed si conti
gat a casu ꝙ saltat supra tempore pluuie ⁊
pluuia eum tangat: incipit mori nec ꝑ mul
tos dies statum eius poterit recuꝑare quo
usqꝫ fuerit de aqua maris saciatus. Eodeȝ
modo aliqui q̄ꝫdiu sunt per totam septima-
nam in mari huius mundi laborantes tam
diu bene videtur eis: sed si cōtingat eos die
bus festiuis ad ecclesiam pergere ⁊ aliqueȝ
dulcem sermoneȝ vel missam audire eis vi
detur ꝙ sint in magna angustia quousqꝫ in
operibus mundanis sunt resocillati. Virgi
lius certe qui statuam fecerat est spiritussan
ctus qui predicationē ordinauerat vt ānun
ciet virtutes: ⁊ vicia penam ⁊ gloriam. Sȝ
heu iam poterit dicere predicator sicut sta-
tua dixerat. Tempora mutantur. Hoc satis
manifeste videmus in primitiua ecclesia in
omni statu tempora erant meliora q̄ꝫ nunc
orationes ⁊ preces q̄ꝫ modo. Terra dabat
fructum suum magis abunde: ⁊ omnia ele
menta que sua erant: sunt mutata propter
peccata hominum: Hoc apparebat in dilu-
uio noe. Secundo homines deteriorantur:
sicut clare videmus. In antiquo enim tem
pore erant homines magis deuoti: elemosy
narij: charitatiui q̄ꝫ modo sunt. Et q̄re: Qr
totus mundus in maligno positus est. Ter
cio qui voluerit veritatē dicere ⁊c. Modo

si predicator peccata potentum predicet statim minas ac murmuratōnes habebit. vnde Ysa. xxxj. Loquimini verba placentia. Et ideo Aposto. dicit. Erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt ꝓ domo israel. Focus est quilibꝫ christianus bonus qui fideliter sicut miles christi laborat. Unde quilibet bonus christianus tenetur singulis diebus patri suo celesti reddere duos denarios. scilicet amorē ⁊ honorem. Amorem quia nos tantum dilexit ꝙ pro nostro amore vnicum filium suum de celis descendere permisit: ⁊ morte turpissima condemnari. Honorem quia omnia ab ipso procedunt: ⁊ sine eo nullum bonum agere poterimus. Item duos denarios filio accōmodamus. Cuiusmodi filius ē. Certe ille de quo Ysa. dicitur. Paruulus enim natus est nobis ⁊c̄. scꝫ filius dei. ⁊ quales denarios debemus ei accomōdare certe duos omni die scꝫ bonam voluntatem ⁊ bonum actum ꝙ̄ diu sumus in hoc mortali corpore: ⁊ quando non egeni sumus facti in die iudicij q̄ndo nudi apparebimus: tunc ipse nobis reddet illos denarios in vita eterna sicut scriptum est. Centuplum accipietis ⁊ vitam eternam possidebitis. Item duos denarios perdimus super vxorē. Uxor ista est caro nostra misera: que semper contrariatur spiritui. Denarij quos expendimus super carnem sunt mala voluntas ⁊ actus malus que cōtinue operantur ex obliq̄ voluntate. Istos duos denarios perdimus: quia grauiter ꝓpter hoc hic vel alibi puniemur. Itē duos denarios omni die super nosipsos expendimus si boni christiani sumus: scꝫ dilectōem dei in toto corde: ⁊ dilectionē ad proximū: sicut ad nosipsos. Carissimi si istos octo denarios expendere volueritis ad gaudium eternum peruenire possitis.

De confessione
Capitulum. lviij.

Rex quidam regnauit nomine Asmodeus qui statuit ꝙ quicunqꝫ malefactor captus esset: ⁊ coram iudice ductus si tres veritates posset dicere tam veras contra quas nullus posset obijcere: quando vero sine omni fallacia essent: quantumcunqꝫ esset malefactor vitam suā obtineret cum tota sua hereditate. Accidit casus ꝙ quidam miles contra regem forefecit: fugam petijt: ⁊ in quadam foresta latuit: in qua multa mala commisit. quia omnes intrantes spoliauit aut occidit. Iudex cum hoc audisset insidias in circuitu foreste ordinauit: cum deprehendit: ⁊ ligatis manibus ad iudicium venire fecit. Ait ei iudex. Charissime nosti legem. Qui ait. Etiā domine. Si debeo saluari Oportet me dicere tres veritates aut mortem euadere nō possum. Ait iudex. Imple beneficiū legis aut hodie morieris. At ille. Domine fac fieri silentium: quo facto ait. Domine ecce Hec prima veritas. Uobis omnibus denuncio: ꝙ toto tempore vite mee extiti malus hō. Iudex hoc audiens circumstantibus ait estne verum ꝙ ille dicit. At illi. Si non esset malefactor ad ista non venisset. Ait ergo iudex. Dic secundam veritatē. Qui ait. Secunda veritas est: Mihi multum displicet ꝙ in ista forma huc veni. Ait iudex. Certe: credimus tibi. Dic ergo terciam veritatē: ⁊ teipsum a morte saluasti. Ait ille. Hec est tercia veritas. Si semel potero euadere ad istum locū nunꝙ̄ voluntarie in ista forma venirem. Ait iudex. Amen tibi satis prudenter te liberasti vade in pace ⁊ sic saluatus ē

Moralisatio

Carissimi. Imperator iste est dominus noster iesus christus qui istam legem edidit scilicꝫ ꝙ quicunqꝫ malefactor. id est peccator. per gratiā dei captus fuerit coram discreto iudice ductus. id est. confessore. dicat tres veritates tā veras ꝙ demones contra se non poterunt obijcere hereditatem regni celestis obtinebit. Prima veritas est: ego sum malus homo. i. in tali peccato: ⁊ sic de singulis. Ecce confessio. Secunda veritas est: displicꝫ mihi ⁊c̄. i. multum mihi displicet ꝙ tantum deum meum offendi. Ecce contritio. Si possem semel euadere per viam satisfactionis nunꝙ̄ ad peccatum redirem voluntarie Et sic per consequens vitam eternam obtinerē

De superbia nimia ⁊ quomodo superbi ad humilitatem maximam sepe peruenerunt satis notabile.

Capitulum. lix.

Iouinianus imperator regnauit: potens valde qui cum semel in stratu suo iacuisset exaltatuz est cor eius vltra ꝙ̄ credi potest. Et in corde dixit. Est ne aliquis deus alius ꝙ̄ ego. His cogitatis somnum cepit. Mane vero surrexit ⁊ vocauit milites suos ⁊ ait. Carissimi bonum est sumere cibum quia hodie ad venandum pergere volo. Illi vero parati erant voluntatem eius adimplere. Cibo sũpto ad venandum perrexerunt. Dum vero imperator equitasset calor intollerabilis eum inuasit intantuz ꝙ videbatur ei ꝙ moreretur nisi ꝙ in aqua frigida balneare posset. Respexit a longe: aquam latam vidit. Dixit militibus suis. Hic remaneatis quousqꝫ fuero refrigeratus. Dextrarium cum calcaribus percussit: ad aquam festinanter equitabat: de equo descendit: omnia vestimenta deposuit: aquam intrauit: ⁊ tamdiu ibi remansit quousqꝫ refrigeratus essꝫ. Dũ ibidem expectasset venit quidam homo ei per omnia similis in vultu ⁊ gestu. ⁊ induit se vestimentis eius. dextrarium eius ascendit ⁊ ad milites equitauit: ab omnibus sic̄ persona imperatoris est receptus. Finito ludo ad palacium cum militibus perrexit: Post hoc cito Iouinianus de aqua exiuit sed nec vestes nec equum inuenit. Admirabaẗ ⁊ tristatus est valde: quia nudus erat ⁊ neminez vidit: cogitauit intra se quid faciam. Ego miserabiliter sum frustratus: Tandem ad se reuersus dicebat. Hic prope manet vnus miles quem ad miliciaz ꝓmoui: ad eum pergam: vestes ⁊ equum acquiram: ⁊ sic ad palacium meum ascendaz: ⁊ videbo quomodo ⁊ per quem sum cõfusus. Iouinianus totaliter nudus ad castruz militis perrexit: ad ianuam pulsauit. Janitor autem causam pulsationis quesiuit. Ait Iouinianus. Januaz aperite ⁊ qualis ego sum videte. Ille vero ianuam aperuit ⁊ cũ eum vidisset obstupuit ⁊ ait. Qualis es tu At ille. Iouinianus sum imperator: Uade ad dominum tuum ⁊ dic ei vt mihi vestes accõmodat quia vestes ⁊ equum perdidi: Qui ait Mentiris pessime ribalde Jam ante aduentum tuum dominus imperator Iouinianus ad palacium suum cum militibus suis transiuit: ⁊ dominus meus secum perrexit ⁊ rediijt: ⁊ iam in mensa sedet. Sed quia imperatorē te nominasti: domino meo nunciabo. Janitor intrauit ⁊ domino suo v̄ba eius retulit. Ille hoc audiēs precepit vt introduceretur. Miles cum eum vidisset. noticiaz eius non habebat. Sed imperator peroptime euz cognouit. Ait ei miles. Dic mihi qualis es ⁊ quod est nomen tuuz. qui r̄spondit. Ego sum imperator Iouinianus ⁊ ego te ad militiam promoui tali tempore ait ille. O ribalde pessime qua audacia audes te imperatorem nominare. Jam enim dominus meus imperator ante te ad palacium equitauit: ⁊ ego per viam ei associatus eram: ⁊ iã sum reuersus: ⁊ quia teipsuz imperatorem nominasti impune non transibis. Fecit euz egregie verberari ⁊ postea expelli: Ille vero sic flagellatus ⁊ expulsus fleuit amare ⁊ ait. O deus meus quid hoc esse poterit ꝙ miles quem ad miliciam ꝓmoui noticiam mei non habet: ⁊ cum hoc grauiter me flagellauit. Cogitauit apud se prope est quidaz dux consiliarius meus: ad eum pergam ⁊ necessitatem ei ostendam: per quem potero indui ⁊ ad palacium meum reuerti. Cum vero ad ianuaz ducis venisset pulsauit. Janitor audiens pulsationē ianuam aperuit: ⁊ cum hominem nudum vidisset admirabatur ⁊ aiebat Carissime q̄lis es tu ⁊ quare sic taliter nudus venisti: Et ille. Ego sum imperator a casu equum ⁊ vestimenta perdidi. Et ideo ad ducez veni vt mihi in hac necessitate succurrat. Jdō te rogo vt negocium meum coraz domino tuo facias. Janitor cum verba eius audissꝫ admirabatur: aulam intrauit ⁊ domino suo omnia retulit. Ait dux. Introducatur. Cuz introductus fuisset nullus noticiaz eius habebat. Et dux ait ad illum. Qualis es tu: ⁊ ille imperator suz ego ⁊ te ad diuitias ⁊ honores promoui: quando te ducem feci ⁊ cõsiliarium meum te constitui. Ait dux. Insane miser. Perrexi parum ante te cum domino meo imperatore versus palacium Et reuersus sum. Et quia talem honorem tibi appropriasti impune nõ transibis. Fecit cũ in carcerem recludi ⁊ pane ⁊ aqua sustentari. Deinde ex carcere extraxit ⁊ egregie verberari: ⁊ a tota terra post hoc eijci fecit Ille sic eiectus vltra ꝙ̄ credi poterit gemi-

tus ⁊ suspiria emittebat ⁊ intra se dixit. heu
mihi quid faciam qꝛ factus sum opprobriũ
⁊ abiectio plebis. Melius est mihi ad pa
lacium meũ pergere. ⁊ mei de palacio meo
noticiam habebunt. Saltē si non: vxoꝛ mea
noticiam meam habebit per certa signa. so
lus ad palacium accessit: ad ianuam pulsa
uit. Audita enim pulsatione ianitoꝛ ianuam
aperuit: quem cum vidisset dixit. Dic mihi
qualis es tu. Et ille. Miroꝛ de te ꝙ non
nouisti me quia per tot tempoꝛa fuisti me-
cum. Qui ait. Mentiris tu. Cum domio
imperatoꝛe diu steti. Et ille. Ego sum ille:
Et si dictis non credis: rogo te dei amoꝛe.
vt ad imperatricem accedas ⁊ per ista si-
gna: illa mihi vestes imperiales ꝑ te mittet
quia a casu omnia perdidi. Ista signa que
ꝑ te ei mitto: nullus nisi nos duo nouit sub
celo. Ait ianitoꝛ. Non dubito. quin insanus
sis. Quia iam dominus meus imperatoꝛ se
det in mensa ⁊ iuxta eum imperatrix. Ve-
runtamen ex quo dicis te imperatoꝛem eē
imperatrici intimabo ⁊ certus sum ꝙ gra-
uiter punieris. Janitoꝛ ad imperatricem ꝑ
rexit: ⁊ omnia audita ei intimauit. Illa nō
modicum contristata ad dominum suuz cō
uersa est ⁊ ait. O domine mi audite mira-
bilia signa priuata inter nos sepius acta.
vnus ribaldus mihi in poꝛta per ianitoꝛem
recitat ⁊ cum hoc dicit se imperatoꝛem Et
dominuz meuz esse. Ipse cum hoc audisset
precepit ianitori vt introduceretur in cōspe
ctu omnium: qui cum taliter nudus intro-
ductus fuisset: canis quidam qui antea euz
multum dilexerat ad guttur suum saltabat
vt occideret: sed per familiam impeditus ē:
sic ꝙ nullum ab eo receperit malum. Item
quendam falconem habebat in partica qui
cum eum: vidisset ligaturam fregit ⁊ extra
aulam aduolauit. Ait imperatoꝛ omnibus ī
aula sedentibus. Charissimi: audite verba
mea que de isto ribaldo dicam: Dic mihi:
qualis es tu: ⁊ ob quam causam venisti: at
ille. O domine ista est mirabilis questio im
peratoꝛ sum ⁊ dominus istius loci. Ait im-
peratoꝛ omnibus sedentibus in mēsa ⁊ cir-
cumstantibus. Dicite mihi per iuramentũ
vestrum quod mihi fecistis: quis nostrum
imperatoꝛ est ⁊ dominus. Aiunt illi. O do
mine leuiter respondemus per iuramentuz
quod vobis fecimus. Istum ribaldum nũ-
ꝙ vidimus: sed vos estis dominus noster: ⁊
imperatoꝛ quem a iuuentute nouimus. Et
ideo rogamus vna voce vt puniat̃: vt om-
nes exemplum ab eo capiant: ⁊ de tali pre
sumptione non attemptent. Imperatoꝛ ille
couuersus ad imperatricem ait. Dic domi
na mihi per fidem qua teneris. nosti tu istũ
hominem qui se imperatoꝛem ⁊ dominum
tuuz esse dicit. At illa. O bone domine cur
talia a me queris. Nonne plus ꝙ triginta
annis in societate tua steti: ⁊ prolem per te
genui. Sed vnum est ꝙ miroꝛ quomodo ri
baldus iste peruenit ad nostra secreta inter
nos perpetrata. imperatoꝛ ille dixit illi qui
introductus fuerat. Carissime qua re au-
sus fuisti teipsum imperatoꝛem nominare:
Damus pro iudicio vt ad caudaz equi ho
die sis tractus: ⁊ si iteꝝ ausus sis hoc dicere
te condemnabo moꝛte turpissima. Vocauit
satellites suos ⁊ ait. Ite ⁊ istum ad caudā
equi trahite sed nolite eum occidere. Et sic
factuz est. Post hec vero vltra ꝙ credi po
test cōmota sunt omnia interioꝛa eius. Et
quasi de ipso desperatus dicebat. Pereat
dies in qua natus suz. amici mei a me reces
serunt. Vxoꝛ mea ⁊ filij mei non nouerunt
me. Dum hoc dixisset ei cogitabat. Hic ꝓ
pe manet confessoꝛ meus: pergam ad ipsuz
foꝛte ipse meam noticiam habebit: quia se-
pius ipse meam confessionem audiuit. per-
rexit ad heremitam ad fenestraz cellule pul
sauit At ille: Quis ibi. Et ille. Ego sum im
peratoꝛ Jouinianus: fenestram aperias vt
loquar tecum. Ille vero cum vocem eius
audisset: fenestram aperuit cum eum vidis
set cum impetu fenestram clausit ⁊ ait Dis
cede a me maledicte tu non es imperatoꝛ ſꝫ
dyabolus in foꝛma hoīs Ille hoc audiens
ad terrā predoloꝛe cecidit: crines capitis ac
barbe dilacerauit: ⁊ dixit. heu mihi quid fa
ciam ego. His dictis recoꝛdatus fuit ꝙ in
stratu suo exaltatum fuit coꝛ eius dicens. ē
ne deus alter preter me: statim ad fenestraz
heremite pulsabat ⁊ dixit: amoꝛe illius qui
pependit in cruce ꝯfessionē meam audite:
fenestra clausa: ait ille mihi bene placet: qui
de tota vita sua cum lachrymis est ꝯfessus
⁊ precipue quō contra deū se erexit dicens
ꝙ non credit alium deū esse ꝙ seipsuz. Fa-
cta confessione ⁊ absolutoe heremita fene-
stram eius aperuit: ⁊ noticiā eius habebat

et ait. Benedictus altissimus iam noui te: paucas vestes hic habeo induas te ⁊ ad palacium perge: ⁊ vt spero noticiam tuam habebunt. Imperator induit se et ad palaciuꝫ suum perrexit: ad ianuam pulsabat: ianitor ostium aperuit et eum satis honorifice recepit: at ille. Nunquid noticiaꝫ meam habes: qui ait. Etiam domine peroptime: sed admiror ꝙ per totum diem hic steti ⁊ vos exire non vidi. Ille vero aulā intrauit: omnes eum videntes capita inclinabant. Alius imperator erat cum domina. Quidam miles exiens de camera eum intime aspexit: post hec in camerā est reuersus et ait. Domine mi est quidam in aula cui omnes capita inclinant et honoreꝫ faciunt qui vobis in omnibus assimilatur intantum ꝙ quis vestruꝫ est imperator penitus ignoro. Imperator ille hoc audiens ait imperatrici. Exeas et videas si eius noticiam habeas. Illa vero foras perrexit: et cum eum vidisset admirabatur: statim cameram intrauit ⁊ ait. O domine vobis vnum denuucio ꝙ quis vestrū est dominus meus penitus ignoro: at ille. Exquo sic est foris pergam et veritateꝫ excutiam. Cum autem aulam intrasset eum per manuꝫ cepit et iuxta eum stare fecit: vocauit omnes milites in aula existentes cum imperatrice et ait. Per iuramentuꝫ quod mihi fecistis dicite quis nostrum est imperator: imperatrix primo respōdit. Domine mi mihi incumbit primo respondere: testis est mihi deus in celis quis vestrum est dominus meus penitus ignoro: et sic omnes dixerunt: at ille. Carissimi audite me. Iste homo est imperator vester et dominus: nā aliquo tempore contra deum se erexit propter quod peccatum deus eum flagellauit: et hominum noticia ab eo recessit quousqꝫ satisfactionē deo fecerit. Ego sum angelus eius custos anime sue qui imperium custodiui ꝙdiu fuit in penitentia: iam eius penitentia est completa: ⁊ pro peccatis satisfecit ammodo ei sitis ei obedientes ad deuꝫ vos recōmendo: statim ab oculis eorum disparuit. Imperator vero deo gratias reddidit: et toto tempore vite sue in bona pace vixit: et spiritum deo reddidit: quod nobis concedat qui sine fine viuit et regnat ⁊c̄.

Moralisatio

Carissimi. Imperator iste potest dici quilibet homo totaliter mōdatus qui propter diuitias et honores in superbiā cordis erigitur: sicut alter nabuchodonosor qui diuinis preceptis non obediuit: vocat milites id est sensus: ꝑgit ad venandum mundi vanitates. interim calor intolerabilis id est temptatio dyabolica euꝫ arripit ꝙ quiescere non potest quousqꝫ in aquis mundanis sit totalit̄ refrigeratus. ista refrigeratio est detrimentū aīe: et sic milites .i. sensus sine custodia hoīeꝫ dimittunt quotiensc̄ūqꝫ in aqua mundana balneari intendit. sed de equo primo descēdit id est a fide errat: quia in baptismo firmiter deo ꝓmisit adherere: et pompis dyaboli abrenunciare. sed ꝙcito totaliter se in aquis mundanis inuoluit fidem frangit: et hoc est de equo descendere. Deinde deposuit vestes id est virtutes quas in baptismo recepit: ⁊ sic nudus miser in mundi vanitatibus iacet. Quid est faciendum. Certe vt alius scꝫ prelatus qui fidem ⁊ virtutes habet custodire hoc est vestimenta recipere: quia prelato datur potestas soluendi pc̄torem quotiens puro corde ad deum se conuertit. Iouinianus cum de aqua exiuit ⁊c̄. sic miser homo cū de aqua mundana per dei grām intendit exire nullā virtutem inueniet: quia omnes per peccatū ꝑdidit: ergo habet materiam dolendi. Quomodo ergo debent virtutes recupari. certe ad domū militis primo debet ꝑgere. Miles iste est ratio que habet te flagellare: qr ratio dictat ꝙ quantuꝫ contra deum perpetrasti in corde tuo hoc emendes: et ideo nō poteris teipsum dicere imperatorem id est christianum: quia opera christiani per peccatuꝫ perdidisti: ratio ergo te expellit ab oī vicio. Quid est faciendū. pergas ad castrū ducis scꝫ ad conscientiā tuam propriaꝫ que contra te grauiter murmurat donec reconciliatus deo fueris: imo in carcereꝫ te ponit hoc est in perplexitatē magnam quomodo et per quam viam deo placere potes ⁊ vulnera ab eo recipere id est cordis compunctionem per que sanguis id est pc̄tm exeat: deinde ad palaciuꝫ cordis tui pulsare id est intime cogitare quō ⁊ qua de causa contra deum deliquisti. ianitor id est voluntas que est libera ostium cordis tui habet aperire:

et te ducere ad primum statum quem in baptismo accepisti. Canis qui saltat vt te occidat &c: est caro tua ꝓpria per quā homo sepius occideretur nisi deus impediret. Et falco in pertica extra fenestram volat &c id est potentia diuina non tecū manebit ꝗdiu in mala vita iaces: nec vxor id est aīa noticiaz habebit tue salutis. Quid ergo est faciendū. Certe vt sis tractus ad caudaz equi Trahi per caudam equi nihil aliud est ꝗ a principio vite vsqz ad presens quid et quantum fecisti tantum dolere et satisfactionem perpetrare: deinde postꝗ ista feceris perge ad heremitam id est discretum confessorez in foresta sancte ecclesie: et de omnibus quibus contra deum deliquisti pure cōfitearis clausa fenestra id est priuate non ad laudez hominū sed ad tuū solamen: et statim deus et omnes angeli noticiam tuam habebunt: Deinde facta confessione vestimētis id est bonis virtutibus poteris indui: et ad palacium cordis tui secrete accedere: et omnes sensus tui cum vxore id est anima noticiaz habebunt: quia verus imꝑator id est bonus christianus factus es: et per consequēs vitā eternaz obtinebis: ad quam nos ꝑducat &c.

De auaricia et eius subtili conamine
Capitulum. lx.

Rex quidam erat qui filiaz vnicā pulcrā et gratiosam nomine rosimundam habebat. Puella ista cum ad etatez denam peruenisset: erat tam abilis in currendo ꝗ citius ad terminū peruenerat anteꝗ aliquis eam tangere posset Rex per totum regnuz proclamari fecerat ꝗ quicunqz cum filia sua volebat currere: et ad finē termini ante eam ꝑueniret ipsam in vxorem haberet: et totum regnum post eius decessum. Si vero aliquis hoc attemptaret et in cursu deficeret caput amitteret. Facta proclamatione quasi infiniti se obtulerunt cum ea currere: et quotquot cum ea currebant omnes deficiebant et capita amiserunt Erat tunc quidaz in ciuitate pauꝑ noīe abibas qui intra se cogitabat. Pauꝑ ego sum et de vili sanguine progenitus: si ꝑ aliquam viam possem illam puellaz deuincere non solum ego promotus essem: sed & omnes de meo sanguine. Prouidebat sibi de tribus cautelis scz de serto rosarum: quia illa puelle appetūt. Secundo de zona serica quam puelle libenter optant. Tercio de loculo & infra loculum pila quedam erat deaurata super pilaz descriptio talis. Qui mecum ludit nūꝗ de ludo satiabitur. Hec tria ipse in sinu suo posuit: ad palaciuz perrexit pulsauit. Adest. ianitor & causam pulsatiōis petebat: qui ait. Paratus sum cum puella currere. Illa cū hoc audisset quandaz fenestram aperuit: et cum eum vidisset in corde suo despexit: et ait. Ecce ꝗ reprobus est cū quo currere debes: tamen non poterat ꝯtra dicere: ad currendū se preparauit: ambo ad inuicem currebant: cito puella ad magnam distantiam ante eum cucurrit. Abibas cum hoc vidisset sertum rosarum ante eam proiecit. Viso serto puella inclinauit se et sertū leuauit et in capite posuit: tantū in serto delectabatur et expectabat ꝗ abibas ante eā cucurrit. puella cū hoc vidisset: ait in corde suo. Nūꝗ filia patris mei cum tali ribaldo debet copulari: statī sertū ꝓiecit in quandā foueam profundam: et post eum cucurrit & apprehendit: quem cum apprehendisset alapam dedit ei dicens. Siste gradum miser non decet vt filius patris tui in vxorem me ducat: statim ante eum cucurrit. Abibas cū hoc vidisset ante eam zonam de serico proiecit: quam cum vidisset inclinauit se & eaz leuauit se succinxit et tantum de ea delectabatur ꝗ ibidem moram traxit: et iterum abibas longe ante eam cucurrit. Puella cū hoc vidisset fleuit amare: et zonam accepit et in tres partes fregit: post eum cucurrit & apprehendit: quez cū apprehendisset manū leuauit et ei alapā dedit dicēs. O miser me in vxorē non habebis: statim ante cū longe cucurrit. Abibas cum hoc vidisset expectabat quousqz ipsa prope esset. Hoc facto loculum de serico ante eaz ꝓiecit: viso loculo inclinauit se et loculū leuauit: aperuit pilaz deauratam intus inuenit superscriptionem legit. Qui mecū ludit nunꝗ ludo satiabitur incepit tantum et tam diu ludere cum pila: ꝗ abibas citius ad finez peruenit et eam in vxorem tenuit.

Moralisatio

Carissimi Imperator iste est dn̄s noster ihesus xp̄us. Filia pulcra anima ad dei similitudinē creata

que velociter i bonis operibus currit q̄ diu in puritate vite manet intantū q eam pctm mortale vincere non potest. Clamor factus est 7c. clamor iste nihil aliud e q̄ q homo se defendat et protegat cōtra dyabolū mundum et carnē. Et si bellum contra ista tria aggreditur et victoriaʒ obtinuerit tunc peccata mortalia succumbunt: 7 hoc est capita amittere. Abibas est dyabolus qui cum viderit hominem superasse per opera misericordie prouidet sibi de tribus cautelis scʒ de serto. Sertum istud est superbia: quia sicut sertum non ponitur nisi super caput vt ab hominibus videat: sic superbus semper videri vult: 7 ideo dicit Augustinus. Cum superbum videris filium dyaboli esse non dubites. Cum igitur homo vtitur serto supbie statim currit dyabolus ante eū. Quid ergo est faciendum: certe vt sertum superbie proiciatur in foueam humilitatis: et sic dabis dyabolo alapā et eum dimittes. Post hec puella se iclinauit 7 zonā leuauit 7 aspexit. Zona ista est luxuria quā dyabolus proiicit ante hominē: cum tamen contra tales dicat Gregorius. Succingite lumbos vestros in castitate. Si ergo succingis te zona luxurie statim dyabolus ante te currit de bona vita tua te impedit. Quid ergo est faciendum. Certe vt zona luxurie in tres ptes frangat scʒ in orationem ieiunium et elemosinam: 7 sic per consequens dyabolum vinces: post hec dyabolus loculum ante hominē pōicit Scitis q loculus habet duas cordas ad aperiendum. Cor vero est loculus qd debet esse calusum inferius quantum ad terrena: et superius quantum ad celestia ad gratiaʒ suscipiendam. Due corde que claudūt sunt timor dei et pena eterna: p que duo cor hominis clauditur ne intret peccatum. Pila in loculo sepius inuenitur in cordibus nr̄is scʒ auaricia aut cupiditas: quia sic pila mouetur ad omnem differentiaʒ positionis: sic et auarus mouetur in terra: mouet in mari nō cessat pes eius currere: nec cor cogitare quomō et per quam viam bona mundana poterit acquirere. Superscriptio est qui mecum ludit id est qui cum cupiditate incipit vitam ducere vt vix aut nunq̄ poterit sustinere sicut dicit Seneca. Cū omnia peccata senescunt sola cupiditas iuuenescit: ideo timendum est de aliquibus qui tantum cum pila ludūt cupiditatis q dyabolus ipsos occupabit: quia sicut dicit Apostolus. Radix omnium malorʒ est cupiditas. Studeamus ergo vitam nostrā sic in piis operibus dirigere vt vitam eternaʒ valeamus attingere.

De premeditatione semper habenda Capitulum.lxj.

Claudius regnauit qui vnicam filiam habebat graciosam 7 decoram valde: qui cum semel in stratu suo iacuisset intime de filia sua cogitabat quomodo eam promouere posset: ait intra se. Si eam in vxorem diuiti stulto tradidero filiam meam perdam: si vero paupi sapienti p eius sapientiā ei necessaria large acquireret Erat tunc in ciuitate quidam philosophus nomine Socrates quem rex dilexerat: vocauit eū et ait. Carissime nunquid tibi placet filiam meam in coniugem accipere: et ille. Etiam domine peroptime: et ille. Ex quo ita est dabo tibi eā et sub illa conditione q si moriat filia in tua societate vitam tuam amittes. Eliges ergo eam accipere vel dimittere: et ille. Mihi bene placet eam accipere sub ista conditione. Rex nuptias celebrauit cum magna solennitate. Per quedam tempora vitam duxerunt in quiete et sanctitate perfecta: post hoc vxor socratis vsqʒ ad mortem infirmabatur: hec audiens socrates ɔtristatus est valde: quandam forestaʒ intrauit fleuit amare: dum sic esset in dolore: rex alexander in eadem foresta venabatur. Miles quidam alexandri socratem vidit ad eum equitabat: et ait ei. Carissime cuius homo es: et ille. Homo talis domini sum ego: qui seruus domini mei est dominus est domini tui: ait miles. Non est maior domino meo in toto mundo: sed ex quo talia dicis ducaʒ te ad dominū meū 7 audiemus quis est dominus tuus de quo tot et tanta psumis. Cum autem coram rege alexandro ductus fuisset: ait ei. Carissime quis est dominus tuus de quo talia dicis q seruus est dominus meus. at ille. Dominus meus est ratio: seruus eius volūtas. Sic est ergo q tu per voluntatem tuam regnum tuum et non per rationem hucusqʒ gubernasti: ideo seruus domini mei hoc est voluntas est dominus tuus. Audiens hec

alexander ait. Carissime prudenter respon
disti vade i pace: ab illa die cepit rex regnū
suum ratione gubernare et non voluntate.
Socrates vero solus forestaʒ intrauit ⁊ fle
uit amare pro sua coniuge. Senex quidam
venit ad eum et ait. O bone magister ob
quā rem affligitur anima tua et ille. Filiaʒ
regis sub tali conditione desponsaui ꝙ quo
cunqʒ tempore ipsa i societate mea moriat̄
ego vitam meam amittam ⁊ iam ad mortē
infirmatur: et hec est causa doloris mei: ait
senex. Fac consilium meum et post factum
nō penitebis: vxor tua est de sanguine regū
Cum rex minutus fuerit vxor tua pectus ⁊
vbera liniat de sanguine patris sui: deide in
ista foresta tres herbas inuenies: de vna ei
potionem facies: de aliis duabus vnum em
plastrum ponas vbi doloreʒ sentit: et si istā
doctrinam impleueris sanitatem perfectaʒ
inueniet. Socrates omnia impleuit: ⁊ vxor
ab infirmitate conualuit. Rex vero cum au
disset ꝙ socrates tam solicite ꝓ infirmitate
filie sue laborabat eum ad magnas diuitias
et honores promouit.

Moralisatio presentis hystorie

Carissimi Iste rex est ihūs xpūs
dominus noster. Filia tā pulcra
anima ad dei similitudinē creata
Istaʒ puellā non diuiti sed pauperi socrati
id est homini dedit. ꝙ sit pauper ecce Iob.
ix. Nudus egressus sū de vtero mr̄is mee
⁊c. sed carissimi scire debetis ꝙ sub tali cō-
ditione dedit dominus noster ihesus xpūs
homini animā vt in eius societate moreret̄
per peccatū mortale vitam tuam scʒ eternā
amittes. si ergo aīa tua i infirmitate ꝑ pc̄m
cecidit fac sicut fecit socrates intra forestaʒ:
id est sanctā ecclesiam in qua inuenies senē
id est discretum confessoreʒ de cuius ꝯsilio
saluari poteris. Alexander qui venatus est
est homo mundanus qui potius regulatur
voluntate q̄ꝫ ratione: sed per sacrā doctrinā
emendat̄. Si per peccatuʒ infectus es prio
lineas pectus tuum cum sanguine id est re
centeʒ memoriā de christi passione habeas
in corde: deinde collige tres herbas scʒ con
fessionem contritionem et satisfactioneʒ: de
prima facias potioneʒ scʒ de peccatis semꝑ
dolere: de aliis emplastrū id est penitentiaʒ
et sic per consequēs ad diuitias vite eterne
promoueri possis: ad quam nos ꝑducat ⁊c̄.

De pulcritudine fidelis anime
Capitulum. lxij.

Gayus regnauit prudens valde.
In cuius regno mulier quedaʒ
erat nomine florentina miro mō
pulcra et gratiosa. Unde tanta pulcritudo
erat in ea ꝙ tres reges eam obsidebant ⁊ a
quolibet rege violata. post hec inter reges
propter nimium amorē cōmissum est bellū
et quasi infiniti homines ex omni parte oc
cubuerunt. Satrape imperij hec audientes
oēs ad regem venerunt dicentes. Domine
illa florētina in regno tuo est tam pulcra ꝙ
quasi infiniti quotidie pro eius amore occi
duntur: et nisi citius remedium apponatur
quotquot sunt in regno peribunt. Audiens
hec rex literas scribi fecerat anulo suo sig-
natas ꝙ sine vlteriori dilatione illa ad eum
veniret. Preco cum literis ad eaʒ perrexit
et anteq̄ꝫ ad eaʒ peruenit defuncta est: rediit
preco de morte florentine regi nūciauit: rex
contristatus est valde ꝙ eam videre nō po
terat in sua pulcritudine: oēs pictores regni
ad eum conuocari fecit: cum autē venissent
ait rex. Carissimi hec est causa quare pro
vobis misi. Erat quedā mulier nomine flo
rentina in tanta pulcritudie ꝙ quasi infiniti
occubuerūt pro eius amore: defuncta est et
eam non vidi. Ite ergo et cum oī industria
vestra imaginem eius depingite cū sua pul
critudine per quam potero discernere quo
modo tot occubuerunt ꝓ eius amore: at illi
Domine rem difficileʒ vos queritis: tanta
erat in ea pulcritudo et decentia ꝙ omnes
pictores orbis imaginē eius nō depingerēt
quantuʒ ad omnia: excepto vno pictore qui
latet in montibus: ille solus est et non alius
qui voluntatem vestram adimplere poterit
Hec audiens rex pro illo pictore destinauit
qui cum ad eum venisset: ait ei. Carissime
de tua industria informati sumus. Uade et
imaginem florentine per omnia depinge in
sua pulcritudine: et condignam mercedem
dabo tibi: at ille. Rem difficilem queris: ve
runtamen mihi concede vt in ꝯspectu meo
omnes pulcras mulieres totius regni saltē
per vnam horam habeam: et faciam quod
tibi placebit. Rex vero fecit oēs conuocari:
et in conspectu eius stare. Pictor quatuor

30

pulcriores ex eis elegit et alias licētiauit vt ad patriaȝ suam redirent. Pictor ille cum rubeo colore imaginem eius incepit depingere: et que illaꝝ quatuor mulieꝝ habebat magis faciem gratiosaȝ aut nasum: ⁊ sic de ceteris mēbris hoc in imagine posuit: ita ꝙ ex qualibet muliere aliquā partem accepit et imagineȝ cōpleuit. Cum vero completa fuisset imago venit rex vt eam videret. qui cū vidisset ait. O florentina si vixisses vltra omnes istum pictorem deberes diligere qui depinxit te in tanta pulcritudine.

Moralisatio

Carissimi. Iste rex est pr̄ celestis Florētina tam pulcra est anima ad dei similitudineȝ creata. Tres reges dyabolus mundus et caro: per istos tres reges anima propter peccatum primi parentis erat obsessa et a quolibet violata: vnde tot occubuerunt per peccatum ꝙ oēs ante aduentum christi ad infernum descenderunt. Hoc videntes satrape hoc est patriarche ⁊ prophete de remedio clamabāt dicentes. Domine mitte nobis quē missurus es. Alij. Emitte agnū domine dominatorē terre ⁊c̄. Deus vero misit preconeȝ scȝ beatum iohanneȝ baptistā sicut scribitur Malach. i. Ecce ego mitto angeluȝ meum qui preparabit ⁊c̄. Sed heu prochdolor longe ante eius aduentū mortua est anima. Pictores sunt vocati qui se excusauerūt ⁊c̄ id est in celo inter angelos: in terra inter hoīes scȝ pr̄iarchas et prophetas non est inuētus vnus qui sciuit vel potuit imaginem id est animā depingere quantū ad suam propriaȝ pulcritudineȝ. Pictor qui de montibus venerat ē dominus noster ihesus christus qui descendit de celis vt istam imaginem reformaret. Et quomodo: certe cū rubeo colore id est ꝓprio sanguine. Elegit quatuor mulieres pulcriores ⁊c̄. Pro prima muliere dedit esse cum lapidibus. Pro secunda vegetare cum plantis. Pro tercia sentire cū animalibus. Pro quarta intelligere cū angelis Rex cū vidisset dicebat. O florentina id est anima multū deberes istum pictoreȝ dominū nostrum ihesum christum ante oīa diligere qui suo ꝓprio sanguine te depinxit in tanta pulcritudine.

De mundanorum delectationibus

Capitulum. lxiij.

Vespasianus regnauit qui filiam pulcerrimam habebat cui nomē aglaes que erat nimis pulcra et oculis omnium gratiosa ita ꝙ eius pulcritudo omnes alias mulieres excellebat. Accidit quoqȝ vna dieꝝ ꝙ cum filia eius ante eū staret eam intime respexit et ait ei. Carissima nomen tuum mutabo propter pulcritudinem corporis tui sit nomen tuum amodo domina solacij in signū huius vt oēs qui aduenerint tristes cum gaudio recedāt Rex vero iuxta palacium quendaȝ ortum pulcerrimum habebat in quo sepius causa solacij ambulauit: fecit proclamari per totū imperium ꝙ si quis filiam suam in vxoreȝ habere vellet ad palacium suum veniret et infra ortum tribus aut quatuor diebus spaciaret: deinde rediret si filiaȝ suam in vxoreȝ habere vellet. Facta proclamatione multi ad palacium suum venerūt: ortū intrabant ⁊ nunꝙ postea sunt visi: ⁊ quotquot venerūt nullus ex eis euasit Erat tunc quidā miles in partibus longinquis cum audisset de clamore ꝙ si quis ad palacium veniret filiam regis in vxorem haberet: venit ad ianuam palacij et pulsauit: ianitor ostium aperuit ⁊ cum introduxit ad regeȝ accessit et ait. Domine mi clamor factus ē cōmunis vt si quis ortum vestrum intrauerit filiaȝ vestram in vxoreȝ habebit ideo huc veni: ait rex. Ortū intrate et si exieritis eam habebitis: qui ait Domine mi vnum mihi concede: peto instanter anteꝙ ortū intrauero vt aliq̄ verba cum puella loqui potero: at ille. Mihi bene placet: accessit ad puellaȝ et ait. Carissima nomen vestrum est domina solacij: ad hoc tibi datuȝ est vt oēs qui tristes ad te veniūt cum gaudio redeūt: sed ego nimis tristis et desolatus ad te venio: prebe ergo mihi consilium et auxiliū quomodo cū gaudio recedere potero: multi ante me venerunt ⁊ ortū intrauerunt nec vnꝙ amplius visi sunt. Si ergo mihi idem casus contingeret ve mihi dicere potero ꝙ ego in coniugem te desideraui in matrimonio: at illa. Tibi veritatem dicam et tuā tristiciā in gaudium ꝯuertam In ortu illo est quidā leo ferocissimus qui oēs intrantes interficit et per eum oēs qui intrauerūt rōne persone mee sunt interfecti

Arma corpus tuum totũ ferro a planta pe
dis vsqz ad verticẽ capitis: et sint oia arma
tua cum gũmi linita. Cum vero ortum in=
traueris leo statim in te irruet: contra cũ vi
riliter pugna: et cum lassus fueris ab eo te
separabis. Ille vero per brachiũ vel pedez
te tenebit cũ dentibus intantuz ꝙ per arma
gũmata dentes eius pleni erũt ꝙ te parum
poterit ledere. Tu vero cũ hoc perceperis
gladium euagina et caput eius amputa: sed
aliud est adhuc periculum in ortu illo. Est
tantum vnus introitus ⁊ sunt diuersa diuer
ticula ita ꝙ qui semel intrauerit vix exitum
inuenire poterit: et ideo cõtra illud periculũ
dabo tibi tale remedium. Globum fili tibi
concedo vt cum ad ostium orti perueneris
filum globi in porta liga: et sic per filum in
ortum descende: et sicut vitam tuam diligis
globũ fili ne perdas. Miles vero per oia
adimpleuit sicut dixerat puella: armatus ortũ
intrauit. Leo cum eum vidisset toto cona=
mine in euz irruit: miles viriliter se defendit
et cum lassus erat saltum ab eo fecit: leo eũ
per brachium tenuit intantũ ꝙ dentes eius
gũmi pleni erant. Miles cum hoc perce=
pisset gladium extraxit et caput leonis am
putauit. Ille vero intantũ gaudebat ꝙ filũ
per quẽ descendit perdidit. Ille vero tristis
ac dolens ortum tribus circuit diebus et di
ligenter globum quesiuit: de nocte inuenit.
Cum vero inuenisset non modicũ gaudẽs
per filum ascendit quousqz ad portã ꝑuenit
filum soluit ad regem perrexit: et filiam suã
dominã solacij sibi vxorem obtinuit de quo
multum gaudebat.

Moralisatio

CArissimi. Iste imperator est do
minus nr̃ iesus christus. Filia
tam pulcra domia solacij est re
gnum eternuz. Qui vero voluerit regnum
eternuz ac celeste habere oportet vt primo
ortum huius mundi intret et per aliqua tpa
ꝙdiu deus voluerit ibidem expectet Ps.
Constituisti terminos eius qui preteriri nõ
poterunt Job. Unus est introitus hominũ
et iumentorum: sed in mundo tot sunt diuer
ticula per que nescit homo finem suum: nec
vbi: nec quando: nec quomodo mori debet.
Leo vero est dyabolus qui circuit querens
quẽ deuoret: vnde quasi infiniti per eũ sunt
occisi. Quid est ergo faciendũ: si volumus
regnum celeste obtinere: certe debemus bo
nis virtutibus stabiliter armari ita ꝙ arma
nostra sint gũmata. Per gũmi elemosinaz
intelligere debemus: quia sicut gummi duo
ad inuicem iungit: sic elemosina animaz cũ
deo: vnde Propheta dicit. Sicut aqua ex
tinguit ignez: ita elemosina peccatũ: deinde
debes accipere globum fili ⁊c. Globus iste
baptismus est: vnde in principio vite tue o=
portet incipere a baptismo: deinde a confir=
matione: et sic per cetera sacramẽta in mun
dum istum descendere. Sed leo id est dya=
bolus paratus est contra te pugnare: cõtra
eum viriliter pugnare debes: et caput eius
id est potestatẽ per bona opera auferre: sed
sepe contigit ꝙ postꝙ homo de dyabolo tri
umphauerit sicut multi faciũt in quadrage
sima: post pasca redeunt ad peccata: et sic
globũ fili id est virtutẽ sacramenti perdunt
Fac ergo tu sicut fecit miles si per peccatũ
virtutes perdidisti multum dolere debes et
pergas iter trium dierum per contritionem
confessionem et satisfactionẽ: et sic inuenire
poteris eã que perdidisti: ⁊ sic cum veneris
ad portuz mortis quando anima separatur
a corpore poteris ad dominam solacij per=
uenire id est ad gaudiũ eternũ. ad quod ⁊c.

De dominica incarnatione
Capitulum. lxiiij

QUidã rex regnauit qui tres vir
tutes habebat. Primo erat for=
tior oibus hominibus in corpe.
Secũdo sapiẽtior. Tercio pulcrior: qui diu
sine vxore vixit: tandez venerunt amici eius
ad eũ ⁊ dixerunt. Domine bonũ est vxorẽ
ducere ⁊ prolem generare: qr non est bonũ
sine vxore stare: at ille. Carissimi vobis cõ
stat ꝙ satis diues et potens sũ: ideo diuitiis
nõ indigeo. Ite ergo per regna et castra ⁊
mihi virginẽ speciosaz ac prudentez querite
et si ista duo in aliqua inueneritis licet pau
percula eam in vxorem habeo. Perrexerũt
illi ꝑ regna et castra: et tandez puellã nimis
pulcram ac prudentem inuenerunt de san=
guine regum: et eius virtutes regi denunci
auerunt. Rex vero volebat eius sapientiaz
expiri: preconez vocauit ⁊ ait ei. Carissime
tibi trado pannum lineum habentẽ in lon=
gitudine et latitudine tres pollices: vade ad

puellam:⁊ ex parte mei eam saluta:⁊ trade ei istum pannum.de quo per sapientiã suaꝫ faciat mihi satis longam ⁊ latam camisiaꝫ. pro corpore meo: Et si hoc fecerit coniunx mea erit: Perrexit nuncius ad virginem: ⁊ eam ex parte regis salutauit:dixitq; ei:ecce pannus lineus habens tantum in longitudine ⁊ latitudine tres pollices:si camisiaꝫ sufficienteꝫ de isto panno pro corpore eius. poteris operari te in vxorem habebit. At illa. Quomodo fiet istud ex quo non sunt nisi tres pollices in longitudine ⁊ latitudine camisiam ei facere esset impossibile. Verũ tamen mihi vas concedat in quo op̃ari potero.⁊ camisiam eius satis longam ꝓmitto Nuncius est reuersus denuncians q; regi de virginibus responsione.statim rex vas debitum ⁊ preciosum ei misit. Illa vero de tam parua quantitate in eodem vase op̃ata est camisiam satis sufficientem pro corp̃e suo. Ille hoc videns statim eam in vxorẽ duxit

Moralisatio

Carissimi. Rex iste est deus ipse potens ⁊ diues. Puella generosa de stirpe regum beata virgo maria mater dei ⁊ hominis que fuit pulcra ⁊ generosa quia gratia plena Nuncius missus gabriel archangelus qui eaꝫ ex p̃te dei salutauit diceusq; ei. Aue gratia plena. Pannus missus est spiritussancti gratia. que operata est in ea.quia anteq̃ nata fuit sanctificata fuit:habensq; tres pollices.id ẽ. in conceptione filij sui erat potentia patris: sapientia filij:clementia spiritussancti. De quibus quesiuit vas.i.vterum sanctum sanctificatum in vtero matris sue :in quo fecit camisiam.i.humanitatem.que quidem humanitas erat in ea operata. Hec videns pater celestis eam reginam in celo coronauit. vbi pro nobis interpellat suum filium ⁊ filius patreꝫ. Iuxta verbum beati Bernardi. O homo securum accessum habes

De cura anime
Capitulum.lxv.

Quidam rex semel de vna ciuitate in aliam transitum faceret.ad quandam crucem venit que erat omni parte conscripta. Ex vna parte erat in ea scriptum. O rex si per istam viaꝫ equitaueris pro corpore tuo bonum hospitium habebis.sed equo tuo male ministrabit᷑. ex alia parte crucis erat scriptum. Si per viaꝫ istaꝫ equitas inuenies hospicium in quo tuus equus satis laute habebit:sꝫ tu male ministraberis. Ex tercia parte erat scriptum. Si per viaꝫ istam ambulaueris tu ⁊ equus tuus satis habebitis:sꝫ anteq̃ accedas egregie eris verberatus. Ex parte quarta erat scriptum. Si per viam istam ambulaueris. laute tibi ministrabitur:sed equum tuuꝫ ibi dimittes:⁊ tunc te oportet pedibus ambulare: Rex cum omnia ista perlegisset admirabatur intra se cogitabat quam viaꝫ equitare vellet: Ait intra se. Primam viam volo eligere .qꝛ bene erit mihi ⁊ male equo. nox vna cito transibit:percussit equum cuꝫ calcaribus ad quandam viam vbi castrum inuenit:in eo erat miles qui cum benigne r̃cipit.ac laute ministrabat: sed equus paruꝫ aut nil habebat:mane vero surrexit ad palacium suum equitauit.omnia gesta que viderat narrauit

Moralisatio

Carissimi. Imperator iste potest dici quilibet bonus christianus. qui habet circa salutẽ anime sue equitare. Equus qui euꝫ portat est corpus ex quattuor elementis compositum. Crux que stat in medio vie est conscientia tua in moduꝫ crucis extensa. Vna pars vt ad bonum te prouocet. Altera vt contra malum fortiter pugnes. Vnde si ambulaueris per viaꝫ i q̃ bene tibi erit ⁊ male equo tuo optime facis. Carissimi. Ista via est via penitẽtie:hospicium sancta mater ecclesia in qua bene tibi erit in anima.sꝫ oportet q̃ equus tuus scꝫ caro tua penitentie subiaceat. Qui ergo per istam viam ambulauerit sapientẽ facit. Alia est via in qua inuenies hospiciuꝫ in quo equus tuus satis laute habebit: sed male ministrabitur tibi. Via ista est via gulosi ⁊ luxuriosi qui hospicium suscipiunt in voluptate carnis De quibus Apo:ait.quorum deus venter est ⁊ gloria in confusionẽ ipsoꝝ. In isto hospicio anima erit pessime ministrata. Alia est via vbi equus tuus laute habebit:⁊ tu verberaris. Via ista est cupidi ⁊ auari qui laute hic vult viuer parua op̃a meritoria perpetrare.sed cum mors eũ ab hospicio huius mundi expellit:tunc aĩa

eius post mortez in purgatorio vel in infer
no egregie verberabitur. Quarta est via ꝑ
quam si ambules bene tibi erit sed equum
emittes. Via ista est via boni religiosi qui
de omnibus quantum ad victum ⁊ vestitū
est contentus equum amittit scʒ omnes con
cupiscentias carnales propter deum ac mū
di vanitates. Et ideo dicit saluator. Qui ꝑ
diderit animam suam propter me ⁊c̄. Qui
reliquerit patrem aut matrem ⁊c̄. centuplū
accipiet: ⁊ post hanc vitam: eternam vitam
possidebit

De constantia
Capitulum. lxvj.

QUidam rex regnauit qui pulcrā
filiam habebat quam multū di-
lexerat: que etiam post decessuz
regis regnum occupauit: quia vnica est re
licta. Hoc audiens quidam dux tyrannus.
ad eam venit: multa ei promisit si ei consen
tiret. Illa vero seducta per eum est deflora
ta. ⁊ facta defloratione fleuit amare. Tyrā
nus vero eam ab hereditate sua expulit. Il
la vero sic expulsa gemitus ⁊ suspiria emit
tebat. ⁊ in via publica singulis diebus sede
bat vt a transeuntibus elemosynam peteret
Cum vna die sic flendo sedisset quidaz mi
les generosus iuxta eam equitādo venit: vi
dens eius pulcritudinem captus est in ocu
lis eius ⁊ ait. Carissima qualis es. Et illa:
Filia regis sum vnica ⁊ post patris mei de
cessum iure hereditario regnum habeo. sed
per quendaz tyrannum fui seducta ⁊ ab eo
deflorata ⁊ post hec priuauit me hereditate
mea. Miles ait. Utruz tibi placet esse spō
sam meam. Que ait. Etiam domine. Hoc
desidero ante omnia. Qui ait. Fidem tuaz
mihi trade ꝙ nullum alium accipies preter
me: ⁊ contra tyrannum istum faciam bellū
terram tuam tibi acquiram. Si vero in bel
lo mortuus fuero ⁊ hereditatem tibi acqui
siero nil aliud peto nisi ꝙ ārma mea sangui
nolenta tecum custodias in signum amoris
Si vero aliquis veniat vt in vxorem te du
cat: cameram tuam intres in qua arma pē
dent: ⁊ illa diligenter inspicias ⁊ memoriaz
habeas quomodo propter tui amorem vitā
perdidi. At illa. Domine firmiter hoc pro-
mitto: sed absit vt in bello vitam amittas. ar
mauit se ⁊ contra tyrannum perrexit. Audi
ens hoc dux toto conamine se contra eum
opposuit. ad inuicem pugnabant: miles vi-
ctoriam obtinuit: caput tyranni amputauit:
tamen in bello vulnus mortis recepit ⁊ he
reditatem puelle quesiuit: ⁊ tercia die est de
functus. Puella per dies multos mortem
eius planxit: arma eius sanguinolenta pen
debat i camera: ⁊ sepius visitauit ea: ⁊ quo
tiens ea vidit amare fleuit. Multi nobiles
ad eam venerunt vt eam in vxorem habe-
rent: multa promiserunt. sed anteꝙ alicui re
sponsum daret: cameram intrauit vt arma
diligenter respiceret ⁊ dixit. O domine pro
meo amore mortuus es. hereditatem meaz
mihi restituisti: absit hoc a me vt alteri con
sentirem. Deinde foras exiuit ⁊ dixit. Uo
tum deo voui nunꝙ viro copulari. Illi hec
audientes recesserunt: ⁊ sic toto tempore vi
te sue remansit in castitate.

Moralisatio

CArissimi. Iste rex est pater cele
stis. Filia tam pulcra est anima
ad dei similitudinem creata: Cui
regnum paradisi dabatur: sed per sugestio-
nem ducis. i. dyaboli illud amisit: ⁊ est deflo
rata quando de pomo comedit. Deinde se
debat in platea hoc est in mundo. Unde in
sudore vultus tui vesceris pane tuo. Que a
transeuntibus elemosyna petebant. i. a quat
tuor elementis gratiam dei expectabat. mi
les qui iuxta eam equitabat erat filius dei.
qui in equo humanitatis mundum intra-
uit: ⁊ humano generi compatiebatur. Tu
homo firmiter in baptismo promisisti nullū
virum preter eum accipere. Et ideo arma
uit se armis humanitatis: ⁊ belluz ꝯtra dya
bolum pro te dedit: victoriaz obtinuit. tamē
vulnus mortis pro te accepit. ⁊ nostraz he-
reditatem nobis acquisiuit. Fac ergo tu sic̄
fecit puella: arma sanguinolenta in camera
cordis tui habeas. i. semper memoriam re-
centem de christi passione quam pro te su-
stinuit in cruce. ⁊ si venerint alique tempta
tiones per dyabolum mundum ⁊ carnem:
curre ad christi passionez: recole quomodo
ꝓ tuo amore mortez sustinuit in cruce. ⁊ sic
temptatōes suꝑabis ⁊ vitā eṫnā obtinebis.

De excusatione in extremis non ha-
benda
Capitulum. lxvij.

MAximianus r̄gnauit prudēs val
de. In cuius regno erāt duo mi

lites:vnus sapiens alter stultus qui mutuo
se dilexerunt. Ait ei sapiens. Nunquid tibi
placet vnam conuentionez mecum ponere
z erit nobis vtile. At ille. Mibi bene placz
Qui ait. Sanguinez quilibet de brachio de
xtro emittat ego tuum sanguinem bibaz:z
tu meum.ꝙ nullus alium dimittet:nec in ꝓ
speritate.nec ī aduersitate:z quidquid vnus
lucratus fuerit alter dimidietatem habeat.
Ait ille. Mibi bene placet. Statim cū san
guinez traxisset ambo sanguinem alterius
biberunt. Hoc facto in vna domo semꝑ re
manserunt. Rex vero duas ciuitates fece-
rat:vnaz in summitate montis:z ꝙ omnes
ibidem venientes copiam thesauri haberēt
z ibidem toto tempore vite permanerent.
Ad istam ciuitatem erat via stricta ac lapi
dosa:z in via tres milites cum magno ex-
ercitu manebant. Et omnes ꝑ viam illam
transeuntes oporteret vt contra eos pugna
rent aut oīa cū vita sua amitterent. In ista
etiam ciuitate rex quendam senascalluz or
dinauit qui omnes indifferenter intrantes
reciperet:z ꝭm statuz suū ꝯditōes laute mi
nistraret. Aliam ciuitatez fecit fieri in valle
sub monte illo ad quaz ciuitatez erat plana
via ac ad ambulandum delectabilis. Tres
milites in via ista iacebant qui omnes tran
seuntes grataner receperunt ac ministra-
bant ꝓ coꝝ voluntate: In ista ciuitate quē
dam senascallum ordinauit vt omnes ciuita
tem intrantes aut appropinquantes indiffe
renter incarceraret.z in aduētu iudicis om
nes ei presentaret. Judex vero nulli parce-
ret. Ait miles sapiens socio suo. Carissime
ꝑgamus ꝑ mundum sicͣ ceteri milites. Et
poterimus multa bona acquirere per que
honeste viuemus. Qui ait.mihi bene placz
Ambo ꝑ q̄ndam viam prexerunt quousqz
ad quoddaz biuium peruenerunt. Ait sapi-
ens. Carissime sicͣ vides hic sunt due vie.
Una ad ciuitatem nobilissimam dirigit:si
ꝑ illam ꝑgimus ad ciuitatez illaz peruenie-
mus in q̄ habebimus quidquid cor nostruz
desiderat. Alia est via que ducet ad aliam
ciuitatem que est in valle ꝯstructa:z si per
eam ambulemus capti erimus z incarce-
rati ac iudici presentati z ꝑ eum in patibu-
lo suspensi. Cousulo ergo vt viam istam di
mittamus z ꝑ aliaz ambulemus. Ait miles
stulto. Carissime de istis duabus ciuitati-
bus dudum est ꝙ audiui sed via ad ciuita-
tem suꝑ montez est stricta valde z ꝑiculosa
qꝛ in ea iacent tres milites cuz exercitu qui
omnes intrantes expugnant occidūt z spo
liant:sed altera est via satis plana in q̄ sunt
tres milites qui omnes intrantes benigne
r̄cipiunt.z ibi omnia necessaria inueniūtur
Et hoc satis aꝑte video z ideo magis ocu
lis meis credo q̄ꝙ tibi.ait sapiens. Licz vna
via ad ambulandum sit male tamen alia in
respectu quo ad suum terminū est peior:qꝛ
ducet nos ad eternum opprobrium z duce-
rimus ad patibulum. Sz ꝑ viam strictam
ꝓpter pugnam z latronen times ambulare
est tibi opprobriuz ꝓ perpetuo qꝛ miles es
tu:z militibus incūbit cōtra hostes pugna
re. Aliud ē. Si mecuz volueris ꝑ istam viā
ꝑgere firmiter ꝓmitto ante te ad bellum ꝑ
gere:z quotquot sūt penetrabis si velis me
iuuare: At ille. Amen dico tibi:ꝑ viaz illam
nolo pergere:sz potius per istaz. Ait sapiēs
Ex quo fidem meam tibi dedi:z in signuz
fidelitatis sanguinem tuum ꝑbibam nō solū
derelinquo te ambulare tecum ꝑgaz ambo
per eandem viam ambulauerunt. Multa
solacia ꝭm voluntatem eoruz inuenerunt ꝑ
viam donec ad hospicium trium milituz ve
nerunt qui satis honorifice sunt recepti Ac
splendide ministrati. In q̄libz refectione mi
les stultus sapienti dixit. Carissime. Nōne
tibi predixi Ecce quot z q̄nta hēmus sola-
cia ī ista via de omnibus his in alia via de
fecissemus. Jlle respondit. Si finis bonus
est totum bonum erit quod non spero. Cuz
illis militibus per aliq̄ tꝑa moram traxerūt
Senascallus ciuitatis audiens ꝙ duo mili
tes contra ꝓhibitionem regis prope ciuita
tem essent:statiz satellites suos ibi misit qui
eos caperent z ad ciuitatem ducerent. Se-
nascallus videns vnum stultum illum liga
tis manibus z pedibus in q̄ndam foueam
proijci iussit. alium incarcerauit. Cū vero
iudex ad ciuitatem venisset omnes malefa
ctores ciuitatis in conspectu eius sunt presē
tati:z inter ceteros isti duo milites. Ait sa-
piens miles coram iudice. Domine de so-
cio meo conqueror qꝛ ipse est causa mortis
mee: Legem istius ciuitatis predixi z peri
cula nullo modo volebat dictis meis credē

nec acquiescere ⁊ ꝯsilijs meis adherere sed
mihi respondit Plus credo oculis meis q̄
dictis tuis. Cum vero fide ac iuramēto ad
inuicem ligati taꝫ in ꝓsperitate q̄ in aduer
sitate eramus: ideo q̄n̄do ipsum solum vidi
pergere propter iuramentum cum eo am-
bulaui: ⁊ ideo causa mortis mee iste est. da
ergo rectum iudicium. Ait alter miles stul-
tus iudici. Ipse causa mortis mee est: con-
stat toti mundo q̄ ipse est sapiens: ⁊ ego na
turaliter stultus: vnde ꝑ sapientiam suā nō
tam leuiter debuisseꝫ adhesisse stulticie mee
Sꝫ q̄n̄do solus ambulaui Si ille insecutus
me non fuisset ego ꝑ viam per quam vole
bat ambulare reuersus fuissem ⁊ secū am-
bulassem ꝓpter iuramentum quod ei pre-
stiti: ⁊ ideo cum ipse sapiens ego vero stul-
tus ipse est causa mortis mee. Ait iudex am
bobus ⁊ primo sapienti. Tu sapiens: quia
tam leuiter stulticie sue adhesisti ⁊ secutus
es eum. Et tu stulte q̄ꝛ dictis sapientis non
credidisti: ꝫ ꝓpriam stulticiam perpetrasti:
vos ambos in patibulo suspensuros iudico
⁊ sic factum est.

Moralisatio

Carissimi. Iste rex ē dominus nr̄
iesus xp̄s: duo milites aīa ⁊ cor-
pus. Anima est sapiens Corpus
stultus. Isti duo in baptismo erant confede
rati ad inuicem. q̄ quilibet sanguinem alte
rius biberet. Sanguinem alterius bibere ē
quemlibet ꝓ alio in ꝑiculo se ponere: vt si
caro suas voluptates voluerit habere prius
debet anima ꝑ penitenciam eaꝫ ꝯsummere
q̄ cum carne in tali periculo se ponere. Si
vero anima quod absit labatur caro debet
ꝓ ea ieiuniis ⁊ vigilijs pati. ⁊ hoc est san-
guinem alterius bibere: nunq̄ alium in ne-
cessitate dimittere. Due vie sunt per quas
veniunt. Una est penitentia. Alia mūdi glo
ria. Due ciuitates. vna in monte hoc est ce
lum super firmamentum. Alia in valle. hec
est infernus. Ad celum est via stricta sicut
via penitentie: ⁊ pauci ambulant eam. In
ista via sunt tres milites: scꝫ dyabolus mun
dus ⁊ caro. q̄ quicunqꝫ voluerit ad celum
pegere debet contra istos pugnare: ⁊ ꝑ viā
penitentie ambulare. In ista ciuitate ē qui
dam senascallus scꝫ deus qui omnia omni-
bus ₰m merita sua affluenter dat. Unde
beatus Grego. In cor hominis non ascen
dit ⁊c̄. In via versus infernuꝫ sunt tres mi
lites scꝫ superbia vite: concupiscentia oculo
rum ⁊ cōcupiscētia carnis. propter que tria
peccator inuenit corpori suo delectabilia ꝓ
tempore. Uia versus infernuꝫ est plana ad
ambulandum. Sed anteq̄ homo percipiat
senascallus scꝫ mors emittit exploratores sci
licet infirmitates que cum capiant quando
anima interim in inferno incarcerabit: cor-
pus ligatur ⁊ in sepultura ponitur. Sed in
die iudicij cum dominus apparuerit iudica
re viuos ⁊ mortuos: tunc anima ꝯtra cor-
pus ⁊ econuerso corpus contra animaꝫ al-
legabit ⁊ iudex scꝫ deus sententiam dabit:
si in peccato inuēti fuerimus sine dubio ad
infernum ibimus. A quo nos defendat qui
sine fine viuit ⁊ regnat.

De non subticenda veritate vsqꝫ ad
mortem Capitulum. lxviij.

Gordianus regnauit. In cuius r̄
gno erat quidam miles genero-
sus qui pulcram vxorem habe-
bat que sub viro sepius est adulterata. Ac-
cidit semel q̄ maritus ad peregrinanduꝫ ꝑ
rexit. Illa vero in continenti vocauit ama-
sium suum. Domina illa quandam ancillā
habebat que cantus auium intellexit. Cuꝫ
vero amasius veniret erant tunc temporis
tres galli in curia. Media nocte cuꝫ ama
sius iuxta dominam iacuisset primus gal-
lus cantare cepit. Domina cum hoc audis
set ait ancille. Dic mihi charissima quid di
cit gallus in cantu. Illa respondit. Gallus
dicit in cantu suo q̄ tu facis iniuriam domi
no tuo. Ait domina. Occidatur gallus iste.
⁊ sic factum est. Tempore debito post hec
secundus gallus cantauit. Ait domina an-
cille. Quid dicit gallus in cantu suo. Ait an
cilla. Socius meus mortuus est ꝓ veritate
⁊ ego paratus sum mori pro eius veritate
Ait domina. Occidatur gallus: ⁊ sic factuꝫ
est. Post hec tercius gallus cantauit Do
mina cum audisset dixit ancille. Quid dicit
gallus in cantu suo. Illa respōdit. Audi vi
de tace si tu vis viuere in pace. Ait domina
Non occidatur gallus iste.

Moralisatio

Carissimi. Iste imperator est pa-
ter celestis: miles christus: vxor
eius anima per baptismuꝫ despō

sata. Ille qui eam seducit est dyabolus qui per mundi fallacias decipit. Unde quoties peccato consentimus adulteramus christo: Ancilla est tua consciencia que contra peccatum murmurat. ⁊ continue hominem ad bonum stimulat. Primus gallus qui peccauit certe christus est: qui primo contra peccatum arguebat. hoc videntes iudei ipsum occiderunt. Et similiter nosipsū occidimus quantum in nobis est ꝗdiu in peccatis delectamur. Per secundum debemus martyres intelligere. Sic erant ⁊ alij multi qui viam ⁊ doctrinam eius predicauerunt. ideo pro christi nomine ⁊ veritate neccati sunt. Per tercium gallum qui dixit. Audi vide ⁊c. potest intelligi predicator qui debet esse solicitus veritatem pronunciando: sed diebus illis non audet veritatem dicere qui cupit pacem habere. Gaudeamus ergo magis deum timere veritatem pronunciando. ⁊ sic ad christum qui est veritas veniemus

De castitate
Capitulum. lxix.

Gallus regnauit prudens valde: qui quondā palacium construere volebat. Erat tunc in imperio quidam carpentarius subtilis valde. Cum quo imperator pro construendo palacio cōuenit. Tunc temporis erat quidam miles: in regno qui pulcram filiam habebat. Videns prudentiam carpentarij intra se cogitabat filiam meam in vxorem ei dabo quia per sapientiam suam ⁊ artem satis laute eā promouebit. vocauit eum ⁊ ait ei. Charissime pete a me quid tibi placuerit ⁊ tibi dabo. si mihi possibile sit ita vt filiam meam in vxorē accipias. At ille. Mihi bene placet. Conuenerunt in vnū: carpentarius eā in vxorem duxit. Hoc facto mater filie generum suum vocauit ⁊ ait ei. Fili mi iā filiam meam in vxorem duxisti. Ecce istam camisiam dabo tibi quam ⁊ satis pulcram ostendit ⁊ ait. Camisia istam virtutem habet ꝙ nunꝙ toto tempore vite lotione indiget. nec frangi potest nec consumi nec colore mutari ꝗdiu inter te ⁊ filiam meam sit amor fidelis. Si vero quod absit aliquis ex vobis matrimonium violauerit statim camisia omnes eius virtutes amittet. Carpētarius hec audiens gauisus est valde: camisiam recepit ⁊ ait. O mater ꝙ preciosū iocale mihi dedisti: iam nullus nostrum pot matrimonium violare: quin per camisiam scietur perfectissime. Post hec infra paucos dies carpentarius ad palacium regis ē vocatus vt nouum palacium construeret: camisiam secum assumpsit: vxorem in domo dimisit: cum rege moram traxit quousq̄ palacium completum fuit. Cum in laborando fuisset admirabantur multi ꝙ camisia semper in candore ⁊ mundicia permansit. Ait rex ad eum. Magister rogo vt dicas mihi quomodo hoc potuerit esse ꝙ cū in continuis laboribus permanes ⁊ camisia tua sine lotione ⁊ immundicia in albedine maneat. Ait ille. Scias charissime domine ꝙ ꝗdiu ego cum vxore sumus fideles ī amore camisia mea non indiget lotione. sed si matrimonium esset inter nos violatū camisia sicut ceteri panni lotōne indigeret. miles cum hoc audisset intra se cogitabat Si potero camisiam tuam lauari faciam. perrexit ad domum carpentarij ipso ignorāte: vt eius vxorem ad peccatum solicitaret. Illa vero gratanter eum recepit de amore inordinato eam pulsauit. Que ait. Amor talis locum priuatum requirit: veni mecum ⁊ illum in cameram introduxit. Cum autem introductus fuisset illa exiuit ostium clausit ⁊ dixit. Ibidem expectabis quousq̄ tēpus habuero: quando te liberare debeo: domina ista singulis diebus eum visitauit ac pane ⁊ aqua eum sustētauit. Ille vero preces fundebat vt eum dimitteret abire: Sed illa non consentiebat. Post hec cito alij duo milites ad eam venerunt de curia regis quilibet post alium vt eam corrumperent sed eis nihil valuit. Illa in eadem camera eos inclusit. pane ⁊ aqua sustentauit: Per multos dies ibi stabant. De istis tribus militibus facta est questio ⁊ commotō in domo regis quo deuenerunt. Palacio consummato carpentarius accepta mercede domum venit: vxor eius non modicum gaudens eum honorifice recepit ⁊ quomodo se haberet diligenter inquisiuit. Ille vero bene per omnia respondit. Illa vero camisiam suam respexit. Vidensq̄ eam satis mundam ait. Benedictus deus apparet in camisia ista ꝙ inter nos est dilectio vera.

Qui sic ait. Charissima cum essem in pa-
lacio ↄstruēdo venerunt tres milites vnus
post aliuꝫ: ꝛ de camisia mea quesierunt quo
modo sine lotione manebat in omni cando
re: eis veritatem retuli. Post hoc quo de-
uenerunt penitus ignoro. De coꝝ absen-
tia facta est questio magna in curia regis.
Dixit illa. Domine illi tres milites de qui
bus fit sermo ad me venerunt multa mihi
promiserunt si eis consentireꝫ: sed nullo mo
do volebaꝫ hoc attemptare. eos in camerā
priuata posui: ꝛ hucusqꝫ pane ꝛ aqua sustē
taui. Carpentarius hoc audiens gauisus ē
de fidelitate vxoris ꝛ milites a morte salua
uit vt eos libere abire permisit ꝛ ambo vs-
qꝫ ad finem vite in vero amore ꝑmanserūt.

Moralisatio

Carissimi. Rex iste est pater ce-
lestis qui palacium habet ↄstru
ere: scꝫ cor humanum bonis vir-
tutibus plenum: in quo palacio deus dele-
ctatur permanere. Juxta illō. Delicie mee
esse cum filijs hominum. Miles iste qui
habet pulcram filiam est christus qui habꝫ
animaꝫ pro filia. Vxor est sancta mater ec
clesia. Carpentarius est bonus christianus
qui istam filiam in vxorem cum camisia ac
cepit. Camisia ista est fides nostra. Quia
vt ait apo. Sine fide impossibile est placere
deo. Quamdiu manet homo in hac vita in
sanctitate: tamdiu fides non violatur. quid
ergo sequit̄: certe vt erigas palacium scilicꝫ
cor mundum per opa misericordie. Mili-
tes sunt supbia vite: concupiscentia oculoꝝ
ꝛ ↄcupiscētia carnis. Jstos tres milites cō
cludere debes in camera penitentie. quous-
qꝫ mercedem eternam a rege eterno acci-
pias. Quod nobis prestare dignetur.

De compunctione fidelis anime.
Capitulum. lxx.

Rex quidam erat qui filiam pul-
cram habebat ꝛ prudentem quā
pater viro tradere volebat. Jlla
vero votum deo fecerat ꝙ nunꝙ virum ac
ciperet quousqꝫ tria perpetraret. Primuꝫ
erat ꝙ diceret veraciter quot pedes in lon-
gitudine ꝛ latitudine ac ꝓfunditate quattu
or elementoꝝ essent. Secundum ꝙ ventuꝫ
ab aquilone mutaret. Tercium ꝙ igneꝫ in
gremio sine lesione iuxta carnem portaret.
Rex cum hec audisset fecit ista tria ꝑ totuꝫ
regnum promulgari. ꝛ si quis sine defectu
ista ꝑpetraret filiam eius in vxorem habe-
ret. Multi venerunt sed defecerunt. Erat
quidam miles in ꝑtibus longinquis qui cū
de voto puelle audiret ad palaciū regis ve
nit: ducensqꝫ secum famuluꝫ vnum ꝛ equū
furibundum coraꝫ rege temptauit ꝛ ait. do
mine mi rex: filiam tuaꝫ peto in vxorē quia
paratus sum ista tria ꝓmulgata soluere: ait
rex. Mihi bene placꝫ: miles vero famuluꝫ
suum vocauit ꝛ ait ei. Jn terra iaces. Cuꝫ
vero sic iaceret: miles a capite vsqꝫ ad pe-
des mensurauit. Hoc facto sic ait regi. ecce
domine in q̄ttuor elementis vix vltra septeꝫ
pedes inuenio. Ait rex. Quid hoc ad q̄ttu-
or elementa. Et ille. Domine quilibet hō
ꝛ omne aīal ex q̄ttuor elementis ↄponitur.
ꝛ sic ꝑ famulum suū q̄ttuor elementa men
surauit. Ait rex. Amen dico tibi satis clare
ꝓbasti. Jā ad secundū ꝓcedamus Muta
ventum ꝛc̄. Jlle statim equū furibundum
adduci fecit: cui potōeꝫ ad gustandū dedit.
de cuius potōe factus ē totaliter sanus: hoc
vero facto caput equi in oriente ponebat et
ait. Ecce domine ventus ē mutatus ab aqui
lone versus orientem. Ait rex. Nonne con-
stat vestre prudentie ꝙ vita cuiuslibet ani-
malis non est nisi ventus quem equus pa-
tiebatur. malum tamdiu erat in aquilone: sꝫ
iam ex virtute potionis sanus factus est: ca
put eius ad orientem posui vt sit paratus
onus portare. Ait rex. Satis clare proba-
sti. Jam ad tercium procedamus. At ille.
Domine paratus sum coraꝫ omnibus ad-
implere. Manus suas prunis ardentibus
repleuit ꝛ in sinu posuit. Et caro eius neq̄-
ꝙ est lesa. Ait rex. Satis bene duo alia pro
basti. Sed dic mihi quomodo glebe non le
dunt te. Ait ille. Nō virtute mea sed ex vir
tute lapidis quem mecum continue porto:
Quicunqꝫ illum lapideꝫ secum in loco mū
do portauerit nunꝙ ab igne ledi poterit.
Ecce lapis ꝛ lapidem coraꝫ omnibus ostē
dit. Ait rex. Probabiliter ista tria proba-
sti: nuptias ordinauit Et filiam suam cum
diuitijs multum ei dedit in coniugeꝫ ꝛ am
bo in vita bona dies suos finierunt.

Moralisatio

[C]Arissimi. Iste rex est dominus noster ihesus christus. Filia tam pulcra aīa ad dei similitudineȝ creata que deo in baptismo votū fecerat ꝙ nunꝙ viro ꝯiungeretur nisi tria ꝑpetraret. Primum est ꝙ mensuraret ⁊c̄ hoc est famulum tuū id est carnem tuam mensurare debes quantuȝ deliquit et pro omni delicto penaȝ agere: elementa mensurare scȝ carnē tuam domare. Secundum est mutare ⁊c̄. Equus furiosus est peccator qui ī peccatis permanet: vnde oportet ei potionē dare scȝ vt contritioneȝ habeat in corde: ꝯfessionem in ore: satisfactioneȝ in ope: et hoc est ventū mutare: vnde Job. Tanꝙ ventus in vita mea. Tercium est ignē sine lesione portare ignis luxurie auaricie superbie ⁊c̄ que sepe animaȝ et corpus ꝯsumunt: sed si desideras vt ignis iste te non ledat oportet vt lapideȝ in loculo id est dominū nostrū ihesū xp̄m in corde habeas ꝑ oꝑa meritoria: et si mōe portaueris nūꝙ ignis alicuius pc̄ti ledet te et per consequens vitam eternā obtinebis.

De remuneratione eterne patrie
Capitulum. lxxj.

[E]Rat quidam rex qui conuiuium magnuȝ fecerat: deinde per totū regnū precones destinauit vt preconisarent ꝯuiuium videlicet vt omnes cuiuscunqȝ conditionis ad conuiuium venirēt ⁊ non tantum conuiuium bonum haberent sed et diuitias infinitas obtinerēt. Cum aūt precones per regna et castra ambularent: preceptum regis promulgando erant tunc duo hoīes in vna ciuitate manentes: vnus fuit fortis et robustus sed tamē cecus: alter claudus et debilis sed optime viderat: dixit cecus claudo. Carissime heu nobis duobus per totum regnum diuulgatum est ꝙ rex tali tempore optimum conuiuiū tenebit ad quod non tantum quilibet habebit cibaria pro sua voluntate: sed diuitias magnas recipiet. Tu vero es claudus: ego vero cecus ad illud conuiuium poterimus ne accedere ait claudus. Si ꝯsilium meū feceris ambo ibidem veniemus: et diuitias ⁊ conuiuium sicut ceteri obtinebimus: respondit cecus. Omne consilium quod est nobis vtile sum paratus adiplere: ait claudus. Tu es fortis et robustus in corpore: ego vero debilis: qr claudus me super dorsum tuum portabis: ego vero te in viam dirigā: quia satis clare video: et sic ambo ad conuiuium veniemus et mercedeȝ sicut ceteri obtinebimus: ait cecus. Amen dico tibi optimuȝ consilium est: statim ascende dorsum meum: ⁊ sic factum est: claudus viaȝ ei ostendit et ipse eum portauit: et sic ambo ad conuiuium venerunt: et diuitias inter alios receperunt

Moralisatio

[C]Arissimi. Iste rex est dominus noster ihesus christus qui ꝓ omnibus nobis vitam eternam preparauit: iuxta illud. Erat quidaȝ homo qui fecit cenam magnam. Ad illud conuiuium multi sunt vocati: et qui ibidem accedit diuitias eternas possidebit. Cecus iste est quilibet diues ac potens huius seculi qui fortis est ⁊ potens in corpore id ē diuitiis ⁊ mūdi potentia: vnde ceci sunt quantum ad vitam eternam: ignorant ea que sunt salutis sicut talpa bene videt sub t̄ra et habet multa diuerticula: sed supra cecus efficitur nec scit seipsum iuuare. Sic ⁊ diuites satis clare vident in temporalibus: et ceci sunt in spiritualibus. Claudus vero est bonus religiosus qui claudicat in vtroqȝ pede scȝ nihil in cōmuni aut ꝓprio possidere: tamē videt talis satis clare viam versus conuiuium eternū. Si ergo vos diuites ac mundi potentes intenditis ad illud conuiuium accedere ⁊ premia ibidem accipere: necesse vobis erit religiosos ac ceteros pauperes super dorsa vestra portare. Sed diligenter est aduertendū quomodo diuites debent portare pauperes Certe elemosinas eis dando: in eorum necessitatibus subueniendo hoc est pauperes portare: et fideliter viris ecclesiasticis decimas dare. Si hec feceritis nos viri religiosi tenemur vobis viam salutis ostendere quō poteritis ad vitā eternā peruenire. Precones qui illud ꝯuiuium clamabāt sunt sacre pagine doctores scȝ p̄dicatores et ꝯfessores qui habēt nos instruere publice et priuate quō ad eternū ꝯuiuiū poterimus ꝑuenire.

De ingratorum trucidatione
Capitulum. lxxij.

[R]Egitur de quodaȝ rege qui filiū vnicum habebat quem multum dilexit ac tenerrime nutriuit. Cū

aũt puer ad etatem legittimam peruenisset de die in diem regem impulsabat vt regnũ ei dimitteret eo ꝙ impotens esset ⁊ ipse potens. rex vero ait. Carissime si securus essẽ ꝙ me beniuole et cũ honore tractares toto tempore vite tue illud concederẽ ⁊ omnem humanitatem quam pater tenetur filio tibi prestarem: ait ille. Domine coram satrapis et nobilibus imperij iuramentum prestabo ꝙ nullum defectuʒ habebitis: sed in maiori honore q̃ meipsum vos habebo Rex vero credens dictis eius regnum ei dedit ⁊ nihil sibiipsi retinuit. Cum vero coronatus esset et in solio positus vltra q̃ credi põt cor eius est eleuatum per aliquos annos patreʒ suũ in honore habebat: et post hoc nec aliqua bona ei dedit. Ille vero cepit sapientibus regni conqueri ꝙ filius eius pactũ non tenebat. Sapientes vero qui semper eum dilexerunt regem arguebant ꝙ male patrem suum tractaret. Rex hoc audiens furore repletus patrem suum in quodam castro reclusit vbi nullus accessũ habere poterat ad eum. in quo loco fameʒ et multas miserias patiebatur. Accidit eodeʒ tempore ꝙ rex in eodem castello ꝑnoctabat. Pater vero ad eum accessit ⁊ ait. O fili miserere patri tuo seni qui te genuit: et omnia dedit ĩ hoc loco famem et sitim patior iam sum in graui infirmitate positus: et haustus vini me ꝯfortaret: ait rex. Ignoro si sunt vina in isto castro. ait ille. Imo fili quinqʒ dolia vini sunt in castro et sine scitu vestro senescalcus huius castri non audet ꝑforare ea ⁊ mihi haustuʒ dare: rogo fili des mihi de primo dolio ait rex. Non faciam quia mustum est nec valet pro senibus: at ille dixit. Des mihi ergo de secundo dolio: qui ait. Hoc non faciã hoc pro corpore meo custodiam et pro iuuenibus qui mecum sunt: at ille. Des mihi ergo de tercio dolio: qui ait. Non faciaʒ q: vinum forte est et tu es debilis ⁊ infirmus posset esse causa mortis tue: ait ille. Des mihi de quarto dolio: qui ait. Non faciam: q: nimis vetus et acetosum est et nõ multũ valet et precipue pro complexione tua: ait pater. Fili des ergo mihi de quinto dolio: at ille. Absit a me q: feces sũt: satrape regni mihi imponerent ꝙ te occidissẽ si feces tibi dedissem. Pater hec audiens ab eo tristis recessit: et statĩ occulte satrapis regni literã scripsit quomodo filius eius eum tractabat vt ꝓpter deũ eum a tali miseria subleuarẽt Satrape omnes ei compatiebantur: statim regem receperunt et patrẽ sicut prius regẽ constituerunt. Filium aũt suum in carcereʒ posuerunt vbi ꝓpter miseriã defunctus est.

Moralisatio

Carissimi. Rex iste est dominus noster ihesus xp̃us. Filius quilibet christianus quem tenerrime diligit q̃diu homo in puritate vite manet. Omnia homini dedit que homo habet: et ipse factus est pauper ꝭm ꝙ testatᷣ scriptᷣa. Vulpes foueas habent et volucres celi ⁊c̃ sed quotidie christus fameʒ et sitim patitur: hoc est in suis membris scʒ pauperibus et debilibus: vnde scriptum est. Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. et cum deus petit a nobis haustum vini de primo dolio dolium illud est puericia nostra quaʒ deus a nobis requirit vt ei seruiamus ĩ pu ericia. puer vero malus respondit. Mustũ est hoc est puer sum non possum ieiunare: orare: in dei seruicio vigilare. Demũ deus a nobis requirit vt demus ei de secũdo dolio: respondit malus filius. Non possũ dare iuuentutem meam deo seruiendo: quia tũc mũdus deridet me dicẽs. Ecce ille iuuenis homo non vult cõuersari cum hominibus: et sic iuuentuteʒ meam mecum retinebo comedendo bibendo mũdo seruiẽdo. Demũ deus requirit a nobis de tercio dolio: respõdit malus filius. Vinũ forte est hoc est iam sum in fortitudine mea si penitentiaʒ facerẽ fortitudineʒ meam diminuerem: ad bella et ad hastiludia volo accedere: ⁊ ea que mũdi sunt exercere: ac post fortitudinẽ penitentiã agere. Deus videns quia de istis tribus dictis doliis nihil potest hr̃e querit de quarto dolio haustũ vinum: respondit malus filius Vinũ nimis vetus et acetosum est hoc est dictum iam sum senex iam nõ possum ieiunare vigilare: quia natura mea est debilis. Demum deus querit de quinto dolio vinũ haustuʒ: respondit malus filius. Feces sunt hoc est dictum. Heu mihi decrepitus sum: defecit salutare meum. Dum bona potero facere non feci. Modo sum impotens: et talis etiam sepe cadit in desperationem:

et sic moritur homo miser: contra tales erit
q̄rimonia grauis: et tunc in die iudicij deus
cū tota curia celesti sentenciam dabit dicēs
Ite maledicti in ignez eternū quod paratū
est dyabolo ⁊c̄: a quo nos liberare dignet̄
qui viuit et regnat deus in vnitate ⁊c̄

Auaricia multos excecat
Capitulum.lxxiij.

REx quidam in ciuitate romana
erat qui statuit ꝙ quilibet cecus
ab imperatore omni anno centū
solidos haberet. Accidit casus ꝙ.xxiiij.socij
ad ciuitatem venerunt: et quandā tabernaz
intrabant propter potationē. Isti enim per
septem dies stabāt bibendo et comedendo:
deinde cum volebant cum tabernario com
putare quicquid in pecunia haberent taber
nario dederūt: at ille. Certe carissimi adhuc
deficiunt centū solidi: amen dico vobis non
exibitis donec vltimum quadrantem mihi
solueritis. Illi hoc audientes ad inuicem di
xerunt. Quid faciemus non habemus sol=
uere: ait vnus. Dabo vobis sanum ꝯsilium
per imperatorem lex edita est ꝙ quicunqz
est cecus centum solidos de eius thesauro
obtinebit: ponamus inter nos sortes et sup
quez sors cadit eius oculos eruamus: ⁊ tūc
ille ad palacium poterit accedere ⁊ centum
solidos obtinere et nos oēs quitare: at illi.
Optimum est consilium: inter se miserunt
sortez: et super illum qui consilium dederat
cecidit: statim excecabant eum et duxerunt
eum ad palacium. Pulsabant ad ianuam
ianitor causam pulsationis quesiuit: at ille.
Ecce est vnus cecus qui beneficium legis
petit: ait ianitor. Senescalco hoc dicam: ac=
cessit ad senescalcū et ait. Stat vnus cecus
ad portaz qui beneficium legis petit: at ille.
Vadam ad eum et eum videbo: cum autē
cecum vidisset eum intime respexit: quē cū
considerasset ait ei. Carissime quid petis: ⁊
ille. Centū solidos ꝑm legem: qui ait. Amē
dico tibi hesterna die vidi te in taberna du
os oculos satis claros habentē tu male le=
gem intelligis. Lex est edita ꝙ quicūqz ex
infirmitate vel ex casu aliquo cecus fuerit:
contra quē casum non poterit se defendere
talis beneficium legis obtinebit. Sed tu vo
luntarie deleuisti oculos tuos ⁊ in taberna
bibisti: et consilium hoc dedisti vt cecatus
esses: quere ergo alibi solacium quia nullū
obulum obtinebis. Ille vero hoc audiens
cum confusione a palacio recessit.

Moralisatio

CArissimi. Talis est lex dei ꝙ qui
cunqz ignoranter aut ex infirmi
tate peccauerit aut tēptatiōe dya
bolica si contritus ⁊ confessus fuerit: iuxta
illud. In quacunqz hora peccator ⁊c̄ deus
sibi pcta remittet: quilibet peccator inquan
tum peccator est cecus. Si vero aliquis ex
pura malicia sine causa peccauēit ⁊ postea
desperationem inciderit vix aut nunꝙ̄ ei re
mittet̄. Tabernarius est dyabolus qui oēs
tales ad tabernam infernalez recipit qui de
cedunt. Et ideo studeamus sequi dominuz
nostrum qui ⁊c̄.

De prospectione ⁊ prouidentia
Capitulum.lxxiiij.

ERat quidaz rex qui filium tantū
vnicū habebat quem tenerrime
dilexit. Rex iste vnum pomum
aureū fieri fecit ī sumptibus magnis: pomo
fabricato rex vsqz ad mortem infirmabatur
vocauit filium suum et ait. Carissime si nō
potero de ista infirmitate euadere sub bene
dictione mea post meū decessum vade per
regna et castra ⁊ pomum aureū quod feci
tolle tecum quem magis stultum inueneris
pomum istum ex parte mea dabis. Filius
vero fideliter adimplere promisit dictuz pa
tris. Rex vero vertebat se ad parietez et e=
misit spiritum. Filius vero satis honorifice
eum tradidit sepulture. Post sepulturam
statim pomuz accepit et per diuersa regna
et castra ambulauit: multos stultos inuenit
et vidit tamē nulli eorum pomum dedit: de
inde perrexit ad quoddam regnum ⁊ ad ci
uitatem principalē illius regni accessit: per
medium ciuitatis regem equitantem cum
magno apparatu vidit. Conditiones illius
regni a quibusdam ciuibus quesiuit: at illi
dixerunt ei. Consuetudo illius regni est ta
lis ꝙ nunꝙ̄ rex inter nos regnabit nisi vno
anno: et finito anno omni honore et diuitiis
priuetur: et in exiliū ponet̄ vbi mala morte
morietur. Filius regis hec audiens intra se
cogitabat. Iam inueni quez diu quesiui: ac
cessit ad regē ⁊ flexis genubus eū salutauit
⁊ ait. Aue rex: pr̄ meus defunctus est: istud

pomum aureũ in testamentũ vobis legauit
Rex vero pomũ accepit ⁊ ait ei. Carissime
quomõ potest hoc esse: rex nunꝙ me vidit
nec aliquid boni patri tuo feci: quare ergo
tam preciosũ iocale mihi dedit: ait ille. Do
mine mi rex: pater meus non plus vobis ꝙ
alteri pomum legauit: sed sub benedictione
sua mihi precepit: maiori stulto dare quem
potero īuenire: et sine dubio circuiui multa
regna ⁊ castra ⁊ non inueni tam magnum
stultum et infatuatum ꝙ vos: ideo ex pre-
cepto patris mei pomũ vobis dedi: ait rex.
Rogo vt mihi dicas quare me tantũ stultũ
reputas: at ille. Ecce domine ostendã vobis
clare. Est consuetudo illius regni per totũ
annũ regnare et in fine anni omni honore
et diuitiis priuari ⁊ in exiliũ poni vbi mala
morte mori oportet. Amen dico vobis con
cludo ex dictis meis ꝙ in toto mundo non
est tantus stultus sicut vos ꝙ tam breue tẽ
pus regnare debetis: et post hoc tam mise-
rabiliter vitã finire: respondit rex. Sine du-
bio omnia vera sunt que modo mihi dixisti
et ideo dum adhuc fuero in mea potestate
in presenti anno bona infinita mittam ante
me in exilium vt dum ibi venero de bonis
illis viuam ꝙdiu vixero: et sic factũ est. In
fine ãni regno est priuatus et in exilium po
situs ibi per multos annos de bonis illis vi
xit et vitam suam in pace finiuit.

Moralisatio

Carissimi. Rex iste est deus qui
legauit pomum aureum stultis.
Per pomum rotundum intelli
gitur mundus iste quẽ deus dat fatuis qui
magis mundũ ⁊ ea que in mundo sunt ap
petunt ꝙ deum. Rex qui per vnum annũ
regnauit potest dici quilibet homo in hoc
mundo existens: qui licet centum annis vi-
uat: est tamen quasi vna hora respectu vite
future: et tamen nõ desistit miser homo die
ac nocte laborare: et post mortẽ in exilium
id est in infernũ ponetur si cũ peccato mor
tali decedat vbi mala infinita inueniet. Et
pauci sunt qui de isto exilio cogitant. Faci
amus ergo sicut fecit ille rex dum sumus in
nostra potestate in hac vita ante nos mit-
tamus opera misericordie: elemosinas lar-
gas: perpetrare orationes: et ieiunia facere
vt post hanc vitam paradisum poterimus
intrare: ⁊ sine dubio vbi inueniemus opera
nostra meritoria que fecimus in hac vita: ⁊
sic regnabimus ibi cum gloria: ad quã nos
perducat qui sine fine viuit et regnat ⁊c̃.

De cura mundi non sectanda
Capitulum. lxxv.

Olim erat quidaʒ rex qui tres fi-
lias pulcras habebat quas tribus
ducibus maritauit. Oẽs illi tres
duces eodeʒ anno mortui sunt. Rex hoc au
diens volebat filias suas iterato maritare:
vocauit primaʒ filiam et ait. Carissima vir
tuus mortuus est dabo te alteri viro: at illa
Nullo modo hoc attemptabo: et hec est ra
tio mea: si debereʒ alterum virum accipere
oportet vt eum tantũ diligerem sicut primũ
virum aut plus aut minus diligerẽ hoc nõ
potest stare: quia primus virginitatem ha-
bebat: ergo non tantuʒ debeo eum diligere:
si vero plus hoc esset maius maluʒ: si vero
minus non esset bona dilectio inter nos: q̃re
concludo ꝙ nullo modo volo alium virum
accipere. Rex hoc audiens vocauit aliaʒ et
ait. Carissima vir tuus defunctus est copu
labo te alteri viro: at illa. Domie nullo mõ
hoc attemptabo: quia si virum alium acci-
perem reciperem eum aut propter diuitias
aut fortitudinem: aut pulcritudinem. Non
propter diuitias: quia abundo. Non ꝓpter
fortitudineʒ: quia amicos habeo qui me de
fendent. Non propter pulcritudinem: quia
mihi videbatur ꝙ vir meus omnium erat
pulcrior in vniuerso mundo: quare ꝯcludo
ꝙ nullo modo virum alium accipere volo.
Rex hoc audiens vocauit terciam filiam ⁊
ait. Carissima vir tuus mortuus est volo te
alteri viro copulari: at illa. Nullo mõ hoc
attemptare volo: quia si alium virum acci-
perem ille me reciperet aut propter pulcri-
tudinem: aut diuitias. Non propter pulcri-
tudinem: quia non sum pulcra: ergo ꝓpter
diuitias me reciperet. Et si propter diuitias
nunꝙ posset esse verus amor: quia destru-
ctis diuitiis amor transiret: cõcludo ergo ꝙ
nullo modo alium virum volo accipere.
Item doctores sacre scripture dicunt ꝙ vir
⁊ mulier in matrimonio coniuncti sunt vnũ
in corpore et duo ĩ anima: ergo corpus viri
mei est corpus meum et econuerso ⁊c̃. Ad
hec. Omni die possum ad sepulcrum acce

dere viri mei et ibi ossa videre: ergo virum presentem habeo: et ideo alium virum habere nolo. Rex hoc audiens amplius vt virum acciperet non instigabat.

Moralisatio

Carissimi. Iste rex est deus ipse. Tres enim filie sunt anima ipsa in qua relucet operatio & imago trinitatis: iuxta illud Genes. ij. Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram. Imago vero trinitatis per peccatum primi parentis erat deturpata & tribus viris tradita scz dyabolo mundo et carni. Si vero mortuus est dyabolus per christi passionem noli amplius talem virum accipere: sed semper sub christi protectione permanere cupias. Si mundus mortuus est per paupertatem voluntariam noli amplius alium virum accipere: sed permaneas sub christi protectione Si vero mortua est caro per ieiunium et carnis macerationem noli iam amplius virum accipe: sed sub christi protectione permaneas Vel aliter potest reduci. Rex iste est deus. Tres filie tria genera hominum scz potentes ac diuites huius mundi sicut sunt reges ac mundi potentes. Sapientes huius mundi sicut sunt iudices temporales et ecclesiastici viri religiosi. Perfecti christiani sicut sunt qui in omnibus diuinis preceptis obediunt. Isti tres erant in baptismo tribus ducibus copulati scz patri per potenciam: filio per sapientiam spiritusancto per clementiam. Si ergo isti mortui sunt id est extincti et ablati a te per peccatum tuum nunquam alteri labores copulari: sed cum omni diligentia fac opera misericordie per que poteris ei reconsiliari: quia nunquam aliquem inuenies qui tantum diliget. Unde est notandum quod mulier accipit virum propter quatuor: quia aut propter diuitias: aut propter pulcritudinem. aut propter fortitudinem: aut propter sapientiam. Si vero vis virum accipere propter diuitias: certe non inuenies ita diuitem sicut dominum nostrum ihesum christum: quia dominus celi et terre est: ergo teneas eum et non alium. Si vero velis virum accipere propter fortitudinem curre ad ihesum christum: qui est fortior omni homine in celo & in terra In inferno non est aliquis qui potest ei resistere: ergo illum in virum debes accipere et non alium. Si vero aliquem vis accipere propter pulcritudinem curre ad dominum nostrum ihesum christum qui est pulcrior omni homine: vnde Psalmista Speciosus forma pre filiis hominum: ergo illum debes habere et non alium. Si vero aliquem vis accipere propter sapientiam curre ad dominum nostrum ihesum christum: quia ipse est sapientior omni homine: vnde Apostolus O altitudo diuitiarum sapientie & scientie dei &c. ergo illum virum accipere debes et non alium.

De concordia

Capitulum. lxxvj.

Accidit in quadam ciuitate quod erant duo medici optimi in omni scientia medicinali imbuti qui omnes ad eos venientes de quacunque infirmitate curabant ita quod penitus populus ignorabat quis eorum esset melior. Infra tempus erat inter eos contentio quis eorum esset maior atque perfectior: ait vnus alteri. Carissime non sit inter nos discordia nec inuidia neque contentio quis nostrum est perfectior: sed vnum faciamus et quicunque ex nobis defecerit sit ille seruus alterius: ait alter. dic mihi quod est illud: et ille. Ego duos oculos tuos de capite eruam sine grauamine et super mensam tuam ponam: et quando tibi placet in capite tuo sine lesione tua reponam. Si vero mecum hocidem per omnia feceris equales ambo simus et quilibet alterum nutriat sicut fratrem suum. Si vero aliquis defecerit seruus alterius erit: at ille. Optima probatio per omnia mihi bene placet. Ille vero qui questionem proposuit accepit instrumenta sua et infra oculos alius cum quodam vngento nobilissimo interius et exterius liniuit: et cum instrumento suo duos oculos socij extraxit & super mensam posuit: et ait socio suo. Carissime quomodo tibi videtur: et ille. Unum scio quod nihil video quia oculis careo & tamen nullam lesionem sentio. Sed modo vellem quod oculos meos sicut mihi promisisti restitueres: et ille. Libenter attemptabo: vngentum accepit et oculos interius et exterius sicut prius inunxit et oculos suos reposuit: et ille. Carissime quid iam tibi videtur: et ille. Optime: quia in extrahendo nullam lesionem sensi: tunc dixit ille. Iam restat vt mihi simili modo ministres: qui ait. Presto sum. Accepit instrumenta sua et vngenta sua sicut ille fecerat intus et exterius liniuit: deinde

oculos eius extraxit ꝛ super mensaʒ posuit
ꝛ ait. Carissime quid tibi videt̃: ꝛ ille. Mi
hi videtur ꝙ oculos perdidi: tamen nullum
doloreʒ sensi: sed vellem libentissime ꝙ ocu
los rehaberem. Cum vero ille parasset in=
strumēta sua vt oculos restitueret: fenestra
domus erat apta: et quidaʒ coruus intrauit
vidensq̃ʒ oculos in mensa: subito vnũ oculũ
rapuit et violauit. Medicus hoc ꝑcipiens
est contristatus totaliter: et ait intra se. Nisi
oculos socio meo restituaʒ seruus eius ero
Respiciens a longe vidensq̃ʒ caprā oculum
eius extraxit ꝛ in locũ oculi ablati reposuit
hoc facto dixit socio suo. Carissime quid ti
bi videtur: qui ait. Nec in extrahēdo: nec in
reponendo aliquam lesioneʒ sensi: sed vnus
ex oculis meis semper sursũ ad arbores re
spicit: et ille. Exquo ita perfecte medicinaʒ
meam tecum feci sicut et tu mecum: modo
ambo sumus equales nec inter nos sit con
tentio: et sic ambo post hoc ad inuicem sine
cōtentione vixerunt.

Moralisatio

Carissimi. Per istos duos medi
cos intelligere debemus legē no
uam et antiquam que ambe cu=
rabant quantum ad salutem anime. Facta
est cōtentio et adhuc est inter christianos ꝛ
iudeos que lex est melior et perfectior. Ad
probandũ veritatē quilibet oculos alterius
extraxit: hoc est dictũ. In lege antiq̃ multa
sunt a quibus deus extraxit sicut decē pre=
cepta in antiqua lege: sicut saluator ait. Nō
veni soluere legeʒ sed adiplere vt si aliquis
hominum intendat deum videre oportet ꝙ
talis ad nouam legem recurrat: et tunicam
baptismi se induat. Coruus venit et rapuit
vnum oculum iudeorum vt non possent ve
ritatem videre: et in loco huius ponebat o=
culum capre scʒ quasdā cerimonias quibus
vtuntur per quas credunt deum videre: et
ibunt ad tenebras exteriores vbi erit fletus
et stridor dentium.

Q̃ ad diuitias non est anhelandum
Capitulum. lxxvij.

Quidam rex erat qui duas filias
habebat: vna erat pulcerrima et
oībus amorosa: sed altera nigra
et omnibus odiosa. Rex videns filias suas
vnam pulcram aliam nigram eis nomina
imposuit. pulcre filie imposuit nomen scʒ ro
simunda: nigre filie gratie plena: deinde pre
conem per totuʒ regnũ misit promulgando
ꝙ oēs venirent et filias suas in matrimoniũ
daret illis qui ad hoc digni eēnt. Quicunq̃ʒ
vero pulcrā filiam in vxoreʒ acciperet nihil
cum ea nisi pulcritudineʒ obtineret: sed qui
nigram filiam acciperet totum regnũ post
eius decessum cũ ea obtineret. Multi hoc
audientes ad curiaʒ regis venerunt: et cum
duas filias viderent omnes ad pulcrā filiaʒ
currebant ꝛ eam in vxorem petebant. Grā
plena nigra filia amare fleuit: ait et ei rex.
O filia ob quam rem affligitur anima tua
ait illa. O domine nullus est qui me visitet
nec mecum loquatur: oēs ad sororeʒ meam
currunt et omnes me despiciunt: ait pater.
O filia ignoras ꝙ oīa mea tua sunt et qui
te desponsauerit regnum meum obtinebit.
Illa sic cōfortata a fletu cessabat. post hec
venit quidā rex ad curiā regis: ꝛ cũ vidisset
pulcritudinē rosimunde eam in vxorē petiit
tantũ cum sua pulcritudine. Rex p̃r puellaʒ
ei concessit: et cum magno gaudio eam de
sponsauit. stabat altera filia per multos an=
nos anteꝙ̃ esset desponsata. Tandē quidaʒ
dux nobilis sed pauper intra se cogitabat.
Licet puella turpis fuerit tamen quicunq̃ʒ
eam habuerit regnũ cum ea obtinebit: per=
rexit ad regem et eam in vxoreʒ petiit. Rex
vero gauisus est eaʒ desponsauit cũ magno
gaudio: et post mortem regis totũ regnum
cum ea obtinebat.

Moralisatio

Carissimi. Rex iste est dominus
noster ihesus christus. Filia rosi
munda tā pulcra est mundus iste
Unde pauci inueniuntur qui non munduʒ
super omnia appetunt: tandeʒ nihil cum ea
obtinebunt nisi suam pulcritudineʒ hoc est
vanitateʒ et diuitias: ꝛ sicut pulcritudo per
infirmitatem famem ꝛ senectutem anihilat̃
ita et diuitie huius mundi transeũt ꝑ mortē
et sepe ante: ꝛ ideo fatui sunt qui mundum
despōsant. Altera filia scʒ gratia plena que
est turpis ꝛ oībus odiosa certe est pauptas
quā miro modo deus dilexit: et ideo vocat̃
gratia plena: quia per eam deuenitur ad di
uitias. Uerũtamen pauci sunt qui eam de=
sponsare volunt imo est oībus odiosa: tamē
qui eam desponsauerit vitā eternā habebit.

De constantia amoris mutui
Capitulum.lxxviij:

Rex quidam pulcram filiam ha
bebat que erat duci nobilissimo
desponsata cum quo pulcram ꝓ
lem habebat:⁊ maxima inter eos erat dile
ctio. Dux vero moritur: de cuius morte fa
ctus est planctus magnus in ciuitate. Do
mina vero satis honorifice eum sepulture
tradidit. Post mortem amici eius ad eam
venerunt vt secundo viro nuberet allegan-
tes sibi etatem integram ac pulcritudinem
suam. Domina vero respondit Virum al
terum habere nolo:quia vir meus qui mor
tuus est erat tam bonus dulcis ac diues ꝑ
omnia qui me vltra modum dilexit. Et pro
pter nimiaꝫ dilectioné inter nos eius mors
tantum me affligit ꝙ vt credo viuere non
potero. Si vero talem virum ponamus ꝙ
inuenirem possibile esset ei ante me mori:
⁊ tunc esset mihi grauius afflictio iam ha-
beo ꝙ nunꝙ aliuum virum capere volo: si
malum virum acciperem esset mihi graue
post bonum habere pessimum.

Moralisatio

Karissimi. Iste rex est deus ipse:
Filia anima ad dei similitudineꝫ
creata que erat nobilissimo viro
scꝫ domino nostro ihesu christo per virtuté
baptisimi desponsata qui summa dilectione
nos dilexit. Quia in cruce pro nobis mor-
tuus est:ergo virum alium pro illo non ac
cipias:hoc est alium nunꝙ tamen diligas:
⁊ sic cum eo in eternum regnabis.

Nd quis nescit presumere non audebit.
Capitulum.lxxix.

Erat quidam rex qui miro mo-
do paruos caniculos dilexerat:
die ac nocte bene latrantes intantum ꝙ in
gremio suo eos quiescere permisit ⁊ ibideꝫ
pauit. Illi vero sic consueti erát in gremio
eius dormire ⁊ comedere ꝙ vix alibi esse
volebant ⁊ quandoqꝫ circa colluꝫ regis pe
des ponebant. Et sic rex solacium magnuꝫ
⁊ ludum cum eis habebat. Erat tunc qui-
dam asinus qui cum omnia ista vidisset in
corde suo cogitabat. Si ego cantarem ⁊ an
te regeꝫ saltareꝫ. ⁊ circa collum domini mei
pedes ponerem rex daret mihi omnia fer-
cula ad comedendum ⁊ gremium suum ad
quiescendum. His cogitatis extra stabuluꝫ
saltauit aulam intrauit ⁊ coram rege canta
tare cepit deinde hicide salta uit ⁊ post hoc
ad regem cucurrit:⁊ pedes circa collum ei
us posuit:Serui hoc vidétes credebant asi
num in furia conuersum acceperunt eum ⁊
egregie verberauerunt: ⁊ sic ad stabulum
reduxerunt.

Moralisatio

Karissimi. Rex iste est dominus
noster ihesus christus. Caniculi
bene latrantes sunt predicatores que ver-
bum diuinum bene pronunciant. Unde di-
gni sunt in gremio celesti quiescere. Asinus
potest dici qui presumit officium predica-
toris assumere verbum dei pronunciare:ta
men litteraturam nec gratiam ad hoc habꝫ
Et ideo timendum est ne talis sit verbera
tus hoc est a domino ⁊ populo repulsus.

**De versutia dyaboli ⁊ quomodo iu-
dicia dei sunt occulta.**
Capitulum.lxxx.

Erat quidam heremita qui cum
in spelunca quadam iacebat Et
diebus ac noctibus deuote deo
seruiebat. Iuxta cellam suam erat quidam
pastor ouium qui pascebat oues. Accidit
vno die ꝙ pastor erat somno oppressus:i-
pso dormiente quidaꝫ latro venit ⁊ omnes
oues secum abstulit:Superueniens domi-
nus ouium a pastore querit vbi erant oues
Ille vero incepit iurare ꝙ oues perdidit sꝫ
quomodo penitus ignorabat. Dominus
hoc audiens furore repletus ipsum occidit.
Heremita hoc videns ait in corde suo. O
deus ecce homo iste culpam innocenti de-
dit ⁊ ipsum occidit. Ex quo ergo permittis
talia fieri propter hoc ad mundum vadam
⁊ sicut ceteri vitam ducam His cogitatis il
le heremitam dimisit ⁊ ad mundum perre-
xit. sed deus ipsum perdere nolebat:angelū
in forma hominis ad eum misit vt ei associ
aret. Quem cum angelus in via euнteꝫ in-
uenisset ait ei. Carissime quo vadis At ille
Ad istam ciuitatem ante me. Angelus dixit
ei. Ego in via ero comestuus quia ange-
lus dei sum ⁊ ad te veni: Vt simus socij in
hac via:Ambo ambulabant versus ciuita-
tem. Cum aūt intrassent hospitium a quo-
dam milite propter dei amorem petebant:

Miles vero satis gratanter eos recepit ꝛ
honorifice ac splendide cum bona deuotōe
i omnibus ministrauit. Miles iste tantū
vnicum filium habebat in cunabulis iacen
tem quē multum dilexerat. Cena facta ca
mera est aperta ꝛ lecti satis honorifice or=
nati pro angelo ꝛ hermita. Media vero
nocte surrexit angelus ꝛ puerum in cuna=
bulis strangulauit: hoc videns heremita in
tra se cogitauit. Nunquid iste erat angelus
dei bonus: miles omnia necessaria propter
dei amorem ei dedit: ꝛ non habuit nisi vni=
cum filium innocentem ꝛ iste eum occidit:
Sed tamen non audebat ei quicꝙ̄ dicere.
Mane ambo surrexerunt ꝛ ad ciuitatem
aliā perrexerunt in qua in domo vnius ci
uis satis honorifice erāt recepti ꝛ splendide
ministrati. Ciuis iste quendam aureum cy
phum quem miro modo dilexit habuit: in
quo vltra modū gloriabatur. Media no
cte surrexit angelus ꝛ furatus est cyphum
illum. Heremita hoc videns intra se cogi=
tabat. Iste malus angelus est vt credo: iste
ciuis nobis optime fecit: ꝛ iste ē furatus cy
phum suum: tamen nihil loquebat͛ ei: quia
timuit eum. Mane vero surrexerunt ꝛ ꝑ
viam ambulabant donec ad quandā aquā
peruenerunt vltra q̄ erat pons: pontem as=
cenderunt ꝛ quidā pauꝑ eis obuiabat. Ait
angelus. Carissime: monstra nobis viam
versus talem ciuitatem. Pauper vertit se:
ꝛ cum digito viam versus ciuitatem osten
dit. Cum vero vertisset se angelus subito ꝑ
scapulas eum accepit ꝛ vltra pontem proie
cit ꝛ submersus est pauper. Quod cum he
remita vidisset ait in corde suo. Jam scio ꝙ
iste dyabolus est ꝛ non angelus dei bonus
Quid mali fecit pauper iste ꝛ tamen eū oc
cidit. Ab illo tp̄e cogitabat ab eo recedere.
Verūtamen timens nihil loquebat͛ ei. Cū
vero circa horam vespertinam ad ciuitatē
peruenissent ad domum cuiusdam diuitis ac
cesserunt ꝛ hospitium ꝓ dei amore petebāt
Ille vero simpliciter eis negauit. Ait ange
lus dei. Amore dei saltem tectum domus
nobis concedatis ne lupi ꝛ male bestie hic
nos deuorent. Ille ait. Ecce domus vbi ia
cent porci mei: si placet vobis cum eis iace
re potestis sin autem recedatis q̄ aliū locū
vobis nō dabo. Ait ei angelus. Si aliud nō
potest fieri cum porcis vestris iacebimus:
Et sic factum est. Mane vero surrexerūt
Angelus hospitem vocauit ꝛ ait. Charissi
me do tibi cyphum istum: ꝛ dedit ei cyphū
quem furatus fuerat ab illo ciue. Heremita
hoc videns ait intra se. Jam sum expertus
ꝙ iste est diabolus. Bonus homo erat qui
cum omni deuotione nos recepit ꝛ furatus
est ei cyphū ꝛ dedit isti pessimo qui nega=
uit nobis hospicium. Ait angelo. Nolo vo=
biscum amplius expectare ad deum vos re
commendo Angelus dixit ei. Audito me ꝛ
tunc recedito.

Expositio

Carissimi. Quando eras in here=
mitario dominus ouium pastorē
iniuste occidit: scias ꝙ pastor ille
pro tunc mortem non meruit sed alias cō=
misit quare mori non deberet: tunc tempo=
ris inuentus est sine peccato deus ergo per
misit eum occidi vt penam post mortē eua
deret propter peccatum quod alias commi
sit ꝓ quo nūꝙ̄ penitentiam faceret. Latro
vero qui euasit cum ouibus penam eternā
sustinebit: ꝛ dominus ouium qui pastorem
occidit vitam suam emendabit per largas
elemosynas ꝛ opa misericordie. q̄ ignoran
ter fecit. Demū filium illius militis de no
cte strangulaui qui nobis bonum hospitiū
dedit. Scias ꝙ anteꝙ̄ puer ille natus erat
miles optimus elemosynarius erat ꝛ mul=
ta opa misericordie fecit. Sed postꝙ̄ natus
est puer factus ē parcus cupidus ꝛ omnia
collegit vt puerum diuitem faciat sic ꝙ erit
causa perditionis eius: ꝛ ideo puerum occi
dit. Et iā sicut prius factus est bonus chri
stianus. Deinde cyphū illius ciuis qui nos
cū deuotione recepit furatus fui. Scias tu
ꝙ anteꝙ̄ cyphus ille erat fabricatus non
erat sobrior eo in tota terra: sed tantum de
cypho gaudebat post fabricationem ꝙ om
ni die tantum de eo bibebat ꝙ bis aut ter
omni die fuit inebriatus. ꝛ ideo cyphum ab
stuli: ꝛ factus est sobrius sicut prius. Dein
de pauperem in aquā ꝓieci. Scias ꝙ pau
per iste bonus christianus fuit: sed si ad di=
midium miliare ambulasset alium in pecca
to mortali occidisset: sed iam est saluatus ꝛ
regnat in celesti gloria. Deinde cyphum il
lius ciuis dedi illi qui nobis hospitium ne=
gauit. Scias ꝙ nihil in terra fit sine causa.

Ipse nobis concessit domum porcorum: ⁊
ideo cyphum ei dedi: ⁊ post vitam regna=
bit in inferno. Pone ergo amodo custodi
am ori tuo vt deo non detrahas. Ip se eniȝ
omnia nouit. Heremita hoc audiens ceci=
dit ad pedes angeli ⁊ veniaȝ petijt: ⁊ ad he
remitam perrexit ⁊ factus est bonus chri=
stianus.

De mirabili diuina dispensatione ⁊ ortu
beati Gregorij pape
Capitulum. lxxxj.

Marcus regnauit prudens valde:
qui tantum vnicum filium ⁊ filiā
habebat quos multuȝ dilexit: cū
vero ad senectutem peruenisset infirmitas
grauis eum apprehendit. Qui cum vidissȝ
ꝙ viuere non posset fecit vocari omnes sa
trapas imperij ⁊ ait. Carissimi scire debe=
tis ꝙ hodie spiritum deo debeo reddere nō
habeo nauis periculum in anima mea ꝙ̄ d
filia mea ꝙ eam matrimonio non tradidi: ⁊
ideo tu fili qui heres meus es tibi precipio
sub mea benedictione vt eam maritari faci
as tam honorifice sicut decet: ⁊ medio tpe
sicut teipsum omni die in honore eam habe
as. His dictis vertit se ad parietem. ⁊ spiri=
tum emisit. De cuius vero morte planctus
magnus factus est in ciuitate: satis honori=
fice eum sepulture tradiderunt. Post hoc
vero filius satis prudenter incepit regnare:
⁊ sororem suaȝ in omni honore habere quā
miro modo dilexit intantum ꝙ omni die li
cet nobiles secuȝ essent in mensa in vna ca
thedra ex opposito eius sedebat ⁊ ad inuicē
comedebant: ⁊ in eadem camera lectis se=
paratis iacebant. Accidit vna nocte ꝙ tem
ptatio grauis eum accepit ꝙ videbatur ei
spiritum emittere. nisi cum sorore sua libidi
nem suam posset implere: de lecto surrexit:
⁊ ad sororem suam perrexit: quam dormiē
tē inuenit ⁊ excitauit eam. Illa sic excitata
ait. O domine: ad quid venisti illa hora qui
respondit. Nisi tecum dormiam amitto vi=
tam meam. Que ait. Absit a me tale pecca
tum perpetrare: ad memoriaȝ reducito quo
modo pater noster te honorauit sub sua be
nedictione ante mortem suam ꝙ me hono
res in omni honore: si tale peccatum perpe
trares offensionem dei non euaderes: nec
hominum ꝯfusionem. At ille. Quomodocū
qȝ fiat voluntatem meam adimplebo: dor=
miuitqȝ cum ea. Hoc facto ad propriū stra
tum redijt. Puella vero amare fleuit: con
solari nolebat. Imperator vero quantū po
tuit solaciuȝ ei prebebat ⁊ miro modo eam
dilexit. Post hoc vero circa dimidiū annū
illa in cathedra sedebat in mēsa: frater eius
eam intime aspexit ⁊ ait. Carissima: quid ti
bi est: iam facies tua est mutata in colore et
oculi tui in nigredinem mutantur. At illa.
Mirum non est: quia sum impregnata et
per consequens confusa. Ille hoc audiens
vltra ꝙ̄ credi potest contristatus est: fleuit
qȝ amare ⁊ ait. Pereat dies in qua natus
sum quid faciam ego penitus ignoro. Que
ait. Domine fac ꝯsilium meum ⁊ post fa=
ctum non penitebis Nos non sumus primi
qui grauiter deum offenderunt. Hic prope
est vnus miles senex consiliarius patris no
stri: de cuius consilio pater noster semper ē
operatus. Voccetur ille ⁊ sub sigillo cōfessi
onis omnia ei dicemus: ille vero vtile con=
siliuȝ dabit nobis ꝙ satisfaciemus deo ⁊ op
probrium mundanum euadere poterimus.
Ait rex: Mihi bene placet sed studeamus
primo deo reconciliari. Cōfessi sunt ambo
corde puro cum contritione magna. Facta
confessione miserunt pro milite ⁊ totū pri=
uate cum fletu retulerunt. At ille. Domine
ex quo deo estis reconciliati audite consiliū
meum vt confusioneȝ mundanam euadere
possitis. Pro peccatis vestris ac patris ve
stri terram sanctam debetis visitare Et tali
die omnes satrapas r̄gni vestri in presentia
vestra conuocare. Deinde hec verba ꝑ or=
dinem dicere. Carissimi terram sanctaȝ visi
tare volo nullum heredem preter sororem
vnam habeo sicut scitis cui in absentia mea
sicut corpi meo debetis obedire: ⁊ post hoc
mihi coram omnibus dicere: ⁊ tibi charissi
me dico sub pena vite tue vt sororis mee cu
stodiam habeas. Ego vero manucapio tā
priuate ⁊ secure custodire eaȝ: ꝙ nullus tpe
partus nec ante nec post de casu vestro sci
et: nisi tantum vxor mea que debet ei mini=
strare cum manibus proprijs. Ait rex. Bo
num est consilium Omnia adimplebo que
mihi dicitis. Statim fecit omnes satrapas
conuocari: ⁊ omnia a principio vsqȝ ad finē
sicut superius scriptum est per consiliū mili

tis adimpleuit. Cum omnia verba consum
masset vale omnibus fecit: ad terram san=
ctam perrexit. Miles vero dominam so=
rorem regis ad castrum suum duxit. Cum
autem vxor militis hoc vidisset domino suo
occurrit ꝛ ait. Domine mi reuerende q̄lis
est domina ista. Qui respōdit. Domina no
stra soror regis est. Jura mihi per deū om
nipotentem sub pena vite tue vt quidquid
tibi dixero omnino habebis in secreto. At il
la. Domine presto sum. Cum autē intrassꝫ
ait miles. Domina nostra per dominū no
strum regeꝫ est impregnata: quare tibi pre
cipio vt nulla creatura ministret ei excepta
tua persona. ita vt principium medium ꝛ fi
nis omnia sint secreta. At illa. Domine om
nia ista fidelit̄ adimplebo. Domina ad ca=
meram priuatam est introducta ꝛ satis splē
dide ei ministrabatur. Cum tempus pariē
di adesset filium formosum peperit. Miles
cum hoc audisset ait domine O domina ca
rissima bonum est ac vtile sacerdotem vo=
cari vt pueꝝ baptisset. Que ait. Deo meo
voueo ꝙ ille qui est inter sororem ꝛ fratreꝫ
genitus per me baptismum non habebit.
Ait miles. Scitis graue peccatum est inter
vos ꝛ dominum meum cōmissum nolite ꝑ
pter hoc animam pueri occidere. Ait domi
na. Uotum voui quod firmiter tenebo: sed
tibi precipio ꝙ mihi dolium vacuuꝫ appor
tes. Qui ait. Presto sum: dolium secuꝫ ad
cameram portari fecit. Ille vero decenter
puerum in cunabulo reclinauit ꝛ in paruis
tabellis hec que sequuntur scripsit. Cariss
mi scire debetis ꝙ puer iste non est baptisa
tus quia inter fratrem ꝛ sororem est geni=
tus: ideo propter dei amorem baptisetur: et
sub capite eius pondus thesauri inuenietis
cum quo ipsuꝫ nutriri faciatis. ad pedes ar
genti pondus cum quo studium exerceat.
Cuꝫ omnia ista erant scripta tabellas in cu
nabulo sub latere pueri ponebat auruꝫ sub
capite: argentum ad pedes: Deinde cū pā
nis sericis ac deauratis cunabulum coope
ruit. Hoc facto militi precepit vt cunabuluꝫ
infra dolium poneret: ꝛ in mari proijceret
vt nataret vbicunqꝫ deus disponeret. Mi
les vero omnia adimpleuit. Cum doliū in
mari proiectum fuisset miles tam diu iuxta
mare stetit ꝙdiu doliū natare videret. Hoc

facto ad dominam redijt sed cum iuxta ca=
strum suum venissꝫ nuucius regis de terra
sancta ei obuiabat ꝛ ait ei. Carissime vn
de venis. Qui ait. De terra sancta venio:
Ait ille. Quales rumores habetis. Et ille.
Dominus meus rex mortuus ē ꝛ corpus
suum ad vnum de castris suis ductum est.
Miles hoc audiens fleuit amare. Uxor
eius superueniens cum de morte imperato
ris audissꝫ vltra ꝙ credi potest dolebat. mi
les surrexit ꝛ ait vxori sue. Nolito flere ne
domina nostra percipiat: nihil ei dicemus
quousqꝫ a puerperio resurgat. Miles enī
post hos sermones ad doīaꝫ intrauit: vxor
eius sequebatur eum Cum domina eos re
spexisset: ꝛ eos desolatos ꝑpendit. ait chariſ
simi propter quam causam estis tristes. ait:
illi. Domina non sumus tristes sed potius
gaudentes: quia liberati estis a graui peri
culo in quo fuistis. Ait illa. Ita non est in=
dicate mihi nolite aliquid celare a me siue
bonum siue malum. Ait miles. Quidaꝫ nū
cius d̄ terra sancta venit de domino nostro
rege fratre vestro qui narrat rumores: que
ait vocetur nuncius. Qui cum venisset ait
ei domina. Quomodo est de domino meo:
Qui respondit. Dominus vester mortuus
est: ꝛ eius corpus de terra sancta translatuꝫ
est ad castrum suuꝫ vt cum patre vestro se
peliretur. Domina cum hoc audissꝫ ad ter
ram cecidit. Miles videns dolorem doīe:
in terraꝫ iacuit: vxor militis cum eis ac nun
cius. Omnes isti per magnum spacium ia
cebant: in eis pre magno dolore nō est vox
neqꝫ sensus. Domina vero post magnum
spacium surrexit: crines capitis traxit: faciē
vsqꝫ ad sanguinis effusionem dilacerauit ꝛ
alta voce clamauit. Heu mihi pereat dies ī
qua concepta eram. Nox illa non nnmeret̄
in qua sum nata. Quantas habeo iniquita
tes ꝛc̄. In me sunt ꝯpleta: perijt spes mea
fortitudo mea: frater meus vnicus dimidiū
anime mee: quid faciam ego de cetero peni
tus ignoro. Surrexit miles ꝛ ait. O domi
na charissima audite me. Si propter dolo=
rem teipsam necaueris totum regnum peri
bit. Tu sola es derelicta ꝛ iure hereditario
regnum tibi debet̄. Si ergo teipsam occide
ris regnum ac predium extraneos cōuola=
bit. Surgamus ꝛ ad locuꝫ vbi corpus iacꝫ

accedamus ⁊ honorifice eum sepeliemus. Deinde studeamus quomodo imperim regere debemus. Illa vero ex verbis militis confortata surrexit: ⁊ cuꝫ honesta comitiua ad castrum fratris sui accessit. Cum auteꝫ intrasset corpus regis sup feretrum inuenit sup corpus cecidit. A planta pedis vsqꝫ ad verticem osculata est eum. Milites videntes nimium dolorem in ipsa de funere dominam retraxerunt. ⁊ in cameram introduxerunt: ⁊ corpus satis honorifice sepulture tradiderunt. Post hoc quidam dux burgũdie solennes nuncios ad eam misit: vt ei in vxorem ꝯsentiret. Illa vero statim respondit Quamdiu vixero virum non habeo: nũcij hoc audientes voluntatem eius domino nunciabant: dux hoc audiens indignatus ẽ ꝯtra eam ⁊ ait: si eam habuissem rex illius regni fuissem: sed ex quo me vilipendebat: de regno suo parum gaudebit: exercitũ collegit: regnum intrauit comburebat ⁊ occidit infinita mala perpetrabat: ⁊ victoriaꝫ in omni bello obtinuit: Domina ad quandaꝫ ciuitatem bene muratam fugam petijt: In qua erat castrum fortissimum ⁊ in ea per multos annos permansit. Jam ad puerum ꝓiectum in mari redeamus. Doliuꝫ cuꝫ puero per multa regna transijt quousqꝫ iuxta cenobiuꝫ monachoꝝ peruenit: ⁊ hoc feria sexta: Eodem die abbas illius monasterij ad littus maris ꝑrexit ⁊ piscatoribus ait Carissimi estote parati ad piscandum. Illi vero rethia sua parabant: dum vero sic prepararent dolium cum fluctibus maris ad t̃ram peruenit: ait abbas seruis suis: ecce dolium aperiatis ⁊ videatis quid ibi lateat: illi vero dolium aperuerunt ⁊ ecce puer paruus preciosis pannis inuolutus abbateꝫ respexit ⁊ risit abbas vero totaliter de visu cõtristatus ait. O deus meus quid est hoc ꝙ inuenimus pueꝝ in cunabulo: proprijs manibus eum leuauit: tabellas sub latere eius inuenit: quas mater ibideꝫ posuit ⁊ legit ꝙ puer ille inter fratrem ⁊ sororem esset genitus: nec baptisatus: sed propter dei amoreꝫ petitur vt sacramentum baptismi ei daret̃: Deinde cum auro quod ad caput eius inueniret̃ nutriret̃: ⁊ ad pedes argentum per quod studium exercet. Abbas cum hec legisset ⁊ cunabulum preciosis pannis ornatum vidisset intellexit ꝙ puer de nobili sanguine esset: statim eum baptisari fecit: ⁊ ei proprium nomen imposuit Gregorius: Et pueꝝ ad nutriendum vni piscatori tradidit: Dansqꝫ ei pondus quod inuenit: Puer vero crescebat ⁊ ab omnibus est dilectus quousqꝫ septem annos in etate ꝯpleuisset. Abbas statim ad studium eum ordinauit: In quo miro modo ꝓfecit: ita ꝙ omnes monachi cenobij tãꝙ suum monachuꝫ dilexerũt. Puer vero infra pauca tp̃a omnes in sciẽtia transcendit. Accidit quodam die vt cum filius piscatoris: cum pila quadam luderet: ⁊ dictum piscatorem patrem suum esse credidit a casu filium piscatoris cum pila lesit: Ille sic ꝑcussus amare fleuit: domum ꝑrexit: matri conquestus est dicẽs. Gregorius frater meus me ꝑcussit: mater hec audiens foras exiuit: ⁊ dure arguebat eum dicens: O gregori qua audacia filium me ꝑcusisti cum tamen qualis sis ⁊ vnde ignoramus: At ille. O mater dulcissima nonne filius tuus ego snm. quare talia mihi improperas: Que ait. Filius meus non es ⁊ vnde sis ignoro: sed tamen vnum scio ꝙ quodam die in dolio inuẽtus fuisti: abbas te mihi ad nutriẽdum dedit. Ille cum hoc audisset fleuit amare. Ad abbatem perrexit: ⁊ ait. O dñe mi diu vobiscum steti credebam me filium piscatoris fuisse: cum tameu non sum: ⁊ ideo parentes meos ignoro: si placet me ad militiam ꝓmoueatis: quia hic amplius non manebo: ait abbas. O fili noli talia cogitare: Omnes monachi in domo existentes miro modo te diligunt intantum ꝙ post decessuꝫ meum in abbatem te ꝓmouebunt. At ille. Domine sine dubio non expectabo donec ad parentes meos peruenero. Abbas hec audiens ad thesaurum suum accessit: ⁊ tabellas quas in cunabulo suo inuenit ei ostẽdit dicens. Nunc fili lege interius ⁊ qualis es clare inuenies. Cuꝫ vero legissꝫ ꝙ inter fratrem ⁊ sororem esset genitus ad terram cecidit ⁊ ait. Heu mihi quales parentes habeo: ad terram sanctam pergam ⁊ pro peccatis parentum meoꝝ pugnabo. ⁊ ibi vitaꝫ meam finiam. Peto ergo domine instant̃ vt me ad militiam ꝓmoueatis: quod ⁊ abbas fecit. Cũ aũt licentiam de recessu recedit factus est magnus planctus in cenobio

dolor in populo: ⁊ in circuitu lamentatõ: ad mare se transtulit ⁊ conuenit cuꝫ nautis vt eum ad terram sanctam ducerent. Cum vero nauigassent ventus erat eis oppositus: ⁊ subito ducti sunt ad eandem ciuitateꝫ In quã erat mater eius in castro. Qualis quoqꝫ ciuitas erat aut quod regnum naute penitus ignorabant. Cũ aũt ciuitatem miles intrassꝫ quidaꝫ ciuis ei occurrebat ⁊ ait ei. Domine quo tenditis. Et ille. Hospicium quero. Ciuis vero ad domũ suaꝫ eũ cuꝫ tota familia sua duxit: ⁊ splẽdide eis ministrauit: cum vero in mensa sederent dominus Gregorius hospiti dixit. Domine q̃lis est ciuitas ista. ⁊ quis dominus istius terre: ad ille: carissime: vnum virum valentẽ impatorem habuimus qui mortuus ẽ in terra sancta qui nullum heredem preter suam sororem post se dereliquit. Quidaꝫ dux eam in vxorem petijt que nullo modo copulari intendit. Ille ex hoc indignatus totũ r̃gnum istud excepta ciuitate ista manu forti acquisiuit. Ait miles. Nũquid secretũ cordis mei potero secure propalare. At ille. Dñe etiaꝫ cum omni securitate. Qui ait. Miles sum per gladium si placet die crastina ad palacium pgas: ⁊ cum senascallo sermonem de me facias ꝙ si salarium mihi dederit ꝓ iusticia domine isto anno pugnabo. Ait ciuis Non dubito domine quin de aduentu tuo gaudebit toto corde. die crastina ad palaciũ pgam: ⁊ finem huius rei faciam. Mane surrexit ad senascallũ perexit ⁊ de aduentu eius intimauit. ille non modicũ gaudens ꝓ domino Gregorio nunciũ destinauit. Cuꝫ cum vidisset domine est presentatus ⁊ multum ꝯmendatus. Quem cum vidisset intime respexit eum: ſꝫ ꝙ erat filius eius penitus ignorabat: ipsa eum submersum a multis annis credidit. Senascallus in presentia domine eum ꝯduxit vt ꝑ integrum annum ei ministraret. Die crastina ad belluꝫ se parauit: adest dux in campo cum exercitu magno Dominus Gregorius bellum aggredit omnes penetrauit quousqꝫ ad ducem ꝑuenit. quem in eodem loco occidit ⁊ caput eius amputauit ⁊ victoriam obtinuit. Miles post hoc de die in diem ꝓficiebat: fama eius vndiqꝫ circuibat sic ꝙ anteqũ annus fuisset completus totum regnũ a manibus inimicoꝝ acquisiuit. Deinde ad senascallũ venit ⁊ ait. Carissime vobis cõstat in quo statu vos inueni ⁊ ad queꝫ statum duxi: rogo ergo tradite mihi solarium q̃ꝛ tendo pergere ad aliud regnum: ait senascallus. Domine plus meruisti q̃ꝫ ex conuentione tenemur tibi. Ideo ad dominam nostram pergo vt de statu ac mercede finem faciã. Cũ aũt ad dominam venissꝫ ait. O domina carissima dicam vobis aliqua verba ꝓficua. ex defectu capitis omnia mala sustinemus virum acciper per quem poterimus de cetero securi esse. Regnum vestrum in diuitijs abundat: ⁊ ideo virum ꝓpter diuitias accipere non cõsulo. Unde ignoro vbi melius ad honoreꝫ vestrum ⁊ ꝯmodum totius populi poteritis virum accipere q̃ꝫ dominum Gregorium. Illa vero solebat semꝑ respõdere voueo deo ꝙ nunq̃ꝫ copulabor viro. Sꝫ ad verbum senascalli diem deliberationis ꝯstituit ad respondendum. Adest vero dies cunctis audientibus domina dixit. Ex quo dominus gregorius nobis valide ⁊ regnuꝫ nostrum de manibus inimicoꝝ liberauit eũ in virum accipiã. Hec audientes gauisi sũt valde. Diem nuptiaꝝ ꝯstituit. Ambo cum magno iubilo ⁊ ꝯsensu totius imperij i matrimonio sunt coniuncti. Filius cum matre propria: sed quales essent vterqꝫ ignorabat Facta est inter eos dilectio magna. Accidit q̃dam die ꝙ dominus Gregorius ad venãdum perrexit: ait quedam ancilla domine: O domina charissima nunquid dominum nostrum regem in aliquo offendistis. Que ait: in nullo. Credo q̃ꝫ in mundo non inueniuntur duo ad inuicem ligati in matrimonio qui tantum se diligunt mutuo sicut dominus ⁊ ego. Sꝫ dic mihi carissima quare ꝓtulisti talia verba. At illa. Omni die quãdo ponit̃ mensa dominus noster rex illam cameram priuatam intrat letus sed cũ exierit lamentationes ⁊ fletus emittit. Deinde faciem lauat: sed q̃re hoc fit penitus ignoro Domina cum hoc audisset cameraꝫ illam solam intrauit: de foramine in foramen intime respexit donec ad illud foramen venit: in quo tabelle erant quas singulis diebus legere solebat quõ inter fratrem ⁊ sororem genitus esset: ⁊ tunc amare fleuit. Ille eniꝫ erant tabelle que in cunabulo suo erant in

uente. Domina vero cum tabellas inuenis
set statim noticiam illarum habebat. Aperuit
scripturaꝫ legit de manu propria. intra se co
gitabat: nunq̄ homo iste: ad tabellas venis
set nisi filius meus esset. Incepit alta voce
clamare ꝛ dicere. Heu mihi q̄ sum nata in
mundo edita vtinā in die conceptionis mee
extincta fuisset mater mea. Cum esseꝫ in au
la clamor. audientes milites domine: ad do
minā cucurrerūt cum ceteris: ꝛ illam iacen
tem in terram inuenerunt: ꝛ per longū tem
pus circa eaꝫ steterunt. anteq̄ verba ab ea
habere potuerunt. deinde os aperuit ꝛ ait:
Si diligitis vitam meam statim dominum
meum querite. Milites hoc audientes sta
tim equos ascenderunt ꝛ ad imperatorē equi
tabāt ꝛ dixerunt ei. Domine regina in pi-
culo mortis iacet. Ille hoc audiens lusum
dimisit ꝛ ad castrum perexit: cameraꝫ in q̄ do-
mina iacuit intrauit: dn̄a cum illum vidisset
ait. O domine omnes exeant preter vos vt
nullus audiat que vobis dixero. Cum aūt
omnes essent expulsi ait domina. O carissi
me de qua ꝓgenie es tu dicito mihi: qui ait
Ista est mirabilis questio: scias sine dubio
q̄ de longinqua terra sum ego: ꝛ illa: deo
voueo q̄ nisi dixeris mihi veritatē me mori
entem videbis: qui ait: ego dico tibi q̄ pau
per eraꝫ nihil habens preter arma mea cuꝫ
quibus ꝛ totum regnum a seruitute libera
ui: At illa. dic mihi modo de q̄ terra es oriū
dus: ꝛ qui erant parentes tui: ꝛ nisi veritatē
dixeris nunq̄ cibum gustabo: ꝛ ille: vobis
de veritate fateor. Quidam abbas ab infā
tia me nutriuit ꝛ mihi sepius dixit q̄ ī quo
dam dolio me inuenit infra cunabuluꝫ Et
illo tp̄e vsqꝫ ī presens me nutriuit quousqꝫ
ad ptes istas veni: dn̄a cum hec audissꝫ ta-
bellas ei ostendit ꝛ ait: nunquid istas tabel
las nosti: Ille cum tabellas vidisset ad ter
ram cecidit: illa vero ait. O fili dulcissime:
tu es filius meus vnicus: tu es maritus me
us ꝛ dominus meus: tu es filius fratris mei:
ꝛ meus. O fili dulcissime in dolio cuꝫ istis
posui te postq̄ peperi te. Heu mihi q̄re de
vulua eduxisti me deus meus q: tot mala
sunt per me perpetrata: fratrem meum pro
prium ꝯgnoui ꝛ te ex me genui: vtinaꝫ cō
sumpta esseꝫ ne oculus me videret ꝛ fuissē
quasi non essem de vtero translatus ad tu-
mulum. Ad murum caput ꝑcussit: ꝛ ait. O
domine deus meus ecce filius meus mari-
tus meus ꝛ filius fratris mei. Ait dominus
Gregorius. Credebam me euasisse ꝑiculū
ꝛ iam in rethe dyaboli cecidi: dimitte me do
mina vt plangaꝫ miseriam meam: ve mihi
ve ecce mater mea: amica mea: vxor mea.
Ecce sic dyabolus ꝯclusit me: mater cuꝫ in
filio tantum dolorem vidisset ait: O fili dul
cissime ꝓ peccatis nr̄is ꝑegrinabor toto tē
pore vite mee: tu vero regnum gubernabis
qui ait. Non fiet ita in regno: mater: expe-
ctabis: ego vero peregrinabor donec a deo
peccata nostra sint dimissa: de nocte surrex
it lanceam suam fregit: vestimentis se indu
it: ꝑegrini matri valefecit: ꝛ nudis pedibus
ambulauit quousqꝫ extra r̄gnum peruenit
Deinde ad q̄ndaꝫ ciuitatem in noctis ob-
scuritate venit ad domum vnius piscatoris
a quo hospitium ꝓ dei amore petiuit. Pi
scator cum diligent̄ respexit: ꝛ cum mēbro-
rum decentiam ꝛ corporis dispositōeꝫ vidis
set: ait ei. Carissime verus peregrinus non
es hoc bene apparet in tuo corꝑe. Ait ille
Licꝫ verus ꝑegrinus non fuero hospitium
tamē dei amore nocte ista peto: vxor pisca
toris cum eum vidissꝫ pietate mota preces
fundebat ꝓ eo vt introduceret̄. Cum auteꝫ
introductus fuisset retro ostium grabatum
parari iussit: piscator pisces cum aq̄ ei dedit
ꝛ panem: ꝛ inter cetera ei dixit. Tu ꝑegrie
si sanctitatē cupis inuenire loca solitaria de
beres accedere. At ille: dn̄e libent̄ hoc attē-
ptarem sꝫ solum talem locum ignoro. Qui
ait. Die crastina mecum ꝑgas: ꝛ ad locuꝫ
solitarium te ducam: ꝛ ille: deus sit tibi mer
ces. Mane vero piscator ꝑegrinum exci-
tauit: intantum enim festinabat q̄ tabellas
suas ꝑuas retro ostium dimisit: piscator cuꝫ
ꝑegrino mare intrauit ꝑ. xvj. miliaria ī ma
ri nauigabant donec ad q̄ndam rupem per
uenit habens circa pedes eius ꝯpedes qui
sine claue non poterant aperiri. Sꝫ postq̄
ꝯpedes serasset claues in mari ꝓiecit. De
inde domum rediit. Peregrinus iste ꝑ de
decem ꝛ septem annos in pn̄ia remansit: ac
cidit q̄ papa morit̄: ipso mortuo venit vox
desuꝑ de celo dicens: querite hoīeꝫ dei ꝛ il-
lum in vicarium meum ꝯstituatis noīe gre
gorium. Electores hoc audiētes gauisi sūt

valde. Nuncios per diuersas partes mūdi
miserunt vt eum quererent. Tandem in do
mo piscatoris hospitati sunt. Cum vero in
cena fuissent piscatori dixerunt. o carissime
multum vexati sumus per regna ⁊ castra:
querendo vnum sanctum virum noīe Gre
gorium quem in summum pontificem con
stituere debemus ⁊ nō inuenimus. Ille ve
ro cum de peregrino fuisset recordatus ait
Iaȝ sunt. xvij. anni ꝙ vnus peregrinus no
mine Gregorius in domo ista est hospita=
tus quem ad quandam rupem in mari du
xi ⁊ ibidem dimisi. Sed scio ꝙ a multo tpe
mortuus est. Accidit ꝙ eadem die pisces ce
pit: ⁊ cum piscem extraxisset claues quas
ante decem ⁊ septem annis in mare proie
cit infra piscem inuenit Statiȝ alta voce cla
mauit o carissimi videte claues quas in ma
re proieci: vt spero de labore vestro non eri
tis frustrati. Nuncij hec audientes ⁊ viden
tes gauisi sunt valde. Mane vero surrexe
runt piscatorem rogabant vt eos ad rupeȝ
duceret: quod ⁊ factum est. Cum auteȝ ibi
dem venissent ⁊ eum vidissent dixerunt. O
gregori homo dei ad nos pḡe ex parte dei
omnipotentis ad nos ascende: quia dei vo=
luntas est vt eius vicarius in terris consti=
tutus sis. At ille. Quod deo placet eius vo
luntas fiet. Illum extra rupem duxerunt.
Anteꝙ̄ ciuitatem intrauit omnes campane
ciuitatis per se pulsabant. Ciues hec audiē
tes dixerunt. Benedictus altissimus iaȝ ve
nit qui christi vicarius erit Omnes ei obui
am processerunt: ⁊ cum magno honore eū
receperunt: ⁊ christi vicarium constituerūt.
Beatus Gregorius in vicariatu constitu=
tus in omnibus laudabiliter se habebat: fa
ma eius per orbem volabat: ⁊ ꝙ tam san=
ctus cristi vicarius cōstitutus erat. Multi
ex omnibus partibus mundi veniebant: vt
eius consilium ⁊ auxilium haberent. Audi
ens vero mater eius ꝙ tam sanctus homo
christi vicarius factus esset intra se cogita=
bat vbi iam melius potero accedere ꝙ̄ ad
istum sanctum virum ⁊ vitam meam ei in
timare. Veruntamen ꝙ esset filius eius et
maritus penitus ignorabat. Ad romaȝ per
rexit ⁊ christi vicario est confessa: ante con
fessionem neuter alium cognouit. Sed pa=
pa cum confessionē matris audisset noticiā
eius ꝑ omnia habebat ⁊ ait. O mater dul
cissima vxor ⁊ amica dyabolus credebat
nos ducere ad inferna ⁊ nos euasimus dei
gratia. Illa hec audiens ad pedes eius ce=
cidit ⁊ pre gaudio amare fleuit: Papa ve
ro de terra eā leuauit ⁊ in eius nomine mo
nasterium constituit in quo eam abbatissaȝ
fecit ⁊ infra pauca tempora ambo animas
deo reddiderunt.

Moralisatio

Carissimi. Iste imperator est do=
minus noster iesus christus qui
sororem suam. id est animaȝ: fra=
tri. id est homini qui homines xp̄ifideles su
mus eius fratres: ⁊ anima est soror ⁊ dei fi
lia. sed inquantum anima homini coniungi
tur caro dicitur proprie eius soror. In prin
cipio caro habet animam in omni honore.
dum contra eam nihil quod displiceat deo
agit tenetur eam ex precepto diuino nobili
viro maritari scȝ deo per opera misericor=
die. Isti duo corpus ⁊ anima mutuo se di=
ligunt: intantū ꝙ in vna camera iacent hoc
est in vno corde in vna mente ꝙ̄diu dei pre
cepta perpetrāt: ⁊ in vna scutella comedūt:
hoc est in vna voluntate se disponunt quan
do baptismum receperunt ⁊ pompis dya=
boli renunciabant Sȝ heu ⁊ prochdolor ho
mo sepe ex instigatione dyaboli sororē vio
lat hoc est animam cuȝ vicijs ⁊ concupiscē
tijs corrumpit ita ꝙ impregnatur ⁊ parit fi
lium. Per filium istum intelligere debe=
mus totum genus humanum quod a pri=
mo parente procedebat. Adam enim erat
filius dei primogenitus cui debebatur re=
gnum istius mundi. Iuxta illud Psalmi.
Omnia subiecisti sub pedibus eius oues ⁊
boues vniuersas insuper ⁊ pecora ⁊c̄. Sȝ
iste in mandatis habuit filiam dei sororem
eius scilicet animam in omni honore. Ille
vero per dyabolum deceptus corrupit eaȝ
quando de pomo comedit. Unde filius scȝ
totum genus humanum ab eo processit. et
in dolio ex sensu militis scilicet spiritussan=
cti missus. id est. in miseriam maris huius
mundi scilicet proiectus vbi natabat ꝑ mul
ta tempora. Primus pater mortuus erat:
⁊ ad infernuȝ descendit: derelicta est anima
nuda. Et ideo dux scilicet dyabolus cuȝ in
uasit quousqȝ filius dei venit scilicet deus

et domo: et liberauit non solum matrem sed et totum regnum id est genus humanum per suam passionem: quia contra ducem id est dyabolum pugnauit: et victoriam obtinuit: et terram amissam scilicet paradisum nobis recuperauit. Post hec matrem suam id est sanctam ecclesiam desponsauit: per quam tabelle erant scripte id est decem precepta que moyses a deo recepit. Illa singulis diebus debemus videre: et in cordibus nostris reprimere: et sacram scripturam respicere legere et intelligere: vbi inueniemus quod iste sanctus iob terre loquebatur dicens. Pater meus es et soror mea vermibus: si illud itime cogitare volumus materiam flendi habemus. Sed querendum est nobis: quis traxit nos de dolio Certe abbas id est deus ipse per filium suum vnigenitum quotidie nos trahit per suam gratiam de miseria peccati: et dat nos ad nutriendum piscatori. Piscator iste potest dici quilibet prelatus qui habet peccatorem in bonis operibus nutrire: et eum ad christi militiam promouet: tunc poterit inter monachos scilicet sanctos viros conuersari et sanctus esse: iuxta Psalmista Cum sancto sanctus eris: et cetera. Deinde per nauem ecclesie scilicet secundum eius precepta transire: et viriliter pugnare contra dyabolum: et per consequens ad magnas diuitias peruenire Diuitie iste sunt virtutes per quas anima dicatur que recipitur in domo ciuis scilicet prelati: et prelatus eum ducit ad senescallum id est confessorem per quem dirigitur ad viam salutis: et quare: quia pugnat pro domina id est anima. Sed sepe contingit quod homo reciduat pergit ad venandum scilicet mundi vanitatem Domina scilicet anima dolet quando de tabellis scriptis id est de transgressionibus perpetratis recordatur: et ideo milites id est omnes sensus tenentur hominem a ludo mundi reuocare immo deus ipsum vocat dicens. Reuertere reuertere reuertere et cetera Sed quando homo videt animam per peccatum prostratam debet se ad terram proicere hoc est ad omnem humilitatem se parare: vestimenta id est vicia deponere et lanceam male vite per confessionem frangere et sic peregrinando in bonis virtutibus pergere donec ad domum piscatoris scilicet prelati perueniat: de cuius consilio ad rupem penitentie includi debes quousque nuncij id est viri ecclesiastici cum penitentia fuerit consummata ducent ad romanam ciuitatem. Ciuitas ista est sancta mater ecclesia in qua debemus permanere hoc est eius precepta adimplere: et campane pulsabuntur scilicet per opera misericordie per penitentiam recuperata: de te laudabile testimonium perhibent: et ciues gaudebunt id est angeli dei de peccatore: sicut scriptum est Luc. xv. Gaudium est angelis dei super vno peccatore penitentiam agente et tunc etiam poteris dominam id est animam ad monasterium regni celestis perducere. Ad quod nos perducat ihesus christus dominus noster marie filius qui cum patre et spiritusancto viuit et regnat et cetera.

De iudicio adulterantium Capitulum. lxxxij.

Miles quidam erat qui castrum pulcerrimum habebat super quo due cicone nidificabant. Sub castro erat fons clarus in quo ciconie solebant se balneare. Accidit quod femella pullos produxit masculus vero per terram volabat vt pullis cibum colligeret. Illo abeunte femella est adulterata: sed antequam masculus veniret ad fontem descenderat vt se lauaret ne masculus fetorem adulterij sentiret. Miles cum sepius hoc vidisset admirabatur fontem clausit ne ciconia se lauaret vel balnearet. Illa vero cum fontem clausum vidisset et non poterat se lauare post adulterium commissum ad nidum est reuersa. Masculus veniens et sentiens adulterij fetorem inde volauit et infra diem naturalem multitudinem ciconiarum secum duxit: et in presentia militis eam occiderunt.

Moralisatio

Carissimi. Iste due ciconie sunt christus et anima: anima est christi sponsa: et quotienscunque fuerit per peccatum adulterata ad fontem confessionis recurrat vt poterit mundari ne christus eius sponsus fetorem adulterij sentiet. Miles qui fontem clausit est dyabolus qui cor hominis obturat qui semper nititur hominem impedire ne currat ad fontem confessionis: et ne homo confiteatur. Unde si christus in die iudicij te inuenit non lotum id est non confessum sine dubio contra te veniet cum multitudine angelorum eternaliter te occidentium

De timorosa custodia anime Capitulum. lxxxiij.

Traianus regnauit qui miro mō ortos dilexit. vnde semel cū quendam ortum construxisset et arbores vniuersi generis in eo plantasset custodem super ortū constituit vt fideliter custodiet. Erat autem quidam aper strenuus qui ortum intrauit arbores ꝯfodit ⁊ euertit Hoc ꝑcipiens custos nomine ionathas auriculam eius sinistram abscidit. Aper vero amissa aure clamauit ⁊ exiuit. Altera vero die aper intrauit et infinita mala ꝑpetrauit in orto. Hoc videns ionathas aurem eius dextram abscidit ⁊ cū clamore valido aper exiuit: hoc non obstante tercia vice intrauit Quod vidēs ionathas caudā eius abscidit et sic turpiter cum clamore aper exiuit. Adhuc quarta vice intrauit multa mala ꝑpetrauit. Jonathas illū cum lācea perforauit et mortuus est ⁊ coquinario traditus vt ꝓ mensa regis prepararetur. Rex vero de quolibet aniali cor plus dilexit ꝙ aliquid aliud Cocus vero cum apruꝫ preparasset ⁊ cor pingue vidisset comedit. sed cū regi fuisset de apro a seruitoribus ministratum cor quesiuit. Seruitores vero ad coquinarium redierūt et cor apri appetebāt: ait ille. Dicite domino meo ꝙ aper nullum cor habebat: et si non credat per varias rationes obligo me ostendere. Serui hoc audientes omnia verba regi denunciabant: ait rex. Quid est hoc quod audio: non est animal sine corde: sed ex quo offert se ad probandum eum audiemus: coquinarius erat vocatus ad regē vt probaret ꝙ aper cor non haberet: qui ait Domine mi audite me. Omnis cogitatio a corde ꝓcedit: bene sequitur si nulla est cogitatio nec cor vllū: aper iste primo intrauit ortū et multa mala cōmisit. Ego vero hoc videns aurem eius sinistram abscidi: si cor habuisset de aure abscisa cogitasset: sꝫ hoc non fecit: quia iterato intrauit: ergo cor non habebat. Iteꝫ si cor habuisset quando aurē dextraꝫ abscidi hoc cogitasset: sed non cogitauit de aure dextra amissa: quia post hoc intrauit et caudam amisit: ergo si aliquam partē cordis habuisset de auribus ⁊ cauda cogitasset: sed hoc non fecit: qꝛ post omnia ista intrauit: ideo eum occidi. Et per istas tres rationes ostendo ꝙ cor non habebat. Rex vero cum hoc audisset ratiōes huius approbauit: et sic coquinarius euasit.

Moralisatio

Carissimi. Iste rex ē dominus nr̄ ihesus christus qui miro modo ortos et vineas diligit id ē status hominuꝫ sicut sunt viri ecclesiastici religiosi et boni christiani in quorum cordibus dominus nr̄ plantat quotidie diuersa genera arborꝫ id est virtutum sicut sunt decem precepta: septem opera misericordie: quatuor virtutes cardiales: et tres theologicas. Custos est prelatus qui habet ista custodire. Aper est homo diues ac potēs huius seculi qui potius sensui ꝓprio credit ꝙ alteri. iste destruit statū suū queꝫ accepit in baptismo. Et mala infinita cōmittit quando peccatuꝫ mortale perpetrat: quia violat v̄tutes quas in baptismo recepit. Hoc videns deus per ionatham id est per morteꝫ a nobis aufert aurem sinistram id est consanguineū tuum interfecit vt per hoc vitam tuam malā corrigas. Sed miser homo ad tempus dolet ⁊ cito ad vomitum reuertitur: et dei precepta iterato violat. Hoc videns deus aufert ab homine aurem dextrā id est filium vel filiā vt sic te corrigas. Sed miser homo ꝑ breue tempus mortem eorꝫ dolet ⁊ redit ad mala opera: et tunc aufert ab eo caudam id est vxorem vt sic flagellatus corrigat: nec per talia emendatur: tunc deus eum interficit ⁊ coquinario id est dyabolo tradit in die iudicij. Non est in hoīe res quam deus magis diligit ꝙ cor id est animam. tunc dyabolus allegabit ꝙ animam deo obedientem non habet: et dicet ad christum. Iste mihi obediens fuit et tibi inobediens fuit: si habuisset aīam rectam nunꝙ preceptū tuū violasset ⁊ sic deus priuabitur aīa quod est dolendū

De beneficiis dei semper memorandis Capitulum. lxxxiiij.

Pompeyus regnauit in cuius regno erat quedaꝫ domina nimis pulcra et oībus amorosa. Iuxta eam quidā miles habitabat satis gratiosus ⁊ nobilis qui istam dominā sepius visitauit et a domina multum erat dilectus. Miles iste cum semel dominaꝫ visitasset vidensqꝫ falconem super manum eius quem miro modo concupiuit: ait. O bona si quicꝙ pro te feci: aut si me diligis da mihi falconem:

domina ait. Tibi concedo: sed vnum est ꝙ non tantū illum diligas vt a societate mea te separes: miles ait. Absit hoc a me vt propter aliquam rem me separarem a te nunc amplius teneor te diligere ꝙ̄ ante: domina falconem ei dedit. Jlle vero ei valefecerat ꝛ in falcone delectabatur ꝙ dominam non visitabat et parum de ea cogitabat: sed singulis diebus cū falcone ludebat. Domina sepius nuncios ad eum misit et non venit. Tandem domina ei scripsit vt sine dilatiōe vlteriori ad eam cum falcone veniret quod et fecit: qui cum venisset ait ei domina. Ostende mihi falconē: quem cum apprehendisset coram eo caput a corpore extraxit. miles non modicum dolens ait. Domina quid fecisti: que ait. Non doleas sed potius gaude ꝛ letare: quia falco erat causa quare me non visitasti sic̄ ante fecisti: ideo falconē occidi vt ad me redeas frequent̄ sic̄ solebas miles vero videns ꝙ ex pia causa dña hoc fecerat ei placuit ꝛ eā sicut prius visitauit.

¶ Moralisatio

Carissimi. Jste rex est pater celestis. Domina tam pulcra nat̄a. humana deitati ī christo ꝯiuncta. Miles quilibet christianus qui dominum deum suum ante omnia tenetur diligere: et eū sepius per opa meritoria visitare. Falco sunt bona temporalia que deus dat homini vt eum probent: sed cum miser homo diues factus fuerit similis factus est iumentis: q2 non recordat̄ de dei beneficiis nec eum visitat sicut solebat. Deus hoc videns aufert ab homine bona temporalia sanitatē ꝛ prosperitatem vt priorem amorē habeat non ꝙ deus odit illum quem sic castigat: sed q2 eum diligit: iuxta illud. Flagellat deus omnem quem diligit

¶ Q; oratio nostra melodia est corā deo.
Capitulum. lxxxv.

Tiberius regnauit qui miro mō melodiā dilexit audire. Unde semel accidit ꝙ ad venandum perrexit quandam melodiam cithare a parte dextra audiuit: ꝛ in tanta dulcedine delectabatur ꝙ quasi extra se raptus est. Equum peruertebat versus locum melodie ibidem equitauit. Cum autem ad locum venisset: quandam aquam latam a longe prospexit et iuxta aquam pauper sedebat qui citharā in manu tenebat. De ista cithara processit tāta melodia ꝙ imperator cum gaudio est refocillatus: ait ei rex. Carissime dic mihi quomō cithara tua ita dulciter sonat: at ille Domine per triginta annos et vltra iuxta istam aquam mansi: dedit mihi deus grām talē in cithara ꝙ ꝙ̄cito cordas eius tango exit tanta melodia ꝙ pisces istius aque ad manum meam veniunt per quos meipsum et vxorem sustento cum familia: sed heu et prochdolor iam infra paucos dies ex alia parte aque venit quidā sibilator qui in tāta dulcedine sibilat ꝙ pisces me dimittūt ꝛ ad eum eunt: ideo domine quia potens estis ꝛ rex totius imperij ꝯtra sibilatorē prebeatis mihi vestrum auxilium: ait rex. Carissime in nullo potero te iuuare nisi in vno: et hoc tibi sufficiat. Jn loculo meo hamū aureū habeo illum tibi dabo: et in sūmitate virge ligari facias: deinde cordas cithare tangas ad cuius tactum pisces mouebūtur ꝛ statī per hamum eos ad terram trahe: et sic sibilator de loco recedet cum ꝯfusione. Paup̄ vero omnia adimpleuit pisces anteꝙ̄ ad sibilatorē poterant accedere per hamum ad se eos traxit: sibilator hec videns cum confusione recessit.

¶ Moralisatio

Carissimi. Jste imperator est dominus noster ihesus christus qui miro modo melodiam scʒ sanctā orationem audit et diligit: qui venatur per sua certa aīalia scʒ animas quas dyabolus conabat̄ auferre. Aqua ista in qua sunt pisces est mundus iste qui est plenus peccatoribus. Paup̄ iuxta aquā est predicator qui habebat citharā id est sacram scripturā cum qua debet pisces id ē predicatores ad terram siccam scʒ ad regnum celeste perducere Ps̄. Jn tympano et choro ꝛc̄. Sed heu prochdolor diebus istis quando predicator incipit citharā sacre scripture tangere et predicare adest statim sibilator cum sua melodia scʒ dyabolus qui sibilat tam dulciter dum predicando predicat ꝙ homines predicationē non libenter audiunt. Unde est notandum ꝙ dyabolus habet diuersas sibilationes. Primo enim facit aliquos dormire vt verbum dei non audiant.

Secundo quos ad dormiendū allicere non potest facit eos garrulare. Tercio quos nō potest facere garrulare facit eos locum di-mittere vel nihil sape quod predicator pre-dicat: vnde necesse est predicatori hamum diuine gratie petere per quam poterit pec catores ad deuꝫ ducere: et sic ita semꝑ fit in principio sermonis ꝓ gratia diuina rogatᷣ.

Quomodo peccatoribus gratiam diuinaꝫ expo scentibus dominus misericorditer condescendat

Capitulum. lxxxvj.

ERat quidam imperator qui sta tuit ꝓ lege ꝙ si mulier sub viro suo esset adulterata perpetuo car ceri esset mancipanda. Accidit ꝙ quidam miles mulierem nobilem desponsauit quaꝫ multuꝫ dilexit. Ille vero ad peregrinandū in ꝑtibus longinquis perrexit. Uxor vero post eius recessū adulterata est: ꝛ de adul-terio concepit. Cum vero contra eam legit time erat probatū ex precepto imperatoris carceri est adiudicata que in carcere filium pulcerrimum peperit. Puer vero creuit ꝛ ab omnibus est dilectus qui eum viderunt. Mater vero gemitus ꝛ suspiria continue emisit nec cōsolari poterat. Accidit vna die cum puer matrem flentem vidisset dixit ei. Ob quam causam carissima mater sic af-fligitur aīa tua: ait mater. O fili dulcissime multum habeo flere vltra capita nostra est accessus hominum et sol lucet in claritate: nos vero hic sumus in tenebris et nullum lumen habemus: ait filius. O mater dulcis sima illam lucem quam dicis super capita nostra nunꝙ̄ vidi: quia ī isto carcere natus fui: dūmodo copiam cibi et potus habuero mihi hic placet semꝑ ꝑmanere dum vixero. Dum autē sic loquerentur ad inuicem im perator cum militibus ad ostium carceris stabat: ait vnus miles regi. Domine non auditis istam lamentationē in carcere inter matrem et filium: ait ille. Etiam optime au dio et eis compatior: milites dixerunt. Do mine rogamus vt fiat eis gratia et miseri-cordia: quibus dixit rex. Ad preces vestras concedo: amboſqꝫ de carcere eduxerunt: et ab omni pena liberauerunt.

Moralisatio

CArissimi. Imperator iste est pater celestis qui istam legem dedit ꝙ si mulier id est anima sub viro id ē christo fuerit per peccatū mortale adulterata per-petuo carceri infernali adiudicabitᷣ si sic de cedat. Domina vero ista in carcere fleuit amare: et quare: certe quia violauit animaꝫ suam regnum eternum perdidit: sanctaꝫ ec clesiam depriuauit: ꝛ virtutibus quas in ba ptismo recepit per peccatum spoliauit: puer qui dixit: dum cibum habuero mihi placet hic permanere: sunt mundi potentes ꝛ diui tes qui dicunt. Si deus daret eis mundum et pro voluntate carnis delicias: lumen celi nunꝙ̄ desiderarent: de talibus valde dolen dum est. Miles qui stetit iuxta ostium po test dici bonus prelatus qui habet ꝓ pecca toribus intime deū rogare vt det eis grām a carcere peccati resurgere ꝙ poterunt ad eternaꝫ vitam intrare: quam nobis con. ꝛc.

Quomodo christus se ꝓ nobis morti exposuit.

Capitulum. lxxxvij.

QUidam imperator qui in quodā bello mortali expositus fuit mor temqꝫ vix potuit euadere: quod percipiens miles quidam strenuus interpo suit se inter imperatorem et hostes eius ita ꝙ imperator euasit sine lesiōe. Miles aūt pro eo diuersa vulnera recepit: curatus est cum magna difficultate: tamē cicatrices in eo semper manserunt: ꝛ ab omnibus est cō mendatus ꝙ tam egregie pro domino suo pugnasset. Accidit postea ꝙ ille miles de-buisset hereditatem suam iniuste amittere: accessit ad prefatum imperatorem rogauit vt eum iuuaret et sentenciam pro eo daret: at ille. Carissime non possū tibi ad presens attendere: sed dabo tibi iudicem qui causaꝫ tuaꝫ examinabit: et quod iustū fuerit faciet: at ille. O domine cur talia dicis: statī coraꝫ omnibus omnia vestimenta sua dilacerauit et vsqꝫ ad nudam carneꝫ cicatrices vulneꝝ ei ostendit dicēs. Ecce quid sustinui pro te et tu non vis pro me vindicare nec me iu-uare. Est ne inquit iustum postꝙ̄ tantuꝫ ꝓ te sustinui vt alius ꝙ̄ tuipse sit in causa mea iudex et aduocatus ꝓ me. Imperator hoc audiens ait. O carissime veꝝ dicis quando in periculo mortis fui tu et non alius me sal uasti: statim pro tribunali sedebat rex ꝛ iu-dicium pro eo dedit

Moralisatio

Carissimi. Christus in bello mortali inter te et dyabolum seipsum interposuit: et suscepit pro te vulnera mortalia: sed morte turpissima mortuus est. Est ergo ne iustum ꝙ alius ꝗ̃ tu penã vel penitentiã sustineas ꝓ amore suo: certe nõ. Si duo fratres sint heredes alicuius hereditatis quam hereditaté aliquo casu amiserãt si alter eoꝝ pro hereditate recupanda pugnauerit: laborauitq; alius nihil sed sine oĩ labore eam habere vellet esset hoc iustũ certe nõ. Sic est de nobis et de christo: nos amisimus hereditaté regni celestis per peccatum: christus vero per suam mortem acquisiuit: ideo iustum est vt nullus alius pro te faciat quod poteris mereri ꝗ̃ tuipse si desideras vitam eternam obtinere: quã nobis concedat qui sine fine viuit et regnat ꝛc̃.

De cautela dyaboli qui multos ad interitum subducit Capitulum. lxxxviij

De quodam principe narratur qui cũ omnibus viribus suis non poterat hostes suos deuincere: fecit hanc cautelã: simulauit fugam ꝛ castra sua cum victualibus hostibus dereliquit: in quibus castris dolia multa plena vino infecto dimisit p semen cuiusdã herbe: ita ꝙ homo bibens de vino illo statim obdormiret: sciuit etiam hostes famelicos et gulosos qui sup vinũ cum gaudio superuenientes ad libitũ suũ bibentes: statimq; semimortui dormire compellebãtur: super quos princeps rediẽs omnes ad libitum suum occidit.

Moralisatio

Carissimi. Hac cautela vtit̃ dyabolus contra quos vidit se non posse superare simulat se fugere: ꝛ procul abesse dum eos sub spe bone amicicie et solacij diu permittit ad tabernas sedere vt inebriatos ducat quo voluerit nunc ad homicidium nunc ad luxuriam nunc ꝛc̃. Caueamus ergo a tali potu si desideramus venire ad eternam vitam.

De triplici statu mundi Capitulum. lxxxix.

Miles quidam erat qui tres filios habebat: qui cum mori deberet primogenito suo hereditatem legauit: secundo filio thesaurum: tercio filio anulum preciosum qui plus valuit ꝗ̃ totum quod legauit aliis duobus etiã primis dedit anulos duos non tam preciosos: oẽs anuli fuerunt eiusdem virtutis: post morté patris dixit primus filius. Ego habeo anulũ pr̃is mei preciosum: secũdus filius dixit. Tu nõ habes sꝫ ego habeo: tercius vero dixit. Nõ est iustũ ꝙ vos habeatis eo ꝙ senior habet hereditatem et alius thesaurum: ergo ratio dictat vt ego anulũ preciosum habeam: ait primus. Probemus in facto quis anulus sit preciosior et ille est melior: at ille. Mihi placet. Statim adducti sunt infirmi diuersi: varias infirmitates habentes: primi duo anuli nihil operati sunt: sed anulus iunioris omnes infirmitates curauit

Moralisatio

Carissimi. Iste miles ẽ dominus noster ihesus christus qui tres filios habebat: scꝫ iudeos saracenos et christianos. Iudeis dedit terram ꝓmissionis. Saracenis dedit thesaurũ huius mundi quantum ad potentias et diuitias. Christianis dedit anulũ preciosum scꝫ fidem qꝛ per fidem christiani possunt varias infirmitates ꝛ lãguores aĩe curare: sicut scriptũ est. Omnia possibilia sunt credenti. Item si habueris fidem sicut granum sinapis ꝛc̃. Item impossibile est sine fide placere deo.

De libertate arbitrij Capitulum. xc.

Rex aliquando erat in quodã regno ꝙ frater senior hereditatem diuideret: et iunior eligeret: cuius ratio est: quia maioris discretionis est diuidere ꝗ̃ eligere. Senior autẽ discretior esse debet. Alia lex fuit ꝙ liceret filiũ ex ancilla hereditatẽ accipere sicut et filij liberi. Contigit autem duos fratres: vnum de ancilla: et vnũ de libera hereditatem diuidere. Frater enim senior diuisit sic: ex vna parte totã hereditatem posuit et ex alia parte matrẽ fratris sui posuit. Frater eius cogitabat matrem meã ante omnia debeo diligere: et ꝑ consequens elegit matrem et hereditatẽ dimisit sperans de curialitate fr̃is sui aliquid obtinere sed nihil ab eo obtinebat: adiit iudicem fratrẽ suum accusauit ꝙ eum ab hereditate sua exclusit: respondit frater suus ꝛ dixit ꝙ eum decepit: quia ille qui elegit nõ qui diuidit certus est.

Moralisatio

Arissimi. Deus paṫ duos filios habuit: vnū de ancilla: alium de libera: de libera habuit christum qui est de cadē essentia de qua pater ⁊ coeternus sibi: de ancilla hominē: quia quo ad corpus est de terra: et iste est minor: quia ex tempore productus. Christus filius senior hereditatem diuisit: quomodo: certe matrē id est terram ⁊ terrena posuit ex vna parte et ex alia posuit celum et celestia: electionē tamen homini dedit ꝙ si matrem id est terrena eligeret hereditate celesti careret. Sed reuera peccās mortaliter hereditate celesti spreta matrem elegit: nec christū poterit accusare: quoniā nō qui diuidit sed qui elegit circumscribit. Patet ergo ꝙ qui terrenas voluptates preponit et in pc̄to mortali existens vitā eternā non potest de gratia nec de iure sibi vendicare seu presumere de hereditate: sed forte ex quadā pietate. Cōsulo ergo vt non eligamus matrē id est mundū istū: qꝛ totus mundus in maligno positus ē. Studeamus ergo eligere hereditatē celestē.

De accidia et pigricia Capitulū. xcj.

Olinius regnauit qui tres filios legitur habuisse quos multū dilexit: vnde per se cogitauit disponere de regno suo: vocauit tres filios suos: et ait. Quis vestrum est pigrior ille regnū post meū decessū habebit: tunc ait primus filius patri. Mihi ergo debeṫ regnū vr̄m qꝛ adeo piger sum ꝙ ad ignē sedens prius crura ꝑmitto comburi ꝙ̄ inde me traherē. Secundus filius ait. Pater mihi debetur regnum vestrum: quia si circa collum meū funem haberem et mox suspendi deberē et gladium in manu mea tenerē propter magnam pigriciam meam ad scindendū funē manū meā non extenderem: tercius filius dixit patri. Ego regnare debeo: quia in pigriciis ceteros precedo dum supius in lecto iaceo et gutte aque super vtrunqꝫ oculum cadunt propter magnam pigriciam caput meum mouere nescio ad dextrā vel sinistrā nec volo. Rex cum hoc audisset ei regnū legauit reputans eum pigriorem

Expositio

Arissimi. Iste rex est dyabolus qui est rex et pater super omnes filios superbie sicut Iob dicit. Per primū filiū bene designanṫ illi qui sunt in societate peruersa scꝫ in adulterio ⁊ fornicatione per quam ad malum intendunt: tamen magis eligunt in igne peccati cremari vel aduri ꝙ̄ a tali prauo consortio separari. Secundus filius signat illum qui licet peccatoꝝ suorū funibus videat se circumplexum et ligatū quibus mox suspendēdus est ad inferni patibulum: tamen ad ea scindendū manus nō extēdit videlicet gladio lingue sue ꝑ verba ꝯfessionis. Tercius filius designat illū qui doctrinā audit de paradisi gaudio ⁊ inferni supplicio: et tamē pre nimia pigricia ducēs statū suum prauū scꝫ peccatoꝝ non deserit ad dextrā premioꝝ amore et desiderio conuertendo: nec ad sinistrā vt pc̄tm dimittat saltē metu et terrore infernaliū tormentoꝝ.

Christus elegit mori ꝓpter vitā nostrā Capitulum. xcij.

Egitur de quodam rege qui habuit vxorem nomine corneliam. Accidit quadam vice ꝙ in castro regis sub quodā muro inuenti fuerunt duo serpētes: vnus masculus: altera femella. quō audiēs rex interrogauit a suis magistris et doctoribus quid hoc significaret: et dixerūt illos serpentes ibidē latere in signū mortis viri vel mulieris: et dixerūt. Si occideretur masculus vir moreretᷣ: ⁊ si occideretᷣ serpēs femella vxor moreretᷣ: quo audito rex dixit. Occidite masculū serpentē ⁊ femella viuat quia libentius vellet mortē suam ꝙ̄ mortē vxoris sue: et assignās causā dixit. Si vxor mea viuit posset multos filios ꝓducere qui possūt in regno meo succedere: quia si ipsa moreretur regnum heredem non haberet.

Expositio

Arissimi. Rex iste est dominus noster ihesus xp̄us qui nos regit sic̄ rex. Cuius vxor est humana natura scꝫ in vtero virginis copulata: sed in hoc mundo quasi in hac domo huius spōsi duo serpētes fuerṫ inuenti scꝫ legis antique Serpens masculus erat benignitas diuine misericordie. Hec vxor hūana naṫa viuere per gratiam non potuisset: sed sponsus scꝫ xp̄us elegit sibi mortē in cruce vt humana natura viueret. Etiam potes hunc sensum applicare de carne ⁊ spū: ita oportet ꝙ caro tāꝙ̄ masculus īfructuosus ꝑ spūm occidaṫ

De hereditate et gaudio fidelis anime Capitulum.xciij.

Quidam potens dominus duos filios suos misit ad studiuz vt studerent ac ꝑficerent:et ex hoc prebendam obtinerent. Transacto modico tpe misit eis pater literas vt ad propria remearent. Fratres his auditis ad patriaz properauerunt: vnus fratrum valde letus est de reuersione:et cum rediit cū leticia receptus est et in hereditatem constitutus est. Alter vero frater de reuersiōe turbatus est valde: qui dum rediit mater eius occurrens osculata est eum:z osculando os eius dentibus eius abstulit. Soror sequens matrē volens osculari eum abstulit ei nasum. Frater sequens abstulit ei oculos. Pater adueniēs rapuit eum per capillos z pellem abstraxit

Applicatio

Carissimi. Iste diues ē deus qui duos filios misit ad studiū scz corpus et animā vt studerent in scolis huius mundi:et in bonis operibus proficerent:et sic eternam vitam scz hereditatē possiderēt. Litere sunt mors:hec litera mittitur dum homo moritur. Anima gaudens ad eum redit que letanter recipitur:et in hereditatem constituitur. Frater alter qui inuitus redit est corpus qui de reuersione turbatur nec mirum: quia miserrime collocat̄. Soror et fratres bufones sunt z serpentes: qui nasum et oculos corrodunt. Pater est putredo terre que capillos et cutez z carnē consumit: de istis parentibus dicitur Job. vij. Putredini dixi zc̄.

Q, anima pulcra per peccati lepram infecta pristinam pulcritudinem habere nō poterit nisi per altos gemitus et profunda suspiria.

Capitulum.xciiij.

Erat quidam rex volens peregre proficisci in longinquis partibus et habens vnicā filiam formosaz: sole splendidiorez: nesciens cui fideli mente cōmitteret eam in custodia. Tandē cōmisit vni militi suo secretario quem tenerrime dilexit precipiens ei vt custodiret eam ne aggressum haberet ad fontez vnū in illa terra vel regione prosilientez:si biberet de ea efficeretur leprosa talis nature:fuerat tamē amenissime suauitatis. Ut ergo miles eam tam formosam redderet in regressu sue peregrinationis sicuti iam dictā acceptauerat perpendit predictus miles si ista nō faceret tunc totum seruicium suū perderet ausus qz non esset suū dominū expectare. Custodia prehabita per aliquod tempus:tandē dicta filia veniens ad fontez occulte bibens qz de illo effecta est leprosa:percipiens hoc miles dolore repletus fugiens cum eadem de regione ad desertum: inueniens qz ibidez vnū reclusorium pulsans manibus: intus heremitam quendaz inueniens narrans sibi oīa facta prenarrata:dans qz heremita dicto militi sanū consilium dicens. Uade ad montē quem monstrauero tibi: inuenies lapidem cum virga quadam:cum dicta virga percuties lapidez acriter donec habeas de eo humiditatem et liquorem:cum illo lini eam et perunge et fiet sana:z pristinā pulcritudinē accipiet: faciens qz predictus miles sicut sibi dixerat heremita:filia regis pristinam sanitatem et pulcritudinem recepit.

Expositio

Carissimi. Rex iste est dominus noster ihesus christus qui ꝑegre profectus est reddere volens prīsuo illud quod de purissima virgine matre sua maria accepit videlicet veram humanitatē qua in die iudicij reuersurus est. Per filiam vnicam anima nostra que decies clarior sole erit anteq̄ȝ veniat ad eternā vitam significatur. Per militez quilibet peccator per omnia delectamenta huius mundi discurrens que sunt sibi dulcia. Filia effecta ē leprosa id est peccatis plena:per egressiōez regionis quilibet peccator relinqens secularia et transitoria:per reclusorium ecclesiam per heremitā sacerdotem inueniens ac narrans sanctaz ꝯfessionem faciens:dans consilium penitentiam iniungens:per montem corpus proprium: per lapidem cor lapideū per virgam penitentiaz magnam videlicet castigationē proprij corporis orationes elemosinas ieiunia faciens:per humiditatez z liquorem lacrimas oculorū ac cordis contritiones.sic in die iudicij fiet tua vnica filia syon id est anima tua salua formosa ac suo creatori gratiosa.

Sic christus restituit nobis hereditatem superne patrie

Capitulum.xcv.

Legitur in gestis romanorum q̄ erat quidā tyrannus maxencius noīe qui ciues romanos hereditate voluit priuare. Incūbente igit̄ seuicia tyranni fugerūt exterminati ad constantinū regem in britaniam. deniqȝ cum multi confluerent ꝯcitauerūt eum aduersus tyrannū dicentes. O constantine rex restitue nos in regnum nostrum. Ex his verbis cōmotus est constantinus armauit se ascendit equuȝ et tyrannum prostrauit: et sic romanis hereditatem restituit

Moralisatio

Carissimi. Iste tyrannus est dyabolus qui generi hūano fuit crudelis intantuȝ q̄ genus humanū celesti hereditate priuauit. Quod vidēs genus humanum ad regem constantinum scȝ ad deum fugit petens auxiliuȝ ab eo: vnde Ps̄. Apprehende arma et scutū ꝛ exurge in adiutoriuȝ mihi: quia tu es qui restitues hereditatem meam mihi. His verbis commotus est deus rex et armauit se cum se diuine nature copulauit: et equū suū ascendit dum in cruce suspendi voluit: et sic tyrannū prostrauit: et nobis hereditatem restituit

Sic vita presens est vita remissionis et gratie

Capitulum.xcvj.

Rex alexander posuit candelam ardenteȝ in aula sua: et misit precones per totum regnum suum: qui clamauerunt et dixerunt. Si aliquis forefecerat contra regem q̄ audacter veniret q̄diu candela arderet rex forefactū dimitteret. Et si quis forefactum haberet et non veniret candela extīcta morte male periret Istud audientibus populis in regno multi venerunt ad regem et misericordiā petier̄t. Rex benigne recepit eos. Et multi fuerūt qui noluerunt venire et neglexerunt. Sed quando candela fuit extincta rex eos fecit per violentiaȝ afferri et mala morte occidi.

Moralisatio

Carissimi. Per regeȝ alexandrū possumus intelligere christū qui est rex regum et dominus dominantium. Posuit candelā ardentem id est presentem vitam que transit tanq̄ candela ardens. Precones missi sunt id est predicatores qui quotidie clamāt. Si aliquis forefecerit contra regem id est contra xp̄ūm q̄ audacter veniat q̄diu candela ardet id ē presens vita durat: quia christus est nimis misericors: vn̄ Dauid Misericordia eius sup̄ oīa opera eius: sicut patet in latrone ꝛc̄. Modo aliqui audiunt et veniunt ad regē ꝛ misericordiam petunt: vt sunt illi qui pc̄ta sua dimittunt: mandata dei tenent: ꝛ viuunt sicut boni christiani: illos benigne recipit: et per illos qui noluerūt venire possumus intelligere malos christianos scȝ raptores vsurarios et ceteros peccatores. Quando candela est extincta id est post istā vitam xp̄us faciet eos venire coram se in die iudicij: et mala morte occidi id est eternā morteȝ pati quando dicet eis. Ite maledicti in igne ꝛc̄.

De morte Capitulum.xcvij.

Legitur in cronicis q̄ anno.xxij. ab vrbe romana cōdita populus romanus columnaȝ marmoreā in foro romano statuerunt: ꝛ ibi imaginem iulij cesaris fecerūt: et super caput eius nomen iulij scripserunt: quia in honore ipsius factum fuit. Sed iste iulius cesar tria signa in morte vel anteq̄ moreret̄ accepit. Centesimo enim die ante mortem suam cecidit fulmen ante imagineȝ in foro: et in nomine subscripto literam primam abrasit. Nocte vero precedente die mortis sue fenestre thalami eius cum tanto strepitu et impetu sūt aperte vt domū ruituram estimaret. Eodē vero die mortis sue cum ad capitolium iret date sunt ei litere indices mortis sue imminentis quas si stati legisset mortē euasisset.

Moralisatio

Carissimi. Sic est de nobis et de deo vt morteȝ eternā euademus tria signa nobis facit deus. Primum est deletio litere capitalis de nomine per istam literam que in principio nominis ponitur intelligitur abundantia diuitiarum Hec enim est que facit homineȝ habere nomen in terra. Nemo enī in istis diebus nominatur in terra nisi habuerit diuitias: hoc patet. Nam si queratur quis sit melior ville vel ciuitatis: statim preponitur qui plures diuitias habet q̄uis sit pessimus. Ecce quō diuitie dant homini nomē: quia si diues nō

esset non esset nominatus. Et q2 aliquādo diuitie sunt occasio mortis eterne: ideo deus dat primum signum q talem vult saluare: et auffert primam litteram nominis sui scz diuitias ab eo: et facit eum pauperem: Ut sic qui per diuitias ab eo recesserat p paupertatem ad eum redeat. Secundum signū quod iulius cesar accepit est q iuxta cameram suam fuit magnus strepitus. Hec camera est corpus humanum. q2 cum homo videt se esse pulchrum et fortem statim cadit in peccatum: per quod mors eterna sibi preparat: et ideo volens eum deus a morte eterna reuocare facit secundum signum scz magnum strepitum circa corpus suum mittendo. s. talem et tantam infirmitatem et debilitatem q ad mortem credit ruere et cadere vt sic qui per pulchritudinem et fortitudinem a deo recesserant per infirmitatem et debilitatem reuocent et peniteāt. Psalmi. Multiplicate sunt infirmitates eoꝝ. Exemplum de beato paulo dicente. Libent gloriabor in infirmitatibus meis. Tercium signum quod Julius cesar accepit fuit q littere indices mortis imminentis sibi tradite fuerant: quas si legisset mortem euasisset: hoc signum facit deus nobis peccatoribus qui tunc dicitur tradere litteras indices mortis: nostre dum sua gratia ꝯscientias nostras illustrat: vt legere possumus peccata nostra: quibus mortem eternam meruimus. Et ideo dum lucem et gratiaz spiritussancti habemus litteras istas legamus. i. peccata nostra referamus bono corde. et postea sacerdoti ore: vt sic legendo mortem eternaz euadere valeamus: ne littere clause. i. conscientie nostre non mundate post mortez nostrā aperiantur et manifestentur toti mundo.

Q deus in hac vita placari potest Capitulum. xcviij.

Narratur q antiquitus mos erat romanoꝝ: q quando castruz vel aliquam ciuitatem obsidebant: vnam candelam in certa mensura accendebant: et q̄diu cādela ardebat: parati erant omnes ad pacem recipere quantumcunqz malefactor esset. Sed postq consumatum fuerat omnes iustitie seueritatem exercebant in hostes suos nec tamen alicui licet daret omnia bona sua misericordiam facere voluerunt.

Applicatio

Carissimi. Sic habet deus se erga peccatores. Nam corda nr̄a ciuitates anime sunt obsessa cum vicijs et concupiscentijs per dyabolum mundum et carnem. Deus ex sua misericordia statuit hominibus tempus in quo si velint poterit inuenire candelam accensam. i. q̄diu vita ē in corpore quandocūqz peccator misericordiam desideret pacem et concordiam dei recipere: Tota vita nostra est constituta et p missa vt penitentiam faciamus et viuamus Unde saluator dicit. Nolo mortem peccatoris etc̄. Et ideo q̄diu anima est in corpore: petamus veniam et misericordiam obtinebimus Johan. xvj. Petite et accipietis. Sz certe cum vita nostra fuerit terminata per mortem: tunc non erit tempus misericordiā petere: et licet petierimus nō daretur nobis Ergo faciamus penitentiam q̄diu adhuc sumus in hac vita.

De virili pugna christi et eius victoria. Capitulum. xcix.

Cesar regnauit. In cuius regno erat quidam miles generosus ac fortis qui semel per quendam forestam equitabat bufonem cum serpente vidit pugnare: sed bufo preualuit et serpentez deuicit. Hoc vidēs miles serpentem iuuit q bufonem grauiter vulnerauit. euasit et fugam accepit. tamen p bufonem miles grauiter erat vulneratus: Hoc videns miles de equo descendit. Sed venenum bufonis in vulnere eius remansit Miles domum perrexit et longo tempore in infirmitate vulneris remansit. Testamentum suum condidit et ad mortez se parauit: Cum vero semel iuxta ignem iacuisset q̄si de vita sua desperatus: serpens quē a morte saluauit intrauit. Serui videntes serpentem dixerunt. Domine quidam serpens intrauit. Miles cum illum respexit agnouit cum q serpens ille erat pro cuius defensione vulnera et omnia mala suscepit. Miles ait. Nolite eum impedire: credo q nullum malum mihi faciet. Serpens vero corā omnibus ad eum accessit. et venenuz vulneris cum lingua suxit: quousqz os plenum habuisset. Statim extra domum cucurrit et venenuz extra se proiecit. Rediit et ad vulnus

iterato accessit bis ter quousqz totum vene
num hausit:hoc facto miles serpenti lac ad
bibendum dedit. Cum vero sic bibisset bu
fo a quo miles vulnus recepit intrauit ꝛ cō
tra serpentem pugnare incepit ac si esset in
vindictam ꝙ serpens militez sanauit. Mi
les cum hec vidisset ait seruis suis. Carissi
mi sine dubio iste est bufo quem vulneraui
ꝓ defensione istius serpentis a quo omnia
mala recepi. Si serpentem deuincat me in-
uadat:ꝛ ideo si vitam meam diligitis illum
incontinenti occidatis. Serui hoc audiētes
cum gladijs ꝛ fustibus illuz occiderunt. Ser
pens vero quasi applaudendo ꝛ regratian
do hincinde circa pedes domini se ꝯuertit:
ꝛ foras exiuit. Miles vero perfectam sani
tatem recuperauit. Moralisatio

Carissimi. Imperator iste est pa-
ter celestis. Miles est dominus
noster iesus christus. Bufo dya
bolus. Serpens homo. Et hoc ꝓpter duo:
serpens potest dici homo. Primo propter
peccati venenum ꝛ propter antidotum ac
imaginem christi quam portat. Homo eniz
contra dyabolum habet pugnare:qꝛ dicitur
Non est alius qui pugnet pro nobis nisi tu
deus noster. Quando vero totuz genus hu
manum propter peccatum primi parentis
erat suppeditatum christus pro nobis pu-
gnauit ꝛ dyabolum supauit. Et ipse grauit
vulneratus est non tantum in vno loco sed
in multis vnde infirmat̃ licet non in se tamē
in suis membris. ꝛ ideo si homo gratus fue
rit debet venenum ab eo extrahere. i. infir-
mitatem ꝛ indigentiaz a suis expellere per
opa misericordie. Sicut scriptuz est Mat.
iij. Quod vni ex minimis meis fecistis mi-
hi fecistis. Si vero bufo redeat vt tibi noce
at viriliť contra eum pugnare debes:ꝛ ser-
ui dei. i. bone virtutes quas in baptismo re
cepisti te iuuabunt:ꝛ sic dyabolum supera-
bis:ꝛ vitam eternam habebis. Ad quā ꝛc̄.

M, christus peccatorem non statim per
iusticiam precipitat sed misericorditer eum
penitentem expectat

Capitulum. c.

Docletianus regnauit qui statuit
pro lege ꝙ si mulier aliqua sub
viro suo esīz adulterata occidi de
beret. Accidit casus ꝙ quidam miles quan
dam pulcherrimam puellam in vxorem du
xit ꝛ ex ea vnum filium genuit. Creuit pu
er:ꝛ ab omnibus ē dilectus. Post hec pa
ter eius ad quoddam bellum perrexit ꝛ vi
riliter pugnauit. In quo bello brachium de
xtrum amisit. Interim eo abeunte vxor ei-
us est adulterata. Redit maritus adulteraz
inuenit. Cum ſm legem maritus eum occi
dere deberet vocauit filium suum ꝛ ait. Ca
rissime. mater tua adulterium cōmisit. Vn
de ſm legem mori deberet:Sed brachium
amisi:ideo non potero eam occidere. Pre
cipito ergo tibi vt eam occidas. Ait filius:
Lex precepit parentes honorare. Si ergo
deberem propriam matrem occidere: ꝯtra
legem perpetrarem:ꝛ matris maledictionē
incurrerem. idō nolo in hoc tibi obedire. et
sic mulier per suum proprium filium euasit
mortem. Moralisatio

Carissimi. Iste imperator est de-
us pater. Miles est dominus
noster Jesus christus:vxor anima. Deus
pater precepit si anima sub christo adultera
ta fuerit occidi deberet eternaliter scꝫ in pe
nis permanere ꝛ quotiens anima mortaliť
peccat totiens adulterat̃. Deus filius con-
tra dyabolum ad bellum perrexit. In quo
bello brachium dextrum deposuit. scꝫ om-
nem austeritatem quod ante eius incarna-
tionem eius habuit:ideo mansuetus factus
est quasi agnus:ꝛ non vult nos occidere:
Sꝫ deus pater precepit vt occidamur. Re-
spondit filius. Carnem humanam de ma-
tre mea sumpsi. ꝛ ideo hominem occidere
non potero:ꝛ sic peccator per ꝯtritionem ꝛ
confessionem euadere potest:ꝛ ad vitam eť
nam peruenire. Ad quam ꝛc̄:

M, mundus in maligno positus est ꝛ
vndiqꝫ angustie

Capitulum. cj.

Narrat̃ de quodam homine noīe
Santerus ꝙ locum gaudendi si
ne fine optabat. Quadā die ma
ne surrexit:ꝛ solus ad viaz ambulabat quo
usqꝫ ad quoddam regnum peruenit. in quo
rex illius regni defunctus nuper erat. Sa-
trape regni videntes eum strenuum illum
in regez elegerunt. Ille vero sic electus val
de gauisus est. Cum autem nox adesset ser
ui eum in cameram introduxerunt in quo

leonem fortissimum ad caput lecti vidit: ad
pedes draconem: ad latus dextrum lecti vr-
sum: ex alio latere serpentes ⁊ busones. Ait
Santerus. Quid est hoc: nunquid me op-
tet in isto lecto iacere cum istis bestijs. Ai-
unt. Imo domine. Nam reges ante te in i-
sto lecto iacuerunt: ⁊ per istas bestias sunt
deuorati. Ait rex. Mihi omnia bene pla-
cent sed tantum istum lectum cum bestijs
abhorreo q rex vester esse nolo. Et ab eis
recessit. ⁊ ad aliud regnum venit vbi simili
ter in regem est electus. Cum nox adesset
cameram intrauit ⁊ lectum pulcerrimū no
uaculis acutis plenum vidit ait Santerus
Nonne oportet me in isto lecto iacere. Ser
ui dixerunt. Etiaʒ domine. Nam reges an
te te hic iacuerunt ⁊ in isto lecto mortui sūt
at ille. Omnia bona sunt excepto isto lecto
⁊ ido rex vester esse nolo: Mane surrexit
⁊ viam trium dieꝝ solus perrexit. In via
quendam senem super fontem inuenit sedē
tem habentem in manu sua baculum ⁊ ait
Santere carissime vnde venis. At ille De
partibus remotis. Quo pergas. At ille. tria
quero ⁊ inuenire non potero. Que sunt il-
la tria. Santerus respondit. Primum est
abundantia sine defectu. Secundū est gau-
dium sine tristicia. Tercium est lumen siue
lux sine tenebris. Ait senex: Baculum istuʒ
accipe ⁊ per viam istam perge montem al
tum videbis ante te: ad pedem montis stat
vna scala habensqʒ sex gradus: scalam ascē
de. Cum vero ad sextum gradum peruene
ris in summitate montis palacium pulcerri
mum videbis. In ianua tres ictus percute:
ianitor tibi respondebit. Ostende ei baculū
istum ⁊ dicas. Qui est dominus istius ba-
culi tibi precepit vt me intrare pmittas. cuʒ
vero introitum habueris ibidē tria que que
ris inuenies. Ille vero omnia adimpleuit si
cut ei senex dixerat. Cum vero ianitor ba-
culum vidisset: ei introituʒ dedit vbi illa tria
⁊ multa plura inuenit ⁊ ibidem toto tempe
vite sue permansit.

Moralisatio

Carissimi. Iste Santerus potest
dici quilibet bonus christianus:
qui mundum simpliciter debʒ sp
nere ⁊ ista tria querere scʒ abundantiam si
ne defectu: gaudium sine tristicia: ⁊ lumen
sine tenebris. Ista non poterunt haberi nisi
in vita eterna: Et hoc cum magno labore:
O homo fac tu sicut fecit Santerus Per
ge viam trium dieꝝ. i. per orationem: ieiuni
um: ⁊ elemosynam: Si contingat ad quod-
dam regnum peruenire. i. mundana aliqua
⁊ ciues. i. mundane vanitates te in regem
eligerunt. i. cor tuū in superbiam ducunt: re
spice ad lectum. Lectus iste est vita huma-
na in qua per breue tempus iacebis. Sʒ re
spice ad leonem. id est. dyabolum semp cō-
tra te paratum ⁊ draconem. i. mortem que
te in omni loco expectat: ⁊ vrsum. id est. pro
priam conscientiam que te condemnabit et
vermes id est. peccata tua que te accusabūt
Si ista intime cogitaueris cito de regno hu
ius mundi te expedire poteris. Deinde ad
aliud regnum perrexit ⁊c̄. Sic homo si dya
bolum in vna parte superauerit: hominē ad
aliud regnum scʒ peccati ducit. s. ad regnuʒ
carnis in quo regnant delitie carnales ⁊ vo
luptates si ei consentires factus eris filius
perditionis. Attende ergo ad lectum. lectus
iste est infernus in quo diues ille iacet ple-
nus nouaculis scʒ penis grauissimis. si istū
lectum intime recogites delitias carnis om
nino respūes. Si velis ergo ista tria inueni
re quere senem cum baculo scilicet dominū
nostrum Ihesum christum: qui tibi conce-
dat baculum sancte crucis. Baculus ille ē
penitentia que debet ad viam salutis diri-
gere. Unde psal. Uirga tua ⁊ baculus tu-
us ⁊c̄. Sʒ post hec oportet te ascendere sca
lam sancte vite in qua sunt gradus septem
scilicet septem opera misericordie per que
potest ad eternam vitam perueniri. Sʒ op-
tet tres ictus facere scʒ contritioneʒ. cōfessio
nem ⁊ satisfactionem habere. Tunc ianitor
id est bonitas diuina te in regnum eternum
perducet. Ibi abundatiaʒ sine defectu: gau
dium sine tristicia: lumen sine tenebris inue
nies. Ad quod lumen ⁊c̄.

De transgressionibus anime ⁊ vulneri
bus eius.

Capitulum. cij.

Titus regnauit. in cuius imperio
erat quidā miles generosus deo
valde deuotus: qui vxorem pul-
cram habebat sed sub viro suo adulterata ē
nec de adulterio desistere volebat. Miles

vero cum hoc vidisset contristatus est val=
de in animo suo cogitabat terram sanctam
visitare: ⁊ ait vxori sue. Carissima ad terrā
sanctam pergam vos discretioni vestre cō=
mitto. Cum autem vltra mare perrexit do
mina quendam clericum peritum in nigro
mantia dilexit ⁊ cum eo dormiuit. Accidit
semel ꝙ cum ad inuicem in stratu iacuissēt
dixit domina. Si vnam rem mihi perpetra
res me in vxorem ducere posses. Et ille.
Quid est hoc quod tibi placet ꝙ potero ti=
bi ministrare: que ait. Maritus meus ad
terram sanctaꝫ perrexit non me multum di
ligit: sed eum per aliquam artem occidere
posses omnia que habeo obtineres. Ait cle
ricus. Tibi concedo ita tamen ꝙ me in ma
ritum accipies. Que ait. Hoc firmiter pro=
mitto. Clericus vero quandam imaginem
nomine militis fecerat ⁊ in pariete āte ocu
los suos fixit. Interim miles cum ꝑ plateā
ciuitatis rome transiret magister quidam
peritus ei obuiabat: ⁊ eum intime respexit:
⁊ ait ei. Carissime secretum habeo tibi di=
cere: at ille. Magister qd̕ vobis placet di=
cite: Qui ait. Hodie tu es filius mortis nisi
auxilium habueris a me. Vxor tua est me
retrix ⁊ de morte tua ordinauit. Miles au
diens ꝙ verum dixisset de vxore sua ei ad
hesit credidit atqꝫ dixit. O bone magister:
salua vitam meam. mercedem cōdignam
tibi reddam. Qui ait. Libenter te saluabo:
si feceris que tibi dixero. Ait miles. presto
sum. Magister balneum fieri fecit ⁊ mili
teꝫ vestimētis exuit: ⁊ balneum intrare mā
dauit. Deinde speculum politum in ma=
num suaꝫ tradidit ⁊ ait. In speculo respice
diligenter ⁊ mirabilia videbis. Ille cuꝫ spe
culum respexisset ⁊ magister iuxta euꝫ in
libro legissꝫ: ait ei. Dic mihi quid vides: ait
miles. Quendaꝫ clericum in domo mea vi
deo qui vnam imaginem de cera ad simili
tudinem meaꝫ in pariete fixit. Ait magister
Quid modo vides. At ille. Jam arcum ac
cipit ⁊ sagittam acutam in eo ponit ⁊ ima
ginem incipit sagittare. Ait magister. Sic
vitaꝫ tuam diligis cum sagittam ad imagi
nem volare videris totum corpus tuum in
balneo volue i qua donec tibi dixero. Mi
les cum hoc audisset ⁊ vidisset sagittā mo=
ueri corpus suum sub aqua voluit totaliter

Hoc facto ait magister. Caput tuuꝫ eleua
⁊ in speculo respice: qui cuꝫ fecisset dixit ei:
Quid iam in speculo vides. At ille. Ima=
gineꝫ nō percussaꝫ sed a latere sagitta abijt
Et de hoc clericus multum dolet. Ait ma=
gister. Jam in speculo quid facit respice: et
ille. Jam magis prope pergit ad imagineꝫ
⁊ sagittam in arcum ad percutiendum po=
nit vt imaginem percutiat. Qui ait. Sicut
prius fecisti ⁊ modo facias si vitam tuaꝫ di
ligis. Miles vero cum ꝑ speculum vidissꝫ
ꝙ clericus arcum tenderet totuꝫ corpus su
um voluit in aqua. Hoc facto ait magister
Respice quid modo est. Quod cum fecissꝫ
dixit: Miro modo dolet clericus ꝙ imagi
nem non percussit: ⁊ vxori mee dicit. Si ter
cia vice imaginem non ꝑcutiam: perdam vi
tam meam prope imaginem. Modo per
git propius ita ꝙ mihi non poterit decipi:
quin imaginem percutiat. Ait magister. Si
cut vitam tuam diligis iam curam habeas
vt cum arcū videris trahi totum corpus tu
um sub aqua inuoluas donec tibi dixero:
Miles ſp in speculo r̄spiciebat: ⁊ cum cle
ricum arcum extendere ad ꝑcutiendum vi=
disset corpus suum in aqua inuoluit donec
magister ei dixit. Surge velociter ⁊ in spe
culo respice. Quod cum vidisset miles ride
bat: ait magister. Charissime dic mihi q̄re
rides: at ille. Clare in speculo video ꝙ cleri
cus imaginem non percussit: ⁊ sagitta ē re=
uersa ⁊ eum inter pulmonem ⁊ stomachū
ꝑcussit: ⁊ mortuus est. Vxor mea sub lecto
meo foueam fecit ⁊ eū ibi sepeliuit. Ait ma
gister. Surge velociter ⁊ vestimenta indue
⁊ ora deuꝫ ꝓ me. Ille vero de vita sua gra
tias reddidit. Factaqꝫ peregrinatione ad su
am terram miles perrexit. Cum vero do=
mum venisset vxor ei obuiam venit: ⁊ cum
gaudio eum recepit. Miles vero per plu
res dies dissimulabat. Tandem ꝓ parenti=
bus vxoris misit ⁊ eis ait: Charissimi: hec
est causa quare misi pro vobis. hec est filia
vestra vxor mea que adulteriuꝫ sub me cō
misit. Et quod peius est in mortem meam
machinata est. Illa vero cuꝫ iuramento ne
gauit. Miles vero incepit ⁊ totum proces
sum clerici recitauit. Quod si non creditis
venite ⁊ videte locuꝫ vbi clericus sepultus
est. Eos ad cameram suaꝫ duxit ⁊ corpus

clerici pro lecto eius inuenerunt. Judex est vocatus ꝛ sententiã dedit: ut ipsa igne cõbureretur. Et sic factũ est: ꝛ puluis illius corporis post per aereȝ dispergit. Deinde miles sibi virginem pulcram in vxorem accepit ꝛ ex ea prolem genuit: ꝛ in pace sua vitam finiuit.

Moralisatio

Carissimi. Iste imperator est dominus noster Jesus christus. miles vero homo. Uxor caro que totiens adulatur, quotiens peccatum mortale cõmittit. Homo autem hoc percipiens debet ad terram sanctam. i. ad regnum celeste per opera meritoria adire. In via occurrat ei magister. i. discretus confessor qui peccatoreȝ habet informare. Clericus est dyabolus qui hominem tenet per carnales voluptates in potestate sua erigit imaginem. id ẽ animam per humanam superbiam ꝛ vanitatem: accipit arcum cuȝ sagitta. Arcus est mundus iste cuius cornua sunt superbia vite ꝛ cõcupiscentia oculorꝫ. Arcum istum tenet auarus homo. Sagitta accuta est supbia: per quam multi occiduntur sicut patet de lucifero ꝛ primo parente adaȝ. Lucifer dicebat. Ascendaȝ super astra celi ꝛ similis ero altissimo. Et econuerso sagitta rediit. Adam concupiuit quod non debuit: ꝛ ideo occidet. Imago anime bene poterit esse de cera: quia sicut cera perit. id est. fluit a facie ignis: sic pereũt peccatores a facie dei: quid ergo est faciendum ne dyabolus nos sagittet ꝛ occidat. Certe balneũ intremus. istud balneum est confessio in qua ꝛ per quã lauari debemus ab omni sorde peccati. Sed oportet speculum politum tenere. i. sacram scripturam in manu tua. i. debes libent sermones audire ꝛ verba edificatoria in quibus poteris pericula precauere ꝛ sagittas dyaboli expellere. Sed dic mihi quomodo Ecce viam. Cum arcus dyabolicus cõtra animam tuaȝ per aliquam temptationeȝ tetendit: inuolue totum corpus tuum. i. quicquid fecisti cogitando consentiendo in balneo confessionis ꝛ peccatum euanescet: cũ vero mundatus fueris ꝛ dyabolus occisus. i. deuictus: indue te vestimentis tuis. id est bonis virtutibus quas in baptismo recepisti: ꝛ perge ad domum conscientie tue ꝛ extrahe corpus defũcti. id est peccatã quibus caro tua a via veritatis deuiabat. Et tunc carnem igne penitentie combure: ꝛ ossa. id est peccata inueterata anihilentur. Et sic ꝑ ventum. id est cordis amaritudinem expellant: ꝛ poteris virginem ducere. id est. carnem a vicijs purgatam per ignem diuine misericordie ꝛ gratie: ꝛ prolem. i. bonas virtutes per consequens generare per quã poteris ad eternum brauium peruenire. Quod nobis concedat ꝛc.

De omnibus rebus cum consensu et prouidentia semper agendis

Capitulum. ciij.

Domicianus regnauit prudens valde ꝛ per omnia iustus. Quoniam nulli parcebat quin ꝑ viaȝ iusticie transiret. Accidit semel dum in mensa sederet venit quidam mercator ꝛ ad ianuam pulsauit. Janitor vero portã aperuit ꝛ quid ei placeret quesiuit. At ille Mercator sum aliqua habeo ad vendendum vtilia ꝓ sponsa imperatoris Janitor hec audiens eum introduxit. Ille vero imperatorem satis humiliter salutauit. Ait ei imperator: carissime quale mercatorium ad vendendum habes. Et ille. Domine tres sapiẽtias: qui ait: ꝛ quomodo mihi dabis quamlibet sapientiam. Et ille. Pro mille florenis Ait rex Et si sapientie tue mihi non ꝓsunt pecuniã meam perdo. Ait mercator. Domine si sapientie mee in vobis locuȝ non obtinent pecuniam reddam. Ait imperator. Optime dicis. Dic modo mihi sapientias quas mihi vendere velis. Et ille. Domine prima sapientia ẽ ista. Quicquid agas prudent agas ꝛ respice finem Secunda est ista Nunqȝ viam publicam dimittas ꝓpter semitaȝ. Tercia sapientia est ista. Nunqȝ hospicium ad manendum de nocte in domo alicuius accipias vbi dominus domus est senex ꝛ vxor iuuencula. Hec tria custodias Et bene tibi erit. Rex dedit ei pro qualibet sapientia mille florenos. ꝛ primam sapientiam. s. Quicquid agas prudenter agas ꝛ respice finem fecit scribi in aula: in camera ꝛ in omnibus locis in quibus ambulare solebat ꝛ i mappis in quibus comedebat. post hec cito Qꝛ tam iustus erat multi de imperio contra eũ conspirabant vt eum occiderent: ꝛ quia per

viam potentie hoc adimplere non poterant
cum barbetonsore eius loquebant̄ vt cum
barbam eius raderet guttur eius scinderet
⁊ mercedeȝ haberet. Barbetonsor vero ac
cepta ab eis pecunia fideliter adimplere ꝓ
misit. Cū vero imperator radi deberet bar
betonsor barbaȝ lauit: ⁊ cum incepit radere
respexit inferius vidit manutergium circa
collum eius in qua erat scriptū. Quicquid
agas prudenter agas sed respice fineȝ. Cū
barbetonsor scripturam legisset intra se co-
gitabat Hodie sum conductus vt istum ho
minem occidam. Si hoc fecero finis meus
pessimus erit quia morte turpissima ero cō
demnatus: qr quicquid agas bonum est re
spice finem vt dicit ista scriptura. Statiȝ ei-
us manus inceperunt tremere ita ꝙ noua-
cula de manibus eius cecidit. Hoc percipi
ens rex ait. Dic mihi quid tibi est: ⁊ ille: o
domine miserere mei: hodie suȝ conductus
ꝓpter precium te occidere. A casu sicut de-
us voluit scripturaȝ manutergij legi. s. quic
quid agas prudenter agas ⁊ respice finem
Statiȝ consideraui ꝙ finis meus esseȝ mors
turpissima: ideo manus mee tremebant: im
perator cum hoc audissȝ intra se cogitabat
Prima sapientia vitam meaȝ saluauit bo
na hora precium pro ea dedit. Et ait barbe
tonsori. Amodo sis fidelis tibi remitto. Sa
trape imperij hoc vidētes ꝙ non poterant
per illam viam occidere intra se tractabant
quomodo eum occiderent ad inuicem dixe
runt. Tali die recedet versus illam ciuitatē
simus illa die in semita absconditi per quaȝ
transitum faciet ⁊ eum occidamus. At illi:
Bonum est consilium. Rex eodem tempe
versus ciuitatem preparabat se ⁊ cum equi
tasset vsqȝ ad semitam illam dixerunt ei sui
milites. Domine bonum est per istam se-
mitam transire ꝙ̄ per latam viam qr pro-
pinquius est. Rex intra se cogitabat secun-
da sapientia erat ꝙ nunꝙ̄ viam publicam
propter semitam dimitterem sapientiā meā
tenebo: dixitqȝ militibus suis. nolo viā pub
licam dimittere. Vos ergo qui vultis ꝑ se-
mitaȝ pergere ite: ⁊ omnia in aduentu meo
preparate. Illi vero per semitam perrexe-
runt: ⁊ inimici regis cum essent in semitis
credebant ꝙ rex inter eos esset omnes sur
rexerunt ⁊ quotquot venerunt occiderunt:
Rex cum hoc audisset: ait intra se. Iam se
cunda sapientia mea vitam meam saluauit
Illi de imperio videntes ꝙ per illam astu-
tiam eum occidere non poterāt: intra se cō
spirabāt quomodo eum necarent dixerunt
qȝ intra se. Tali die manebit in domo illius
in qua omnes nobiles hospitantur: qr aliud
non ē pro eo hospitium. Conueniamus pre
cio cum hospiteȝ cum vxore: ⁊ cum impe-
rator in stratu suo iacuerit illuȝ occidamus
At illi: Bonum est consilium. Cum vero
rex ad illam ciuitatem venerat in eadeȝ do
mo hospitatus erat. fecit ad se vocari hospi
tem domus: cum eum vidisset apparuit se-
nex valde: ait imperator: Nunquit vxorē ha
bes. Et ille. Etiam domine: qui ait: Osten
de mihi eam. Quam cum rex vidisset ap-
paruit iuuencula habensqȝ deceȝ ⁊ octo an
nos in etate. Ait rex camerario suo. Per-
ge cito ⁊ lectum meum alibi preparabo: qr
hic non manebo: at ille: etiam domine: Sed
iam parata sunt omnia: ideo non est bonuȝ
alibi iacere: eo ꝙ in tota ciuitate non est ꝓ
nobis hospitium vtilius: ⁊ ille: ego dico tibi
ꝙ alibi iacere volo: statim camerarius euȝ
amouebat: ⁊ rex occulte ad alium locuȝ ac
cessit: ⁊ militibus suis dixit. Vos qui vul-
tis hic manere potestis sed mane ad me ac
cedatis. Cum omnes dormirent senex cuȝ
vxore surrexit: quia precio conducti erant:
vt regem dormientem occiderent. Mane
vero surrexit rex ⁊ milites suos occisos in-
uenit: ait in corde suo. O si hic iacuissem cū
alijs necatus fuissem: iam tercia sapientia
vitam meam saluauit: senem cum vxorē et
tota familia in patibulo suspendi fecit: ⁊ ꝙ̄
diu vixit istas tres sapientias secuȝ retinuit
⁊ vitam beatam finiuit.

Moralisatio

Carissimi. Imperator iste potest
dici quilibet bonus christianus:
qui habet imperium corporis sui
⁊ anime sue suam animam regere. Ianitor
in porta est voluntas libera. Nullum ē pec
catum nisi sit voluntarium. Mercator qui
venit ad portam est dominus noster Ihe-
sus christus. Iuxta illud Apocalips. Ego
sto ad hostiuȝ ⁊ pulso: si quis aperuerit mi
hi intrabo ad eum ⁊ cenabo cum eo. Iste
quotidie vendit tibi pro anima tua tres sa-

pientias. Floreni sunt virtutes anime. Prima sapientia: scilicet quicquid agas etc. hoc est quicquid facis primo et principaliter debet esse propter deum et in omni actu siue temporali siue spirituali: finem respicias: iuxta illud Prouer. Memorare nouissima tua et in eternum non peccabis. Secunda sapientia: nolite viam publicam dimittere propter semitam. Via publica est via decem preceptorum quam debes semper tenere vsque ad mortem et numquam per semitam male vite ambulare sicut heretici faciunt. Tercia sapientia est: numquam hospitium ad manendum de nocte in domo alicuius accipias etc. Senex iste est mundus qui habet iuuenculam in vxorem. id est vanitatem de die in diem oritur immunda et noua vanitas. Vnde si in mundo hospitatus fueris sine dubio timendum est tibi de morte: quia nemo potest deo et mundo seruire. Satrape qui contra regem conspirauerunt demones sunt qui semper nituntur hominem spiritualiter occidere. Et si non poterunt per se loquuntur cum barbatonsore. i. carne que ad modum barbetonsoris radit omnes pilos. Caro per voluntatem suam radit virtutes quas in baptismo homo recepit. Sed si homo ad finem suum respiceret. s. ad mortem qua morte debemus mori vel vbi vel quando a nobis fecederet omnis actus malus. Studeamus ergo istas tres virtutes tenere: et sic poterimus ad eternum premium peruenire.

De beneficiorum memoria.
Capitulum. ciiij.

Quidam miles erat qui super omnia venari dilexit. Accidit vna dierum quod ad venandum perrexit: occurrit leo claudicans et pedem militi ostendit. Miles vero de equo descendit: et spinam acutam de eius pede extraxit: et vngentum vulneri apposuit: sanatus est leo. Post hoc vero rex illius regni in eodem nemore a casu venabatur: et illum leonem accepit et multis annis secum nutriuit. Miles ille contra regem forefecit et ad eandem forestam fugam petiit vbi omnes transeuntes spoliauit et occidit. Rex vero illum captiuauit et contra eum sententiam dedit vt leoni daretur ad deuorandum: quod nihil aliud ad comedendum ei daretur: ad hoc vt ille horribilis leo militem deuoraret. Miles vero cum in foueam esset proiectus multum timuit expectansque horam quando deuoraret. Leo vero cum intime inspexit et cum noticiam eius haberet applausum ei fecit: et septem diebus sine cibo remansit. Rex vero cum hoc audiuisset admirabatur fecit militem de fouea extrahi et ait ei. Carissime quomodo poterit hoc esse quod leo tibi non nocuit. Qui ait. Domine a casu per forestam equitaui leo iste claudicans mihi occurrebat. Ego vero spinam de eius pede extraxi et vulnus eius sanaui: et ideo vt credo mihi pepercit. ait rex. Ex quo leo non nocuit tibi ego tibi parcam: amodo studeas vitam tuam corrigere. Ille vero gratias regi reddidit: et post hoc in omnibus est emendatus: et finiuit vitam suam in pace.

Moralisatio

Carissimi. Miles iste qui venatus est: est homo mundanus: qui quotidie studet quomodo bona mundana poterit acquirere. Leo claudicans est totum genus humanum: quod per peccatum primi parentis claudicabat antequam spina. id est peccatum originale per baptismum erat extractum: et cum vngento bonorum virtutum saluatum. Post hoc miles contra regem deum omnipotentem surgit quotiens mortaliter peccat: et virtutibus spoliat quas in baptismo recepit sed leo scilicet genus humanum capitur: quotiens diuinis preceptis obligatur: et in foueam penitentie proiicit. Si vero miles homo peccator in eadem fouea proiicitur malum corporis ei euenire potest: et etiam bonum: quia salutem anime potest promereri. Quam nobis concedat etc.

De vicissitudine cuiuslibet boni et precertim recte iudicantium
Capitulum. cv.

Theodosius regnauit prudens valde qui lumen oculorum amiserat qui quandam legem dedit quod quedam campana in palacio esset posita: et quicunque causam aliquam tractare haberet: cordam campane propriis manibus pulsaret. Ad cuius pullationem iudex qui ad hoc esset constitutus descenderet: et vnicuique iustitiam faceret. Erat autem quidam serpens qui sub corda campane nidum fecerat. Et infra breue tempus pullos produxit: et cum

pulli ambulare poterant perrexit quodam die ad spacianduꝫ cum pullis extra ciuitatē Cum vero serpens absens esset buso nidū eius intrauit ⁊ occupauit. Serpens cū pullis rediens ⁊ busonem nidum occupantem videns contra eum pugnauit sed busonem deuincere non poterat: ⁊ sic buso nidum occupauit. Serpens cum hoc vidisset caudaꝫ circa cordam campanam inuoluit: ⁊ fortit traxit ac pulsauit: ac si diceret Descende iudex: ⁊ fac mihi iusticiam: qꝛ iniuste buso nidum meum occupat. Judex cuꝫ campanā audisset descendit: neminem videns iterato ascendit. Hoc videns serpens iterū pulsauit Judex hoc audiens descendit: ⁊ cum serpētem cordam trahentem vidisset: ⁊ busonem locum eius occupantem ascendit ⁊ totum regi denunciauit. Ait ei rex. descende ⁊ non tantum busonem expelle sꝫ illum occide: vt serpens locum suum occupet. quod ⁊ factū est per omnia. Post hec vero vna dierum cum rex in stratu suo iacuisset serpens cameram suam intrauit. portansqꝫ in ore suo lapidem preciosum. Hoc cum vidissent serui regi dixerunt de introitu serpentis. at ille Nolite eum impedire credo ꝙ nullū malū mihi faciet. Serpens sup lectum eius ascēdit ⁊ versus faciem eius perrexit. Cum vero ad oculos eius venisset lapidem sup os cadere permisit: ⁊ statim cameraꝫ exiuit cū vero lapis duos oculos eius tetigisset rex clarum visum recepit. Non modicum gaudens serpentem requiri fecit: sed non est inuentus: lapideꝫ secum custodiuit ⁊ vitaꝫ in pace finiuit.

Moralisatio

Carissimi. Rex iste potest dici quilibet homo mundanus qui tenet regere seipsum: ⁊ tamen cecus ē quātum ad spiritualia: sed vidēs clare quātū ad tpalia. Campana suspensa est lingua predicatoris que certis temporibus debet pulsari. Corda campane est sacra scriptura per quam predicator debꝫ descendere ⁊ virtutes atqꝫ vicia intimare quomodo peccatores per virtutes poterunt celuꝫ ascendere ⁊ per peccata infernum introire. Serpens qui fecit nidum sub corda campane est discretus confessor qui habet se ponere sub sacra scriptura: ⁊ in nido. i. in corde peccatoris pullos. i. bonas virtutes ꝓducere Si vero aliquis sensus per peccatuꝫ sit inficiatus habet cordam sacre scripture pulsare: ⁊ tūc iudex. i. ratio debet descendere ⁊ omnia per veram ꝯfessionem excutere ⁊ corrigere. sꝫ sepe ꝯtingit ꝙ prelati ⁊ confessores sunt tepidi ⁊ negligentes: ⁊ pergunt extra ad mūdana: ⁊ sic subditi manent in periculo: quia buso. i: dyabolus locuꝫ occupat. Quid ergo est faciendum: certe vt confessor redeat ad peccatorem ducendo secuꝫ pullos. i. bonas virtutes. Serpens habet duo: primo portat venenum. Sic sacerdos dat venenum penitentie ⁊ antidotum absolutionis salutis anime: ⁊ debet contra dyabolum pugnare: informando peccatoreꝫ quomodo dyabolo est resistendum. ⁊ sic eum de corde peccatoris expelles. Deinde serpens lapidem portauit: sic discretus confessor per sacram scripturam debet peccatori lapidem. i. christuꝫ dare: De cuius virtute visum spiritualem potest recipere: ⁊ per consequens vitaꝫ eternam obtinere.

Qꝫ est vigilandum contra fraudes dyaboli ne nos decipiat

Capitulum. cvj.

Olim erant tres socij qui ad peregrinanduꝫ pergebant. Accidit ꝙ cibaria preter vnum panem inuenire non poterant ⁊ erant famelici valdē ⁊ dixerunt ad inuicem. Si iste panis in tres partes diuidatur vnicuiqꝫ pars non sufficeret ex nostris ad saturanduꝫ. habeamus ergo sanum consilium quomodo debeamus de isto pane disponere: ait vnus. Hic in via dormiemus ⁊ quilibet somnum habeat Et ille qui maius mirabile viderit ille totū habeat panem. Responderunt alij duo. Bonum est consilium ⁊ inceperunt dormire: ille qui consiliuꝫ dederat surrexit: ⁊ ipsis dormientibus panem totaliter comedit nec vnicam micam socijs dimisit. Hoc facto socios suos excitauit dicens. Surge velociter tps est vt quilibet somnium suum dicat. ait primus. Carissimi mirabile somnum vidi scꝫ vnam scalam auream de celo descendenteꝫ per quam angeli descenderunt ⁊ aiaꝫ meā vsqꝫ ad celum de corpore meo extraxerunt

quando ibi eram patrem et filium et spiritū sanctum vidi: ⁊ tantum gaudiū circa aīam meaꝫ erat quod oculus non vidit nec auris audiuit quod ibidē percepi: et istud est somnium meum: ait secūdus. Et ego vidi ꝙ demones cum instrumentis ferreis ac ignitis animam meam de corpore meo traxerunt: et ibidem me male tractauerunt ⁊ dixerūt. q̄diu deus regnat in celo ꝑmanebis in isto loco: ait tercius. Audite somniuꝫ meū: mihi videbatur ꝙ quidam angelus ad me venit et ait. Carissime vis videre vbi sūt socij tui respondi. Etiā domine: inter nos habemus vnum panem diuidere timeo ꝙ cum pane recessert: ait ille. Nō est ita: sed panis iuxta nos est sequere me: duxit me ad portaꝫ celi caput meum tantum ſm preceptum suum infra portaꝫ posui et vidi te: ⁊ videbat̄ mihi ꝙ ad celū raptus fuisti et sederes in throno aureo ⁊ multa cibaria ac vina optima ante te: dixitqꝫ angelus mihi. Ecce socius tuus abundat in omni gaudio et cibariis ⁊ ibidē ineternū permanebit: quia qui semel regnū celeste intrauerit exire non poterit: iā mecū veni et ostendam vbi alius socius tuus est. Cum vero secutus illum fuissem duxit me ad portas inferni et ibi vidi te sicut dixisti in penis grauissimis: ⁊ cum tibi quotidie ministrabatur panis et vinuꝫ in magna copia tunc a te quesiui o carissime socie mihi displicet ꝙ in istis penis iaces. Tu vero respondisti mihi ꝙ q̄diu deus regnat in celo hic ꝑmanebo quia hoc merui. Surge ergo cito et totū paneꝫ comede: quia ām̄odo nec me nec sociū nostrū videbis. Ego vero cū vidi surrexi: et sicut dixisti panem comedi.

Moralisatio

Carissimi. Per istos tres socios tria genera hominum intelligere debemus. per primuꝫ saracenos ⁊ iudeos: per secundum diuites ⁊ potentes huius mundi: per tercium viros perfectos sicut sunt religiosi ac ceteri homines deum timentes: per paneꝫ rotundū regnū celeste intelligere debemus. Panis iste scꝫ regnū celeste diuidatur inter tria genera hominū ſm merita sua aliqui maius aliqui minus. Primi scilicet saraceni ac iudei dormiunt in peccatis suis et credunt se celum habere Similiter saraceni per promissionē machometi cuius legem tenent qui eis promisit in celo regnare. Iudei etiaꝫ credunt per legeꝫ mosaycaꝫ illud obtinere: ista creditio est q̄si somnus. Secundus socius cui somniauit se esse in inferno sūt isti diuites ac huius mōi potentes qui sine aliqua dubitatiōe per predicatores ac confessores sciunt ꝙ si in pc̄tis sine contritione decedunt ꝙ ad infernū descendant et ibi eternaliter puniantur: et hoc nō obstante peccata super peccata accumulant: ⁊ ideo de diuitibus scribitur. Ubi sunt potentes mundi huius qui cum canibus et auibus ludebant: mortui sunt ⁊ ad infernuꝫ descenderūt. Tercius socius scꝫ christianus qui non in peccatis nec in mala fide dormit sed bonis operibus vigilat per consiliū angeli id est spiritussancti dona vitam suaꝫ sic diriget vt paneꝫ scꝫ regnum celeste habeat

De memoria mortis et non delectando in temporalibus

Capitulum. cvij.

ERat quedā imago in ciuitate romana que rectis pedibus stabat: habebatqꝫ manū dextrā extensaꝫ ⁊ super medium digitum erat superscriptio Percute hic. Imago ista a longo tēpore sic stabat eo ꝙ nullus sciebat quid hoc significaret: percute hic. Multi amirati sunt et sepius ad imagineꝫ venerunt tytulum respiciendo et sic recesserūt: quia superscriptionem penitus ignorabant Erat quidam clericus subtilis qui cū de imagine audisset multum solicitus erat eaꝫ videre. Dū autē eam vidisset et superscriptionē legisset: percute hic: vidensqꝫ solem super imaginē per solis vmbram digitum discernebat per quē dicebat. Percute hic: statim ligonem accepit: et vix per distantiaꝫ trium pedum fodiebat: et quosdam gradus descendentes inueniebat. Clericus non modicū gaudens sup gradum descendit quousqꝫ sub terra nobile palacium inuenit aulam intrauit: vidensqꝫ regeꝫ et reginā ⁊ multos nobiles in mensa sedentes respexit: et circumquaqꝫ totam aulam plenam hominibus: ⁊ omnes erant vestibus preciosis induti: nullus ex omnibus

vnicum verbum ei loquebat̄: respexitq̄ʒ ad
vnum angulū: ⁊ vidit lapidem positum qui
vocat̄ carbunculus a quo tota domus lumē
recepit: et ex opposito carbūculi in angulo
hominem stantem habentēq̄ʒ in manu sua
arcum paratū cum sagitta ad percutiendū
et in fronte eius erat scriptū. Ego sum qui
sum: nullus arcum meum vitare potest: et
precipue carbunculus ille qui relucet tam
splendide. Clericus cum hoc vidisset ami-
rabatur cameram intrauit et mulieres pul
cerrimas in purpura et pello operantes in
uenit et nullum verbū ei dixerunt. Deinde
stabulum equo⁊ intrauit ⁊ optimos equos
et asinos ⁊ sic de ceteris inuenit: eos tetigit
et ad tactū suum lapides apparuerunt: hoc
facto omnia habitacula palacij visitauit: et
quicquid cor eius desiderabat hoc inuenit.
Deinde sicut prius aulam intrauit: ⁊ de re
cessu cogitabat ac in corde suo dicebat. mi
rabilia vidi hodie et quicquid cor desiderat
hoc poterat inuenire: veruntamen nullus di
ctis meis credet de istis que vidi: ⁊ id͡o bonū
est in signū veritatis aliquid mecuʒ portare
ad mensam superiorem respexit ciphos au
reos ac cultellos optimos vidit: ad mensaʒ
accessit vnuʒ cyphū cum cultello de mensa
leuauit vt secū portaret. Cum vero in sinu
suo collocasset: imago que in angulo cum
arcu et sagitta stabat ad carbunculum sa-
gittaʒ direxit et illum percussit ⁊ in multas
ptes diuisit: in continenti tota aula facta est
sicut nox tenebrosa. Clericus videns totalit̄
est contristatus viam exeundi ꝓpter nimiā
obscuritatem inuenire non poterat: et sic in
eodem palacio misera morte mortuus est.

Moralisatio

Karissimi. Ista imago que dicit
percute hic est dyabolus qui cir
cuit querens quem deuoret: qui
habet manum extensam id est potestatem
super peccatores decipiendos qui dicit: per
cute hic id est homini auaro dicit ꝑcute hic
in terra bona mundana appetendo cor tuū
in terrenis ponendo. Clericus qui venerat
postq̄ꝫ alij recessert est homo cupidus siue
auarus: q̄ꝛ sicut bonus clericus die ac nocte
studet vt scientiaʒ sibiipsi imprimat et alios
doceat: nec satiari poterit qui semper noua
inuenit. Eodē modo homo cupidus die ac
nocte studet in terra ⁊ mari quomodo po-
terit bona mūdana acquirere: nec oculi eius
satiantur: et ideo contra tales dicit Seneca
Cum oīa peccata senescunt sola cupiditas
iuuenescit. Illi qui venerunt ad imaginem
sunt boni christiani ⁊ precipue religiosi qui
mundum respiciunt quantum ad victum ⁊
vestitum ⁊ sic recedunt: nec superscriptionē
dyaboli curant tales pericula euadent. Cle
ricus vero per vmbram digiti in terrā per
cussit: sic auarus per vmbraʒ scʒ mundi va
nitatē que est quasi vmbra trāsiens: accipit
ligoneʒ id est corpus condensum ⁊ assensū
ac intellectū per que diuitias mundi incipit
fodere. Cum vero gradus inuenit descendit
Primus gradus est superbia. Secundus
concupiscentia oculorum. Tercius concu-
piscentia carnis. Per istos gradus ⁊ alios
diuersos cupidus descendit et pulcrum pa-
lacium vt ei videtur plenum hominibus ac
vanitatibus inuenit scʒ mundū istuʒ in quo
et in quibus miser homo miro modo delec-
tat̄. Imago que cū arcu stabat est mors:
que semper est parata quemlibet nostrum
percutere sicut dicit scriptura in frōte. Ego
sum scʒ mors quia multo tēpore in mundo
isto introducta sum per peccatum primi pa
rentis: et nullus poterit quantūcunq̄ʒ diues
generosus aut fortis arcum meuʒ euadere.
Carbūculus est vita hominis q̄ꝫ diu vita in
eo manet dat ei lumen carbunculus id est
vitam potest habere: sed tamen auarus me
lius credit ac sperat viuere. Et bona mun-
dana que intelliguntur per cyphum et cul-
tellum in sinu suo scʒ in archa sua credit in
cludere: veniet mors ⁊ ꝑcutiet cum sagitta
id est cum graui infirmitate vitam suam: et
statim fit obscuritas intantum q̄ꝫ oēs sensus
lumen suum ac virtutem amittunt: et iacet
corpus ibi mortuum et miserabiliter: quia
infra triduum incipit fetere: tunc dyabolus
animam rapit: amici et consanguinei bona
sua que cū maledictione dei acquisiuit ob-
tinebit: cadauera terra: ac vermes corpus
occupabunt. et sic nihil peccatori relinquit̄
nisi pena eterna. Studeamus ergo nos ⁊c̄.

De promissionis fidelis constantia
Capitulum. cviij.

Erat quidam imperator in cuius
imperio erant duo latrones ad

inuicem confederati iuramento vt nullus aliũ dimitteret in necessitate: sed quilibet pro altero vitaꝫ poneret: multa mala ad inuicẽ perpetrauerunt scꝫ furtum et homicidium. Accidit semel ꝙ vnus sine altero et eo absente cum furto captus erat et in carcerem in compedibus positus. Qđ audiens socius eius alter latro ad eum venit et dixit. Carissime socie dic mihi in fide ĩ qua ligati sumus quid fiet tibi: at ille. Ut mihi videtur mori debeo qꝛ cõprehensus sum cum furto si velles tantũ facere istud quod tibi dixero semꝑ essem tibi obligatus. Uxorem et paruulos ac familiam habeo de eis nihil ordinaui: nec de bonis meis si in loco meo posses expectare in carcere pro me hoc poteris a iudice inquirere donec ad domum vadã et de vxore et de familia et de bonis meis ordinauero et tempore debito reuertar et liberabo te: at ille. Istud satis fideliter adimplebo: perrexit ad iudicem et ait. Domine mi amicus meus captus est ⁊ ĩ carcere positus mortem vt credo euadere non potest: si placet tantum vnam petitionem a vobis peto vt eum licentietis ꝙ ad domũ propriã accedere possit vt ante mortẽ suã de vxore et familia poterit disponere: ego vero vt de eo sis securus loco suo ĩ carcere remanebo donec venerit: ait iudex. Tali die iudicium de eo et de aliis fiet: si vero eodem die non venerit quid ad hoc respõdebis: at ille. Domine omnem securitateꝫ que tibi placet adimplebo ꝙ si non venerit pro eius amore morteꝫ sustinebo: ait iudex. Petitionẽ tuaꝫ exaudiam ita tamen ꝙ te in vinculis habeã quousqꝫ ipse redierit: et ille. Bene placet mihi: tunc iudex posuit ipsum in carcereꝫ ⁊ alium libere misit abire. Ille vero domum recessit de vxore prole et familia ordinauit: et tamdiu moram fecit scꝫ ad tercium diem iudicij in qua omnes malefactores coram iudice sunt presentati. Inter alios ille qui ꝓmpte se carceri obtulit pro amico suo est presentatus: ait ei iudex. Ubi est amicus tuus qui hodie deberet redire ⁊ te liberare ac saluare: at ille. Domine spero ꝙ nõ deficiet. Iudex vero diu expectabat si veniret: ⁊ nõdum venit: statim dedit pro sentencia vt ad patibulum duceretur: et sic factum est. Cũ vero ad patibulũ venisset. ait ei iudex. Carissime imputes tibi et non mihi ꝙ nũc morieris: dixisti ꝙ amicus tuus veniret et te liberaret: ait ille. Domine exquo mori debeo instanter peto vt ante mortem meã pulsare potero: ait iudex. Cuiusmodi pulsatio erit illa: qui ait. Ante mortẽ meã tribus vicibus clamare: ⁊ ille. Mihi placet: ille ĩcepit alta voce clamare primo secundo et tercio: respexit circumquaqꝫ et hominẽ agili cursu venientẽ vidit a longe: ⁊ ait iudici. Mortẽ meam differas: ecce hominem venientem video forte iste est socius meus qui me hodie liberabit. Iudex vero cum ipsum venientẽ audisset expectauit: et ecce socius eius venit et ait. O domine ego sum ille qui de bonis meis disposui et amicus meus interĩ in periculo mortis pro me stetit: illum libere permittas abire: quia paratus sum pro peccatis meis mortem sustinere: iudex respexit eũ et ait. O carissime dic mihi causam q̃re ad inuiceꝫ estis ita fideles: et ille. Domine a puericia quilibet alteri fidem dedit vt in omnibus fideles essemus: et hec est causa quare ipse ĩ loco meo se posuit quousqꝫ de domo mea ordinasseꝫ: iudex ait. Exquo ita est tibi mortem remitto et sitis mihi fideles de cetero mecuꝫ manebitis et de prebenda vobis necessaria prouidebo per omnia: at illi. Domine omnem fidelitatem ammodo promittimus vobis. Iudex igitur eos recepit ad gratiam: et omnes iudicẽ laudabant qui fecit eis talem misericordiam.

¶ Moralisatio

Carissimi. Rex iste imperator est pater celestis. Duo latrões aĩa et corpus qui facti sunt per pc̃m socij scꝫ in baptismo ad inuicem vniti ita ꝙ quilibet alteri fideꝫ dedit aliũ in necessitate non deficere quando dixerunt. Abrenuncio dyabolo et põpis eius: ⁊ post hoc facti sunt socij in omnibus operibus: sed vnus sine altero est captus ⁊ fortiter aduinculatus quãdo homo mortaliter peccat aĩa sub iugo dyaboli manet. Alter socius scꝫ corpus hinc inde in deliciis suis vacat: sed bonus christianus deo dilectus cum ĩtelligit ꝙ anima in peccatis iacet: ⁊ per ꝯsequens in carcere dyaboli habet se offerre loco eius hoc est in loco penitentie permanere quousqꝫ anima ad vxorem id est conscientiam pergat: ⁊ cũ

ca disponit. de prole et familia id est de di-
uinis preceptis et peccatis quot et quantuȝ
contra diuina precepta deliquit: et ꝙdiu in
peccatis permansit:et pro quolibet peccato
debet satisfacere deo. Sed dic mihi quomõ
certe per orationem ieiunium ⁊ elemosinã.
Interi corpus debet clamare tria videlicet
Prima vox est amara contritio. Secũda
integra confessio. Tercia plena satisfactio.
Statim ad istos clamores anima que iam
domum conscientie disponit ad te veniet in
forma debita: ⁊ ambo scȝ corpus et anima
regnabunt in et̃na tabernacula:ad que nos
ducat dominus noster ihesus christus ⁊c̃.
Quos ditat dyabolus per auariciam
in fine decipit ad gehennam.

Capitulum.cix.

Quidam faber diues iuxta mare
in quadã ciuitate manens valde
auarus et malus erat:multaȝ pe
cuniam collegit ⁊ vnum truncum impleuit
⁊ ipsum iuxta ignem posuit in ꝯspectu oim
vt nullus de eo suspitionem haberet ꝙ pe-
cunias contineret. Accidit semel cũ omnes
somno essent oppressi mare domũ intrauit
intantum ꝙ truncus cum pecunia natabat
⁊ quando mare recessit truncum secum ab
stulit:et sic trũcus natabat per mare multa
miliaria quousqȝ peruenerat ad vnã ciuitatẽ
in qua erat quidam homo qui cõmune ho
spicium habebat. Homo ille mane surrexit
videns truncũ natare ad terrã duxit credẽs
nihil aliud esse ꝙ̃ quoddaȝ lignũ ab aliquo
proiectum vel derelictum. Ille homo erat
valde liberalis et largus erga pauperes et
peregrinos. Accidit vna dierũ ꝙ peregrini
in eius domo hospitati sunt et erat tempus
frigidissimũ hospes cum securi lignum scin
dit et post tres vel quatuor ictus sonitũ au
diuit:deinde scindens ⁊ pecuniaȝ inueniens
gauisus est:et sub custodia posuit si aliquis
veniret cuius eẽt reddere vellet. Faber vo
de ciuitate in ciuitatem iuit querendo pecu
nias suas venit ad ciuitatem et ad domum
hospitis qui truncũ inuenit: cum mentionẽ
de trũco perdito faceret audiens hospes in
tellexit ꝙ pecunia eius fuit: cogitauit intra
se. Iaȝ probabo si voluntas dei fuerit vt pe
cuniam ei reddam. Fecit fieri hospes tres
pastillos de pane. Primuȝ impleuit terra.
Secundum ossibus mortuorum. Tercium
cum pecunia quam inuenit in trunco: hoc
facto dixit fabro. Volumus comedere tres
bonos pastillos de optimis carnibus quas
habeo:quemcunqȝ elegeris sufficienteȝ ha
bebis. Faber vero vnũ post alium leuauit
pastillum plenum terra magis ponderantẽ
inuenit ⁊ illum elegit:⁊ ait hospiti. Si plus
indiguero illũ secundũ eligo ponens manũ
super pastillum plenũ de ossibus mortuoꝝ
tercium pastillum tibi habeas. Hospes hoc
videns in corde suo dicebat. Iã clare video
ꝙ volũtas dei non est ꝙ ille miser pecuniã
suã habeat:statim paupes ac debiles cecos
et claudos vocauit:et in presentia fabri pa-
stillum aperuit et ait. Ecce miser pecuniaȝ
tuam quaȝ manibus tuis tradidi:tu potius
pastillos de terra et de ossibus mortuorum
elegisti: et bene:qꝛ deo non placuit vt pecu
niam illam rehaberes. Hospes statim corã
oculis suis totã pecuniã illam inter paupes
diuisit. Et sic faber cum confusione magna
recessit.

Moralisatio

Carissimi. Faber iste põt dici qui
libet homo mũdanus qui potius
nititur mundo seruire ꝙ̃ creatori
nostro. Per truncũ istum vndiqȝ clausum
cor cuiuscũqȝ auari intelligitur quod semꝑ
est clausuȝ quo ad celestia. Pecunia inclu
sa sunt quedã opa meritoria que aliquãdo
miser homo cõmittit ex timore dei compul
sus. Mare quod fluit ⁊ refluit est mũdus
iste qui rapit de corde auari quicquid boni
cõmiserat non tantum virtutes quas in ba
ptismo recepit:sed bonas cogitatões cordis
Math.vj. Ubi est thesaurus tuus ibi est
et cor tuum. Hospes qui truncũ inuenit est
bonus prelatus vel confessor discretus qui
tenetur circa peccatores diligentiaȝ habere
et eoꝝ corda ⁊ facta scrutari et inuestigare
quomõ poterunt ad vitaȝ rectitudinis duci
Unde homo tenetur sequi viam per quaȝ
poterit salutem inuenire scȝ ad confessionẽ
currere et in domo ecclesie hospitari ⁊ eius
preceptis obedire: tunc confessor debet ipsi
tres pastillos ostẽdere vt vnũ eligat de istis
per quem famem peccati extinguere possit
Primus enim pastillus erat plenus terra:
et designat mundũ quẽ si mundanus homo
elegerit in vita ista nihil aliud inueniret nisi

terram puram id est sepulcrum vix septem
pedes ꝯtinens:q2 omne quod est in mundo
aut est superbia vite:aut ꝯcupiscentia ocu-
lorum:aut concupiscentia carnis:imo totus
mūdus i maligno positus:ergo ve illis qui
mundana eligunt. Memento ergo homo
quia cinis es et in cinerem reuerteris. Se-
cundus pastillus erat plenus ossibus mor-
tuorum:⁊ signat carnem id est carnales ho
mines vt sunt ociosi gulosi et luxuriosi: qui
cum omni studio intendunt carni placere:
contra tales dicit Apostolus. Si ſm carnē
vixeritis moriemini: tunc inuenietis opera
vestra q̄si ossa arida que nihil aliud valent
nisi vt comburantur. Ve ergo illis qui illū
pastillum scilicet carnales delicias eligunt.
Tercius pastillus erat plenus argento et
auro puro:⁊ ille designat celum empireum
in quo est thesaurus infinitus:pauci sunt re
spectiue qui manuz ad illum pastillū ponāt
vnde Mat.vij. Lata est via que ducit ad
infernū:stricta que ducit ad celū:ideo pauci
per eam ambulāt. Quid ergo est faciendū:
certe vocādi sunt pauperes ⁊ debiles id est
iusti atq3 sancti qui in vita ista per tribula-
tiones multas propter deum transierunt et
multas miserias sustinuerunt:talibus dicet̄
illud Math.xxv. Venite benedicti patris
mei percipite regnum quod vobis paratuz
est: ad quod nos perducat qui sine fine ⁊c̄.

De mirabili errantium reuocatione et
afflictorum pia consolatione

Capitulum.cx.

Orayanus imperator regnauit:in
cuius imperio erat quidā miles
noīe placidus qui erat magister
militie ex parte impatoris. Iste erat in ope
ribus misericordie valde assiduus:sed tamē
ydolorum cultui deditus. Habebat autem
vxorē eiusdē ritus et misericordie existentē
duosq3 filios ex ea procreauit quos iuxta
suam nobilitatem magnifice educari fecit.
et quia misericordie operibus sedule insiste
bat:ad viā veritatis meruit illustrari. Qua
dam enim die cū venationi insisteret gregē
ceruorum reperit inter quos vnum ceteris
speciosiorem et maiorem conspexit qui ab
alioꝝ societate discedens in siluam vastiorē
prosiliit:vnde cum alij milites circa ceteros
ceruos occupati essent:placidus illum toto
nisu insequebatur et ipsum capere nitebat̄:
quem cū totis viribus insequeretur ceruus
tandem super quandam rupis altitudinem
conscendit:et placidus appropians qualiter
eū capere posset in animo sedule cogitauit
qui cum ceruū diligenter inspiceret et vidit
inter cornua eius formā sancte crucis supra
solis claritatem fulgentē: et imaginez ihesu
christi qui per os cerui sicut olim per asinā
balaam sic ei locutus est dicens. O placide
quid me insequeris:ego tui gratia in hoc a
nimali apparui tibi: ego sum christus quez
tu ignorans colis:elemosine tue coram me
ascenderūt:et ob hoc veni vt per hunc ceruū
quem venabaris ego quoq3 venarer teipsū
Alij tamen dicunt ꝙ ipsa imago que inter
cornua cerui apparuit hec verba protulit.
Hoc audiens placidus nimio terrore corre
ptus est: de equo in terram cecidit: et post
vnam horaz ad se rediens de terra surrexit
et ait. Reuela mihi quid loqueris sic credā
in te:et ait christus. Ego sum xp̄us placide
qui celum et terram creaui:qui lucem oriri
feci et a tenebris diuisi:qui dies tempora et
annos constitui: qui hominez de limo terre
formaui:qui ꝓpter salutez humani generis
in terris in carne apparui:qui crucifixus et
et sepultus tercia die resurrexi. Audiēs hec
placidus iterū in terraz cecidit ⁊ ait. Credo
domine ꝙ tu es qui omnia fecisti:⁊ qui er-
rantes conuertis:et dixit ad eum dominus
Si credis vade ad episcopū ciuitatis ⁊ fa-
cias te baptisari:cui placidus. Vis domine
vt hec eadem vxori mee nunciez et filiis vt
et ipsi pariter in te credāt:cui dn̄s. Nuncia
illis vt et ipsi pariter tecum mundentur: tu
quoq3 die crastina huc venias vt tibi rursū
apparea͂:⁊ que futura sunt plenius pandā.
Cum ergo placidus domuz venisset:⁊ hec
vxori in lecto renūciasset: exclamauit vxor
eius dicens. Domine mi et ego alia nocte
transacta vidi dicentez mihi. Cras tu et vir
tuus et filij tui ad me venietis: et nunc cog
noui: quia ipse est christus. Perrexerunt
ergo media nocte ad episcopū ciuitatis ro
me qui eos cum magno gaudio baptisauit
et placidum vocauit eustachium: vxorem
theosbitā:⁊ filios eius theosbitū ⁊ agapitū
mane facto eustachius sicut cōsueuerat ad
venationez processit ⁊ prope locuz veniens

milites suos quasi sub obtentu inuestigā de
venationis dispersit: statimqz in loco formā
prime visionis aspexit: cadensqz in terram
in faciem suam dixit. Supplico domine vt
manifestes que ꝓmiseras seruo tuo: cui do
minus. Beatus es eustachi qui accepisti
lauacrum gratie mee qui modo dyabolum
superasti: et modo eū qui te deceperat ꝯcul
casti: modo apparebit fides tua. Dyabolus
enim eo ꝙ ipsum dereliquisti ꝯtra te seuiet
et variis modis armatur. Oportet enim te
multa sustinere vt accipias coronā victorie
oportet te multa pati vt de alta seculi vani-
tate humilieris: et rursus spūalibus diuitiis
exalteris. tu ergo ne deficias: nec ad gloriā
pristinam respicias: quia per temptationes
oportet te alterum iob demōstrari: sed cum
humiliatus fueris veniā ad te et in gloriaz
pristinā te restituam. Dic ergo mihi si tem
ptationes mō vis sustinere: aut in fine vite
tue: dicit et eustachius. Domine si oportet
ita fieri modo iube temptationem accedere
sed virtutem patientie tribue: cui dominus.
Fortes estote: qꝛ gratia mea custodiet aīas
vestras: sicqz dominus in celum ascendit et
eustachius domum rediens hec vxori sue
nunciauit. Post paucos igitur dies mors
pestifera cunctos seruos et ancillas eius in
uasit et vniuersos occidit: deinde post alios
dies omnes equi et oīa eius pecora subito
interierunt. Quidam autem scelestes eius
depredationē videntes per noctez in domū
eius irruentes cuncta que repererūt aspor
tauerunt et totam domum auro ꝛ argento
et rebus aliis spoliauerunt: et ipse cū vxore
sua ꝛ filiis gratias deo agens nocte nudus
aufugit: qui ruborez verentes egiptum per
gebant: totaqz eius possessio per rapinam
malorum ad nihilum est redacta. Rex aūt
totusqz senatus pro magistro militum tam
strenuo multū dolebant eo ꝙ nullū indiciū
de eo reperire poterant. Cum aūt iter age
rent appropinquauerūt mari et inuenīetes
naui in ea nauigare ceperunt. Videns aūt
dominus nauis vxorez eustachii ꝙ pulcra
esset nimis ipsaz habere desiderauit. Cum
vero transfretassent naulū ab eis exigebat
non habentibus illis vnde soluerēt iussit ꝓ
naulo retinere vxorez volensqz eam secum
habere. Quod vt eustachius audiuit nulla
tenus consentire voluit: eo contradicente in
nuit dominus nautis suis vt eum in mare
precipitarent vt sic vxorē suā habere posset
Quod vt eustachius comperisset vxorem
eis tristis reliquit: ꝛ duos infantes accipiēs
ingemiscens ibat dicens. Ve mihi ꝛ vobis
quia matr̄ vestra alienigene marito tradita
est: ꝑueniensqz ad quendā fluuium propter
aquarum abundantiaz non est ausus cum
duobus filiis ꝑtransire: sed vno circa ripaz
fluminis relicto alterum transportauit: qui
cum fluuium transfretasset illum infantem
quem baiulauerat super terraz posuit ꝛ ad
accipiendum alium festinauit. Cum autez
circa mediū fluminis ꝑuenisset: ecce lupus
concitus venit ꝛ infantē quem deposuerat
rapiens in siluā fugit: qui de eo desperatus
ad alium festinauit: sed cum abiret leo ad-
uenit et alterum infantez rapuit ꝛ abscessit
vnde eū sequi non valens cū esset in medio
flumis cepit plangere et capillos suos euel
lere volens se in aquam proiicere nisi eum
diuina prouidentia cōseruasset. Pastores
aūt videntes leonez puerum vnū portantez
eum cū canibus insecuti sunt. Per diuinā
autem dispensationem leo puerum illesum
abiiciens recessit. Quidā insuper aratores
post lupū clamātes de eius faucibus pueꝝ
alium incolumem liberarunt. Utriqz vero
pastores et aratores de vno vico fuerunt ꝛ
penes se pueros nutrierunt. Hoc autem eu
stachius nesciebat: sed merens ac plorans
ibat dicens. Heu mihi qꝛ ante vt arbor pol
lebam: sed modo penitus nudatus sum: heu
mihi quia multitudine militum circumdari
solebā: sed modo solus remanens nec filios
concessus sum habere: memini domine te
mihi dixisse: qꝛ oportet me temptari sicut iob
ecce plusqꝫ iob aliquid in me fieri vides: ille
enim et si omnibus nudatus fuerit tamen
stercus habuit suꝑ quo sedere potuit: mihi
autez nihil horum remansit: ille amicos sibi
compatientes habuit: ego feras habui in a
micos que filios meos rapuerunt: illi vxor
est relicta: a me vero ablata. Da requiem
dn̄e tribulationibus meis ꝛ pone custodiaz
ori meo ne declinet cor meum in verba ma
licie et eiiciar a facie tua: his dictis cū lacri
mis ad quendā vicū abiit ꝛ data sibi merce
de agros illoꝝ hoīm ꝑ ānos .xv. custodiuit

Filij autez eius in altero vico ſunt educati:
nec ſe fratres eſſe ſciebant. Dominus aũt
nauis vxorez euſtachij conſeruauit: nec eã
ille alienigena cognouit: ſed potius eam in
tactam dimittens vitam finiuit. Imperator
autem et populus romanus plurimum ab
hoſtibus moleſtabat: et recordatus placidi
ꝙ ſtrenue contra eos dimicaſſet de eius ſu
bita mutatiõe pluries triſtabatur: direxitqz
multos milites per diuerſas mundi partes
promittens oĩbus qui eum inuenirent mul
tas diuitias et honores. Quidaz autem ex
militibus qui aliquando placido miniſtra=
uerant ad ipſum vicum in quo degebat ve
nerunt: quos placidus de agro venit conſi=
derans eos ex inceſſu protinus recognouit
et ingemiſcendo perturbari cepit cogitans
dignitatẽ quam olim habuit ⁊ in corde ſuo
dixit. Domine ſic̃ iſtos qui aliquãdo mecũ
fuerũt preter ſpem nunc vidi da vt coniugẽ
meam videre poſſim: naz de filiis ſcio ꝙ a
feris comeſti ſunt. venit enim ad eum vox
dicens. Confide euſtachi quia cito honorẽ
tuũ recuperabis et filios ⁊ vxorez recipies.
Cum igitur militibus obuiaſſet ipſi eũ mi
nime cognouerunt: cunqz eum ſalutaſſent
queſierunt ſi aliquem peregrinum nomine
placidum cum vxore et cum duobus filiis
cognoſceret. Ille autem ſe neſcire ꝓfeſſus
eſt: ad preces tamen eius in hoſpiciũ diuer
terunt et placidus eis ſeruiebat: ⁊ recolens
priſtinum ſtatum ſuum lacrimas continere
non poterat. Egreſſus autem foras faciez
ſuam lauit et iterum rediens eis ſeruiebat.
Illi vero conſiderantes ad inuicẽ dixerunt
ꝙ ſimilis eſt hic homo illi quem querimus
et reſpondens alter dixit. Ualde ſimilis eſt
cõſideremus igitur ſi habet ſignũ cicatricis
in capite quod ſibi ĩ bello accidit ipſe vero
eſt: et reſpicientes ⁊ ſignum videntes ipſuz
eſſe quẽ querebant protinus cognouerunt
et inſilientes ⁊ oſculãtes eum de vxore ſua
⁊ filiis ſciſcitati ſunt: qui dixit ꝙ filij mortui
eſſent et vxor detenta. Uicini autez omnes
ad ſpectaculum concurrebant: dum milites
virtutem et primã gloriam narrabant: tunc
preceptũ imperatoris milites ei expoſuerũt
et optimis veſtimentis ipſũ induerunt. poſt
iter. xv. dierum ad imperatorem venerunt:
qui eius aduentum audiens eidem ꝓtinus
occurrit: et in oſcula pacifica eius ruit: nar=
rauitqz omnibus per ordinem cuncta que
ſibi acciderant: ſtatim ad magiſteriũ militie
trahitur et idẽ officiũ quod habuerat prius
exercere cõpellit: qui numeratis militibus
⁊ paucos ꝯtra hoſtes eſſe cognoſcẽs iuſſit
tyrones colligere per oẽs ciuitates ⁊ vicos
Contigit autem et illam terram deſcribi in
qua filij ſui educati fuerant vt darent duos
tyrones. Uniuerſi aũt eius loci incole illos
duos iuuenes tãꝙ pre ceteris aptiores ma
giſtro militũ conſignauerunt. Uidenſ ergo
illos duos iuuenes elegantes ⁊ moꝝ hone
ſtate compoſitos cum ſibi plurimum pla=
cuiſſent inter primoſ in acie ordinauit: ⁊ ſic
profectus ad bellum ſubiectis hoſtibus ex
ercitum ſuum tribus diebus in quodã loco
vbi vxor ſua hoſpita manebat requieſcere
fecit: vbi hoſpitati ſunt filij ignoranteſ tamẽ
omnino ꝙ mater ſua eſſet: ⁊ ſedentes circa
meridiem et mutuo confabulantes expone
bant ſibi inuicem de infantia ſua. Mater
vero illorum duoꝝ iuuenum ecõtra ſedens
que ipſi referebant attentius audiebat: dixit
maior minori. Ego dum infanſ eſſem nihil
oĩno recolo niſi ꝙ dilectiſſimuſ pater meuſ
magiſter militum erat: et mater mea valde
ſpecioſa: duoſqz filios habuit ſcz me et aliũ
minorez me: qui etiã ipſe alius frater meus
valde ſpecioſus erat: accipienteſqz nos ſcz
me et fratrẽ meum parentes noſtri egreſſi
ſunt de domo paterna nocte: ingreſſiqz ſũt
ambo ſimul nauem me et fratrez meũ ſecũ
recipientes neſcio tamẽ quo euntes. Cũqz
autem de naui egrederemur mater noſtra
quomodo neſcio ĩ mari relicta eſt. Pater
vero noſter portanſ nos duos ꝑgebat flens
perueniensqz ad quendaz fluuium tranſiuit
cum fratre meo minore: et me ſuper ripam
fluminis reliquit. Cum autem reuerteretur
vt me acciperet lupus venit ⁊ illum infantẽ
rapuit: et anteꝙ ad me appropinquaret leo
de ſilua exiens me rapuit ⁊ in ſiluam duxit
Paſtores vero me de ore leonis eripue=
runt: et nutritus ſum in illa poſſeſſione in
qua et ipſe ſcis: et non potui ſcire quid fa=
ctum ſit de patre meo neqz de fratre. Audi
ens hec minor frater cepit flere et dicere.
Per deum vt audio frater tuus ego ſum:
quoniaz qui me educauerũt mihi dixerunt

Quomodo me eruerunt de faucibus lupi. ꝛ in amplexus ruentes osculabantur se inuicem et fleuerunt. Audiens hoc mater eorum: et considerans ꝙ euentum suum ita seriati dixissent diu apud se tractauit si filij sui essent. Altera auteʒ die magistrū militū adiit: et interpellauit dicens. Deprecor te domine vt me ad patriam tuam perduci iubeas: ego sum de terra romanorum et hic peregrina sum: hec dicens vidit in eo signa mariti sui: et eum cognoscens cum iam se continere nō posset procidit ad pedes eius et ait. Precor te domine vt mihi exponas pristinam vitam tuam: puto enim ꝙ tu sis placidus magister militū qui alio nomine eustachius nuncupatur quem saluator conuertit qui talem et talem temptationē sustinuit: cui vxor que ego sum in mari ablata fuit: que tamen ab omni corruptiōe seruata sum: que duos filios agapitum ꝛ theolbitū habuit. Audiens hec eustachius et ipsaʒ diligenter considerans vxorem suam esse recognouit: et lacrimas pre gaudio fudit: ipsā osculatus est glorificans deuʒ qui consolat̄ afflictos: tūc dixit ei vxor sua. Domine vbi sunt filij nostri: qui respondit. A feris capti sunt: et exposuit ei quomodo eos perdidit: et illa. Gratias agamus domīo: puto enim vt quemadmodum deus donauit nobis vt inueniremus nos inuicem: dabit etiaʒ recognoscere nobis filios nostros: at ille. Dixi tibi ꝙ a feris deuorati sunt: cui illa. Hesterna die sedens in orto audiui duos iuuenes sic et sic suam infantiam exponentes credo ꝙ sint filij nostri: interroga eos ꝛ dicent tibi. Conuocans autē eustachius eos ꝛ audiēs ab eis infantiaʒ suam recognouit ꝙ filij sui erant: ꝛ amplectentes eos ipse ꝛ mater super eorum colla plurimum fleuerūt: ꝛ crebrius eos osculabantur. Omnis autem exercitus plurimum gaudebat de inuentione eorum et de victoria barbarorum. Cum igitur redirent contigit iam trayanum obiisse et successisse ei peiorem in sceleribus nomine adrianum: qui pro victoria obtenta et inuentione vxoris et filiorū magnifice eos suscepit et magnuʒ conuiuium preparauit. Altera autem die ad templum ydolorum processit vt ibi sacrificaret pro victoria barbarorum. Videns autē imperator ꝙ eustachius nec pro victoria nec pro inuentione suorū sacrificare vellet hortabatur vt sacrificium immolaret: cui eustachius. Ego christū deū colo et illi soli seruio ꝛ sacrifico. Tunc imperator ira repletus ipsum cum vxore ꝛ filiis in harena statuit: ꝛ leonem ferocē ad eos dimitti fecit. Accurrens vero leo et dimisso capite: quasi eos adorās ab eis humiliter recessit. Tunc imperator boueʒ ereum incendi fecit et eos ibidem viuos immitti mandauit. Orantes igitur sancti ꝛ se domino cōmendantes bouem intrantes ibidem domino spūm reddiderunt. Tercia auteʒ die sunt de boue coram imperatore extracti ita penitus intacti inuenti sunt ꝙ nec capillos nec quicꝙ eorum vapores incendij aliquatenus contigerunt. Christiani vero eorum corpora tulerunt ꝛ in loco celeberrimo recondentes ibideʒ oratorium construxerunt. Passi sunt aūt sub adriano qui regnare cepit circa annos domini. xx. kalendas nouembris: vel ſm quosdam. xij. kalendas octobris

Expositio

Carissimi. Iste imperator est dominus noster ihesus xpūs. Placidus potest dici quilibet homo mundanus in vanitatibus seculi occupatus qui pergit ad venandum ea que sunt mundana cum militibus suis. i. quinqʒ sensibus Tandem venit ad gregē ceruorum in quibus multuʒ delectat̄. Cerui isti qui sunt inuenti sunt visus auditus ꝛc̄: verba detractoria et vana et sic de aliis sensibus exterioribus. Sed attendatis ꝙ ceruus pulcrior cucurrit et recessit a societate aliorum quem toto conamine insequebatur placidus. Ceruus ille est ratio que est optima potentia anime quam homo tenetur toto conamine in omnibus opibus sequi si desiderat habere vitā beataʒ. Ceruus ille ascendit ripam: ripa est iusticia siue rectitudo quā ratio semper diligit: et infra cornua rationis vidit imagineʒ crucifixi. Cornua sunt lex antiqua et noua In lege antiqua bene prophetisatuʒ erat a multis de aduentu christi et de eius morte. In lege noua clare videre possumus quō ꝛ qua morte pro nostra salute mortuus est ideo ceruus ille bene dicit vt mundū despiciamus ꝛ ea que in mundo sunt vt seq̄mur vestigia christi sic̄ fecit placidus. Sʒ posses

dicere. Libenter essez instructus quomodo
vestigia iesu christi sequi debeam. Ecce ex
emplum in isto beato Eustachio. Primo
renuncia vxori et filijs: vxor illa que est spe
ciosa valde est anima ad dei similitudinem
creata que semper est parata christo obedi
re si caro ei consentiat. duo filij paruuli sunt
quodiu homo manet deo contrarius. Unde
primo oportet per penitentiam in terraz ca
dere. deinde omnia temporalia a te repelle
re: si non opere tamen voluntate. Hoc ē sic
intelligendum quod semper deū omnibus pre
ponas. Post hoc placidus surrexit et cuz
vxore et filijs nocte nauem intrauit. Sic tu
carissime surge per contritionem cum bo-
na voluntate et bonis operibus et intra na
uem sancte ecclesie: et deus in omnibus erit
tibi propicius. Magister nauis est prela-
tus qui libenter nos retineret. Sed vxorem
nostram. i. animam habet tenere in diuinis
preceptis Et si contingat hominem vagari
extra nauem ecclesie amittere potest duos
filios scilicet voluntatem bonam et bonum
opus que prius habuit erga deuz: sicut pla
cidus fecit. Placidus intrauit fluuiuz et in
fantes portauit: et lupus vnum cepit et leo
alium. Per fluuium mundum intelligere
debemus. Per leonem dyabolum. Per
lupum propriam carnem. Dyabolus ra-
pit a corde hominis bonam voluntatē. Ca
ro bonum opus. Katō dicit. Bonum est ie
iunare et in bonis operibus vigilare. Caro
dicit. Melius est bene comedere et suauit
dormire. Quid ergo est faciendum. Si illa
duo ablata fuerint ab homine scilicet bona
voluntate et opus meritorium: certe pasto-
res et aratores habent cum canibus virilit
sequi. Pastores isti sunt confessores discre
ti qui habent nos dirigere et a via perditio
nis deducere. Aratores sunt predicatores:
qui habent terram cordis nostri per sacraz
scripturam arare: spinas peccatorum euellere
et virtutes inserere: vicia extirpare: et per con
sequens hominez in seruitio dei nutrire. ita
quod sint duo in vna ciuitate scilicet in vna di-
lectione et concordia: et caro spiritui nō con
tradicat. Tunc rex misit ad querenduz pla
cidum. Sic deus misit primo patriarchas
ad hominem: secundo prophetas. Sed ho-
mo nolebat fateri eos cognoscere donec fi
lius dei venit et nos suo precioso sanguine
redemit. ideo iustum est vt hospitium do-
mus nostre sit mundum per opera merito
ria in quo non sit peccatum. Et sic appare
bit vxor munda et speciosa scz anima cum
duobus filijs. i. cum voluntate propria deo
semper seruiendo per opera misericordie et
videas quod signuz habeas per quod poteris
cognosci sicut placidus habuit: Signum il-
lud debet esse dilectio dei et proximi vt deū
super omnia diligas. et proximum tuum si
cut teipsuz. Et sic poteris fieri magister scz
omnium sensuum eos recte dirigendo. Et
sic per martyrium macerationis ad vitam
eternam peruenire. Quod nobis etc.

De custodia et circumspectione haben-
da ad gregem commissum

Capitulum. cxj.

Quidam nobilis quandam vac-
cam candidam habuit quaz mul
tum dilexit propter duo Primo
quia candida erat. Secundo quia in dādo
lac abundauit. Nobilis ille pre nimio amo
re ordinauit quod vacca duo cornua aurea ha
buit. et intra se cogitauit cui posset vaccam
ad custodiendum dimittere. Erat enim tūc
temporis quidaz homo nomine argus qui
verax in omnibus erat. et centuz oculos ha
bebat. Nobilis iste nuncium ad argum mi
sit vt sine dilatione vlteriori ad eum veniret
Qui cum venisset ait ei. Vaccam meā cuz
cornibus aureis tue custodie committo. Ut si
bene custodieris te ad magnas diuitias pro-
mouebo. si vero cornua fuerint ablata mor
te morieris. Argus vero vaccam cum cor-
nibus recepit: et secuz duxit: singulis diebus
cum ea ad pascua perrexit. et diligenter cu
stodiuit et de nocte eam domum reduxit.
Erat quidam homo cupidus nomine mer
curius subtilis valde in arte musicali Qui
miro modo vaccam habere cupiebat sepe
ad argum venit vt prece vel precio cornua
ab eo obtineret. Argus tenens in manibus
baculum pastoralem qua se in terram fixit
et ait baculo in persona domini sui. Tu es
dominus meus nocte ista ad castrum tuuz
veniam: tu dicis mihi: vbi est vacca cuz cor
nibus: ego respondeo. Ecce vacca sine cor
nibus: me enim dormiente latro quidā cor-
nua abstulit. Tu dicis. O miser nonne cen

tuꝫ oculos habes: quomodo erat ꝙ omnes dormirent ꝛ latro cornua abstulit. Hoc est mendacium. Et sic ero filius mortis. Si dicam vendidi filius mortis ero domino meo Deinde ait mercurio. Perge viam tuam quia nihil obtinebis. Mercurius recessit: ꝛ altera die cum arte musicali ꝛ suo instrumento venit. Qui cum venisset incepit cuꝫ argo more histrionico fabulas dicere. ꝛ plerumqꝫ cantare quousqꝫ duo oculi argi inceperunt dormire. Deinde ad cantuꝫ illius duo alij oculi dormitauerũt: ꝛ sic deinceps donec vniuersi somnũ caperent. Quod cernens mercurius caput argi amputauit Et vaccam cum cornibus aureis rapuit.

Moralisatio

Carissimi. Ille nobilis est dominus noster iesus christus. Uacca candida est anima ad dei similitudinem creata que dum manet in puritate vite dat lac inuocationis ꝛ orationis propter que duo multum a deo diligitur: ꝛ ideo dedit ei cornua aurea: quia per virumqꝫ saluati sunt plures homines post morteꝫ xp̄i: Uacca illa cum cornibus traditur argo. i. prelato Unde argus cum centis oculis claris virum prouidum ꝛ discretum ac vndiqꝫ circumspectum significat qui semper habet vigilare iuxta gregem sibi commissum Unde Ezechie. iij. dicitur prelato. Si non ānunciaueris ei neqꝫ locutus fueris vt auertatur a vita sua impia vt viuat. ꝛ ipse impius in iniquitate sua moreretur sanguinem eius de manu tua requiram. Si aũt annunciaueris impio ꝛ ille non fuerit conuersus: ab impietate sua ꝛ a via sua pessima Ipse quidem in iniquitate sua moreretur: tu aũt animam tuam liberasti. Sed heu multi baculum pastoralem. i. potestatem suam ante oculos hominum ostendunt vt videantur: ꝛ vt ab hominibus honorentur. Sed sepe contingit cuꝫ venerit aliqua temptatio dyabolica: scilicet audiendo cantus musicales . i. mulierum. Que cum sepe ab hominibus libenter audiuntur ꝛ in illis delectantur intantum ꝙ a sue circumspectionis vigilantia cadunt ꝛ dormiente ipsorum prudentia spiritualiter pereant ꝛ vaccaꝫ. i. animā quā diligenter seruare debent per peccatũ amittunt. Unde caput a talibus amputatur. i. beata vita quam deo promiserunt per opa meritoria seruare. Mercurius id est dyabolus aufert ab eis vitam eternam ducēdo vaccam. i. animam ad infernum. a quo nos custodiat dominus noster iesus cristus qui cum patre ꝛ spiritusancto sine fine viuit et regnat Amen.

De curatione anime per medicinam supercelestis medici qua quidam curantur ꝛ quidam non

Capitulum. cxij.

Gorgonius regnauit qui vxorem pulcram accepit que concepit et peperit filiuꝫ: Puer creuit ꝛ ab omnibus est dilectus. Cum autem decem annos in etate habuit mortua est mater eius ꝛ tradita honorifice sepulture. post hoc ex consilio multorum rex aliam vxoreꝫ duxit: que filium prime vxoris non dilexit sed opprobria multa sibi intulit. Rex autē hoc percipiens volens placere vxori filiũ suum extra imperium ordinauit. Filius sic expulsus artem medicine studuit ꝛ intantum profecit ꝙ factus est magnus ꝛ perfectus medicus. Audiens rex ꝙ filius suus in studio profecit: gauisus est valde. Accidit infra tēpus breue ꝙ rex in grauem infirmitateꝫ cecidit: litteras pro filio destinauit: vt ad eum sine vlteriori dilatione veniret. ꝛ eum ab infirmitate liberaret. Filius vero vt voluntatem patris intellexit ad patrem venit ꝛ euꝫ perfecte curauit. Unde fama eius per totũ regnum volauit. Post hec regina nouerca eius vsqꝫ ad mortem infirmabatur ꝛ medici ex omni parte sunt adducti qui omnes eam ad mortem iudicabant. Hoc ꝑcipiens rex contristatus est valde. rogauit filiuꝫ vt eam curaret. At filius ait. Petitionem vestram implere nolo. Cui pater. Extra regnum meum te expellam Cui filius. Si sic agitis iniuste mecum facitis. Pater ac benigne genitor bene constat vobis ꝙ me filium vestrum extra regnum expulistis propter eius suggestionem: vnde mea absentia dilectissime pater fuit causa vestri doloris ac infirmitatis: mea presentia est causa doloris ꝛ etiaꝫ infirmitatis regine videlicꝫ nouerce mee: ideo nolo eam curare: sed potius volo ab ea recedere. Ait pater filio suo. Eũdem morbum habet regina nouerca tua

quem ego habui me patrez tuum perfecte curasti:sic z nouercam tuam cura. Respondit filius patri. Pater mi dilecte licet sit eadem infirmitas non tamen eadem complexio e tibi z sibi Quicquid ergo tibi feci gratum z ratum habuisti: quando palacium intraui z me vidisti curatus fuisti. Nouerca mea quando me videt grauatur. Si loquor intenditur dolor:si tangam eam extra seipsam rapitur. Et ideo nihil magis expedit egris curandis nisi dare eis quod volunt z quod desiderant. Et sic per tales allegationes filius euasit z nouerca defuncta est.

Moralisatio

Carissimi. Rex iste potest dici primus parens adam qui locum z imperium habebat.s.paradisum quem deus dominum totius mundi constituit. Psal. Omnia subiecisti sub pedibus zc. Qui desponsauit pulcram vxorem.id e animam ad dei similitudinem creatam ex qua genuit filium.i.christum sua progenie productum quantum ad humanitatem.vxor .i.anima moritur spiritualiter per peccatum quod commisit:statim duxit aliaz vxorez.s.iniquitatem z miseriam in quam cecidit per quam paradiso priuabatur:z in isto mundo ponebatur vbi in sudore z labore vixit. filius dei qui erat de sua progenie secundum carnem de imperio celesti propter nostram infirmitatez z iniquitatez descendit qui factus est noster medicus omnes infirmitates curat nitantum quod fama eius in celo z in terra z in inferno volauit. Sed pater noster adam grauit infirmabatur per peccatum commissum tam in corpore quam in anima. In corpore perdidit gloriam z honorem quando de paradiso e expulsus.in anima:quia a deo separatus est in infernum collocatus Deus vero optime z perfecte illum sua benedicta passione curauit. sed nouercam scz dyabolum cui per peccatum coniunctus erat nunquam volebat curare Dic mihi quare cum habuerunt eandem infirmitatem :quia ambo per peccatum ceciderunt. Ad hoc dico. Licet ambo peccauerunt tamen alio z alio modo: Diabolus sine suggestione z ex propria malicia. Homo vero per dyabolum temptatus z ex fragili materia plasmatus in peccatum cecidit z oleum misericordie petiit. Ideo medicus dominus noster ihesus christus hominem curauit sed non nouercam scz dyabolum. Nouerca illa est causa quare filius dei a multis hominibus in aliam regionem mittitur: z ab eis expellitur. Sed econuersa presentia diuina est causa mortis dyaboli quia ambo se non compatiuntur.

De spirituali pugna z remuneratione pro victoria

Capitulum.cxiij.

Honias regnauit diues valde: qui torneamenta z hastiludia multum dilexerat. Unde quodam torneamentum fecit proclamari vt quicunque se in torneamento melius haberet mercedem condignam a rege obtineret. Hoc audientes nobiles z optimates ad torneamentum venerunt. Rex ordinauit vt milites diuiderentur ita quod ex vna parte plures ordinauit in certo numero z tot ex alia parte. Illi vero qui primo ordinati fuerunt omnia scuta sua z arma in loco ad hoc deputato per ordinem posuerunt Rex precepit vt quicunque ex alia parte scutum alterius cum hasta tangeret:statim ille cuius scutum tactum esset ad torneamentum secum descenderet z vna puella ad hoc electa illum armaret:z sic contra alium luderet:z si alium in ludo superaret:illo die corona regis coronatus esset:et regali mensa collocaretur. Miles hoc percipiens diligenter omnia scuta respexerat: z vnum scutum vidit in quo erat tria poma aurea que miro modo habere desiderabat scutum illum tetigit. Alius autem cuius erat scutum statim a puella se armari fecit z descendit:z contra eum lusit in quo ludo caput eius qui scutum suum tetigit amputauit et mercedem condignam accepit.

Moralisatio

Carissimi. Iste imperator est dominus noster iesus christus qui contra dyabolum pugnauit primo in celo commissum est torneamentum.i.belli inter deum z dyabolum qui michael z angeli eius preliabantur cum dracone z postea in terra in die parasceues. Sed reducamus ad propositum. Deus habet tria scuta seu signa.s.potentiam que est scutum patris sapientiam que est scutum filij:bonitatez que est scutum spiritussancti.illa tria scuta deus

posuit in vno loco determinato.s.in natura
humana quando creauit hominem ad ima
ginem ⁊ similitudinem suam. Primus ho
mo dominabatur omnibus bestijs:ecce po
tentiam que est scutuȝ patris. Primus ha
buit plenam scientiam de omnibus rebus.
ecce sapientiam que est scutum filij. Pri-
mus homo creatus est in gratia ⁊ dilectõe
dei ⁊ proximi:ecce bonitatem:que est scutũ
spiritussancti. Malignus vero spiritus in
malo obstinatus volens pugnare ꝯtra deũ
accessit ad hominem in quo tria scuta triũ
personarum erant appensa ⁊ vnum tetigit
non scutum patris dicens. Si comederitis
eritis potentes sicut dij:non scutum spiritus
sancti dicens.Eritis boni veri amantes.sȝ
tetigit scutum filij in quo reperta sunt po-
ma aurea.s.operatio trinitatis dicendo.Si
comederitis ex isto fructu eritis sicut dij sci
entes bonum ⁊ malum. Tactum ergo est
scutum filij dei:quare decuit vt deus pater
mitteret filium qui malignum spiritum pro
nobis expugnaret.Illum dei filium arma
uit vna virgo electa.s.beata virgo maria ꝺ
qua naturam humanam assumpsit cum q̃
nos ad vitam eternam perduxit.

De liberatione humani generis a fouea
infernali

Capitulum.cxiiij.

ERat quidam rex in cuius imperio
quidam pauper habitabat qui
singulis diebus ad quandam siluam perre
xit vt ligna colligeret ad vendenduȝ ꝑ que
posset victum ⁊ vestitum acquirere.Acci-
dit quadam die ꝙ ad siluam cum asino suo
perrexit.a casu infra densitateȝ nemoris ce
cidit ⁊ subito in quandam foueaȝ receptus
de qua nullo modo poterat exire.In q̃ fo-
uea erat draco horribilis qui totam foueaȝ
interius cum sua cauda circumuoluit: In
eadem fouea erant serpentes multi in supe
riori parte fouee.in profundo vel in medio
erat quidam lapis rotundus ad quem om-
nes serpentes singulis diebus semel in die
descendebant ⁊ illum lambebant. Deinde
draco simili modo lambebat lapidem.pau-
per cum hoc vidissȝ intra se cogitabat.mul
tis diebus in ista fouea sine alimento steti:
nisi cibum habuero fame peribo. pergam
igitur ad illum ⁊ lambere volo sicut serpẽs
⁊ draco fecerunt. Perrexit itaqȝ ad lapidẽ
incepit lambere:⁊ inuenit in lapide omnem
saporem quem cor eius deliderabat.Et sic
est reuocillatus ac si omnia cibaria mundi
comedisset siue bibisset Infra paucos dies
factum est tonitruum magnum ⁊ horribile
ita ꝙ omnes serpentes vnus post aliuȝ exi
uit.Cuȝ vero nullus serpens remaneret in
puteo draco incepit extra foueam volare.
Pauper vero hoc videns caudam draco
nis tenuit.Draco eum de fouea leuauit et
ad magnam distantiam extra foueam pro
iecit .Ille vero per aliquos dies ibidem ste
ti penitus ignorans viam extra nemus.Ac
cidit enim ꝙ quidam mercatores venerũt:
⁊ eum extra nemus ad viam rectam duxe
runt.Ille vero gauisus est valde. Ad ciui-
tatem redijt ⁊ omnibus denunciauit quo-
modo ei acciderat.Et statim post hoc vitã
finiuit.

Moralisatio

CArissimi.Iste rex est pater cele
stis . Pauper ille potest dici
quilibȝ homo qui nudus est egres
sus de vtero matris sue qui intrat nemus.s.
mundum istum. Unde sepe cadit in foueã
profundam quando cadit in peccatũ mor-
tale vbi iacet in magno periculo.Quia sub
potestate draconis.id est dyaboli. Serpen-
tes qui sunt cum eo in fouea sunt alia pec-
cata venialia per que homo intoxicatur ve-
lut per serpentem. Lapis rotundus in me-
dio est christus.Unde Psal. Lapidẽ quẽ
reprobauerunt edificantes ⁊c̃.In eo inue-
nitur omnis sapor ⁊ dulcedo.Ad illum de-
bemus tempore tribulationis recurrere Et
cum deuota oratione lambere. Tonitruuȝ
magnum est confessio pura facta cum con
tritione coram sacerdote.De quo tonitruo
scilicet confessiõe omnes serpentes.id ẽ pec
cata ⁊ demões quos ad nos ꝑ peccata vo-
camus terrentur ⁊ depelluntur. Et draco
id est dyabolus expellitur. Mercatores.i.
predicatores ⁊ confessores que quotidie lu
crantur animas quas dyabolus conat̃ au-
ferre.Iste tunc deducitur in viam rectaȝ ci
uitatis sancte hierusalem.Ad quam nos ꝑ
ducat dominus noster ihesus christus.

De morte christi pro nostra reconcilia-
tione

Capitulum.cxv.

ERat quidam imperator qui quādam forestam habebat in q̄ fuerat quidam elephas cui penitus nullus appropinquare audebat. Audiēs vero rex hoc a philosophis suis ꝛ sapientibus naturam elephantis quesiuit. Illi vero responderunt ꝛ dixerunt ꝙ elephas mundas virgines multum diligeret. Rex hoc audiens statim fecit inquiri duas puellas honestas ꝛ pulcras ac dulciter cantātes quas in regno suo habebat. Inuente sunt igit̄ due virgines satis pulcre ꝛ honeste quas rex fecit denudari ꝛ forestā sic nude intrare. vna earum peluim accepit: altera gladium ꝛ intrabant. In introitu inceperunt dulciter cātare. Hoc audiens elephas venit ad eas cepit mamillas earum lambere: virgines continue cantabāt quousqꝫ elephas in gremio vnius virginis requieuit. Alia virgo vidēs elephantē in gremio alterius virginis dormire: cum gladio eum occidit. ꝛ virgo in cuius gremio dormiuit: peluim de sanguine elephantis repleuit: ꝛ sic ad regeꝫ prexerūt. Rex vero gauisus est valde: statim fecit fieri purpurā ꝛ multa alia de eodeꝫ sanguine.

Moralisatio

CArissimi. Iste imperator est pat̄ celestis. Elephas dominus noster Jesus christus qui ante incarnationem erat satis austerus. Due virgines fuerunt maria ꝛ eua que ambe erāt nude ob omni peccato. Maria sanctificata in vtero. Eua collocata in paradiso: eua gladium portauit. id est. peccatum quod cōmisit contra dei precepta: propter quod cristus verus elephas mortuus est. Maria peluim. id est. vterum virgineum in quo cōceptus erat christus ꝛ eius humanitas formata. Vbera elephas lambebat. id est legem antiquam ꝛ nouam que sunt duo vbera per que lac salutis sugere poterimus. cristus vtraqꝫ lambebat. id est vtramqꝫ legeꝫ impleuit cum sanguinem suum effudit. de cuius sanguine anime nostre facte sunt purpurate omni honore ꝛ gaudio plene. Ut si sic volumus vitam eternam possideamus.

De dilectione dei quomodo omnes nos equaliter diligit vsqꝫ dum ipsum per peccata nostra despicimus.

Capitulum. cxvj.

PIpinus regnauit qui quandam pulcram puellaꝫ desponsauit que concepit ꝛ peperit elegantem filium sed in partu mortua est. Duxit aliam ꝛ ex illa etiam filium genuit. Utrumqꝫ filium ad nutriendum in longinquas ptes misit. Isti duo per omnia sibiinuicem erant similes. Cum vero per longa tempora moram traherent mater secundi filij suum filium videre cupiebat: preces regi fundebat: vt filium suum videre posset. Rex ei ꝯcessit nuncium pro duobus filijs destinauit. Cuꝫ autem filij venissent ita per omnia similes erant licet tamen secundus esseꝫ minoris q̄ntitatis ꝛ etatis: quia forte vnius anni: nihilominus tamen tantus erat secundus quantus primus: sicut multotiens contingit: ꝛ forte vterqꝫ patrisabat in facie in vnanīmitate mentis ꝛ corporis: ita ꝙ regina quis eius filius esseꝫ ignorabat. a rege diligent̄ petiuit quis eorum esset filius eius. Sed rex ei indicare noluit. Ipsa hoc audiens fleuit amare. Rex cum hoc audisset ꝛ vidisset ait ei. Noli flere: ille est filius tuus: ꝛ demonstrauit sibi filium quem de prima vxore genuerat. Regina hoc audiens gauisa est valde: Statim totam curam dedit filio isti ad nutriendum: ꝛ de alio nihil curabat qui erat eius proprius filius. Rex cum hoc vidisset dixit ei. Quid facitis decepi vos. Ille non est filius vester. sed vnus istoruꝫ est. At illa Quare sic mecum agitis. Indica mihi rogo te. Et ille. Nolo: ꝛ hec est causa. Si veritatem tibi dixissem vnum scꝫ filium tuum velles diligere ꝛ alteruꝫ odio habere. ꝛ ido volo ꝙ ambos equaliter diligas ꝛ nutrias ꝛ cum ad etatem legitimam veniunt tunc veritatem pandam de qua gaudebit cor tuum. Hoc audiēs regina ambos peroptime nutriuit: donec ad etatem legittimā peruenerunt. Cum autem quis esset filius eius per regem fuerit experta vltra modum fuit gauisa. Et sic in pace vitam finierunt

Moralisatio

CArissimi. Rex iste est dominus noster Jhesus christus. Duo filij sunt electi ꝛ reprobi. Mater est sancta ecclesia que est mater vltimi filij. Mater primi filij mortua est scilicꝫ lex antiqua per christi incarnationem. Deus nō

vult ꝙ mater ecclesia sciat quis sit electus
vel reprobus: Sed vt ambos in caritate ꝑ=
fecta nutriat. Quia si sciret vnum diligeret
⁊ alterum odiret. Et sic non esset pax ⁊ cõ
cordia. Sed in die iudicij cum ad legittimã
etatem peruenerint: tunc apparebit veritas
qui sint electi vel reprobi. Tunc electis dice
tur illud Mathei. xxv. Venite benedicti
patris mei ⁊c. Reprobis autem. Ite male
dicti ⁊c.

¶ De obstinatis ac conuerti non volenti
bus ⁊ eorum plaga per diffinitiuam senten
tiam

¶ Capitulum. cxvij.

FRidericus regnauit qui statuit
pro lege ꝙ quicunqȝ aliquaȝ vir
ginem vi raperet: si aliquis eam
de manu raptoris liberare posset eã in vxo
rem duceret si virgini placeret. Accidit ca=
sus ꝙ quidam tyrannus malus quandam
virginem rapuit ⁊ ad quandaȝ forestam eã
duxit ⁊ deflorauit. Illa vero voce magna
clamauit. Miles quidam nobilis genere
⁊ opere casu per eandem forestam equita=
uit: ⁊ vocem puelle audiuit percussit equuȝ
⁊ ad eam peruenit: ⁊ causam clamoris ab
ea quesiuit. Cui illa. O domine mi propter
deum mihi succurrite: ille tyrannus vi me
rapuit ⁊ deflorauit: ⁊ post hoc me occidere
proposuit. Ait raptor. Domine vxor mea
est: ⁊ eam in adulterio inueni ideo eam oc
cidere proposui. At illa. Domine non ẽ ita
nunꝙ̃ vxor alicuius eram nec vnꝙ̃ polluta
nisi hodie per ipsum deflorata sum. Ideo
mihi succurrite adhuc signa virginitatis in
me manent. Ait miles tyranno. Signa ma=
nifeste virginitatis in ea video ꝙ vi eam ra
puisti ac deflorasti: ideo caȝ de manibus tu
is liberabo. Respondit tyrannus. Si volue
ris eam liberare pro ea pugnabo contra te
Statim ambo ad inuiceȝ pugnabant ⁊ du
ros ictus dederunt: ⁊ miles victoriam obti
nuit: tamen grauiter vulneratus erat. Ob=
tenta victoria ait miles puelle. Nunquid ti
bi placet vt te in vxorem accipiam. Que
ait. Hoc summe ⁊ toto corde desidero ⁊ su
per hoc fidem meam tibi do. Fide data ait
miles puelle. In castro meo per aliquos
dies manebis: interim pergam ad parentes
meos ⁊ necessaria pro nuptijs prouidebo.
Et tunc ad te redibo. Et cum magna so=
lennitate te desponsabo. Que ait. Domi=
ne presto sum voluntati vestre per omnia
obedire. Miles ei valedixit ⁊ illa ad ca=
strum perrexit. Dum autem miles extra
suam patriam esset vt necessaria pro nup=
tijs ordinaret Tyrannus ad castrum mili=
tis accessit in quo erat puella ⁊ pulsabat.
Illa vero introitum ei negauit. Tyrannus
incepit multa promittere ⁊ eam in vxorem
honorifice ducere. Illa vero dictis eius cre
dens eum intromisit. ⁊ ambo simul illa no=
cte dormierunt. Miles autem post men=
sam redijt ⁊ ad portam castri pulsauit. pu=
ella ei non respondit. Ille hoc audiens et ꝑ
cipiens cum amaritudine cordis dixit. O
bona puella. Ad memoriam reduc: quomo
do te saluaui a morte: ⁊ super hoc mihi fi=
dem tuam dedisti: loquere bona puella Et
ostende mihi faciem tuam. Illa hoc audi=
ens quandam fenestram aperuit ⁊ ait. Ec
ce assum: quid placet propone. Qui ait: mi
ror de te ꝙ ignoras quid ⁊ quanta feci pro
te. Vulnera diuersa recepi pro amore tuo
Et si mihi non credis corpus meum tibi
ostendam. His dictis vestimenta sua depo
suit Et ait. Ecce charissima vulnera diuer
sa que recepi pro tua vita. Idcirco noli mi
hi esse ingrata. Aperi ergo mihi portam:
vt te in sponsam dilectam accipiam. Illa
vero faciem suam auertebat ab eo ⁊ portã
noluit aperire. Miles iudici est conque=
stus ⁊ pro se legeȝ allegauit adijciens quo
modo eam liberasset: Et quanta vulnera
pro eius amore sustinuisset. Et ergo eam
in vxorem peteret. Iudex hec audiens pro
raptore misit. Qui cum venisset Ait iudex
raptori. Nunquid illam mulierem rapuisti
Et ille miles per fortitudinem de manibus
tuis liberauit. At ille. Etiam domine. Cui
iudex. Ego ẜm legeȝ pro sua voluntate vx
or eius est qui eam de tua potestate libera
uit. Quare post hoc de vxore alterius te in
tromisisti Primo quando castrum eius in
trasti ipso ignorante. Secundo lectum alte
rius violasti. Tercio ꝑ tantuȝ spaciũ vxorẽ
eius occupasti. Quid ad hoc respondes.

Jlle obmutuit: cõuersus iudex ad mulierez dixit. O puella iure duplici vxor illius militis es. Primo quia te de manu raptoris liberauit. Secundo q͛ sibi fidẽ dedisti: quare ergo post hoc portã sui castri alteri q̄ viro tuo ꝓprio aperuisti ⁊ illũ intromisisti. Jlla ad hoc non poterat respondere. Judex statim iudicium dedit vt ambo in patibulo suspenderent: quod ⁊ factũ est. Omnes ergo iudicẽ laudabant q̄ talem sentenciaz dedit.

Moralisatio

Carissimi. Jste impator est deus qui statim legez dedit. Mulier rapta est aĩa capta. Raptor est dyabolus qui non tantũ per peccatũ ipsam deflorat: sed etiam eternaliter vult occidere Sed ipsa clamauit quando petiuit oleũ misericordie dicens illud Luc. xv. Miserere mei fili dauid: q͛ filia id est consciencia mea male a demonio vexatur. Cuius clamorez miles quidam audiuit scz filius dei equitãs super equũ humanitatis. Filius dei descendit in forestam istius mundi: ⁊ bellũ contra dyabolum pro genere humano cõmisit: in quo bello vulnera diuersa recepit: de q̃bus vulneribus vterqz erat vulneratus scz christus in carne: dyabolus in potestate: vnde Jsaie dicitur. Fortis impellit fortẽ ⁊ ambo pariter corruerunt. Christus sponsalia constituit per baptismũ in quo anima dat fidez quando dyabolo renũciat ⁊ omnibus pompis eius: ⁊ deo adherere ꝓmittit per alias virtutes quas recepit: facit castrum contra dyabolum mundũ ⁊ carnez. Jnterim deus celos ascendit ad preparandum nuptias ꝓ nobis vt in gloria eterna cum ipso coniungeremur ſm illud Johã. Vado parare vobis locuz. Sed quando anima est in castro corporis: tunc raptor id est dyabolus puellã id est animaz aggreditur quando eam per mundi vanitatẽ educit: ⁊ ad eaz ingreditur quando in peccatum ceciderit ⁊ in eo permanet: ⁊ sic christus expellitur: sed christus reuertẽs quotidie ad ostiũ cordis tui pulsat ⁊ dicit illud Cantic. Ego sto ad ostium et pulso ⁊c. Sed anima in peccatis obstinata cum non cognoscit: ideo christus sibi ostendit vulnera que pro nobis suscepit vt ad cũ inclines cor tuũ ⁊ fenestraz cordis tui saltez aperias: sed miser homo quoniam dominũ non timet vt eius cor aperiat: contra talem iudex celestis in die iudicij dabit sentenciaz vt ambo suspendantur in patibulo infernali

De fallacia ⁊ dolo Capitulum. cxviij.

Miles quidam intrauit egiptum: cogitans ibi pecuniam suam relinquere interrogauit si aliquis fidelis ibi maneret cui pecuniaz suam ad custodiendaz traderet: ⁊ audiuit q̄ erat quidã senex: ad eũ accessit vt mille talenta ei traderet: deinde ad peregrinandum perrexit: peracto itinere ad eum rediit cui talenta cõmiserat: ⁊ cõmissa ab eo quesiuit: at ille plenus nequicia nunq̄ se eum vidisse asseruit. Miles vero sic deceptus contristatus est valde: singulis diebus ab eo petiit ⁊ eum blandis sermonibus deprecans vt sibi redderet. Deceptor increpabat eũ ne talia de eo amplius diceret: vel etiam ad eũ rediret Jlle tristis ab eo recessit habens obuiam quandam vetulam pannis heremitalibus indutaz. habensqz in manu baculum: ⁊ per viam leuauit lapides ne transeuntes pedes lederent. Que videns eum flentem: ⁊ cognoscens q̄ extraneus esset cõmota pietate eum vocauit: ⁊ quicquid ei accidisset interrogauit. At ille ordinate narrauit quomodo per illum senez esset deceptus: at illa Amice si vera sũt que mihi dicis dabo tibi sanum ꝯsilium: at ille. Testis est mihi deus vera vtiqz sunt: que ait. Adduc mihi hominem de terra tua cuius dictis ⁊ factis fides adhiberi posset. Jlle vero adduxit fidelem hominez: cui adducto precepit vetula decez cophios emere exterius preciosis depictos coloribus: ferroqz ligatos cum serraturis de argentatis lapidibus impleri iussit. Miles vero fecit sicut mulier iussit. mulier videns omnia parata ait. Nunc decẽ homines perquire qui mecuz ⁊ cum socio tuo ad domũ deceptoris tui vadant: ⁊ cophinos deferant Vnus post alium venientes ordine longo et q̄cito primus intrauit ⁊ nobiscum quiescit veni tunc audacter ⁊ pete pecuniã tuaz Ego vero in deo confido q̄ pecunia tua

tibi reddet: que vetula cū socio decepto ad domū deceptoris venit ⁊ ait. Domine iste extraneus homo hospitatus est mecum: et vult adire patriam suam:et querit prius pecuniam suā que est in deceȝ cophinis alicui homini probo ⁊ fideli cōmendare donec reuertatur:precor ergo te vt amore dei ⁊ mei in domo tua custodias. Et qꝛ audiui ⁊ scio te probum ⁊ fidelem nolo per aliquem nisi per te solū pecuniam custodiri. Cum sic loqueret̄:ecce intrauit primus seruus deferēs cophinum vnum. Quod videns deceptor: credidit verum esse quod vetula dixit. post hoc intrauit miles vt vetula precepit:quem videns deceptor timens si pecuniaȝ peteret ⁊ alius sibi non crederet ad custodiendum suas pecunias contra eum venit adulando dicens. Amice vbi fuisti veni ⁊ accipe pecuniam tuam fidei mee iam diu cōmendataȝ. Miles vero letus pecuniam recepit grās agēs deo ⁊ vetule. Vetula vero hoc vidēs surrexit ⁊ ait. Domie ego et homo iste ibimus circa ceteros cophinos ⁊ reuerti festinabimus:tu vero expecta donec redeamus ⁊ bene ꝯserua quod iam adduximus:et sic miles per vetulā pecuniaȝ suam recuꝑauit.

Moralisatio

Carissimi. Iste miles est quilibet christianus qui in isto mundo ꝙ diu viuit peregrinatur:quia facit omni die dietam ad mortē:qui decē talenta id est deceȝ precepta domini inordinate per peccatū tradidit cuidaȝ seni. Senex iste est mundus plenus deceptionibus: vnde si in rebus mundanis delectamur ⁊ mundo cōfidimus precepta diuina amittimus: et vix cum difficultate acquirere celū poterimus donec per veram contritionem confessionē ⁊ satisfactionē acquiramus. Vetula ista habitu ꝑegrini induta est conscientia sana que continue amouet lapides id est operatiōes malas de via cordis tui ne pedes bonarum cogitationum offendantur. Dic mihi quō debes recuꝑare quod per peccatū ꝑdidisti. Certe oportet te adducere de patria tua id est de corde tuo decem homines id est decē opera penitentie:ita ꝙ ꝓ quolibet precepto quod per pcc̄m violasti vnum actū misericordie seu penitētie oportet te adimplere:quia ſm beatuȝ Aug. Nullum bonū irremuneratū: et nullū malum impunitū. Item oportet ꝙ habeat cophinū bene ligatuȝ scȝ contritum cor ⁊ virtutibus bene insignitum:paruis lapillis plenū. Lapides isti in corde est meditatio scȝ vulneꝝ christi ⁊ memoria passiōis eius que ꝯtinue oportet hr̄e cōtra dyabolū mundum ⁊ carnem:in cuius figura dicit̄.j. Regū ꝙ dauid cum baculo pastorali ⁊ cū funda ⁊ quiqȝ lapidibus goliā occidit. Dauid interpretat̄ manufortis ⁊ signat xp̄m. Funda signat amoreȝ trahenteȝ eū de celo in mundū:a mundo in crucem. Quinqȝ lapides sunt quinqȝ vulnera. Golias est dyabolus:⁊ sic per quinqȝ lapides id ē vulnera tandē occidit. Si ergo istos lapides ꝯtinuo in cophio cordis tui habueris: virtutes per pcc̄m perditas rehabere poteris:⁊ sic ꝑgere cū gaudio ad patriaȝ tuā id est vitā eternā.

Qz omnium viuentiū in mundo de beneficiis acceptis est ingratissimus homo

Capitulum.cxix.

Quidaȝ rex seneſcallū habuit sup imperium suū cuius cor ita eleuatum ⁊ exaltatū est ꝙ oēs opprimebat: quia ad nutum eius oīa fiebant. Iuxta palacium imperatoris erat quedam foresta aīalibus siluestribus plena qui ordinauit ꝙ fierent diuerse fouee q̄s foliis cooperiebant vt bestie subito in eas caderēt et sic caperent̄. Accidit ꝙ seneſcallus transiret per forestam:⁊ eleuatū est cor eius intantū ꝙ opinabat̄ ꝙ nullus maior eo eēt impior: qui vlterius equitans cecidit in vnā foueaȝ quā exire non poterat. Eadeȝ die in eandē foueā leo cecidit:postea simea:⁊ tercio serpens. Seneſcallus videns se circumuolutū istis bestiis timuit ⁊ clamauit. Cuius clamorem audiens quidaȝ pauper noīe guido qui cum asino ducebat ligna de foresta de quibus victum quesiuit venit ad foueā cui promisit multas diuitias vt eum extraheret guido ait. Carissime nihil habeo vnde viuere possim nisi colligo ligna:si laboreȝ istius diei dimitterem damnū incurrerē:qui ei promittens bona fide ꝙ ei de diuitiis prouideret si eū extraheret. Guido hoc audiens ad ciuitatē iuit ⁊ longā cordā secū portauit quā in foueā misit vt seneſcallus se succingeret ⁊ sic eum sursū traheret:qua dimissa saltauit leo ante sup cordaȝ ⁊ extractus est.

Quo facto applausum ei fecit:et ad siluam
cucurrit.deinde iterum cordā misit in foueā
et ecce simea super eam saltauit quā guido
sursum traxit et ad siluam cucurrit: postea
iterꝫ cordam descendere permisit:⁊ serpens
super eam saltauit quem etiam extraxit ap
plausum ei fecit et ad siluā cucurrit: deinde
miles clamauit.O carissime:benedictus al
tissimus iam de bestiis sum liberatus cordā
ꝓmitte descendere:quod et factū est.Mi-
les se succinxit et guido eū extraxit: deinde
equum extraxerūt:statim senescallus equū
ascendit ⁊ ad palacium regis venit.Guido
vero domi venit: vxor videns cum vacuū
contristata est valde. Jlle vero processum
ei narrauit: et ꝙ mercedem condignam ac
ciperet:de quo vxor gauisa est.Mane vō
guido ibat ad castrum mittens ianitorē ad
senescallum ꝙ ipse ibi esset: qui prima et se
cunda vice negauit ꝙ eū vnꝗ viderit imo
nisi recederet ipsum crudeliter verberaret:
quod et fecit: qui dum tercia vice reuersus
esset ita crudeliter portarius eū verberauit
ꝙ ipsum semiuiuū reliquit.Quod audiens
vxor guidonis venit et ipsum cum asino ad
domū duxit et diu infirmatus est:⁊ omnia
bona sua in infirmitate consumpsit que ha
buit.Dum autē sanus factus esset et vna
dierum ligna colligeret vidit a longe decē
asinos oneratos cum fardellis:et leonem a
parte posteriori sequentē recto tramite ver
sus guidonem eos duxit. Guido intime re
spexit leonem:et statim memoriā habuit ꝙ
ille leo esset quē de fouea extraxit. Leo cū
ad eum venisset cum pede signū ei fecit vt
cum asinis oneratis ad domū accederet qđ
et fecit.Guido asinos secum domi duxit et
leo sequebatur quousqꝫ guido ad domum
peruenit.Cum autē asini domum intrarēt
leo cum cauda applausum fecit guidoni et
ad siluam cucurrit.Guido per diuersas ec
clesias ꝓclamare fecit si aliquis asinos ami
sisset:et non est inuentus vnus qui ꝯfiteret̄
se aliquē perdidisse:ipse aperiens fardellas
diuitias multas inuenit de quibus non mo
dicum gaudens diues effectus est.Cum se
cunda die guido ad forestam venit ⁊ instru
mentum ferreum vt ligna scinderet non ha
beret respexit superius et vidit simeā quā
de fouea extraxit que cū dentibus et vngui
bus tantum frangebat ꝙ guido sine labore
asinū suum onerauit et domū est reuersus.
Tercia vero die guido ad forestā reuertit̄
et cum sederet ad preparandū instrumentū
vidit serpentē quem de fouea extraxit por
tantem lapidē in ore suo coloratum triplici
colore:ex vna pte erat albus:ex alia niger:
ex tercia rubicundus. Os suum aperuit et
in gremio eius permisit cadere et abscessit.
Guido cum ad vnum peritum accessit qui
cum eum vidisset et virtutem ipsius cogno
uisset libenter centū florenos pro lapide de
disset. Guido vero v̄tute lapidis multa bo
na acquisiuit: et in militiam est promotus:
Quod intelligens impator eū ad se venire
precepit:et lapidem habere voluit pro pecu
niis:aut eū extra regnū mitteret:ait guido.
Domine lapidem vendam:sed vnum dico
Si nō valorē mihi dederitis ad me redibit.
Qui dedit sibi trecentos florenos:et tamen
guido in archa sua inuenit quē imperatori
reddidit:qui admirās dixit.Dic mihi vnde
lapidē habuisti. Jlle vero a principio vsqꝫ
ad finem narrauit quomodo senescallus in
foueam cecidit cum leone simea ⁊ serpente
et ꝙ ꝓ mercede vulneratus fuit a senescal-
lo:et quid a leone simea ⁊ serpente recepit.
Hoc audiēs imperator cōmota sunt omnia
viscera eius ꝯtra senescallū:et ait ei.Quid
est hoc quod audio de te. Jlle negare non
poterat:cui imperator.O pessime magnā
ingratitudinem fecisti guidoni exquo de pe
riculo mortis te liberauit: et hic eum semi-
uiuum reliquisti. O miser ecce bestie irrati
onales sicut leo simea et serpens mercedē
ei reddiderūt pro bono: tu vero hodie ꝯtra
bonum malū reddidisti: et ideo omnia que
habes et dignitatē tuam guidoni dabis: et
te hodie ī patibulo suspendendū iudico: qđ
audiētes satrape imperij eis placuit iudiciū
et guido imperium regebat:⁊ vitā in pace
finiuit

Moralisatio

Carissimi. Jste impator est deus:
qui omnia videt. Pauper iste ē
hō qui nihil ex se habet Job.j.c
Nudus egressus sum ex vtero matris mee
nudus reuertar illuc. Deus pauperē istū
promouit quando eum dominum paradisi
constituit Ps. Oia subiecisti sub pedibus
eius ⁊c. Fouea in quā cecidit mundus est

qui est plenus foueis scz periculis: qꝛ totus mũdus in maligno positus est. In isto mũdo cecidit miser homo in multas foueas Geñ iij. In sudore vultus tui ꝛc̃. Leo in eandeʒ foueam cecidit scz filius dei quando naturã humanam assumpsit: et in miseria magna. xxxiij. annis vixit Ps̃. Cum ipso sum in tribulatione ꝛc̃. Iste est leo de quo dicitur Apocalips̃. v. Uicit leo de tribu iuda ꝛc̃. Deinde simea id est tua conscientia cecidit que ad modum simee lacerat ea que ei displicent: quia semper contra peccatum murmurat. Item serpens cecidit in foueam scz prelatus vel ꝯfessor qui cũ peccatore debet descẽdere id est condolere de eius peccatis ij. ad Corinth. xj. Quis infirmatur et ego non infirmor. Item sicut guido cum corda extraxit senescalluʒ: sic filius dei cum corda passionis sue nos extraxit de fouea miserie ꝛ de potestate dyaboli. sed miser homo hoc non obstante ingratus efficit deo quotiens contra legem dei peccat. Guido erat verberatus: sic homo quando mortaliter peccat: quantum in eo est deum iterato crucifigit. Sed leo deus dedit christo inquantum hoĩ decem asinos oneratos id est oĩa precepta sub eius potestate antiqua et noua dispensando cum homine. Et si illa precepta fecerimus ad eternas diuitias perueniemus. Guido ligna scindebat id est cõscientia tua stimulat ꝑpetrare per que corpus et animã in die iudicij operiri poteris propter que requiem eternaʒ obtinebis: quia si contra conscientiaʒ agas ad gehennã ignis deduceris Serpens dedit ei lapidem triplici colore coloratum: sic prelatus et confessor per informationem sacre scripture poterat lapideʒ id est christum obtinere. Ille lapis erat pulcer et albus: sic xp̃us speciosus forma pre filiis hoĩm. Item niger erat per christi passionẽ Rubicundus per sanguinis effusionẽ. Qui ergo istum lapidem portat ille habet abundantiam sine defectu: nec illum lapidem debes vendere a seipso nisi det tantum preciũ quantum christus exigit scz per contritionẽ confessionem et satisfactioneʒ: sed ingrati in patibulo infernali erũt suspẽsi. Electi vero vitam eternam obtinebunt: quod nobis concedat qui sine fine viuit et regnat ꝛc̃.

De subtili mulierum deceptione et deceptorum excecatione Capitulum. cxx.

Darius regnauit prudens valde: qui tres filios habuit quos multũ dilexit. Cum vero mori deberet totam hereditateʒ primogenito legauit. Secundo filio dedit omnia que ĩ tempore suo acquisiuit. Tercio filio scz iuniori tria iocalia preciosa dedit scz anulum aureũ monile et pannum preciosum. Anulus illaʒ virtutẽ habuit ꝙ qui ipsum in digito gestabat gratiam omnium habuit intantuʒ ꝙ quicquid ab eis peteret obtineret. Monile illaʒ virtutem habuit ꝙ qui eũ in pectore portabat quicquid cor suum desiderabat quod possibile esset obtineret. Pannus illam virtutẽ habuit ꝙ quicunqʒ super eũ sederet ꝛ intra se cogitaret vbicunqʒ esse vellet subito ibi esset. Ista tria iocalia dedit filio suo iuniori vt ad studium pergeret et mater ea custodiret et tempore oportũo ei daret: statimqʒ rex spũm emisit qui honorifice est sepultus Duo primi filij eius legata occupabant. Tercius filius anulũ a matre recepit vt ad studiuʒ pergeret: cui mater dixit. Fili scientiam acquire: et caueas a muliere. ne forte anulum perdas. Jonathas anulum accepit ad studiuʒ accessit et in scientia ꝓfecit. post hoc cito quadã die in platea ei quedam puella occurrebat satis formosa captus eius amore eam secum duxit et continuo anulo vtebatur: gratiam omnium habuit et quicquid voluit ab eis habere obtinuit. Puella eius concubina mirabatur ꝙ tam laute viueret cũ tamen pecuniam non haberet. Rationem quadaʒ vice cũ letus esset quesiuit dicens ꝙ creatura sub celo non esset quaʒ magis diligeret: id̃ sibi dicere deberet. Ille de malicia non premeditatus sibi dixit virtutem anuli esse talem ꝛc̃: at illa. Cum singulis diebus cũ hominibus conuersare soles perdere posses: ideo custodiaʒ tibi eum fideliter: qui tradidit ei anulum: quem cum rehabere nõ posset fleuit amare: quia vnde viueret non habuit: qui statim ad reginam matreʒ suam est reuersus denuncians ei anulum perditum: at illa. Fili mi tibi predixi vt a muliere te caueas: ecce iam tibi trado monile quod diligentius custodias si perdideris honore et cõmodo perpetuo carebis.

Jonathas monile recepit et ad idez studiū
est reuersus:et ecce cōcubina eius in porta
ciuitatis occurrit:et cū gaudio eum recepit
Jlle vt prius eam secum habuit: monili in
pectore vtebatur:et quicquid cogitabat ha
bebat:et sicut prius conuiuia multa habuit
et laute vixit. Concubina mirabatur:quia
nec aurum nec argentū videbat: cogitabat
ꝙ aliud iocale apportatū esset quod saga-
citer ab eo indagauit: qui ei monile ostedit
et virtutem eius dixit:que ait. Semper mo
nile tecum portas:vna hora tantū cogitare
posses ꝙ ꝑ annuz sufficeret tibi: ideo trade
mihi ad custodiendū:at ille. Timeo ꝙ sicut
anulum perdidisti sic perderes monile:ꝛ sic
damnum maximum incurrerez:que ait. O
domine iam per anulū custodiendi scientiā
acquisiui vade tibi fideliter promitto ꝙ sic
custodiam monile ꝙ nullus posset auferre
a me. Jlle credēs dictis eius monile ei tra-
didit. postꝙ omnia consumpta fuissent: mo
nile petiit: illa sicut prius iurauit ꝙ furtiue
ablatū esset. Quod audiens ionathas fleuit
amare et ait. Nōne sensum perdidi ꝙ post
anulum perditū monile tibi tradidi: perexit
ad matrez et totum processum ei nunciauit
illa non modicum dolens dixit. O fili caris
sime quare spem posuisti in muliere:iam al
tera vice deceptus es per eā: ꝛ ab omnibus
vt stultus reputaris amodo sapientiam ad
discas: quia nihil habeo tibi nisi pannū pre
ciosum quem pater tuus tibi dedit: ꝛ si illū
perdideris ad me amplius redire non valeas
Jlle pannum recepit et ad studium perexit
et concubina eius vt prius eum gaudenter
recepit:qui expandens pannum dixit. Ca-
rissima istuz pannū dedit mihi pater meus
et ambo posuerūt se super pannum. Jona
thas intra se cogitabat vtinam essemus in
tantam distantiaz vbi nullus hominū venit
ꝛ sic factū est. Fuerunt enim in fine mundi
in vna foresta que multum distabat ab ho
minibus. Jlla tristatur:et ionathas votum
vouit deo celi ꝙ dimitteret eam bestiis ad
deuorandū donec redderet anulum ꝛ mo-
nile que promisit facere si posset: et ad peti
tionem concubine ionathas virtutez panni
dixit scz quicunqz super eo quiesceret et co
gitaret vbi esse vellet ibi statim esse:deinde
ipsa se supra pannuz posuit et caput eius in
gremio suo collocauit: et dum dormire ce-
pisset ipsa partem panni supra quā sedebat
ad se traxit:at illa cogitabat. Utinaz essem
in loco vbi mane fui:quod factum est: et io
nathas dormiens in foresta mansit. Cū aūt
de somno surrexisset et pānum ablatū cum
cōcubina vidisset fleuit amarissime: nec sci
uit ad quez locum pergere deberet:surrexit
et signo crucis se muniens per quandā viā
ambulauit per quam ad aquam profundā
venit per quaz transire oportebat que tam
amara et feruida fuit ꝙ carnes pedū vsqz
ad nuda ossa separauit. Jlle vero de hoc con
tristatus vas de illa aqua impleuit et secuz
portauit:ꝛ vlterius veniens cepit esurire vi
dens quandam arborem de fructu eius co
medit et stati factus est leprosus: de fructu
illo etiaz collegit et sic portauit:tunc veniēs
ad aliam aquā per quā transiuit que aqua
carnes pedū restaurabat:vas de ea imple-
uit et secum portauit:et vlterius procedens
cepit esurire videns quandam arborem de
cuius fructu cepit ꝛ comedit:ꝛ sicut per pri
mum fructum infectus erat:sic per secundū
fructuz a lepra est mundatus:de illo fructu
etiam attulit et secum portauit. Dum vero
vlterius ambularet vidit quoddaz castrum
et duo hoīes ei obuiabant querentes quis
esset:at ille. Medicus peritus sum:qui di
xerūt. Rex istius regni manet in isto castro
et est homo leprosus si eum a lepra curare
posses multas diuitias tibi daret:at ille. Et
iam:qui adducentes ipsum ad regem dedit
ei de sancto fructu et curatus est a lepra:et
de secunda aqua ad bibendum que carnes
ei restaurabat. Rex ergo multa donaria ei
ꝯtulit. Jonathas igitur postea inuenit nauē
de ciuitae sua ꝛ illuc transfretauit:rumorqz
per totam ciuitatem exiuit ꝙ magnus me-
dicus aduenisset:et cōcubina sua que ei ab
stulerat iocalia ad mortez infirmata est mit
tens ꝑ medico isto. Jonathas ignotus est
ab omnibus:sed ipse eam cognoscens dixit
ei ꝙ medicina sua non valeret ei nisi prius
confiteretur omnia peccata sua: et si aliquē
defraudasset ꝙ redderet ei. Jlla vero alta
voce confitebatur quomodo ionatham de-
cepisset de anulo monili et panno: et quo-
modo eum in loco deserto reliquisset besti
is ad deuorandum. Jlle hoc audiens: ait.

Dic mihi domia vbi sunt ista tria iocalia:
at illa. in archa mea: ꝛ dedit ei claues arche
ꝛ inuenit ea. Jonathas ei de fructu illius ar
boris a qua lepram recepit ad comedendū
dedit: et de aqua prima que carnem de ossi
bus separauit ad bibendum ei tribuit: ꝛ cū
gustasset et bibisset statī est arefacta ꝛ do-
lores interiores sentiens lacrimabiliter cla-
mauit. Jonathas cum iocalibus ad matrē
suam perrexit: de cuius aduentu totus po-
pulus gaudebat. Jlle vō matri a principio
vsqꝫ ad finez narrauit quomodo deus eū a
multis malis pꝉiculis liberauit: et pꝫ aliquos
annos vixit: et vitam suam in pace finiuit.

Moralisatio

Carissimi. Jste rex est dominus
noster ihesus christus. Regina
mater ecclesia. Tres filij homīes
in mundo viuentes. Per primuz intelligo
diuites ꝛ mundi potentes quibus deus dat
mundi voluntatez. Per secundum mundi
sapientes qui per sapientiaz mundanā quic
quid habent acquirunt. Per tercium filiū
bonum christianum ab eterno electum cui
dedit deus tria iocalia scꝫ anulum fidei: mo
nile sue gratie vel spei: et pannum caritatis
Unde quicūqꝫ anulū fidei portauerit grāz
dei et hoīs ꝛ amorē habere poterit intantū
ꝙ quicquid desiderat obtinebit sicut scribit
Apostolus. Si habueritis fidez ꝛ granum
synapis poteritis dicere huic monti transi ꝛ
transiet. Si vero in pectore hoc est in corde
monile spei habueris cogita quod volueris
et quod iustum est obtinebis: vnde Euan-
gelista dicit. Petite et accipietis: querite ꝛ
inuenietis: ꝛ ad Cor. Spe salui facti sumus
Si vero pannum caritatis habueritis vbi-
cūqꝫ esse volueritis obtinebitis Apostolus
ad Cor. j. Caritas non que sua sunt querit
sed que ihesu christi: et. j. Johā. j. Deus ca
ritas est. Sed ista tria iocalia sepius perdit
homo in studio istius mundi per concubinā
suam id est carnem scꝫ per carnalem concu
piscentiaz: qꝛ caro spiritui aduersatur. Con
cubina traxit pannum a ionatha ipso dor-
miente. Sic caro sepius caritatem ab hoīe
trahit per peccatuz mortale: et eum in pc̄tis
dormientez dimittit hoīem ab omni gratia
et adiutorio dei ꝙdiu in peccato iacet. Jo-
nathas excitatus a sono fleuit amarissime.

Sic tu postꝙ̄ excitatus fueris a somno pec
cati: et te inueneris sine gratia ꝛ virtutibus
merito flere poteris. Quid ergo est faciendū
Surge velociter per opera misericordie et
inuenies viam salutis: pꝫge quousqꝫ veneris
ad aquaz per quā caro separat̄ ab ossibus
Aqua illa est ꝯtritio que tam amara debet
esse ꝙ debet separare carnē id est carnales
delectationes ab ossibus id est peccatis in
quibus deuz offendisti: et vas cordis tui de
hac aqua debes implere ꝙ̄diu in hoc mor
tali corpore fueris contritionez in corde ha
beas. Deinde vlterius debes procedere et
fructum arboris comedere. Jlle fructus est
penitentia per quaz anima sustentaretur: et
corpus denigratur sepius ad modū leprosi
Jstum fructū debes colligere et sempꝫ tecū
portare. Cum vlterius ꝓcessisset venit ad
secundā aquam per quam caro erat restau
rata. Aqua ista est confessio que restaurat
virtutes pditas. Cum vero vlterius pꝫgeret
de fructu secunde arboris comedit ꝛ curua
tus est. Fructus ille est fructus penitētie scꝫ
orationis ieiunij et elemosine. De istis flu
uiis ꝛ fructibus debes semper portare tecū
vt si a casu aliquem regem leprosum inue-
neris ipsum cures. Rex iste dicitur homo
per peccatum infectus qui per fructū con-
fessionis ꝛ aquam ꝯtritionis curari poterit
Duo que sibi in via occurrerunt et ad cu-
randum te ducunt sunt timor dei et gehēne
propter que homo declinat a malo et facit
bonum. Naues que ionathaz duxerunt ad
patriā sunt diuina precepta que nos ducūt
ad gaudia eterna: sed oportet nos prius vi
dere concubinaz scꝫ carnem spūi contrariaz
et eam in lecto carnalis cōcupiscentie inue
nies. Da ei de fructu penitentie cum aqua
cōtritionis per que duo intumescat hoc est
eleuetur per bonā deuotionē ad recipiendū
iugum penitentie: et sic tu poteris spiritum
deo reddere cum iocalibus id est bonis vir
tutibus ad patriaz regni celestis peruenire
ad quam nos perducat pater et filius ꝛ spi
ritus sanctus ꝛc̄.

De gloria mūdi et luxuria que multos
decepit: et ad interitum deducit.

Capitulum. cxxj.

Olim erat quidaz rex qui habuit
duos milites ī vna ciuitate: vnus

erat senex alter iuuenis. Senex erat diues:
⁊ pulcram puellam propter eius pulcritu-
dinem in vxorem duxit. iuuenis miles erat
pauper: ⁊ quandam vetulam locupletaȝ ꝓ
pter diuitias accepit quam miles non mul
tum dilexit. Accidit semel ꝙ miles iuuenis
per castrum senis militis in quadaȝ foresta
in solacio sedebat ⁊ dulciter cantabat. iuue
nis cum eaȝ vidisset captus est in amore ei
us ⁊ in animo cogitabat. Melior esset cō
binatio inter me ⁊ illam iuuenculam ꝙ int̃
ipsam ⁊ virum suum qui est homo senex ⁊
impotens. ⁊ ꝙ vxor mea esset vxor eius: ⁊
ab illo die incepit eā diligere ⁊ clinodia da
re. Domina etiam miro modo eum dilexit
⁊ quando potuit euȝ accessit: ⁊ in omnibus
viribus nitebat̃ si posibile esset in ꝯvirū acci
pere post mortem viri sui. Erat autēȝ ante
fenestram castri senis militis arbor fici in q̃
omni nocte philomena residebat que dulcit̃
cantabat propter cuius cantum domina sin
gulis noctibus surrexit ⁊ ad fenestram per
rexit: ⁊ per magnum spacium ibidem expe
ctabat vt canticum philomene audiret. Cū
hoc ꝑcepisset vir eius ꝙ singulis noctibus
surgeret ait ei. Carissima qua de causa de
lecto singulis noctibus surgis. Que respon
dit ꝙ super arborem fici omni nocte reside
ret philomena Que tam dulciter cantat ꝙ
oportet me surgere ⁊ eam audire. Miles
hoc audiens de mane surrexit ⁊ cum arcu
⁊ sagitta ad arborem fici perrexit philome
nam occidit ⁊ cor extraxit ⁊ vxori presenta
uit. Domina videns cor philomene fleuit
amare dicēs. O bona philomena fecisti qd̃
debuisti ego sum causa mortis tue: statim
nuncium ad iuuenem militem misit nunciā
do ei crudelitatem mariti eo ꝙ philomenā
interfecisset. Miles hoc audiens cōmota
sunt omnia viscera eius ⁊ ait in corde suo:
O si cōstaret illi crudeli quantus est amor
inter me ⁊ suam vxorem peius me tracta-
ret. Armauit se duplici armatura: ⁊ castruȝ
intrauit ⁊ senem militeȝ occidit. Post hoc
cito moritur vxor sua ⁊ post hoc cum ma-
gno gaudio vxorem senis militis in matri-
monium duxit ⁊ ambo longo tempore vi-
xerunt ⁊ in pace vitam finierunt

Moralisatio

Carissimi. Per istos duos mili-
tes intelligere debemus moysen
ꝓphetam ⁊ dominum nostꝝ Je
sum christum. Christus erat senex qui ab
eterno iuuenculam desponsauit. s. legeȝ no-
uam. moyses erat iuuenis qꝛ in tp̃e factus
qui legem antiquam desponsauit. Arbor in
qua philomena cantauit est crux in q̃ xp̃s
pepēdit: philomena ē eius humanitas que
dulciter cantabat quando patrem celestem
ꝓ genere humano rogauit. Sed iudei non
poterant pati ꝙ dñā surgeret de lecto. i. ꝙ
tot surgerent de lecto peccati ⁊ christum in
sequebant̃: ideo eius humanitatem occide
runt ⁊ cor eius extraxit. i. amorem queȝ no
bis ostendit. i. cuilibet christiano ostendit vt
a peccato quiescat ⁊ deo fideliter seruiat.
Moyses vero armauit se duplici armatu
ra ⁊ leoneȝ occidit. i. armauit se cerimonijs
⁊ circumcisione: ⁊ non tantuȝ peccata eius
sȝ omnium fidelium a primo parente vsqȝ
ad aduentum christi ipsum occiderunt sicut
est scriptum. Ipse peccata nostra in corpe
suo tulit. Quid sequit̃ postea. Certe moy-
sēs. i. quilibet fidelis homo qui desideret ia
nuam regni celestis intrare oportet vt legē
desponset. Juxta illud Mathei. Qui cre-
diderit ⁊ baptisatus fuerit saluus erit ⁊c̃.

De adulteris mulieribus ⁊ execratōne
quorundam prelatorum

Capitulum. cxxij.

Miles quidam perrexit ⁊ vineam
suaȝ vindemiaret: vxor aūt eius
putans ipsum diutius moraturū
amasium habuit ꝓ quo misit. vt cito veni-
ret: qui venit cameram intrauit: ⁊ cum am
bo in stratu essent venit miles. s. maritus ra
mo vinee in oculo ꝑcussus ostium percutit
⁊ illa tremebūda aperuit prius tamen ama
sium abscondit. Miles ergo intrans ocu-
lum doluit ⁊ lectuȝ vt quiesceret parare ius
sit. Tunc vxor timens ne amasiam in came
ra latitantem videre posset marito ait. quid
festinas ad lectum dic mihi quid accidit: il-
lo vero referente illa respōdit. Dimitte me
inquit domine vt sanum oculum arte medi
cinali confirmem ne illo forsitan morbo al
terum similiter amittas. Quod ille sustinēs
os suum illa quasi ꝓ medicina supra mariti
oculum sanum apposuit ⁊ manu amasio in

nuēs ille recessit. Quo facto dixit vxor marito. Modo secura sum ꝙ nulluȝ malum oculo sano eueniet: iam lectum ascende et quiesce.

Moralisatio

Carissimi. Iste miles est prelatus ecclesie qui hȝ sanctā ecclesiaȝ custodire: ⁊ oues sibi traditas regere. Uxor adulterata est anima que sepius ꝑ peccatum dyabolo adheret. Miles percutitᷣ oculo quotiens prelatus muneribus excecatᷣ: qꝛ scriptum est Eccle. ix. Munera excecant oculos iudicum sic ꝙ necesse habeat cameram bone vite intrare ⁊ omnē auariciam ⁊ cupiditatem a se excutere per penitentiam tunc audacter dȝ ostiuȝ cordis sui ꝑcutere: tūc vxor. i. anima aperiet vt gloriaȝ dei recipiet. Sȝ heu sepe ꝑ carnales affectiones ⁊ mundi blandicias oculū sanum cordis cum quo' deberemus deuȝ ꝯtemplari offuscant ꝑ mundi vanitates ⁊ carnis voluptates intantum ꝙ ꝑiculum suiipsius Et subditoꝝ non poterit aduertere ⁊ ꝑ pniam emendare Studeat ergo vnusquisqȝ sic oculos mentis ad deum dirigere: vt poterit omne velamen peccati expellere.

Qȝ iuuencule per parentes sunt a luxuriosis coercende ⁊ voluntati proprie non relinquende Capitulum. cxxiij.

Miles quidam erat qui ꝑegre ꝓficiscens ꝯmisit vxorem socrui sue seruandaȝ. i. matri vxoris sue Uxor autem post decessum mariti quendam iuueneȝ amauit quod matri indicauit. Illa vero statim sibi fauens iuueneȝ accersiuit: quibus epulantibus miles adueniens ostium pulsauit. Statim vxor surgens amasium in lecto abscondit ⁊ post hoc ostium marito aperuit. Qui cum intrauit precepit vt lectus pararetᷣ. Lassus nanqȝ quiescere voluit: vxor vero turbata quid faceret cogitauit. Quod videns mater ait. Ne festines filia lectum ꝑare donec monstremus marito tuo lintheum quod fecimus: mater erigens lintheum qn̄tum potuit per vnū cornu alterum filie ad subleuandum dedit. Et tamdiu lintheum extenderunt donec amasius est egressus: ⁊ sic maritus delusus ē ꝑ extensionem linthei. Quo facto ait mater filie sue. Nunc extende lintheum suꝑ lectum mariti tui qd̄ manibus tuis ⁊ meis ꝯtextū ē

Moralisatio

Carissimi Miles iste est quilibȝ homo qui post baptismum pergit tanꝙ peregrinus in mundo isto: qꝛ ꝙdiu hic sumus peregrini sumus. Psal. Ego ꝑegrinus sum ⁊ filius matris mee. Sȝ in illa ꝑegrinatione vxor scȝ caro sepius adulteratᷣ cum vicijs ⁊ ꝯcupiscētijs Miles ad ostium pulsat quotiens recordatᷣ quid ⁊ qn̄tum contra deum deliquit: et ideo tenetᷣ pulsare: orare: ieiunare: elemosynam dare: ⁊ alia bona opa facere: ⁊ sic poterit cameram bone vite intrare ⁊ in predictis diuitijs quiescere. Sȝ vxor. i. caro sepe hoc ꝑcipiens ꝙ homo pniaȝ ꝓponit facere turbatᷣ: qꝛ non sustinet libentᷣ ad agendum pniaȝ: statim mater. i. mundus hoc ꝑcipiēs erigit lintheamen. i. mundi vanitateȝ in quibus tantuȝ homo delectatᷣ ꝙ ꝑiculum proprium non aduertit: quod est dolendum.

Qȝ mulieribus non est credendum neqȝ archana ꝯmittendo: qñoȝ tpe iracundie nō celant Capi. cxxiiij.

Quidam miles generosus quendam regem a quo feudatus erat grauiter offenderat: misit ad euȝ milites vt ꝓ eo intercederent: vix eniȝ amiciciam sub hoc pacto obtinuerunt scȝ ꝙ ad curiam eius pedester ⁊ equester pariter veniret. i. semiequitans ⁊ semiambulās: et ꝙ duceret secum amicum fidelissimum ⁊ ioculatorem optimum ⁊ inimicuȝ ꝑfidissimū Miles multum contristatus cogitare cepit quomodo hoc implere posset. Quadaȝ vero nocte cum ꝑegrinum quendam hospicio recepisset clam dixit vxori sue. Scio ꝙ ꝑegrini ꝓmptam pecuniam secum portant Uolo ergo si tu suaseris eum interficere: ⁊ pecuniaȝ eius obtinebimus. At illa. Bonū est ꝯsiliuȝ. Cunctis ergo dormientibus circa diluculum surgit miles excitans ꝑegrinum ⁊ abire iubet: ⁊ vnum de suis vitulis in frustra cidit: ponens eum in sacco. Deinde vxorem suam excitat dans sibi saccum: vt in angulo domus absconderet dicens: tātum caput ⁊ crura cum brachijs in hoc sacco posui: corpus autem in nostro stabulo sepeliui. His dictis aliqn̄tulum pecuniaȝ sibi ostendebat ac si illaȝ peregrino mortuo abstulisset. Cum autem dies adesset vt dn̄o

60

suo se presentaret accipiēs a dextris canē
z paruum filium suum in gremio z vxorē
a sinistris ad castrum perrexit. Cum castro
domini sui appropinquaret dextrum crus
super dorsum canis sui velut equitans posu
it: per alterum gradiendo: sicqz pedester et
equester castrum domini sui intrauit. Quo
viso rex cum astantibus mirabat. Ait ei iu
dex. Ubi est amicus tuus fidelissimus: qui
statim euaginans gladium suum canē gra
uiter vulnerauit qui cum clamore z dolore
fugit. Deinde miles eum reuocat z canis
ad eum venit. Ecce fidelissimum amicum
Cui rex. Uerz dicis. vbi est ioculator tuus
Cui miles. Ecce paruulus filius meus cuz
ante me ludit magnum solacium mihi facit
Ait rex: Ubi est maximus inimicus tuus:
Qui statim dedit alapam vxori sue dicens
Quare tu tam impudice respicis dominuz
meum regem. Illa statim respondit O ma
ledicte homicida quare me percutis: nonne
in domo tua ppria lamentabile homicidiuz
ppetrasti: z pro modica pecunia peregrinum
occidisti. Item miles dedit ei alapam dicēs
O maledicta cur filium tuuz depingere nō
formidas. Que statim iracunda tota facta
est: z dixit. Uenite ostendam vobis saccuz.
in quo occisi peregrini caput z brachia po
suit z stabuluz in quo eius corpus sepeliuit
Cum venissent vt experirent z locuz eius
vxor ostenderet cito effodientes visis car-
nibus vitulinis obstupuerunt. Astutaz mili
tis cognoscentes dignis laudibus eum extu
lerunt: qui postea domino suo regi specia-
lia dilectionis vinculo est annexus.

Moralisatio

Carissimi. Miles iste qui sui re-
gis gratiaz perdidit est peccator
qui etiam ad obtinendam gra-
tiam domini sui premittit intercessores deo
sez dilectos homines qsi consanguineos z ai
cos. Ut aūt domino suo satisfaciat pedester
veniat z equester: pedester. i. terrena z tem
poralia qsi delectabilia conculcando. Eque
ster vero toto cordis desiderio celestia con-
templando. Sz canem quoqz a dextris pro
amico fidelissimo secum ducat. i. angelum
suum bonum vel presbiterz qui animaz suā
habet custodire qui licz sepius gladio suorz
criminuz vulneret z offendat: recurrit tamē
fideliter vt amicus qui sua secreta coraz fa-
milia principis z amicus tenebit. Joculato
rem. i. puerz paruum in gremio est conscien-
tia que si bene regulat multum delectatur.
Uxorem vero a sinistris pro inimico perfidis
simo ducat. i. carnis molliez vel demonum
qui sua secreta coraz familia principis z ai
cis. i. coram cunctis angelis atqz sanctis im
minente mortis horam in perditionem sui
detegit z reuelat. Tunc merito laudabitur
miles sapiens z discretus qui predictas fal
lacias sic fefellit occulte vitulum mactando
z in secreto domus in angulo subterrando
nec occulte homicidium perpetrando. id ē.
corpus proprium in cubiculo flagellando:
aut secreta peccatoris conscientia lacrimis
intensa imitando: nec tamen homicidiū per
petrando: modum debitum non excedēdo:
sed ieiunijs z oratōnibus z alijs bonis opi
bus sapienter in omnibus insistendo p que
tandem domini sui gratiam quam perdide
rat rehabebit.

Mulieres non solum pandunt secreta
sed ad hoc mentiuntur plura
Capitulum. cxxv.

Erant duo fratres quorum vnus
laycus alter clericus. Laycus se-
pe audierat a fratre suo q mulie
res secretum alicuius non poterunt occul
tare. Cogitabat experiri hoc cum vxore si-
bi dilecta cui dixit vna nocte. Carissima se
cretum habeo tibi pandere si certus essem
q nulli diceres: qz si ptrariuz faceres confu
sio intollerabilis mihi esset. At illa. Domi
ne noli timere vnum corpus sumus bonuz
tuum est meum z econuerso z etiam malū
similiter. Qui ait. Cum ad priuata accessi
sez vt opus nature facerem coruus nigerri
mus a parte posteriori euolabat: d quo suz
contristatus. Que ait. Letus esse debes q
a tāta passione es liberatus. Mane vero
mulier surrexit ad domum proximi sui iuit
z domine domus dixit. O domina carissi-
ma potero tibi pandere aliqua secreta. que
ait. Ita secure sicut anime tue. Que dixit.
Mirabilis casus accidit marito meo: no-
cte ista accessit ad priuata vt opus nature
faceret. z ecce duo corui nigerrimi a parte
posteriori euolabant: de quo multuz doleo:
Et illa ad aliaz vicinam narrauit de tribus

Et tercia de quattuor: ⁊ sic vltra ꝙ ille diffamatus est ꝙ .lx. corui de eo euolassent. ille turbatus de rumore: conuocauit populũ cui narraret rem gestam quomodo mulierem voluit experiri si scirem secretum tenere. Post hoc moritur vxor eius: ⁊ ille cenobium intrauit: litteras didicit tres. quarũ prima est nigra: secunda rubea: tercia candida.

Moralisatio

Carissimi. Ille qui maliciam mulierum ꝓbauit potest dici hõ mũdanus qui conamine toto laborat vt bona mundana acquirat vt cuꝫ sepe credit sine offensione euadere cadit in mille vt qui cadit in superbiam cadit in multos alios defectus contra salutem anime sue. et hoc est coruum nigrum a parte posteriori exire. i. peccatum in effectu: ⁊ sic homo diffamat: ⁊ non tantum per vxorem propriaꝫ scꝫ carnem sed per vicinas alias scꝫ per quinqꝫ sensus. fac ergo tu sicut ⁊ ille. collige populum. i. omnia preterita ⁊ presentia facta tua ⁊ purga te per viam confessionis: ⁊ tũc poteris cenobium bone vite intrare: ⁊ in tribus litteris studere per quod studiuꝫ acquiris brauium eternum. Prima littera est nigra: ⁊ est recordatio peccatoꝝ que tanꝙ nigra ⁊ grauis sarcina torquet ⁊ cruciat quotidie pectus tuum cuꝫ recordatione pene infernalis. Secunda littera est rubea ⁊ est recordatio rosei sanguinis tui creatoris queꝫ in cruce pro te misero peccatore de quinqꝫ riuulis suis fusum misericorditer abundanter tribuit. Tercia littera est candida: ⁊ est desiderium celestiuꝫ gaudioꝝ ⁊ coꝝ que sequũtur agnum dei in albis quocũqꝫ ierit si ista tria in corde firmiter nobiscuꝫ habuerimus sine dubio regnum eternum obtinebimus. Ad quod nos perducat ⁊c.

Quod mulieribus in nullo est credendum ⁊ presertim de secretis Exemplum iocale.

Capitulum. cxxvj.

Macrobius refert ꝙ quidaꝫ puer romanus nomine papirus semel cum patre suo senatum sapientum intrauit: vbi quoddam secretum consilium preceptum erat sub pena capitis custodire. Cum puer esset reuersus ad domum mater eius interrogauit pueꝝ quid ꝯsules occultari sub pena capitis statuissent. Ait puer. Non licet te scire quoniam precipitur occultari. Audiens hoc mater plus incepit precibus ꝓmissis minis ⁊ verberibus puerum ad reuelandum secretum inclinare: tãdem puer vt satisfaceret matri ⁊ secretuꝫ teneret dixit. Hoc est consiliuꝫ: vtꝝ sit melius ꝙ vnus vir plures mulieres ducat. vel vna mulier ducat plures viros in matrimoniuꝫ quo dicto mater alijs feminis romanis secretum hoc ꝓposuit. Que altera die cum turma magna indelibertate venerunt ad senatores petentes potius vnam duobus ꝙ duas feminas vni viro nubere. Senatores vero pauentes verecundi sexus tam impudicam insaniam mirabanť quidam sibi vellet tanta feminarum intemperies vt parue rei ꝓdigium ⁊ taꝫ inuerecundia postulatio quid sonaret. Puer papirus hoc vidẽs dixit senatoribus rem gestam. Qui puerum ꝯmendantes statuerunt ꝙ hic puer semper senatui interesset in consilio.

Moralisatio

Carissimi. Iste puer est quilibet homo purus puritate vite Qui cum patre. i. prelato intrat consilium sapientum. i. religiosoꝝ in quo tractať salus ⁊ sapientia anime que non omnibus exponenda est. Sꝫ sicut decet vnumquẽqꝫ ſm statum suum ⁊ penitentiam quam a ꝓprio sacerdote recepit non debet alijs reuelare ⁊ multa alia sunt que non debent recitari. Mater vero est mundus iste qui suadet homini religionem dimittere secreta pãdere: hoc est in corde non retinere sed potius vanitatibus se subijcere: ⁊ si non poterit hominem sic seducere. tunc per minas. id ẽ per tribulationes ⁊ pauꝑtates ipsum intendit seducere. Fac ergo tu sicut puer papirus. mundum decipias ꝑ voluntariaꝫ pauꝑtatem ⁊ ostendas ei ꝙ due femine. i. diuersa vicia carnalis delectationis potius debẽt tradi sub custodia ratõnis ꝙ ꝙ ratio suppeditetť sub voluntate ⁊ delectatione momentanea. Sed sine dubio q̃ntum est in corpe: potius vult eligere ꝙ ratio suppeditetť. Sꝫ nullo modo assentire debeas sꝫ econuerso potius. Et sic ꝑ consequens puer papirus . i. homo purus poterit ꝑmanere inter sapiẽtes: ⁊ virtutes bonas habere. i. inter viros sanctos siue sanctas ꝯtinue poterit verba sa

lutis audire ⁊ vitā etnā obtinere. Quā ⁊c̄.
De iusticia ⁊ equitate disertissimi iudi=
cis christi per occulta iudicia Ca.cxxvij.

Miles quidam tyrannus erat qui
per multa tempora quendaꝫ fa=
mulum fidelem tenuit ac in om
nibus prouidum. Quadam vero die cū ad
nundinas cum eodem seruo ꝑ nemus tran
siret: accidit vt miles triginta marcas argē
ti in medio nemoris ꝑderet famulo ignorā
te. Cum pecuniam non inueniret famuluꝫ
interrogauit si pecuniaꝫ inuenisset qui statiꝫ
negauit ⁊ iurare cepit ꝙ nihil sciret ⁊ verū
dixit. Qua non inuenta statim pedem fa=
muli amputauit: ⁊ eo relicto domi perrexit
Erat prope viam quidā heremita qui cum
fletum ⁊ clamoreꝫ famuli audiret velociter
occurrit ei. Audiuitqꝫ ꝯfessioneꝫ ipsius. Et
dum ꝯgnosceret eum innocentem ad hospi
tium suum ipsum in suis humeris portādo
misericodit ꝓcurauit. Deinde oratoriū suū
intrauit: ⁊ dn̄o imꝓperauit ꝙ non esset iu=
stus iudex eo ꝙ illum innocentē hominem
pedeꝫ suuꝫ perdere ꝑmisisset. Cūqꝫ diutius
orasset ⁊ fleuisset ⁊ dn̄o q̄si ꝓ falso iudicio
quodammodo improperasset: venit ad eū
angelus dicens. Nunquid legisti in psal. de
us iudex iustus fortis ⁊ patiēs. At ille: mul
totiens legi illud ⁊ credidi ex toto corde: sꝫ
hodie erraui aut ille miser qui pedem suuꝫ
ꝑdidit sub velamine ꝯfessionis decepit me
Respondit angelus. Noli loqui aduersus
dominum iniquitateꝫ: qꝛ omnes vie eius ve
ritas ⁊ iudicia eius equitas. Cōmenda me
memorie qd̄ sepius legisti. Judicia dei abys
sus multa. Scias itaqꝫ illum homineꝫ pedē
suuꝫ ꝓ culpa veteri ꝑdidisse. Naꝫ ante mul
ta tp̄a cum eodeꝫ pede mr̄eꝫ suam precipi=
tauit maliuole de q̄daꝫ biga. Pro quo fa=
cto postea nunq̄ ꝯdignaꝫ pn̄iaꝫ egit. Mi
les ille dn̄us suus volebat dextrariū eme
re ad ꝯgregandum maiores diuitias in de
trimentum anime sue: ⁊ ideo iusto iudicio
dei perdidit pecuniaꝫ. Quidaꝫ pauꝑ fidelis
cum vxore ⁊ paruulis suis quotidie dn̄o
supplicabat vt dignaret̄ sibi in necessarijs
prouidere qui pecuniam inuenit ⁊ ꝯfessori
suo obtulit dispendendam. Qui circumqua
qꝫ sciscitando veraciter illum inuenire nō
potuit cuius erat. Ergo eidem pauperi par
tem eiusdem pecunie tribuit ꝓpter deuꝫ: re
siduam alijs pauperibus erogauit. Pone
ergo custodiā ori tuo ne domino aliq̄tenus
improperes vt fecisti: cum ipse sit iudex ve
rus ⁊ fortis ⁊ patiens. Moralisatio

Carissimi. Miles iste potest dici
quilibet bonus prelatus qui de=
bꝫ indui armatura dei vt possitis
stare firmiter contra insidias dyaboli. famu
lus fidelis est subditus in omnibus prelato
suo obediēs. Prelatus ille hꝫ thesauꝝ scili
cet animas ad custodiendum quas sepe ex
negligentia sua perdidit. Quid ergo est fa
ciendum. Certe debꝫ diligenter q̄diu est in
vita inquirere salutem anime. Et si inueni=
re non poterit: amputet pedem dextruꝫ sub
diti: hoc est talem rebellem castigare: ⁊ euꝫ
ab ecclesia amputare: donec ꝯgnoscat se de
liquisse. Sed dic mihi quō: Ecce famulus
postq̄ amisit pedem incepit clamare. Sic
peccator per ꝯfessionem clamat vt dicit ꝓ
pheta. Clama ne cesses q̄si tuba exalta vo
cem tuam ⁊c̄.. Ad cuius clamorem heremi
ta. i. discretus ꝯfessor hꝫ eum portare in hu
meris suis hoc est eum informando predi=
cando pn̄iaꝫ dando: ⁊ in domum ecclesie in
troducendo ꝑ opera misericordie: ⁊ hꝫ pro
eo intercedere ad dominum improperādo:
sed deum intime precando vt talem conuer
sum ꝯseruet ⁊ custodiat. Qui aliq̄ndo cum
pede. i. affectione ꝑuersa matrem suam. id ē
ecclesiam suam precipitauit q̄ntum in eo fu
it quando diuina precepta non custodiuit.
Angelus qui heremitam informauit est cō
sciencia pura non ficta cuiuslibet prelati et
ꝯfessoris qui eos ligat ⁊ ducit vt ad clamo
rem peccatoris cito ei occurrant ⁊ in domū
dei cito introducant. Pauper qui pecuniā
inuenit est christus qui animam sepe custo
dit ne labat̄ in infernum donec peccator ꝑ
pn̄iaꝫ resurgat: ⁊ sic animam mundaꝫ chri
sto recipiat. qꝛ sine eo nullum bonum opus
possimus facere. Pone ergo tu peccator
custodiam ori tuo ne aliquid contra deum
dicere presumas. Deus enim est iustus iu
dex ⁊ fortis ⁊ patiens: ideo nō dicas quare
fecit me ⁊ post hoc dimisit me cadere. Uel
alio modo potest reduci. iste vero miles po
test dici primus parens adam cui deus de=
dit infinita bona qꝛ eum ꝯstituit dominum

omnium creaturarum. ps̄. Omnia subieci-sti sub pedibus eius ⁊c̄. Famulus fidelis ē ratio que in eo dominat̄ q̄diu ī puritate vite remanserit thesauꝝ paradisi quem deus ei ꝯmisit ꝑ se ⁊ heredibus hꝫ. Sꝫ adam volens plura acquirere q̄ndo appetebat vt alē deus non esset statim thesauꝝ paradisi perdidit. ⁊ tunc pedem dextrum famuli amputauit q꞉ seductus per euam scꝫ per sensualitatem non per rationem preceptum diuinū vilipendit: sed oleum misericordie clamando petijt in valle huius mundi quando in sudore suo panem acquisiuit. Cuius miseriam videns dei filius de celo descendit ⁊ cū per proprium sanguinem redemit ⁊ in domum dei duxit q̄ndo infernū spoliauit: ipse peccata nostra in corpe suo portauit: q̄ndo ꝑ nobis miseris mortuus ē. Paupꝫ qui inuenit thesauꝝ est christus qui paradisuꝫ obtinuit. non ꝑ se ſꝫ ꝑ omnibus qui eum diligunt. Heremita deum deprecatus est. Sic christus in passione ꝓ caruem incepit timere quando dixit. Si possibile est transeat a me calix iste: ⁊ rogauit ꝑ genere humano. Studeamus igitur ⁊c̄.

De iniuste aliena bona occupantibus: grauis erit in extremis disceptatio

Capitulum. cxxviij.

Maximianus r̄gnauit in cuius imperio erant duo milites quoruꝫ vnus erat iustus ⁊ timens deum alter vero cupidus ⁊ diues: qui magis studuit mundo placere q̄ꝫ deo: Miles iustus quandam terram annexam terre cupidi habebat quam cupidus toto conamine desiderabat habere. Sepius ad militem iustuꝫ ꝓrexit ⁊ ei aurum ⁊ argentum obtulit quantum volebat si terram illam ei venderet: Ille vero semꝑ renuit: sic q̄ꝫ tristis recessit. sed cogitabat quomodo cuꝫ deciperet. Accidit q̄ꝫ iustus moreret̄: quod audiens cupidus: cartam nomine defuncti scribi fecerat quomodo defunctus in vita sua per quandam summam pecunie ei terram quam desiderabat vendidit: Quo facto tres homines precio ꝯduxit vt ei perhiberent testimoniū: cuꝫ quibus ad defunctum accessit ⁊ sigillum eius inuenit in camera vbi defunctus iacuit: omnes expulit exceptis suis testibus. Deinde coram testibus sigillū in manu defūcti posuit ⁊ pollicem suꝑ sigillum ita q̄ꝫ cū pollice mortui cartam suam signat dicens. Ecce estis testes huius rei. Qui dixerunt: Sumus. Et sic ille miles terram illam vt suam occupauit. Cui filius defuncti dixit. Quare terram meam occupas. Qui respondit: pater tuus mihi eam vendidit. Cui ille. Pluries ad patrem meum venisti ⁊ pecuniam obtulisti pro terra: ſꝫ pater meus nunq̄ꝫ voluit eam vendere. Venerunt pariter ad inuicem. Miles cupidus de emptione cartā sigillatam sigillo defuncti ostendit: ⁊ testes adduxit qui huic testimonium perhibuerūt Cui filius defuncti dixit. Scio q̄ꝫ hoc est sigillum patris mei: sed scio q̄ꝫ nunq̄ꝫ tibi vēdidit: q̄uo sigilluꝫ habuisti ignoro quare ibi testimonium de hoc perhibeas. Judex vero istos tres ab inuicem separi fecit ⁊ militem similiter ⁊ senioreꝫ fecit adduci querēs ab eo si orationem dominicam sciret ⁊ fecit eum coram eo a principio vsqꝫ ad finem dicere: qui eam bene sciuit. ⁊ illum fecit poni in locum seorsum. Deinde iussit secunduꝫ adduci ⁊ ait ei. Carissime ante te socius tuus erat hic qui mihi dixit ita veꝝ sicut pat̄ noster. ideo nisi tu dicas mihi veritatē quaꝫ a te quesiero in patibulo te suspendi faciaꝫ. Ille cogitauit socius meus totum narrauit. q̄uo miles pollicem defuncti accepit ⁊ eius sigillum ⁊ cartam suam sigillauit: nisi veritatem dixero ero filius mortis. Qui omnia per ordinem narrauit. Cum hoc audissꝫ iudex fecit eum seorsum poni ⁊ terciuꝫ adduci: cui ait. Carissime socius vester primus dixit mihi ita veꝝ sicut p̄r nr̄ ⁊ secūdus etiam. Ideo nisi tu veritate mihi dixeris morte turpissima morieris: ille cogitauit. Socij mei omnia secreta militis narrauerūt. ideo bonum est vt veritatem dicam: Qui de verbo ad verbum iudici narrauit: q̄uo hoc factum fuit. Quē iudex seorsum poni fecit: ⁊ vocauit militem queꝫ toruo vultu respexit dicens. O maledicte cupiditas tua excecauit te: dic mihi q̄uo miles defunctus terraꝫ quā occupas tibi vendidit: ille v̄o ignorans de ꝯfessiōe testiū allegauit q̄ꝫ iuste occuparet: cui rex: maledicte testes ꝓhibēt testimonium ꝯtra te q̄uo post mortē eius pollicem accepisti ⁊ sigillū eius ⁊ cartā tuā sigillasti qd̄ audiens miles ad t̄raꝫ cecidit ⁊ m̄iaꝫ petiuit: ait ei rex: m̄iaꝫ quā meruisti obtinebis ⁊ fecit testes trahi per caudas equoꝝ vsqꝫ

ad patibulū ⁊ ibi suspendi similit̄ ⁊ militem
Satrape regni iudicium ⁊ sapiaȝ regis lau
dabant ꝙ taȝ sapient̄ veritatē inuestigasset
⁊ oīa que miles habebat dedit filio defun-
cti militis. qui gratias regi egit ⁊ heredita
tem sibi restituit. ¶Moralisatio

Karissimi. per istos duos milites
intelliguntur dyabolus et primus
parens. Filius eius erat totū ge
nus humanū ab eo propagatū. Hereditas
est padisus quē deus sibi dedit. Hoc vidēs
miles cupidus scȝ dyabolus accessit ad euȝ
suggerendo ⁊ temptando vt paradisuȝ per
pc̄tm amitteret. Ille vero q̄diu remāsit in
vita scȝ in puritate vite hereditatem scȝ pa
radisuȝ occupauit: sed eo mortuo per pc̄tm
quod cōmisit contra diuinū preceptum per
didit: ⁊ totum genus humanum post eum.
Sed primo est querendū quomō perdidit.
Dico carta erat scripta quādo eua ꝯsensū
prebuit vt de ligno vite contra diuinū pre-
ceptū comederet. Erat enī sigillata quādo
adaȝ qui erat caput rationis: ⁊ cui dabatur
specialiter preceptū: comedit ⁊ vxori magis
adhesit ꝙ deo. Sigillum vt scitis imprimit
suā impressiōeȝ in cera. Sic deus impressit
suaȝ imaginē in adam: ⁊ eum mundi dn̄m
constituit; vnde ¶Ps̄ Omnia subiecisti sub
pedibus eius oues ⁊ boues ⁊c̄. Illam im-
pressionem id est imaginem dedit dyabolo
quando ei obediuit: ⁊ hoc cū pollice postꝙ
defunctus erat. ¶Pollex enim claudit totaȝ
manū: pollice amisso manus vires amittit.
¶Per polliceȝ vero debemus intelligere ra
tionem quaȝ deus homini dedit vt bonum
eligat: ⁊ malum respuat: vnde q̄diu homo
rōne regitur ⁊ ratio in eo dominat̄ tamdiu
poterit bene seipsum ⁊ alios regere: sed qui
caret rōne caret virtute ⁊ fortitudine spūali
Adā vero primus parens habebat scientiā
a deo infusam vltra omnes creaturas ita ꝙ
omnes creature ante peccatū ei obediebāt.
Hoc non obstante scienter cū pollice rōnis
adhesit dyabolo cū dyabolus ei dixerat. Nō
moriemini: sed si comederitis eritis sicut dij
scientes bonum ⁊ malum. Dyabolus cum
vidisset eum sic seductū: ⁊ hereditate celesti
priuatū volebat filium scȝ totum genus hu
manuȝ excludere: sed homo si cautus fuerit
debet ad regeȝ celestē accedere vt p̄triarche
⁊ prophete fecerunt qui clamauerūt ad deū
pro remedio. O domīe deus emanuel rex
⁊ legifer nr̄: expectatio gentium ⁊ saluator
eaꝝ veni ad saluandū nos domine deus nr̄
Sed dyabolus producit secū tres testes scȝ
supbiam vite: ꝯcupiscentiaȝ carnis: ⁊ ꝯcupi
scentiā oculoꝝ: ꝯtra quos oportet ꝓcedere
prudent̄. ¶Primū testē debemus examiare
si sciat pr̄ nr̄ qui ⁊c̄: siue orōnem dominicā
hoc est si aliquid fecerat ꝓpter quod pc̄tm
superbie ꝯtra eum testimonium probibeat
humiliet se in oībus verbo ⁊ opere ita vere
sicut est oratio dominica: ⁊ regem celestem
placabit: exemplo christi qui erat patri obe
diens vsqȝ ad mortē. Si vero homo timeat
secundū testē scȝ ꝯcupiscentiam oculoꝝ scȝ
mundū in quo tantuȝ delectat̄ pure ꝯfiteat̄
vt fecit secūdus: ⁊ periculū poterit euadere
Si vero homo timeat terciū testē scȝ ꝯcu-
piscentiam carnis deo satisfaciat per carnis
maceratiōnē id est per veram satisfactioneȝ
vt fecit tercius testis qui omnia recognouit
vnde ipse cū duobus sociis suis in patibulo
suspenditur: de quo loquit̄ Apostolus. Su
spendium elegit aīa mea id est suspendium
penitentie. Et si sic fecerimus vitam eternā
obtinebimus: ad quam nos perducat ⁊c̄

¶De amicicie vere probatione
Capitulum. cxxix.

Rex quidaȝ habuit tantū vnicum
filiū queȝ multū dilexit: qui filius
a patre licentiaȝ accepit vt mūdū
visitaret ⁊ amicos sibi acquireret: qui p se-
ptem annos vagabat̄ in mundo: ⁊ post hec
ad patreȝ rediit: pater gaudenter eū recepit
⁊ ab eo quesiuit quot amicos acquisiuisset
ait filius. Tres. ¶Primū amicū plus ꝙ me
ipsum diligo. Secundū tantū sicut meipsuȝ
Et tercium paꝝ aut nihil: cui pater. Bonū
est eos ꝓbare ⁊ temptare anteꝙ indigeas
de eis. ¶Porcū occide ⁊ in sacco pone ⁊ in
domū amici queȝ plus diligis ꝙ te ꝑge de
nocte ⁊ ei dic ꝙ a casu hoīem occidisti: ⁊ si
inuentuȝ fuerit corpus ego morte t̄pissima
ero ꝯdēnatus: rogo mō te sic̄ te semp̄ plus
ꝙ meipsū dilexi: succurre mihi ī hac maxia
necessitate: quod factū est: at ille respondit.
Sicut eum occidisti: necesse est vt penitētie
subiaceas: si corpus esset inuentum forte in
patibulo eris suspensus: verūtamen q̄ꝛ ami

cus meus fuisti: ideo tecum pergam ad patibulum: z postq̄ mortuus fueris tres vel q̄tuor vlnas panni tibi dabo ad corpus tuū inuoluendū. Ille hoc audiens ad secundū amicum accessit z illum vt primū probauit ille sicut primus renuit dicens. Credis me fatuum q̄ in tali periculo me ponere vellem veruntamen quia amicus meus fuisti: ideo ad patibulū tecum pergam: z in via te consolabor quantum potero. Ille ad tercium amicū accessit: z cum probauit dicens. Verecundor tibi loqui q2 nunq̄ pro te aliquid feci z a casu hominem interfeci zc̄: at ille. Libenter hoc faciam z mihi culpam imponā z patibulū si necesse fuerit pro te ascendam. Hunc expertum est meliorem amicū suum fuisse

Moralisatio

Carissimi. Rex iste est deus omnipotens. Filius vnicus est quilibet bonus christianus qui p.xij. annos id est toto tempore vite sue habet in mundo conuersari z tres amicos querere. Primus est mundus quem plus diligit q̄ seipsum: probat̄ hoc: propter mundū homo se ponit in piculo mortis modo in mari mō in terra vitam sepe amittendo vt temporalia bona possit hr̄e: ergo plus diligit mundum q̄ seipsum. Et si cum tempore necessitatis probaueris sine dubio tibi deficiet: imo de oībus bonis tuis si tibi dederit duas vlnas vel tres de panno ad inuoluendum corpus tuum multum est. Secundus amicus quem tantum diligis sicut teipsum est vxor tua z filij tui z filie bene ad sepulcrum in morte tecū plorando pergunt: z cū vxor ad domū redierit infra paucos dies dolor recedit z alium incipit amare. Tercius amicus p quo parum fecisti est qui pauca bona pro eius amore sumus operati imo multa mala qui tpe mortis amicus est si ptriti z pfessi fuerimus imo p nobis morte in cruce sustinuit.

Q, vir sapiens plus valet viro forti Capitulum.cxxx.

Erat quidam rex qui pauperem quendam ad magnas diuitias promouit: eiq3 vnum castrū ad custodiendum cōmisit: ille sic sublimatus supbus factus est valde: cū inimicis regis pcilium habuit: z ipsoz proditor factus castrū ipsis aperuit. Rex vero de hoc multū ptristatus pcilium habuit quomodo castrū rehaberet Dictū est ei q̄ non posset castrū rehabere nisi tria haberet scz fortitudinem sapientiam z dilectionē vna cū diuitiis. Unde in regno suo fuerunt tres milites quoz vnus ceteris fortior: secundus sapientior: tercius regem multum dilexit. Isti tres milites sunt missi cum exercitibus vt castz inuaderent. Primus miles fortis cum exercitu grandi precessit per quandā forestam in qua erant inimici regis: z incepit viriliter contra eos pugnare: sed subito quedā sagitta exiit de balista z eum inguine percussit et mortuus est Miles sapiens post eum forestam intrauit z icepit allegare iura: sic volēs eos allicere ad restitutionem castri: interim venit sagitta que pcussit eū inter pulmonem z stomachū z mortuus est. Hec tercius miles vidēs forestā intrauit: z incepit dulcia verba pferre et ornate loqui intantū q̄ illum libenter audiebant z transire pmittebant: veruntamen tantum cum illis fecit q̄ introitum habuit in castrū: z sic inter eos conuersabatur q̄ oēs existentes in castro sunt cum eo cōfederati z sic castz pro lege acquisiuit z suū vexillū in summitate ordinauit. Cum rex hoc audiuisset q̄ tam prudenter castrum acquisiuisset illum ad magnas diuitias promouit.

Moralisatio

Carissimi. Iste rex ē dominus nr̄ ihesus xp̄us. qui illum pauperem scz adam primum parentem ad magnas diuitias promouit quando eum senescallum paradisi pstituit: sed ille per peccatum perdidit. Unde in toto regno mūdi pauci erant inuenti qui castrum predictum id est paradisum poterāt obtinere. Vocati sunt tres milites per quos intelligo tria genera hoim. Per primum mundi potentes qui credunt per potentiā z fortitudinē mundanam paradisum acquirere: z licet sint ad hoc apti venit tamen subito sagitta supbie: z ipsos spiritualiter interficit. Per secundū militē mundi sapientes intelligere debemus qui incipiūt iura allegare vt sunt iudices ecclesiastici aduocati et iudices tēporales qui credunt per sapientiam suam paradisum acquirere: z dum incipiunt bene viuere venit sagitta auaricie id est bursa plena pecunie: z sic percutit eos et spūaliter interficiuntur

Per terciū militē qui dulcis sine tumultu loquebatur christianum simplicē totaliter in deo cor habentem poterimus intelligere qui non confidit in pompa humana: nec in eius sapientia: sed solummodo in deo: iuxta illud Ps. Beatus homo qui sperat in domino. Certe talis castrum paradisi poterit acquirere: quod nobis prestare dignetur etc.

De diuitibus quibus datur: et pauperibus quibus id quod habent abstrahitur: quomodo deus eos eternaliter remunerat propter celestem patriam.

Capitulum.cxxxj.

Rex quidam fecit proclamari quod omnes indifferenter ad eum venirent: et quicquid ab eo peterent obtinerent. Nobiles et diuites aliqui ducatū aliqui comitatū: aliqui militiam: aliqui aurum et argentū petierunt et obtinuerunt: deinde pauperes et simplices venerunt ad regē cū petētes: quibus ait rex. Tarde venistis ante vos nobiles et principes venerunt et omnia que habui eis dedi: qui tristes de responsiōe fuerūt: rex vero pietate motus ait. Carissimi tantum eis temporalia dedi: sed dominium retinui: quod hoc nullus petiuit ego do vobis hoc vt sitis domini eorum et iudices. Diuites hoc audientes contristati sunt et venerūt ad regem dicentes. Domine confusi sumus quod pauperes et seruos nostros constituisti iudices et dominos nostros: melius est nos mori quam sic seruituti subiiciamur: ait rex. Carissimi non facio vobis iniuriam quicquid a me petiuistis vobis dedi intantum quod nihil mihi retinui nisi dominiū quod dedi eis: sed do vobis consilium: quilibet vestrum satis habet ad viuendum: det ergo quilibet vestrum partē de diuitiis pauperibus per quam poterunt honeste viuere et ego dominium ab eis recipiam et apud me manebit: et sic eritis liberati a seruitute magna: quod et factum est.

Moralisatio

Carissimi. Rex iste est deus diues sup omnia. Preco proclamans est predicator qui dicit. Petite et accipietis: querite et inuenietis. Diuites et mundi potentes cum illum clamorē audierunt statim cum omni labore castra ciuitates aurum et argentum petierunt et obtinuerunt: sed christus tantum de mundanis dedit eis quod nihil retinuit Ysai.liij. Vulpes foueas habent: et volucres celi nidos: filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet. deinde pauperes venerunt et nihil habuit eis dare nisi dominiū: et sic eos constituit dominos et iudices diuitū: iuxta illud Mat. Vos qui reliquistis omnia et secuti estis me sedebitis super sedes duodecim iudicantes.xij.tribus israhel: et illud Math. v. Beati pauperes quoniā ipsorum est regnū celorum. Diuites hoc videntes debent multū dolere quod pauperes qui serui eorum fuerūt in hoc mundo debēt esse iudices et domini eorum in celo. Si ergo desideratis cum eis regnare faciatis sicut fecerunt illi: quilibet det elemosinam quantum potest pauperibus vt poterunt viuere: et sine dubio cum eis poteritis ineternum regnare.

De inuidis qui bonos per malam vitam inficiunt.

Capitulum.cxxxij.

Ciuitas quedam erat in qua quatuor phisici fuerunt in medicina periti Junior alios tres in scientia excellebat intantū quod omnes infirmos ad eum venientes saluauit: quod alij inuidentes moti sunt contra eū et inter se dixerunt. Quomō poterimus istū extinguere: ecce totus mūdus ad eum currit et nihil poterimus propter eū lucrari: ait vnus de tribus. Ad tres leucas omni ebdomoda visitat ducē et die crastina ad eū accedet ego stabo extra ciuitatem ad vnam leucam: tu vero ad secundam: et alius ad terciam. Cum vero in fine prime leuce venerit ei obuiabo et signo crucis me signabo: et quilibet vestrū sic similiter faciet. Ille vero causam crucis queret: dicemus. Leprosus factus es et ex timore lepram incurret: quia dicit Ypocras. Homo timens lepram ex timore eam incurrit: et cū leprosus fuerit nullus ad eum accedet: quod et factum est.

Moralisatio

Carissimi. per istos tres medicos qui quartum inficiebant debemus intelligere tria vicia que in isto mundo regnant scilicet superbia vite: concupiscentia carnis: et concupiscentia oculorum. Vel signant dyabolum mundum et carnem Isti sūt medici reproborum qui faciūt corpus in deliciis viuere: aiam in inferno regnare.

Medicus subtilis est quilibet bonus chri
stianus sicut sunt prelati et confessores qui
habēt nos spūaliter curare: ṽtutes inserere:
et vicia extirpare. Sed heu ꝓch dolor sepe
per illa tria vicia medicus spiritualis est in
fectus intantum ꝙ non est dignus gradum
in ecclesia tenere: sed extra vt sūt symoniaci
et alij qui sunt diuersis diuitiis irretiti. Ca=
rissimi si voluerimus ab istis viciis cauere
extra viam ambulemus per opera miscdie
et sic poterimus ad regnū ꝑuenire: quod ꝛc.

De spirituali amicicia
Capitulum. cxxxiij.

Erat quidam rex qui duos lepo=
rarios habuit qui quasi continue
ad inuicem erant ligati: et ꝙdiu
inuicem ligabantur mutuo se dilexerūt: sed
ipsis solutis quilibet alium voluit deuorare
Rex vero hoc videns multū dolebat: quia
quādo ludere cū eis volebat ꝛ venari ipsis
solutis pugnabant et ludo non intendebant
Rex ꝯsilium querebat super hoc: cui dictuz
est ꝙ lupus fortis et crudelis adduci debe=
ret et vnus de canibus cōtra eum pugnare
permitteretur: quando hic canis fere fuerit
deuictus alium canez contra eū admitteret
cū primus canis videret se auxiliatuz semp
post hoc ad inuicē mutuo se diligerēt: quod
et factū est: et lupo quasi deuincente canem
primuz: et primo cane deficiente alius eum
defendit et lupuz occidit: ab illo tēpore tam
ligati ꝙ soluti canes mutuo se dilexerunt.

Moralisatio

Carissimi. Iste rex est dominus
noster ihesus xpūs. Duo canes
ad inuicem ligati sunt corpus et
aīa in baptismo ligata: ꝙdiu vero sic stant
ligati mutuo se diligunt: sed si soluantur per
peccatū mortale statim vnus contra alium
est vt dicit Apostolus. Caro ꝯcupiscit ad=
uersus spiritum et ecōuerso. Quid ergo est
faciendū. Certe vt caro subiiciat penitentie
et contra lupum id est dyabolū se opponet:
et tūc anima confortabitur ꝛ cum carne pu
gnabit viriliter: et post hoc erit amor in omni
prosperitate et aduersitate: ꝛ pariter ambo
diligent a domino: propter cuius dilectionē
vitam eternam obtinebunt.

De innocenti morte christi
Capitulum. cxxxiiij.

Narrat Seneca ꝙ lex aliquando
erat ꝙ quilibet miles in armis
suis sepeliri deberet: et qui super
hoc defunctum armis spoliaret morte mo=
reretur. Accidit casus ꝙ quedā ciuitas ob=
sessa erat a quodā rege tyranno qui in cir=
cuitu ciuitatis insidias ponebat: et populuz
quasi sine numero occidit intantū ꝙ erāt in
periculo ciues perdendi et multū timebant
quia resistere non poterant. Dum autē sic
in ꝑiculo starent quidā miles fortis nobilis
et strenuus ītrauit ciuitatē ꝛ ciuibus multū
compatiebatur. Ciues vero accesserunt ad
eum dicentes. Domine adiuua nos: at ille.
Carissimi isto ꝑiculo liberari nō poteritis
nisi per manū validā. Ego vero vt videtis
in armis non sum: ideo non possū pugnare
vnus de ciuibus dixit. Domine infra pau
cos dies in hoc sepulcro quidā miles sepul
tus est in optimis armis: arma eius accipe
et ciuitatem nostrā de inimicis libera. Mi
les armis a mortuo receptis inimicis certa
men et victoriam obtinuit: ꝛ sic ciuitatē libe
rauit et arma recepta reposuit. Emuli inui
dia moti ꝙ tam gloriosum belluz fecit eum
apud iudicem accusauerunt ꝙ contra legez
egisset eo ꝙ defunctuz armis spoliauit: qui
respōdit. Domine de duobus malis maius
malum est vitandū: et quia ciuitatem tueri
non potuissem ab inimicis nisi habuissem
arma ideo ea accepi et reposui. Itē fur vel
predo spoliat ea intentione vt non restituat:
sed ego ꝓpter bonuz cōmune arma accepi
et restitui: ideo potius deberem premiari ꝙ
accusari. Item in ciuitate aliqua si domus
accenditur nonne melius est vt domus illa
sine dilatiōe totaliter destruat anteꝙ cetere
domus incendantur et ciuitas tota destruat
Sic in proposito: nōne est ꝙ omnes conser
uaui accipiendo arma ꝙ nō accipiendo nō
defendissem: si enim ea nō accepissem oēs
essetis interempti: emuli vero dixerūt. Reus
est mortis. Iudex vero ad petitionem coꝝ
contra eum sentenciaz dedit vt occideretur
et sic factuz est. De cuius morte factus est
planctus magnus in ciuitate.

Moralisatio

Carissimi. Ciuitas ista obsessa e=
rat mundus iste a dyabolo ma=
gno tempore. Et quotquot tunc

in mundo erant fuerunt in pericu[lo] pdendi
quia oēs in infernum descenderūt. Mun
dus iste erat circūuallatus viciis et concu-
piscentiis. Miles fortis qui arma non ha
buit est dominus noster ihesus xp̄us: vnde
Ps̄. Dominus fortis et potens ₇c̄. Qui
videns mundum in periculo: et totū genus
humanū in perditione: perrexit ad sepulcꝝ
id est vterum beate virginis. Et ibi inuenit
arma primi parentis id est humanitatē as-
sumpsit: et ꝯtra dyabolū pugnauit: victoriā
obtinuit: ₇ nos a morte liberauit. Emuli sūt
iudei hoc videntes illum apud pilatū accu
sabant dicētes. Ne forte veniant romani et
tollant nostrum locum et gentem ₇c̄. miles
dicebat. Melius est vt vna domus destru
atur ꝙ tota ciuitas: ecōtra cayphas dicebat
Expedit vt vnus moriatur et nō tota gens
ideo pilatus eum morti tradidit. De cuius
morte petre scisse sunt: et tenebre facti sunt
super vniuersam terram: sed facta victoria
iterato in sepulcro hec arma posuit id ē cor
pus suum gloriosum in terra quieuit. Stu-
deamus ergo eius mortē plangere in mēte
in corde retinere: ₇ ad memoriam reducere
quia viriliter pro nobis pugnauit et nos a
faucibus dyaboli liberauit. Unde propter
hoc tenemur eum super omnia diligere: et
pro eius morte patreꝫ et matrem dimittere
Quis vnꝙ audiuit ꝙ homo habens vnicū
filium ₇ heredeꝫ qui eum mori permittere
vellet sicut pr̄ celestis fecerat de vnico filio
suo domino nr̄o ihesu christo ₇ tamen mor
tuus est. Sic et nos debemus voluntarie
carnis delectationes et omne quod deo di-
splicet per penitentiaꝫ mortificare: et sic vitā
eternam poterimus obtinere.

¶ De conscientia nostra dum angustiatur
ad deum per ꝯfessioneꝫ et opera meritoria
recurramus ¶ Capitulum. cxxxv.

Refert Augustinus in de ciuitate
dei ꝙ lucrecia erat mulier roma
na nobilissima que erat vxor ca
latini. Cum ille calatinus sextū noīe filium
imperatoris tarquinij ad castrū suum inui-
tasset: sextus est stati captus in amore pul-
cerrime lucrecie. Tps aptum quo impator
et calatinus de roma simul recederēt obser
uans ad predictū castrum reuersus ibi per
noctauit: et nocte illa non vt hospes sed vt
hostis cubiculum lucrecie clam ingressus
manu sinistra opprimēs pectus eius: dextra
vero gladiū tenens se prodidit dicens. Sex
tus sum mihi consentias vel morieris. Illa
nullo modo ꝯsentire volebat: dixitqꝫ sextus
Nisi mihi cōsentias seruum iugulatū nudū
corpori tuo nudo etiam te iugulato tibi so-
ciato vt per orbem fama currat lucreciā cū
seruo in cubiculo iugulatā. Illa vero timēs
de tali infamia coacta ꝯsensit. Sextus vero
completa libidine recessit. Illa vero multū
dolens patrem ₇ maritū frēs ₇ imperatorē
nepotes et proconsules vocauit per literas
quos omnes presentes: sic alloquitur dicēs
Sextus domum meam intrauit hostis pro
hospite. Scias tu o calatine vestimenta viri
alieni in lecto tuo fuisse: verūtamē licet cor
pus sit violatum: animus tamē est innocēs
iam a culpa me absolue: a pena tamen non
liberabor: statim cum gladio occultato sub
clamide ꝓpria manu se transfixit: quo facto
amici eius gladio illo accepto iurabant per
sanguineꝫ lucrecie oēm progenieꝫ tarquinij
de roma eiicere et extirpare: quod ₇ fecerūt.
Sextum vero auctoreꝫ criminis interfecerūt
miserabiliter ¶ Moralisatio

Carissimi. Lucrecia nobilis dn̄a
est anima a deo per baptismum
lota et deo coniūcta. Sextus est
dyabolus qui nitit̄ minis et muneribus ani
mam violare: domuꝫ eius intrauit quando
peccato ꝯsensit scꝫ cor suū quod est domus
anime: pectus eius opprimit quando homo
totaliter ꝯsentit: et eaꝫ violat quando manū
per consensum actu complet. Post hec lu
crecia scꝫ aīa dolens vocat patreꝫ ₇ maritū
Sic et tu carissime debes vocare patreꝫ id
est confessorem: maritū id est christum per
opera misericordie: et sanctos cum bona de
uotione: et ostendere quicquid ₇ quantum
cōtra deum deliquisti. Et tunc cum gladio
penitentie teipsuꝫ occide id est vicia et pc̄ta
extirpa: ₇ sic corpus deferatur romaꝫ id est
in sanctam ecclesiam ad ostendendū in qua
forma publice vel occulte deum offendisti.
Tūc dyabolus et omnes sui sequaces erūt
expulsi et recedent confuse: ₇ tu remanebis
saluus in bona vita: quod nobis prestare di
gnetur dominus noster ihesus christus qui
cum patre et spūsancto viuit ₇ regnat p ₇c̄

Q, vigilare debet pastor animarum
Capitulum.cxxxvj.

FUr quidam ad domum cuiusdã
diuitis nocte venit qui ascendens
tectum domus per foramen pro
spicere cepit si adhuc aliquis de familia di-
uitis vigilaret. Quod hospes considerans:
priuate vxori sue dixit. Interroga me alta
voce q̃liter hec bona quesiui que habemus
nec desistas donec finaliter tibi dicam: tunc
ait mulier. O bone domine cũ nunq̃ fuisti
mercator dic mihi qualiter tantã pecuniam
quam possides nunc congregasti: cui illa.
Noli stulta a me hoc querere. Illa autem
magis ac magis querere non cessabat: tũc
vir quasi coactus suis precibus ait. Noli ita
prodere que tibi dico et veritatem pandam
at illa. Absit hoc a me: at ille. Fur eram et
nocturnis furtis omnia que nũc habeo con
gregaui: cui mulier ait. Miror ergo q̃ nũ
q̃ fuisti deprehensus: cui ille. Qui magister
meus erat verbum me docuit quod septies
dicebam quando tecta hominũ ascendebaȝ
ait mulier. Rogo te dic mihi illud verbum
cuius virtute sine periculo furtum cõmisisti
at ille. Tibi dicam sed alteri nullo modo di
cas ne forte possunt bona nostra asportare
at illa. Nullo modo attẽptabo: qui ait. Hec
sũt verba fallax fallax: his dictis mulier ob
dormiuit. Vir aũt finxit se dormire sternu-
tabat. Fur etenim cum audisset gauisus est
sumpto lune radio: et septies dicto carmine
laxatis manibus et pedibus per fenestram
in domum cecidit: et magnum sonituȝ fecit
fracto crure et brachio iacuit miserabilis se
miuiuus in terra. hospes quoqȝ audito sono
quesiuit quasi nesciret qualiter cecidisset: at
ille. Verba fallacia me deceperũt. Hospes
quidem eum recepit et summo mane in pa
tibulo suspendi fecit

Moralisatio

CArissimi. Fur iste est dyabolus
qui per malas cogitationes tectũ
cordis tui ascendit: et foramen fa
cit per malum consensum. Vir cum vxore
est bonus prelatus ecclesie desponsatus: cui
dyabolus toto conamine nitit' per peccatuȝ
bona sua furari scȝ virtutes quas in sacro
baptismo recepit auferre. ſȝ bonus prelatus
sancte ecclesie desponsatus debet continue
vigilare vt non sinat furem anime domum
perforare: iuxta illud verbũ saluatoris. Vi-
gilate quia nescitis qua hora fur est ventũs:
⁊ contra eius malicias ⁊ nequicias intra se
⁊ vxorem scȝ ecclesiaȝ prouideat quomodo
dyabolo sit resistendũ vt cadat a corde eius
et nullo modo ei noceat. Vel etiaȝ alio mõ
potest reduci. Fur iste erat lucifer pulcer
qui toto conamine ascendere volebat vt al
ter deus eẽt et auferre ab eo eius dignitatẽ
et dicebat illud Ysaie. Ascendam in celum
et similis ero altissimo: et etiam in Genesi.
Ponam sedem meam in aquilonem ⁊ si-
milis ero altissimo: q̃ postea ascẽdit per ra
dium hoc est per suam pulcritudinẽ cecidit
in infernuȝ. Et fregit crura sua id est amisit
sic suum decorem quem deus sibi contulit:
et suspensus est in patibulo infernali: a quo
nos protegat qui sine fine regnat ⁊c.

De naturali benignitate christi et mise-
ricordia quibus naturaliter peccatoribus con
uertentibus miseretur: et q̃ christus recipit
quos mundus eiicit
Capitulum.cxxxvij.

NArrat Eusebius in cronicis de
quodam imperatore qui populũ
romanũ in maxima equitate gu
bernabat nulli parcẽs: sed pro equali culpa
equalem penam tribuens tam diuitibus q̃
pauperibus. Senatores romani eum ꝓpter
hoc imperio priuauerunt: et tanq̃ pauperẽ
fugere compulserũt. Ille statim accessit ad
constantinuȝ et cum eo pactum fecit: ⁊ tam
strenue et tã prudenter se habuit sic q̃ post
eum in imperatorem est electus. Qui con-
gregato exercitu romam obsedit: ⁊ cum ro
mani euadere non possent quin ab eo cape
rentur: miserunt primo ad eum seniores: se-
cundo iuuenes: tercio mulieres que nudis
pedibus ante eum se prostrauerunt postu-
lantes veniam quam obtinere non poterãt
Vltimo miserunt sibi parentes suos simpli
ces quos habuit in ciuitate: mr eius pectus
et vbera ei ostẽdit que suxerat. Quod cum
vidisset imperator amore naturali compati
ens totam offensaȝ dimisit: ciuitatẽ intrauit
et honorifice susceptus est.

Moralisatio

Karissimi. Iste imperator est christus qui per peccatum de ciuitate sua. i. de corde hominis expellitur ac de mundo isto quando iudei eum morti tradiderũt. Ille vero sic expulsus ad patrem perrexit vbi est electus in perpetuũ imperatorem ꝛ iudicem nostrum in die iudicij: quia omne iuditium dedit pater filio: Johan. viij. Ergo nobis valde timenduꝫ ẽ quomodo in die iudicij debeamus ei occurrere quando veniet cuꝫ magno exercitu angelorum. Quid ergo est faciendum. Certe premittamus primo seniores. i. alte clamemus ad patriarchas ꝛ prophetas vt ꝓ nobis implorent nudis pedibus. i. cuꝫ affectõe Item secundo iuuenes. i. apostolos martyres ꝛ ꝯfessores noui testamenti per opera misericordie imploremus. Iteꝫ mulieres. s. sanctas virgines ꝛ viduas ꝛ principalit̃ rogemus matrem dei virginem gloriosam: ꝛ ipsa nobis obtinebit vitaꝫ eternaꝫ. Quã ꝛc.

De illis quos austeritate vincere non possumus benignitate superemus

Capitulum. cxxxviij.

Erat quidam rex nomine Medro qui vnicum filium habebat. heredem: filius dimisit patreꝫ ꝓpter hoc pater eum fugauit spoliando ipsuꝫ ab hereditate sua. Facto hoc filius fugit ad regem persarum inimicum ꝛ emulum patris sui: ꝛ narrauit ei ꝙ cum eo se teneret vsqꝫ ad mortem omni tempore paratus si necesse esset contra patrem suum proprium bellare. Tandem ortum est bellum inter dictos reges qui simul pugnauerunt. Accidit ꝙ rex medro grauiter vulneraret̃ vsqꝫ ad sanguinis effusionem: quod filius eius considerans statim cucurrit ad patrem ꝛ pungnauit pro eo contra dominum suum scꝫ r̃gem persaꝝ ꝛ vicit eum. Quo facto dominus suus eum dimisit. eo ꝙ non tenuit pacum ꝛ ipse rediit ad patrem: ꝛ veniaꝫ humiliter petiuit ꝛ obtinuit: ꝛ sic pax reformata ꝛ eius hereditas est restituta.

Moralisatio

Karissimi. Isti duo reges sunt deus ꝛ dyabolus. De primo Ihere. Dominus ipse ẽ deus viuẽs ꝛ rex sempiternus. De secundo Job. xlv. Iste est rex super ꝛc. Sed primus rex scꝫ deus habet filium scꝫ animam humanam que totiens recedit a deo ꝛ obligat se dyabolo quotiens ꝯmittit peccatum mortale: sꝫ certe si filius ille voluerit r̃cordari illius belli quod est christus fecit ꝓ eo ꝯtra dyabolũ vsqꝫ ad sanguinis effusionem vt eum a potestate dyaboli eriperet: ꝛ sic cogitans voluerit se humiliare deo: ꝛ pro peccatis veniam petere poterit secure ad deum accedere ꝛ hereditatem vite eterne adquirere. Ps. Tu es qui restitues hereditatem mihi ꝛc.

De vulneribus anime

Capitulum. cxxxix.

Magnus Alexander regnauit qui dominium totius mũdi obtinuit. Accidit semel ꝙ grauem exercitum collegit: ꝛ quandam ciuitatem circũ dedit qui in eodem loco plures milites Et alios sine omni vulnere amisit. Cum vero de hoc multum miraret̃ philosophos vocauit ꝛ ait eis. O magistri q̃uo poterat hoc esse ꝙ subito sine vulnere milites mei moriunt̃. At illi dixerunt. Mirꝝ non est. Est enim quidam basiliscus suꝑ muꝝ ciuitatis: cuius aspectu milites inficiunt̃ ꝛ moriunt̃. Ait Alexander. Quale remedium est ꝯtra basiliscum. Cui dixerunt. Ponat̃ speculũ eleuatum inter exercituꝫ ꝛ muꝝ vbi est basiliscus: ꝛ cum in speculum respexerit: reflexus eius ꝛ intuitus ad seipsum rediit: ꝛ sic moriet̃: ꝛ sic factum est.

Moralisatio

Karissimi. In hunc modum summum remedium elationis est cõsideratio ꝓprie fragilitatis ꝛ infirmitatis: q̃ si querit̃ q̃re homo suꝑbit: certe q̃ pondere viriutis carꝫ. Considerare ergo debet ꝓpriaꝫ vanitatem tanq̃ in speculo ꝛ recurrere ad ꝓpriam fragilitatem defectum suum prospiciens elationẽ repellẽdo.

De iusticia ꝛ equitate in vita presenti ꝛ futuro semper inueniendis

Capitulum. cxl.

Eraclitus regnauit qui inter omnes virtutes q̃s habuit iustus fuit nec precibus nec muneribus flecti poterat quin iusticiam ꝓ loco ꝛ tempore exerceret. Accidit semel ꝙ aliqui apud eum accusabant quendam militem de morte alterius militis in ista forma. Ambo ad

quoddam bellum ꝓrexerunt ⁊ nulluȝ bellū
erat ꝯmissum. Jlle miles rediJt sine altero
⁊ ideo dicimus ꝙ iste in via alium occidit.
Rex cum hoc audisset sniaȝ dedit vt miles
ad supplicium duceret̄. Cum auteȝ ductus
fuisset viderunt alium militem venienteȝ ꝓ
quo ille iudicatus fuit ad morteȝ in nullo le
sum ambos ad iudiceȝ reduxerunt: Jratus
iudex dixit primo militi: iubeo te īterfici qꝛ
causa mortis illius es: ⁊ tercio dixit: etiaȝ te
qꝛ missus fuisti militem occidere ⁊ non feci
sti.

Moralisatio

Carissimi. Jste rex est deus qui ī
omnibus opibus suis est iustus.
Duo milites sunt corpus ⁊ aīa.
Anima per carnem seducta morit̄: quando
peccatuȝ mortale ꝯmittit̄. Jdeo iusto dei iu
dicio corpus ad supplicia pn̄ie ducit̄: sȝ cuȝ
subiJcit̄ penitentie aīa viua inuenit̄: primo
ꝑ christi passioneȝ: secundo per pn̄iaȝ. Sed
ambo morte tp̄ali mori debēt. Tercius mi
les qui eum non occidit est negligens pre-
latus qui ex diuino precepto hȝ peccatoreȝ
corripere. vicia extirpare: virtutes inserere:
Et si illa non facit mortem eternaȝ nō eua
dit. Ezech. iiJ. Si non annunciaueris ei ne-
qȝ locutus fueris vt auertatur a via sua im
pia ⁊ viuat: ⁊ ipse impius moreret̄ ī iniqui
tate sua sanguinem de manū tua requiram
Rogemus igitur ⁊c̄.

De sano consilio semper audiendo ⁊ cō
trario abiJciendo. Capi. cxlJ.

Fulgentius regnauit. in cuius im
perio erat quidam miles nomīe
Zedechias qui vxorem pulcram
accepit: sed non prudenteȝ. Jn cuius domo
quidam serpens in quadam camera habi-
tabat. Miles vero torneamenta ⁊ hastilu
dia frequentabat intantum ꝙ peruenit ad
magnam egestateȝ: fleuit amare: ⁊ quasi de
speratus hincinde āmbulabat ignorans quid
facere deberet. Serpens videns eius dolo-
rem data est ei vox a deo sicut quandaȝ asi
ne balaam ⁊ ait. Cur fles. Fac s̄m ꝯsilium
meum: ⁊ post factum nō penitebis. Singu
lis diebus lac dulce mihi ministra ⁊ te dita
bo. Miles hoc audiens gauisus est valde
⁊ hoc fideliter adimplere ꝓmisit. Statiȝ in-
fra breue tempus ditatus est valde: prolem
pulcram ⁊ magnas diuitias habebat. Acci
dit vna dierum ꝙ̄ vxor diceret marito. Do
mine credo ꝙ ille serpens multa bona pos
sidet in camera in qua iacet ꝯsulo vt occi-
datur ⁊ bona eius obtinebimu. s Jlle vero
ad instructionem mulieris malleum porta-
uit: vt serpentem occideret cum vase lactis
Cum vero serpens vas lactis videbat ca-
put extra foramen camere extendit: vt Lac
more consueto lamberet: Miles vero hoc
videns malleum extendit ⁊ serpentem ꝑcu
tere volebat. Serpens hoc subito videbat:
⁊ caput retraxit ⁊ ictuȝ mallei vas suscepit
Statimqȝ proleȝ post hoc ⁊ omnia que ha
buit miles amisit. Ait ei vxor. Heu malum
consilium tibi dedi: sed perge ad foramē ser
pentis ⁊ te in omnibus humilia si forte gra
tiam per euȝ obtineas. Perrexit miles ad
cameram serpentis ⁊ fleuit amare petens
gratiam vt per eum sicut prius ditare possȝ
Ait serpens. Modo video ꝙ stultus es ⁊
tu in stulticia permanebis: quia non potest
esse quin ille ictus magnus mallei ad me-
moriam sepius mihi veniat ⁊ occurrit tibi
quomodo prolem tuam occidi ⁊ omnes di
uitias abstuli. Et sic nulla vā pax inter nos
stare potest. Miles contristatus est valde
⁊ ait. Tibi fideliter promitto amodo cōtra
te nil velle perpetrare si gratiam tuam ha-
bere possum modo. Cui serpens. Carissi-
me. Natura serpentis est astutia ⁊ veneno
plena sufficiant tibi verba mea qꝛ iam mi-
hi occurrit ad memoriam ictus mallei cum
tua nequicia: recede ne tibi maius malū cō
tingat. Miles vero cum magno dolore re
cessit ab eo. Et ait vxori sue Ve mihi ꝙ tu
um consilium operatus sum. Et sic semper
post hoc in egestate vixerunt.

Moralisatio

Carissimi. Jste rex est pater cele
stis. Miles zedechias pauper homo nu-
dus ḋ vtero matris egressus qui omnes di
uitias paradisi per peccatuȝ primi parentis
ꝑdidit: cum pulcram vxorem euam accepit
de cuius consilio gaudium paradisi perdi-
dit. Serpens nutritus in camera est cristus
in corde tuo per virtuteȝ baptismi ꝯtentus:
a quo homo omnia bona recepit: primo fi-
lium. i. animaȝ pulcram ad dei similitudinē
creatam. Secundo hominem ꝯstituit domi
num mundi. Ps̄. Constituisti eum super

omnia opa manuum tuaꝝ. Tercio paradi
sum. Sꝫ cum pater noster adam fuit dece-
ptus ꝯsilio eue ꝑ suggestionē dyaboli oīa
ꝑdidit: ꝛ sic quilibet homo si sequit̄ ꝯsilium
vxoris .i. carnis: amittet oīa. Aposto. Si ꝟm
carnē vixeritis moriemini: in baptismo ꝓ-
misisti christo ministrare lac .s. oratōēs inno
centie ꝛ deuotionis. Sꝫ grauiter christū ꝑ
cutis q̄n̄do peccatum mortale ꝯmittis. hec
videns auferet a te filios ꝛ filias ꝛ diuitias
vt te emendes sicut scriptum est. Quem di
ligo arguo ꝛ castigo: ergo de virga discipli
ne plus debemus gaudere ꝙ dolere.

De dyaboli laqueis quibus nos circū-
uenire satagit. Capi. cxlij.

Erat quidā rex potens valde qui
quandam forestā ꝯstruxit ꝛ eā
muro circumuallauit. in q̄ diuer-
sa genera animaliū posuit in quibus mul-
tum delectabat̄. Erat eodem tp̄e quidam
qui ꝓditor inuentus est: ꝛ sic ꝓpter sua sce
lera omnibus suis priuatus est. Ille vero
de terra sua expulsus est ꝛ ꝓuidit sibi de q̄t
tuor generibus canum ꝛ multis retibus vt
bestias regis in foresta caperē ꝛ destrueret
Nomina canū hec erant richer: emuleym:
banegiff: bandyn: crismel: egofyn: beamis ꝛ
reuelin. Per istos canes ꝛ retia destruxit
hic omnia animalia regis. Audiēs hoc rex
ꝯtristatus est valde: vocauit filium suum ꝛ
ait. Fili carissime arma te ꝛ descende cum
exercitu vt illum ꝓditorem occidas vel de
regno expellas: at ille: pater presto sum: sed
vt audiui a pluribus tam potens est ille ꝙ
me oportebit latere ad aliquod tempus cū
vna puella cuius sapientia omnes alios ex
cellit cum q̄ colloquiū habebo: ꝛ sic ad pu
gnam me parabo. Ait pater. Uade ad ca-
strum varioch ꝛ inuenies in eo puellā que
ꝟm audita est valde prudens: ꝛ si per eam
nostrum aduersarium poteris debellare eā
multis honoribus ꝓmouebo. filius hoc au
diens armauit se ꝛ castrum puelle intrauit:
nullo sciente que eum cum gaudio recepit
ꝛ apud eam ꝑ aliquod tempus mansit: de-
inde extra castrū recessit: ꝛ statim die octa
uo aduersarium patris aggrediebat̄ poten
tia. In fine eum diminuit: ꝛ caput eius am
putauit. Post hoc cum victoria ad patrē
rediens pater eum in regem constituit.

Applicatio

Carissimi. Iste pater est domi-
nus deus: foresta mundus siue ec
clesia. Mūdus erat circūuallatus diuinis
preceptis ꝟm legem Moysi: ecclesia circū
uallata est passione cristi ꝛ misericordia do
ctoribus predicatoribus ꝛ ꝯfessoribus. mi-
les ꝓditor qui erat expulsus est dyabolus
de regno eiectos qui ecclesiam ꝛ alios cri-
stianos machinat̄ omni hora destruere: vn
de ꝓuidet sibi de canibus ꝛ retibus qꝛ sicut
venatores simplici vita insidiant̄ bestijs: vt
quando exeunt de cauernis in quibus late
bant habent retia cum quibus capiunt eas
Cum enim hoīes exeūt de cauernis bone
vite: tunc habent retia .i. carnis ꝛ mundi de
lectationes ꝛ illas ponunt ante eos ꝛ capi
unt illos. Ps̄. Cadēt in retiaculo eius pec
catores. Unde aduertite ꝙ venator ille dya
bolus hꝫ quattuor genera canum currenti
um. Aliqui eoꝝ sunt ꝓ bestijs spūalibus: ꝛ
alij ꝓ alijs. duo primi canes .s. richer ꝛ emu
leym currunt ad ceruos ꝛ vrsos .i. diuitias
ꝛ voluptates ꝑ q̄s plures tacti sunt ad ma-
lefaciendum: qꝛ diuitie sepe ponunt hoīem
extra viam rationis: ꝛ ꝓpter magnas diui
tias volunt habere potentias: ꝛ voluntatē
ꝓpriam. Ideo sapienter vtamur nostra po
tentia loco iusticie: sit fortitudo nostra lex iu
sticie. Hoc est dictum. Totū sit ius quod
nos volumus ꝛ possumus facere. vnde isti
duo canes scꝫ diuitie ꝛ voluptates vel po
tentie currunt simul ꝛ multos post se tra-
hunt: ꝛ ad peccatum alliciunt. Ideo scriptu
ra dicit. Uenator multum gaudet quando
vidit ceruum viam capere versus rethe: sic
dyabolus q̄n̄do vidit hominem viam caꝑe
versus peccatū mortale: ꝛ per ꝯsequēs in
infernum: deinde venator .i. dyabolus ꝑmit
tit alium canem currere .s. banegiff̄ .i. accipi
te ꝛ date. Iste canis currit ad abbates prio
res ꝛ pastores qui habent ecclesias ꝯferre
Isti dant vt accipiant: qꝛ qd̄ pro vobis ho
minibus ꝛ bonis clericis dari deberent hoc
dant fatuis ꝛ discolis ꝓpter fauorem ꝛ lau
dem: quod est ꝯtra scripturam vbi dicitur.
Da bonis ꝛ ne receperis peccatorem. Un
de banegiff̄ .i. accipite ꝛ date ducit multos
ad rethe .i. in infernum. vnde alter canis bā
dyn ducit placitatores ꝛ aduocatos ad re-

the:qꝛ per cautelas eoꝝ faciūt ↄtra iusticiā
Unde dicit Job. Audacter deum ꝓuocāt
qꝛ si pars vera eis nihil vult dare accipiunt
de parte falsa bursam plenam ita ꝙ illa tra
hat ad se decreta ⁊ decretalia:⁊ facit discoꝛ
diam inter veritatem. Unde dicit̄ Abacuc.
Lacerata est lex propterea egredit̄ iudiciū
peruersum. Unde contra tales ait Psal.
Laboꝛ labioꝝ operiet eos.i.in ꝓfunduȝ in
ferni deprimet eos in miserijs non subsistēt
Deinde crismel alter canis mittit̄ circa le-
pores qui tam veloces sunt ꝙ montes trā
seunt.i.ordinatos in ecclesia: sicut sunt pre-
spiteri:rectores:capellani:monachi: ⁊ fr̄es
mendicantes qui deberent per ratiōē tran
sire ad montes alte vite.s.de terrenis exone
rari ⁊ mundum despicere. Sed plures sunt
tantum temptati per carnem istam ꝙ ducit
eos pro voluntate sua ad rethe dyaboli aut
eo ꝙ ↄfidunt in rebus in quibus decipiunt̄
cum rectoꝛ ecclesie vel plebanus de ducen
tis vel trecētis marcis collegit duos discos
de residuo mense sue quos paupibus debe
rent dare:sȝ videt̄ eis ꝙ multa fecerunt pro
dei amore. Ergo pessime exponunt illam
totam pecuniam qꝛ pro mundi vanitatibus
⁊ pompa seculi:⁊ quod peius est i luxuria
⁊ gulositate. Unde contra tales scriptum ē
Duci ceci excolentes silicem. Aliqui sacer
dotes ⁊ clerici tantuȝ ↄfidunt in priuilegijs
eoꝝ ac in corona sua ⁊ reuerentia quaȝ po
pulus ei facit ꝙ si vnam missam de die cā-
tant totum residuum diei in vanitatibus li-
cite concedat̄ estimant. Contra tales dicit
Salomon. Sunt impij qui ita securi sunt q̄
si iustoꝝ facta habeant. Et tales cadent in
ↄfusionem extremaȝ nisi penituerint. Dein
de alter canis ē solutus qui vocatur belyn:
qui versat̄ in vsura.i.ad mercatores ꝓpter
quam plures cadunt in rethe dyaboli:quia
vendunt ⁊ emunt vt terciam partem lucret̄
vel plus dicit Ps̄. Non defecit de plateis
eoꝝ vsura ⁊ dolus. Ergo veniat mors sup
illos ⁊ descendat in infernum viuentes. de-
inde alter canis qui vocatur beamys.i.luxu
ria per quam multi clerici ⁊ layci diuites ⁊
pauperes parui ⁊ magni iuuenes ⁊ senes:
in rethe dyaboli sunt Uidens ergo deus to
tum genus humanum per rethia dyaboli
destrui ⁊ captum teneri:misit filium suuȝ in
castrum puelle duplici armatura armatum
.s.diuinitate ⁊ humanitate Et postꝙ natus
est die octaua dyabolum aggredit̄ scȝ quā-
do erat circumcisus:⁊ postea dedit bellum
scȝ in parasceue ⁊ obtinuit victoriam vt sic
nos a vicijs ⁊ rethibus dyaboli liberaret ⁊
ad vitam eternam perduceret.

De timore extremi iudicij cum exposi-
tione. Capitulum.cxliij.

ERat quidam rex qui statuit pro
lege ꝙ quicunqȝ subito mori de
beret mane ante ortum solis an-
te domum eius tubas canerent ⁊ statim ta
lis vestibus nigris se indueret. ⁊ sic ad iudi
cium veniret. Ille rex magnum conuiuiuȝ
fecit ⁊ omnes satrapas regni vocari fecit:
qui omnes venerūt. In quo conuiuio erāt
periti de omni genere musicali qui magnū
solacium conuiuis fecerunt ex suaui melo
dia. Rex vero nullum solacium vel signum
leticie ostendit: sȝ vultum tristem habuit et
suspiria ⁊ gemitus emittebat. Hoc vidētes
conuiue mirati sunt ⁊ non fuerunt ausi pe-
tere ab eo causam tristicie: sed dixerunt fra
tri regis vt causam tristicie tante indagaret
qui ⁊ fecit dicēs sibi ꝙ omnes in conuiuio
mirarentur de tanta tristicia ⁊ causam libē
ter scirent. Ait rex. Uade ad domum tuam
die crastina responsuȝ audies:quod ⁊ factū
est. Rex precepit bucinatoribus vt sequenti
mane venirent ante domuȝ fratris sui ⁊ tu
bis canerent:⁊ ipsum ad eum ducerent ſm
legem quod ⁊ fecerunt. Audiens frater re-
gis de mane tubas ante domum suam cō-
mota sunt omnia viscera eius ⁊ surrexit ve
stibus nigris se induit veniens ad regē:qui
fecit fieri foueam ꝓfundam ⁊ vltra foueaȝ
cathedram fragilem que q̄ttuoꝛ pedes fra-
giles habuit.⁊ fecit fratrem suum exui ve-
stibus ⁊ super cathedram poni. Cum autē
in cathedra esset collocatus ordinauit Ut
gladius acutus vltra caput suum per filū
sericum penderet. Deinde ordinauit quatu
oꝛ homines cuȝ q̄ttuoꝛ gladijs acutissimis
vnum a parte anterioꝛi aliuȝ a parte poste
rioꝛi:tercium a parte dextra ⁊ quartum a
parte sinistra. Cum autem sic starent Ait
rex illis quattuoꝛ Cū dixero sub pena moꝛ
tis gladium in eum infigite ⁊ tubas omnia
qȝ genera musicalia fecit adduci corā fratre

z mensam parari z diuersa fercula apponi z ait. O frater mi carissime quare tantum doles z tantam tristiciam in corde habes. Ecce optima fercula ecce melodia suauissima quare nõ gaudes z letaris. At ille: quomodo potero gaudere cum insignũ mortis hodie mane sonitum tube ante domum meam audiui z modo in corruptibili z fragili cathedra sum collocatus. Si indiscrete me moueam ipsa frangitur z in puteum cado de quo resurgere non potero. Si caput meum erigo gladius vltra caput meum vsqz ad cerebrum me interficiet quattuor tortores in circuitu meo stant parati cuz gladijs ad vnicum verbum vestrum me occidere. Istis consideratis si dominus totius mundi essem gaudere non possem. Cui rex ait: Jam ad questionem hesternam quare nõ gauderez respondeo. Ego sum sicut tu modo collocatus in cathedra corruptibili z fragili: quia in corpore fragili cuz quattuor pedibus corruptibilibus scilicet de quattuor elementis: Et sub me est puteus infernalis vltra caput meum gladius acutus scilicet diuinum iudicium paratum animam meã a corpore separare: ãte me gladius acutus: scz mors que nulli parcet: z anteꝗ sperat̃ veniet: quomodo vbi quando penitus ignoro. A parte posteriori alius gladius paratus me ad percutiendum. scz peccata mea que in hoc seculo commisi parata sunt ante tribunal me accusare: gladius a parte dextra est dyabolus qui circuit querens quez deuoret: qui semper paratus est animã meam recipere z ad infernum deducere: gladius a parte sinistra sunt vermes que carnem meam post mortem corrodent. Cum enim carissime frater omnia ista considero nunꝗ gaudere potero. Si ergo tu tantum hodie timuisti qui suz homo mortalis multo plus creatorem meum z redemptorem meum dominum nostrum ihesum christuz debeo timere. Vade ergo carissime frater: z noli amplius tales questiones querere a me. Jlle vero surrexit z gratias de vita sua regi fratri suo reddidit: promittens firmiter amodo vitam suam corrigere. Hoc audientes omnes qui aderant laudabant responsum regis.

De statu mundi actuali Ca. cxliiij.

Fertur de quodam rege cuius regnum in taz subitaz deuenit mutationem ꝙ bonum in malum: verũ in falsum: forte in debile: iustum in iniustum est mutatum. Quam mutationez rex admirans a quattuor philosophis sapientissimis causam huius quesiuit. qui inꝗ philosophi post sanam deliberationem ad quattuor portas ciuitatis pergentes quilibet eorũ tres causas ibi scripsit. Primus scripsit: potentia est iusticia ideo terra sine lege. dies ẽ nox: ideo terra sine via. Fuga est in pugna ideo regnum sine honore. Secundus scripsit. Unus est duo: ideo regnum sine veritate: amicus est inimicus: ideo regnum sine fidelitate. Malum est bonum: ideo terra sine pietate. Tercius scripsit. Ratio habet licentiam: ideo regnum sine nomine. Fur est prepositus ideo regnum sine pecunia. Corabola vult esse aquila: ideo nulla discretio in patria: Quartus scripsit. Voluntas ẽ cõsiliarius: ideo terra male disponit̃. Denarius dat sententiam: ideo terra male regitur. Deus est mortuus. ideo totum regnuz peccatoribus est repletum.

Expositio

Carissimi. Quandoqz terra solebat regi per iusticiam ſm leges diuinas z imperiales: nunc autẽ regit̃ per potentiam. Nota moraliter z ẽ verum quia olim iusticia dictauit ꝙ deus esset diligendus super omnia zc. Sed potẽtia in regno anime vicit intantum ꝙ homo ex certa malicia contra inclinationem proprie voluntatis qua naturaliter magis inclinatur ad bonum ꝙ ad malum: hoc fac̃. Secundum etiam verum est: quia olim clerici laycis per bonum exemplum ad eternã patriam viam prebuerunt: sed mutatus est color optimus: quia omnes declinauerunt: simul inutiles facti sunt non est qui faciat bonum. Patz de papa qui olim beneficia dedit clericis dignis propter deum spernendo munera sicut petrus respõdit symoni mago Pecunia sit tecuz in perditionem. hoc idez patet in religiosis qui olim per bonam viaz ad eternam patriam per paupertatem ostẽdebant: quia attendebant ad illud: ꝙ monachus habens obulum non valet obulũ: hoc idem patet in clericis: quia vt dicit Hiero.

Quicquid preter simplex vestimentum et victum de altari retines tu sacerdos tuum non est sed pauperum: rapina est ⁊ sacrilegium est. Isti enim omnes tam monachi ꝙ canonici tam moniales ꝗ clerici noctē verterunt in diem. Et ideo arta est via que ducit ad patriaꝫ: ⁊ pauci quia carent lumine ī cedunt per eam. Tercium primi. Fuga enī est in pugna probatꝰ litteraliter. Nam olim domini si vnus habuit aliquid aduersus alium solebant pugnare ⁊c̄. sꝫ modo honor recessit: qꝛ nolunt pugnare: sꝫ quotidie per rapinaꝫ ꝑ furtum ⁊ talia vnus intrat terram alterius: ⁊ nolunt pugnare· qꝛ emūt equos velocissimos ad fugiendum. Spūaliter verum est qꝛ olim homines temptationes vincebant ⁊ aduersarios. s. carnem mundum ⁊ dyabolum superabant. Et sic apud deū fuerunt magni meriti: ⁊ honoreꝫ ex hoc reportabant: sꝫ hodie q̄ndo deberent pugnare cōsentiendo fugiunt: Secundus dixit. Unus est duo ⁊c̄. Que est ratio. qꝛ veritas nō est in mundo nisi ꝙ cor ⁊ lingua que deberent esse vnum iaꝫ sunt diuersa: qꝛ quicquid bōiam per os affirmat cor negat. Nota ex isto ꝙ hodie littere sigillate non valent. Iuramenta prestita non tenentꝰ ⁊ cetera. quod non fuit olim: qꝛ si vnus dixisset alteri simplici verbo faciam tibi hoc credidisset Spiritualiter verum est qꝛ anima que deberet esse in caritate vna cum deo ꝑ peccatum ē diuisa. Secundum: amicus est inimicus ⁊c̄ que est ratio nisi ꝙ non est fides in mundo Certe qui deberet esse amicus iam est inimicus. Iam verificatum est verbum cristi Surget filius contra patrem. Credo ꝙ nō sit modo ita bonus amicus qui ꝓ pecunia non fieret inimicus. Spūaliter etiam veruꝫ est: qꝛ christi amici in euangelio sumus dicti: qꝛ teste christo. Iam non dicam vos seruos sꝫ amicos; sꝫ hodie facti sumus inimici: qꝛ castrum domini scꝫ. cor nostrū tradimus dyabolo. Tercium: malum est bonum ⁊c̄. Que est ratio ꝙ hodie tam magna crudelitas reguat in mundo ⁊ auaricia. certe nulla alia ꝙ illud quod est malū factum ē bonum. s. pecunia. Q, aūt pecunia sit mala ꝓbatur ꝑ philosophum qui dicit. ꝙ auꝝ siue argentuꝫ non est nisi fex terre. Postꝗ iste feces facte sunt ita care pietas recessit. Sꝫ tamē teste sapiente. Nihil iniquius ꝗ amare pecuniaꝫ. Spūaliter peccatum quod est maius malum quod inueniri potest hodie factum est bonum: quia pauci sunt qui non peccent. Contra quos ꝓpheta. Ve vobis qui dicitis malum bonum ⁊ bonum maluꝫ Tercius dixit. Ratio hꝫ licentiaꝫ. Que ē ratio ꝙ hodie christiani carent noīe. certe nulla alia nisi ꝙ ratio in hominibus est licēciata. Homo vocatus est christianus ꝑ ratōeꝫ a christo: sꝫ homines non vtuntꝰ ratione. qꝛ homo cum in honore esset nō intellexit ⁊c̄. Nam porcis assimilatꝰ per luxuriam. Leoni per supbiam: cani per inuidiam: vulpi ꝑ dolositatem: Et ideo non meretur dici homo nec cristianus qꝛ vitam christi totaliter deseruit. Spūaliter veruꝫ est. qꝛ si homo haberet rationem deum sup omnia diligeret. Probo: quia ratio dictat ꝙ bonum est diligendum ⁊ magis bonum magis diligendū ⁊ maxime bonum maxime diligendum. sꝫ constat ꝙ deus est maxime bonus: ⁊ bonū quo magis bonuꝫ cogitari non potest. ideo si homo rationem haberet ipsum pre omnibus diligeret. Secunduꝫ: fur est prepositus ⁊c̄: Que est ratio ꝙ pecunia dominatꝰ: nulla alia nisi ꝙ officiales sunt fures: non dico fures sed vnum per experientiam video ꝙ domini temporales sunt pauperes ⁊ prepositi abundant. Video etiam ꝙ isti villani rustici ⁊ alij pauperes modicum habent. Et isti diuites abundant: que est ratio nisi ꝙ fures existunt. Carissimi si vnus alteri quinqꝫ marcas vel tot floreos accipet nōne fur iudicaretꝰ. Sed isti q̄ntum recipiunt de capitali summa notuꝫ est confessoribus. Et ido veri fures nō suspenduntꝰ teste phꝯosopho qui vidit ꝙ iudex duxit furem ad patibulū philosopho ridente ⁊ iudice querente q̄re rideret: respondit ꝙ magnus fur duxit paruum furem. Spūaliter verū est de illis qui ꝓ modica delectatione deo animas q̄s solo sanguine acquisiuit furantꝰ ⁊ dyabolo subijciunt. Tercium corabola. vulgariter. Der vuecel vuill fliegen hohe als ō arc. aquila Ideo non est discretio. Nam qui deberent agrum collere hodie volunt dominari: naꝫ postꝗ habent vnuꝫ par ocreaꝝ ⁊ calcariū ⁊ equum ipsi equitare volunt ⁊ vocari domicelli: iohannes vel cristiane: ⁊ sic de alijs

verum est de illis ciuitatensibus quoꝝ pa-
tes fuerunt pellifices ⁊ sutores ⁊c̄. ipsi autē
se habent vt milites: modica differentia est
hodie in mūdo: similit̄ applica sic̄ scis ⁊ vis
de mulieribus. spūaliter veꝝ est de istis mo
nialibus monachis ⁊ clericis: nota quō ho
die vadunt ⁊c̄. Quartus philosophus dixit
Uoluntas est ratio: ideo regnum male re-
git̄: que est ratio ꝙ terra male regit̄: Certe
nulla alia nisi ꝙ dominoꝝ ꝯsilium ē maluꝫ
Naꝫ olim ꝯsiliarij solebant dare consilia iu
xta equitatem: nunc aūt ea dant ſm volun
tatem: applica sicut vis ⁊ scis quare hoc fa
ciunt: spūalit̄ etiaꝫ veꝝ est quicquid ratio di
ctat ꝓ eterna salute: voluntas vult oppositū
Secundum. Denarius dat sententiam ⁊c̄.
Que est ratio ꝙ sic vendit̄ iusticia. Quia
modo nulla alia iusticia est ꝙ̄ denarius q̄2
si venerit denarius ad iudicium ⁊ si habue
ris dare pecuniam ⁊ causam minus iustaꝫ
habueris. iudex ꝓ te sententiabit non te vi
det si reus fueris q̄2 munera iudicum ocu-
los excecant. Spūaliter etiā veꝝ est in iudi
cio ꝯfessionis quia si volueris de magnis
peccatis veniam impetrare faciliter ⁊ iudi
cem ꝯfessorem placare pecuniam ostēdas
⁊ licet non habuerit autoritateꝫ te absoluet
pniaꝫ imponet. Nota etiaꝫ litteralit̄ de istis
officialibus ⁊ curia romana que non petit
ouem sine lana. Tercium. Deus est mor-
tuus ⁊c̄. Certe si deus adhuc viueret sicut
ante incarnationem q̄ndo propter peccatuꝫ
luxurie totum mundum submersit octo ani
mabus exceptis. Nota quō hoīes tunc se
solebant retrahere a peccatis saltem timore
si non amore eo ꝙ sciebāt deum omnia vi
dicare. Sꝫ nunc q̄si mortuus a nobis repu
tat̄ nec de futuro iudicio vel inferno: vel et̄
na pena vel eterno regno cogitamus ⁊c̄. ec
ce audistis. xij. rationes q̄re totus mundus
est in maligno positus. Quiescite ergo cha
rissimi agere ꝑuerse: discite bene facē Ysa.
Auscultate vt cognoscatis veritatem ⁊ veri
tas vos liberabit: quam omnis terra appro
bat: celum etiam ipsam benedicit ⁊ omnia
opera trement eam: quoniam non est cū ea
quid iniquum: ideo permanebit in eternuꝫ.

De via salutis quaꝫ dominus deus per
filium suum aperuit.

Capitulum. cxlv:

Elbertus narrat ꝙ tp̄e philippi
erat quedam via que ducit inter
duos montes armenie que diu
non erat frequentata. Postea aūt accidit
nullum posse transire viaꝫ propter aeris in
fectionem nisi expiraret. Unde rex a sapiē-
tibus causam tanti mali querebat. ⁊ nullus
ex eis veritatem dicere poterat: Tandeꝫ vo
catus socrates dixit regi ꝙ edificium edifi-
caret equalis altitudinis cū montibus: quo
facto fecit socrates fieri speculum de calibe
plane supficiei politum ⁊ mundum. Ut ab
omni loco montium foret aspectus ⁊ refle-
ctio ad speculum. Quo facto intrauit socra
tes edificium: ⁊ vidit duos dracones: vnum
ex parte montis: alium vero ex pte vallis.
Qui ꝯtra se ora mutuo aperiebant ⁊ aerē
hauserunt. Et dum sic respiceret quidaꝫ iu
uenis in equo qui periculum ignorabat vo
lens transire per viam illam subito de equo
cecidit ⁊ in ꝯtinenti mortuus est. Socrates
vero statim ad regem cucurrit ⁊ omnia vi-
sa eidem narrauit. Postea vero per artem
subtilem capti sunt dracones ⁊ postea inter
fecti. Et sic via salutis omnibus eaꝫ transe-
untibus ⁊ ambulantibus facta est.

Moralisatio

Carissimi. Per illos montes qui
eleuabant sup omnem supficieꝫ
terre nobiles ac mundi potentes
intelligo qui vltra ꝯmunitateꝫ populi eleuā
tur ⁊ ptem laycalem siue clericalem. Unō
ps̄: Ascenderūt montes ⁊c̄. Inter istos mō
tes est ꝯmunis transitus populi q̄2 totus ꝑ
eos regit̄. In istis montibus solent latere
duo dracones. i. duo vicia. s. superbie ⁊ luxu
rie: quoꝝ veneno totus mundus inficit̄. Iu
xta illud Iohan. iij. Omne quod est in mū
do aut est supbia vite aut luxuria ⁊c̄. Isto
rum draconum vis est nobis ignota: ⁊ idō
q̄2 per viam illam ꝯmunem in q̄ dracones
latent transeunt subito illoꝝ veneno p̄euen
ti moriunt̄. Sꝫ anteꝙ piculuꝫ sentiamus de
bemus oculos nostros ad speculum mun-
dum ⁊ pollitum. i. ad saluatorem dirigere: d̄
quo Sapi. vij. Candor lucis eterne ⁊ specu
lum sine macula. Iteꝫ debemus altum edi
ficium edificare: hoc edificium est vita mun
da per penitentiam ⁊ bonis virtutibus or-
nata. qua debemus nostra picula p̄euidere

Et quomodo iuuenis .i. homo vanitati deditus cadit de equo virtutis ⁊ morit̃ spiritualiter. Hoc videns socrates .s. bonus prelatus debet currere ad regem glorie: ⁊ cuꝫ de nocte pro subito orare vt possit viam periculosaꝫ precauere ⁊ viaꝫ salutis eterne glorie eligere ⁊ sic vitam eternam possidere. Quod nobis prestare dignetur ⁊c.

De principibus ⁊ magnatibus fortiter arguendis pro eorum forefactis

Capitulum .cxlvj.

Refert Augustinus in de ciuitate dei ꝙ Diomedes pyrata galea vna longo tempore in mari homines spoliauit ⁊ cepit. Qui cuꝫ multis nauibus iussu alexandri fuisset quesitus ⁊ tandem captus ⁊ alexandro presentatus cum interrogauit dicens. Quare mare habet te infestuꝫ. Ille statim respondit. Quare te orbis terrarum. Sed quia ego hoc ago vna galea latro vocor. Tu vero mundum opprimens nauium multitudine magna diceris imperator. Sed si circa me fortuna mãsuesceret fierem melior: econuerso tuꝰ quanto infortunatior tanto deterior. Alexand̄ respōdit. Fortuna tibi mutabo ne malicia tua fortune sed meritis asscribat̃. Sicqꝫ ditatus est per euꝫ: ⁊ de latrone factus est princeps ⁊ zelator iusticie.

Moralisatio

Carissimi. Latro in mari cuꝫ vna galea est peccator in mundo cuꝫ sola vita ⁊ tamen non desistit occidere virtutes ⁊ spoliare per peccatum q̃s recepit in baptismo. Sed alexander .i. princeps vel prelatus habet talem ad viam rectitudinis adducere per naues .i. per monita sancte ecclesie. Sed caueat prelatus vel princeps vt seipsum prius iudicet. vt non inuentus fuerit peior illo quem arguere voluerit quia si sic grauius puniret̃. Demum latro ille factus est zelator iusticie: ⁊ per bonum decorem peccator ad optimum finem peruenit: ⁊ tunc est maius gaudiũ suꝑ vno peccatore penitentiam agente ꝙ super nonagī tanouem iustis qui non indigent penitentia

De peccati veneno quod animam intoxicat.

Capitulum .cxlvij.

De quodaꝫ rege narrat̃ quē inimici eius occidere cogitabant: ⁊ q: potens erat veneno eum perdere voluerunt. Venerunt aliqui eorum simplici veste induti ad ciuitatem vbi manebat ⁊ ibi erat fons aque de quo rex multotiens bibebat: hunc fontem ꝓ veneno vndiqꝫ intoxicauerunt. rex autem ignorabat ⁊ bibit sicut solitus erat ⁊ mortuus est.

Moralisatio

Carissimi. Rex iste est adam primus homo cui subiecte erãt omnes creature corporales. Psal. Omnia subiecisti sub pedibus eius ⁊c. Illum regem querebant demones interficere veneno quod fuderunt in fontē in quo deo placuit. Fons ille est cor humanum. Quia sicut riuuli respectu fontis exeũt ita cor hominis influit virtutem ⁊ regimen omnibus membris ad illum fontem infusum fuit venenum quando primus parens per suggestionem concepit contra dei preceptum facere: ⁊ ei assensum prebuit: Et tunc de isto fonte mortem bibit. Et post eum quasi infiniti homines mortui sunt: donec cristus veniret ⁊ nos liberaret de isto fonte. Ex hoc descendunt riuuli in nobis: quia ratione illius peccati semper habemus promptitudīeꝫ ad peccandum. Juxta illud. Sensus ⁊ cogitationes hominis prona sunt ad peccandum ab adolescentia sua.

Qꝫ peccatum hic vel alibi punietur.

Capitulum .cxlviij.

Refert aulus gallius de amone ꝙ cum ditissimus esset ⁊ transire vellet de vno regno in aliud cōduxit nauem sed naute propter pecuniam eum occidere volebant: sꝫ ipse ab eis impetrauit vt prius cantare posset ad honorem delphinis qui in cantu hominis delectatur. Cuꝫ vero in mare ꝓiectus essꝫ delphin eũ suscepit ⁊ in terram deportauit: ⁊ duꝫ naute eum mortuũ crederent ipse in terra apud regeꝫ eos accusauit: qui coraꝫ rege positi victi sunt ⁊ damnati.

Expositio

Carissimi. Sic modo est si aliquis diues diuitijs v̉tutũ qui ꝑ huius seculi mare patient̄ ꝓponit ad deum transire: venient filij dyaboli ⁊ ab eo famaꝫ ⁊ bona t̄palia tollunt ⁊ alijs molestijs

vexant: sed certe ipse inter hec cauere debet deuotis orationibus a deo auxiliũ petendo ⁊ sic portat̃ in terraȝ: de qua Ps. Portio mea domine sit in terra viuẽtium: ⁊ inimici tradentur penis eternis.

De vana gloria quam multa mala sequuntur Capitulum. cxlix.

Valerius narrat ꝙ quidaȝ nobilis consilium sapientis quesiuit quomodo posset nomen suum perpetuare: respondit ꝙ si virũ illustreȝ occideret nomen suum perpetuatuȝ esset: quo audito philippũ patreȝ alexandri magni interfecit vt nomen sibi acquireret. Sed ille cito post miserabili morte extinctus est.

Applicatio

Karissimi. Aliqui nobiles ac mõi potentes per mala opera sua acquirunt nomen mundanum: sed sine dubio per illud nomen quantum in eis est dominũ deum occidunt: ideo tales mala morte morientur cum in inferno sepeliunt̃.

De rore celestis gratie Capitulum. cl.

Plinius narrat ꝙ sit quedã terra in qua nec ros nec pluuia descendit: vnde maxima est ibi siccitas et defectus aque: quia tantum est ibi vnus fons qui aquam in profunduȝ habet. Cum vero homines aquam volunt habere accedunt ad fontem cum omni genere musicoꝝ quod habent ⁊ circumeunt fontem dulcem facientes melodiam: post melodiam aqua ascendit ad os fontis ⁊ fluit in abundantia: ⁊ sic homines aquam capiunt et recedunt.

Moralisatio

Karissimi. Terra illa que sicca est mundus iste est qui homineȝ siccum reddit ab oratione ⁊ deuotione: ⁊ subtrahit rorẽ celestis gratie. Fons iste est deus: vnde Eccl. Fons sapientie in excelsis dei. Eamus ergo ad fontem illum cum instrumẽtis musicis id est deuotis orationibus vt nostra vox sit dulcis in aure dilecti: ⁊ accedat ad nos aqua gratie sue: quã nobis concedat qui sine fine viuit ⁊ regnat in vnitate spiritussancti deus ⁊c.

De anima peccatrice per peccati lepraȝ infecta quomodo curatur. Capitulum. clj.

Rex quidaȝ nobilis in regno suo hũit duos milites: vnus erat auarus: ⁊ alter inuidus. Auarus pulcram vxorem habuit oculis oĩm gratiosaȝ. Inuidus vero vxoreȝ valde turpem ⁊ omnibus odiosam ⁊ quandam terram annexã militi auaro habuit quã miles cupidus per omnia habere desiderabat: sepius ad eum accessit: ⁊ multa ei obtulit si terraȝ suam ei vendere vellet. Miles vero inuidus respõdit se non velle vendere hereditatem suam: nec ꝓ auro vel argento: attamen ex inuidia cepit cogitare quomõ pulcritudineȝ vxoris auaro militi posset denigrare: ⁊ dixit militi auaro. Si desideras terrã meam habere nil pro precio desidero nisi ꝙ vxor tua mecum sit vna nocte: qui ei ãnuit ⁊ vxori dixit. que repulsam dedit primo: sed tandem per virũ inducta ꝯsensit. At ille miles inuidus anteꝙ ei condormiret cũ leprosa se cõmiscuit: hoc facto ad dominam accessit ⁊ eam cognouit quotiens voluit: quo facto eidem intimauit ꝙ lepram incurreret dicens: quomodo inuidiaȝ de hoc habuisset ꝙ vxor sua tã turpis esset ⁊ ipsa tam pulcra: ideo eam sic deturpauit. Quod audiẽs tristis facta est ⁊ flens amare marito suo intiauit: qui valde tristis factus dixit vxori sue. Do tibi ꝯsilium: adhuc nulluȝ signuȝ lepre in te appet: hic ꝓpe extra regnum est magna ciuitas in qua est vniuersitas ad illam pergas: ⁊ omnibus venientibus sis cõmunis: ⁊ qui prius ad te accesserit infirmitatem recipiet: ⁊ ab oĩ lepra curaberis: qd̓ factũ est. Venit filius impatoris adamando eã: fecitqȝ eaȝ venire ad se ⁊ eam rogauit vt ei ꝯsentiret: que negauit dicẽs. Absit a me vt ego paupcula sim ꝯcubina filij impatoris: at ille magis ac magis eam ꝓpulsauit vt ei ꝯsentiret: illa cogitauit Hic filius imperatoris si lepram incurreret magnum damnũ esset: ⁊ proposuit quomõ incideret lepram si eam cognosceret: at ille nolẽs desistere eã cognouit ⁊ leprã incurrit Altera die sentiens se liberataȝ ad patriam prexit dicẽs ei. Si vos ꝯtingat leprã incurrere ad me declinate ⁊ ego vobis inquantũ possum de necessariis ꝓuidebo. Post hoc non diu filius impatoris leprosus factus est ⁊ tantum verecundabat̃ ꝙ nocte nullo sciente ad dominam iuit vbi manebat: hoc domina pcipiens marito suo intimauit dicẽs.

Ille est qui p me infectus est: ⁊ ego a lepra liberata sum: qui videns eũ turpiter infectũ fleuit amare cameraꝫ sibi ordinauit in qua solitarius manebat: ⁊ domina ei psonaliter ministrabat: ⁊ in eodem loco septem annis manebat. Accidit enim ꝙ in septimo anno erat calor intolerabilis: ⁊ leprosus vas magnum cum vino pro refocillatiõe habebat: quidã serpens in orto existens vas intrauit ⁊ se balneauit: et in profundũ post lotioneꝫ iacuit. Leprosus cito a somno expgefactus multum sitiebat: vas cũ vino accipiens ipso ignorante serpentẽ imbibit: post hoc serpẽs oĩa interiora eius cepit rodere tam grauiter ꝙ leprosus gemitus ⁊ suspiria dabat: domĩa ei maxime compatiebat. Passio illa durabat per tres dies ꝯtinue quarto die vomitũ fecit ⁊ cum vomitu et veneno interiori serpentem ꝓiecit: statim dolor cessabat de die in diẽ paulatim species lepre ab eo recesserunt: ⁊ post septem dies caro eius ab omni lepra est curata sicut caro pueri: de quo domina multum est gauisa: ⁊ vestimentis preciosis ipsum induebat: dextrarium optimuꝫ ei dedit: ⁊ ad imperatoreꝫ perrexit vbi cum honore est receptus: ⁊ post mortem patris regnauit: ⁊ vitam in pace finiuit.

Moralisatio

Carissimi. Per istos duos milites cupidum inuidum dyabolum ⁊ primum homineꝫ scꝫ adam debemus intelligere. Dyabolus erat inuidus ⁊ habuit turpem vxorem scꝫ effigiem per superbiam deturbatam: quia splendida fuit creata: ⁊ per pc̃m facta est turpis. Miles auarus scꝫ adam vxorem pulcrã habuit scꝫ aĩam ad dei similitudinem creatam Geñ. j. Videsqꝫ dyabolus ꝙ homo erat sic formatus vt locum eius in celo occuparet multuꝫ ei inuidebat ⁊ studuit quomõ eius vxorem scꝫ animam deturpare posset. Adam vero cupidus qui non tantum erat contentus de dei beneficio quod sibi dedit scꝫ de padiso: sed quasi alter deus esse volebat: ⁊ ideo expulsus est extra terraꝫ paradisi quaꝫ iniuste petiit. Vidensqꝫ dyabolus ad euaꝫ accessit dicens. Si comederitis de ligno vite eritis sicut dij scientes bonum ⁊ malum Geñ. iij. Dyabolus prius se miscuit cũ lepra scꝫ iniquitate ⁊ sic ad innocentem accessit: et mortaliter peccauit quando diuinum pceptũ violauit: ⁊ sic homo factus est leprosus spiritualiter loquendo propter qđ extra regnũ paradisi erat expulsus in vniuersitatẽ huius mundi. Filius imperatoris scꝫ filius dei videns homineꝫ quem formauerat in miseria cum natura eius se miscuit quando de celis descendit in vterum matris sue benedicte ⁊ carnem nostraꝫ assumpsit intantum ꝙ nos miseros ab omni lepra peccati per passionẽ suaꝫ liberauit: ⁊ ipse peccata nostra tulit in corpe suo factus est turpis in passiõe: vnde Isa. lvj. Vidimus eũ non habentem speciẽ neqꝫ decorem: ⁊ sequitur. Reputauimus eũ q̃si leprosum percussum a deo ⁊ humiliatũ Nos vero sic liberati per morteꝫ christi poterimus ad patriam celestem secure si voluerimus peruenire: sed christus nos quotidie temptat et pulsat ad ianuam cordis nostri: sicut ipse testatur Cantic. Ego sto ad ostiũ ⁊ pulso si quis aperuerit mihi cenabo cum eo. Sed diligenter est aduertenduꝫ ꝙ ostiũ cordis nostri debemus ei aperire per septeꝫ opera misericordie ⁊ eum cũ omni gaudio recipere: ⁊ in speciali camera extra homĩes eum ponere vt ipse nobiscuꝫ semp maneat: ⁊ sicut iste leprosus sitiuit in cruce cũ dixit. Sitio: quid sitiebat. Dico non vinum sed salutem animarum nostrarum. Iudei hoc audientes acetum cum felle mixtum ei dederunt: ecce serpentem venenosum pro nr̃a salute bibit: ⁊ totum veneneꝫ peccati primi parentis proiecit: ⁊ sic cum dextrario diuinitatis cum humanitate in die ascensionis cũ multitudine celos ascẽdit in iubilo ⁊ gloria sempiterna: ad quam nos perducat qui ⁊c̃. Qꝫ christus ab eternis periculis ⁊ demonum obsidionibus nos liberauit.

Capitulum. lij.

Quidam vero princeps nomine cleonitus cuius populus in quadam ciuitate claudebat obsessus qui volens populo suo caute cõsulere quid sibi vtilius expediret precepit vt vnus de militibus suis obsidionem accederet qui obsidentibus insultum preberet ordinauit ꝙ in telis suis latenter ⁊ artificialiter scriberetur Cõfortamini in domino et estote fideles in obsidione in persona cleoniti venio ⁊ obsidionem amouebo.

Moralisatio

Carissimi. Iste princeps est xp̄us
populus obsessus in ciuitate pec
catores in mundo qui a demo=
nibus obsident q̄ si non diuinitus admone
mur aīas nostras occident. Miles missus
est predicator Apostolus ad Thi. Labora
sicut bonus miles: ille miles in exteriori ap
parentia q̄si aduersariuꝫ pctōribus ostendit
quia lanceaꝫ sagittā ⁊ insultus prebet dum
acuta verba nūc contra gulosos: nunc ꝯtra
luxuriosos ⁊ sic de ceteris proponit: sed pro
certo amicus noster est: qꝛ plus valent ver
bera diligentis q̄ oscula blandientis.

De tribulatione temporali que in gau=
dium sempiternum postremo cōmutabitur
Capitulum. cliij.

Anthiochus i ciuitate anthiochia
regnauit a quo ipsa ciuitas anthi
ochia nomen accepit: ex cōiuge
sua filiam speciosissimam genuit: que cum
peruenisset ad etatem legitimam ⁊ species
pulcritudinis accresceret multi eā in matri
moniū petebant cū magna ⁊ inestimabilis
datis quātitate. Sed cum pater deliberaret
cui potissime filiā suā daret in matrimoniū
hoc nesciens: quia iniqua cōcupiscentia cru
delitatisq̄ꝫ flāma in amorem filie sue exarsit
cepitq̄ꝫ eā amplius diligere q̄ patreꝫ opor=
teret: qui cum luctaretur cū furore: pugnat
cum pudore: vincitur amore: quadaꝫ die ac
cessit ad cubiculum filie sue ⁊ omnes longe
sedere iussit quasi cum filia sua colloquium
secretū habiturus: stimulante furore libidis
diu repugnāte filia nodum virginitatis cru
puit ⁊ pudorē violauit. Cunq̄ꝫ puella quid
faceret cogitaret: nutrix subito ad eā itrauit
quaꝫ vt vidit flebili vultu ait. Ob quā rem
affligit̄ anima tua: puella ait. O carissima
modo in cubiculo isto duo nobilia nomina
perierūt: ait nutrix. Domina q̄re hoc dicis
at illa. Quia ante matrimoniū meum pessi
mo scelere sum violata. Nutrix cū hec au=
disset ⁊ vidisset amens quasi facta dixit. Et
quis dyabolus tanta audacia thorū regine
ausus est violare: puella ait. Impietas hoc
fecit: nutrix ait. Cur non indicas p̄ri: puella
ait. Ubi est pater: si intelligas peribit nomē
patris in me: mortis mihi remedium placet

Nutrix audiuit eā mortis remediū querēs:
blando eam sermonis eloquio reuocauit vt
a ꝓposito suo recederet. Inter hec impius
pater cū simulata mente ostenderet ciuibus
pium patrem inter domus parietes maritū
se esse filie sue letatur: ⁊ vt semꝑ impiis filie
thoris frueretur ad expellendos peritores
qui eam in coniugeꝫ petebant nouū genus
nequicie cogitauit. Questioneꝫ vero pre po
nebat dicens. Si quis questionis mee solu
tionem inuenerit filiam meam in vxoreꝫ ha
bebit: ⁊ si defecerit decollabitur. Plurimi
vndiq̄ꝫ reges ꝓpter incredibileꝫ ⁊ inauditā
puelle speciē venerūt si quis forte prudentia
literarum questionis solutionem inuenisset
quasi nihil dixisset decollabat̄: ⁊ caput eius
supra portaꝫ suspendebatur vt aduenientes
imagineꝫ mortis viderent ⁊ turbarentur ne
ad talem conditionem accederent: hoc totū
fecerat vt ipsemet cū filia sua poterat in ad
ulterio ꝑmanere. Cum vero tales crudeli=
tates exerceret anthiochus iterposito breui i
tempore adolescens quidā tyrus patrie sue
princeps locuples valde appollonius noīe
bene literatus nauigās anthiochiā intrauit
Ingressusq̄ꝫ ad regem ait. Aue rex: ⁊ ille.
Salui sint nupturi parentes tui: ait iuuenis
Peto filiaꝫ tuam in vxorē. Rex vt audiuit
quod audire nolebat respiciens iuuenem ⁊
ait. Nosti nuptiaꝝ conditionem: ait iuuenis
Noui ⁊ ad portaꝫ vidi. Indignatus rex ait
Audi ergo questionem. Scelere vehor: ma
terna carnē vescor: quero fratrem meū: ma
tris mee viruꝫ nec inuenio. Puer accepta
questione paululum recessit a rege: et cum
scientiam quereret: deo fauente solutionem
questionis inuenit: ⁊ reuersus ad regeꝫ ait.
Bone rex ꝓposuisti questioneꝫ: audi ergo
solutionē: nam quod dixisti. Scelere vehor
non es mentitus: te enī ipsum intuere: m̄rna
carne vescor: filiam tuam respice. Rex cum
audiuit solutionē questionis iuuenē soluisse
timens ne peccatum suum patefieret: irato
vultu eum respiciens dixit. Longe es iuue
nis a questiōe: nihil verum dixisti: decollari
quidem promerueris: sed ecce habebis die
rum triginta spacium recogita tecum. Re=
uertere ad terraꝫ tuam: ⁊ si solutionem que
stionis inueneris: filiam meam in matri=
monium accipies. Sin autem decollaberis

Juuenis turbatus accepto comitatu nauē ascendens tendit in patriam: sed post recessum adolescentis vocauit rex dispensatorē suum taliarchum nomine cui ait. Taliarche secretorum meorū minister fidelissime scias ꝙ tyrus appollonius inuenit q̄stionis mee solutionē: ascende ergo ꝯfestim nauē ad persequendum eum: ⁊ cum perueneris tyrum quere eum: ⁊ cum ferro vel veneno interfice eum: reuersus dum fueris premiū magnū accipies. Taliarchus scutum accipiens pecuniāqꝫ ꝑgens ad patriā iuuenis venit. Appollonius vero prius venit et ad domum suā introiuit: apertoqꝫ scrinio oēs libros respexit: ⁊ nihil aliud inuenit nisi qđ regi dixerat: ⁊ dixit intra se. Nisi fallor anthiochus rex impio amore diligit filiā suā ⁊ recogitans secū dixit. Quid agis appolloni conclusionē eius soluisti ⁊ tamen filiā non accepisti: ideo delatus es a deo vt non morieris: ꝯtinuoqꝫ iussit sibi naues preparare ⁊ eas centum milibus modiorum frumenti onerari: ⁊ multo pondere auri et argenti ⁊ veste copiosa ⁊ cū paucis secū fidelissimis hora noctis tercia nauim ascēdit tradiditqꝫ se alto pelago. Alia vero die queritur a ciuibus suis ⁊ non inuenit: meror ingens nascit ꝙ amantissimus princeps patrie nusq̄ cōparuit: planctus magnus erat in ciuitate tantus vero amor ciuium circa eum erat vt multo tempore tonsores cessarent: publica spectacula tollerentur: balnea clauderentur non templa nec tabernas quisquis ingredit ⁊ cum talia agerētur superuenit taliarchus qui a rege anthiocho ad necandum missus erat: ⁊ videns oīa clausa dixit cuidā puero. Indica mihi si viuere velis ex qua causa ciuitas ista in luctu moratur: ait puer. O carissime nescis tu illud quid interrogas: ciuitas hec in luctu moratur: quia appollonius pꝛiceps patrie huius ab anthiocho rege regressus nusq̄ comparuit. Taliarchus cum hoc audisset gaudio plenus ad nauē rediit ⁊ anthiochiā intrauit: ingressusqꝫ ad regē ait. Domine mi rex letare q2 appollonius vos timens nusq̄ cōparuit: rex ait. Fugere quidē potest sed effugere non potest statim hmōi edictum posuit: quicunqꝫ appolloniū tyrū ꝯtemptorē regis mei mihi exhibuerit accipiet quinquagita talenta auri: qui vero caput eius amputauerit centū talenta accipiet: hoc facto non tantū inimici sed amici cupiditate seducti ad persequendū appollonium properabant. Querebat vero appollonius per mare per terras ꝑ siluas per vniuersas indagines ⁊ non inueniebat. Tunc rex iussit sibi classes nauium preparari ad ꝑsequendū iuuenē: sed ⁊ morā facientibus qui classes sibi nauium preparabant appollonius tharsim deuenit ⁊ deambulās iuxta littus visus est a quodam seruo suo elinato noīe qui supuenerat in ipsa hora ⁊ accedēs ad eum dixit. Aue rex appolloni: ille salutatus fecit vt potētes facere ꝯsueuerāt spreuit hominē: tunc senex indignatus est valde ⁊ iterū salutauit eum ⁊ ait. Aue rex appolloni resaluta ⁊ noli despicere paupertatē honestis moribus decoratā. Si enim scis quod scio cauendū est tibi: ⁊ ille. Si placet vobis dicito mihi: qui ait. Proscriptus es: at ille. Et quis patrie sue prescripsit principem: elinatus ait. Rex anthiochus. anthiochus qua ex causa: elinatus ait. Quia quod pater est tu esse voluisti: appollonius ait. Et ꝓ q̄nto me proscripsit: ⁊ ille. Quicūqꝫ te illi viuum exhibuerit quinq̄ginta talēta auri: qui vero caput tuum ꝑtulerit centū talenta ille hēbit pro mercede: ⁊ ideo moneo te fuge in presidium: sed cum hec dixisset elinatus recessit Tunc appollonius eū rogauit vt ad se veniret ⁊ centū talenta auri daret ei et ait: Accipe tantū de pauꝑtate mea quia meruisti ⁊ amputa caput meum et regi presentes ⁊ tunc magnū gaudium habebit: ecce habes centum talenta auri ⁊ tu es innocens quia ego te ex mea volūtate pro illo conduxi vt tam magnū gaudiū offeras regi: cui senex respōdit. Domine absit hoc a me vt huiusmodi rei causa vnq̄ de vita mea premium accipiam: apud bonos hoīes amicicia premio non est comparāda: et regi appollonio magnam laudem adiiciens recessit. Post hec appollonius cum spaciat in eodē loco supra littus vidit quendā hominem contra se venientem dolentem ⁊ mesto vultu stranguilionem nomine: accessit ad eum protinus: ⁊ ait appollonius. Aue stanguilio: et ipse ait. Aue domine mi rex Appolloni: et rursum ait. Dic mihi quare in his locis turbata mente versaris: ait Appollonius.

Quia filiam regis vt verū dixeram coniugem
et in matrimonium petiui. Petiui itaqꝫ si
fieri potest i patria nostra nolo latere: stran
guilio ait. Domine appolloni ciuitas nostra
pauperrima est ꝛ non potest tuam nobilitatē
sustinere: preterea durem famē ꝛ sterilitatē
patimur annone: nec etiaꝫ iam ciuibus vlla
spes ē salutis: sed crudelissima mors ē ante
oculos nostros: appollonius ait. Agite gra
tias deo qui me profugem vestris finibus
applicuit: dabo ciuitati vestre centum milia
modiorum frumenti si fugam meam tantū
celaueritis. Stranguilio vt hoc audiuit pro
strauit se ante pedes eius ꝛ ait. Domine ap
polloni si esurienti ciuitati subueneris non
solū fugam tuā celabimus: sed si necessitas
fuerit ꝓ salute tua dimicabimus: ascendens
qꝫ appollonius tribunal in foro presentibus
cūctis ciuibus de eius ciuitate dixit. Ciues
tharsenses quos annone penuria turbat et
opprimit: ego tyrus appollonius releuo: cre
do enī vos huius beneficij memores fugā
celaturos. Scitote enī non me malicia an-
thiochi esse fugatum: sed per viam feliciter
hic sum delatus: dabo itaqꝫ vobis centum
milia modiorū frumenti eo precio quo sum
in patria mercatus octo ereis singulos mo
dios. Ciues hec audientes ꝙ singulos mo
dios octo ereis mercarentur hilares effecti
sunt ac gratias agentes statim frumēta pa
rabant. tunc appollonius ne deposita regia
dignitate mercatoris magis ꝙ donatoris
nomen videretur assumere: preciūqꝫ assu-
mens eiusdē ciuitatis vtilitatibus redonauit.
Ciues autem vt tanta viderent eius bene-
ficia bigam statuerunt in foro in qua stans
dextra manu fruges ꝛ sinistro pede calca-
ret: ꝛ in base scripserunt. Ciuitati tharsie ty
rus appollonius donū dedit quod ciuitatē
a seua morte liberauit. Deinde interpositis
paucis diebus hortante strāguilione ꝛ dyo
nisiade eius coniuge ad penthapolim tyre-
norum nauigare ꝓposuit vt illic lateret eo
ꝙ beneficia cum opulentia ꝛ tranquillitate
agerent. Igitur cum ingenti honore ducit
ad mare: ꝛ valedicens oībus ascendit rati:
sed tribus diebus ꝛ noctibus totidē ventis
prosperis nauigās subito pelagus mutatū
est postꝙ littus tharsie reliquit. Nā paucis
horis ventus ꝓcitatus aquilone vento: au-
roqꝫ instante classe celum nimia se pluuia
erupit populus tyri procella corrūpitur ra-
tis pariter dissoluitur zephiri fretū pertur-
bant: grando ac nubes tenebrosa incumbe
bant: flant venti fortiter intantum ꝙ mors
cunctos occuparet: tunc vnusquisqꝫ rapuit
sibi tabulas tantum in illa caligine tempe-
statis omnes perierunt. Appollonius vero
vnius tabule beneficio in penthapolitanorū
littore est pulsus. Stans autem in littore in
tuens mare tranquillum sic ait. O pelagi fi
des facilius incidam in manus crudelissimi
regis quo pergam quam patriam petam:
quis notus huic ignoto auxiliū dabit. Hec
dum loqueret appollonius aspexit iuuenē
venientē contra se quidā robustus piscator
sordido sago coopertū cogente necessitate
prostrauit se ad pedes eius: profusisqꝫ lacri
mis ait. Miserere quicunqꝫ es nudo nau
fragio non humilibus parentibus sed nota
bilibus genito: ꝛ vt scias cui misereris ego
sum tyrus appollonius patrie mee princeps
deprecor te auxiliuꝫ vite mee. Piscator vt
vidit speciem iuuenis misericordia motus
illū erigit ꝛ duxit infra tecta domus ꝛ po-
suit epulas qs habere potuit: ꝛ vt plenius
sue pietati satisfaceret exuens se tribunariū
in duas partes diuidens vnaꝫ dedit iuueni
dicens. Tolle qd habeo ꝛ vade in ciuitatē
ibi inuenies forsitā qui tui misereatur: si nō
inueneris huc ad me reuertere paupertas
quecunqꝫ sufficiat piscator ait illi. Tantum
admoneo te vt si quando dignitati tue red-
ditus fueris ne despicias tribunarij pauper
tatem: ait appollonius. Si nō memor fuero
iterum naufragium patiar nec tui similem
inueniam: ꝛ hec dicens demōstrata sibi via
carpens portas ciuitatis ingreditur. Dūqꝫ
cogitaret vnde peteret auxilium vite vidit
per plateam puerū nudum currentem oleo
caput vnctum habentem sabano precinctū
voce magna clamantē ꝛ dicentem. Audite
oēs audite peregrini ꝛ serui qui ablui vult
pergat ginnasiuꝫ. Audito hoc appollonius
exuens se tribunariū ingredit lauacrū vtit
liquore: ꝛ dū singulos intuet qrit sibi parē
nec inuenit: ꝛ subito altistrates rex totius re
gionis ingressus est cū turba famulorū. Cū
rex ludū spere cū suis suis exerceret admi
sit se appollonius regi ꝛ decurrentē sustulit

speram: et subtili velocitate percussam lu-
denti regi remisit: tunc rex suis famulis ait.
Recedite: hic enim iuuenis vt suspicor mihi
cõparandus est appollonius. Appollonius
vt audiuit se laudari constanter accessit ad
regez: ⁊ accepto cyramoco docta manu cir
culauit eum cum subtilitate: deinde in solio
gratissimo fouit cũ: ⁊ exeunte eo ab officio
discessit: dixitqz rex ad amicos suos post di
scessũ adolescentis. Juro vobis in veritate
melius me nũq̄ abluisse q̄ hodie beneficio
adolescentis nescio cuius: ⁊ respiciens vnũ
de famulis ait. Juuenis ille qui mihi offi-
ciũ fecit vide quis sit: ⁊ ille secutus iuuenez
vidit eum sordido tribunario indutũ: reuer
susqz ad regē dixit. Juuenis ille naufragus
est: rex ait. Unde scis: ⁊ ille. Tacēte illo ha
bitus indicat causaz: ait rex. Uade celerius
⁊ dic ei. Rogat te rex vt venias ad cenam.
Appollonius vt audiuit acquieuit ⁊ cũ fa-
mulo venit ad regē: famulus prius ingres-
sus ait ad regez. Naufragus adest: sed pro
pter sordidũ habitum introire verecundat̄:
statiqz rex iussit eum vestibus indui dignis
⁊ ad cenā ingredi. Jngressus appollonius
triclinium regis ɔtra regem assignato loco
discubuit infert̄ prandium: deinde cena re-
galis. Appollonius cunctis epulantibus nõ
epulabat̄: sed aurũ ⁊ argentũ et ministeriũ
regis diu flens intuebat̄: tunc vnus de dis-
cũbentibus ad regez ait. Nisi fallor iuuenis
iste fortune regis inuidet: rex ait. Male su
spicaris fortune mee non inuidet sed plura
se pdidisse tristatur: ⁊ respiciens appolloniũ
hilari vultu ait rex. Juuenis epulare nobis
cum ⁊ de deo meliora spera: ⁊ dũ hortaret̄
iuuenē subito introiuit filia regis virgo iam
adulta: deditqz osculũ patri suo: deinde cun
ctis discũbentibus amicis: que dũ oscularet̄
singulos reuersa est ad patrez ⁊ ait. Bone
pater quis est iste iuuenis qui cõtra te locũ
honoratum tenet qui multum dolet: ait rex
O dulcis filia iuuenis iste naufragus est ⁊
ginasia mihi gratissime fecit propter quod
ad cenaz vocaui illũ: quis sit nescio: sed vis
scire interroga eum te decet omnia nosse ⁊
forsitan dũ cognoueris misereberis ei. Hec
audiēs puella ad iuuenē accessit ⁊ ait. Ca-
rissime generositas nobilitatē ostēdit si tibi
molestuz inest indica mihi nomen tuum et
casus tuos: ⁊ ille. Si nomē queris in mare
pdidi: si nobilitatē in tyro reliqui: ait puella
Apertius dic vt intelligā: tunc appollonius
nomen suum ⁊ oēs casus exposuit. Finitis
sermonibus fundere lacrimas cepit: quē vt
vidit rex flentem ait filie. Nata dulcis pec-
casti dum nomen ⁊ casus adolescentis peti
uisti: veteres eius dolores renouasti. Dul-
cis ergo filia exquo iam scis veritatez iustũ
est vt libertatē tuam q̄si regina ei ostendas
Puella vt audiuit voluntatez patris respi
ciens iuuenem ait. Noster es appolloni de
pone merorem ⁊ a patre meo locupleteris
Appollonius cũ gemitu ⁊ verecũdia grās
egit.: tũc rex ait filie sue. Defer liram vt cũ
cantu exhilares conuiuiuz: puella iussit sibi
afferri liram ⁊ cepit cũ omni dulcedine lirā
percutere omnes eam ceperunt laudare et
dicere. Non potest melius nec dulcius au-
diri: inter quos solus appollonius tacuit: ait
ei rex. Appolloni fedam rem facis: omnes
filiam meam in arte musica laudant quare
tu solus vituperas: at ille. Bone rex si per-
mittas dico q̄ sentio filia tua in artē musicā
incessit ⁊ nondũ didicit: igitur iubeas mihi
tradi lirā ⁊ statim scias quod nesciuisti: rex
ait. Appolloni video te eruditum in oībus:
iussit sibi tradi liraz ⁊ egresso foras corona
capitis eum decorauit: accipiensqz liram in
trauit triclinium pulsabat ante regez tanta
dulcedine vt omnes non appollonium sed
appollinem crederent. discumbentes cum
rege dixerũt q̄ nunq̄ melius audissent nec
vidissent. Filia regis hoc audiens respiciēs
iuuenem capta est in amorem eius ⁊ ait ad
patrem suum. O pater permittas me dare
iuueni quod mihi placet: ait rex. Permit-
to. Jlla respiciens appollonium ait. Ma-
gister appolloni accipe ex indulgentia p̄ris
mei auri ducēta talenta: argenti libras qua
dringentas: vestemqz copiosam: seruos. xx.
ancillas. x. quibus ait. Afferte qđ promisi ⁊
p̄ntibus amicis exposito triclinio iussu regie
allata sunt omnia. Quo facto leuauerũt se
oēs: ⁊ licenciati discesserũt: appollonius ait
Bone rex miserorꝫ misericors et tu regina
amatrix studiorum et dilectrix philosophie
valete: et respiciēs famulos quos sibi regia
donauerat ait. Attollite famuli hec q̄ mihi
data sunt ⁊ eamus et hospicium queramus

Puella timens ne amatorē pderet tristis
est facta respiciens ad patrē ait. Bone rex
⁊ pater optime placeat tibi vt appollonius
hodie ditatus abscedat: ⁊ quod illi donaui=
mus a malis ne rapiat̄. Tunc rex festinus
iussit sibi assignari aulam vbi honeste quie
sceret. Puella vero amore accensa inquie
tam habuit noctem: mane vero cubiculum
patris adiit: quaꝫ, vt vidit pater dixit. Quid
est hoc ꝙ preter ꝯsuetudinem ita mane eui
gilasti: puella ait. Requieꝫ hr̄e non potero:
et ideo carissime pater peto vt me tradas
iuueni ad doctrinandū ꝙ potero artem mu
sicam ⁊ alia addiscere. Rex hec audiēs ga
uisus est iussit ad se iuuenem vocari: cui ait
Appolloni filia mea multū cupit arteꝫ tuaꝫ
addiscere: ideo rogo te vt ei ostēdas omnia
que nosti: ⁊ ego mercedem condignam re=
tribuam: ⁊ ille. Domine paratus sum vo=
luntati vestre satisfacere: docuit puellā sicut
ip̄e didicit. post hec puella pre nimo amore
iuuenis infirmatur. Rex vt vidit filiam suā
incurrisse egritudinem subito medicos vo=
cauit. Illi vero venas ⁊ singulas ptes cor=
poris tangebant ⁊ nullam egritudinē inue
nerunt: post paucos dies tres iuuenes no=
bilissimi qui per longum tempus filiam in
matrimoniū petierant regē vna voce parit̄
salutauerunt: quos intuens rex ait. Qua de
causa venistis: at illi. Quia sepius nobis ꝓ
misistis vni ex nobis dare filiam vestraꝫ in
matrimoniū propter quod hodie simul ve=
nimus: ciues tui sumus diuites ⁊ ex nobili
bus parentibus geniti: ⁊ ideo de tribus tibi
elige quem vis habere generū: rex ait. Nō
apto tp̄e me interpellastis: filia mea studiis
vacat ⁊ ob amoreꝫ studioꝝ imbecillis iacet
sed ne videat vobis nimis differre scribite
in codicillis vestris nomina vestra ⁊ dotis
quantitatem que transmittā filie vt ipsa eli=
gat quem voluerit. Illi hoc fecerunt. Rex
accepit scripturam ⁊ legit signauitqꝫ dedit
appollonio dicens. Tolle magister has scri
ptas ⁊ trade discipule tue. Appollonius re
cepit scripturas ⁊ puelle portauit. Puella
vt vidit quē diligebat ait. Magister quid
ē ꝙ solus introisti in cubiculū: appollonius
ait. Sume codicillos quos tibi misit pater
tuus ⁊ lege. Puella codices apuit ⁊ legit
tria nomina petitoruꝫ: proiectisqꝫ codicillis
respiciens appolloniū dixit. Magister ap
polloni vtrum non doles ꝙ alteri debeo in
matrimonium tradi: ⁊ ille. Non quia omne
quod est tibi honor erit et cōmodum meū:
ait puella. Magister si me amares dolores
rescripsit ⁊ signauit codicillos tradiditqꝫ ap
pollonio vt eos regi deferret ⁊ scripsit hec.
Rex ⁊ pater optime quoniam clementia ꝑ
misit mihi vt rescribam: rescribo. Illū nau=
fragum volo in maritū habere. Rex cum
legisset voluntatem puelle ignorans quem
naufragū diceret: respiciens ad iuuenes ait
Quis vestrum naufragiū passus est: vnus
ex illis nomine ardonius dixit: Ego passus
sum nafragium: alius ait. Morbus te con
sumat nec saluus nec sanus sis cū ego scio
te coetaneū meum portam ciuitatis nunꝙ
existi vbi naufragiuꝫ fecisti. Rex cum non
inuenisset quis eorum naufragium fecisset:
respexit appolloniū dicēs. Tolle codicillos
⁊ lege: potest enim fieri ꝙ ego nō nouerim
tu intelligis qui presens fuisti. Appollonius
acceptis codicillis percurrit ⁊ vt sensit se a
mari erubuit: cui rex ait. Appolloni inueni
sti naufragū: at ille pre rubore pauca dixit.
Nam in hoc potest notari sapientia ipsius
appollonij: quoniam iuxta verbū sapientis
In multiloquio deest sapia: vnde. j. Pe. ij
Christus vobis reliquit exemplū vt sequa
mini vestigia eius qui nūꝙ peccauit nec in
ore eius inuentus est dolus: cum ſm Ps
Sicut ipse dixit ita facta sunt: quare verus
israhelita appellandus est in quo nō est do
lus vt dicitur Iohā. j. ideo imitemur ipsum
non maledicendo: nec reddendo maledictū
pro maledicto: sed cohibeamus linguaꝫ no
stram vt semper benedicat: ⁊ sic erit instru=
mentum. Scribe velociter scribentis id est
spiritussancti dona sua repente infundentis
iuxta illud. Factus ē repente de celo sonus
⁊c̄: vnde. iij. Petri. j. Qui vult videre dies
bonos coerceat linguā suaꝫ a malo ⁊ labia
eius ne loquantur dolum hoc est nō debet
in seipso murmurare: nec exterius malum
ꝓferre: ⁊ sic poterit vitam quietā possidere
hic in pace tēporali: in futuro auteꝫ in pace
eternali. Naꝫ prima pax cōmuniter seruat̄
per hoc ꝙ hoc non prorumpat linguā suaꝫ
in verba ꝯtumeliosa proximoꝝ suoꝝ offen
siua: ⁊ est principiū pacis eterne: vnde Ps

In pace in idipsum dormiam ⁊ requiescã. Nam sicut hoĩs boni et pacifice loquentis lingua dirigitur per virtutem dei: sic lingua maledicentis per spũs malignos tali famulãtes: iuxta illud. In orto nostro sedet alba spina super quã quiescunt aues. Per ortũ enim istum debemus intelligere os nostrũ duplici sepe circũseptum scȝ dentibus ⁊ labiis non propter aliud nisi vt ponemus ori custodiam ne nihil nisi quod in laudem dei vadat loquatur. Spina autẽ in orto ꝯtenta est ipsa lingua sic dicta similitudinarie: quoniam sicut spina materialis pungit sic ꝑatet Math. xxvij. Plectẽtes coronã de spinis imposuerũt capiti eius vt sanguis eius propter nimiam compunctionem ipsaꝝ spinaꝝ per suum benedictum corpus effluxit. Sic etiam ipsa spina que dicit̃ lingua cõpungit hoĩem nunc auferendo bonam famam suã nunc de ipso mentiendo: nũc malum quod aliis incognitum est manifestando: de quo singulariter cauendum est. Aues autẽ suꝑ ipsam spinam quiescentes sunt ipsi dyaboli qui hoĩem ad tale vicium singulariter inclinant vt coꝝ efficiatur minister: ideo de tali dicẽt in extremo iudicio. dimitte nobis hũc hoĩem iuste iudex qui tuus esse noluit per virtutem: noster effectus est per maliciam. Cohibeat igitur vnusquisqȝ linguam suam quod Catho appellat primam virtutẽ: sed ad hystoriaȝ redeundo rex cum intellexit ꝙ filia eũ voluit: aliis ait. Dum tẽpus fuerit veniam ad vos. Illi valedicentes recesserũt solus intrauit ad filiam suã ⁊ ait. Quẽ tibi elegisti coniugẽ. Illa prostrauit se cũ lacrimis ⁊ ait. Pater carissime naufragũ appollonium peto. Rex cũ lacrimas filie sue vidisset leuauit eam a terra ⁊ sic alloquitur dicẽs. Nata dulcis noli de aliq̃ re cogitare quia talem concupisti quem ⁊ ego. Ut enĩ vidi qꝛ amando factus sum pater diem tibi nuptiarum sine mora constituã. Postera ergo die vocãtur amici vicinaꝝ vrbium ad regem: quibus ait. Carissimi filia mea vult nubere appollonio magistro suo: peto ergo vt vobis omnibus sit leticia: quia filia mea prudenti viro sociat̃. Hec igitur dicens constituit diem nuptiarum que cito concepit: ⁊ dum pueꝝ in vtero hr̃et accidit ꝙ cum ambularet cũ rege appollonio viro suo iuxta littus maris vidit nauem speciosã cognouit cã appollonius ꝙ esset de patria sua: conuersus ad nauclerũ ait. Unde venis: at ille. A tyro. Appollonius ait patriam meã nominasti: alter respõdit. Ergo tyrus es tu: ⁊ ille. Ut dicis: nauclerus ait. Nosti aliquem patrie illius principẽ nomine appollonius nauclerus dixit. Peto vbicũqȝ illũ videris dicas ei vt gaudiat ⁊ exultet: qꝛ rex anthiochus fulmĩe ꝑcussus est cũ filia sua. Opes aũt regni anthiochie reseruant̃ appollonio Appollonius vt hoc audiuit plenus gaudio ad coniugem suam ait. Peto itaqȝ vt me abire permittas ad percipiendum regnum Illa vt audiuit profusis lacrimis ait. O domine si in longinquo itinere esses ꝯstitutus ad partũ meũ festinare debueras: ⁊ modo recedere velis cum iuxta me sis: sed si hoc velis parit̃ nauigemus: ⁊ veniens ad patrẽ ait. O pater letare ⁊ gaude: qꝛ seuissimus rex anthiochus cum filia sua dei iudicio in fulmine percussus est: opes autem ⁊ dyademata nobis sunt reseruata: ꝑmitte me nauigare cum viro meo. Rex autẽ exhilaratus nauis iubet produci in littus ⁊ oĩbus bonis impleri: ꝓpterea nutricẽ eius noĩe ligozidẽ ⁊ obstetricẽ propter partũ eius simul nauigare precepit: ⁊ data proficiscendi copia deduxit ad littus: osculaturqȝ filiam ⁊ generũ nauigando. Sed cũ ꝑ aliquot dies in mari fuissent surrexit tẽpestas magna: puella in tantum infirmatur procreans filiã ꝙ facta est q̃si mortua: quod cũ videret familia exclamabat voce magna ⁊ vlulatu. Hec audiens appollonius cucurrit et vidit ꝯiugẽ suam quasi mortuã iacentem vt ei videbat̃ scidit a pectore suo vestes profusis fletibus iactauit se suꝑ corpus eius ⁊ ait: Cara coniunx altistratis filia quid respondebo patri tuo ꝓ te: ⁊ cũ hoc dixisset dixit gubernator Corpus mortuum nauis sufferre nõ valet iube ergo corpus in pelagũ mitti vt possimus euadere: appollonius ait ad eũ. Quid dicis pessime placet tibi vt hoc corpus ĩ pelagus mittam quod me naufragũ ⁊ egenũ suscepit: vocauit seruos suos ⁊ ait. Faciatis loculũ ⁊ foramina et cum bitumine linire: ⁊ sit carta plumbea intus posita et obturet̃ ꝑfecto loculo regalibus ornamẽtis exornãt puellam in loculo ponũt: ⁊ copiam auri ad

caput eius:⁊ dedit osculum funeri fundens
super eam lacrimas: tunc iussit infantē tol
li ⁊ diligenter nutriri vt pro filia neptem re
gi ostenderet:⁊ iussit loculum mitti in ma=
re cum maximo fletu.Tercia die vnda ma
ris eiecit loculum ad littus ephesoꝝ a lōge
a domo cuiusdam medici cerimonijs noīe:
qui cum discipulis eadem die in littore am
bulauit:tunc vidit loculū effusis fluctibus
iacentem :ait seruis suis:tollite hunc loculū
cum omni diligentia ⁊ ad villam perferte:
Quod cum fecissent medicus apparuit:vi
dit puellam regalibus ornamentis decora=
tam ⁊ speciosam valde.Cuius pulcritudi=
nem omnes videntes de ea multū ammira
bant̄ quōꝫ verus erat pulcritudinis radius
in qua natura nihil viciosum ꝯstituit nisi ꝙ
eam immortalem non formauerat.Crines
nāqꝫ eius erant niuei candoris sub quibus
residebat frontis lactee planicies cuius nul
la erat detestabilis rugositas:oculi enim ei
us erant quasi duoꝝ sideꝝ describentes or=
bis volubilitate non ꝑpaij aspectibus erant
modesti frenati stabilem animi ꝯstantiam
ꝓmittentes palpebraꝝ etiam pili non inho
neste natura in ea collocauerat.Nasus etiā
eius rectitudinis sue lineaꝫ plenitudinis eti
am decore possidebat.Nec vergebat in su
premum nimia longitudine nec nimia bre=
uitate correpta sꝫ decenti honestatis q̄ntita
te incidebat.Cuius colluꝫ radijs solaribus
candius speciosis ornatum clinodijs homi
num aspectibus mirabilem intulerat animi
iocunditatem.Corpus etiam non diminu=
tuꝫ vel q̄ntitatis molle supabundans neq̄ꝙ
quis in ea censere ꝓposuit:ex cuius pecto=
re brachia pulcritudinis tāꝙ ex arboris trū
co rami ꝓcedebāt quoꝝ digiti q̄ntitatis de
bitam sibi assumpserant mensuram vngui
um fulgore non pretermisso. Cuius sum=
marie speciositas nihil deformitatis sibi ad
misceri ꝑpatiebat̄ in quo potest notari etiā
singularis anime sue ꝑfectio per potentiaꝫ
diuinam creando sibi infuse cuꝫ actus ⁊ po
tentia debent ad inuicem ꝓporcionari. Et
actus actiuoꝝ non sunt nisi in patiente pre=
disposito:quare omnis pulcritudo corporis
exterioris ab interiori anime pulcritudīe ꝓ
cedit:quare dicit̄ ꝙ varia virtus forme mo
lem sibi adaptat materie.Optima nāqꝫ ap

tatio est inter corpus ⁊ animam ipsius pu=
elle quaꝫ vt vidit q̄si mortuam iacenteꝫ ob=
stupuit ⁊ ait.O bona puella quare estis sic
derelicta:vidit subtus caput eius pecuniaꝫ
positam:⁊ sub pecunia cartam scriptam ⁊
ait.perquiramus quid ꝯtinet̄ in carta quaꝫ
cum aperuisset inuenit titulum scriptū:qui
cunqꝫ hunc loculum inuenit peto vt deceꝫ
aureos habeat ⁊ decem funeri impendat:
hoc enim corpus multas lacrimas reliquit
parentibus ⁊ dolores amaros qui si aliud
fecerit q̄ꝫ ꝙ dolor exposcit: vltimum dieꝫ in
cidat nec sit qui corpus eius sepulture com
mendat.Per lectis aūt cartulis ad seruos
suos ait.Prestemus corpi quod dolor ex
poscit Juro vobis per spem vite mee ī hoc
funere amplius me erogatuꝝ q̄ꝫ dolor impe
rat.Continuo iubet parari rogum:sꝫ cum
edificat̄ atqꝫ deponit̄ superuenit discipulus
medici adolescens:⁊ quantum ad ingeniū
ꝑtinet senex erat.Hic cum corpus speciosū
super rogum positum videret intuens euꝫ
magister ait.Beneuenisti:hec eniꝫ hora ex
pectaui te tolle ampullaꝫ vnguenti:⁊ quod
supremum est de funere superfunde sepul=
ture:venit iuuenis ad corpus extraxit ǒ pe
ctore vestes:fudit vnguentum tractum ma
nu tutum corpus ad precordia viuere sensit
obstupuit iuuenis:palpat venas ⁊ indicia
rimat̄ narium:labia labijs ꝓbat:sensit vitā
eum morte luctantem:⁊ ait ad seruos Sup
ponite faculas ꝑ quattuor angulos lente ⁊
ꝑpate.Quo facto sanguis ille qui coagula
tus erat est liquefactus.quod vt vidit iuue=
nis ait magistro.Puella vero quā tu mor
tuam dicis viuit:⁊ vt facilius mihi posses
credere experimento satisfaciaꝫ.His dictis
tulit puellam ⁊ in cubiculum suum posuit
sup pectus eius calefaciens oleum.Male
fecit lanam ⁊ posuit sup corpus suuꝫ sic ꝙ
sanguis eius qui intus erat coagulatus es=
set tepore liquefactus est: cepitqꝫ spūs per
medullas descendere:venis itaqꝫ patefactis
aperiens oculos ⁊ recipiens spūm ait:q̄lis
ergo es tu:non tangas aliter q̄ꝫ oportet tan
gere q̄ꝛ filia regis sum ⁊ regis vxor. Juue
nis hec audiēs gaudio plenus introiuit ad
cubiculum suum ⁊ ait.Ecce magister puel
la viuit:qui ait:probo peritiam:arteꝫ laudo
prudentiam miror.Diligentiam audi disci

pline. Noli artis tue esse ingratus. Accipe
mercedem. Hec enim puella multam pecu
niam secum attulit: ⁊ iussit eam salubribus
vestibus cibis etiam ⁊ fomentis optimis re
creari. Post paucos vero dies vt cogno=
uit eam ex regio genere ortum esse adhibi
tis amicis filiam sibi adoptauit: ⁊ rogabat
ab ea cum lacbrimis ne ab aliquo tange
retur inter sacerdotes: Diane templo eam
cum feminis misit. vt inuiolabiliter seruare
tur. Inter hec vero duꝫ apolonius nauigat
cum ingenti luctu gubernante deo applicu
it tharso: ⁊ descendens a rati petijt domum
stranguilionis ⁊ dionisiadis: quos cuꝫ apo
lonius salutasset omnes casus suos exposu
it dicens. Cuꝫ dolore vero magno mortua
est coniunx mea: tamen filia est seruata de
q̃ gaudeo. Ideo sic̃ in vobis ꝯfido amissuꝫ
regnum quod mihi seruat̃ accipe volo. Ne
qꝫ ad soceꝝ reuertar cuius in mari perdidi
filiam Sꝫ agam potius opa mercatoris vo
bis ꝯmendo filiaꝫ meaꝫ vt cum filia vestra
philomacia noie nutriat̃: ⁊ vt filia mea vo
cet̃ tharsia. Preterea vxoris mee nutriceꝫ
Ligozidem noie curam tue puelle custodi
re volo. Hec dicens tradidit stranguilioni
infantem: deditqꝫ auꝝ ⁊ argentuꝫ ⁊ vestes
copiosas ⁊ iurauit: neqꝫ barbam neqꝫ capil
los nec vngulas tonsuꝝ nisi filiaꝫ suam pri
us dedisset in matrimonium. At illi stupen
tes ꝙ tam grauiter iurauerat cum magna
diligentia educaturus se puellaꝫ repromit=
tunt. Apolonius aũt nauim ascendit Et ad
longinquas regiones ipse nauigabat. Inte
rea vero puella tharsia expleto quinquen=
nio studijs liberalibus tradit̃ vna cum phi
lomacia filia eoꝝ coetanea sua. Cumqꝫ ad
quattuordecim annos venisset reuersa de
auditorio inuenit nutricem suaꝫ ligozidem
subitaneaꝫ inualitudinem incurrisse ⁊ sedẽs
iuxta eaꝫ causas infirmitatis explorat. Cui
nutrix. Audi bona filia verba mea ⁊ in cor
de tuo reserua. Queꝫ putas tuum patrem
aut matrem vel patriam: puella ait: patriaꝫ
tharsum: patrem stranguilioneꝫ: matrẽ dyo
nisiadem. Nutrix ingemuit ⁊ ait. Audi filia
originem natalium tuoꝝ: vt scias q̃uo post
mortem meam agere debeas. Est tibi pat̃
nomine Apolonius ⁊ mater lucina altistra
tis regis filia. Que cũ te pareret statim pre

clusa spiritu mortua est quam pater tuus
apolonius effecto loculo cum ornamentis
regalibus in mare misit: ⁊. xx. sistercias au
ri posuit sub caput: ⁊ vbicunqꝫ esset deuolu
ta ille in auxilum eius fuissent: nauis quo=
qꝫ luctantibus ventis cum patre tuo lugen
te ⁊ te in cunabilis posita ꝑuenit ad hanc ci
uitatem. His ergo hospitibus stranguilioni
⁊ dyonisiade vna mecum te ꝯmendauit: ty
rus apolonius votumqꝫ fecit nec barbã ne
qꝫ capillos nec vngues tonsuris nisi prius
te nuptui traderet. Nũc moneo si post mor
tem meam hospites quos parentes appel=
las iniuriam aliquaꝫ tibi forte fecerint ascẽ
de in foꝝ: ⁊ ibi inuenies statuam patris tui
stanteꝫ apprehende illum ⁊ clama filius ei
us sum cuius est hec statua. Ciues ṽo me
mores beneficioꝝ patris tui iniuriam tuaꝫ
vindicabunt. Cui tharsia. Cara nutrix deũ
testor si ista mihi non dixisses vnde essem
penitus nescirem: ⁊ cum ad inuicem loque
rentur nutrix emisit spiritum. Tharsia vero
corpus nutricis sue sepeliuit: ⁊ per totũ an=
num mortem eius lugebat. Postea induit
priorem dignitatem petijt scolas ad studia
liberalia: ⁊ dum de scolis reuerteret̃ nõ pri
us cibum sumpsisset anteꝙ̃ nutricis monu
mentum introisset ferens ampullaꝫ vini in
grediebat̃: ⁊ ibi manens parentes suos vo
cabat. Et dum hec agerent̃ q̃daꝫ die dyo=
nisiades cum filia sua philomacia transibat
per foꝝ. Videtes omnes ciues speciẽ thar
sie ⁊ ornamentum dixerunt. Felix pater cu
ius filia est tharsia. Illa vero que adhereret
ei turpis est ⁊ dedecus Dyonisiades vt au
diuit tharsiam laudari ⁊ filiaꝫ suam vitupa
ri ꝯuersa in insaniam furoris sola sedens se
cuꝫ cogitauit. Pater ex quo hinc ꝓfectus
est hꝫ annos quattuordecim: non venit ad r̃
cipiendum filiam suam: nec litteras pro ea
misit: puto ꝙ est mortuus. nutrix eius mor
tua est: neminem habeo emulum: occidam
eam ⁊ ornamentis eius filiam meam orna
bo: ⁊ cum hec cogitassꝫ venit quidaꝫ de vil
la Theophilus noie queꝫ vocas ait. Si cu
pis premium accipere tharsiam interfice:
Ait villicus. Quid peccauit innocens vir=
go: ⁊ illa Pessima est ⁊ ideo mihi negare
non debes: fac quod iubeo ⁊ si non feceris
male tibi eueniet: et ille. Dic mihi domina

qualiter hoc potest fieri:que ait. Consuetu
do eius est mox vt venerit de scolis non pri
us sumere cibum ꝙ nutricis sue introierit
monumentum vbi te cum pugione paratū
inueniat: apprehende crines eius a vertice:
⁊ eam interfice:⁊ corpus eius mitte in ma
re:⁊ libertatem tuam a me cū magno pre
mio accipies. Uillicus tulit pugionem ge-
mens ⁊ flens ibat ad monumentū ⁊ dixit.
Heu non merui libertatem nisi per sangui
nis effusionem innocentis virginis. Puel
la autem rediens de scolis monumentum
cum ampulla vini intrauit sicut solebat fa-
cere. Uillicus impetum fecit ⁊ apprehen-
dens crines puelle iactauit eam in terram.
Dum autē volebat eum percutere ait ad
eum Tharsia. O Theophile quid peccaui
contra te vel contra aliquem vt moriar:ait
villicus Tu nihil peccasti sꝫ pater tuus qui
te cum magna pecunia ⁊ ornamentis rega
libus reliquit. Cui puella. Peto domine
vt si nulla spes mihi est permittas me deū
testari. Uillicus ait. Testare. Et deus ipse
scit ꝙ coactus te interficio. Illa vero cum
esset posita in oratione:venerunt pirate vi-
dentes puellam sub iugo mortis stare ⁊ ho
minem armatum volentem percutere eam
clamauerunt. Parce crudelissime barba-
re illa est nostra preda non tua victoria. At
ille vt talia audiuit fugiens post monumen
tum latuit in littore. Pirate vero rapuerūt
virginem mare petunt. Uillicus rediit ad
dominā:⁊ ait. Quod iussisti factum est tu
vero vt consulo induas te lugibilem vestem:
⁊ ego tecum ⁊ effundamus lachrymas fal
sas in conspectu ciuium:⁊ dicemus eam ex
graui infirmitate defunctam. Stranguilio
vt audiuit tremor ⁊ stupor eū inuasit ⁊ di-
xit. Da ergo ⁊ mihi vestem lugibilem vt
lugeā:quia tali scelere sum inuolutus:heu
quid faciam. Pater puelle istam ciuitatē
a periculo mortis liberauit: propter istā ci
uitatē naufragium pertulit bona perdidit:
⁊ penuriam perpessus:⁊ restitutum est ei
malum pro bono. Filiam suam quam mi-
sit nutriendā crudelis leena deuorauit:heu
cecatus sum lugeam innocentem. Uictus
sum ad pessimum venenosumqꝫ serpentē:
eleuans oculos ad celum ait. Deus tu scis
quia mundus sum a sanguine Tharsie et
requiras a dyonisiada. Respexit vxorē suā
⁊ ait. Quomodo suffocasti filiam regis ini
mica dei hominumqꝫ opprobrium. Illa ve
ro induit se ⁊ filiam suam lugabres vestes
falsasqꝫ lachrymas fuderunt corā ciuibus
dicentes. Ciues charissimi ideo ad vos cla
mamus quia spes oculorum nostroꝝ thar
sia quā vidistis subito dolore defuncta est
⁊ nobis cruciatus ⁊ amaros fletos reliquit
quam digne sepeliri fecimus. Tunc pgunt
ciues vbi figuratum erat ex promeritis pa
tris fabricatū ex ere corpus vbi ciues thar
sie virgini pro beneficiis patris eius sepul-
crum ex ere colatum fecerunt. Igitur qui
puellam rapuerant venerunt ad ciuitatem
machilentā. Deponitur ergo illa inter ce
tera mancipia venalis. Audiens eam leno
infaustissimus ac impurus cōtendere cepit
vt eam emerat Sed Athanagora princeps
eiusdem ciuitatis videns eam nobilem pul
cram ⁊ sapientem obtulit decem sistercias
auri. Leno ait. Ego dabo viginti. Antha-
nagora ait. Ego dabo triginta. Leno Ego
quadraginta. Athanagora Ego quinqꝫgin
ta. Leno octuaginta. Athanagora nonagin
ta. Leno centum sistercias in presenti dabo
⁊ ait. Si quis amplius decem sistercias au
ri dabo supra athanagora ait ego si cū leno
ne contendere voluero vt vnā emam plu
res venditurus sum. permittā eum emere
⁊ cum prostituerit eā lupanar:intrabo pri
us ad illam ⁊ eripiam nodum virginitatis
eius ⁊ erit mihi sicut emerim eā. Quid plu
ra Perrexit cum lenone in salutatoriū vbi
habuit priapum aureum ⁊ gemmis ador-
natum ⁊ ait. Puella adora istum. Ait illa
Nunꝙ tale adorem. Et ait. Domine nun
quid lapsatenus es tu. Leno ait. Quare:et
illa. qꝛ lapsateni colunt priapum. Leno ait.
Nescis tu misera qꝛ in domū lenonis aua
ri incurristi. Puella ꝓsternēs se ad pedes
ait. O domine miserere virginitati mee ne
ꝓstituas hoc corpus ꝑ tali turpi titulo cui
lena. Nescis qꝛ apud lenonē ⁊ tortorē nec
preces nec lacrime valent. Tamen vocauit
villicum puellaꝝ ⁊ ait. Hec puella ornetur
vestibus puellaribus preciosis ⁊ scribatur ei
titulus: Quicunqꝫ tharsiam violauerit me
diā librā dabit postea ad singulos solidos
parebit populo. Uillicus fecerat qd iussū

fuerat. Cū lenone antecedente turbā tercia
die cum symphonia ducit̄ ad lupanar. Sed
athanagora princeps primus ingredit̄ vela
to capite tharsia videns ante eum ꝓiecit se
ad pedes ⁊ ait. Miserere mei domine ꝓ-
pter deum ⁊ per deum te adiuro ne me vio
les resiste libidini tue ⁊ audi casus infelicita
tis mee ⁊ originem vnde sim diligenter cō
sidera. Cui cum vniuersos casus suos ex-
posuisset princeps confusus ⁊ pietate ple-
nus ait ei. Habeo ⁊ ego filiam tibi similem
de q̄ similes casus metuo Hec dicens dedit
ei. xx. aureos dicens. Ecce habes amplius
pro virginitate ꝙ̄ impositum est: dic adueni
entibus sic̄ mihi dixisti ⁊ liberaberis. Pu
ella ꝑfusis lacrimis ait. ego pietati tue gra
tias ago: ⁊ ne allicui narres que a me audi
sti: Athanagora ait: nisi narrauero filie mee
cum ad talem etatem peruenerit similez ca
sum ne patiat̄: ⁊ cum lacrimis discessit: cui
exeunti obuiauit alius ⁊ ait q̄uō tibi ꝯuenit
puella. Ait princeps Nō pōt melius. Erat
enim tristis. Intrauit iuuenis: puella more
solido ostium claudit. Cui iuuenis. q̄ntum
dedit tibi princeps. Ait puella. xl. aureos: et
ille: Accipe integram libram auri: princeps
audiēs ait. Quanto plus dabis tanto plus
plorabit. Puella nūmos accepit ꝓiiciens
se ad pedes ⁊ casus indicauit. Aporiatus iu
uenis ait. Surge domina hoīes sumus casi
bus omnes subiacemus. His dictis exijt: vi
dit itaqȝ athanago eam ridentem ait illi: ma
gnus homo es ⁊ nō habes cui lacrimas ꝓ
pines. nisi mihi. ⁊ iurabāt ne hec verba cui
ꝙ proderent ⁊ ceperunt aduentum aliorū
expectare Venerunt multi dantes pecuniā
sȝ flētes exibant: Postea obtulit lenoni pe
cuniam dicens. Ecce precium virginitatis:
Ait leno. Vide quotidie vt tātas pecunias
mihi offeras. Altera die adhuc eam virgi-
nem audiens iratus vocans villicum puel-
laꝝ dixit: duc eam ad te ⁊ tange nodum vir
ginitatis eius: Cui villicus ait. Dic mihi si
virgo es: at illa Quamdiu deus vult virgo
sum: at ille: vnde tantam tulisti pecuniā: pu-
ella ait. Lacrimis ꝑfusis exponens casus
meos rogaui homines vt miaȝ virginitatis
mee haberent Et ꝓsternens se ad pedes ei
us ait. Miserere mihi domine subueni ca
ptiue regie filie ne violes me: ait ille. Leno
est auarus nescio si possis ꝟgo ꝑmanere:
Ait illa: studijs liberalibus sum erudita ⁊ i
genere masculi possum modulari: duc me
in foꝝ vbi poteris facundiam meam audi-
re: propone questiones populo ⁊ ꝓpositas
soluam. In hac arte applicabo pecunias
quotidie: at ille: mihi bene placet. omnis po
pulus cucurrit ad virginem videndam. At
illa: aggreditur facundiam studioꝝ questio
nes sibi preponi iussit: omnes clare soluit: ⁊
sic per talem modum multam pecuniam a
populo recepit. Athanagora illam integra
virginitate custodiuit ⁊ vnicam filiam Ita
vt eam donis multis villico ꝯmendaret: cū
hec agerent̄ venit apolonius. xiiij. anno iā
transacto ad domum stranguilionis ⁊ dio-
nisiadis ad ciuitatem tharsim. Quem cum
vidissȝ strāguilio ꝑrexit valide cursu dixitqȝ
vxori sue dionisiade. dixisti apoloniū nau-
fragum esse mortuum: ecce venit ad repe-
tendam filiam. Ecce quid dicturi sumus ꝓ
filia: et illa. Miser vir ⁊ ego ꝯiunx accipi
amus vestes lugubres ꝑfundamus lachry
mas ⁊ credet nobis ꝙ filia eius morte na-
turali defuncta est. Cum hec ita agerentur
intrauit apolonius. vt ꝟo vidit eos veste lu
gubri indutos ait: q̄re in aduentu meo fun-
ditis lacrimas: credo enim ꝙ̄ iste lachrime
non sunt vestre sȝ sunt mee: ait mulier. Ne-
quaꝙ̄. Utinam ad aures tuas alius ⁊ non
ego aut coniunx mea diceret qđ iam dico:
tharsia tua filia subito defuncta est. Apolo
nius hoc audiens totum corpus eius ꝯtre
muit: diuqȝ defixus stetit: tandem resumpto
spū intuens mulierem ait. O mulier si filia
mea defuncta est vt dicis nunquid ⁊ pecu-
nia ac vestes simulqȝ perierunt: at illa: Aliq̄
sunt aliqua perierunt: et dixerunt: crede no-
bis q: credimus ꝙ filiam venientem inue-
nires: ⁊ vt scias nos non esse mentitos ha-
bemus testimonium. Ciues enim nr̄i me-
mores beneficioꝝ tuoꝝ in ꝓximo littore ex
ere collato filie tue monumentum fecerunt
quod potes videre. Apolonius credens eaȝ
defunctam esse ad famulos ait. Tollite hec
famuli ⁊ ferte ad nauem ego vadaȝ ad filie
mee monumentum: legit titulum sic̄ supius
est scriptuȝ stetit q̄si extra se maledicens ꝓ
prios oculos Et ait. O crudeles oculi filie
mee cernue: nō potuistis lacrimas fundere

His dictis ad nauem prexit ⁊ ait famulis suis. Proijcite me queso in ꝓfunditatẽ ma ris. cupio enim in vndis exalare spũm. ⁊ dũ ꝓsperis nauigat tyꝝ reuersus subito muta tuȝ est pelagus: ⁊ ꝑ diuersa maris discrimi na iactabant̃. Omnibus aũt deum roganti bus ad machilenã ciuitatẽ in q̃ erat filia sua tharsia venerunt: gubernatoꝛ aũt cũ omni bus magnum plausum dedit. Ait Apollo. Quis sonus hilaritatis aures meas ꝑcussit Ait gubernatoꝛ. Gaude domine qꝛ hodie natalicia celebꝛant̃. Apol. ingemuit ⁊ ait: et omnes dieȝ festum celebꝛent preter me: suf ficiat famulis meis pena mea ac doloꝛ: do no eis. x. aureos ⁊ emant que voluerint et dieȝ festum celebꝛent. Et quicunqȝ vocaue rit me vel gaudium mihi fecerit crura illoꝝ frangi iubeo. Dispensatoꝛ itaqȝ necessaria tulit ⁊ redijt ad nauem. Cuȝ igit̃ omnibus nauibus nauis apol. honoꝛatioꝛ esſȝ cũ ma gno ꝯuiuio ceteris melius celebꝛant naute appollonij. Athana. qui tharsiam diligebat iuxta nauem in littoꝛe ambulabat: vidit na uem appollonij ⁊ ait. ecce amici nauis ista mihi placȝ: qꝛ video decent̃ esse paratã: nau te vt audiunt suaȝ naueȝ laudari dixerũt ei. O domine rogamus in nauẽ nr̃aȝ ascenda tis: et ille. Mihi placȝ: ascẽdit ⁊ libenti aĩo discubuit: posuitqȝ. x. aureos in mensa ⁊ ait Ecce non frustra me inuitaueritis: et dixe runt. Domine regraciamur vobis: cuȝ aũt princeps vidisset omnes discumbentes ait. Quis est dominus nauis: ait gubernatoꝛ: dominus nauis in luctu moꝛat̃ iacet inferi us ⁊ opoꝛtet moꝛi in mari: ꝯiugeȝ perdidit: ⁊ filiam in terra aliena: athanagoꝛa ait vni seruo ardalio noĩe: dabo tibi duos aureos tantum descende ⁊ dic ei: rogat te princeps ciuitatis huius ꝓcede de tenebꝛis ad lucem Ait iuuenis: non possum aureis tuis crura repare: quere alium qꝛ iussit quicunqȝ eum appellauerit crura eius frangant̃: athana goꝛa ait. Hanc legeȝ vobis ꝯstituit non mi hi: ego aũt descendaȝ ad eũ dicito mihi quõ vocat̃: at illi: appollonius audito hoc nomi ne ait intra se: et tharsia appellauit pr̃eȝ suũ appollonium: descendit ad eum: queȝ vt vi dit barba ꝓlixa caput squalidum submissa voce dixit: aue Appolloni. Appollonius vt audiuit putans se ab aliquo seruoꝝ appel lari turbulento vultu respiciens vidit igno tum hoĩem honestum ⁊ decoꝝ siluit. Ait ei princeps. Scio te mirari ꝙ ego ignotus te appellaui: disce qꝛ princeps sum huius ciui tatis athanagoꝛa noĩe descendi ad littus na ues ꝯtuendas inter cetera vidi nauem tuaȝ decenter oꝛnatam: ⁊ amaui aspectum tuuȝ: inuitatus eraȝ a nautis tuis: ideo ascendi ⁊ libenti aĩo discubui: inquisiui dominũ nauis quem dixerunt in luctu grandi esse ꝓpter quod ad te descendi vt te de tenebꝛis ꝓdu cerem ad lucẽ spero qꝛ dabit tibi deus post luctum gaudium. Appollonius leuabit ca put suum ⁊ dixit: quis es domĩe vade in pa ce: ego aũt non sum dignus epulari: ⁊ ideo amplius viuere nolo. Athanagoꝛa ꝯfusus ascendit in supioꝛi nauis ⁊ dixit: non valeo ꝑsuadere domino vestro vt ad lucem exeat quid faciam vt reuocem a ꝓposito moꝛtis: Uocauit vnum de pueris suis ⁊ ait. Uade ad lenoneȝ ⁊ roga eũ vt mittat ad me thar siam: hȝ eniȝ sapĩaȝ ⁊ ẜmoneȝ suaueȝ: pote rit eum foꝛsitan exhoꝛtari ne talis talit̃ mo riat̃. Uenit igit̃ puella ad nauim: ad quam ait athanagoꝛa: veni ad me tharsia: vbi nũc est ars studioꝝ tuoꝝ vt ꝯsoleris dñm nauis in tenebꝛis sedenteȝ: ⁊ vt ꝓuoces eum exire ad luceȝ: qꝛ nimis dolet ꝓ ꝯiuge ⁊ filia sua Accede ad eum vt ad lucem veniat: qꝛ foꝛ te deus per te luctum suum in gaudium cõ uertet: si enim hoc poteris facere dabo. xxx sistercias auri ⁊ tot argenti ⁊ ꝑ. xxx. dies re dimaȝ te a lenone: puella hoc audiens con stant̃ ad eum descendit ⁊ humili voce salu tauit eum dicens. Salue quicunqȝ es ⁊ le tare scias qꝛ innocens virgo que ṽginitatẽ suaȝ inter naufragia sua ⁊ castitateȝ inuiola tam obẜuauit te salutat. Tunc in carmini bus cepit modulata voce cantare ⁊ in tãta dulcedine ꝙ admirabat̃ appollonius ⁊ di xit cantando ea que hic sequunt̃. Per scoꝛ tes gradioꝛ sȝ scoꝛtum cõscia non sum. Sic spinis rosa nescit violari ⁊ vllis. Coꝛruit et raptoꝛ gladiuȝ ferientis ab ictu. Tradita le noni non sum violata pudoꝛe. Uulnera ces sassent animi: lacrimeqȝ deessent. Nulla er go melioꝛ si noscam certe ꝑntes. Unica re galis generis sum stirpe creata. Ipsa iubẽ te deo letari credo aliqñdo. Fuge modo la crimas curam dissolue modestam. Redde

polo facieꝫ menteq̄ꝫ ad sydera tolle:iā deus
est hoīm plasmator rector ⁊ auctor:Non si
net has lacrimas casso finire labore.ad hec
apol.leuauit oculos ⁊ vt puellaꝫ ingemuit
⁊ ait.Heu mihi misero q̄diu luctabor grās
ago prudentie tue ⁊ nobilitati:hanc vicē re
pendo vt memor tui sim q̄ndo letari liceꝫ re-
gni mei viribus lauabor.forsitan vt dicis re
gio genere orta es natalibus p̄ntum tuoꝝ
representaberis:nunc accipe.c.aureos ⁊ re
cede noli me appellare: recenti enim luctu
r̄nouata calamitate tabesco:puella acceptis
aureis abire cepit ⁊ ait ad eaꝫ athana.quo
vadis tharsia sine fructu laborasti non po-
tuisti facere miāꝫ ac subuenire hoī interfici
enti se:⁊ ait tharsia:oīa quecunq̄ꝫ potui feci
⁊ dans mihi.c.aureos abire rogauit:atha.
ait:dabo tibi ducentos ⁊ descende ⁊ redde
ei quos dedit ⁊ dic saluteꝫ tuā quero ⁊ non
pecuniā:descendens tharsia ait ⁊ sedit iuxta
eum:si in isto squalore estimasti manere p-
mitte me tecuꝫ s̄mocionari .Si ergo parabo
laꝝ meaꝝ solueris questioneꝫ:vadaꝫ sin ali
as refundaꝫ tibi pecuniaꝫ ⁊ recedaꝫ .Tunc
apol.ne reciperet pecuniā sꝫ etiā puelle pru-
dentis ne negaret s̄mones ait: liceꝫ in malis
meis nulla cura mihi suppetat nisi flendi ⁊
lugendi tamē ne ornamento prudentie tue
careaꝫ dic que mihi interrogatura es ⁊ ab
scede: peto enim vt fletibus meis spaciū tri
buas:ait tharsia.audito me:est domus ī ter
ris que nobis clausa resultat. Ipsa domus
resonat tacitus sꝫ non sonat hospes. Ambo
cum currunt hospes simul ⁊ domus vna:
⁊ ait:si rex es vt dicis conuenit te esse mihi
prudentioreꝫ solue questionē:ait apol. Nec
scias me esse mentitū domus que in terra
resonat vnda est:hospes tacitus piscis ē qui
cum domo sua currit:at illa. Longa feror
velox formose filia silue. Innumera pariter
comitum stipante caterua.Curro vias mul
tas vestigia nulla relinquo.Apol.ait.Si li-
citum esseꝫ ostendā tibi multa que nescis cū
respondebo questionibus tuis.miror te taꝫ
tenera etate mirifica prudentia eē imbutaꝫ.
Nāq̄ꝫ arbor stipata cateruis vias multas
currens ⁊ vestigia nulla relinquens nauis
est.⁊ addidit puella. Per rotas ⁊ edes in
noxius ille ptransit.est calor in medio ma-
gnus quē nemo remouit.Non est nuda do
mus nudus sꝫ ꝯuenit hospes. Si luctū po-
neres innocens intrares in ignes apol.ait:
Intrareꝫ balneum vbi hincinde flāme per
tabulas surgunt. Nuda domus in q̄ nihil ē
nudus hospes ꝯuenit ⁊ nudus sudabit Cū
q̄ꝫ hoc ⁊ similia dicerent puella misit se sup
apol.⁊ distractis manibus cum amplexa-
bat̄ diceus ei.Exaudi vocē deprecantis:re
spice v̄gineꝫ q̄ꝛ viꝝ talis prudentie mori ne
fariū est.Si ꝯiugeꝫ quaꝫ desideras deus ex
sua grā tibi restituat:si filiaꝫ saluaꝫ quaꝫ de
functā dicis inuenire poteris:pre gaudio te
oportet viuere.Apol.cum hec v̄ba audisset
in iracundiaꝫ v̄sus est:surrexit ⁊ puellā cuꝫ
pede pcussit:impulsa v̄o cecidit v̄go ⁊ ge-
nis eius nuptis cepit sanguis effluere:con-
turbata v̄go cepit flere ⁊ dixit.O deus con
ditor celoꝝ vide afflictioneꝫ meaꝫ nata sum
inter fluctus ⁊ ꝓcellas maris:mr̄ mea do-
loribus ꝯstricta defuncta est ⁊ sepultura est
ei negata:in terris ornata a pr̄e meo ⁊ in-
loculo posita cum.xx.sistercias auri mari ē
tradita.ego v̄o infelix stranguilioni ⁊ dyo
nisiade impijssimis hoībus a pr̄e meo sum
tradita cum ornamentis ⁊ regalibus vesti-
bus ⁊ iussa sum a seruis coꝝ occidi:tandeꝫ
petiui vt deum inuocareꝫ anteq̄ꝫ me occide
ret mihi ꝯcessit. Piratis sup̄uenientibus
rapta sum:⁊ qui me occidere volebat fugā
petijt:⁊ in hunc locum deducta ⁊ deus q̄n
do ei placꝫ me reddat pr̄i meo apol. Apol.
audiens hec oīa certissima signa exclama-
uit voce magna ⁊ ait.O domine mis̄icors
qui ꝯspicis celum ⁊ abyssum ⁊ oīa secreta
patefacias benedictuꝫ sit nomen tuū:Cum
hec dixisset cecidit sup amplexus tharsie fi
lie sue ⁊ osculatus est eā cum leticia ⁊ pre
gaudio fleuit amare ⁊ ait O dulcissima na
ta mea ⁊ vnica dimidiū aīe mee non mori-
ar ꝓpter te:inueni ꝓpt̄ quam volui mori:al
ta voce clamabat dicēs.Currite famuli cur
rite amici currite omnes ⁊ miserie mee finē
imponite inueni quaꝫ p̄dideraꝫ.s.vnicam fi
liaꝫ meaꝫ.Audito clamore famuli currerūt:
currit inter illos athanagora princeps ⁊ de
scendentibus illis in nauim inuenerunt illū
flenteꝫ pre gaudio sup collum filie sue ⁊ di
centem.Ecce filia mea quaꝫ lugeo dimidi-
uꝫ aīe mee iaꝫ volo viuere omnes pre gau
dio cum eo flebant. Tunc erigens se apol.

ꝓiectis vestibus lugubribus indutus ē ve
stibus mundissimis ⁊ omnes dixerunt. O
dñe quã similis est filia tua vobis: si nõ essꝫ
aliud expimentum sufficeret eius similitu=
do ad ꝓbandaꝫ esse filiam tuaꝫ. Tunc filia
bis ter quater osculata est prēꝫ ⁊ ait. O pa
ter benedictus deus qui mihi grãꝫ dedit ꝙ
te videre potero tecum viuere tecum mori:
⁊ narrauit ei quõ a lenone ꝯparata ⁊ in lu
panari est posita ⁊ quõ deus ṽginitaté suaꝫ
custodiuit. Audiens hoc athanagora times
scꝫ ne filiam alteri in vxoré daret misit se ad
pedes apol. dicens. Adiuro te ꝑ deũ viuũ
qui te prēꝫ filie restituit ne alteri filiam des
in ꝯiugeꝫ nisi mihi: sum enim princeps hui
us ciuitatis meo auxilio ṽgo ꝑmansit ⁊ me
duce te prēꝫ agnouit. Cui apol. ait. Nõ pos
sum tibi esse ꝯtrarius: qꝛ multa ꝓ filia mea
fecisti ⁊ ideo opto vt ipsa sit vxor tua: ⁊ tũc
restat vt vindicem me a lenone. Athanago
ra ciuitatem intrauit ꝯuocatisqꝫ ciuibus di=
xit. Ne pereat ciuitas ꝓpter vnum imperiũ
Sciatis apollonium regeꝫ prēꝫ tharsie huc
venisse: ecce classes nauium properant euꝫ
cum grandi exercitu ad destruendaꝫ ciuita
tem ꝓpter lenonem qui filiam suaꝫ tharsiã
in lupanari ꝯstituit. His dictis ꝯcursus fa=
ctus est ⁊ tanta ꝯmotio populi vt nec viri
nec femīe manerent quin currerent omnes
ad appolloniũ regem videndo cũ ⁊ miam
ab eo petendo. Ait athanagora. Cõsulo ad
hoc vt non destruatᷣ ciuitas deducatᷣ ad eũ
leno: captus est statim ⁊ ligatis manibus le
no a tergo deducitᷣ ad regem apol. regia ve
ste indutus tonso capite dyadema imposuit
capiti sui tribunal ascendit cum filia ⁊ ciui=
bus dicens. Videtis tharsiam virgíeꝫ a pa
tre suo hodie ꝯgnitaꝫ: cuius turpissimus le
no q̃ntum erat in eo corruptioneꝫ ꝯfusioné
ꝑpetuaꝫ ꝓcurabat: nec amicicia sua nec pre
ce nec precio desistere volebat facite ergo fi
lie mee vindictam. Omnes vna voce dixe=
runt. Dñe leno viuus ꝯburatᷣ: ⁊ diuitie ei=
us puelle dentᷣ: ꝓtinus adducitᷣ leno ⁊ corã
oibus in igne ponitᷣ ⁊ totalitᷣ ꝯburitᷣ. Thar
sia ait villico: dono tibi libertateꝫ: qꝛ benefi
cio tuo ⁊ ciuiũ ṽgo ꝑmansi ⁊ donauit ei du
centos aureos ⁊ libertateꝫ. Libertateꝫ cun=
ctis puellis coraꝫ se presentatis ꝑdonauit ⁊
dixit. Quid de corꝑe vestro actenus serui=
stis ex hoc libere estote. Apol. ad populum
loquens grãs vobis de beneficijs vr̃is red
do mihi ⁊ filie mee factis. nunc ergo tribuo
vobis auri pondera quinq̃ginta. Illi ei ca=
pita sua inclinabãt grãs referentes. Ciues
omnes statuam appollonij in medio ciuita
tis statuerunt: ⁊ in basi scripserũt Tyro ap
polonio restauratori domuũ nr̃aꝝ ⁊ tharsie
sanctissime filie eius virgini. Post paucos
dies appol. tradidit filiam suam in ꝯiugeꝫ
athanagore cum ingenti leticia totius ciui
tatis ⁊ cũ genere ⁊ filia nauigans cũ oibus
suis volens ꝑ tharsum ꝓficiscendo ad pr̃iaꝫ
suam item somnis ammonitus est ꝑ ange=
lum vt ephesum iret ⁊ intraret in templum
ephesoꝝ cuꝫ filia ⁊ genere suo ibiqꝫ omnes
casus suos alta voce exponeret quos pas=
sus esset a iuuẽtute sua postea veniret thar
sum ⁊ vindicaret filiã suaꝫ. Appol. experge
factus oia indicauit generi ⁊ filie sue. illi au
tem dixerunt. Fac domine quod tibi videtᷣ
bonum tunc iussit gubernatorem nauigare
ephesum Qui cũ descendissꝫ ratim cũ suis
templum petijt vt ꝯiunx sua inter sacerdo=
tes sancte vixit: rogauit vt templum aperie
tur: quod factũ est. Hec audiens vxor eius
ꝙ quidaꝫ rex venerat cũ filia ⁊ genere. gé=
mis regalibus ornauit caput suuꝫ ⁊ induit
se veste purpura: ⁊ cum honesto cõmitatu
templũ intrauit: erat nimis pulcra ⁊ ob ni=
miũ castitatis amoré asserebant omnes nul
laꝫ taꝫ grataꝫ esse ṽgíneꝫ. Quã videns ap=
pollonius in nullo noticiã eius hébat: misit
se ad pedes eius cum filia sua ⁊ genere: tã
tus enim splendor eius pulcritudinis immi
nebat vt ipsa dyadema esse videntibus pu
taretᷣ: statuit in templo preciosa munera: et
post hec cepit appollonius dicere sicut an=
gelus ei dixerat. Ego ab adolescentulo rex
natus tyrus appollonius noiatus cũ ad om
neꝫ sciaꝫ ꝑuenissem regis iniqui anthiochi
questioneꝫ exolui vt eius filiaꝫ acciperem:
ille ṽo cã deflorauit ac in impietate sua cõ=
tinue tenuit ⁊ me occidere conabatᷣ: fugaꝫ
petij ⁊ in mari oia ꝑdidi: ⁊ post a rege alti
strate gratissime susceptus intantũ eius be
niuolentiam sum exptus vt mihi filiã suam
in vxorem daret. deinde mortuo anthiocho
ad regnum percipiendum vxorem meam
mecum duxi: hanc filiaꝫ pepit vxor mea in

mari de cuius ptu defuncta est quam ego
cum.xx.sistercijs aureis in loculo clausam
in mare misi:vt inuenta digne sepeliret.Et
hanc filiaz meã nequissimis hoibus ad nu
trienduꝫ ꝯmendaui ⁊ supiores ptes egiptij
petij.Quarto aũt decimo anno adueniens
vt filiam meã expeterem dixerunt mihi eaꝫ
esse defunctã:⁊ dum credidi in luctu vixi ⁊
in lugubribus vestibus ⁊ mori cupiens mi
hi filia mea reddita est. Cuꝫ hec ⁊ his simi
lia narrarꝫ altistratis regis filia vxor eius
leuanit se ⁊ rapuit dum in amplexus volẽs
qꝫ euꝫ osculari:Appollonius aũt repulit eã
a se cum indignatione ignorans ꝙ vxor sua
essꝫ:at ille.O domine mi:dixit cuꝫ lacrimis
dimidium aie mee cur sic agis:ego sum cõ
iunx tua altistratis regis filia ⁊ tu es tyrus
appollonius maritus ⁊ dominus meus qui
me docuisti:tu es naufragus meus quem
amaui non causa libidinis sꝫ sapie.Appollo
nius hoc audiens statim noticiam eius ha
bens cecidit sup collum eius ⁊ pre gaudio
lacrimas emisit dicens. Benedictus altissi
mus qui mihi filiam cum vxore reddidit:at
illa.Ubi est filia mea:⁊ ipse ostendẽs thar-
siam dixit.Hec est filia tua tharsia:illa vero
osculata est eam ⁊ sic cum leticia magna in
tota ciuitate illa ⁊ in circuitu ꝙ rex appollo
nius vxoreꝫ suã in templo inuenit: famatuꝫ
est.Appollonius ascendit nauem cũ vxore
⁊ filia ⁊ genere reuertens ad p̃riaꝫ suã.Ue
niens igit̃ appol.anthiochiã regnum sibi r̃
seruatum recepit ⁊ pgens tyꝝ ꝯstituit in lo
cum suum athanagoram geneꝝ suũ.Dein
de cum ipso genere vxore ⁊ filia ⁊ cuꝫ exer
citu regio veniens tharsum iussit apprehen
dere dyonisiadem ⁊ stranguilionem ⁊ duci
ante se ⁊ coraꝫ oibus ait.Ciues tharsenses
nunquid vestꝝ alicui extiti ingratus.Om-
nes dixerunt.Nõ domine:parati sumus ꝓ
vobis mori:hec statua ẽ facta:qꝛ nos a mor
te seruastis.Appollonius ait. Cõmendaui
filiaꝫ meã stranguilioni ⁊ dyonisiadi vxori
sue ⁊ eam mihi reddere noluerunt.Infelix
mulier ait.Bone domine nunquid tuipse ti
tulum monumenti eius legisti.appollonius
iussit filiam suam venire in presentia oim:
⁊ tharsia maledixit mulieri ⁊ dixit.Aue sa-
lutat te tharsia ab inferis reuocata.Infelix
mulier videns eam toto corde ꝯtremuit ci-
ues mirabant̃ ⁊ gaudebant:⁊ iussit tharsia
venire villicum cui ait.Theophile tu agno
sti:clara voce responde quis ad interficien-
dum me te obligauit:villicus ait dyonisia-
des dña mea.Tunc ciues rapuerunt stran
guilionem ⁊ dyonisiadeꝫ:⁊ extra ciuitatem
trahentes lapidauerunt.Uolentes ⁊ theo-
philum occidere sꝫ tharsia cum a morte li-
berauit dicens:Nisi mihi spacium ad oran
dum dedisset modo cum non defenderem:
Appol.dedit munera ciuitati ad restauran-
duꝫ ciuitateꝫ ⁊ moratus ẽ ibi tribus mensi-
bus:nauigans inde penthapolim ciuitatem
curiã ingredit̃ ad altistratẽ regeꝫ gaudens.
Rex senex factus est:vidit filiaꝫ ⁊ neptiꝫ cũ
marito suo rege p integꝝ annuꝫ letant̃ insi
mul vna ꝑmanserunt:post hec morit̃ perfe
cta etate:manibus coꝝ dimittens dimidieta
tem regni sui apollonio ⁊ medietatem filie
sue:oibus his pactis dum ambularet apol
lonius iuxta mare vidit piscatoreꝫ qui eum
post naufragiuꝫ accepit:iussitqꝫ euꝫ appre
hendere ⁊ ad palacium duci:videns pisca-
tor a militibus se apprehẽdi putauit occidi
Ingressus apol.iussit eum adduci ad se di
cẽs.hic paranimphus meus qui mihi post
naufragium opem dedit ad ciuitatẽ venire
ostendit ⁊ dixit ei:ego sum apolonius tyrus
⁊ iussit sibi dari.cc.sistercias seruos ⁊ ancil
las ⁊ fecit eum comitem suũ ꝙdiu vixit:ela
mitus qui ei de anthiocho nunciauit proci
dens ad pedes appolonij ⁊ ait.memor esto
domine elamiti serui tui.Appollonius appre
hensa manu eius erexit eum fecitqꝫ euꝫ di-
uitem ⁊ ordinauit in comiteꝫ.His expletis
genuit Apol.filium de ꝯiuge sua quem in
locum aui sui Altistratis constituit regem.
Uixit apolonius cum coniuge sua.lxxxiiij.
annos ⁊ tenuit regnum anthiochie ⁊ Tyri
⁊ tyrenensium quiete ac feliciter casus suos
descripsit ipse duo volumina perfecit vnum
in templo ephesorum alterum in sua biblio
theca collocauit defunctus ẽ ⁊ perrexit ad
vitam eternam.Ad quaꝫ ⁊c̃.

De celesti patria
Capitulum.cliiij.

Arrat geruasius ꝙ in edissa ciui
tate ob presentiaꝫ sancte imagis
christi nullus hereticus viue põt

nullus paganus: nullus ydolorum cultor: nullus iudeus: sed nec locum illum barbari possunt inuadere: si quando exercitus obuenit hostilis stans sup portam ciuitatis innocens puerulus epistolam legit: et sic eadem die qua legitur epistola: aut placantur barbari: aut fugiunt effeminati

Moralisatio

Carissimi. Ista ciuitas est ciuitas illa de qua in Apocali. dicitur. Uidi ciuitatem sanctam iherusalem descendentem de celo nouam sicut sponsam ornatam viro suo. Ciuitas ista construitur ex viuis lapidibus. i. sanctis martiribus et aliis deuotis et placentibus in qua propter presentiam sancte imaginis christi nullus ydolorum cultor aut hereticus neque barbarus audet accedere: nec locum illum inuadere. Uel ciuitas ista pot dici corpus nostrum in quo propter presentiam sancte imaginis christi. i. aie infuse et per baptismum a peccato origiali lote: nullus hereticus. i. nulla dyaboli versutia aut pompa viuere potest: quoniam in baptismo deo firmiter adherere promisimus et dyaboli pompis abrenunciauimus: quoniam homo ad imaginem trinitatis sancte factus et creatus est vt dicitur Gen. j. Faciamus hoiem ad imaginem et similitudinem nostram: ideo dyabolus in eo post baptismum viuere non pot nisi homo voluerit. Hostis eni noster ita debilis est quod neminem superare poterit nisi homo voluerit: sed nec locum illum barbari possunt inuadere. Barbari sunt peccata mortalia que per presentiam diuine gratie aiam nostram inuadere non possunt: et si ex fragilitate conditionis nostre et carnis suggestione aia per peccatum aliquod mortale aut saltem enorme inuaditur puerulus innocens. i. conscientia remordens exercitum hostilem obuenientem per epistolam confessionis debet repellere: et post confessionem pro peccatis satisfacere: et sic eadem die que puerulus stans in porta. i. in inchoatione bone vite epistolam emendationis et confessionis legit totiens quotiens barbari conscientiam inuadentes: et bonum opus nostrum retardantes: aut placatur: aut effeminati fugiunt: sed nunquam placantur: quia dum bona opera nostra conspiciunt plus in temptationis furiam vertuntur et insaniunt. Si autem ex lapsu carnis nos in presenti laqueum incidemus: nulla tamen ex hoc placatio dyaboli vt a temptatione vlla desistet habere poterimus ergo effeminati et deuicti a nobis fugiunt. Stultum enim est seruire dyabolo qui nullo placatur obsequio: sed adherendum est deo qui sibi seruientibus vitam et mercedem eternam retribuit: ad quam nos perducat etc.

De modo pugne in passione christi contra dyabolum.

Capitulum. clv.

In anglia vt narrat geruasius ad terminos episcopatus eliensis est castrum cathubricha noie: infra cuius limites e vicino locus est quem vuandleburiam dicunt eo quod illic vuandali partes britanie seua christianorum peremptione vastantes castrametati sunt. Ubi vero ad monticuli apicem fixere tentoria planicies in rotundum vallatis circumcluditur vnico ad instar portalis aditu patens ad ingressum. In hanc campi planiciem vt ab antiquissimis temporibus colitur fama que vulgo testatur post noctis conticinium lucente luna si quis miles exclamat miles contraueniat: stati ex aduerso miles occurrit qui ad congrediendum paratus concurrentibus equis: aut resistentem deiicit aut deiicitur: et intra aditus illius septa solus miles ingreditur: et ab exteriori aspectu alicuius foris non artatur. Ad huius rei fidem rem gestam et multis vulgo cognitam subiungo quam ab incolis et indigenis auditui meo subieci. Erat in britannia maiori paucis exactis diebus miles albertus in armis strenuissimus: omnibus virtutibus decorus: hic aliquo die castrum memoratum hospes ingreditur: et cum in hyemis intemperie post cenam noctu familia diuitis ad focum vt potentibus moris est: recedendis antiquis gestis operam daret: tandem occurrit ab indigenis pretaxatum mirabile recensitum. Uir ergo strenuus vt quod auribus hauserat rei ipsius experientia probaret: vnum de nobilibus armigeris elegit: quo comite locum adiit: ad ostensum locum loricatus miles appropinquans ascendit: dimissoque seruo nobili solus campum ingreditur. Exclamat miles vt alterum inueniat: et vocem ex opposito miles ad instar militis celer occurrit: parque vt videbatur armatus. Quid plura. Extensis clipeis: directis hastis equi concurrunt: equites impulsibus mutuis concutiuntur: et elisa iam alterius lancea: ictuque

euanescēte per lubricū: albertus aduersariū
suū potenter impulit ad casū: cadens ⁊ sine
mora resurgens albertum per luta respicit:
equū ex causa lucratiua adducere: lanceaʒ
subducit: et dum caʒ modo iaculi missibilis
emittit femur alberto ictu atrocissimo trās-
fodit: ex aduerso miles nr̄ aut pre gaudio
victorie ictū vulnusqʒ non sentiens aut dissi
mulans disparēte aduersario campū victor
egreditur equū lucratuʒ armigero tradidit:
statura grandē: leuitate agilem: ⁊ in appa-
rentia pulcerrimū. Regredienti viro nobili
turba familiaris occurrit: euentum miratur
casum deiecti militis gratū habens: ⁊ stre-
nuitateʒ tam illustris baronis cōmendans.
⁊ cum caligas ferreas discalciaret vnā san
guinis coagulo vidit completam: stupet fa
milia de vulnere: sed dominus indignatur
timere: cōcurrit excitatus populus ⁊ quos
ante somnus presserat: excrescēs admiratio
ducit ad vigilandū. Testis triumphi equus
freno nō dimisso tenet̄ ad publicū ꝯspectū
expositus: oculis toruis: ceruice erecta: pilo
nigro: sella militari. Jam gallicantus aduc
nerat: equus saltibus estuans: naribus ebu
liens: pedibus terram pulsans: loris quibus
tenebat̄ diruptis: in naturalē se recipit liber
tateʒ fuga facta insecutus disparuit: ⁊ nobilis
miles noster id iniusti vulneris perpetuum
habet momentum: quod singulis annis illo
eodem noctis renouante momento vulnus
in superficie cutis superductū recrudescebat.
vnde factū est vt post annos paucos miles
illustris trāsfretauit: ⁊ sub multiplicata con
tra paganos pugnandi strenuitate vitaʒ do
mino reddens cōmendauit.

Moralisatio

Carissimi. iste miles strenuissimus
est dominus noster ihesus xp̄s
qui est miles ⁊ rex regum et dn̄s
dominantiū qui cum milite scʒ dyabolo pu
gnaturus de castro supernoꝝ ciuiū redimi
non potuisset nisi dei filius mundum cōtra
dyabolū pugnat̄s intrasset Nā ante christi
natiuitatē nullus sanctoꝝ ꝗꝗ iustus fuerit
regnum celoꝝ intrare potuit: propterea dei
filius ex ꝯsultu dei patris ab indigenis suis
hoc mirabile intelligens qui ante multa an
norum milia limbū inferni introierant: vnū
de nobilibus armigeris elegit: quo comite
mundū istum intrauit: cui equum ante tp̄s
pugne cōmendauit: qꝛ dum xp̄s de maria
virgine nasci voluit ab eius purissimo san-
guine spū̄sancto cooperante carnē assumpsit:
quā pro armigero depurauit: sed cū miles
iste campū intrasset ⁊ aduersariū suū dya-
bolum ꝯsiderasset: exclamauit miles vt nō
alterꝝ inueniat: ⁊ ecce ex opposito alt̄ miles
scʒ dyabolus ad instar militis per superbiam
armatus occurrit: sed dominus noster oēs
quos secū habuit dimisit solus campum in
trauit preter equū. i. humanitateʒ: qui dum
tp̄s passionis eius appropinquaret ⁊ iudei
cum caperent ⁊ crucifigerent nullū secū hūit
qꝛ discipuli vt euangeliste testant̄ relicto eo
fugerunt. In orto solus: in captura solus: in
cruce solus: in oībus passionibus suis ⁊ an
gustiis corporis solus: ita vt impleret̄ illud
Isa. Torcular calcaui solus de gētibus nō
est vir mecuʒ. Quid plura: extensis clipeis:
directis hastis equi ⁊c̄: qꝛ dum xp̄s huma
nam naturaʒ ad quam redimendā venerat
a lapsu primoꝝ parentum erigeret: humili
tatis sue clipeū extendit: hastā superbie ne-
quissimi dyaboli fregit: ⁊ aduersariū suum
potenter impulit ad casum: ⁊ ad inferni pro
fundissima dimersit. sed miles noster ihesus
xp̄s in hac pugna. i. passione sua per iude
traditionem ⁊ multiphariaʒ derisionem ac
postremā per mortis ⁊ crucis sentencie ꝑpla
tionem cadens ⁊ cito resurgens: qꝛ die t̄cia
sicut ipse testat̄ de se precedā vos in galileā
resurrexit. Tunc aduersarius christi lanceā
ī die pasceues subducit ⁊ femur nobilissimi
regis nr̄i ictu atrocissimo trāsfodit: ꝙ xp̄s
aut pre gaudio victorie ictum vulnusqʒ nō
sentiens: aut dissimulans disparente aduer-
sario: qꝛ dum xp̄s moreretur in cruce: dya
bolus si quid in eo potestatis hr̄e potuisset
ad eum venit: qꝛ purū hoīem eum credidit
miles disparēte aduersario ⁊ debellato mōi
campū victor egreditur: equum lucratuʒ. i.
corpus ⁊ animaʒ in die ascensionis sue deo
patri tradidit: sed dum nobilis iste de mūdo
in monte oliueti ad patreʒ regreditur turba
familiaris occurrit: quoniam oīm patriar-
charum ⁊ prophetarum numerus alioꝝ ꝗʒ
sanctoꝝ exercitus letissimi, ex victoria facti:
⁊ in limbo infernorum adhuc reclusi singu
latim dicebant: Aduenisti desiderabilis ⁊c̄.

Euentū mirant̄ casuꝫ deiecti militis aduer
sarij sui gratissimū habentes: ⁊ strenuitatē
tam illustris baronis commendantes: sed ⁊
miles vulnera de triūpho in signuꝫ victorie
retinuit que ī extremo iudicio iustis ad pre
mium: ⁊ pctōribus ad supplicium ostendet.
Stupet familia de vulnere .i. oēs electi mi-
rant̄ de tam acerba morte ⁊ christi passiōe
ei regratiantes: sed dn̄s dedignat̄ timere: qꝛ
viriliter ꝯtra mundum carnem ⁊ demoneꝫ
pugnauit ac potenter superauit. Deuotus
ꝯcurrit excitatus ꝑplūs qui prius cū christo
compassionē non hūit: sed visis vulneribus
⁊ in mēte ꝑtractis amaris passiōibus quos
prius somnus obliuionis ⁊ ignorātie presse
rat excrescēs admiratio ducit ad vigilandū
huius triumphi testis est equus id ē christi
cruentatū corpus in quo vt Jsaias dicit. A
planta pedis vsqꝫ ad verticē capitis non est
sanitas: ad publicū ꝯspectum oīm fidelium
in memoriā est positū. Jam gallicantus ad
uenerat: ⁊ equus saltibus estuans naribus
ebuliens ⁊ pedibus terrā pulsans ⁊c̄. Per
gallicantū horā mortis christi videlicet no-
nam q̄ tunc erat ꝭm gentiles hora vere me
ridiei intelligimus: attamē omnibus nobis
erat nox cū Propheta dicat. Uanum est
vobis ante luceꝫ surgere: qꝛ quotquot ante
xpūm nascebant̄ ad infernū descenderunt.
propterea xpūs estuans est saltibus resur-
gendi ⁊ ad celos ascēdendi: ebuliēs naribus
in terroreꝫ oīm damnatoꝝ in die iudicij ex
tremi: ⁊ pedibus terraꝫ pulsans .i. hoīes de
terra resurgere faciens cū vox tube nouissi
me sonuerit. Surgite mortui ⁊ venite ad iu
dicium: tunc dicēs est iustis. Uenite possi-
deatis paratū vobis regnū ab inicio seculi.
sed reprobi expectabunt illaꝫ sentenciā tre-
mendam qua eis dicet̄. Jte maledicti ⁊c̄

De causa subuersiōis troye Ca. clvj.

Refert ouidius de bello troyano:
ꝙ Helena fuit capta a paride ⁊
ꝙ prophetatū fuit ꝙ ciuitas troy
ana nō esset subiecta quousqꝫ achilles mor
tuus eēt. Mater hoc audiens eū in quadā
camera inter domicellos cuiusdaꝫ regis in
habitu muliebri occultabat. Qd̄ intelligēs
vlixes naueꝫ cum mercimoniis preparauit
Ponens etiaꝫ ornamenta muliebria ⁊ arma
splendentia: ⁊ sic ad castꝛ deuenit vbi achil
les cū domicellis īclusus manebat: qui statī
cum naueꝫ cū ornamentis ⁊ armis vidisset
cum domicellis causa emendi mercimonia
ītrauit. sed cū vlixes curiose arma tractasset
⁊ illū apprehendere solicitasset: achilles ha
stā arripuit ⁊ vibrauit et sic paruit res: quē
vlixes apprehendens ⁊ ad troyā deducens
preualuerunt greci. Jpso v̓o mortuo capta
est troya ⁊ obsides ꝑtis aduerse sūt liberati

Moralisatio

Carissimi. Paris dyabolū signifi
cat. Helena vero aīam siue totū
genus humanū a dyabolo captū
Troya infernum. Ulixes xpūm. Achilles
spūmsanctū. Nauis mercimoniis onusta ē
beata v̓go maria v̓tutibus adornata. arma
achillis sunt crux claues lancea corona ⁊c̄.
Ante christi mortem troya scꝫ infernus pre
ualuit: ⁊ antiquos p̄res in obsidione tenuit:
sed christo mortuo in die parasceues infer-
nus capitur: ⁊ obsides quos tenuit reddidit

De pena peccatorū non satisfacientium
in presenti pro delictis Capitulum. clvij

Quidaꝫ imꝑator erat qui ianitorē
prudentem hēbat qui a domino
suo instāter petiit vt eū ianitoreꝫ
ciuitatis per vnū mensem esse ꝯcederet ita
ꝙ ab oī gibboso monoculo scabioso impeti
ginoso ac herinoso denariū hr̄et. Jmꝑator
ei ꝯcessit ⁊ sigillo roborauit: qui ministerio
suscepto stetit in porta ciuitatis vt intrantes
⁊ exeuntes notaret et videret si aliqd̄ lucrū
ex officio posset obtinere. Quadā vero die
gibbosus cappatus illaꝫ portā intrauit: iani
tor ei obuiam venit ⁊ denariuꝫ ab eo petiit
ꝭm statutū ⁊ imꝑatoris preceptū: gibbosus
renuit ⁊ nihil dare voluit: tūc ianitor manus
in eum iniecit: eiusqꝫ capuciū accipe voluit
dum autē capuciū tolleret leuando inuenit
eū monoculuꝫ statim duos denarios ab eo
petiit: alter dare noluit sed fugere ꝓposuit:
sed ianitor per capuciuꝫ eū traxit: ⁊ ecce nu
dato capite iā scabiosus apꝑuit statim tres
denarios postulauit. Gibbosus hec videns
cepit ei resistere; nudatisqꝫ brachiis apꝑuit
impetiginosus: ianitor vero quartū denariū
postulauit; cui defendenti cappaꝫ abstulit: ⁊
cadente illa herinosos apꝑuit quintū quare
denariū ab eo petiit: ⁊ sic ꝯtigit ꝙ qui vnū
de iure dare noluit inuitus quinqꝫ dedit,

Moralisatio

Carissimi. Iste impatoꝛ est dominus noster ihesus xpūs. Janitoꝛ est prelatus aut discretus ꝯfessoꝛ qui habet stare .i. verba dei ⁊ eius precepta ꝓmulgare in poꝛta ciuitatis. Ciuitas ista ē mūdus qui tantū vnā poꝛtā intrandi habet scȝ ventrem: quia vnus introitus hominū ⁊ iumentoꝝ. sed sunt multe poꝛte ad exeundū scȝ aliqui moriunt̄ gladio: aliqui igne: aliqui subito: aliqui a bestiis ꝭm diuersitatē ⁊ moꝛtis multiplicia genera. Sed anteq̄ꝫ p poꝛtā moꝛtis mundū istū exeat opoꝛtet de necessitate ꝙ soluat ianitoꝛi denariū si aliquaȝ maculam habeat. Per istū gibbosū scabiosū impetiginosū ⁊c̄ peccātoꝛem intelligere ꝯgruit plenū viciis ⁊ ꝯcupiscentiis: et precipue qui in septē pc̄tis moꝛtalibus est inuolutus qui pro quolibet vicio vnū denarium soluat scȝ auarus largitatē: gulosus sobrietatē: luxuriosus castitatē: sup̄bus humilitatē: iracūdus mansuetudinē ⁊ sic de ceteris pc̄tis ad ꝯ̄ria ꝓcede: q2 de necessitate est vt soluat hic vel alibi. Et quod hic pōt vna die solui vix alibi per annū poterit. Redde ergo que debes ⁊ secure poteris transire per poꝛtā clarissimam ad vitam eternam: ad quam nos ⁊c̄.

De ꝑpetuitae anime Capitulū. clviij.

Home inuentū est coꝛpus incoꝛruptum altius muro ciuitatis cū istis versibus. Filius euandꝛi pallas quem lancea curui. Militis occidit in moꝛte sua iacuit hic. Lucerna ardens erat ad caput eius que nec liquoꝛe nec flatu extingui poterat donec subter flāmā foramine facto cū acu aer fuisset immissus. Uulnus aūt gigantis quatuoꝛ pedum fuit ⁊ dimidij qui etiam post euersionē troye occisus iacuerat per duo milia annoꝝ ducentos ⁊ quadraginta.

Moralisatio

Carissimi. Iste gigas est primus pater nr̄ adā qui erat plasmatus ⁊ nō coꝛruptus nisi per peccatū Iste erat altioꝛ muro ciuitatis que mūdus iste dr̄: altioꝛ enī erat: q2 teste Ps̄. Omnia subiecisti sub pedibus eius ⁊c̄. iste erat grauiter vulneratus quando ꝯtra dei preceptū de fructu ligni vetiti comedit: nō tantū ipse vulneratus: sed ⁊ totū genus humanū vulnere ꝓditionis ꝓfundissimo laceratum erat ita ꝙ nec in celo nec ī terra nec int̄ angelos nec inter hoīes inuentus est aliquis qui poterat illud curare: donec filius dei de regalibus sedibus ad ima nr̄e moꝛtalitatis descendens venerat qui per passiōis sue sanguinē roseū vulnus humani generis atrocissimuȝ ꝑfecte curauit. Lucerna ardens ad caput q̄ nec liquoꝛe nec flatu extingui poterat ē pena infernalis in qua diuina visione carebat per q̄tuoꝛ milia annoꝛuȝ que nec liquoꝛe .i. oꝛōne alicuius sancti: nec flatu .i. ieiunio poterat eū ab ista pena liberare nec extiguere donec flāma .i. diuina misericoꝛdia cum acu acerbissime passionis ex eius virtute aīa cū dignitate descendit ad inferos: ⁊ eū secuȝ ad paradisi gaudia perduxit vbi eternaliter clara visione dei perfrui poterit nisi pc̄tis se voluntarie subiiciens subiacere penis velit.

De inuentione vineaꝝ Capitulū. clix

Iosephus in libro de causis rerū naturaliū dicit ꝙ noe inuenit viteȝ siluestrē .i. labꝛuscā a labꝛis t̄re ⁊ viarū dictā que cū eēt amara tulit sanguinem quatuoꝛ aīalium scȝ leonis agni poꝛci ⁊ simee quo t̄re mixto fecit fimū queȝ ad radices labꝛuscaꝝ posuit. Sic ergo vinū coꝝ sanguine est dulcoꝛatū: quo facto noe postea de vino inebꝛiat̄: ⁊ nudatus iacens a filio iunioꝛi derisus: qui oībus filiis eius cōgregatis dixit se sanguinem dictoꝛū aīalium posuisse hominibus pro doctrina.

Moralisatio

Carissimi. Per vinū multi facti sunt leones propter iram: nec illo tp̄e habent discretionem. Aliqui enim sunt agni per verecundiaȝ: aliqui sunt simee per curiositateȝ assumptā ineptamq3 leticiam. Nam simea oīa corā se facta etiaȝ facere ꝓponit sed destruit: quā si capere volueris plumbeos calceos habeas: ⁊ dum te illos exuenteȝ induentēq3 ꝯspexerit ⁊ forti̇̄ liganteȝ similiter facit: que cū currere tēptat toꝛquet̄ grauedīe ⁊ capitur. Qd̄ de multis hoībus est simile: qui dū singula temptant: in ebꝛietatibus vix aliqua perficiunt: sed sic̄ simea destruunt ⁊ confundunt

De retractione dyaboli ne bonum operemur Capitulum. clx.

Frequēs est vt angeli sathane in angelos lucis se transfoꝛment ⁊ in hūanis mentibus aliquid dya

bolice immissionis nutriāt. Ad istoꝝ cogni tionē quoddā notamine dignissimū subdit exemplū. Erat in regni arelatensis finibus episcopatu valentino castrū quoddā cuius domina in assiduā duxit ꝯsuetudinem infra missarū solennia post euangelium ecclesiā ingredi. Non eni poterat ꝯsecrationē dñici corporis sustinere. Cum per multos annos ad compertū vir eius dominus castri istius noticiā habuisset: nec tante presumptionis causā sedulus inuestigator inuenisset: semel quodā die solēni finito euangelio egrediēs domina per virū ⁊ ministros eius inuita et retinēs detinetur: statimq̄ꝫ sacerdote verba ꝯsecratoria ꝓferente domīa spū dyabolico leuata sursum auolat: parteq̄ꝫ capelle secū in precipiciū ducēs: amplius in finibus illis non est visa: sed ⁊ pars turris cui capella innitebatur adhuc supmanens rerum fert testimonium

Moralisatio

Carissimi. Castrum istud de quo dr̄ mundus iste intelligit̄. Huius castri dominus ē spūaliter homo mūdanus totaliter mundo deditus intantū ꝙ cū ꝑ diuinā inspirationē aliquando opus aliqđ bonū inceperit ꝓpter mundi vanitatē cui deditus est ꝑficere non pōt ita ꝙ ꝓpter mundana sepe vitā suā amittit. Dyabolus enim q̄ humano generi semꝑ inimicus est plus de ꝑficiendo aliqđ bonū nos subtrahit ꝙ ad iniciandū hoc adducit. ꝯsiderat nanq̄ꝫ ꝙ ī fine victorie ꝓ virili pugna dat̄ palma glorie: sed dominus huius castri ē discretus ꝯfessor qui cū viderit dominā suā.i. ouem sibi in ecclesia cōmissam errare ⁊ preceptis ecclesie non velle obedire: sꝫ post euangeliū id est admonitionē fraternā exire ecclesiam hoc est quādo sacerdos ⁊ ꝯfessor tuus tibi viā salutis pandit ⁊ instruit: et tu errans attendere spernis: certe per mīstros.i. ecclesiasticas censuras excōicationem publicam te inuito ad obedientiā introducet. Sed si tūc verba ꝯsecrationis.i. aīe tue salutē sustinere non poteris: spū dyabolico leuaberis: ⁊ ad inferni nouissima ꝯuolabis vbi erit fletus ⁊ stridor dentiū. Verba salutis nostre sunt verba predicatōis ⁊ bone exhortatōis que quotidie ⁊ presertī in diebus festis ꝓferunt̄ Sed sunt aliqui ita spū dyabolico inflati ꝙ cū ad sermonē pulsū audiunt iam primo se ad requiē in lecto ponunt: ⁊ tunc prius dormire incipiunt cū totā noctē in vanitatibus ⁊ lasciuiis aliisq̄ꝫ comessatiōibus deduxerīt ita vt de illis merito Job dicat. Noctē verterunt in diem. Et sunt aliqui qui dū mane surgunt ad ecclesiā non ꝓ audienda missa aut sermonē predicatōis intelligēdo ꝓperāt sed coꝝ mercanciis aut certe fabulis intendendis plus festinant. Et sunt aliqui qui dū corpore pn̄tialiter in ecclesia ꝯsistunt cordis tamen solicitudine ad exteriora vagātes ad deū placandū non dirigūt. Alij sunt qui dū ecclesiā intrantes missam audire incipiunt: sed euangelio lecto more istius domine ecclesiā exeunt: ⁊ in cimiterij finibus ⁊ muris se ponūt vt sermōe finito ad cāpane sonitū ne predicatiōē audiant ad ecclesiā recurrāt ⁊ cito recedant. Hos discretus ꝯfessor admonitione prehabita inuite renitētes ab ecclesie gremio vt predictū est debet āputare .i. dyabolo dū nō penituerit cōmendare ne ipse crimibus eoꝝ q̄si ꝯsentiēdo reus a dño iudicet̄ quādo dicet ipsis. Ite maledicti ⁊c̄

De deo pro suis beneficiis semper regratiando Capitulum.clxj.

In regno anglie monticulus quidam est in nemoroso saltu ad staturā hoīs in apicem surgens. In quem milites aliiq̄ꝫ venatores ascendere ꝯsueuerunt cū estu ⁊ siti fatigati aliquod instantie sue querebant remedium. Vez ex loci ⁊ rei ꝯditione relictis a longe sociis solus quisq̄ꝫ ascendit: cunq̄ꝫ solus q̄si ad alteꝝ loquens diceret sitio: statim ex improuiso e latere propinator astabat celebri cultu: vultu hilari: manu exposita: cornu grande gestans auro gemmisq̄ꝫ ornatum: sicut quorundam vsq̄ꝫ hodie moris est vice calicis nectaris ignoti sꝫ suauissimi saporis offerebat̄: quo hausto totus calescentis corporis estus ⁊ lassitudo fugiebat ita vt non laborasse sed laborē arripe velle quis crederet̄: sed ⁊ sumpto nectare minister linthe oiū mundissimū ad ora siccāda porrigebat ⁊ expleto suo ministerio disparuit: nec mercedem ꝓ obsequio nec pro inquisitiōe colloquium expectabat. Hoc multis annositatis antique curriculis apud vetustissimos celeberrimum ac quotidianū agebat̄. Deniq̄ꝫ venator quidā miles venandi cā locū dictū accessit ⁊ postulato potu ac sumpto cornu

non illud vt ꝯsuetudinis et vrbanitatis erat
pincerne restituit: sed ad ꝓpriū vsū retinuit
Verū dominus comperta rei veritate pre-
donem dānauit: ⁊ cornu angloꝝ regi hain-
rico vetustiori donauit ne tāti criminis fautor
fuisse censeretur ¶Expositio

Q Arissimi. Nemorosus saltus re-
gnum celorum est: ⁊ monticuluꝫ
mundū istum esse intelligimus:
quoniam in mundo teste Ps̄ reptilia sunt
quoꝝ non est numerus. Venator est homo
qui quotidie in hoc mūdo venat̄: ⁊ singulis
dieꝝ cursibus vnā dietā ad morē venandā
montē istū ascendit. Sed cū in ista venatōe
nil nisi reptilia tribulationis ⁊ aīalia dyabo
lice deceptōis inuenerit: estu diuini ardoris
⁊ siti remunerationis ad cornu olei miseri-
cordiarum accedat qd̄ de fonte sue benigni
tatis oībus effluenter tribuit ⁊ non impro-
perat. Cornu filius dei est qui nectar illud
salutare suauissimi saporis in ara crucis ex
suis sctissimis vulneribus celebri cultu vul
tu hilari: manibus latissime expāsis pro re-
demptione totius generis humani largiter
ꝓpinauit. Cornu istud preciosum auro est
ornatū quando corpus illud gloriosū salua
toris nostri diuersis tormētoꝝ suppliciis ac
flagellationū vulneribus roseo sanguine a
planta pedis vsqꝫ ad verticem capitis Isa.
teste est transfusum. Cornu est gemis deco
ratum quando caput illud gloriosū spinaꝝ
densitate fixuris atrocissimis est perforatū.
Iste pincerna dat nobis manutergiū con-
fessionis ⁊ indulgentie quo crimina nostra
abstergamus: quare si vas mundū id ē cor
contritū ⁊ humiliatū ac a pc̄tis purgatum
reddere debemus: ⁊ ꝓ potu suauissimo gra
tias sempiternas agere: qd̄ si nō fecerimus
iudex viuoꝝ et mortuoꝝ cornu a nobis exi
get in die extreme vltionis: ⁊ in ꝯfusionem
nostrā cūctis videntibus ostendet: ⁊ in pati
bulo infernali ꝑpetuo cruciandos suspēdet.

¶De cauendis imprecationibus cum ex
positione Capitulum. clxij.

N Em nouam atqꝫ insolitā: sed sa-
lubri cōsilio plenam ⁊ cautelam
incautis facileꝫ prestantē narrat
Geruasius tilbergen̄ ad ottonē romanoꝝ
imperatorē ꝙ in cathilonia episcopatu ge-
rund. est quidā mons excelsus valde: huius
ambitus arduus est ⁊ ꝓ pte inaccessibilis
ad ascensū: in cuius sūmitate locus est aquā
ꝯtinens subnigrā: ⁊ in ꝓfundo inperscruta
bilem. Illic mansio fertur esse demonū ad
modū palacij dilatata ⁊ ianua clausa: faci-
es tamē ipsius mansiōis sicut ipsoꝝ demonū
vulgare est incognita ac inuisibilis. In lacū
si quis aliquā lapideā aut aliam solidā ꝓie
cerit materiā: stati tanꝙ offēsis demonibus
tēpestas erumpit. Et in quadā montis pti-
cula est nix ꝑpetua: glacies ꝯtinua: illic cri-
stalli copia ⁊ nulla vnꝙ solis presentia: ad
huius montis radicē fluuius est: aureas ha
bens arenas: vnde ex eius arenis aurū qd̄
vulgus pallium noīat elicit̄: in huius mōtis
ꝯsistentia ⁊ circuitu argentū fodit̄: et multi
plex fertilitas erūpit. Erat ī ꝯiuncta mōtis
villa vir quidā agricola: hic quadam die cū
domi rebus domesticis intēderet: et eiulatu
filie paruule ꝯtinuo ⁊ implacabili turbaret̄
tandē vt offensis mos est filiā suā demoni-
bus cōmendauit: cōmendatiōi stati incaute
ꝑatus receptator occurrit ⁊ inuisibili raptu
demonū turba puellaꝫ adduxit. Cōpleto iā
ab his septennio dū ad radiceꝫ montis indi
gena quidaꝫ iter arripuit vidit hoīem celeri
cursu transeuntē: qui flebili voce plangebat
Heu me inquit miserū quid agam qui tāto
pondere premor: requisitus ab alio viatore
q̄ sit tanti doloris causa: respōdit se in mōte
iam septennio trāsisse sub comendatione de
monum qui ipso quotidie pro vehiculo vte
bantur: ⁊ vt adiutor rei tam incredibili fidē
adhiberet: augmentū certissimū iunxit esse
in simili cōmendatione quandā fillaꝫ vicini
sui quā nouerat. de puelle huius educatiōe
tediū facientes demones ipsam libenter cō
mendatori suo restituissent si modo pr̄ eam
in monte recipet. stupet adiutor incertus an
sileat īcredibilia an loquatur eligit vt patri
statū filie denunciat: ad patreꝫ transiens eū
repit de diutina filie amissione querelanteꝫ
inquirit causaꝫ plangendi: ⁊ audita rei fide
adiecit qui primi simus ab illo quo vice ve
hiculi demoes vtebant̄ audisse: ꝯsultius di
cens se esse vt ad loca designata veniēs sub
diuini nois attestatōe ad restitutōꝫ cōmisse
filie demōes adiuuaret. Auditis nūcij vbis
pr̄ obstupuit: ⁊ dū intra se cogitat quid deli
beratus agat eligit ꝯsilio nūcij se supponē

Montez ascendit per loca lacus discurrit
demones vt cōmendatam filiā reddant ad-
iurat: ꝛ tandez q̄si repentino flatu filia ꝓdit
in mediū procera statura oculis vagis ossi
bus ꝛ neruis pelle vix herētibus: horrenda
aspectu ydeomate nullo vix aliqd humanū
sapiens ꝛ intelligens. Receptā ꝓlez pater
admirans ꝛ dubius an alendā retineat epi
scopum gerundinensem adiit euentū tristez
pandit: quid agendū ei sit solicitus exquirit
Epūs vt vir religiosus ꝛ exēplo bono cō-
missum sibi gregem informans puellam in
oīm aspectu exponit: reiqz seriem pandens
predicādo docuit subditis ne de cetero sua
demonibus cōmendent eo ꝙ aduersarius
nr̄ dyabolus tanq̄ leo rugiens circuit que-
rēs quē deuoret: ꝛ quosdā vt datos mactet
ꝛ sine spe reddēdi incarceratos sibi retineat
quosdaz vt cōmendationes ad tps maceret
ꝛ affligat. Nec diu post illo quo demones
pro vehiculo vtebant̄: ꝯsimili patris impre
catione in mediuz exiit: ꝛ qꝛ cū raptus erat
maioris perfectionisqz discretionis extiterat
fidelius ac intelligibilius que apud demōes
gerebant̄ exposuit: asserebat iuxta predictū
locum in subterranea specu palacium esse
latū in cuius aditu ianua est: ꝛ ibidē quedā
obscuritas ad quaz cū mutuo applasu post
q̄ demones orbis ptes ꝑcurrerint ꝯueniūt
ꝛ quid egerint maioribus suis nūciant: verꝫ
hanc palacij ꝯsistentiaz nullus preter ipsos
ꝛ eos qui perpetuo dānationis iugo in de-
monum transiert̄ proprietatē. Ex predictis
carissimi informari possumus vt cū aliqui-
bus in factis nostris ꝯtrarietatibus adueni
entibus impedimur nō statim dyabolū aut
quodlibet auxiliū inuocemus: neqz familiā
nr̄am q̄uis in aliquo delinquentē dyabolo
cōmendemus: quia qui sibi cōmendatur in
corpore magis studet atqz contrariatur de
opibus bonis que homo posset tunc opari
in mente sperās aliquid ꝓpriectatis in mēte
possidere qui cautius insidiat̄ vt rapiat pau
perez aīam per peccatū infectaz vt attrahat
eam in penam ꝛ damnationē perpetuaz in
lacuz miserie ꝛ lutū fecis: quoniā ibi est nix
perpetua: glacies continua attestante beato
Job qui ait. Ibi transitur ab aquis niuium
ad calorez nimium ꝛ econtra. Illic cristalli
copia ꝛ nūq̄ solis presentia. Cristallus spe
culum ꝛ faciem clarissimā sancte trinitatis
significat. Speculum inquā sine macula in
quo sanctoꝝ angeloꝝ exercitus videre con
gaudet: in infernis nullo tempore per mise
ricordiam illucebit. Sed illic est cristalli pre
sentia id est ignis ītolerabilis ꝑpetua copia
in qua hominis filia id est peccatoris dam
nata anima non solum septennis: sed sempi
ternis suppliciis traditur crucianda.

De timore inordinato Capi. clxiij.

ALexander regnauit qui vnicum
filium noīe celestinum habebat:
quem multum dilexit: in animo
suo cogitauit bonum est filium meū ad do
ctrinandum dare: vocauit quendā phūm ꝛ
ait. Magister accipe filiū meū ad doctri-
nandum ꝛ dabo tibi mercedez: at ille. Dn̄e
presto sum volūtati vr̄e per oīa satisfacere.
Pueꝝ secum accepit ꝛ circa eum diligēs
erat. Accidit vno die ꝙ ad quoddā pratum
cum discipulo suo celestino ꝑrexit: ambo in
prato vnū equū scabiosum viderūt iacentē:
iuxta equū erant due oues ad inuicē ligate
que herbas comedebāt. Accidit ꝙ iste due
oues iuxta equum pascebant vna ex parte
dextra equi: ꝛ alia ex parte sinistra sic ꝙ e-
quum appropinquabant: ꝛ corda cum qua
erant ligate continue supra dorsum lata est
quousqz super scabiē in medio dorsi ꝑuenit.
Equus cū corda in vulnere dorsi sentiebat
surrexit ꝛ magis ac magis grauabatur: et
pre magno dolore cū impetu īcepit currere
ꝛ duas oues portabat: ꝛ quanto plus oues
ponderabāt tanto magis corda vulnus pe
netrauit ac dolorē augmentauit. Erat tunc
prope pratū domus molendinarij. Equus
vero ex magno dolore furiosus domū illaz
cum ouibus intrauit in qua nemo erat nisi
ignis. Equus vero hincinde ignez dispersit
intantuz ꝙ tota domus incepit cōburi: ꝛ se
ipsum cū ouibus totaliter cōbussit: tunc ait
magister discipulo suo celestino. Carissime
iam vidisti principiū ꝛ mediuz et totius rei
geste finez integralit̄ completū: fac mihi de
ista materia versus sine falsitate ꝛ qs debet
pro cōbustione domus soluere: qd nisi fece
ris amen dico tibi penaz magnā sustinebis
Celestinus discipulus absēte magistro suo
per se ꝑrexit ꝛ multuz studebat: sed versus
componere minime sciebat: ex hoc multuz

tristis semꝑ erat celestinus: statim dyabolus in specie hoīs ei obuiabat ⁊ ait. O fili cur tantū tristaris: qui ait. Non expedit tibi dicere: ⁊ ille. Dicas mihi secure: ⁊ tuū negocium expediam: ait celestinus. Deberem versus componere sub pena graui de equo scabioso ⁊ duabus ouibus et penitus ignoro: at ille. Ego sum dyabolus in specie hoīs ⁊ optimus versificator mgr̄m noli timere: sed mihi ꝓmitte ꝙ meus seruus fidelis eris versus tibi componam melius ꝙ magister tuus. Celestinus vero consentit fide data ꝙ fideliter ministraret si promissum cōpleret: at ille sibi hos vͤsus dixit. Nexus ouez binā ꝑ spinā traxit equinaz. Lesus surgit equus pendet vtrunqz pecus. Ad molendinū pondus portabat equinū. Dispergēdo focū se cremat atqz locū. Custodes aberāt singula damna ferant. Puer vero cū istos versus habuisset gauisus est valde domum perexit ait magister. Fili nūquid versus legisti siue fecisti: ⁊ ille. Etiam magister. Versus recitauit sicut superius est scriptuz. Magister cū hec audisset admirabat̄ ⁊ ait. Dic mihi fili quis tibi fabricauit: ⁊ ille. Nemo: qui ait Nisi mihi veritatē dixeris vsqz ad sanguinis effusionem flagellatus eris. Puer vero timens a principio vsqz ad finē oīa ei retulit quomō dyabolo eēt obligatus. Magister vero contristatus est valde fecit pueꝝ reuocari ⁊ cōtritione magna ꝯfiteri ac dyabolo abrenunciare: ⁊ post hoc factus est homo sanctus: ⁊ deo animam post vitam bonam reddidit.

Moralisatio

Carissimi. Iste rex est dominus noster ihesus xp̄us i custodia scȝ ꝓpheti ⁊ prelati traditus ad doctrinandū in bonis operibus qui sepius circa pratum .i. mundū ambulat: videt equū scabiosum iacentem hoc est peccatorē in pc̄tis suis inuolutum: ⁊ duas oues ligatas id est prelatū ecclesie ⁊ predicatorem qui debent ad inuicēz ligari cum corda caritatis. Prelatus ecclesie tenetur ſm iura predicatores admittere sicut sunt frēs minores ⁊ predicatores. Isti duo propter nimiaz caritatē per quam sunt ligati sepe tangunt locū doloris in peccatore: hoc est prelatus per censuram ecclesiasticam aliquos excōmunicat: predicator sermocionando peccata eorū tangit. Unde videmus ꝙ aliqui qui sunt tacti per prelatū aut predicatorē non corrigant̄: statī ad modum equi incipiunt recalcitrare murmurare ꝙ ambos secū portat eos vbiqz detrahendo: oblata aut decias sufferendo: elemosinas facere: sed tūc quid sequit̄. Equus ambas oues ad molendinū ⁊c̄ id est pctōr sepe ad vtrūqz hoc incōueniens ducit quotiens eos verbo aut oꝑe ledit: ⁊ igne detractionis comburit quotiens famaz eoꝝ denigrat. Uel aliter pōt reduci: equus iste scabiosus erat totuz genus humanū per pc̄tm primi parentis infectum. Due oues ligate duo testamenta: quia in vtraqz lege decem precepta sūt posita. Ecce ligant̄ magna ad inuicē per istas duas leges equus scȝ pctōr tangitur quando propter peccatū pena ſm vtraqz legem apponitur. Sed sepius pctōr recalcitrat sicut datan ⁊ abyron ꝯtra deum murmurabāt: ⁊ ideo perierūt. Et ideo totū genus humanū si per penitentia ꝯdignam tactū fuerit: per christi passionez oportet ꝙ recurrat ad molendinū cū duabus ouibus id est cū duobus testamentis ad ecclesiā scȝ recurret: ⁊ ibi seipsum comburet gr̄a diuini amoris: qꝛ lex antiqua dicit illud quod dicebatur in figura: in noua habetur ⁊c̄: qꝛ lex antiqua non est totaliter destructa: sed spiritussancti gratia cōbusta: qꝛ in antiqua lege hoc quod dicebat in figura: in noua habet̄ expositum. Lex noua etiam spūssancti gr̄a est cōbusta sicut testat̄ Salomon. Mittaz vobis spūmsanctum ⁊c̄ scȝ ignem amoris. Uel aliter pōt reduci. Equus scabiosus in prato pctōr est in mundo. Due oues ligate corpus ⁊ aīa per baptismū ad inuicē ligati vt sint de vna voluntate caro spūi non ꝯtradicat: sed miser homo sepe seipsuz cū corꝑe ⁊ aīa trahit ad molendinum .i. ad infernum vbi oēs singula damna ferant .i. oēs sensus per pc̄tm absentes erāt inter virtutes quas in baptismo receperūt: ideo quilibet pn̄iam suā portabit: vt si visus vidit illicita: auditus audiuit detractoria: ⁊ sic quilibet in suo genere acriter puniat̄. Nunc debes versus componere: hoc nil aliud est ꝙ animā ⁊ corpus ad rectitudinez per opera mīsedie ligare: ⁊ hoc nō debes ad suggestioꝫ dyaboli facere sed ad informationē boni prelati: ⁊ per ꝯsequens vitam eternā obtinere: ad quam ⁊c̄.

De peruersitate mundi
Capitulum.clxiiij.

In libro quodam habet de colloquio petri ad Ihesum. Uidi aliquando quinq3 viros quos quidem frenticos arbitrabar. Uidi vnum comedentem arenam maris ita quide q̄ p vtramq3 partem oris exiret: alium vidi stantem super foueam sulphuream et pice plenam de qua fetor intollerabilis exibat qui toto nisu nitebat̄ fetores illum in os suum haurire. Tercium vidi in ardenti fornace iacentem cui tantus calor sufficere nō valebat: vnde nitebatur capere scintillas de fornace volantes ad deuorandum. Quartū vidi q̄ supra pinnaculum templi sedebat vt ventum caperet: et semper os apertum habebat vt ventus per eum transiret. Quintū vidi per omnia et singula membra sua quicquid potuit in os suum cape deuorabat: et continue deridebat: Istos quinq3 homines multi viderunt et multum admirabant̄ quomodo talia facere potuerunt.

Moralisatio

Carissimi. Per primum homīe3 qui arenam maris comedebat: possumus intelligere virum auarum. Eccle.iiij. Unus est et secundum non habet non filium non fratre3 et tamen a labore non cessat: nec saciantur oculi eius diuitijs nec recogitat dicēs. Laboro: cui: nescio: et fraudo anima3 meam bonis. Exemplum de illo diuite qui dixit. Destruā horrea mea. De secundo qui stetit supra foueam sulphuream talis comparat̄ gulosis et luxuriosis. Philip.iij. Nunc aute dico flēs inimicos crucis christi quor finis interitus quor deus venter est et gloria eor in ꝯfusionem ipsor. Tales enim intantū dati et intenti sunt ebrietatibus et gulositatibus suis: si deus eos in tali statu viuere et permittere vellet nunq̄ celos intrare peterent. Qui teste boecio in quarto libro de ꝯsolatione philosophie: summam felicitatem in voluptatibus esse, constituunt. Hi cu3 calice meroris et arena magne tribulationis apud inferos potabuntur: quia impossibile est vt hic ventrem et illic mentem repleant: et de delicijs ad delicias transeunt. De tercio que3 vidit in ardenti fornace iacentem cui talis feruor sufficere non potuit: sed ad hoc igne3 deglutitur. Talis comparatur illis qui diuitijs et honoribus ceteris se preponunt Sed et hoc nec eis sufficit sed toto conamine laborant ad hoc vt pauperes spoliant et per vsuras suas aut alia quecunq3 extorquedi genera illicita que habent ab eis habere potuerūt. De quibus Job.xx. Abstulisti pignus fratrum tuor sine causa: et nudos spoliasti vestibus. Prouer.xviij. Qui coaceruas diuitias etc̄. De quarto qui stetit supra pinnaculum templi significant̄ illi qui omnia opa sua bona faciunt vt videant̄ ab hominibus sicut ipocrite qui sub specie boni omne malum quod possunt faciunt. Amen dico vobis receperunt mercedem suam. Unde iob xxj. Tenent tympanum et cytharam etc̄. q3 cum pharisei et simolati aliquod opus bonum sc3 elemosynam aut huiusmodi facere voluerunt posuerunt se ad terminum et angulum alicuius publici transitus hominu3 vt viderent̄: et cum hoc tubis et cytharis canebant. De quinto qui membra sua deuorabat signat eos qui omnia bona opa virorum ecclesiasticor et doctor sacror qui celatores sunt sacre doctrine detrahunt: et inquantum in ipsis est peruerse deuorantes intelligunt nec a detractionibus cessare volunt.

De mundi puersitate Ca.clxv.

Legit̄ in vitaspatrum q̄ angelus ostendit cuida3 sancto tres hoīes triplici fatuitate laborātes. Primus hō fasciculum de lignis faciebat et cū non posset portare pre nimia grauedine adhuc plura ligna adiungebat. Scd̄us aqua3 de puteo ꝓfundo cum multo labore hauriebat cū vase cribrato et foraminibus pleno et tamen non cessabat implere Tercius trahem in curru gerebat volensq3 domū intrare ianua tā arta et parua erat q̄ intrare nō potuit et tamen non cessabat equum verberare et pungere quousq3 in foueā ꝓfunda3 simul ceciderunt. Tunc ait angelus. Quid tibi videt̄ de istis tribus hoībus: at ille: tres stulti sunt: cui angelus: primū quem vidisti p illum intelligas hoīe3 qui peccata perpetrant et de die in diē credunt secum portare vsq3 in finem et quotidie addunt plura. Et plura intantum q̄ portare oīno non possūt quousq3 mors subito veniat et aia3 ad penā

afferat ⁊ in ꝓfundum lacum infernalez de
mergat. ¶Per secundum quez vidisti aquã
de puteo ꝓfundo inuanum haurientez intel
lige illos qui opa meritoria ꝑpetrant:⁊ ta-
men locum meritorium in eis non occupãt
q: pleni sunt foraminibus.i.peccatis:⁊ quic
quid boni opant̃ ꝑ peccatum totũ destruit̃.
¶Per tercium qui trabem portauit designã
tur mundi potentes qui credunt ꝑ ostiũ re-
gni celoꝝ intrare cũ sup̱bia vite ⁊ mũdi põ
pa :tamen impediunt̃ intantũ ꝙ ad infernũ
cadunt. A quo ⁊c̃.

De ludo schacoꝝ Capi.clxvj.

Schacarium hz.lxiiij.puncta per
octo diuisa.s.viꝝ ⁊ mulierẽ spon
sis ⁊ sponsas:clericos ⁊ laycos:di
uites ⁊ pauperes. Istũ ludum sex hoĩes lu
dunt ¶Primus est rochus:⁊ ẽ in duplici ge
nere.s.albus ⁊ niger:dexter est albus ⁊ sini
ster est niger. Huius virtus est ꝙ cũ omnes
schaci fuerint in locis suis situati tam nobi-
les q̃ populares habent virtualiter certos
terminos ad quos possunt ꝓgredi:soli autẽ
rochi cum sint inclusi nullam habent ꝓgre
diendi virtutem nisi eis ꝑ nobiles aut popu
lares via fuerit expedita:⁊ vadit sꝑ retro tra
mite ⁊ nunq̃ ad angulum siue antecedet si
ue reuertat̃:⁊ quãdo vadit lateraliter ex al
tera parte capit alium ⁊ fit fur.

Expositio

Carissimi. Sic paup̱ verus nihil
hz nisi vnum transitũ paup̱tatis sue ꝑ quã
recto tramite incedit ad oĩm paup̱m dñm
iesum christum ⁊ fit regina iuxta regem re-
guz. Sz si murmurans de statu suo laterali
ter retrocedat fit fur ⁊ rapit quicquid potest
nec de rgine solio curat. Scđus ẽ alphinus
qui ꝑ tria puncta currit. Nã in sede ꝓpria il
le qui est niger ad dextraz regis collocat̃:⁊
albus ad sinistraz:dicunt̃ aũt albi ⁊ nigri nõ
ex colore sz ex loci situatione. Dexter enim
qui niger ẽ ꝑgens v̾sus dextrã seu in spacio
nigro ⁊ vacuo ante agricolaz locat:sz sinist̃
de ꝓpria v̾tute hz duos ꝓgressus:vnũ ver-
sus dextraz ad spaciũ album:alius v̾sus sini
strã ad spaciũ vacuũ ⁊ album: Et sic de ter
cio ad terciũ q̃ꝝ vadunt fuando ꝓpriũ
situm in forma vt si est niger sꝑ in nigro et
econtra:⁊ hoc ꝓcedendo sꝑ in angulo
Carissimi. Alphini isti sursuz ⁊ deorsuz am
bulantes signant mundi sapientes qui ha-
bẽt tria.s.intellectũ.ratõez ⁊ fortitudinẽ:ista
deberẽt dirigere sursum ad deũ ꝑ opa mie:
sz tendunt deorsuz ꝑ eloquentiã ⁊ humanã
fraudulentiã:⁊ currunt lateraliter ad angu
lum ꝑ tria puncta que significant gulosos
in crapulis quotidie currentes:raptores alie
na bona sine ꝯsensu depredantes ⁊ auferen
tes:ac sup̱bos in ꝓsapia pulcritudie ⁊ diui
tiaꝝ affluentia gloriantes. Hi omnes late-
raliter ⁊ a recta via currunt.⁊ tandem per
regem.i.dyabolum rapiunt̃ ⁊ in infernum
iusto dei iudicio detrudunt̃. Tercium ẽ ge-
nus militũ quoꝝ dext̃ ẽ albus ⁊ sinister ni-
ger. Albus hz tres ꝓgressus in loco ꝓprio
situatos:vnus v̾sus dextrã in loco nigro an
te lanificem: tercius v̾sus sinistram in loco
mercatoris. Cum v̾o ad regem ꝯstituit̃ sex
q̃dra ambulare põt:cum vero ad medium
octo. Idez est de sinistro:cum eñ niger ad
uersus regem:⁊ albus aduersus eundem ꝑ
ambulant vnus ante reginaz vt sinister ali
us ad regez vt dexter se locat:carissimi:sic
milites descendentes ⁊ campum requiren-
tes strenui ⁊ fortes bellare debent:⁊ regez
ad moduz corone cingere ac defendere.om
nes enim nos milites sumus ⁊ pugnare cõ
tra dyabolum in campo huius mundi nos
porte t:⁊ regez nr̃m.i.aiaz defendere:quia
aduersarius nr̃ fortis est temptando aliaqz
male ⁊ illicita suggerendo sz debilis est Si
volumus sup̱are. Cui vt paulus ait. Fortes
in fide resistere debemus nec timere.cõsue-
uerunt nãqz fortes milites ⁊ exp̱ti in princi
pio cũ arma suscipiunt tremere colore pale
scere :sanguiez de naribus emittere. cuius
signũ ꝓbitati potius attestat̃ ꝙ vicio. Cre-
dibile nãqz ẽ eũ qui in principio belli timo-
re ꝯcutit̃ cum ad bellũ redierit ꝯstantius a
gere nec terga v̾tere cũ ad hoc ꝑuenerit vbi
timor mortis ante preuisus presentialit̃ vide
tur imminere. Timor eñ nobis oĩbus im-
minet de morte futura vtraz tp̱ali saltẽ:ido
strenue ⁊ sine omni timore armis fidei su-
sceptis ⁊ clipeis boni opis ꝓtelatis pugna
re oportz:vt secundaz mortẽ.i.eternaz fortit̃
deuincamus. De q̃ Boccius ait. Jacetis
ꝓsus ignorabiles iã vos:scđa mors manet
Milites isti cum post pugnaz ad fines exi
lium tanq̃ cordas et virtute assumpta ad

octo q̄dra ꝓsiliunt ⁊ inuentos hostes ꝓster
nunt: sic ē de oī hoīe qui de sua humilia sen
sit: ⁊ in nullo suꝑbit: postea saltabit ad octo
q̄dra octo beatitudinū: q̃ ois qui se humili
at exaltabit᷑. Quartum genus est populari
um quoꝝ oīm ē vnus atq̃ȝ idem ꝓgressus
Naȝ de vno q̄dro in quo situati sunt possūt
ꝓgredi ad tercium q̄dꝛum eo ꝙ q̄si securi
infra regis ꝯfinia ꝯsistant. Cū v̇o extra re
gis terminos ꝓsiliūt vno quadro ꝯtenti sꝑ
in directum ascendunt: nunq̄ꝫ tamen reuer-
tunt᷑ in rectum vt euntes curent ꝑ v̇tuteȝ ac
quirere quod nobiles situati retinent in di-
gnitate. Unde si sic ꝑ milites ac alios nobi
les adiuti fuerint ꝙ ad lineā aduersarioꝛuȝ
nobilium q̄dratum ꝑueniant ꝑ v̇tutem acq
runt ꝙ regine ꝑ gratiam ē ꝯcessum. Est
aūt sciendum ꝙ populares ascendentes in
rectum si quem nobileȝ aut populareȝ inue
nerint aduersariū ⁊ hoc in angulis ipsum
a dextris ⁊ a sinistris caꝑe ⁊ occidere pos-
sunt: nunq̄ꝫ aūt extra lineā rectaȝ ad dextrā
vel sinistrā ꝓgredit᷑ popularis. nisi cum re
gine obtinet dignitateȝ. Carissimi. Popu
lares isti vtriusq̃ȝ ꝯditionis ⁊ sexus hoīes
significant inter quos reges potentes nobi-
les ⁊ alij illustres ad regendum ⁊ presiden
dum positi sunt. Qui cum eoꝝ officia s̄m
leges ⁊ rationes non dirigūt nobilitatis sue
v̇tutem amittunt: ⁊ actum conditionēq̃ȝ po
pularium incurrūt. Omnes enī ab vno pa
tre geniti ⁊ ꝓcreati sumus adam int᷑ quos
v̇tutibus preclari regia ⁊ nobiliuȝ noīa me
rito sortiunt᷑. Sȝ dum populares. i. plebi ho
mines simplices iuxta discretos confessoꝝ
suoꝝ ꝯsilia viuentes ⁊ mādatis ecclesie obe
dientes lineaȝ recte vite ascendunt: merito r̄
gum ⁊ nobilium sanctoꝝ noīa ex officio ꝑ
fectionis vite in celestibus sortiunt᷑. Nemo
ergo tales populares despiciat q̃ tam ad ī
perium q̄ꝫ ad summuȝ pontificatū v̇tutibus
plenos ⁊ gratijs eos legimus ꝑuenisse: cuȝ
gigas quidam noīe armis diuitijs esset in
opulentissimo indie regno inflatus ⁊ oīno
rex impius. Hic cum venisset ad hospitiuȝ
appollinis sciscitaturus an aliquis mortali
um esset eo felicioꝛ. Ex addito sacroꝝ spe-
cu vox insonuit que ei ꝑtulit quendaȝ po-
pulareȝ agalaum noīe. Hic erat pauꝑimus
rebus: aio vero diues ⁊ etate senioꝛ qui ter
minos agri sui nunq̄ꝫ excesserat. Sic ergo
appollo magis approbat cum securitate trā
quilla agalai rude tugurium q̄ꝫ tristeȝ ⁊ so
licitudinibus aulam plenaȝ gigantis ditissi-
mi. Magis enim approbauit paucas gle
bas pauoris inexꝑtes q̄ꝫ oꝛam lidie pinguis
simaȝ metu plenam. Hic pauꝑ agalaus vir
tuosissimus fuerat. Quanto enī hō ē ratōe
inferioꝛ: v̇tute v̇o ⁊ potestate suꝑioꝛ. Tanto
etiam glorioſioꝛ reddit᷑ ⁊ famosioꝛ. Uirgili
us longobardus origine natione mantua-
nus ꝓsapia humili oꝛtus: sapientia tamen
maximus ⁊ eximius poetaꝝ claruit. Cum
quidam sibi diceret ꝙ versus Omeri operī
suo insereret: respondit. Magnaruȝ esse vi
rium clauam excutere de manu hercolis.
Quintus qui in isto sacrario ludit ⁊ noīat᷑:
est regina. Cuius ꝓgressus est de albo in
nigꝝ: ⁊ ꝑponit᷑ iuxta regeȝ: ⁊ q̄ndo recedit a
rege capit᷑ que cum mota fuerit de ꝓꝑꝛio q̄
dꝛo nigro vbi pꝛimo fuit locata non potest
ꝓcedere nisi a q̄dꝛo in q̄dꝛum vnum ⁊ hoc
angulariter siue ꝓcedat siue retrocedat siue
capiat᷑. Sed si querat᷑ cur regina bellis ex-
ponat᷑ cum conditio mulieris debilis sit et
fragilis. Dicendum est si scire velimus ꝙ
moꝛtem illaꝝ mulieꝝ sequit᷑ vbi viri ad bel
la ꝓcedentes mulieres ⁊ vxoꝛes cum tota
familia ad castra deducunt᷑: thartari enim
hoc faciunt. Et licet non vtant᷑ arcu magis
tamen possunt hoīes impedire q̄ꝫ coꝛpoꝛis
virtute ꝓsternere. In solacium tamen r̄gis
factum est ⁊ ad amoꝛis ostensionem ꝓuisū
vt ad bella regem regina sequat᷑. Carissimi
ꝑ reginam aīaȝ nr̄aȝ intelligemus que re-
gina in celis per tramitem bonoꝝ oꝑm cō
stituet᷑. Hec regina alba est ⁊ nigra. alba ꝑ
ꝯfessionem ⁊ absolutioneȝ q̄ndo seruus ei
us scȝ coꝛpus pure ꝯfitet᷑ ⁊ absoluit᷑ satisfa
ciens ꝓ delictis in tantam albedīeȝ reddit᷑.
⁊ decies clarioꝛ sole apparebit. Sȝ nigra ef
ficit᷑ ꝑ peccati fuligiem ⁊ deturpatōem: hec
iuxta regem stare dȝ quod si non fecerit ca
pit᷑ ⁊ violat᷑. Aīa enī nr̄a ad hoc coꝛpi infu
sa ē vt eius recuꝑatōe ⁊ saluatione angelo
rum exercitus qui ruinā magnā cum lucife
ro fecerat ad integꝝ restauret᷑ ⁊ vt ad r̄geȝ
gloꝛie vt regina collocet᷑. Que cum a rege
cuius cura regit᷑ ⁊ gubernat᷑ discesserit ca-
pit᷑ ⁊ per moꝛtalia facta ad inferos mactat᷑

et ibi irrecuperabilit̃ demergitur. Et ꝗuis regina ista .i. anima ab extra bellare nesciat corpus tamen vt meritoria operẽ ab intus instiget: q2 corpus nostꝝ sicut insessor equū Anima .i. ratio nostra dirigere dꝫ ad virtutes ⁊ informare ne vltra limites mandatorum ecclesie ꝓsiliat: sed recto tramite de q̃dro vnius virtutis in quadrum alterius gressum faciat: ꝓpterea regina in scacario gressum lentum ⁊ non saltum debet habere: et infra proprios limites permanere. Nā dyana iacob filia virginitatē fuauit dum i domo fratrum suoꝝ quieuit. sed statim cū ad videndum alias regiones curiose exiuit. A filio sichen corrupta fuit. ¶ Seneca dicit ꝙ mulieres que malam faciem habent leues ⁊ impudice sunt. Non enim illis deest animus sed corruptor. Solinus dicit ꝙ preter mulieres pauca animalia coitum mouent grauida: nigram faciem ad omniū virorū aspectum debent habere: ne ab alijs sollicitate de incontinentia diffament̃. Ouidius Que dant queue negant: gaudent tamē ẽe rogate. Ludunt formose Casta est quā nemo rogauit. Sexti qui hunc ludum exercẽt reges sunt ⁊ nuncupant̃. Rex enim sup omnes alios est qḋ motōnis ⁊ ꝓgressionis natura manifestat. Cum enim resideat in q̃rto quadro albo cum ipse sit niger habet a dextris in albo militem alphilem: rochū vero ⁊ in nigro. In sinistra vero tenꝫ loca opposita. Q2 vero rex vt dictum est super oēs obtinet dignitatem ⁊ dominium ratione dignitatis non decuit cum multo spacio a regni sui folio absentari ⁊ ideo quādo moueri incipit de suo quadro albo naturā sequitur rochoꝝ a dextris ⁊ a sinistris: ita tamē ꝙ a sinistris non potest se ponere in loco nigro iuxta rochum situatum in albo sꝫ pōt se ponere in albo loco iuxta dictum rochū ad angulare quadrū vbi situati sunt custodes ciuitatis ⁊ ibi naturam hꝫ militis in tali ꝓgressu sortit̃ vice regine. ¶ Carissimi iste rex est dominus noster ihesus christus qui est rex regum sup omnes in celo ⁊ in terra ꝙ ꝓgressionis ⁊ motionis sue natura mai festat. Dum enim ꝓgredit̃ omnes sanctorum angeloꝝ chori ipsum tanꝙ dominum venerantes comitant̃ qui ⁊ secum hꝫ rochū ⁊ alphilem aliaqꝫ schachalia ⁊ locum vniuersoꝝ recto tramite occupat circumquaqꝫ teste ps̃. qui ait. Si ascendero in celum tu illic es si descendero ad infernum ades. De niqꝫ reginam secum ducit .i. m̄iarum piam m̄rem ⁊ dominam nostam mariā. Cuius vice vnum ꝓgressum miserationis ad popularium q̃drum .i. hominum in mundo viuentiū facit. Unde merito nomen illud gloriosum per ꝓphetam sortitus est vbi eū patrem misericordiarum ⁊ deum totius cōsolationis esse ꝓtestat̃. Dum enim meroris ⁊ perditionis nostre per peccatū ꝓtoplasti nullus sanctoꝝ aut electoꝝ recuperationē facere poterat: ipse misericors rex ad popularium suoꝝ restaurandum gregem ⁊ numerꝝ de celestis sedibus ad huius mūdi miserabilis quadrum ingredi dignatus est et a seruitute dyabolica nos liberauit. Cuius sibi gratiam p infinita secula reddamus.

De audiendo bono consilio
Capitulum. clxvij.

Sagittarius quandam auiculam noie philomenam capiens quā do volebat eam occidere vox data est philomene ⁊ ait. Quid tibi ꝓdest O homo si me occideris neqꝫ enim ventrē tuum de me implere valebis. sed si dimittere me velles tria mandata tibi darem. Que si diligentius seruares magnam vtilitatē inde consequi posses. ille vero ad eius loquelam stupefactus ꝓmisit vt eā dimittere vellet si hec tria mandata vtilia ꝓferret. Que ait. Audite ergo. Primū est. nunꝙ rē quē apprehendi non potest apprehendere studeas. Audi secundum. De re ꝑdita ⁊ irrecuperabili nunꝙ doleas. Audi tercium. Uerbo incredibili nunꝙ credas: Hec tria bene custodi ⁊ bene tibi erit. Ille aūt vt ꝓmisit: eam volare dimisit. Philomena enim per aerem volitans dulciter cantauit finito cantu dixit ei. Ue tibi homo ꝙ malum ꝯsiliū habuisti ⁊ ꝙ magnum thesauꝝ hodie perdidisti. Est enim in visceribus meis margarita que ꝯstructionis ouum vincit magnitudine. Ille hoc audiens contristatus est valde ꝙ eam dimisit: rethe suū expandit ⁊ conabatur eam apprehendere dicens ei. veni domum meam ⁊ omnem humanitatē exhibeo tibi ⁊ proprijs manibus te pascam ⁊ ad tuam voluntatem te volare permittam.

Cui philomena dicebat. Nunc pro certo te fatuum esse cognosco nam ex illis que tibi dixi nullum ꝑfectum habuisti. qꝛ de re ꝑdita z irrecuꝑabili doles. z me nequeas capere z tamen per rethe tuū temptasti z insuper margaritaꝫ in meis visceribus ēe credidisti cum ego tota ad magnitudinem strucionis oui non valeaꝫ ꝑtingere. Stultus es z in stulticia tua sꝑ manebis. his dictis auolauit. Homo autem dolens z tristis ad domum redijt z philomenam non vidit.

Moralisatio

Carissimi. iste sagittarius potest dici quilibet bonus christianus: qui in baptismo a peccato originali ē lotus in quo baptismo sagittas accutas recepit scꝫ virtutes ꝯtra dyabolū mundum z carnem. Accepit philomenā .s. dn̄m nr̄m iesum christum q̄ndo renunciauit dyabolo z pompis eius. qui miro mō dulciter cantauit quando orationem pr̄i celesti pro genere humano īfudit sꝫ miser peccator istam philomenaꝫ .s. dominum nr̄m iesum cristum cogitauit occidere quotiens cogitauit peccatum mortale perpetrare. sic̄ dicit apo. Iteꝝ quantū est in eis crucifigunt filiū dei Sꝫ diligent̄ attendas ꝙ deus dedit tibi tria mādata que si diligenter hō custodierit ad magnum ꝑfectum ꝑuenire posses zc̄. rex iste est trinitas in q̄ sunt tres ꝑsone z vnus deus quam rem nunꝙ̄ poterimus apprehēdere ꝙdiu sumus in hoc mortali corꝑe ſm ꝙ dicit aposto. Jam videmus in enigmate postea videbimus sicuti est. nec fides habꝫ meritum vbi humana ratio prebet experimentum. Item saluator in euangelio respōdit mulieri petenti dic vt sedeant hi duo filij mei zc̄. Respondit saluator. Nescitis quid petatis. Item dicebat petro querenti de cōsummatione seculi zc̄. Non est vestꝝ nosse tꝑa vel momenta zc̄. Ecce isti stupebāt reꝫ apprehendere quā nō potuerunt attingere.

Alia deductio

HLiter istud exemplum potest reduci ad illos qui appetunt honores z diuitias. Exemplum de lucifero qui rem appetijt sꝫ impossibile ei apprehendere erat q̄ndo dicebat. ascendā vsqꝫ ad tercium celum. Quid ergo sequit̄ post. In infernum cecidit. Iteꝫ de primo parēte qui per esum pomi deus esse voluisset propter quod a paradiso est expulsus z mortē sibi z nobis omnibus parauit. Consulo ergo z vos diuites ac mundi potentes nolitis rem apprehendere que apprehendi non potest. Sicut sunt bona tꝑalia ac seculi honores que nunꝙ̄ veraciter poterunt sine damno aīe apprehendi sic̄ dicit apo. Qui voluerit diues fieri incidit laqueos dyaboli z licꝫ bona obtinueris quando melius speras de eisdem gaudere: defraudaueris. Exempluꝫ de illo diuite qui dicebat. Destruaꝫ horrea mea z eadem nocte defunctus est. Secundum mandatum est De re perdita z irrecuꝑabili non dolebis. Carissimi scire debetis ꝙ ꝑ rem ꝑditam intelligere dēmus corporis sanitatem aut diuitias quas deus aufert ab eo queꝫ diligit. Juxta illud. Flagellat deus filium suum quem diligit. Sꝫ cum aliqui facti sunt ceci claudi aut membro aliquo priuati: z ei diuitijs spoliati z vltra q̄ꝫ credi pōt dolent: z gratias deo non offerūt sicut esau multum dolebat q̄ꝫ benedictōem pr̄is amisit z tamen obtinere non potuit. Terciū mandatum est. Verbo incredibili non credas. In isto verbo carissimi multi sunt decepti per dyabolum z carneꝫ. Dyabolus suggerit multa z falsa ꝓmittit. Que sunt incredibilia sic̄ de primo ꝑnte qui credidit dyabolo quando dixit. Si comederitis de ligno eritis sicut dij: credidit z erat deceptus z ideo a ꝑadiso est expulsus. promissio dyaboli erat incredibilis ꝓpter duo. primo qꝛ mendax: secundo qꝛ deus ei predixit In quacunqꝫ hora comederitis de ligno illo moriemini.. Sic mō aliqui tantū credūt dyabolo mundo z carni z statim eis adherent z in peccatis ꝯsentiunt z dicunt. Ouū est tam preciosum. Per ouū mundus itelligit̄ qui est rotundus Mundus dicit hoī Honū est vti mundo in iuuentute: qꝛ licet hoc fecerimus z peccatuꝫ inciderimus tūc maior est strutione. i. maior est diuina mīa: q̄ꝫ nostra miseria. Contra tales dicit Psal. Non miseriaris omnibus qui operantur iniquitatem. Studeamus ergo zc̄.

De eterna damnatione
Capitulum. clxviij.

Barlaam narrat ꝙ peccator similis est homini qui cum timet vni

cornem recedit in baratrum. Dum autem
caderet manibus arbustulam quandaz ap
prehendit que de ꝓfundo ascēdebat ⁊ aspi
ciens inferius vidit ad pedem arboris pute
um teterrimum ⁊ draconez horribilem ar=
borem cingentem ⁊ eius casum ore aptum
expectantem. Duobus aūt muribus quo=
rum vnus erat albus alius niger arborem
incessanter corrodētibus in radice sensit eū
vacillare. Quattuor quoqz vipre albea basi
qua pedem fixerat ꝓcedentes totā foueam
flatu suo mortifero intoxicabant. Eleuans
oculos vidit exitū mellis de ramis arboris
stillantis oblitusqz ꝑiculi in quo vndiqz posi
tus erat illi dulcedini se totum dedit. quodā
aūt amico eius porrigēte sibi scalā vt egre
deretur: melle delectatus distulit ⁊ cadente
arbore cecidit in os draconis: qui descēdēs
in puteum ibi eum deuorauit ⁊ sic misera
morte heu mortuus est.

Moralisatio

Carissimi. Homo iste est pecca=
tor vnicornis est mors qui ho=
minez sp sequit̄. baratrum ē mū
dus iste: arbor est vita que per horam diei
⁊ noctis quasi per murum album ⁊ nigruz
incessanter consummitur. Basis ex q̄ ꝓce
dunt vipre est corpus humanum habēs q̄t
tuor qualitates humoꝝ quibus inordinate
compositus corporis compago dissoluitur.
Draco est dyabolus: puteus infernus: dul=
cedo ramusculi delectatio peccati ꝑ quam
homo seducitur vt periculum non intueat̄.
Amicus est christus aut predicator: Scala
est penitentia cui cum homo differt acquie
scere: subito vita deficiente in os dyaboli ca
dit qui eum in infernum deuorat ⁊ rapit

De duodecim legibus ⁊ mō viuendi
Capitulum. clxix.

Narrat Trogus pompeius de lu
gurio nobili milite qui ciuitatem
quandam cum populo iurare in
dixerat ad seruandā leges quasdam iustas
⁊ vtiles licz principio graues donec ipse ab
apolline deifico quem ipse finxit esse auto
rem dictarum legum responsum reportaret
Quo facto in cretam iuit ⁊ ibi perpetuum
exilium egit. Moriturus autem ossa sua
ad ciuitatez redirent ⁊ omnes a iuramento
se liberas esse credentes legum obseruanti
am violarent. Hax autem legum duodeci
numero erant. Prima lege populuz in ob
sequium principum ⁊ princeps in custodiā
subditorum ⁊ ad coercionem impiorum re
formauit. Secunda lege. percimoniaz ⁊ fru
galitatem omnibus persuasit credens mili=
tiam laudabilius fieri modestia ꝙ crapula
Tercia lege iussit singula non pecunia sed
meritorum compensione oportuna. Quar=
ta lege instituit aurum ⁊ argentū velut om
nium materiarum viliorem. Quinta amini
strationem rei publice per ordinem diuisit.
dans regibus potestatem bellorum magi=
stratibus iudicia: ⁊ omnes offensiones se=
natui: custodiaz legum populo creandi vel
eligendi magistratus potestatem. Sexta: fū
dum omnibus equaliter diuisit ⁊ omnibus
patrimonijs equalibus: ita ꝙ alter altero
nullus potentior redderetur. Septima ius=
sit omnes conuiuari publice nec alter alteri
foret causa luxurie. Octaua iuuenibus to=
to anno vna sola voluit vti veste. Nona.
Pueros pauperes in agrum non in forū
publicuz deduci iussit vt primos annos du
cerent in opere non in leuitate. Decima le
ge statuit virgines sine dote nubere. Unde
cima voluit vxores eligi nō pecunia. Duo
decima maximum honorem non diuitum
sed pro gradu etatis statuit fore. Omne au
tem quod quecunqz lege statuit ipse ꝑ exē
plo alijs primus seruauit.

Moralisatio

Carissimi. Iste nobilis est domi
nus noster Jesus christus qui ī
trauit quandam ciuitatem. id ē.
mundum istum. ⁊ fecit populum iurare. id
est in baptismo firmiter promittere. seruare
leges suas. id est decem precepta donec ve
niret ad iuditium. Cum autem mortuus
erat non tantum ossa sed totum corpus in
mari. id est in terra posuit. Prima lex est.
In obsequium principiuz ⁊c̄. hoc est ꝙ cri
stiani semper sint parati per omnia prela=
tis ⁊ ecclesiarum rectoribus sine accusatōe
aut aliq̄ ↄtradictione simpliciter obedire: ⁊
ꝙ princeps ꝑ quos prelatos intelligimus q̄
curam aiaꝝ custodiendaꝝ susceperunt sub
ditos suos in viam salutis dirigant ⁊ ꝑ bo=
na exempla ī vita sua eos antecedāt. qr tur
pe est doctori cum culpa redarguit ipsum:

Secunda lex fragilitatem omnibus psuasit et symoniam aut cetera contraria interdixit pcimoniam suadens ac gulam carnisqz crapulam quibus multi hodiernis temporibus intendentes et dediti vitã breuiant exercere prohibuit:sed frugalitatem bonoꝝ operum et largitatem elemosinaruz omnibus nobis per legez qua lex opa misericordie instituit seruandam esse voluit atqz persuasit: quia quicquid vltra necessitatem vite prelati aut alij viri ecclesiastici diuites habẽt in elemosinam pauperuz distribuere tenentur:aliter teste beato Jheron.rapina est et sacrilegiũ corã deo. Tercia lex iussit singula non pecunia sed meritorũ compensione oportuna compari hoc est quantũ habes tantũ vales Deus non tantum dona respicit:sed cor et intentionem donantis:et ideo ſm cordis tui merita deus retributionẽ tuam magnã vel paruam faciet. Nihil enim absconditũ est oculis eius qd non sciat et nihil opertuz qd sibi nõ reuelat quoniã oĩa intuet. Quarta lex instituit materiã auri etc̃.i.diuitias huius mundi vilius apud deũ reputari ꝙ aliquid alterius materie totius mundi:sed acceptat preces et miserias pauperũ:sicut legitur de diuite epulone qui miseriã paupis lazari et vlcerati nõ respiciẽs neqz cõpatiens postꝙ in iferno iacuit sepultus:et pauxillũ aque a digito stillantis petiit nõ obtinuit sed flãmis et cruciatibus ppetuis expositus semp vrit: et lazarus ẽ ab angelis ppter suã patientiã in sinu abrahe collocatus. Quinta lex dedit regibus potestatez etc̃ hoc est intelligenduz ꝙ principes et prelati iam habent subditos iudicare:sed cauendũ est ne sint muneribus corrupti vt non recte iudicent:qꝛ si sic eadez mensura qua mensi fuerint scz iusticiaz vel iniusticiaz: remetietur eis per iudicẽ viuoꝝ et mortuoꝝ in extremo iudicio: qꝛ moderni tpis iudices munera pauperum vel diuitũ quorumcunqz recipientes a iusticia ita excecantur ꝙ viqz equitatis et sentencie recte vix videre possunt:sed qui mõ plus dederit fortiorem causam fauorabilemqz sentenciã licet contra iusticiam obtinebit. Sexta lex fundos omnibus equaliter diuisit: hoc est. deus ab eterno instituit omnibus equaliter gratiam suam:ſm ꝙ viderit hoĩem pficere vnde in euãgelio dicit. Petite et accipietis

Item alibi dicit. Qdcunqz petieritis patrẽ in nomie meo credite quia accipietis et fiet vobis:quia christus in diuitiis est abundantissimus:postꝙ digne a nobis rogatus fuerit: in muneribus expendendis est largissimus:plus enim potest dare ꝙ mens nostra scit rogare. Septĩa lex ne diuitie causa sint luxurie:propterea publica cõuiuia celebrari instituit:quia propter diuitias multi pereũt et sunt multis causa quare in luxuriam aut alia pc̃ta mortalia sepius cadunt:propterea Salomõ dominũ rogauit dicẽs. Diuitias aut paupertates ne dederis mihi. Octaua iuuenibus toto ãno vna sola voluit vti veste quid per hanc vestem nisi solam caritatem intelligimus que operit multitudinem peccatorum. Per hanc enim vestẽ possumus placere deo qui super oĩa caritatẽ fraternã in nobis diligit:caritas teste Apostolo non agit perperam:non querit que sua sunt: nõ emulat etc̃. Sic nos in caritate radicati nõ debemus solam nostram salutem et salutionẽ querere:sed et fratris nostri debemus saluti prouidere per vitam exemplarez aut bonam ãmonitionem in viam rectam dirigere ne sicut ouis errans a pastore pereat: sed pascua vite celestis per vestem caritatis inueniat. Nona pueros pauperes etc̃ id est vt introducãtur in agrũ ecclesie ſm merita sua ad promouendũ sicut ceteri: quia deus eligit paupes in hoc mundo ipsos heredes regni sui faciens vbi dicit. Beati pauperes Glosa. Non omnes: sed spiritu: quoniam ipsorum est regnum celorum. Item Ps. Iste paup clamauit: et dominus exaudiuit eum. Et quis est pauper ille. Glosa. Spũ. Pauper iste laborat in agro id est in hoc mundo:quoniam agricultura dei sumus:et ad laboreꝫ a iuuentute nascimur: sicut auis ad volandũ Job.v. Et in vinea domini id est in ecclesia laborẽ penitentie suscepimus et post pductionez cõuentione facta laboris nostri ſm merita vel demerita gloriam vel penam in eternitate a dispensatore et patre familias ihesu christo recipiemus. Decima statuit virgines sine dote nubere id ẽ bonos christianos sine dote id est amore mũdano nubere christo. Sunt multi qui spontanea volũtate castitatem vouent: terrena despiciunt vt celestia premia postmodũ recipient.

Undecima: vxores elegi id est animas deo placentes ad eius seruicia coaptemus: nihil deo tantum placet sicut aia munda que tota liter deo e data. Duodecia quod quilibet fm meritum honores et diuitias obtinebit. Sed videat principes et prelati aliique rectores quod in seipsis prius opa meritoria exerceant antequam alios informent: sicut de christo dicitur in euangelio. Cepit ihesus facere et docere

De reuocatione peccatoris ad viam penitentie Capitulum.clxx.

Quida lusor occurrit beato bernbardo equitanti dicens ei. Pr volo tecum ludere: et aiam meã volo ponere contra equũ tuũ. Hoc audiens sctũs bernhardus stati de equo descendens dixit. Si plura pũcta quam ego proiecerit meus equus tuus erit: si ego plura proiecero aia mea tua erit. Lusor cõcessit statim taxillos tres arripiens octo puncta proiecit: quo facto frenum equi tanquam suum tenuit: ait sanctus bernhardus. Fili adhuc restat in tribus taxillis plus quam istud: et accipiens proiecit decem et octo puncta decem puncta plus quam lusor. quo viso lusor sub obediẽtia patris sui bernbardi se dedit: et post vitam sanctam fine felici ad dominum migrauit. Moralisatio

Carissimi. Lusor iste est hõ mundanus vanitatibus deditus et subiectus. Sanctus bernhardus est discretus prelatus siue confessor qui habet cũ tali tota prudẽtia ludere ostendendo ei vitã que est ludus et gaudium aie. Equum suũ debet ponere .i. cor suum et aiam laboribus exponere vt educat errantem ad viam veritatis: sicut ait Aplũs. Sicut xpũs aiam suã pro nobis posuit: sic et nos debemus anias nostras pro fratribus nr̃is ponere. Oẽs eni frẽs sumus ab vno patre adam: quare merito nos diligere debemus. Tres taxilli sunt pr̃ filius et spũssanctus qui habet multa pũcta id est infinita gaudia que debent ostendi et peccatoribus recitari: vnde in euãgelio. In domo patris mei mansiões multe sunt: imo tot sunt ibi gaudia quod oculus non vidit nec auris audiuit: nec hoĩs cogitatio exprimere potest que parauit deus diligẽtibus se. Ibi requies sine labore: vita sine morte: gaudia sine luctu: et vt breuiter concludam: omnis gaudij plenitudo.

De dilectione et fidelitate nimia: et quod veritas in morte liberat Capitulum.clxxj.

Petrus alphonsus refert quod erant duo milites quorũ vnus manẽs in egipto: alter in baldach. Inter quos duos nuncij sepius perrexerũt: vnde quicquid erat i terra egipti miles de egipto per nuncios ad militem de baldach misit et econuerso: sic quod amor fidelis inter eos factus est: et nullus adhuc alium vidit. Miles vo de baldach cũ semel i stratu iacuisset intra se cogitabat. Socius meus de egipto mihi magnã amiciciam ostendit et nunquam oculis carnalibus cum vidi vadã ad eũ et videbo. Duxit nauem et venit in egiptũ: audiensque amicus eius obuiam ei prexit et cũ gaudio ad domũ suam duxit. Miles ille quandam puellã nimis pulcram in domo sua habebat quam cũ vidisset miles de baldach captus est in oculis eius: et pre nimio amore infirmatur. Miles vero de egipto cũ hoc percepisset ait ei. Carissime dic mihi quid tibi est: at ille. Est puella in domo tua quã desiderat cor meũ tota mente intantũ quod nisi eã habuero filius mortis sum ego. Miles cũ hoc audisset oẽs mulieres domus ei ostendit excepta illa puella: ille cum oẽs vidisset ait. De omnibus istis parũ aut nihil curo: sed est vna alia quam non video quã diligit anima mea. In fine illam puellã ei ostendit: Uisa puella ait. Carissime in ista sola stat mors et vita mea: ait miles. Et ego dico tibi istam a iuuentute sua in domo mea nutriui ad hoc vt vxor mea esset et cũ ea infinitas diuitias obtinerem: veruntamen tantum te diligo vt antequam moriaris ipsã tibi in vxorem concedo cum omnibus diuitiis quas ego recipere deberem. Miles hec audiens gauisus est valde eam in vxorem accepit cũ qua diuitias multas obtinuit: et sic ad patriã suã baldach cum cõiuge sua prexit. Post hec cito miles de egipto ad egestatem magnam peruenit intantum quod nec domũ nec aliquã rem habebat: intra se cogitabat. Ad quem melius potero accedere quam ad socium meum de baldach quem ego ad diuitias promoui et ipse me in egestate mea respiciat. Nauẽ ascendit et venit baldach ad quandam ciuitatem post solis occasum in qua manebat

diues socius eius:intra se cogitabat. Nox ẽ
si modo ad domũ socij mei pergã noticiam
mei non habebit:quia male sum vestitus ꝛ
nullum mecum habeo vbi solebam magnã
familiam ducere ꝛ omnibus abundare: ait
intra se. Nocte ista quiescam ꝛ die crastina
ad eum pergaꝫ respexit versus cimiterium
vidit ostia ecclesie apta itrauit vt tota nocte
quiesceret. Cum auteꝫ ibi fuisset ꝛ dormire
volebat in platea quidã ad inuicem pugna
bant ꝛ vnus aliuꝫ occidit. Interfectoꝛ vero
ad cimiteriuꝫ fugit ꝛ ex alia pte exiuit. post
hec vo clamoꝛ factus ẽ in ciuitate. Ubi est
interfectoꝛ:vbi est proditoꝛ qui hoiem inter
fecit:at ille. Ego sum interfectoꝛ qui illum
hoiem interfeci: accipite me ꝛ in patibuluꝫ
me suspendite. Illi manus in eũ iniecerunt
ꝛ per totam noctem in carcere incluserunt.
Mane vo campana ciuitatis erat pulsata
iudex contra eum sentenciaꝫ dedit:ꝛ illũ ad
suspendendũ duxerũt. Inter alios qui secuti
sunt eum erat miles socius eius ad quẽ ve
nerat. cum vero eũ duci ad patibulũ respe-
xisset:ait intra se. Ille ẽ socius meus de egi
pto qui mihi vxoꝛe meã cũ diuitiis multis
dedit ꝛ iã vadit ad suspẽdendũ ꝛ ego viuã:
clamauit alta voce ꝛ dixit. O carissimi no
lite innocentem interficere ille est innocens
quem vos ad morteꝫ ibi ducitis. Ego vero
sum proditoꝛ qui hoiem interfeci ꝛ nõ ipse
Illi hec audientes manus in eũ iniecerunt
ꝛ ambos ad patibulũ duxerunt. Cum vero
ambo ꝓpe patibulũ essent reus cogitabat.
Ex quo reus huius facti sum ego istos in-
nocentes permittam mori non poterit esse
quin deus aliquando vindictã de me sumat
melius est mihi hic pati breue suppliciũ ꝙ
eternã penaꝫ sustinere in inferno:clamabat
voce magna. O carissimi nolite ꝓpter deũ
innocẽtes occidere nullus ex eis signo vbo
vel facto ꝯsilium dederat vt ille occideretur
qui occisus est:sed ego sum qui ꝓpriis ma
nibus eũ occidi:ideo me interficite ꝛ inno-
centes ꝑmittatis libere abire. Illi hec audi
entes manus in eum iniecerunt ꝛ admira-
bantur:ꝛ illos tres coram iudice duxerunt.
Iudex cum eos vidisset admirabat ꝛ ait.
Quare reuersi estis. Illi vero totũ ꝓcessũ
a principio vsqꝫ ad finem retulerũt:ait iudex
p̱io militi. Carissime qua de causa dixisti

ꝙ tu illum hominem occidisti:at ille. Sine
fallacia vobis dicam:in terra mea in egipto
locuples fui ꝛ in oibus abundans: deinde
ad magnam egestatem perueni intantũ ꝙ
nec domũ nec locũ nec aliquaꝫ rem habui:
verecundia ductus terrã istam intraui vt si
aliquod remedium obtinereꝫ:ꝛ ideo dixi ꝙ
hoiem interfecissem:qꝛ libentius mori vellẽ
ꝙ viuere ꝛ adhuc propter deuꝫ peto vt me
occidas:ait iudex secũdo militi de baldach.
Et tu carissime quare dixisti ꝙ hoiem oc-
cidisti:qui respõdit. Domine miles iste mihi
vxoꝛem cũ infinitis diuitiis dedit quam pro
seipso nutriuit per quẽ factus sum diues in
omnibus. cum vero socium meũ tam carũ
qui me ad tot ꝛ tanta ꝓmouit vidi ad pati
buluꝫ duci alta voce clamaui. Ego sũ reus
mortis eius ꝛ non ipse:qꝛ libenter ꝓ amoꝛe
eius vellem mori:ait iudex interfectoꝛi. Ob
quã causaꝫ dixisti te hoiem interfecisse:qui
ait. Domine verũ dixi graue fuisset pc̃m
si innocentes mori ꝑmisissem ꝛ ego viuerẽ
ꝛ ideo potius elegi veritateꝫ dicere et penã
hic sustinere ꝙ innocẽtes sine culpa danari
ꝛ ego in inferno vel alibi puniri deberẽ:ait
iudex. Quia veritatem dixisti ꝛ innocentes
saluasti ãmodo studeas vitã tuã emendare
mortem tibi remitto vade in pace. Omnes
audientes iudiciũ iudicẽ laudabant ꝙ tam
pie dedit iudiciũ eo ꝙ veritatẽ dicebat reus

Moralisatio

Carissimi. Iste imperatoꝛ est pr̃
celestis. Duo milites dominus
nr̃ ihesus xp̃us ꝛ adã. Primus
pr̃ ihesus xp̃us in egipto manẽs: iuxta illõ
Ex egipto vocaui filiũ meũ. Adaꝫ primus
pater in agro damasceno plasmatus est:int̃
istos erat maxima amicicia ꝛ nũcios inter
eos miserũt quando pater ad filium ꝛ spũm
sanctum loquebat̃ dicẽs. Faciamus hoiem
ad imaginẽ ꝛ similitudinẽ nostrã. Postea
miles de baldach scꝫ adã in padisum trans-
latus in domo domini nostri ihesu christi.
In domo illa vidit quandã pulcram id est
animaꝫ quam appetiit quam deus ei dedit
cum infinitis diuitiis ꝛ dominuꝫ mundi eũ
ꝯstituit:iuxta illud Ps. Omnia subiecisti
sub pedibus eius. In mundũ istũ cũ vxoꝛe
prexit. Post hec miles scꝫ dominus noster
ihesus christus factus est egenus ꝛ pauper

iuxta illud Math. Uulpes foueas habēt ⁊ volucres celi nidos: filius autē hoīs non habet vbi caput suū reclinet: venit in mōm istū in quo pugnabāt sc3 caro ⁊ sp̄us: xp̄us templū intrauit sc3 vterū beate virgīs: iuxta illd. Tēplū dei sanctū ē qd estis vos: vnus aliu3 occidit sc3 caro sp̄m. Clamor factus est in celo ⁊ in terra de interfectiōe spiritus quando adam peccauit. multi sequebantur hoc est iudei cum fustibus ⁊ laternis ⁊ gladiis cū q̄rebant. ille vero sicut miles respondit pro p̄cto alterius. Dimittite illos ego sum: sinite illos abire: stati ille se obtulit mori p̄ genere humano in cruce. ¶Per secundum militē qui p̄ socio se obtulit mori debemus intelligere apostolos qui pro christi noīe ac veritate mortui sūt. ¶Per terciū qui dicebat Ego sum reus ⁊c̄ p̄ctōrem debemus intelligere qui nudā veritatē in ɔfessione debet dicere. Ego sum qui peccaui qui male egi: ego iniquitatem feci: ⁊ si sic feceritis sine dubio iudex in die iudicij sentencia3 ɔtra vos mutabit ita q̄ vitam eterna3 obtinebitis: ad quā nos perducat qui sine fine regnat ⁊c̄.

¶De constantia fidelis anime Capitulum. clxxij.

Erat quidā rex i anglia in cuius regno duo milites erāt: vnus gui do vocabat: alter tyrius. Guido plurima bella cōmisit ⁊ in oī bello victoriā obtinuit: quandā puellam pulcrā generosa3 nimis dilexit: tamen eā in vxorē nō poterat obtinere quousq3 ardua bella tēptasset pro eius amore: deinde in quoda3 bello speciali eam obtinuit: ⁊ cū magno honore eam desponsauit. Tercia nocte post gallicantu3 de lecto surrexit intue firmamentū vidit in quo clare dn̄m nr̄m ihesum xp̄m inter stellas respexit ei dicentē. Guido guido sicut bella sepius cōmisisti p̄ amore vnius puelle tp̄s est vt p̄ meo amore āmodo studeas virilit contra inimicos meos pugnare. His ergo dictis euanuit ihesus xp̄s. Ille vero intellexit q̄ voluntas dei esset vt ad terrā sanctā pergeret ⁊ ihesum xp̄m de infidelibus vindicaret: ait ergo vxori sue. Credo q̄ iam a me ɔcepisti infantem nutrias quousq3 venero: quia ad terrā sanctā p̄gere volo. Illa vero hoc audiens quasi furibunda de lecto surrexit pugionem ad caput lecti accepit ⁊ dixit: O domine mi semp te dilexi ⁊ tantu3 p̄ tuo amore expectaui quousq3 tibi fuero in mr̄imonio copulata vt cōmitteres multa bella vt per totū mundū fama tua esset diuulgata. Jam vero cōcepi ⁊ modo velis a me separari: prius meipsam cū ista pugiōe volo occidere. Jlle surrexit ⁊ pugionem ex manibus eius accepit ⁊ ait. Carissima pauco verba: votum deo feci terram sanctam visitare. Jam enim est tp̄s plus acceptabile votū meū implere q̄ in senectute: sustineas quia deo volente cito redibo. Jlla vero de verbis eius ɔfortata anulū ei tradidit ⁊ ait Accipe istum anulū ⁊ quotiens illū respexeris in peregrinatione tua memoria3 mei habebis: ⁊ ego vsq3 ad reditū tuū patienter sustineam. Miles ergo valefecit ei: milite3 tyrium cū eo accepit. Jlla vero multis diebus planxit: nec ɔsolari poterat: cum tēpus aduenit filium pulcerrimū peperit ⁊ cū tenerrime nutriuit. Guido ⁊ tyrius multa regna transierunt: tandem regnum dacie per infideles erat destructū: ait guido socio suo Carissime ad istud regnū pergere debes ⁊ regem cōtra infideles totis viribus iuuare quia christianus est: ego vero terrā sancta3 intrabo ⁊ ɔtra christi inimicos pugnabo et per te redibo ⁊ sic anglia3 intrabimus cum gaudio: ait tyrius. Quid tibi placet ⁊ mihi. Regnu3 illud intrabo ⁊ si viuus fueris per me redeas vt ad patriam nostrā intrare poterimus: at ille. Fideliē tibi p̄mitto: osculati sunt inuicem ⁊ in separatione amare flebāt Guido terrā sanctā intrauit: ⁊ tyrius daciā Guido plurima bella ɔtra saracenos ⁊ paganos cōmisit: ⁊ in omni bello victoria3 obtinuit: vnde fama eius per totū orbem volabat. Tyrius vero similiter oēs infideles de regno dacie expulit: multa bella cōmisit et victoria3 obtinuit. Rex eum sup oēs dilexit ⁊ honorauit: et ab omni populo est intantū dilectus q̄ rex cū ditauit. Erat tūc in regno quidā tyrānus strenuus valde noīe plebeus qui tyrio inuidebat q̄ tam subito ad diuitias ⁊ honores p̄motus esset: cum de p̄ditione apud regē accusauit q̄ regem de regno priuare intendebat. Rex dictis eius credēs: q̄r potens ac strenuus esset tyrium oī honore priuauit ita q̄ tyrius ad magnam egestate3 p̄uenit intantū q̄ vix sustentacōe3 habebat

Tyrius multum dolebat quoniaꝫ solus est derelictus ⁊ ĩ paupertate positus fleuit amare ⁊ ait. Heu mihi quid faciam ego: dũ semel tristis ꝑrexit solus spaciãdo guido in forma ꝑegrini ei obuiabat: queꝫ cũ tyrius vidisset noticiã eius non hẽbat: sed guido eũ statim agnouit: sed ei q̃lis erat reuelare nolebat et dixit. Carissime vnde es: q̇ ait. De ꝑtibus longinquis sum ego: sed moraꝫ per plures annos in isto regno traxi: quendaꝫ socium habebam qui sanctaꝫ terram intrauit: sed si viuus vel mortuus aut aliter quoquo mõ secum fuerit oĩno nõ est in mea noticia: ait guido. Ob amoreꝫ socij tui ꝑmittas me in gremio tuo quiescere vt parũ dormiam: qꝛ ex itinere lassus sum. ille ei ãnuit. Cũ ergo guido ĩ gremio suo dormiret tyrius vidit os eius apertũ ⁊ vnam mustelã candidã exire ⁊ ad quendã montem iuxta eũ intrare. Cũ vero ibidem per aliquot spacium morã traxisset rediit ⁊ in os eius intrauit. Hoc facto guido est expꝑgefactus a somno ⁊ ait. Carissime vidi somniũ mirabile: mihi videbatᷣ ꝙ vna mustela de me exiit ⁊ in illũ monteꝫ intrauit: ⁊ iterato in os meũ intrauit: ait tyrius. Carissime sic̃ in visione vidisti: ita oculis meis respexi: sed q̇d mustela ĩ isto mõte fecerat penitus ignoro: qui ait. Montem ambo intrabimus: qꝛ forte aliquid vtile inueniemus. Montẽ ergo intrabant ⁊ ecce draconem mortuũ inuenerunt ventreꝫ eius auro plenuꝫ cum gladio polito suꝑ gladiuꝫ erat suꝑscriptio talis. Per gladium istum miles guido deuicet tyrij aduersariũ: guido cũ istũ draconem inuenisset valde est gauisus: ⁊ ait tyrio. Carissime totũ thesauꝝ tibi do: sed gladiũ iuxta me hr̃e volo: ait tyrius O domine apud te non merui vt mihi tale donum dares: ⁊ ille. Eleua oculos tuos ⁊ vide: ego sum guido socius tuus. Ille vero hoc audiens intime eum respexit statim noticiam eius habebat: ad terram pre gaudio cecidit ⁊ amare fleuit ⁊ dixit. Sufficit mihi de cetero viuere exquo semel vidi te: ⁊ ille. Surge velociter potius de aduẽtu meo debes gaudere ꝙ flere: ꝓ te pugnabo ꝯtra tuum aduersarium: ⁊ ambo in angliam cũ honore ꝑgemus: sed videas ante omnia vt nemini q̃lis ego sum dicas. Surrexit tyrius super collum eius cecidit ⁊ osculatus est cũ

Tyrius vero ad domũ suaꝫ cũ auro ꝑrexit Guido vero ad palacium regis ad ianuaꝫ pulsauit. Janitor vero causam pulsationis q̃siuit; at ille. Ego sum ꝑegrinus qui nouiť a terra sacta veni: statim introitũ ei dedit ⁊ regi est presentatus: iuxta latus regis tyrãnus ille sedebat qui tyriũ diuitiis ac honoribus priuauit: ait rex. Qualis pax est in t̃ra sancta: ⁊ ille. Domine modo est pax bona Multi vero ad christianitateꝫ ꝯuersi sunt qui ait. Vidisti illũ militem de anglia guidonem nõie qui tot bella ibideꝫ fecerat: qui ait. Domine sepius eũ vidi ⁊ cũ eo comedi ⁊ ille. Nunquid est tibi mentio de regibus christianoꝝ: ait peregrinus. Etiam domine de persona tua: quõ saraceni ac ceteri infideles regnũ tuũ per multa tp̱a occupauer̃t ⁊ per quendaꝫ militem nõie plebeũ tyrium omni honore ⁊ diuitiis illũ nobileꝫ militem priuastis: ⁊ hoc iniuste de vobis ista ibideꝫ dicuntur. plebeus cum hoc audisset ait. Tu false ꝑegrine qui ista mendacia narras nũc dignus esses eum defendere qꝛ si sic contra te pugnarem: qꝛ tyrius ille priuare dominũ nr̃m regem volebat a regno: ait guido regi Domine mi exquo ille dicit me falsũ peregrinum esse ⁊ tyrium militem proditorẽ de vr̃o beneplacito cõtra eum pugnabo ⁊ eũ falsum super corpus meũ probabo: ait rex. Mihi bene placet imo te rogo vt a ꝓposito nõ desistas: qui ait. Domie arma mihi ꝯcedas: ait rex. Quicquid indiges illud paratũ inuenies. Rex diem belli inter eos ꝯstituit. Rex timens ne peregrinus guido per insidias interim occideret vocauit filiaꝫ suã virginem ⁊ ait ei. O filia sicut vitam tuam diligis peregrinũ istum diligẽter custodias ⁊ oĩa necessaria inuenies. Illa peregrinuꝫ in camerã suam introduxit balneari fecit: ⁊ cum ad libitũ suũ habebat. Adest dies belli mane plebeus armatus in porta stetit ⁊ clamabat. Ubi est falsus ille ꝑegrinus quare tantuꝫ tardat. Ille hoc audiens armauit se ambo ad campum perrexerunt: duos ictus ad inuicẽ fecerũt intantũ duros ꝙ plebeus fere spũm emisit nisi ipse poculuꝫ gustasset ⁊ ait. O bone peregrine me ꝑmittas semel aquam haurire: at ille. Si mihi fideliter ꝓmittas hanc curialitatem mecum agere si necessitas requirit tibi concedo. Qui ait.

Et ego tibi fideliter promitto. Ille vero ad
aquā accessit bibit quousqꝫ saturatus esset
statim cū toto conamine in guidoneꝫ irruit
ad inuiceꝫ ambo viriliter pugnabāt intantū
ꝙ guido mō sitiebat ⁊ ait. Carissime ean=
dem curialitateꝫ quaꝫ tibi ostendi iam mihi
concede: quia vltra ꝙ credi potest ego sitio
at ille. Deo vouco ꝙ non gustabis nisi in
manu forti. Guido enim hec audiens se de
fendebat inquantum potuit: ad aquam ap=
propinquauit: ⁊ cum prope aquaꝫ fuisset in
aquam saltauit ⁊ hausit quantum volebat.
deinde aquam exiuit ⁊ sicut leo rugiens in
eum irruit: aliusqꝫ fugam petiit. Rex vero
videns fecit eos ab inuicem separari ⁊ illa
nocte quiescere vt die crastia ambo ad bel
lum pati essent. Peregrinus vero camerā
filie regis intrauit. Illa vero omne solaciū
ei prebuit: vulnera eius ligauit: cena facta ī
lecto ligneo firmissimo eū requiescere fecit
Ille vō ex bello fatigatus incepit dormire
Plebeus septem strenuos filios habebat
vocauit eos ⁊ ait illis. Carissimi vos estis
filij mei vobis denuncio nisi ille peregrinus
extinctus ista nocte fuerit ego die crastina
inter mortuos cōputabor fortiorē eo nunꝙ̄
vidi: at illi. Pat nocte ista erat expeditus.
Circa mediam vero noctē omnibus dormi
entibus cameraꝫ puelle intrabant que erat
iuxta mare cōstructa ita ꝙ aqua maris sub
camera fluebat: inter se dixerūt. Si eum in
lecto occiderimus filij mortis sumus: oēs cū
cum toto lecto in mare proiiciemus: ⁊ tunc
penitus a populo dicetur ꝙ fugam recepit
⁊ peregrinū dormientē receperunt ⁊ ipsum
in mare proiecerūt. Peregrinus vero dor
miebat ⁊ nihil ꝑcepit. Nocte vero illa erat
quidā piscator supra mare cum sonitū lecti
audisset per lumen lune lectum respexit ad
mirabat̄ alta voce clamabat. Dic mihi ꝓ=
pter deū q̄lis es vt potero te iuuare anteꝙ̄
submersus fueris. Guido audiens clamorē
a somno est expgefactus stellasqꝫ in firma
mento videns admirabat̄ vbi esset: ⁊ cū se
in aqua ꝑcepisset ad piscatorem clamabat.
O carissime adiuua me ⁊ dabo tibi merce
dem: qꝛ sum ꝑegrinus ille qui heri in cāpo
pugnabat sed quomō ego huc veni penitus
ignoro. Piscator hoc audiens eū in naui=
culam suam recepit ⁊ ad domū suaꝫ duxit:
⁊ ipsum in lecto quiescere fecit: veneruntqꝫ
filij plebei ad patreꝫ suum nunciabantqꝫ ei
ꝙ submersus fuisset vnde amplius timere
non debet. Plebeus nō modicum gaudēs
mane surrexit armauit se: ad ianuaꝫ palacij
accessit ⁊ clamabat. Illū peregrinū deduc
foras vt potero me de eo vīdicare. Rex cū
audisset precepit filie vt eum excitaret ⁊ ad
bellum se prepararet. Illa vero ad lectum
eius accessit: ⁊ non inuenit. Puella vero
amare fleuit ⁊ ait. Heu mihi thesaurus me
us mihi est ablatus denūciansqꝫ patri ꝙ eū
non inuenit. Rex vero ꝯtristatus est valde
sed cum lectū non inuenerūt admirati sunt.
Aliqui eū fugam accepisse dixerunt: aliqui
ꝙ iugulatus fuisset. Plebeus in porta con
tinue clamabat. Educ foras peregrinū tuū
quia caput suū hodie regi presentabo. Dū
vero in palacio de peregrino facta est q̄stio
vnde deuenit: venit piscator ad regem ⁊ ait
Domine nolite ꝯtristari nocte ista in mari
piscādo eram: ⁊ peregrinū in mari proiectū
inueni quem accepi ⁊ in domū meaꝫ intro
duxi ⁊ eum dormienteꝫ dimisi. Rex cū hoc
audisset gauisus est valde misit ad eū vt se
ad bellū prepararet. Plebeus cū audisset
ꝙ mortuus non esset timuit valde inducias
belli a rege petiit. Rex vero inducias vnius
hore ei concedere nolebat. Ambo campum
intrabant duos ictus dederunt: sed in tercio
ictu guido brachiuꝫ eius amputauit: deinde
caput ⁊ regi presentauit. Rex vero gauisus
est valde ꝙ peregrinus tam gloriose trium
phauit: ⁊ cum audisset ꝙ filij plebei euꝫ in
mari proiecerunt eos in patibulo suspendi
fecit. Peregrinus vero licentiaꝫ a rege ac
cepit. Ille vero donaria multa ei obtulit vt
secum maneret: sed ille nolebat ei cōsentire:
aurū ⁊ argentū in magna quantitate dedit
qui omnia tyrio suo dedit ⁊ eum cum rege
in pristino gradu ⁊ in diuitiis multis insti=
tuit ⁊ vale regi fecit: rex vero ei ait. Carissi
me propter deum vnum a te peto anteꝙ̄ re
cedas dicito mihi quod est nomen tuum: at
ille. Domīe: guido vocor de quo sepius au
diuisti. Rex vero hoc audiens cecidit super
collū eius magnā partem ei promisit regni
sui si morā cū eo traheret. Ille nullo modo
volebat ei consentire: sed osculatus est regē
⁊ ab eo recessit. Guido vō angliaꝫ intrauit

⁊ ad proprium castrum perrexit ante portã pauperes sedentes in magna multitudine ĩuenit ⁊ inter eos in forma peregrine comitissa vxor eius sedit personalit̃: singulis dieb(us) ministrabat: ⁊ cuilibet pauperi denarium dedit dicens. Orate ꝑ domino meo guidone vt anteq̃ moriar gaudium de eo habeam ⁊ vt feliciter ad me reuertatur q̃uoz ad terram sanctaz diu perrexit. Accidit eodem die q̃ filius eius qui septem fuit annorum splendide indutus esset ⁊ matrem int̃ pauperes sequebantur. Filius vero cũ audisset matrem cuilibet pauperi dominum Guidonem nominare ait. O mater est ille ne pater meus quez pauperibus istis sic recõmendas: at illa: etiam filij mi. Tercia nocte postq̃ te concepi a me recessit ⁊ amplius eum non vidi. Cum vero domina inter pauperes per ordinem ambularet venit ad virum suum guidonem ⁊ elemosynaz ei dedit sed qualis esset penitus ignorabat. Ille vero caput suum inclinabat ne agnosceret̃: Domina cum ad alios pauperes ambulasset filius sequebat̃. Guido q3 oculos suos eleuans vidensq3 filium suum quez ante nõdum viderat non poterat se ꝯtinere filiũ int̃ brachia accepit ⁊ osculatus est filium ⁊ ait O fili dulcissime dominus deus tribuat tibi gratiam deo placere: domicelle videntes ei osculum tradere vocatus est vt amplius ibidem non staret. Guido ad vxorem accessit ⁊ locum in foresta petijt: vt ibi poterit sꝑ ꝑmanere. Illa videns eum peregrinuz pro dei amore ⁊ viri sui locum ei construxit: ibidem per multa tempora permansit. Cũ aũt ad mortem appropinquaret famulum suuz aduocari fecit ⁊ ait Ito carissime festinant̃ ad comitissam ⁊ istum anulum ei trade et dicito: si me desiderat videre statim ad me veniat sine vlteriori dilatione. Nuncius ad dominam ꝑrexit ⁊ anulum ei ostendit. Viso anulo alta voce clamabat. Iste est anulus domini mei: agili cursu ad forestam perrexit ⁊ anteq̃ venit Guido est defunctus: illa vero super cadauer cecidit alta voce clamauit. Heu mihi spes mea perijt ⁊ lamentationes ⁊ suspiria emisit dicens. Ubi iam sunt elemosyne mee quas pro domino meo feceram omni die. Uidi dominum meũ elemosynam de manibus meis acciꝑe ⁊ cum non cognoscebam. Uidisti enim filium tuũ ante oculos tuos palpasti osculatus fuisti: mihi nec sibi indicasti: quid fecisti. O Guido guido amplius te non videbo: cũ maxio honore corpus sepulture tradidit ⁊ mortez eius per multos dies planxit.

Moralisatio

Carissimi. Per istum militez deum itelligere debemus qui multa bella fecerat. Primo in celo q̃ndo demones expulit sicut scriptum ẽ. Factum est prelium magnum in celo Deinde in terra sepius q̃ndo pharaonem ⁊ exercitũ eius ꝓiecit in mare: ⁊ in ꝑasceue ⁊ hoc totũ ꝓpter amorez puelle. i. aĩe. Deinde tyriũ secum duxit. i. hoĩem assumpsit vt infideles. i. vicia de regno corporis expelleret ⁊ virtutes plantaret. tyriũ. i. moysen ꝯstituit vt populum suũ ad vitaz rectitudinis duceret: deinde guido de terra sancta venit q̃ndo filius dei de celo descendit ⁊ tyrium vagantẽ. s. totum genus humanuz in via ꝑditionis inuenit: q2 quotquot ante eum venerunt ad inferna descenderunt: dormiuit in gremio nostro q̃ndo nr̃az humanitatem assumpsit de ꝟginis vtero. Mustela exijt ⁊ montem intrauit ⁊c̃. i. Johannes ⁊ alij ꝓphete de eius aduentu ꝓphetabant in montẽ. i. in mundũ intrauerunt ꝟbum dei predicando sic̃ testat̃ de Johanne. Ecce mitto angelum meum ⁊c̃. post hec redijt ad christum cum dixit: ecce agnus dei. Christus ꝟo inuenit draconẽ mortuum. s. legem antiquaz occultataz per cerimonias: ⁊ cuz in ea thesaurũ inuenit sc3 decem precepta que homini dedit cum gladio potestatis diem latuit quaz sibi retinuit: sicut scriptum ẽ. Judicium meum alteri nõ dabo. Per istum gladium plebeum tyrannum interfecit qui tyrium. i. hoĩez ab honore ⁊ diuitijs priuauit q̃ndo primum patrez transgredi fecit: pugnauit fortiter in campo huius mundi: ⁊ ꝑ vnaz ꝟginem sc3 beatam ꝟginez mariam armis humanitatis erat armatus. S3 septem filij. i. ꝓpter septem peccata mortalia de celo descendit ⁊ cũ eo semper fluit ⁊ in mare istius mũdi ꝓiectus vbi piscator sc3 spũssanctus suꝑ eũ descendit: et sꝑ cum eo fluit: ⁊ in fine dyabolum deuicit: ⁊ victoriam regi. i. pr̃i celesti presentauit: et sic ad terram suam. i. celum se transtulit et

nobis anulum fidei sua reliquit:per quā po
terimus ad eternam p̄riaȝ ꝑuenire. Guido
cuȝ ad patriaȝ suaȝ venerat incognitus erat
sic filius dei in celum intrauit:pr̄es sui scȝ
angeli aliqui q̄lis esset penitus ignorabant.
Unde dicebant Quis est iste qui venit de
edom tinctus vestibus de bosra. Unde de
bemus p̄rem nr̄m osculari.s.orationem ei
infundere.q2 ipse pr̄ nr̄ est. Unde in Deu
tro.Anteꝙ esses ipse est pr̄ tuus ⁊c̄.Stude
amus ergo p̄reȝ nr̄m christum sequi ꝑ opa
mīe ⁊ ꝑ ꝯsequens veiemus ad et̄na gaudia
De sarcinis ⁊ grauaminibus mundi et
gaudijs celi

Capitulum.clxxiij.

Hecidit semel ꝙ rex quidam ad
nundinas ꝑrexit ⁊ secum quen-
dam magistꝝ cum discipulo suo
duxit qui stantes in foro octo sarcinas vide
runt venditioni expositas. De q̄ruȝ prima
discipulus mg̃r̄m interrogauit quale preciū
pauꝑtas.s.⁊ tribulationes ꝓpt̄ deū require
ret qui ait. Regnuȝ celoꝝ. D. Grande pre
cium est.Amoueat scd̄aȝ ⁊ videamus quid
intus habeat. M. Mansuetudieȝ Beati
inquit mites. Dis. Preclara res ⁊ deo di-
gna mansuetudo cuius precij est. M. Nō
dabit̄ auꝝ obrisum ꝓ ea:nec appendet̄ ar-
gentū ꝓ comutatione eius:sȝ terraȝ requiro
non nisi terram desidero ꝓ ea. Discipulus
Ab india vsqȝ ad britaniaȝ terra spaciosa ē
⁊ cultoribus indigȝ:accipe q̄ntuȝ placet.ma
gister. Nequaꝙ. hec terra est morientium
que deuorat habitatores suos moriunt̄ in
ea hoīes:ego vero quero terram viuentiū:
Discipulus. Quid ꝑpendo ꝙ moriunt̄ ⁊
tu inuitus morieris:viuere vis in eternum.
Ecce beati mites quoniā ipsi possidebunt t̄
ram. Tercia quid continet Magister esu
riem ⁊ sitim. Disci. Quomodo possūt hec
comꝑari. Magi. Justicia illi nomen est.
Beati qui esuriunt ⁊ sitiunt ꝓpter iusticiā
quoniam ipsi saurabunt̄. Disci. Saturabe
ris ergo ⁊ ꝓueniet tibi iusticia si non inter-
fuerit negligentia. Quarta quid continet.
Magister. Lacrimas fletus ⁊ ploratus ir
riguuȝ superius ⁊ irriguū inferius. Disci.
Luctus ⁊ fletus non solent emi:redimi ta-
men:q2 hoc preciuȝ desiderant sancti. Bea
ti qui lugent quoniam ipsi consolabuntur.

Quintus ille sacculus quid hȝ. Magister
Rem preciosam:miam quam tibi placere
ꝑpendo. Ne te ꝓtrahabam:pro misericordia
volo misericordiam:pro temporali eterna.
Disci. Non est bonus reruȝ arbiter. Pro
temporalibus enim nunꝙ accipies eterna:
nisi pro te ageret misericordia. Ipsa tamen
fiet tibi s̄m fidem tuam:Et beati misericor
des quoniam ipsi misericordiaȝ consequent̄
Sed iam paupertatibus ⁊ miserijs ⁊ tribu
lationibus abundamus. Reuolue sextum:
si forte quid melius contineat. Magister.
Plenus plane.sed hoc non amat publicū
vt purpur. Sed in secreto cubiculo videbit̄
ibiqȝ de premio eius taxabit̄. Disci. Exani
mati sumus. Quid nam est modo. Magi
ster. Mundicia est cordis preciosa:ibi et
vasa aurea ⁊ argentea continetur:scȝ pietas
bonitas.misericordia.charitas ⁊ gaudium.
in spiritu sancto Hinc preciosa illa pallia ex
plicabuntur.vt sunt lectiones.meditationes
orationes.contemplationes. Judicia domi
ni vera iustificata i semetipsa desiderabilia
super aurum ⁊ lapidem preciosum multū.
Discipulus. In custodiendis illis retribu-
tio multa. Pete igitur quid vis. Magist̄
Visioneȝ dei. Discipulus. Beati ergo mū
do corde quoniā ipsi deum videbunt. Euol
ue septimum. Magister. Pacem ꝯtinet:
Discipulus. Pacem tuam mihi venditu-
rus es. Magister. Non me expedit pauꝑ
tati:nec tue iusticie competit nec decet diui
tias tuas vt gratis a me aliquid accipias.
sed iaȝ te in omnibus largiente abundo.vn
de quid superest. Homo sum rusticus ⁊ ig
nobilis ⁊ de luto factus ⁊ de limo terre cō
pactus:tedet me ignobilitatis mee.nolo mi
hi vlterius improperari:terra es ⁊ in terrā
ibis:sed potius volo mihi dici.celum es ⁊ ī
celum ibis. sortem filioꝝ dei desidero.filius
dei esse concupisco. Discipulus. Dixi fate
or nec diffiteor beati pacifici quoniam filij
dei vocabuntur. Si igitur filioꝝ seruas cha
ritatem paternam habebis hereditatē. Jaȝ
vltima restat sarcina explica eam. Magi
ster. Non hȝ nisi tribulationes ⁊ ꝑsecutōes
ꝓ iusticia. Disci. Et quid ꝓ his exigis.ma
gister. Regnum celoꝝ. Disci. Jam ꝓ pre-
mio vel precio paupertatis.id est.concessit
Magister vtiqȝ:sed mensis ex mense:sab-

batum ex sabbato erras: desidero presenti
hebdomoda vel mense quod residuum est
expecto. Disci. Miror in negociando pru
dentiam tuam: ⁊ nunc audi. Serue bone ⁊
fidelis quia supra pauca fuisti fidelis supra
multa te constituam: intra in gaudium do=
mini tui. Labores manuum ⁊c̄.

Quod natura docet nemo tollere potest et
de talione ingratitudinis

Capitulum. clxxiiij.

Quidam imperator post meridiē
ad venandum equitabat. Accidit
q̄ transiret per quandam siluaȝ
⁊ inuenit quendam serpentem a pastoribus
captum ⁊ ad arborem fortiter alligatū: ser=
pens vero horribiliter clamabat. imperator pie
tate motus soluit euȝ ⁊ in sinu posuit vt eū
calefaceret. Cum autē esset calefactus ince
pit eum mordere ⁊ venenum suum in eum
effundere. Ait imperator. Quid facis. Cur
malum ꝓ bono reddis. Data est vox ser=
penti vt quondam asine balaam ⁊ ait. Quod
natura docȝ nemo tollere potest. Tu fecisti
quod in te fuit. ego vero secundum naturam meā
feci. Tu ostendisti mihi omneȝ humanitatē
quam potuisti ego vero reddidi tibi omne
quod in me est. Venenum obtuli Quia nihil
aliud q̄ venenum habui ⁊ semper ero inimicus
hominis. quia propter homineȝ sum punitus ⁊ ma
ledictus. Illis sic contendentibus vocatus
est quidam philosophus vt inter eos iudex
esset ⁊ iudicium rectum discerneret. ait phi
losophus. Ista sola per relatum ⁊ dictum
vestrum audio sed si viderem ipsam rem de
qua dicitis iudicarem volo vt serpens ligetur
ad arborem pariformiter sicut prius liga=
tus fuit ⁊ dominus imperator sit liber tunc
iudicabo pro vtraqȝ parte. Quod ⁊ sic fa=
ctum est: Tunc ait philosophus serpenti: iam
es ligatus soluas teipsum si potes ⁊ rece=
das. Ait serpens. Non possum quia tam forti
ter ligatus suȝ vt vix me mouere valeo: ait
philosophus. Morieris ergo iusto iudicō
quia semper ⁊ vsqȝ modo ingratus fuisti homini ⁊
semper eris. Post hoc conuertit se ad imperatorē
⁊ ait. Domine iam liber es venenum de si
nu tuo excutias ⁊ perge viam tuam. amo=
do de tali fatuitate te non intromittas: quia
serpens nihil aliud potest facere nisi quod na=
tura ei dedit Imperator hoc audiens dedit
gratias philosopho qui tam rectum iudici=
um dedit ⁊ abscessit.

Moralisatio

Carissimi. Iste imperator potest
dici quilibet bonus christianus:
⁊ vir ecclesiasticus sicut est bonus
prelatus qui habet continue venari circa salu
tem animarum. Unde oportet q̄ transeat per sil
uam. Ista silua mundus dicitur in quo inue=
nit serpentem ligatum. Serpēs est dyabolus
qui per christi passionem intantuȝ est ligatus
q̄ nihil potuit nisi permissiue hoc est inquan=
tum homo qui est libere voluntatis cū tem
ptare permittit ⁊ ei consentit. Miser vero homo
non premeditans de futuris soluit dyabolū
⁊ in sinum suum ponit quotiens in peccato
mortali iacet ⁊ in eo delectatur. quid ergo fa
cit dyabolus: certe ꝓijcit venenum in corde
illius hominis. Venenum dyaboli est peccatū
peccato addere ⁊ malum malo cumulare.
Isto veneno plures hodiernis temporibus infi=
ciuntur. Quidaȝ cum sint in peccato luxurie
non solum apud se incontinentes sunt sed ⁊
alios malo exemplo ad simile peccatum in
ducunt. Alij venenum illud pessimuȝ a fau
cibus dyaboli diffusum detractionis scȝ ita
abundanter recipiunt q̄ cum seipsos intoxi
catos conspiciunt: non ad clamorē alicuius
adiutorij per confessionem vociferant sed vt alij
ad venenum hoc hauriendū ac alijs mini
strandum vlterius accedant. De istis detra
ctoribus Psalmista ait. Venenum aspidum sub
labijs eorum. Item alibi. Lingua eorum gladi=
us acutus. Istud venenum est ita detesta=
bile q̄ vix aliquod maluȝ veneno detractio
nis comparari potest. Unde Ambro. ait. De
teriores enim sunt qui bonam famam alijs
surripiunt q̄ qui bona eorum violenter rapiunt
bona autē possunt eis restituere famaȝ autem
nunq̄. Melius enim est nomen bonuȝ q̄
vngenta preciosa. Inimicus ergo noster diabo
lus peccati venenū semper in nobis fundere stu
det: quia natura sua mala est: ⁊ ergo bonum
facere non potest: ⁊ inimicicie sunt inter dya
bolum ⁊ hominem ab inicio. Sed peccator
dyabolum ligatum soluit quando peccatuȝ
immisum per temptationem opere perficit. Solu
tione facta inimicum suū in gremio fouet:
quando peccatum continuatur. ⁊ peccator per cō
suetudineȝ in eo manet: quod graue est ⁊ ad

vltimum in desperationis baratruȝ immer
git ⁊ subducit. Pastores qui istum ſpentē
.i. dyabolum ligabant sunt ꝓphete. patriar=
che. apostoli. ⁊ alij moderni ecclesie docto=
res ⁊ predicatores qui cum vinculo lingue
coꝝ ita ligant ꝙ potestatem nullam exerce
re potest: ⁊ per vitam sanctā ⁊ opa mie Et
cum dominica oratione potestatē ei omnes
subtrahunt. Sed miser homo qui nō timet
deuȝ ꝯtra dyabolū nō pugnat nec euȝ ligat
sed vt potius eum soluat peccata mortalia
ꝯmittendo ⁊ in gremium eum recipiens fo
uet. Et tunc ē plenus veneno peccati in cor
pore ⁊ anima. Si ergo desideras liberari:
voca te philosophum .i. discretum ꝯfesso=
rem qui hȝ iudicare inter te ⁊ dyabolū qui
scit discernere inter lepram ⁊ non leprā. int
peccata ⁊ peccatoꝝ genera: cui pandas cor
tuum. Sed nullus poterit iudicare nisi pri=
us dyabolus sit ligatus. ⁊ quomodo dȝ liga
ri certe triplici cathena .s. contritionis. con=
fessionis ⁊ satisfactionis. Qꝛ teste ps. Cor
contritum ⁊ humiliatum deus non despici
es. qꝛ non vult mortem peccatoris sed ma=
gis vt conuertat̄ ⁊ viuat. Propterea pec=
cator hanc triplicem cathenam quotienscū
qȝ aliquod peccatum obijcit̄ ad collū dya=
boli dȝ extendere ⁊ eum sic ad desistendum
compellere. Aduersarius iste est qui tanꝙ
leo rugiens circuit querens quem deuoret:
ideo humani generi aduersatur: qꝛ locuȝ vn
de ipse cum socijs suis per peccatum ceci=
dit vt peccatis renouatis homo similiter eū
dem amitteret ⁊ gratiam celestium non ob
tinerȝ. quare omnia peccata quāꝙ minima
⁊ per confessionem non deleta ad faciē no
bis ostendet in extremis. ꝓpterea huius ca
thene capiamus parteȝ secundam ⁊ ad col
lum eius ligemus vt sic vinctum ducere po
terimus per confessionem qui in nostram
perpetuam laborat confusionem. Tunc cō
fessor dabit nobis remedium salubre de ter
tia parte istius cathene .s. penitentie ⁊ satis=
factionis ⁊ dicet. Jam liberatus es a dya=
bolo vade in pace hoc est noli amplius vn
ꝙ peccare. Rogemus ergo dominum no=
strum Jhesum christum ⁊c̄.

De diuersitate ⁊ mirabilibus mundi cū
expositione inclusa

Capitulum. clxxv.

Narrat plinius ꝙ aliqui sunt homi
nes canina capita habentes qui
cum latratu loquuntur ⁊ vestiūt
pellibus animalium. Tales enim significāt
predicatores qui quidem omnes animaliū
pellibus debent vestiri .i. aspera penitentia
propter bonum exemplum alijs dandum:
indui debent. Item in india sunt quidam
homines qui tantum vnum oculum sup na
sum habent in fronte ⁊ carnes animalium
comedunt. Isti enī designant homines qui
tantum vnum oculum rationis habent scȝ
quo in fronte vtuntur ⁊ non voluntate. Itē
in libia sunt alique femine sine capite os et
oculos habentes in pectore. Tales enim fe
mine designant homines qui volunt humi
liter obedire ex corde non habētes pectora
leuia. Et quicquid extrinsecus faciendu ȝ ē.
in opere prius bene ⁊ prudenter deliberant
in corde. In oriente enim contra paradisuȝ
terrestre sunt homines nihil omino come=
dentes: quia os tam modicum habent vt ca
lamo potum sumant. De odore enim po=
morum ⁊ florum viuunt. Ex odore etiā ma
lo subito moriuntur. Isti quidem homies
designant claustrales qui precipue contra
cibum ⁊ potum debent sobrij esse. ⁊ hoc ē
modicum os habere. Et cum calamo .id ē.
discretione sumere cibum ⁊ potum. Tales
enim debent ex odore pomoꝝ ⁊ floꝝ .i. pre
ceptoꝝ ⁊ bonaꝝ virtutum spiritualiter vi=
uere: ⁊ sic alijs hominibus modum viuēdi
in castitate ⁊ percimonia: ⁊ ceteris virtuti=
bus prebere. Sed de odore malo .i. peccato
cito moriunt̄: qꝛ ꝙcito peccatum perpetrat̄
homo christo saluatori nostro morit̄. Item
ibidem etiam sunt homines sine naso facie
plena: ⁊ quicquid vident hoc totum bonuȝ
putant. Tales enim homines designāt stul
tos sine naso discretionis ita ꝙ totuȝ eis bo
num esse videtur quod vident ⁊ ipsi faciūt.
Sunt etiam ⁊ ibidem homines habentes
nasum ⁊ labium inferius tam longū ꝙ to=
tam faciem cooperiunt dormientes. Tales
quidem homines designant iustos qui ha=
bent inferius scȝ ad mundum magnuȝ labi
bium ꝯsiderationis attendentes mundi va=
nitatem detractionis ⁊ mendacij tamen per
labium custodie protegunt totam faciem .i.
totam vitam per iugem meditationem ne

in peccatis dormiant. In sichia sunt homines habentes tam magnas aures vt tegāt per illas totum corpus. Hi designant illos qui libenter audiunt verbum dei. per quod possunt animam ⁊ corpus a peccatis custodire. Item aliqui sunt qui vt pecora ambulant. Et signant illos qui nec deum nec sanctos eius honorant sed vt pecora ⁊ iumenta irrationabilia de peccato in peccatū ambulant. Contra quos dicit Psalmi. Nolite fieri sicut equus ⁊ mulus in quibus ⁊c̄. Itē aliqui homines sunt cornuti nasu breui pedibus caprinis. Tales sunt supbi qui in omni loco cornua superbie ostendunt. et habent paruum nasum discretionis ad salutem propriam. sed habent pedes campnos currendo ad luxuriam. Caprea enim velocissimi cursus est. ⁊ ad ascensum prona. applica ad superbos. In ethiopia sunt homines tantum vnum pedem habentes: tante tamen velocitatis sunt vt bestias currendo insequantur. Hi sunt illi qui habent tantum vnum pedem perfectionis erga deum ⁊ proximum. s. pedem caritatis. Tales sunt veloces versus regnum celeste. In india sunt pigmei duorum cubitorum in longitudine equitantes super hircos ⁊ cū gruibus preliantes. Hi designant illos qui parui sunt: in longitudine bone vite incohoantes ⁊ non perseuerantes: ⁊ non viriliter contra grues id est viciorum sordes pugnant. In india etiam sunt aliqui homines sex manus habentes nudi ⁊ pilosi in flumine morantes: Homines cum sex manibus designant studiosos: qui laborant vt vitam eternam obtineant. Psalmi. Anima mea in manibus meis semper. Per homines nudos intelliguntur peccatores virtutibus spoliati qui morantur in flumine istius mundi. Ibidem sunt homines in manibus et pedibus sex digitos habentes per septimonam ab omni pollutione peccati se custodiunt ⁊ diē septimum omnino celebrant ⁊ totaliter sanctificant. Et mulieres cum barbis vsq; ad pectus sed capite earum plano. Iste designāt homines iustos planam viam mandatorū ecclesie obseruantes qui amore vel odio nō flectuntur. In ethiopia sunt homines quattuor oculos habentes ⁊ designant illos qui timent deum mundum dyabolum ⁊ carnē

Vnum oculum dirigunt ad deū recte viuendo ⁊ quomodo debeant sibi placere. Secundum ad mundum quomodo eū debeant fugere: Tercium ad dyabolum quomodo debeant contra eum stare. Quartū ad carnem quomodo debeant eam castigare. In europa sunt homines formosi s; capite ⁊ collo gruico cum rostris. Isti designāt iudicis qui debent habere ad modum gruis collum longum vt prius prudenter cogitent in corde que per sententiam proferēda sunt in ore. Si sic essent omnes iudices: nō tam ⁊ tot male essent sententie.

De medicina spirituali
Capitulum. clxxvj.

Quidam puer erat natus ab vmbilico ⁊ sursum diuisus ita ꝙ haberet duo capita ⁊ duo pectora. ⁊ quodlibet proprios sensus: ita ꝙ vno dormiente vel edente alter non dormiebat. postꝙ per duos annos vixissent mortuus est alter altero in terciū diē superuiuente. Itē sicut dicit plinius Erat quedam arbor in india cuius flores dulcem habent odorem: ⁊ fructus saporem. Iuxta cuius situm manebat quidam serpens qui iacorlus vocabat̄. qui odorem arboris multum odit. Et ideo vt flores ⁊ fructus destrueret ad radicē arboris veniens illam intoxicauit. Quod videns ortulanus illius patrie tyriacam accepit et in quadam virge summitate ad ramos arboris illius supremos infudit. Que cito venenum expulit a radice infecta ⁊ arborem sterilem fructificare fecit.

Moralisatio

Carissimi. Per istum puerū intelligi potest. quilib; homo qui constituitur ex duobus. s. corpore ⁊ anima. Et quelibet pars sua propria habet opera. Gal. ii. Opa carnis sunt immundicia. fornicatio. luxuria idolorum seruitus. Opera anime gaudium ⁊ pax in spiritusancto. paciencia. longanimitas ⁊ huiusmodi. Ista opera sibi inuicem aduersantur: vna dormiente vel comedente altera contrariū semper facit. quia caro cō cupiscit aduersus spiritum. Quando enim anima quiescit ab opibus que sua sunt: tūc caro non quiescit imo solicita est circa opa sua mala ⁊ peruersa. ⁊ sic vna pars ē mortua altera viua. quia caro facit opera mor-

tis. anima concupiscit opera vite. Per istã arborem intelligi potest homo: fructus huius arboris sunt bona opera. Unde Mat. v. A fructibus eorum cognoscetis eos. Fructus dulces ptulit hec arbor ante peccatuz sicut dicit sapiens. Flores mei fructus honoris et honestatis: Hos fructus serpēs antiquus sustinere non potuit. sed venenū posuit in radice dum peccatum posuit in prio parente: tūc sic infecta fuit arbor ista q fructum dulcem ferre nō potuit: qr per opa qntumcunqz meritoria homo celum ingredi non potuit: sed ad multa annoꝝ milia tāq exul ab hereditate vera pfugus et ppulsus exalauit. donec sapiens ortulanus. i. pr̄ celestis tyriacam infudit in vna virga huius arboris. Hec virga est beata virgo maria de qua dicitur in Isa. Egredief virga de radice iesse. Item Uirgilius in. ij. bucolicorum Iaz redit et virgo redunt et saturnia regna Jam noua pgenies celo dimittit alto. In modo nascendi puero quo ferrea primum. Desinet: et toto surget gens aurea mundo. In hac virga posita erat tyriaca quando filius dei a patre missus est in vteꝝ virgis: coopante spiritusancto. et quando de virgie natus ē cristus. arbor infecta per medicinaz huius salutifere tyriace dulcedinem suam pristinam recuperauit. De qua omnibus penitentibus affluenter dat et non improperat vt in Isa. dicif. Omnes sitientes venite

De perfectione Capitulum. clxxvij.

HEx assuerus grande conuiuium cunctis principibus et populis r̄gni sui fecit vt dicif Hester prio Ad epulas reginaz vasti introduci iusserat vt populus eius pulcritudinez videret quã intrare renitentem rex regno priuauit. Hester pro ea in sceptro sublimauit. Post hec rex quendam aman super regnum exaltauit cunctos principes ei subiugauit. Cū autem cepissent omnes genu curuare solus mardocheus patrinus regine noluit eū adorare. Unde indignatus disposuit cum cum omni progenie sua neci tradere. cum regis sigillo decreuit omnes iudeos i r̄gno assueri exterminare altumqz erexit eculeum in quo voluit suspendere mardocheum. Interea duo volebant regē occidere quos mardocheus accusauit et pditos iussit rex pdere: mardocheum purpura indui et coronaz imponi et regio equo p ciuitatez duci. amã cum militibus precire laudes ei concinere. hoc facto mardocheus regine dixit q aman cã cuz omni populo. s. pntela sua morti addixit que omni populo ieiunium induxit: se cum eis ieiunijs et orationibus affligit. Quo pacto conuiuium instituit regez inuitans. amã quoqz adesse iussit inter epulas regem pro sui populiqz vita rogauit se et omnes suos ab aman damnatos narrauit. quem rex furore repletus iussit suspendi in eodem eculeo quē ipse preparauerat mardocheo. porro ipsum mardocheum principem cstituit qui omnem cognationez aman pdidit sz do disponente populus innocens ē liberatus et semen nequam funditus exterminatum.

Moralisatio

QArissimi: Iste rex est dominus nr̄ ihesus cristus qui de radice iesse surrexit: Hic principibus et populis regni conuiuium fecit: qr pluribus orbis principibus et fidelibus regni corpus suum et sacrã scripturam in epulas dedit. reginam vasti coronatam ad conuiuiū vocauit. qr synagogam lege et philosophis redimitam ad celestes epulas inuitauit. Que renuens regno priuaf Hester captiua in solio eius locaf. qr iudea incredula de regno cristi eijcif. et etiam de gentibus a dyabolo captiua in thalamū regis ccors celestis reducif. Amã qui a rege exaltaf est iudaicus qui a deo in regno et sacerdotio ac diuino cultu sublimaf qui querit regine pgeniem extirpare: qr iudaicus populus querit ecclesie spiritum exterminare. Aman quoqz eculeum mardocheo crexit. in eundem eculeū ipse suspendif. quia dyabolus in crucis patibulo comprehenditur. Duo qui cõtra regem coniurauerunt sunt duo infideles populi scilicet iudaicus et gentilis qui christuz occidi consilium dederunt: quos mardocheus accusat: quia christianus populus opa coꝝ impbat. illi a rege necanf et isti a xp̄o damnanf. Mardocheus purpura et corona vestif. Equo regio per ciuitatē ducif: qr christianus populus a doctoribus p mundum totum colif. Ordo nãqz equus cristi regis dicitur. in quo ipse per orbem vehif. Aman cum militibus laudes ei consonant:

quia iudaicus populus cum gentibus velit nolit christiani preconia ꝓpria celebrat. Regina regem ad ꝯuiuium vocat: quia ecclesia christum ad solénia sui corporis inuitat. Aman etiā adesse iubet: quia fideli populo suas epl'ās predicando prebet. Aman quoqꝫ qui mardocheo eculeum erigit est antichristus qui populo per fidé minat̄ mortis supplicium qui eodeꝫ eculeo suspenditur: ⁊ ipse mortis supplicio interimitur. Mardocheus princeps a rege preficit̄: quia fidelis populus peracto iudicio super omnia bona domini sui constituitur. Semen neqꝫ exterminatur: quia tunc generatio maloꝝ damnatur. Populus autem regine liberatur ⁊ tristicia eius in gaudium comutatur: quia generatio rectorū benedicetur: leticia ⁊ exultatione perfruetur.

De oim̄ diuitiarum matre prouidentia. Capitulum. clxxviij.

Quidā rex desiderabat scire quō seipsū ⁊ imperiū deberet regere vocauit ad se vnum qui alios in sapiētia excellebat ⁊ ait ei. Carissime trade mihi formā meipsum ⁊ imperium regendi at ille. Domine libenter: statim fecit in pariete regem depingi coronam habentem in capite sub ista forma. Erat in solio positus quidaꝫ rex purpura indutus: in manu leua pilaꝫ: in dextra portat sceptrū: ⁊ vltra caput lucernam ardenteꝫ. A parte sinistra regina quedā formosa erat coronata ⁊ veste deaurata varietate amicta. Ex alia parte erant assessores in cathedra sedētes cū libro apto Ante se sub rege miles quidaꝫ qui in equo sedebat armis decoratus: habens galeaꝫ in capite: hastaꝫ in dextra: clipeo protectus in leua: ensem in dextra: loricā in corpore: fibulas in pectore: ocreas ferreas in tibia: calcaria in pedibus: ferreas cirothecas in manibus: equū doctum ad prelium cum phaleratibus. Sub rege erāt depicti vicarij vnus sicut miles positus in equo cum clamide ⁊ capucio: pelles varie: virgā extensam gerēs in dextra manu. Jtē populares sub vicarijs quorū erat forma talis. Homo in humana specie factus habēs in manu dextra ligonē quo terra foditur: ī sinistra virgā qua grex armentoꝝ dirigitur: in cingulo falcem cum quo segetes metuntur ⁊ vinearuꝫ et arboꝝ superflua prescindūtur: in dextro latere regis faber ante militeꝫ depictus: huius fabri forma fuit ꝙ in forma hoīs malleum gessit in dextra: in leua habuit dolabrum: in cingulo gessit trullaꝫ cementareā. Jtem ante populares homo qui in dextra forpicem habuit: in leua gladium magnū ⁊ altuꝫ: in cingulo pugillare id est vas scriptoꝝ cum incausto super aurem dextram portans pennam ad scribendū. Jteꝫ ante populares erat quidā homo depictus habens in dextra libraꝫ cū pōdere: in leua gessit vlnā: in cingulo gessit bursaꝫ cū varia moneta. Jtem ante reginā erant medici ⁊ pigmentarij sub hac forma Homo erat positus in cathedra magistrali posito libro in manu dextra: vrceo ⁊ pixide in sinistra: in cingulo habens ferramēta vlcerum ⁊ vulneruꝫ. Jtem iuxta eum homo sic formatus. Homo tenens manū dextraꝫ erectam ad imitandum transeuntes pro hospicio: leuam tenens plenam pane pulcro ⁊ desuper vas cū vino: in cingulo tenens claues. Jteꝫ in sinistra parte ante militē homo erat huius forme scꝫ in manu dextra habēs claues magnas: in leua habens vlnam: in cingulo habens bursam cum denariis. Jtē ante regem erat homo habens capillos hyspidos ⁊ distortos: in dextra manu modicā pecuniam: in leua habens tres taxillos: in cingulo habens pixidem literis plenā. Rex cum istam picturam vidisset tantum in ea studuit ꝙ sapientiam magnam inuenit.

Expositio

Carissimi. Rex iste debet eē quilibet bonus christianus ⁊ precipue princeps vel prelatus qui vterqꝫ eorum debet esse in solio positus purpura indutus que figurat virtuteꝫ gratie ⁊ moꝝ pulcritudinē quibus mens ⁊ aīa christiana ornari debet ⁊ precipue principis siue prelati quasi habitibus virtutū pre subditis omnibus vt corpus eius reluceat aureis vestibus: Coronaꝫ habēs in capite que ostendit in rege regiam dignitateꝫ que est gloria populi qua subditorum omnium oculi in eum diriguntur ⁊ sibi obediunt. Jn manu leua defert pilam que ostendit regem esse administratorem ⁊ prouisorem oim̄ subditorum Jn dextra manu habens sceptrū ostendēs eius iusticiam ⁊ rigorē quibus malos coer

ceat quos amor virtutis a malo non refrenat et vltra caput regis lucerna lucens que designat regis misericordiam. Item regina a parte sinistra designat caritatem que est formosa in anima. Unde mulier sub rege ihesu christo debet esse verecunda et pudica. Secundo debet esse casta et honesta. Tercio debet esse sapiens et discreta et verbis et moribus modesta. Item assessores scilicet iudices in cathedra isti sunt prelati et predicatores qui debent mandata domini custodire: libros i. sacram scripturam aperire populo. Miles est bonus christianus qui debet armari bonis virtutibus: miles accingendus balneatur vt nouam vitam ducat. Item in oratione pernoctat petens sibi diuinitus per gratiam implere quod non potest per naturam. Sic et bonus christianus. Miles vero debet balneari aqua confessionis et sepius effundere pro gratia. Multa quidem necessaria sunt militi. Primo requiritur vt miles sit sapiens sic et christianus vt addiscat sapientiam contra dyabolum. Secundo incumbit militi vt sit fidelis domino suo: sic christianus domino suo ihesu christo. Tercio miles debet esse liberalis: sic christianus datiuus. Quarto miles debet esse fortis: sic christianus contra vicia. Quinto miles debet esse misericors: sic christianus. Sexto miles debet populares vigilanter custodire: sic christianus debet verbo exemplo opere alios inquantum potest a peccatis custodire et precipue prelati. Item vicarij et vnus miles positus in equo etc. Miles iste est iudex qui debet poni in equo iusticie: et clamide misericordie et capucio cum pellibus variis: per capucium fidem cum multis autoritatibus sanctorum et exemplis patrum in iudiciis dandis virgam extensam scilicet tam pauperi quam diuiti. Item populares ante iudicem et homo in specie humana factus etc: ad que tria reducitur omnis agricultura. Legitur quod primus agricola fuit cayn primogenitus ade. Necesse autem fuit hominem terram colere vt ipsa que est mater nostra et corporalis forme commune inicium et que nobis in fine vite commune prebet domicilium in medio vite nostre de nostro labore nobis prebeat nutrimentum. Agricola multa bona debet in se tenere. Primo debet deum cognoscere et decimam dare qui omnia sibi dedit. Secundo debet legalitatem tenere et personam domini sui gerat: et res eius plus quam proprias custodiat. Tercio debent agricole mortem non timere: sed vitam diligere. Quarto diu laborare ocia dimittere. Tria sunt opera agricole propria. Primum est agros colere: ideo in manu dextra defert ligonem pro terra fodienda. Secundum est armenta nutrire: ideo tenet virgam ad animalia dirigenda: quia debet pastor non tantum arte sed virtute sic abel primus pastor offerens deo primicias de optimo quod habuit in grege. Tercio pertinet ad eum virgulta mundare: arbores inserere: vineas plantare sic bonus christianus debet esse virtuosus: opera meritoria deo offerre: vgulta cordium peccatorum per bonam doctrinam mundare arbores id est bonas virtutes inserere: et vineas predicationis diuine plantare. In cingulo falcem id est sentenciam in corde rectam scientiam atque prudentiam quibus debet mundare vicia. Et faber ante militem cum malleo in dextra: per quem notantur omnes qui fabricant malleo ferrum argentum et es. In leua dolabrum quo notantur omnes artifices in lignis operantes vt nauium rectores et carpentarij. In cingulo gessit trullam per quam omnes lapicide notantur. In omnibus istis debent esse tria. Primum est fidelitas et legalitas. Secundo debet esse in eis sapientia et veritas: ne vnus alteri inuideat vel contra eum suspitionem habeat. Tercio debet in eis esse et maxime in naucleris fortitudo inconcussa. Item homo in dextra tenens forpicem in leua gladium: in cingulo pugillarem per quam notantur omnes notarij in panno et lano et lino operantes vt sunt textores pannorum scissores doleatores et pennam et pugillarem per quas omnes natarij notantur, quorum officium est iudici assistere: instrumenta scribere et multa legere. Ad hos omnes triplex veritas vite pertinet scilicet contra omne peccatum. Primo contra affatum locutionis ne sint mendaces verbo vel opere. Secundo vt habeant et seruant iusticiam ad quecunque. Tercio vt habeant morum honestatem contra discordiam: fidelitatem contra fraudulentiam amiciciam contra inuidiam. Item homo in dextra libram cum pondere per quam signantur campsores pecuniarum commutatores. In leua

gessit vlnam cum qua notantur pannorum telarum vel altarum rerum mensuratores. In cingulo quoqꝫ gessit bursaꝫ cum varia moneta: per quam designantur diuersi monetarij: oēs isti debent. Primo auariciam fugere que est ydolorū seruitus. Secundo etiam sumopere caueant aut grauia debita contrahere. Tercio quideꝫ debent depositū sibi cōmissum cū repetitur sine omni mora reddere. Item sub regina ponitur homo in cathedra magistrali cū libro in dextra eius In isto quidem libro notant̄ medici ⁊ etiā phisici et oīm artium liberalium doctores: oēs isti debēt habere primo diuersas curas ꝓpter diuersas egritudines ⁊ auctoritates particulares pro eis sicut ipocras galienus ⁊ sic de ceteris. In vrceo quidē significant̄ apotecarij ꝯfectores. Secundo enim debēt caste viuere: virtutem morum ⁊ honestatis ṽbis ⁊ factis habere: sepius egros visitare: sanitatem introducere. Tercio quidem pigmentarij debent habere summaꝫ diligentiā in ꝯfectionibus faciendis. Itē homo manū dexteram extensam ad inuitandum ⁊c̄ que signat omnia bona hospitum apud eos reposita salua sicut ⁊ in tuto. Hi enim primo debent vitare gulam ⁊ ebrietateꝫ vt eorum exemplo oēs ad eos venientes vite seruant modestiam. Secundo aūt debent exhibere hospitibus cum imitatione benigna ⁊ allocutione blanda ⁊ faceta receptiōes hospitū Tercio quoqꝫ quia faciunt ipsum formosū hospitem. Primo quos receperit hospicio debet de viarum periculis docere. Secūdo euntes de hospicio suo conducere in aliam domum. Et tercio extra domum vitam ⁊ famā eoꝝ cum omnibus rebus vt propriaꝫ defendere. Item in sinistra parte homo habens claues magnas ⁊c̄ quibus figurātur custodes ciuitatis. In leua quidem habens vinaꝫ quibus designant̄ officiales ciuitatis siue cōmunitatis vt sunt prepositi. In cingulo quidem notantur theolonarij et oēs qui recipiunt pecuniaꝫ cōmunitatis. Isti enim debent esse zelatores cōmunis boni: prouidi enim soliciti debēt esse in conscientia: ⁊ deū timere ⁊ reuereri. Homo etiaꝫ habens scapulos hyspidos ⁊ distortos ⁊c̄: in quo designantur prodigi rerum suarū dilapidatores. In leua quoqꝫ habēs taxillos tres quibus lusores ostenduntur ⁊ meretricum concubitores: In cingulo quidem habens pixidē literis plenam. Per hunc enim hominem notantur cursores per mundum ⁊c̄.

De gula ⁊ ebrietate Capitulum. clxxix.

Refert cesarius de detestabili vicio gule ⁊ ebrietatis: ꝙ gula solius corporis est immoderatus et illecebrosus edendi ⁊ bibēdi appetitus. Huius enim filie sunt imundicia scurrilitas inepta leticia multiloquium ebetatio sensuuꝫ circa intelligentiā. In gula enī sunt quinqꝫ gradus peccandi. Primus quideꝫ gradus ē cibos preciosos ⁊ delicatos exquirere. Secundus quoqꝫ est cibos curiose preparare. Tercius vero ante tēpus sumere. Quartus nimis auide. Quintus in nimia quantitate Gula quideꝫ primus homo scꝫ adā victus in paradiso succubuit. Hec etiā esau primogenita surripuit. Gula sodomitas ad pc̄tm maximū incitauit. Ipsa etiam filios israhel in deserto prostrauit Ps̄. Adhuc esce eoꝝ erant in ore ipsorum ⁊ ascēdit ira dei super eos. Iniquitas sodome fuit saturitas panis ⁊ abundātia. Homo enim dei addo scilicet missus in bethel propter comessationem a leone occiditur. Diues enim de quo dicit̄ in euangelio qui epulabatur quotidie splendide in inferno sepelitur. Nabusardan princeps coquorum id est gula iherusalem destruxit. Uides quanta sunt pericula in illa. Accedant scripturaruꝫ testimonia: ait enim Salomon. Ue terre cuius principes mane comedunt. Item. Omnis labor eius in ore hoīs: ⁊ anima eius non replebitur. Huius filia est ebrietas: quia gule vicium luxuriaꝫ parit. Pessima auteꝫ pestis est. Quid aūt hoc vicio fetidius: quid est eo damnosius: quo virtus atteritur victoria languescente: sopita gloria in infamiaꝫ conuertitur: animiqꝫ pariter ⁊ corporis vires expugnātur: ꝙ dicit Basilius. Cum ventri deseruimus ⁊ gutturi pecora sumus ac beluis similes esse studemus quibus ad huiusmodi prona esse ⁊ terraꝫ respicere ac ventri obedire natura ꝯcessit: item Boecius de ꝯsolatione li. iiij. Qui ṽtute deserta homo esse desinit cū in naturā diuinā transire nō possit restat vt in beluaꝫ ꝯuertatur: ⁊ in euangelio dominus,

Videte ne corda vr̃a grauentur in crapula
ꝛ ebrietate. O quot ꝛ quãte sapientie mire
solidiq3 essent consilij nisi edacitatis ꝛ vini
calor obstetisset: ꝙ periculosum est patrem
familias rectoreʒq3 reipublice mero calore
quo ira accenditur: discretio obfuscatur: lu-
xuria excitat̃ intantuʒ vt libido nephandis
se immisceat actibus hoīs discretiōe sopita
vnde dicit Ouidius. Vina parant animos
veneri si plurima sumas. O pessimū vinuʒ
ebrietatis ex q̃ deperit virginitas que soror
est angeloꝝ: possessio omnium bonorum: ꝛ
eternorum securitas gaudioruʒ. Noe mere
calens nudatus filijs verenda detexit. Loth
castissimus nimio vino sōno sopitus in mō
tem fugiens filias carnali copula vt vxores
cognouit. Legimus mero sic ira succensos
cum amicicia iuncti essent intantū vt sobrij
vnus pro alterius periculo se exponeret se
inuiceʒ gladiis peremisse. Herodes antipa
sanctū iohannem non decollasset si crapule
ꝛ ebrietatis conuiuiū defuisset. Balthasar
babilonie rex vita ꝛ regno nō fuisset priua
tus si ea nocte in qua cyrus ꝛ darius reges
cum cum populo crapula sopitū occiderūt
sobrius fuisset: propter hoc Apostolus nos
ãmonet de sobrietate cū dicit. Sobrij estote
ꝛ vigilate. Rogemus ergo dominum vt so
brietatē ita seruemus in terris vt ad celeste
conuiuium inuitemur in celis ꝛc̃.

De fidelitate ¶ Capitulum. clxxx

Refert paulus longobardoꝝ hy
storiographus quendaʒ onulphū
nomine papien̄. militeʒ domino
suo regi portatico tãta fidelitatis signa mō
strasse vt se morti pro salute domini sui ex-
poneret. Nam cum grimoaldus dux bene
uentatus per genebaldū ducē rauenensem
primum proditoreʒ corone regie: interfecto
godoberto longobardorum rege ad regis
tabernaculum per violentiaʒ atq3 per frau
dulentiam ascendisset: fugato dicti regis go
doberti germano vsq3 ad vngaros onul-
phus dictus miles portaticum reconciliare
regi grimoaldo curauit vt de vngaria vbi
nec ob timorem grimoaldi venire poterat:
saltem ad regis pedes veniam peteret: sicq3
securam vitaʒ sine dignitate regali que sibi
debebatur posset decenter currere. Recon-
ciliatione igitur completa grimoaldus rex
post aliquot dies linguis maledicis nimiuʒ
credulus ipsum portaticum queʒ sibi recon
ciliauerat in crastinum occidere disposuit ei
q3 vina que inebriare possent ne sue saluti
aliqualiter prouideret ministrari mandauit
que res onulphū militem portatici minime
latuit: idq3 accepto armigero suo onulphus
domū intrauit portatici ac ibideʒ armigero
relicto in cubiculo ipsum portaticuʒ coopto
lectisternio tanq̃ propriuʒ armigerū eduxit
de domo cū minis iurgiis ꝛ verberibus eū
deducens ad domū propriã regis excubiis
seu custodibus ante domum portatici collo
cauit: ꝛ opinantibus dictum armigeꝝ onul
phi eductū. Eadem nocte circa gallicantuʒ
onulphus dominuʒ suum dilectū portaticū
de muro ciuitatis cui domus sua adherebat
fune submisso emisit: qui acceptis equis pa
scualibus fugiens ad ciuitatē astensem per
uenit ꝛ de loco illo ad regem francie prope
rauit. Cunq3 mane facto onulphus ꝛ eius
armiger fuissent a rege deteti examinatiq3
fuissent de modo ꝛ forma q̃liter portaticuʒ
dominū suū liberassent: at illi respondissent
simplicem veritateʒ: dixit rex ꝯsiliariis suis.
Qua pena sunt illi digni qui sic fecer̃t ꝯtra
nostram regiam voluntatem. Cunq3 vnus
capitali supplicio eos puniri: alius viuos ex
coriandos diceret: alius occulto crucis pa-
tibulo pendente affirmaret: rex respondit.
Per illū qui me nasci fecit isti nulla morte
sunt digni: sed oī honore qui sic fideles suo
domino extiterunt. Rex igitur grimoaldus
eos multis honoribus ꝛ muneribus premi
auit. Geribaldus vero proditor ꝛ canimen
tium dux per manū armigeri sui godoberti
quondaʒ regis quem sua proditione vita ꝛ
regno priuauerat in solenni festo beati Jo
hannis baptiste apud thaurinum miserabi-
liter: sed iuste interfectus est.

Moralisatio

Carissimi. Iste miles fidelis onul
phus bonus christianus dicitur
qui domio suo regi portatico id
est anime in omnibus fidelis est laborando
vigilando dormiendo ꝛ omnes actus suos
in seruiciū domini sui dirigendo: ita ꝙ illud
quod anima per instinctum cuiuslibet boni
operis ad saluatiōʒ expostulat corpus toto
conamine iuxta decem preceptoꝝ formam

aliaqʒ mandata ecclesiastica sine tedio im-
pleat ꝛ ꝑficiat vt cū mens interior ad vigi-
landū ꝛ in orationibus persistendū deuote
domino pro pctis reconciliando supplicare
satagit corpus exterius vt tedio no.i vincat
hoc ope ꝑficere ad meritū clamat. Miles
iste tanta fidelitatis signa dño suo ostendit
vt se periculis pro eo exponat:qꝛ vt Aplūs
dicit. Sancti martires ꝛ alij christo deuoti
quidaʒ pro saluatione domini sui id est aīe
temptati sunt:quidam secti sunt: quidam in
occisiōe gladij mortui sunt. Insup ꝛ pluria
tormentoꝝ genera de quibus in sacris scri-
turarum locis legimus ad reconciliandum
dominuʒ istum qui transgressum per pctm
mortale fecerat grimoaldum ducem id est
ihesum christū accedunt vt de vngaria vbi
nec ob timoreʒ grimoaldi viuere poterat li
beraretur. Vngaria mūdus iste dicitur qui
est miseriis ꝛ tribulatiōibus plenus in quo
aīa periculose vagatur:ꝛ de timore mortis
extreme ꝯcutitur:propterea miles.i.corpus
dominum suum id est aīam ad hunc duceʒ
grimoalduʒ ꝑducere de vngaria istius mūdi
semper satagit ꝛ intendit vt saltē ad pedes
regis per humilitatē ꝛ veniaʒ obtineat qui
supbe sepius contra eum se erigens iusticiā
potius ꝙ miscdiam meruerat:sed reconcili
atione completa homo sepius in peccatum
recidiuat intantū ꝙ grimoaldus rex qui pr
noster ꝛ rex celestis est: portaticum qui est
aīa nostra in crastinum damnare disposuit
per iusticiam ꝛ equitatem:sed misericordia
ꝑueniente quam res hec minime latuit cor
pus id est fidelem militeʒ ad penitentiā sub
lecto obedientie ꝛ satisfactionis occultauit:
donec grimoaldus rex ꝛ pater celestis por
tatico per muꝝ tribulationis deducto pctm
miscditer dissimulauit: qui acceptis equis
pascualibus id est alioꝝ sanctoꝝ ꝛ electoꝝ
meritis ad ciuitatē astensem ꝑuenit:ciuitas
ista est de qua Johannes in Apocal.dicit.
Vidi ciuitatem sanctam iherusaleʒ nouam
descendentem de celo ꝛc̄: ꝛ de loco illo ad
regem francie properauit. Francia est illa
sanctoꝝ angeloꝝ supercelestium curia vbi
rex in dyademate sempiterne glorie corona
tus cum leticia residet cum oīs gladij pleni
tudine:sed cum mane facto corpus ꝛ aīa a
peccato quod cōmiserant iam absolute ad
iudicium venerint:ꝛ per dyabolū accusant
ꝛ examinantur de modo ꝛ forma qualiter
dominus.i.aīa liberata est a penis mortis
eterne ꝛ vinculis eius. Tunc grimoaldus
rex iudex viuorū ꝛ mortuorū a consiliariis
suis id est iusticia vel equitate misericordia
vel benignitate inuestigabit qua pena tales
digni sunt:tunc iusticia ꝙ capitali sentencia
plecti debeāt id est eternaliter damnari per
peccatum cōmissum affirmat. Ex alia pte
dyaboli accusantes astabunt qui eos excori
andos per iusticiam iudicis proclamabunt:
sed benignus dux quia pcm per ꝯfessionē
et pnie satisfactioneʒ deletū est sentenciabit
eos ad vitā ingredi cū electis ꝑpter nimiaʒ
fidelitatē quā vnus alteri ostēdit ꝛ a morte
liberauit:ꝛ dicet. Isti digni sunt oī honore
qui sic fideles suo domino extiterunt:ꝛ co-
ronabit eos corona glorie ꝛ leticie sempi-
terne: ad quam nos perducat qui sine ꝛc̄.

De adulterio Capitulum.clxxxj.

Egit ꝙ quidā rex habuit leonē
leenam ꝛ leopardū quos multū
dilexit. Leo vero cū absens eēt:
leena cum leopardo adulteriuʒ cōmisit. Ut
vero leo fetoreʒ adulterij in ea non sentiret
solebat semp balneare in fonte iuxta castrū
regis. Rex vero cū hoc sepius vidisset qua
dam vice cū leena adulterata fuisset foucā
iussit claudi. Leo vero veniens ꝛ fetorē sen
tiens coram omnibus eam tanꝙ iudex per
sentenciam latam occidit Mistice
Ste rex est pater celestis. Leo ē dominus
noster ihesus christus scʒ leo de tribu iuda;
Sed leena est aīa hoīs que sepe adulterat
cum leopardo.i.dyabolo que cum sic adul-
terata est currit ad confessioneʒ ꝛ saluatur:
sed si descendit sine contritione ꝛ ꝯfessione
vindictaʒ leonis euadere non potest: sed cā
per iustam sentenciaʒ damnabit que oībus
reprobis dicet. Ite maledicti in ignem eter
num ꝛc̄. A quo nos defendat qui sine fine
viuit ꝛ regnat deus per cuncta secula bene
dictus Amen.

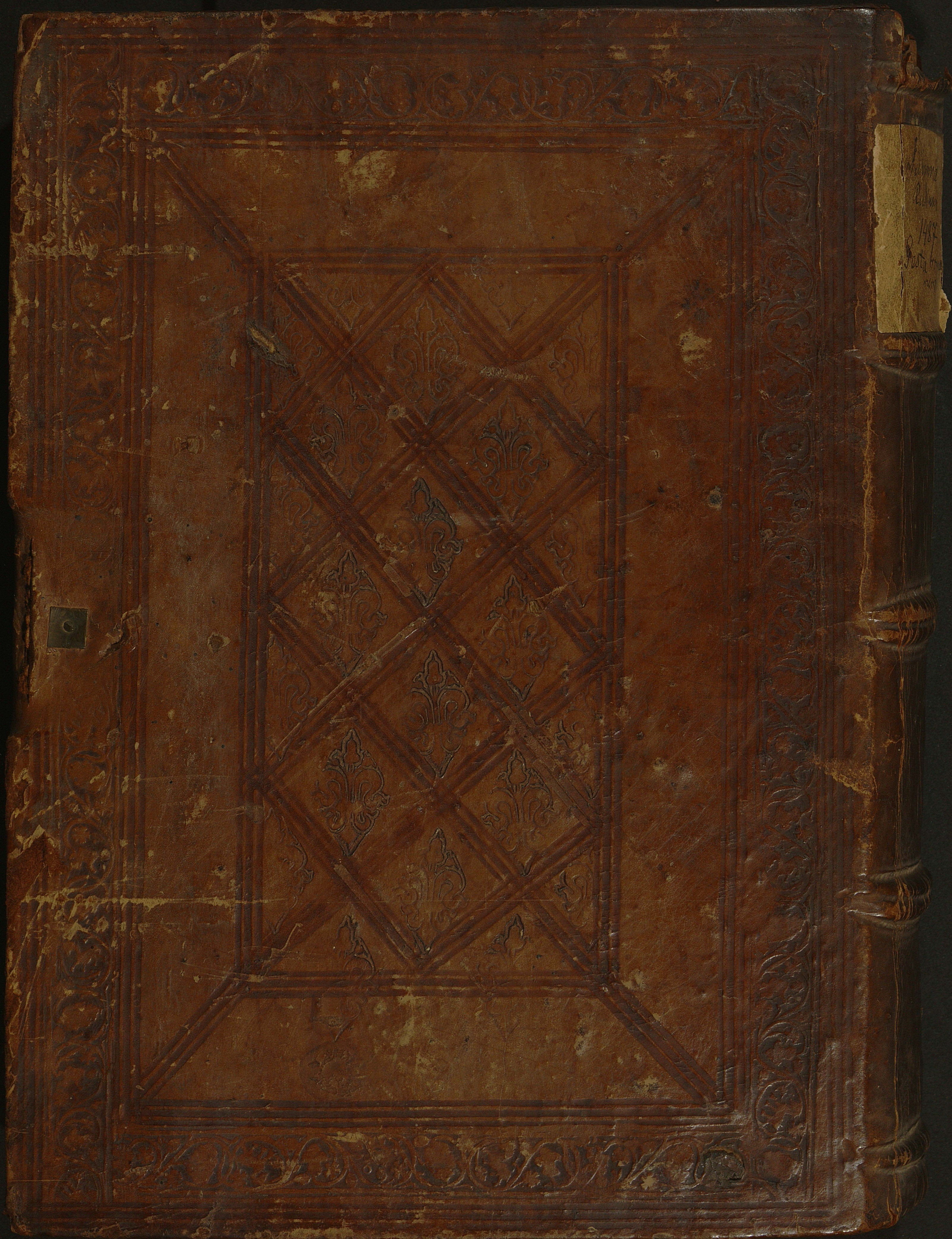
Ex gestis romanoꝝ cum pluribus ap-
plicatis hystoriis de virtutibus ꝛ viciis mi
stice ad intellectū trāssumptis recollectorij.
Finis est feliciter.

Item tabula sequens precedētis operis continet duplicem numerum quoꝝ primus indicat numerum ⁊ ordinem capitulorū in hoc libro se sequentiū: tytulis eorundē semꝑ prepositis. Secundus vero numerus ostendit folium in quo capitulum qōlibet incipit

Expliciunt tituli omnium capitulorum in hoc libro contentorum cum numero eorundem et foliorum.

Tabula Alphabetica

Expliciũt due tabule siue duo directoria contentoꝝ huius libelli:per quarum primã vnicuiqȝ capitulo põt attribui debitus vetus ⁊ ordinatus tytulus cum numero suo. Per secundaȝ vero alphabetice ordinataȝ cito inueniũtur pulcra ⁊ plurima exempla que sp̄sim ĩ singulis capitulis ⁊ in eorundẽ expositiõibus siue moralisatiõibus ꝑtinent.

1487

Summa
Rudium
1487
Gesta roman
rum